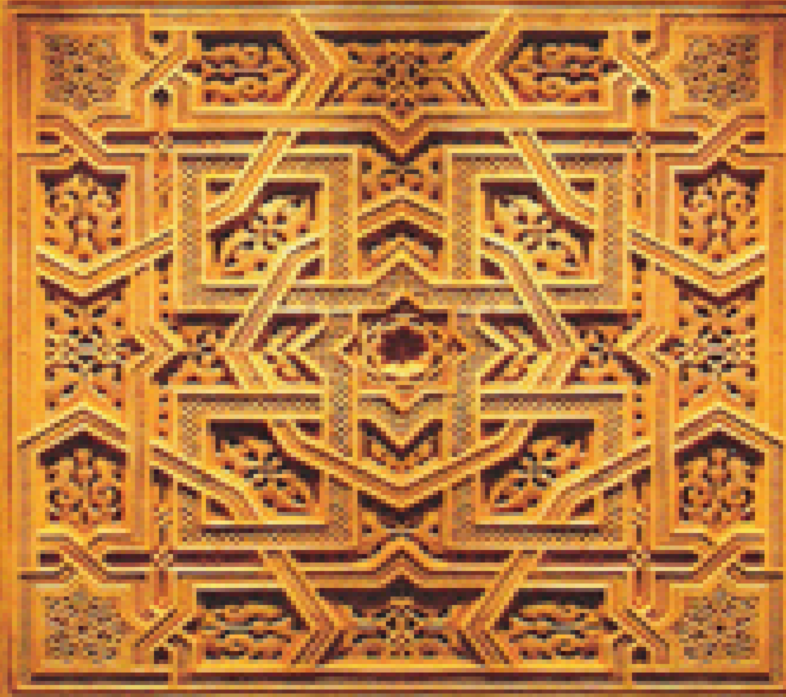

PEYGAMBERLER TARİHİ

M. ÂSIM KÖKSAL

NÜBÜVVET, NEBÎ VE RESUL

Nübüvvet:

Akıl sahibi kulların, üzerlerindeki dünya ve Âhiret işleri hakkında, Allah ile kulları arasında yapılan Elçilik demektir.[1]

Nebî:

Kendisine, Melek tarafından vahy veya kalbine ilham olunan, ya da, Salih rü'yâ ile uyarılan zât demektir.[2]

Resul:

Resul ise, Resul olması haysiyetile, Nübüvvet Vahy'inin fevkında özel bir Vahy ile üstün kılınmış olan ve kendisine Cebrail Aleyhisselâmın, Allah tarafından özel olarak indirdiği Kitab ile Vahy etmiş olduğu[3], Yüce Allah'ın hükümlerini, halka, tebliğ etmek üzere gönderdiği Kâmil İnsan, demektir.[4]

Bunun için "Her Resul, Nebî'dir; fakat, her Nebî, Resul değildir." denilmiştir.[5]

Nebîlik Ve Resulluğun Allah Vergisi Oluşu:

Nebîlık ve Resulluk, Allah vergisi olup bunu, Yüce Allah'ın, kullarından, dilediğine ve lâyık olanına verdiği de, Kur'ân-ı Kerîmde şöyle açıklanır:

"Bir Vahy ile veya bir perde arkasından, yahud bir Elçi (Melek) gönderip te -Kendi izniyle- dileyeceğini, Vahy etmesi olmaksızın, Allah'ın, hiç bir beşere kelam söylemesi vâki olmamıştır.

Şüphesiz ki, O, çok Yücedir, Mutlak hüküm ve hikmet sahibidir. İşte, biz, Sana da, böylece, emrimizden bir Ruh (Kur'an)ı Vahy ettik. Halbuki (bundan önce), Sen, Kitab, nedir? İman, nedir? bilmezdin. Fakat, Biz, onu, bir Nûr yaptık. Bununla, kullarımızdan, kimi dilersek, Ona, Hidâyet veririz.

Şüphesiz ki, Sen, muhakkak, doğru bir yolun Rehberliğini yapıyorsundur"[6]

"O (Allah), Ümmîler (Araplar) içinde, kendilerinden (onlara) bir Resul gönderendir ki, (O Resul), onlara (Allâhın) âyetlerini okur. onları, temizler,

onlara, Kitabı, Hikmeti öğretir.

Halbuki, onlar, daha önce, apaçık bir sapıklık içinde idiler."

"Bu (Peygamberlik), Allâhın, kimi dilerse, ona vereceği bir fadi'dır.

Allah, büyük fadl (kerem) Sahibidir."[7]

"Allah, Risâletini (Elçiliğini) nereye vereceğini, çok iyi bilendir."[8]

Peygamberlerin Sıfat Ve Faziletlerinden Bazıları:

Bütün Peygamberler (Salâtü selâm olsun onlara), ancak erkekler arasından seçilip gönderilmişlerdir, (Nahl: 43, Enbiya: 7), Babaları ve Din'leri, bir Kardeş olup[9] küçük[10], büyük günahlardan, küfürden uzaktırlar.[11]

Ancak, onların bazısından -Makamlarına göre- kusur sayılabilecek bazı davranış ve sürçmeler vuku bulabilirdir.[12]

Peygamberler, en Emîn,[13]

Allah'ın emir ve nehiylerini, insanlara, hiç eksiltmeden, artırmadan, ulaştıran,[14]

Elçilik vazifesini yaparken, Allâh'dan başka hiç kimseden korkmayan,[15]

En doğru sözlü, en doğru özlü,[16]

Kısa akıllılıktan,[17]

Yanılgıdan uzak,

İnsanların bilmedikleri, bilemeyecekleri şeyleri-Allâh 'dan telakki eyledikleri Vahy ile bilen, bildiren,[18]

İnsanlara, Allâhın ayetlerini okuyan, Kitap ve Hikmeti öğreten, onları maddî ve manevî kirlerden temizleyen,[19]

İnsanları, doğru yola öğütleyen ve onların esirgenmelerini dileyen[20], Mükâfatlarını, dünyada insanlardan değil, Âhirette Rabbül'âlemîn'den alacaklarını açıklayan Allah Elçileridir.[21]

Peygamberlerin, Yüce Allah'ın izniyle, Mucizeler göstermeleri, gerçektir ve göstermişlerdir.[22]

Muhammed Aleyhisselâma ise, devamlı Mucize olarak Kur'ân-ı Kerim -Vahy edilmek suretiyle- verilmiş olduğundan, Kendisi, Kıyamet günü, Peygamberlerin en çok ümmetlisi olacaktır.[23]

Peygamberlerin İlki Ve Sonuncusu; Nebi Ve Resullerin Sayısı:

İnsanlara gönderilen Peygamberlerin ilki Âdem Aleyhisselâm[24], Sonuncusu da, Muhammed Aleyhisselâmdır.[25]

Eshab-ı kiramdan Ebû Zerrül Gıfârî der ki:

"Nebî aleyhisselâm'a: (Yâ Resûlallâh! Nebilerin evveli hangisidir?) diye sordum.

iÂdem'dii^ buyurdu.

(O, Nebî mi idi?) diye sordum.

(Evet! Mükellem bir Nebî idi.) buyurdu.[26]

(Yâ Resûlallâh! Nebilerin sayısı, kaçtır?) diye sordum.[27]

(Yüz yirmi dört bindir.) buyurdu.

(Yâ Resûlallâh! Onlardan, kaçı, Resuldür?) diye sordum.

(Üçyüz onbeş veya üçyüz onüç[28] kişilik bir cemaat!) buyurdu."[29]

Muhammed Aleyhisselâm'ın Hem Nebî, Hem Resul Oluşu:

Muhammed Aleyhisselâm, hem Nebî, hem Resul idi.

"Muhammed, adamlarınızdan hiç birinin babası değildir. Fakat, (O) Allah'ın Resûlu ve Nebilerin sonuncusudur. Allah, her şeyi hakkıyla bilendir.[30]

"De ki: ey insanlar! Hiç şüphesiz, ben, göklerin ve yerin mülk (ve tasarrufu)na mâlik olan, Kendisinden başka hiç bir ilâh bulunmayan, diriltmekte ve öldürmekte olan Allah'ın, size, hepinize gönderdiği Resulüyüm!

O halde, Allah'a ve Onun Ümmî Nebîolan Resûluna -ki, Kendisi de, O Allah'a ve Onun sözlerine iman etmekte olandır- iman ediniz! Ona, tâbi olunuz ki, doğru yolu bulmuş olasınız![31]

"Sen, hiç şüphesiz, gönderilen (Peygamberlerdensin!"[32]

"Ey Resul! Sana, indirileni tebliğ et!

Eğer yapmazsan, (Allah'ın) Elçiliğini tebliğ (ve ifâ) etmiş olmazsın!

Allah, Seni, insanlardan koruyacaktır.

Şüphesiz ki, Allah, kâfirler güruhunu muvaffak kılmaz.[33]

Tarihî kaynaklara göre de: Cebrail Aleyhisselâm, Muhammed Aleyhisselâm'a ilk defa gelip Alak sûresinin başından beş âyet Vahy ettikten sonra, gündüzün, yerle gök arasını dolduran bir insan suretinde görünerek:

"Yâ Muhammed! Sen, Allah'ın Resulüsün! Ben, Cebrail'im!" diye hitab etmiştir.[34]

Eshab-ı kiramdan Câbir b. Abdullah: "Peygamber Aleyhisselâm, özel olarak Kendi Kavmına, genel olarak ta, bütün insanlara gönderildi." Demiştir.[35]

Peygamberimiz Aleyhisselâm da, Peygamberliğini, Abdulmuttalip Oğullarına açıklarken:

"Ey Abdulmuttalip Oğulları! Ben, özel olarak size, genel olarak ta, bütün insanlara gönderildim!" buyurmuştur[36]

İnsanlara Gönderilen Her Peygamberin İsim Ve Kıssasının Bildirilmediği:

Kur'ân'ı Kerimde isimleri anılan ve kıssaları az veya çok anlatılan Peygamberler de, vardır, isimleri anılmayan ve kıssaları anlatılmayan Peygamberler de, vardır.

Bu husus, Kur'ân-ı Kerimde şöyle açıklanır:

"And olsun ki: Senden önce de, bir çok Resuller gönderdik.

Onların içinden, Sana, kıssalarını anlattıklarımız da, vardır, Sana, bildirmediklerimizde, vardır."[37]

Kur'ân-ı Kerimde İsimleri Anılan Veya Kıssaları Anlatılan Peygamberler:

1-) Âdem Aleyhisselâm,

2-) İdris Aleyhisselâm

3-) Nuh Aleyhisselâm

4-) Hûd Aleyhisselâm

5-) Salih Aleyhisselâm

6-) İbrahim Aleyhisselâm

7-) İsmail Aleyhisselâm

8-) İshak Aleyhisselâm

9-) Lût Aleyhisselâm

10-) Yâkub Aleyhisselâm

11-) Yûsuf Aleyhisselâm

12-) Eyyub Aleyhisselâm

13-) Zülkifl Aleyhisselâm

14-) Şuayb Aleyhisselâm

15-) Mûsâ Aleyhisselâm

16-) Harun Aleyhisselâm

17-) İlyas Aleyhisselâm

18-) Elyesa' Aleyhisselâm

19-) Yûnus Aleyhisselâm

20-) Dâvud Aleyhisselâm

21-) Süleyman Aleyhisselâm

22-) Lukman Aleyhisselâm

23-) Uzeyr Aleyhisselâm

24-) Zülkarneyn Aleyhisselâm

25-) Zekeriyya Aleyhisselâm

26-) Yahya Aleyhisselâm

27-) İsâ Aleyhisselâm

28-) Muhammed Aleyhisselâm

Bu Peygamberlerden, ilgili bahislerde görüleceği üzere, Lokman, Zülkarneyn.. Aleyhisselamlar gibi bazılarının Peygamber mi, Veli mi? oldukları hakkında, bilgin-lerce görüş birliği sağlanamamıştır.[38]

Peygamberlerin Üstünleri Ve En Üstünü:

Peygamberlerin hepsi aynı derecede ve meziyette olmayıp Yüce Allah, Onlardan kimine, kiminden üstün meziyetler vermiş, birisi ile söyleşmiş, birisini de, derecelerle yükseltmiştir. (Bakare: 2/253)[39]

Peygamberlerin Ülül'azm Olanları Ve Onların Seyyid'i:

Peygamberlerin Ulül'azmleri (Ahkaf: 46/35), rivayete göre:

1-) Nûh,

2-) İbrahim,

3-) Mûsâ,

4-) İsâ,

5-) Muhammed Aleyhisselâm olduğu gibi.[40]

Sahih bir Hadîs-i şerîfe göre de: Peygamberlerin Seyyidleri de, Nuh Aleyhisselâm, İbrahim Aleyhisselâm, Mûsâ Aleyhisselâm, İsâ Aleyhisselâm ve Muhammed Aleyhisselâm olmak üzere beştir.

Muhammed Aleyhisselâm ise, bu Beş'in Seyyididir.[41] Kıyamet gününde de, Âdem oğullarının Seyyidi O'dur.[42]

Öncekilerin ve sonrakilerin[43] Kıyamet gününde Hamd sancağı, Ona verilecek.[44] O gün, Peygamberlerin İmamı, Hatîbi ve Şefaat Sahibi O olacak.[45] Bütün Peygamberler, Onun Sancağı altında toplanacaktır.[46]

Vahy Ve Vahy Tarzları:

Dil Teriminde: Sür'atli işaret, Kitabet, Risâlet, İlham ve Gizli Kelâm., gibi türlü mânâlara gelen[47] Vahy; Din Teriminde: Yüce Allah'ın, dilediğini, Peygamberlerine, dilediği tarzlarla bildirmesidir.[48]

Vahy'in, müteaddid tarzlarından birincisi: uykuda görülen ve görüldüğü gibi, apaçık çıkan Rü'yâ tarzıdır.[49]

Vahy; Peygamberlere, uyanık iken geldiği gibi, uyurken, Rü'yada da, gelirdi[50] Peygamberlerin Rü'yaları Vahy'dir.[51]

Nitekim, İbrahim Aleyhisselâm'a, İsmail Aleyhisselâm hakkındaki İlâhî emir, Rü'-yasında verilmişti.[52]

Peygamberlerin gözleri uyuşa da, kalbleri uyumaz.[53] Peygamberimiz Muhammed Aleyhisselâm, Hadis-i şeriflerinde: "Ey Âişe! Benim gözlerim uyur, kalbim uyumaz."[54]

"Bana (Ey Muhammed! Gözlerin, uyusun, kulağın işitsin, kalbin ezberlesin!) bu-yuruldu.

Gözlerim uyudu. Kalbim ezberledi. Kulağım da işitti." buyurmuşlardır. [55]

Rü'yâ Ve Rü'yâ Çeşitleri:

Uyuyanın, uykusunda bazı şeyler görmesine, Rü'yâ ve Hulm (Düş) denir. [56] Fakat, Rü'yâ'da görülen şeyler, daha çok hayr ve güzel şeyler üzerine olur. Hulm'de ise, görülen şeyler, daha çok şer ve çirkin şeyler üzerine olur. [57]

Peygamberimiz Muhammed Aleyhisselâm, Rü'yâ ve Hulm hakkında şöyle buyurmuşlardır:

"Salih Rü'yâ, Allâh'dandır, Hulm ise Şey tandandır. "[58]

"Zaman(ın sonu), yaklaşınca, Müslümanların Rü'yâsı, hemen hemen yanlış çıkmayacaktır."

"Sizin, en doğru Rü'yâ göreniniz, en doğru söyleyeninizdir."

Rü'yâ, üç çeşittir:

Yüce Allah tarafından (kuluna) müjde olan Salih Rü'yâ,

"Şeytan tarafından korku, üzüntü veren Rü'yâ,

Kişinin, kendi nefsinden, kendisine telkin mâhiyetinde vâki, olan (uyanık iken, içinden geçirmiş oldukları şeyleri, uyurken düşünde görmek gibi.)[59] Rü'ya."[60]

Şeytan, Âdem oğullarına karşı beslediği şiddetli düşmanlık sebebiyle, her zaman, onlara sataşır, her yönden tuzaklar kurar, her yolla onların işlerini bozmak ister.

Gördükleri Rü'yalarını da, ya içlerine yanlışlar karıştırarak, ya da, onlardan gaflete düşürmek suretiyle örtüp belirsiz ve yararsız hale getirir.[61]

Mübeşşirat Ve Salih Rü'yâ:

Peygamberimiz Muhammed Aleyhisselâm:

"Risâlet de, Nübüvvet de, kesintiye uğramış, sona ermiştir.

Benden sonra (gelecek) ne Resul vardır, ne de, Nebi!" buyurmuş, bu, Eshaba çok ağır gelmişti.[62]

Bunun üzerine, Peygamberimiz Aleyhisselâm :

"Peygamberlikten bir şey kalmamıştır![63] Amma, Mübeşşirât[64], vardır!" buyurdular.[65]

"Yâ Resûlallâh! Mübeşşirât nedir?" diye sordular.[66] Peygamberimiz Aleyhisselâm: "Müslüman kişinin Rü'yâsıdır!"[67] Salih Rü'yâdır!" buyurdu.[68]

Vahy Tarzlarından 2-7'ye Kadar Olanlar:

Vahy tarzlarından ikincisi: Peygamberimiz Muhammed Aleyhisselâmda olduğu gibi, Vahy edilecek Kelâm'ın[69], Melek, görünmeksizin[70] Peygamberlerin kalbine ilka buyrulmasıdır.[71]

Yüce Allah, Cebrail Aleyhisselâmda, İlâhî hitaba muhâtab ve İlâhî emri tebliğe memur bulunduğu hakkında zarurî bir ilim yarattığı gibi, Peygamberimizin kalbinde de, zarurî bir ilim yaratırdı da, Peygamberimiz, kalbine ilka olunan şeyin, mücerred bir ilhamdan ibaret bulunmadığını, Cebrail Aleyhisselâmın, Allâh'dan getirdiği bir Vahy olduğunu kesin olarak bilirdi.[72]

Peygamberimiz Muhammed Aleyhisselâm :

"Hiç şüphesiz, Rûhulkudüs (Cebrail Aleyhisselâm), kalbime, şunu ilka ve Vahy etti ki: "Hiç bir nefs[73], Eceli dolmadıkça[74], rızkını, tamam olarak almadıkça, ölmez!

Öyle ise, Allâh'dan sakınınız da, onu, güzel ve meşru' yollardan arayınız![75]

Helâl olanı, alınız! Haram olanı, bırakınız![76]

Rızık, gecikirse, onu, Allah'a mâsiyetle elde etmeğe kalkışmayınız!

Çünki, Allah katındaki şeye, Allah'a itaatin başkası ile nail olunamaz!"[77] Hadîs-i şeriflerinde olduğu gibi.[78]

Vahy tarzlarından üçüncüsü: Vahy Meleğinin, insan suretine girerek Vahy edilecek şeyi[79], bir insanın, bir insana tevdi edişi gibi, Vahy edişidir.[80]

"Yâ Resûlallâh! Vahy, Sana, nasıl gelir?" diye sorulduğu zaman, Peygamberimiz Muhammed Aleyhisselâm:

"Bazı kerre Melek, benim için, insan suretine girer, benimle konuşur. Ben de, Onun söylediklerini, iyice bellerim.[81]

Bu, bana, Vahy'in en kolay, gelenidir" buyurmuşlardır.[82]

Cebrail Aleyhisselâm, Peygamberimiz Muhammed Aleyhisselâm'a, çok kerre Eshab'dan Dıhye b.Halîfe'nin suretinde gelirdi.[83]

Eshâb-ı Kiramın, Onu gördükleri olurdu.[84]

Vahy tarzlarından dördüncüsü: Vahy'in, dehşet saçan bir çan, çıngırak uğultusu gibi uğuldayarak gelişidir.[85]

"Yâ Resûlallâh! Sana, Vahy nasıl gelir?" sorusuna, Peygamberimiz Aleyhis-selâm'ın verdikleri cevapta, Vahy'in bu tarzı, şöyle açıklanmış:

"Vahy, bazan bana, çıngırak sesi gibi (müthiş bir madenî ses uğultusu ile) gelirdir ki, Vahy'in bana, en ağır geleni de, budur!

Vahy hali, benden kalkınca, Meleğin, bana söylemiş olduğunu, iyice bellemiş bulunurum!" buyrulmuştur.[86]

İşitilen bu şiddetli ses, ya Vahy Meleğinin kendi sesi, ya da, kanadlarının uğultusu idi.[87]

Bunun hikmeti de, Vahy'i, telakki ve hıfz için, Peygamberimizin kalbini toparlamak ve hazırlamak[88], kulaklarının ve kalbinin, Vahy Meleğinin sesinden başkası ile meşgul olmasına meydan bırakmamak içindi.[89]

"Yâ Resûlallâh! Vahy'in gelişini sezermisin?" diye sorulduğu zaman, Peygamberimiz Muhammed Aleyhisselâm:

"Evet! Sesi, işitir ve susarım.

Bana, hiç bir sefer (bu tarzda) Vahy olunmamıştır ki, ruhum, alınıyor olduğunu sanmış bulunmayayım!" buyurmuştur.[90]

Yüce Allah, bir emri Vahy etmek, Vahy suretiyle dile getirmek istediği zaman, Allah'ın emrinin korkusundan gökleri, son derecede şiddetli bir titreme alır![91]

Göklerin halkı olan Melekler de, İlâhî Kelâmı, düz ve sert bir kayaya çarpan demir zincir(in çıkardığı korkunç ses) gibi işitince[92], Allah'ın Kelâmına karşı duy-öukian derin haşyetten üoîayı, kanaöiannı ç/rparla[93] baygın düşüp secdeye kapanırlar!

Ayılıp secdeden başını ilk kaldıran, Cebrail Aleyhisselâm, olur.

Yüce Allah, Ona, Vahy'lerinden, dilediğini, söyler.[94]

Cebrail Aleyhisselâm, yanlarına gelinceye kadar, öteki Melekler, öylece baygın halde kalırlar.

Cebrail Aleyhisselâm, Meleklere uğrar.[95]

Her göğe uğradıkça[96], kalblerinden korku kaldırılan[97], o gök halkı olan[98] Melekler, Ona:

"Ey Cebrail!"[99] Rabbımız[100], ne buyurdu?" diye sorarlar. Cebrail de:

"Hakkı, buyurdu![101] En Yüce, en büyük olan O'dür!" der. Meleklerin hepsi de, Cebrail Aleyhisselâmın söylediği gibi, söylerler.[102]

Vahy'in bu tarzından, Peygamberimiz Muhammed Aleyhisselâm, beşeriyet sıfatından soyunup, sıyrılıp Melekiyet sıfatına bürünerek Vahy'i, Cebrail Aleyhis-selâmdan alırdı ki, bu, Vahy'in en zor, en güç olanı idi.[103]

Eshâb-ı kiramın görüp anlattıklarına göre:

Vahy'in inişi sırasında, Peygamberimiz Muhammed Aleyhisselâm'a, ağır bir sıkıntı basar, yüzü gül gibi olur[104], gözlerini kapar[105], başını önüne eğerdi.

Yanında bulunanlar da, başlarını, önlerine eğerlerdi.[106] Peygamberimiz Aleyhisselâm, o hallerinde, çabuk çabuk nefes alırdı.[107] En soğuk günde bile, alnından inci taneleri gibi ter dökülürdü.[108]

Vahy hali, sona erinceye kadar, yanında bulunanlardan hiç biri başlarını kaldırıp Peygamberimizin yüzüne bakmağa kadir olamazlardı.[109]

Vahy'in ağırlığı veya hafifliği, inen Sûre'nin ağırlığı veya hafifliği ile orantılı bu-lunurdu.[110]

Yâni, inen Vahy, va'd ve tebşir mâhiyetinde ise, Cebrail Aleyhisselâm, beşer suretinde gelir, hitab ve telakki, Peygamberimize bir güçlük vermezdi.

İnen Vahy, azab ve korkutmakla ilgili bulunduğu zaman, dehşet saçan bir çan, çıngırak uğultusuyla uğuldayarak gelirdi.[111]

Deve üzerinde bulunduğu sırada da, Peygamberimiz Muhammed Aleyhisse-lâma böyle Vahy geldiği olur, devenin, inen Vahy'in ağırlığına dayanamadığı[112], bacaklarının ikiyana ayrıldığı, büküldüğü, kırılacak gibi olduğu, bazan da, çöktüğü görülürdü.[113]

Vahy tarzlarından beşincisi: Vahy Meleği Cebrail Aleyhisselâmın, Yüce Allah tarafından yaratıldığı aslî hey'et ve surette görünerek[114] Yüce Allah'ın dilediğini, Peygamberimiz Aleyhisselâm'a Vahy edişidir.[115]

Bu da, iki kerre vuku bulmuş[116], Peygamberimiz Aleyhisselâm, Cebrail Aley-hisselâmı, yaratıldığı aslî hey'et ve suret üzere altıyüz kanadıyla[117] iki defa[118], yerle gök arasını doldurur bir halde görmüştür.[119]

Vahy tarzlarından altıncısı: Yüce Allah'ın Mirâc gecesinde olduğu gibi[120], göklerin üstünde[121], Peygamberimiz Aleyhisselâm'a, uyanık iken, perde arkasından, hitabda bulunması, ya da, uyurken, arada, Vahy Meleği bulunmaksızın, Peygamberimizle konuşmasıdır.[122]

Vahy tarzlarından yedincisi de: Yüce Allah'ın, arada, Vahy Meleği bulunmaksızın, Peygamberimiz Aleyhisselâma doğrudan doğruya hitab buyurmuş olmasıdır.[123]

Peygamberimiz Aleyhisselâmın bildirdiklerine göre: Mirâc gecesinde, Cebrail Aleyhisselâm, Peygamberimizi, yukarı götüre götüre, nihayet (Kaza ve Kaderi yazan) Kalemlerin cızırtılarını işitecek kadar yüksek bir yere çıkardı.[124]

Peygamberimiz Muhammed Aleyhisselâm orada, Cennet'ten, yemyeşil bir Ref-ref(ipek döşek)'in, birden, ufku kapladığını, doldurduğunu, gördü.[125]

Peygamberimiz, onun üzerine oturdu.

Cebrail Aleyhisselâm, Peygamberimizden ayrıldı.[126]

Peygamberimiz Muhammed Aleyhisselâm, Aziz ve Cebbar (dilediğini, yaptırmağa kadir olan) Rabb'ına, yükseltilip yaklaştırıldı.[127]

Kendisinden, bütün sesler, kesildi.[128]

Yüce Rabb'ının:

"Korkma yâ Muhammed! Yaklaş! Yaklaş!" buyurduğunu işitmeğe başladı. [129]

Nihayet, hiç bir kimsenin, hiç bir zaman erişememiş olduğu yakınlık Makamına, İlâhî huzura kabule, İlâhî ikram ve İhsana nail oldu.[130] Rabbını, gördü.[131]

Yüce Allah, Mîrac gecesinde, Peygamberimiz Aleyhisselâm'a, Vahy etmek istediğini, istediği şekilde Vahy etti.[132]

Peygamberlere İndirilen İlahî Kitab Ve Sahîfeler :

Yüce Allah tarafından, Peygamberlere indirilen yüz dört Kitabtan, dördü Tevrat, Zebur, İncil ve Furkan (Kur'an), yüzü de, Sahifeler halinde olup dört büyük Kitabdan, Tevrat Mûsâ Aleyhisselâm'a, Zebur Dâvûd Aleyhisselâm'a, İncil İsâ Aleyhisselâm'a, Furkan (Kur'an)da, Muhammed Aleyhisselâm'a indirilmiştir.[133]

Sahîfe halindeki Kitablardan On Sahîfesi Âdem Aleyhisselâma, Elli Şahîfesi Şis Aleyhisselâma, Otuz Sahîfesi İdris Aleyhisselâm'a, On Sahîfesi de İbrahim Aleyhisselâm'a indirilmişti.[134]

Tevrattan önce Mûsâ Aleyhisselâm'a da, on Sahife indirilmişti.[135]

Din Ve Mâhiyeti:

Din; Dil teriminde: Ceza, İslâm, Âdet, İbâdat, Tâat, Inkıyad, Hükm, Ferman, Tevhid, Millet, Şeriat, Vera ve Takva, Hisab... gibi türlü mânâlara gelir.[136]

Şeriat Teriminde Din: Peygamberin, Allah tarafından getirip tebliğ ettiği şeyleri kabule, akıl sahiplerini davet eden İlâhî Kanundur.[137]

Bu İlâhî Kanun'a, uyulduğu için, Din denir.[138] Allah'ın, açık ve geniş yolu olduğu[139],

Kullar, bağlansınlar diye konulan hükümlerden ibaret bulunduğu için de, Şeriat denir.[140]

Şeriat'a, Şeriat denilmesi, sıdk ve sadâkatla bağlananın hem susuzluğunu gidereceği, hem de, günah kirlerinden arıtıp temizleyeceği içindir.[141]

Din'e, Millet denilmesi de; üzerinde toplanıldığı, yüründüğü içindir.

Din ve Millet, aslında bir olup aralarındaki fark, itibarîdir ve Din'in, Yüce Allah'a, Millet'in de, Peygambere nisbet edilmiş olmasından ibarettir.[142]

Din; İmân, İslâm ve bütün Şeriatları kaplayan umûmî bir isimdir.[143]

İman Ve Mü'min:

İman; Dil Teriminde: bir kimseyi, söylediği sözde tasdik edip doğrulamak, kendisine inanmak demektir.[144]

Başka bir deyişle: İman, kalb ile tasdik etmektir.[145]

Şeriat Teriminde: İman, Yüce Allah katından getirdiği şeylerde, Peygamberi[146], kalb ile tasdik ve dil ile ikrar etmek[147], beden ile de, gereğini, yerine ge-tirmektir.[148]

Mü'min: Allah'ı, Allah'ın Resulünü ve Onun, Allâh'dan getirdiği şeyleri tasdik eden kimse demektir.[149]

Gök ve yar halkının İmanı, inanılacak şeyler cihetinden, ne artar, ne de, eksilir. Fakat, İman, yakîn ve tasdik cihetinden, artar da, eksilir de.

Mü'minler; İmanda ve Allah'ı tevhid (bir tanıma) hususunda, birbirlerine eşid, amellerde ise, birbirlerinden farkhdırlar.[150]

İman'ın Çeşidleri:

Beş türlü İman vardır:

1) Matbu İman,

2) Masum İman,

3) Makbul İman

4) Mevkuf İman,

5) Merdud İman,

Matbu İman: Meleklerin İmanıdır.

Masum İman: Peygamberlerin İmanıdır.

Makbul İman: Mü'minlerin İmanıdır.

Mevkuf İman: Bid'atcıların İmanıdır.

Merdud İman: Münafıkların İmanıdır.[151]

İman; öyle bir nurdur ki, onun nuru, insanın bütün azasına yayılmıştır.

Fakat, insanın âzasından birisi kesilince, İman, parçalanmaz olduğu için, ora-lan, kalbe gider.

İslâm; Allah'ı, keyfiyetsiz olarak bilmektir.

Bunun yeri, göğüstür.

İman; Allah'ı, Allâh'lığı ile bilmektir.

Bunun yeri, yürektir.

Yürek te, göğsün içindedir.

Marifet; Allah'ı, Sıfatları ile bilmektir.

Bunun yeri, Gönüldür.

Gönül de, Kalb'in içindedir.

Tevhid; Allah'ı, Birliği ile bilmektir.

Bunun yeri, Sırr'dır.

Sırr da, Gönül'ün içindedir.

Bunlar, Nûr sûresinin Nûr âyetindeki Nur temsilini andırırdır.

Bunlar, dört gerdanlıktır ki, dördü de, birbirinden ayrı, gayrı değildirler. Hepsi birleşince, Din olurdur.[152]

Kalb Ve Çeşidleri:

Kalb'in iki türlü mânâsı vardır.

Birisi; göğsün sol tarafında, sol memenin altına doğru konulmuş, çam kozalağı şeklini andırır, cismânî bir et parçası olup buna yürek denir.

Bunun içinde boşluklar vardır ve içi, siyah kanla doludur.

Bu Yürek, Rûh'un kaynağıdır, hayvanlarda da, ölülerde de, bulunur.

Kalb'in ikincisi, Gönül'dür ki, işte, gözle görülmeyen, Rûhânî, Rabbânî bir La-öfe olan, cismânî Kalb, Yürek ile de, alâkası bulunan ve insanın hakîkatı olan, insanda anlayan, bilen, hitab edilen, cezalandırılan, azarlanan ve istenilen Kalb, budur.

Cismânî Kalb ile, Yürek ile alâkasını kavramakta halkın, çoğunun akıllarını hayrette bırakan bu Kalb'in hakîkatini araştırmak, Mükâşefe ilimlerine bağlı olup bu da, Rûh'un sırrını açıklamağa kalkışmak demek olacağından, Resûlullâh Aley-hisselâm'ın konuşmadığı Rûh hakkında, başkasının konuşmağa hakkı bulunmayacağı açıktır.[153]

İnsanlarda dört çeşid Kalb bulunur:

l) Ecred Kalb,

2) Ağlef Kalb,

3) Menküs Kalb,

4) Musaffah Kalb.

Ecred, yâni saf, parlak, kinsiz Kalb, Mü'minlerin kalbidir ki, onda İman nuru, güneş gibi parıldar.

Ağlef, yânif gılıflı, kapalı, örtülü kalb, kâfirlerin, münkirlerin kalbidir.

Menküs, yâni tersine çevrilmiş Kalb, münafıkların Kalbidir ki, onlar, gerçeği tanır, sonra da, inkâr ederlerdir.

Musaffah, yâni, iki yüzlü Kalb, içinde hem İman, hem de, nifak bulunan kalbdir. İman, böyle olan kalbde, temiz su ile yetişen ve gelişen sebzeye nifak ise, kan ve irinle gelişen bir çıbana benzer ki, bunlardan hangisi, diğerine galebe çalarsa, onu, bastırır ve geriletir.[154]

Nifak; İman, dil ile açıklandığı halde, Kalbde küfr ve inkârı gizlemektir.[155]

Mü'min İle Müslüman Arasındaki Fark:

Her Mü'min, Müslümandır.

Fakat, her Müslüman, Mü'min değildir.

Çünkü, bir kimse, Mü'min olmadığı halde, Şehâdet getirmek suretiyle, kendisini, Müslüman gösterebilir.

Eshab-ı kiramdan Sa'd b.Ebî Vakkas: "Yâ Resûlallâh! (Mü'minlere verilecek mallardan) filana verdin, filan kimseye ise vermedin. Halbuki, o da, Mü'mindi?" dediği zaman, Peygamberimiz: "Ona, Mü'min deme! Müslüman de!" buyurmuştur.[156] Kur'ân-ı Kerimde de, bu hususta şöyle buyrulur: "Bedevîler, (Biz, İman ettik!) dediler.

Onlara, de ki: (Siz, İman etmediniz amma, bari (Müslüman olduk!) deyiniz. İman, henüz, sizin kalblerinize girip yerleşmemiştir.[157]

Münafıklık, Fâsıklık Ve Kâfirlik:

Bir kimse, dili ile şehâdet getirir, bedeni ile amel eder de, Kalb ile tasdikte bulunmazsa, o, Münafık olur.

Bir kimse, dili ile tasdikte bulunur, da, bedeni ile amel etmezse, o da, Fâsık olur.[158]

Fısk: Yüce Allah'ın emrini terk ve Ona isyan etmek, doğru yoldan sapıp çıkmak demektir.[159] Hiç şehâdet getirmeyen kimse ise, Kâfir ve Münkirdir.[160]

Allah Katında Makbul Din Bütün Peygamberlerin Dini:

Kur'ân-ı Kerimde açıklandığına göre: Allah katında makbul din, İslâm Dini'dir.[161]

İnsanların, ilk zamanlardan beri tuttukları, bağlandıkları tek ve umûmî Din de, İslâm Dini, Tevhid Dini'dir.

Gelmiş, geçmiş bütün Peygamberler, İslâm Dininin esaslarını tebliğe çalışmışlar, bu Dinde can vermiş, can vermeyi özlemişlerdir.

Âdem Aleyhisselâm'dan sonra, Ebülbeşer olan[162], başka bir deyile: Tufandan sonra (İkinci Âdem Baba) diye tanınan[163] Nuh Aleyhisselâm, Müs-lûmandı.[164]

Peygamberler Atası İbrahim Aleyhisselâm da, Onun Oğulları ve Torunları da, Müslüman idiler.[165]

Yûsuf Aleyhisselâm da, Allah'a "...Benim canımı, Müslüman olarak al..." diye dua etmiştir.[166]

Mûsâ Aleyhisselâmın, Firavun 'u davet ettiği Din de, İslâm Dini idi.

Bunu, hem Mûsâ Aleyhisselâm, hem Firavun'ın imân ve ihtida eden sihirbazları ve hattâ bizzat Firavun bile ikrar ve ifâde etmiştir.[167]

Mûsâ Aleyhisselâmdan sonra, İsrail oğullarına Peygamber olarak gönderilen isâ Aleyhisselâm da, Müslümanlık ve Tevhid akîdesini tebliğ etmiş: "Şüphe yok ki, Allah, benim de, Rabb'ım, sizin de Rabb'ınızdır.

Öyle ise, Ona ibâdet ediniz!

İşte, doğru yol budur!" demiş, onlardan, küfr ve inkâr taştığını hissedince de "Allah'a doğru giden yolda, bana yardım edecekler kimdir?" dediği zaman, Havarileri de "Biziz Allah'ın yardımcıları! Allah'a, inandık. Sen de, ey İsâ! Şâhid ol ki, biz, muhakkak Müslümanlarız!" demişlerdir.[168]

"(İnsanları) Allah'a (iman ve ibâdete) davet edenden, (Kendisi de iyi amel (ve hareketlerde bulunandan ve: ben, Müslümanlardan'ım!" diyenden daha güzel sözlü kim olabilirdir? (Fussilet: 33)"[169]

Tevhid Akidesi:

islâmiyette, her şeyden önce, Allah'ın varlığına ve Birliğine imân etmek

Farz'dır.[170]

İslâm Dininin bu Tevhid akîdesi, Allah'ın Birliğine, Ondan başka ibadet edilecek hiç bir Mâbud bulunmadığına inanmak demektir ki, bu da, Kur'ân-ı Kerimde ve Hadîs-i şeriflerde (Lâ ilahe illallah = Allâh'dan başka ilâh yoktur.) Kelime-i Tevhidi ile en özlü bir şekilde ifâde buyrulmuştur.[171]

Bütün Peygamberlerin, Ümmetlerine Tevhid Akidesini Telkine Çalışmaları Ve Peygamberimiz Muhammed Aleyhisselâmın Vazifesinin Şümul Ve Azameti:

Bütün Peygamberler ve özellikle: İdris Aleyhisselâm[172], Nuh Aleyhisselâm[173], Hûd Aleyhisselâm[174], Salih Aleyhisselâm[175] İbrahim Aleyhisselâm[176] Şuayb Aleyhisselâm[177] Mûsâ Aleyhisselâm[178] Ilyas Aleyhisselâm[179] İsâ Aleyhisselâm[180]...

gönderildikleri kavmları, putperestlikten kurtarmağa ve Bir Allah'a iman ve ibadet ettirmeğe olanca çabalarını harcamışlar, hattâ, bu yolda can verenler bile olmuş, ne yazık ki, umulan mutlu sonuca ulaşılamamış;

Her yerinden küfür ve şirk fışkıran, Dinî, ahlâkî, içtimaî bunalımlar ve bozukluklar içinde çalkalanan koskoca bir putperestlik dünyasıyla tek başına uğraşmak ve sonuç almak vazifesi, Âhir zaman Peygamberi Muhammed Aleyhisselâm'a kalmıştır.

Muhammed Aleyhisselâm; (merkezden, muhîta doğru açılan dalga dâireleri gibi) Mekke ve çevresinden başlayarak![181], insanları Allah'ın doğru yoluna, önce, hikmet ve güzel öğütlerle davet etmek[182], (Davetini kabul edenleri, cennet nimetleri ile) müjdelemek, (davetini, kabul etmeyenleri, Cehennem azâbıyla) korkutup uyarmak[183],

Sonra da fitne ve fesad, ortadan kalkıncaya, Din, tamamıyla Allah'ın oluncaya[184],

İslam Dini, bütün dinlere üstün gelinceyedek[185],

Peygamberimiz Aleyhisselâmın deyişi ile: "İnsanlara, Lâ ilahe illallah = Allâh'dan başka ilâh yoktur!'[186], Muhammedürresûlullâh = Muhammed, Allah'ın Resûlu-dur![187] dedirtinceye kadar savaşmak[188]... gibi çok ağır ve ağır olduğu kadar da, şerefli bir vazifeyi yüklenmiştir.[189]

Göklerle Yerin Ve Aralarındakilerin Nasıl Ve Niçin Yaratıldığının Kur'an-ı Kerimde Açıklanışı:

"Onun (Allah'ın) emri, bir şeyi dilediği zaman, ona: ol! demesinden ibarettir ki, o da, oluverirdir."[190] Allah, göklerle yeri[191], aralarında bulunan şeyleri[192];

Güneşi, Ay ve Yıldızları[193], hakkın ikamesine sebep olmak![194], herkesin, kazandığı ne ise, kendilerine asla haksızlık edilmeksizin, onunla mukabele edilmek üzere[195] ve belli bir va'de için yarattı.[196]

Göklerle yer, bitişik bir halde iken, Yüce Allah, onları, birbirinden ayırdı.[197]

Gökleri, yedi gök olarak tesviye ve tanzirrf[198] ve her gök'e de, kendisine âid işi Vahy etti.[199]

Göklere ve yere "İkiniz de, ister istemez, geliniz!" buyurdu. [200] Onlar da "İsteye isteye geldik![201] dediler.[202] Yüce Allah; güneşi zıyalı, ay'ı nurlu yaptı,

Kullar, yılların sayısını ve hisabını bilsinler diye, ay'in seyr ve hareketine muhtelif menziller tayin etti.[203]

Nitekim, güneş, Yüce Allah'ın takdiriyle, kendi karargâhına doğru seyr ve cereyan eder durur,

Ay da, tayin edilen menzil menzil miktarlara göre hareket ederek eski hurma salkımının eğri çöpü gibi bir hale dönerdir.

Ne güneş, ay'a erişip çarpar, ne de, gece, gündüzü geçerdir.

Semavî ecramdan hepsi de, ayrı ayrı birer felekte (yörüngede) yüzer dururlardır![204]

Yüce Allah; insanlar, azıklarını, kolayca elde etsinler, yılların sayısını, vakitlerini, hisabını bilsinler diye her gün, geceyi giderip yerine, eşyayı gösterici gündüzü getirirdir.[205]

Geceyi, içinde dinlensinler, gündüzün de, işlerini görsünler diye yaratmıştır.[206]

Yüce Allah; yeri de (insanların yerleşmelerine, gezip dolaşmalarına elverişli bir halde yaptı.[207]

Onda, üzerlerindeki/eri, çalkalanmasın diye[208] sabit dağlar yarattı.[209] Yeri, bir karargâh, gök'ü, bir bina (kubbe) yaptı. Gökten de, yeteri kadar su indirip onu, yerde durdurdu.[210] Yere, aşılayıcı rüzgârlar da, gönderdi.[211]

Orada, hikmet ve maslahata göre ölçülmüş, her şeyden, münasip nebatlar bitirdi.[212]

Yerde, bir çok geçim sebepleri de, yarattı.[213]

Göklerde ne var, yerde ne varsa, hepsini (bir lütuf olarak) emrinize verdi.

Şüphe yok ki, bunda, düşünecek bir kavm için, ibretler vardır.[214]

---

[1]. Râgıb-Müfredatül Kur'an s.482.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/7.

[2]. M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/7.

[3]. Seyyid-Târifât s.162.

[4]. Seyyid-Târifât s. 75.

[5]. Kadı lyaz-Şifâ c.l, s.206, Fahrurrazi-Tefsir c.23, s.49, Kurtubî-Tefsir c.12, s.80, Seyyid-Târifât s.75.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/7.

[6]. Şûra: 42/51-52.

[7]. Cuma: 61/2, 4.

[8]. En'am: 6/124.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/7-8.

[9]. Ahmed b.Hanbel-Müsned c.2, s.541, Buharî-Sahih c.4, s.142, Müslim-Sahih c.4, s.1837.

[10]. İmam-ı Âzam-Fıkh-ı Ekber s. 15.

[11]. İmam-ı Âzam-Fıkh-ı Ekber s.15, Akaid, Adudiye s. 10

[12]. Imam-ı Âzam-Fıkh-ı Ekber s. 15.

[13]. Şuarâ: 26/107, 125, 142, 162, 178.

[14]. Araf: 7/62, 64, 79, 93.

[15]. Ahzab: 33/39.

[16]. Meryem: 19/56.

[17]. Ârâf: 7/67.

[18]. Ârâf: 7/61-62.

[19]. Bakara: 2/129.

[20]. Ârâf: 7/63.

[21]. Şuarâ: 26/109, 127, 145, 164, 180, Furkan: 25/57. Sebe: 34/47.

[22]. İmam-ı Âzam-Fıkh-ı Ekber s. 16.

[23]. Ahmed b. Hanbel-müsned c.2, s.341, Buharî-Sahih c.6, s.97, Müslim-Sahih c.1, s.134

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/8-9.

[24]. İbn.Sa'd-Tabakat el, s.32, Ahmed b.Hanbel-Müsned c.5, s.178, İbn.Kuteybe-Maarif s.26, Taberi-Tarih c.l, s.75, ibn.Asâkir-Tarih c.2, s.361.

[25]. Ahzab: 33/40, İbn. Kuteybe-Maarif s.26, Kadı lyaz-Şifâ c.l, s.206

[26]. İbn.Sa'd-Tabakat c.l, s.32, Ahmed b.Hanbel-Müsned c.5, s.178, Ibn.Asakir-Tarih c.2, s.361, Heysemı-Mecmauzzevaid c.8, s.210.

[27]. Ahmed b.Hanbel-Müsned c.5, s.266, Taberî-Tarih c.l, s.75, Beyhakî-Sünen c.9, s.4, Heysemı Mecmauzzevaıd c.8, s.210.

[28]. Taberî-Tarih c.l, s.75, ibn.Asakir-Tarih c.6, s.356.

[29]. ibn. Sa'd-Tabakat c.l, s.32, Ahmed b.Hanbel-Müsned c.5, s.179, Taberi-Tarih c.l, s.75, Beyhakî-Sünen c.9, s.4, İbn. Asakir-Tarih c.2, s.361, Heysamî-Mecmauzzevaid c.8, s.210.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/9.

[30]. Ahzab: 33/40.

[31]. Ârâf: 7/158.

[32]. Yâsîn: 36/3.

[33]. Mâide: 5/67.

[34]. İbn. İshak, İbn. Hişam-Sîre c.l, ş.252-253, Taberî-Tarih c.2, s.207, Beyhakî-Delâilünnübüvve c.l, s.402, Ebülfe-rec İbn. Cevzi-Elvefa c.l, s. 166, İbn. Seyyid-Uyunüleser c.l, s.86, Zehebl-Tarihulislam c.2, s. 72, Ebölfıda-Elbidaye vennihaye c.3, s. 12

[35]. Ebülferec İbn. Cevzi-Elvefa c.l, s. 185.

[36]. Ahmed b.Hanbel-Müsned c.l, s. 159, Taberi-Tarih c.2, s.218, Muhıbbütaberî-Rıyadunnadra c.2, s.221, Ebülfida-Tefsir c.3, s.350, Haysemî-Mecmauzzevaid c.8, s.302.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/9-10.

[37]. Mü'min: 40/78.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/10.

[38]. M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/10-11.

[39]. M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/11.

[40]. Taberî-Tefsir c. 26, s. 37, Kurtubî-Tefsir c. 16, s. 220, Ebülfida-Tefsir c. 4, s. 172.

[41]. Hâkim-Müstedrek c. 2, s. 546.

[42]. Ahmed b. Hanbei-Müsned c.l, s.5, Müslim-Sahih c.4, s.1782, Ebû Davud-Sünen c.4, s.218, Tirmizî-Sünen c.5, s.587, İbn.Mace-Sünen c.2, s.1440.

[43]. Tirmizî-Sünen, c.5, s.588, Dârimî-Sünen c.ı, s.30) en değerlisi O, olduğu için (Tirmizî-Sünen c.5, s. 588, Dârimî-Sünen c.ı, s.30.

[44]. Ahmed b.Hanbel-Müsned c.3, s.144, Tirmizî-Sünen c.5, s.587.

[45]. Ahmed b.Hanbel.-Müsned c.5, s. 138, Tirmizî c.5, s,586. İbn Mace C.2.S.1443.

[46]. Ahmed b.Hanbei-Müsned c.l,s.281, Tirmizî-Sünen c.5, s.587, Dârimî-Sünen c.l,s.30.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/11-12.

[47]. Râgıb-Müfredatülkur'ans.515-516, ibn.Esîr-Nihâyec.5,s.163, Fîrûzâbâdî-Kamûsulmuhît c.4, s.401, Bedrüddin Aynî-Umdetülkarî c.l, s.14.

[48]. Şûra: 42/51.

[49]. İbn.İshak, İbn.Hişam-sîre c.1,s.249-250, Abdurrezzak-Musannef c.5, s.321, Ibn.Sa'd-Tabakat c.1, s.194, Ahmed b.Hanbei-Müsned c.6, s.232-233, Buharî-Sahih, c.1, s.3, Müslim-Sahih c.1, s.139-140, Tirmizî Sünen c.5, s.596, Belâzürî-Ensabüleşraf c.1, s.105, Taberî-Tarih c.2, s.205, Ebû Nuaym-Delâilünnübüvve c.1, s.168, Beyhakî-Sünen c.9, s.6, Vâhidî-Esbabünnüzül s.5, Süheylî-Ravdunülüf c.2, s.392, Begavî-Mesâbîhussünne c.2, s. 174, Ebülferec İbn.Cevzî-Elvefâ c.1, s.162, ibn.Esîr-Kâmil c.2, s.48, ibn.Seyyid-Uyûnüleser c.1, s.82, İbn.Kayyım-Zâdülmaad c.1, s.33, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.3, s.2, İbn.Haldun Tarih c.2, ks.2, s.6, Kastalânî-Mevâhibülledünniye c.1, s.51, Diyar Bekrî-Hamîs c.1, s.280

[50]. Süheylî-Ravdulünüf c.2, s.392, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.3, s. 14, Halebî-lnsanül'uyûn c.l, s.377

[51]. Buharî-Sahih c.l, s.209, Belazürî-Ensabüleşraf c.l, s.256, Hâkim-Müstedrek c.2, s.431.

[52]. Sâffât: 37/102.

[53]. İbn.Sa'd-Tabakat c.l, s.171, Ahmed b.Hanbei-Müsned c.l, s.274, Buhârî-Sahih c.4, s. 168.

[54]. İmam Mâlik-Muvatta' c.l, s. 120, Ahmed b.Hanbei-Müsned c.6, s.36, Buharî-Sahih c.2, s.48, Müslim-Sahih c.l, ş.509, Ebû Davûd-Sünen c.2, s.40, Beyhakî-Delâilünnübüvve c.l, s.277

[55]. Ibn.Sa'd-Tabakat c.l, s. 197, Dârimî-Sünen c.l, s.15.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/12-13.

[56]. ibn.Esîr-Nihaye c.l, s.434, Fîrûzabâdî-Kamûsulmuhit c.4, s. 100.

[57]. ibn.Esîr-Nihâye c.l, s.434.

[58]. Mâlik-Muvatta c.2, s.957, Abdurrezzak-Musannef c.ll, s.212, Ahmed b.Hanbel-Müsned c.5, s.296, Buhari-Sahih c.8, s.74, Möslim-Sahih c.4, s.1771, Ebû Davûd-Sünen c.4, s.305, ibn.Mâce-Sünen c.2, s.1286, Dârimî-Sünen c.2, s.49, Heysemi-Mecmauzzevaid c.7, s.181

[59]. İbn.Mâce-Sünen c.2, s.1285.

[60]. Abdurrezzak-Musannef c.ll, s.211, Ahmed b.Hanbel-Müsned c.2, s.269, Buhari-Sahih c.8, s.77, Müslim-Sahih c.4, s. 1173, Ebü Davûd-Sünen c.4, s.304-305, Tirmizî-Sünen c.4, s.532, Dârimî-Sünen c.2, s.50.

[61]. ibn.Hacer-Fethulbârî c.12, s.311

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/13.

[62]. Ahmed b.Hanbel-Müsned c.3, s.267, Tirmizî-Sünen c.4, s.533.

[63]. Buharî-Sahih c.8, s.69.

[64]. Kulun, Levh-i Mahfuz'daki hallerine göre, Müvekkel Melek tarafından yapılan temsiller, işlerinde basiretli davranması için, bir müjde veya bir inzar, ya da, bir azar olmak üzere, Rü'yasında o kula gösterilir. (Hakîmüttirmizi-Nevadirulusul, c1, s.116-117.)

[65]. Ahmed b.Hanbel-Müsned c.3, s.267, Buharî-Sahih c.8, s.69, Tirmizî-Sünen c.4, s.533.

[66]. Ahmed b. Hanbel-Müsned c.3, s.267, Buharî-Sahih c.8, s. + ', Tirmizî-Sünen c.4, s.533.

[67]. Ahmed b.Hanbel-Müsned c.3, s.267, Tirmizî-Sünen c.4, s.533.

[68]. Ahmed b.Hanbel-Müsned c.2, s.384, Buharî-Sahih c.l, s.52, Tirmizî-Sünen c.4, s.3,4.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/13-14.

[69]. Süheylî-Ravdulünüf c.2, s.393, İbn.Kayyım-Zâdülmaad c.l, s.32, Kurtubi-Tefsir c.16, s.53, Ibn.Seyyid-Uyûnüleser c.l, s.89-90, Ebülfida-Tefsir c.4, s.121 Kastalânî-Mevahibülledünniye c.l, s.55 Halebî-İnsanüluyun c.l, s.413, Zürkanî-Mevâhib, Şerhi c.l, s.225

[70]. İbn.Kayyım-Zadülmaad c.l, s.32, Kastalânî-Mevâhib, c. I, s.55, Zürkanî-Mevâhib Şerhi c.l, s.225.

[71]. Süheylî-Ravd. c.2, s.293, İbn.Kayyım-Zadülmaad c.l, s.32, İbn.Seyyid Uyun, c.l, s.90, Aynî-Umdetülkarî c.l, s.40, Kastalânî-Mevâhib, c.l, s.55, Halebî-İnsanüluyun c.l, s.413, Zürkanî-Mevâhib, Şerhi c.l, s.225.

[72]. Fahrurrazî-Tefsir c.28, s.288, Kastalanî-Mevahib, c.l.s.53, Halebî-İnsanüluyun c.l, s.407-408, Zürkanî-Mevâhib Şerhi c.l, s.225.

[73]. İbn.Mâce-Sünen c.2, s.725, Süheylî-Ravdulünüf c.2, S.393, İbn.Kayyım-Zadülmaad c.l, s.32, İbn.Seyyid-Uyûnüleser c.l, s.90 Kastalânî-Mevâhib. c I, s 55, Halebî-İnsanüluyun c.l, s.413, Zürkanî-Mevâhibülledünniye Şerhi c.l, s.225-226.

[74]. Süheylî-Ravdunülüf c.2, s.393, Kurtubî-Tefsir c.16, s.53, İbn Seyyid-Uyunüleser c.1, s.90, Ebülfida-Tefsir c.5, s.121, Halebî-İnsan. c.1, s.413, Züranî-Mevâhib. Şerhi c.1, s.226.

[75]. İbn.Mâce-sünen c.2, s.725, Süheylî-Ravd. c.2, s.393-394, İbn.Kayyım-Zadülmaad c.l, s.32, Kurtubî-Tefsir c.16, s.53, İbn.Seyyid-Uyun. c.l, s.90, Ebülfida-Tefsir c.4, s.121, Kastalânî-Mevâhib. c.l, s.55, Halebî-İnsan. c.l, s.413, Zürkanî-Mevâhib. Şerhi c.1,s.226.

[76]. İbn.Mâce-sünen c.2, S.725, Kurtubî-Tefsir c.16, S.53 Halebî insan, c.l, s.413, Zürkanî-Mevâhib.Şerhi c.l, s.226.

[77]. İbn.Kayyım-Zâd. c.l, s.32 Halebî-İnsan. c.l, s.413 Zürkanî-Mevâhib.Şerhi c.l, s.26

[78]. Süheylî-Ravd. c.2, s.393-394, İbn.Kayyım-Zâd. c.l, s.32, Kurtubî-Tefsir c.16, S.53, İbn.Seyyid-Uyun. c.l, s.90, Ebülfida-Tefsir c.4, s.121, Kastalânî-Mevâhıb. c.l, s.55, Halebî-İnsan. c.l, s.413, Zürkânî-Mevâhib.Şerhi c.l, s.225-226.

[79]. Süheylî-Ravd. c.2,s.394, İbn, Kayyım-Zâd. c.1,s.32, Kastalânî-Mevâhib c.1,s.55, Zürkânî Mevahib Şerhi, c.1,s.227.

[80]. İbn.Sa'd-Tabakat c.l, s. 197, Halebî-lnsanülüyun c.l, s.414.

[81]. Mâlik-Muvatta' c.l, s.202-203, İbn.Sa'd-Tabakat c.l, s. 198, Ahmed b.Hanbel-Müsned c.6, s. 158, buharî-Sahih c.l, s.2-3, Müslim-Sahih c.4, s. 1816-1817, Tirmizî-Sünen c.5, s.597, Nesaî-Sünen c.2, s.148, Taberî-Tefsir c.22, s.91, Ebû Nuaym-Delâilünnübüvve c.l, s.178, Begavî-Mesâbihussünnec.2, s. 175, İbn.Esir-Câmiul'usûl c.12, s.41

[82]. Taberî-Tefsir c.22, s.91.

[83]. İbn.Sa'd-Tabakat c.3, s.250, Ahmed b.Hanbel-Müsned c.2, s. 107, Kastalânî-Mevâhibülledünniye c.l, s.55, Zürkanî-Mevâhib. Şerhi c.1 s.227.

[84]. İbn.Kayyım-Zâdülmaad c.l, s.32

[85]. İbn.Sa'd-Tabakat c.l, s. 198, Süheylî-Ravdulünüf c.2, S.394. İbn.Kayyım-Zâdülmaad c.l, s.32, Bedrüddin Aynî-Umdetülkarî c.l, s.40, Kastalânî-Mevâhib. c.l, s.55, Zürkanî-Mevahib.Şerhi c.l, S.228.

[86]. Mâlik-Muvatta' c.l, s.203 İbn.Sa'd-Tabakat c.l. s. 198, Ahmed b.Hanbel Müsned c.6, S. 158, Buharî-Sahih c.l, S.2-3, Müslim-Sahih c.4, S. 1816-17, Tirmizî-Sünen c.5, s.597, Nesaî-Sünen c.2, s.148, Begavî-Mesabîhussünne c.2, s.175 İbn.Esîr-Câmiurusûl c.12, s.41, Aynî-Umdetülkarî c.l, s.40-41, İbn.Hacer-Fethulbârî c.l, s.49

[87]. Zürkanî-Mevâhibülledünniye Şerhi c.l, S.228.

[88]. Süheylî-Ravd. c.2, s.394, Ibn.Seyyid-Uyûn.c.l, s.90, Zürkanî-Mevâhib. Şerhi c.l, s.228.

[89]. Bedrüddin Aynî-Umdetülkarî c.l, s.40-41, İbn.Hacer-Fethulbârî c.l, S.49.

[90]. Ahmed b.Hanbel-Müsned c.2, s.222, Ebülferec İbn.Cevzî-Elvefa c.l s. 170, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.3, s.22, Haiebî-İnsanülüyun c.l, S.415.

[91]. Taberî-Tefsir c.22, s.91, Kurtubî-Tefsir c.14, s296Ebülfida-Tefsir c.3, s.537, Heysemî-Mecmauzezevaid c.7, s.94.

[92]. Buharî-Sahih c.5, s.221, EbûDâvud-Sünenc.4, s.235, Tirmizî-Sünen c.5, S.362, Ibn.Mâce-Sünen c.l, S.70, Taberî-Tefsir c.22, s.90, Kurtubî-Tefsir c.14, s.296, Ebülfida-Tefsir c.3, s.537, Heysemî-Mecmauzzevaid c,7, s.94.

[93]. Buhariî-Sahih c.5, s.221, Tirmizî-Sünen c.5, s.362, ibn.Mace-Sünen c.l, s.70, Kurtubî-Tefsir c.14, s.296, Ebülfida-Tefsir c.3, s.537.

[94]. Taberî-Tefsir c.22, s.91, Kurtubî-Tefsir c.14, s.296, Ebülfida-Tefsir C.3.S.537, Heysemî-Mecmauzzevaid c.7, s.294-295, Bedrüddin Aynî-Umdetülkarî c.l, s.45, C.25, s.152.

[95]. Ebû Dâvud-Sünen c.4, s.235, Hazin-Tefsir c.3, S.488.

[96]. Taberî-Tefsir c.22, s.91, Kurtubî-Tefsir c.14, s.296, Ebülfida-Tefsir c.3, 537, Heysemî-Mecmauzzevaid c.7,

94-95.

[97]. Buharî-Sahih c.5, s.221, Ebû Dâvud-Sünen c.4, s.235, Tirmizî-Sünen c.5, S.362, İbn.Mace-Sünen c.l, s.70, Kurtubî-Tefsir c.14, s.296, Ebülfida-Tefsir c.3, s.537.

[98]. Taberî-Tefsir c.22, s.91, Kurtubî-Tefsir c.14, s.296, Ebülfida-Tefsir c.3, s.537, Heysemî-Mecmauzzevaid c.7, s.95 I

[99]. Ebû Dâvud-Sünen c.4, s.235, Kurtubî-Tefsir c.14, s.296, Aynî-Umdetülkarî c.l, s.45, c.25, s.152

[100]. Taberî-Tefsir c.22, s.91, Kurtubî-Tefsir c.14, s.296, Ebülfida-Tefsir c.3, s.537, Heysemî-Mecmauzzevaid c.7, s.95, Aynî-Umdetülkarî c.25, s.152.

[101]. Ebû Dâvud-Sünen c.4, s.235, Taberî-Tefsir c.22, s.91, Kurtubî-Tefsir c.14, s.296, Ebulfıda-Tefsır c.3, s.537, Heysemî-Mecmauzzevaid c.7, s.95, Aynî-Umdetülkarî c.25, s.152.

[102]. Taberî-Tefsir c.22, s.91, Kurtubî-Tefsir c.14, s.296, Ebülfida-Tefsir c.3, s.537, Heysemî-Mecmauzzevaid c.7, s.95.

[103]. Bedrüddin Zerkeşî-Bürhan c.l, s.229.

[104]. İbn.Sa'd-Tabakat c.l, s. 197, Ahmed b.Hanbel-Müsned c.5, s.327, Müslim-Sahih c.3, s.1317-1317.

[105]. İbn.Esîr-Câmiul'usûl c.12, s.41, Halebî-İnsanüluyun c.l, s.416.

[106]. Müslim-Sahih c.4, s.1817, İbn.Esîr-Camiulusul c.12, s.41.

[107]. Bedrüddin Aynî-Umdetülkarî c.l, s.43.

[108]. Mâlik-Muvatta' c.l, s.203, İbn.Sa'd-Tabakat c.l, s.198, Ahmet b.Hanbel-Müsned c.6, s.58,202, Buharî-Sahih c.l, s.3, Müslim-Sahih c.4, s. 1816, Tirmizî-Sünen c.5, s.597, Nesaî-Sünen c.2, s. 149.

[109]. İbn.Esîr-Câmiulusul c.12, s.42, Halebî-İnsanüluyun c.l, s.416.

[110]. Ebülferec İbn.Cevzi-Elvefa c.l, s.169, Halebî-İnsan, c.l, s.416.

[111]. Kaslalânî-Mevâhibülledünniye c.l, s.57, Zürkanî-Mevahib. Şerhi c.l, s.234.

[112]. Ahmed b.Hanbel-Müsned c.2, s. 176, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.3, S.22.

[113]. İbn.Sa'd-Tabakat c.l, s. 197, Ebülferec İbn.Cevzî-Elvefa c.l, s.171, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.3, s.22.

[114]. Süheylî-ravdulünüf c.2, s.395, İbn.Kayyım-Zâdülmaad c.l, s.32, Aynî-Umdetülkarî c.1, s.40, Kastalânî-Mevâhibülledünniye c.l, s.56, Zürkanî-Mevâhibülledünniye Şerhi c.l, s.230, Halebî-İnsan. c.l, s.416.

[115]. İbn.Kayyım-Zâdülmaad c.l, s.32, Kastalânî-Mevâhib. c.l, s.56, Zürkanî, Mavahib. Şerhi c.l, s.230.

[116]. İbn.Kayyım-Zâdülmaad c.l, s.32, Süyûtî-Dürrülmensur c.6, s. 124, Kastalânî-Mevâhib. c.l, s.56, Halebî-İnsanüluyun c.l, s.416—417, Zürkanî-Mevahib.Şerhi c.l, s.230.

[117]. Ahmed b.Hanbel-Müsned c.l, s.395, Buharî-Sahih c.6, s.50, Müslim-Sahih c.l, s.158—159, Tirmizî-Sünen c.5, s.395, Taberî-Tefsir c.27,

s.49, Beyhakî-Delâilünnübüvve c.2, s.122, Ebülfida-Tefsir c.4, s.248.

[118]. Buharî-Sahih c.l, s.50, MüslimSahih c.l, s. 159, Tirmizî-sünen c.5, S.395.

[119]. Ahmed b.Hanbel-Müsned c.l, s.418, Müslim-Sahih c.l, s. 159.

[120]. Süheylî-Ravd. c.2, s.395, İbn.Kayyım-Zâd. c.l, s.32, İbn.Seyyid-Uyun c.l, s.90, Ayni-Umdetülkarî c.l, s.40, Kastalânî-Mevâhib. c.l, s.56, Halebî-İnsan c.l, s.417, Zürkanî-Mevahib.Şerhi c.l, s.230

[121]. İbn.Kayyım-Zâd. c.l, s.32, Kastalânî-Mevâhib. el, s.56, Halebî-İnsan c.l, s.417, Zürkanî-Mevahib. Şerhi el, s.230

[122]. Süheylî-Ravd. c.2, s.395, ibn.Seyyid-Uyun.el, S.90, Aynî-Umdetülkarî, c.l, s.40, Kastalânî-Mevâhib. c.l, s.56, Halebî-İnsan c.l,s.419, Zürkanî-Mevahib Şerhi c.l, s.230.

[123]. İbn Kayyım-Zâd c.l, S.32, Kastalânî-Mevâhib. c.l, s.56, Halebî-İnsan c.l,s.417-418, Zürkanî-Mevahib.Şerhi c.l, s.232.

[124]. İbn.Sa'd-Tabakat c.l, s.213, Buharî-Sahih c.l, s.92, Müslim-Sahih c.l, s.149, Beyhakî-Delailünnübüvve c.2, s.129, Kadı lyaz-Şifa c.l, s.140,148, İbn.Esîr-Camiul'usûl c.12, s.56, İbn. Seyyid-Uyûn. c.l, s.145, Zehebî-Tarihulislâm c.2, s.168

[125]. Ahmed b.Hanbel-Müsned c.l, s.449, Buharî-Sahih c.6, s.51, Taberî-Tefsir c.27, s.57, Beyhakî Delâilünnübüvve c.2, s.122, Kurtubî-Tefsir c.17, s.98.

[126]. Kadı lyaz-Şifa c.l, s.162, Kurtubî-Tefsir c.17, s.89.

[127]. Buharî-Sahih c.8, s.204, Taberî-Tefsir c.27, s.45, ibn.Esîr-Camiulusul c.12, s.51, Ibn.Kayyım-Zâdülmaad c.2, s.53, Kurtubî-Tefsir c.17, s.98, Zehebî-Tarihulislam c.2, s.174, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.3, s.112.

[128]. Kadı lyaz-Şifa c.l, s.160, Kurtubî-Tefsir c.17, s.98, Diyar Bekrî-Hamîs c.l, s.312.

[129]. Kadı lyaz-Şifa c.l, s.160, Diyar-Bekrî-Hamîs c.l, s.312.

[130]. Kadı lyaz-Şifâ c.ı, s.163.

[131]. Ahmed b.Hanbel-Müsned c.l, s.285, Heysemî-Mecmauzzevaid c.l, s.78 Aynî-Umdetülkarî c.19, s.198, ibn.Hacer-Fethulbarî c.8, s.468.

[132]. İbn.Ebî Şeybe-Musannef c.14, s.304, Ahmed b.Hanbel-Müsned c.3, s.149, Buharî-Sahih c.6, s.51, Beyhakî-Delâil. c.12, s.131, Kadı lyaz Şifâ c.l, s137, İbn.Esîr-Camiulusul c.12, s.54, ibn.Seyyid-Uyun. c.l, s.144, Zehebî-Tarihulislam c.2, s.161.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/14-18.

[133]. ibn.Kuteybe-Maarif s.26.

[134]. Taberî-Tarih c.l, s.161, Ebû Nuaym-Hilyetülevliya c.l, s.167, Zemahşerî-Keşşaf c.4, s.245, Sâlebî-Arais s.100, Fahrurrâzî-Tefsir c.31, s.150, Ibn.Asâkir-Tarih c.6, s.357, Ebüssuud-Tefsir c.9, s.143, A.Aliyyülmüttaki

Kenzül'ummal c.16, s.133

[135]. Mûsâ Aleyhisselâma âid bölümün 661. - 663. fıkralarına bakınız!.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/18-19.

[136]. Fîrûzabâdî-Kamûsulmuhît c.3, s.45

[137]. Seyyid Şerif-Târifât s.72

[138]. Râgıb-Müfredât s.75, Seyyid-Tarifât s.72-73.

[139]. Râğıb-Müfredat s.258.

[140]. Fîrûzâbadî-Kamûsulmuhît c.3, s.45.

[141]. Râgıb-Müfredat s.258.

[142]. Seyyid Şerif-Târifât s.73.

[143]. İmam-ı Azam-Fıkh-ı Ekber s.17.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/19.

[144]. Firûzâbadî-Kamûsulmuhît c.4, s. 199.

[145]. Seyyid Şerif-Tarifat s.27.

[146]. Nesefi-Akaid s.5.

[147]. İmam-ı Âzam-Fıkh-ı Ekber s. 16, Nesefî-Akaid s.5, Seyyid-Tarifat s.27.

[148]. Ragıb-Müfredat s.26.

[149]. Seyyid Şerif-Tarifat s.131.

[150]. İmam-ı Azam-Fıkh-ı Ekber s. 17.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/19-20.

[151]. Seyyid Şerif-Târifat s.27.

[152]. İmam Mâtürîdî-Akaid s. 15-16.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/20-21.

[153]. İmam Gazâli-İhyâu Ulûmiddffn c.3, s.4-5.

[154]. Ahmed b.Hanbel-Müsned c.3, s.17, Taberânî-Mûcemüssagîr c.2, s.110.

[155]. Seyyid Şerif-Tarifat s. 166.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/21-22.

[156]. Ahmed b.Hanbel-Müsned c. 1, s. 182, Buharî-Sahih c. 1, s. 12, Müslim-Sahih c. 1, s. 132, Nesaî-Sünen c.8, s. 104.

[157]. Hucurât: 49/14.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/22.

[158]. Seyyid Şerif-Tarifat s.27.

[159]. Fîruzabadî-Kamusulmuhît c.3, s.285.

[160]. Seyyid Şerif-Tarifat s.27.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/22.

[161]. Al-i İmran: 3/19.

[162]. Ahmed b. Hanbel-Müsned c.1, s.5.

[163]. İbn. Haldun-Tarih c.2, ks.l, s.4-5.

[164]. Yûnus: 10/72.

[165]. Bakara: 2/130-133.

[166]. Yûnus: 10/101.

[167]. Arâf: 7/104,126, Yûnus: 10/84,90,91.

[168]. Al-i imran: 3/51-52.

[169]. M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/22-23.

[170]. İmam-ı Azam-Mûsned s.2-3, Ahmed b. Hanbel-Müsned c.l, s.28, Buhari-Sahih c.6, s.20, Müslim-Sahih c.l, s.37, Ebû Dâvud-Sünen c.4, s.224, Tirmteî-Sûnen c.5, s.7, Ibn.Mace-Sûnen c.l, s.24-25, Nesai-Sünen c.8, s.98.

[171]. M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/23.

[172]. Ebülmünzir Hişam-Kitabülesnam s.51-52, Yâkut-Mûcemülbüldan c.5, s.367.

[173]. Ârâf: 7/59, Hûd: 11/25,26, Nûh: 71/1-3.

[174]. Ârâf: 7/65,70.

[175]. Ârâf: 7/73.

[176]. Meryem: 19/42-43,46-48.

[177]. Hûd: 11/84, 91.

[178]. Bakara: 11/51, 55.

[179]. Sâffât: 37/123-127.

[180]. Mâide: 5/72, 116, 73

[181]. Şûrâ: 42/7.

[182]. Nahl: 16/125.

[183]. Sebe': 34/28.

[184]. Enfal: 8/39.

[185]. Fetih: 48/28.

[186]. Imam-Azam-Müsned s.3, Ahmed b.Hanbel-Müsned c.2, s.384, Buharî-Sahih c.l, s.11, Müslim-Sahih c.l, s.52, Tirmizî-Sünen c.5, s.3,4, Dârimî-Sünen c.2, s. 137, Nesaî-Sünen c.6, s.5-6.

[187]. Ahmed b.Hanbel-Müsned c.2, s.384, Buharî-Sahih c.l, s.11-12, Müslim-Sahih c.l, s.53, Tirmizî-Sünen c.5, s.5, Nesâi-Sünen c.6, s.7.

[188]. Enfal:39, İmamî Âzam-Müsned s.3, Ahmed b.Hanbel-Müsned c.2, s.384, Buharî-Sahih c.l, s.4, Dârimî-Sünen c.2, s. 137, Tirmizî-Sünen, c.5, s.4.

[189]. M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/23-24.

[190]. Yâsîn: 36/82.

[191]. Nahl: 16/3.

[192]. Duhan: 44/38, Rum: 30/8, Ahkaf: 46/3.

[193]. Ârâf: 7/54, Enbiya: 21/33.

[194]. Casiye: 45/22, Tegabün: 64/3, Duhan: 44/39, Rum:30/8.

[195]. Câsiye: 45/22.

[196]. Rum: 30/8, Ahkaf: 46/3, Câsiye: 45/22.

[197]. Enbiya: 21/30.

[198]. Bakara: 21/29.

[199]. Fussilet: 41/12.

[200]. Yâni: göklere "Güneşi mi, ay ve yıldızları mı doğdu!", yere de "Irmaklarını çıkarıp akıt! Ağaçlardan, semerelerden, bitkilerden sende

yaratacaklarımı, meydana getir!" buyurdu

[201]. Yani "Sen, bizde neyi ihdas ve halk edersen, biz sana onunla geliriz. Senin emrini kabulleniriyiz. Emrine karşı gelmeyiz!" dediler. (Taberî-Tefsir c.24, s.98)

[202]. Fussilet: 41/11.

[203]. Yûnüs: 10/5.

[204]. Yâsin: 36/38-40.

[205]. İsrâ: 17/12.

[206]. Mü'min: 40/61.

[207]. Hıcr: 15/19.

[208]. Enbiya: 21/31.

[209]. Enbiya: 21/31, Hicr: 15/9.

[210]. Mü'minun: 23/18.

[211]. Hıcr: 15/22.

[212]. Hıcr: 15/19.

[213]. Hıcr: 15/20.

[214]. Câsiye: 45/13.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/25-26.

ADEM ALEYHİSSELÂM

Âdem Aleyhisselâm'ın Yaratılışı:

Yüce Allah; Âdem Aleyhisselâmı yaratmak istediği zaman[1], yere: "Ben, senden bir halk yaratacağım ki, onlardan, bana itaat edenler de olacak, onlardan, bana isyan edenler de olacaktır.

Onlardan, bana itaat eden kimseyi, Cennet'e koyacağım.

Bana isyan eden kimseyi ise, Cehennem'e sokacağım!" diye Vahy etti. Sonra da[2], Cebrail Aleyhisselâmı, yerden[3], bir avuç toprak[4], çamur getirmesi için, gönderdi.

Yer, Cebrail Aleyhisselâma:

"Ben, senin, benden bir şey eksiltmenden, beni, yaramaz hale getirmenden, Allah'a sığınırım![5]

Ben, senin, beni eksiltmeni, istemiyorum!

Çünki, Allah, benden bir halk yaratacak, bu halk ta, Allah'a âsi olacak.

Allah, onlardan dolayı, beni, bir ceza ile cezalandırır!" dedi.[6]

Bunun üzerine, Cebrail Aleyhisselâm, ondan, bir şey almaksızın[7] geri döndü.

"Yâ Rabb! Yer, sana sığınınca, onu, sığındırdım.[8]

Onun üzerinde durmayı, kendisini zorlamayı uygun görmedim." dedi.[9]

Yüce Allah, bundan sonra, Mikâil Aleyhisselâmı gönderdi.[10]

Yer, Ona da, Cebrail Aleyhisselâma söylediği gibi söyledi.[11]

Onun yapacağı şeyden dolayı da, Allah'a sığındı.

Mikâil Aleyhisselâm da, onu, sığındırdı.[12]

Yer, böyle, kendisinden bir şey alınmasından. Allah'a sığınınca[13], Mikâil Aleyhisselâm. ondan bir şey almaksızın[14] dönüp Yüce Allah'a, Cebrail

Aleyhisselâ-mın söylediği gibi söyledi. Bunun üzerine. Yüce Allan, yere, Ölüm Meleğini gönderdi.[15]

Yer. yine. kendisinden alacağı şeyden dolayı[16], Allah'a sığınınca[17], ölüm meleği: "Ben de. Allah'ın emrini, yerine getirmemiş olarak dönmemden Allah'a sığınırım!" dedi.[18]

Yer yüzünden alacağını aldı ve tek yerden almadı.[19] Kırmızı, beyaz ve siyah topraktan aldı.[20] ve karıştırdı.[21] Böyle, yer yüzünden alınan topraktan yaratılmış olduğu için, Âdem Aleyhisselâma "Âdem" ismi verilmiştir.[22]

Yüce Allah, Âdem Aleyhisselâmı, yaratmağa başladığı zaman, Melekler[23]: "Allah[24], Yüce Rabb'ımız, varsın, istediğini yaratırsın.[25]

Allah, bizden daha bilgili ve kendisi katında bizden daha şerefli bir halk yaratmaz![26]

Biz muhakkak, o yaratılacak olandan daha bilgili ve ondan, daha şerefliyizdir!" diyerek[27], aralarında gizlice konuştular.[28]

Yüce Allah; Âdem Aleyhisselâmın bedenini Cennet'te yaratarak onu, dilediği kadar, kendi halinde bıraktığı sırada, İblis, onun çevresinde dolaşmağa başlayıp çinin boş ve kendisine mâlik olamayacak bir biçimde yaratılmış olduğunu gördü ve anladı da[29] "Ben, bunu kolayca yenebilir, ona, üstün gelebilirim!" dedi.[30]

Melekler, Âdem Aleyhisselâmın, Cennette yerde duran ruhsuz cesedini gördükleri zaman korktular.

Onların arasında en çok korkan da, İblis (Şeytan) idi.

iblis, cesedin yanından geçtikçe "Sen, muhakkak, büyük bir iş için yaratılmış-sındır!" derdi.[31]'Ayağıyla, ona vurur ve vurdukça da, cesed, testi gibi ses çıkarırdı.

"Her halde, sen, böyle testi gibi seslenmek için değilsin! Muhakkak yaratıldığın şey içinsin![32] Eğer ben senin üzerine musallat kılınacak, sataştırılacak olursam, muhakkak seni, helak edeceğim!

Eğer, sen, benim üzerime musallat kılınacak olursan, sana isyan edeceğim!"

derdi.[33]

İblis, Meleklere de; "Bu, size üstün tutulacak olursa, siz ne yaparsınız?" diye sordu.

Melekler "Biz, Rabb'ımıza itaat ederiz!" dediler.

İblis ise, içinden "Vallahi, bu, bana üstün tutulacak olursa, ona, isyan edeceğim!" dedi.[34]

Yüce Allah, Âdem Aleyhisselâma, Ruh üfürdüğü zaman, Ruh, Onun cesedinin baş tarafından girdi ve cesedin her yerinde eseri ve kan, meydana geldi.

Âdem Aleyhisselâm, aksırınca, Melekler, Âdem Aleyhisselâma: "Elhamdü lil-iâh (Hamd olsun Allah'a!) de" dediler.

Adem Aleyhisselâm da "Elhamdü lillâh!" dedi.[35]

Başka rivayete göre: Âdem Aleyhisselâm, aksırınca, hamd etmesini, Ona, Yüce Allah ilham etti.[36]

Âdem Aleyhisselâm da, Rabb'ına hamd etti.[37] "Elhamdü lillâhi Rabb'il'âle-•nîn = Rabb'ül'âlemîn olan Allah'a hamd olsun" dedi.[38]

Yüce Allah da "Rabb'ın, sana rahmet etsin!" buyurdu.[39]

Yüce Allah;

"Ey Âdem! Ben, kim'im?" diye sordu.

Âdem Aleyhisselâm:

"Sen, senden başka ilâh bulunmayan Allansın!" dedi.

Yüce Allah:

"Doğruyu söyledin!" buyurdu.[40]

Âdem Aleyhisselâmın Yaratıldığı Ve Cennet'e Konulduğu Gün:

Âdem Aleyhisselâmın yaratıldığı[41] ve Cennet'e konulduğu[42] gün, Cuma günü idi.[43]

Meleklerin Âdem Aleyhisselâma Secde Ve İblisin İmtina Edişi:

Yüce Allah, Âdem Aleyhisselâma secde etmelerini Meleklere emr etti.

Meleklerin hepsi, hemen secdeye kapandılar.

İblis ise, secde etmeğe yanaşmadı.

Kendisinin nefsi, ona, kibir ve gurur telkin etti de, büyüklenmek istedi:

"Ben, ona secde etmem! Ben, ondan daha hayırlıyım!

Yaşça, ondan daha büyüğüm.

Yaratılışça da, ondan daha güçlüyüm!

Beni ateşten, onu ise, çamurdan yarattı!" dedi.

Ateş, topraktan daha güçlüdür! demek istedi. [44]

"Ben, yer yüzünde Halifelik vazifesinde çalıştırılmıştım.

Ben, kanadlıyım! Nur göğüslüktü ve keramet taclıyımdır!

Ben, senin yerinde ve göğünde Sana, ibâdet etmişimdir" dedi. [45]

İblis'in Aslı, İyi Ve Kötü Tutumu:

İblis; Cin aslındandı. [46]

Semada, Melekler yanında, Allah'a, öyle ibâdete koyulmuştu ki, kullarından, hiç bir kimse, Allah'a, onun gibi ibâdet edememişti.

Kendisinin, Âdem Aleyhisselâmın yaratılışına kadar böylece ibadet etmekten ayrılmamış olması[47], içinde taşıdığı kibir, gurur, azgınlık ve kıskançlık duygularını silemedi. [48]

Yüce Allah'ın, Âdem Aleyhisselâma, sulbünden getireceği Nebîler, Resuller seöebile bahş ettiği şerefi kıskandı da[49], Âdem Aleyhisselâmın balçıktan, kenesinin ateşten yaratıldığına bakıp "Ben, ondan hayırlıyım !

[50], ben bir çamur ola--ak yarattığın kişiye secde eder miyim hiç? [51] diyerek kâfirliğini açığa vurdu.

Yüce Allah'ın emrini dinlemedi. [52] Âdem Aleyhisselâma secde etmedi.

Yüce Allah da, onu, isyanının cezası olarak, her hayrdan ümid kesmiş, taşlan- bir Şeytan yaptı! [53]

Âdem Aleyhisselâmın Bilgi Ve Kerametçe Meleklere Üstünlüğünün Gösterilişi:

Yüce Allah; Melekleri, Âdem Aleyhisselâma secde ettirdikten sonra, Ona, her şeyin, hattâ, zürriyetinden geleceklerin isimlerine varıncaya kadar, bütün yara-iPdarın -Meleklerin bile- isimlerini birer birer öğretti.

Onları, Meleklere sorup bu husustaki aczlerini, kendilerine itiraf etttrdikten son--3. Âdem Aleyhisselâma emr etti, onları Meleklere, birer birer haber verdirdi.'[54]

Âdem Aleyhisselâmın, bilgice ve kerametçe, Meleklere üstünlüğü, böylece gös-snlmiş ve anlatılmış, kendileri de bu hususta açıkladıkları, gizledikleri sözlerinden dolayı tevbeye sevk edilmiş oldu.[55]

İnsanlık Tarihinde İlk Selamlaşma:

Yüce Allah, Âdem Aleyhisselâma:

Haydi, şu Melekler cemâatinin yanına git te, onlara[56] (Esselâmü aleyküm!) derek[57] selâm ver![58]

Senin selamını, onların, nasıl karşılayacaklarına[59], bak![60] Söylediklerine iyi-3e Kulak ver![61]

Çünkü, o, hem senin, hem de, senin zürriyetinin selâmlaşmasıdır!"

=*.yurdu.[62]

Âdem Aleyhisselâm, gidip Meleklere: Esselâmü aleyküm!" dedi. Melekler de: Esselâmü aleyküm ve rahmetullâh"[63]

Yahut:

"Ve aleykesselâmü ve rahmetullâh!" dediler.[64] Selâmlarına, "Rahmetullâh" sözlerini eklediler.[65]

Hazret-i Havva'nın Yaratılışı:

Âdem Aleyhisselâm, Cennet'te[66] oturup konuşacak bir kimse[67] ve kendisi ile sükûnet bulacağı bir zevce[68] bulunmaksızın tek başına gezip dolaştığı sırada[69], Yüce Allah, ona, bir uyku verdi. [70]Uyudu[71].

Yüce Allah, ona bir elem duyurmadan, sol eğe kemiklerinden birini alıp yerine et doldurdu[72]'

Âdem Aleyhisselâm, daha uykudan uyanmadan, Hz. Havva'yı, ondan yarattı. [73]

Âdem Aleyhisselâm, uyanınca[74], başucunda bir kadının oturduğunu gördü. [75]

"Bir kadın ha!?" dedi,'[76] ve ona:

"Sen, Nesin?'[77], Sen, kimsin?" diye sordu.

Hz. Havva:

"Bir Kadın!" dedi.

Âdem Aleyhisselâm:

"Sen, ne için yaratıldın?" diye sordu.

Hz. Havva:

"Sen, benimle sükûnet bulasın diye yaratıldım!" dedi. [78]

Melekler, Âdem Aleyhisselâmın bilgisinin nerelere kadar ulaşabildiğini anlamak, ilmini sınamak için[79] hz.Havva hakkında ona:

"Bu, nedir?" diye sordular.

Âdem Aleyhisselâm:

"Bir kadın!" dedi.[80]

Melekler:

"Onun ismi nedir?" diye sordular.

Âdem Aleyhisselâm:

"Havva'dır" dedi. [81]

Melekler:

"doğru söyledin!" dediler. [82]

Ona, ne için Havva ismi verildi?" diye sordular.

Âdem Aleyhisselâm:

"Kendisi, canlı bir şeyden yaratıldığı için!" dedi. [83]

İbn. Abbas'a göre: Hz. Havva'ya, her canlının anası olduğu için, Havva ismi verilmiştir.'[84] Melekler:

"O, ne için yaratıldı?" diye sordular.

Âdem Aleyhisselâm:

"O, benimle sükûnet bulsun, ben de, onunla sükûnet bulayım diye!" dedi. [85]

Yüce Allah, böylece, Hz.Havva'yı, Âdem Aleyhisselâma eş yaptı. [86]

Peygamberimiz Muhammed Aleyhisselâm, bir Hadîs-i şeriflerinde: "Kadın, ka-rurga kemiğinden yaratılmıştır. Kaburganın en eğri yeri de, üst kısmıdır. Onu, doğrultmağa kalkarsan, kırarsın! Hali üzere bırakırsan, eğrilikte devam eder.

Kadınlar hakkında, biribirinize hayr tavsiye ediniz!" buyurmuştur.[87]

İlk Eşlerin Mutlu Cennet Yaşantıları Ve İblisin Onları Cennetten Uzaklaştırma Tuzağına Düşürüşü:

Yüce Allah; Âdem Aleyhisselâm'la Hz.Havva'nın Cennet'te yaşamalarına ve orada -yaklaşmalarını yasakladığı bir tek ağaç dışında- Cennet meyvalarının hepsinden ve Cennet'in her nimetinden bol bol yararlanmalarına müsâade etti.[88]

Ayrıca; İblis'in de, kendilerine düşman olduğunu açıklayıp: "O, sakın sizi, Cennetten çıkarmasın!" buyurarak uyardı. [89]

Âdem Aleyhisselâm ile Hz.Havva'ya, Cennet'teki belli bir ağaçtan yararlanmalarının yasaklanması ise, kendileri için, bir imtihan olup bu da, hem kendileri, hem zürriyetleri hakkında, yerine getirilecek İlâhî hükmün bir gereği idi. [90]

İblis; Âdem Aleyhisselâm'la Hz.Havva'yı, tuzağa düşürme işine, önce Ağıt'la başladı. [91]

Öyle bir ağıt ağladı ki, onları hüzün içinde bıraktı.

Âdem Aleyhisselâm'la Hz.Havva, İblis'in ağıtını işittikleri zaman[92], ona:

"Sen ne için ağlıyorsun?" diye sordular. [93]

İblis:

"Sizin, öleceğinize ve içinde bulunduğunuz şu nimet ve ikramlardan[94]' ayrılacağınıza ağlıyorum!" dedi. [95]

İblis'in bu sözü, onların kalbine tasa düşürdü. Bundan sonra, İblis, onların yanına tekrar geldi. [96]

Kendilerinin iyiliklerini istediğine yemin edip onları, aldattı. Yasak ağacın mey-vasından yedirerek edep yerlerinin açılmasına, Cennetten çıkarılmalarına sebep oldu. [97]

Âdem Aleyhisselâm, kendilerine yasaklanan ağaçtan yemekten kaçınmış, Hz.Havva ise, hemen varıp ondan yemiş, sonra da "Ey Âdem! Sen de ye! Ben, yedim, bana, zarar vermedi." demişti.[98]

Peygamberimiz Muhammed Aleyhisselâm :

"Havva olmasaydı, kadın, hiçbir zaman kocasına karşı emniyete aykırı davranışta bulunmaz, onu, aldatmazdı![99] Hadis-i şerifleri ile, belki, de bu hâdiseye işaret buyurmuşlardır.

Âdem Aleyhisselâm, daha önce, avret mahallini, hiç görmemişti.[100]

Cennet'te avret mahalli açılınca, kaçmağa başladı.[101]

Kaçarken, bir ağaca takılıp kaldı.[102]

Ağaca:

"Sal beni!" dedi.

Ağaç:

"Ben, seni salıcı değilim!" dedi.[103]

O sırada, Rabb'ı:

"Ey Âdem! Benden mi kaçıyorsun!?" diye seslendi.[104]

Âdem Aleyhisselâm:

"Hayır! Kaçmıyorum yâ Rabb![105] fakat senden utanıyorum!" dedi.[106]

Cennetten Yeryüzüne İndiriliş:

Yüce Allah, Âdem Aleyhisselâma:

"Sana, Cennet'ten bol bol ihsanda bulunduğum ve oradan, istediğin gibi, yararlanmanı helâl kıldığım nimetler yetmedi mi ki, sana, haram kılmış olduğum şeyden tattın?!" buyurdu.

Âdem Aleyhisselâm:

"Evet! Yâ Rabb! Öyle oldu. fakat, senin izzet sıfatına yemin ederim ki: ben, bir kimsenin, yalan yere, senin ismine yemin edebileceğini sanmıyordum." dedi.

Şeytan'ın, kendilerine ettiği yeminine aldanmış olduklarını söylemek istedi. Yüce Allah:

"İzzet sıfatıma yemin ederim ki: Ben, seni muhakkak yere indireceğim! Orada geçimini, ancak zahmet ve meşakkatle sağlayacaksın!" buyurdu.

Halbuki, onlar, Cennet'te, istedikleri yerden, istedikleri gibi yiyip içerlerken, istedikleri gibi yeyip içemeyecekleri yere indirildiler.[107]

Âdem Aleyhisselâm; Cennet'ten, Cuma günü çıkarılıp yer yüzüne indirildi.[108]

Âdem Aleyhisselâm: Hindistana (Hâkim-Müstedrek c.2, s.542), Hindistan'da Nevz veya Bevz dağına'[109] Hz.Havva'da, Cidde'ye indirilmiştir.[110]

Âdem Aleyhisselâmın indirildiği dağın, Hindistan'ın Serendip ceziresinde bulunduğu[111]' ve onun, Bevz (Nevz) dağı olduğu da, açıklanır.'[112]

Yüce Allah; Âdem Aleyhisselâmı, cennetten çıkardığı zaman, ona her şeyi yapma sanatını da öğretti.[113]

Âdem Aleyhisselâma örs, çekiç, kerpetin ve külünk gibi bazı âletlerle[114], kızıl tüylü bir öküz de verildi.[115]

Âdem Aleyhisselâm, çiftçi oldu.[116]

Ekin ekmesi, kendisine emr edildi.

Âdem Aleyhisselâm, yeri, alnının terini sile sile sürdü.

Sonra, ekini ekti,

Sonra, onu suladı.

Biçme zamanı gelince, onu biçti.

Sonra, onları düvenle sürdü.

Sonra, rüzgârda savurup taneleri, samanından ayırdı.

Sonra, taneleri öğütüp un yaptı.

Sonra, onu, yoğurup hamur, hamuru da pişirip ekmek yaptı.

Bu ekmeği, Allah'ın, erişmesini dilediği zaman erişmedikçe, yeyip yutamadı.[117]

Âdem Aleyhisselâma, demircilik sanatı da öğretildi.[118]

Âdem Aleyhisselâmın, demirden ilk yapıp kullandığı şey, bıçak oldu.[119]

Âdem Aleyhisselâmın Üç Şeyden Seçtiği Birisi İle Üçüne Birden Sahip Oluşu:

Cerail Aleyhisselâm, Âdem Aleyhisselâm'ın yanına gelip:

"Ben, sana, üç şey getirdim. Birisini seç al!" dedi.

Âdem Aleyhisselâm:

"Ey Cebrail! Nedir onlar?" diye sordu.

Cebrail Aleyhisselâm:

"Akıl, Haya, Din!" dedi.

Âdem Aleyhisselâm:

"Akl'ı seçtim!" dedi.

Cebrail Aleyhisselâm; Haya ile Din'e:

"Akl'ı, size tercih edip seçti. Siz, dönüp gidiniz!" dedi.

Onlar:

Biz, her nerede olursa olsun, akıl ile birlikte bulunmakla emr olunduk!" dediler, akl'ın yanından ayrılmadılar.[120]

Âdem Aleyhisselâmın Cennette Kalış Süresi:

Âdem Aleyhisselâm; Cennet'te, ikindi ile güneşin batışı arasındaki zaman Kadar[121] kalmıştı ki, bu süre, dünya günlerinden 130 yıla eşitti.[122]

Tevbe Ve Âdem Aleyhisselâmın Tevbe Edişi:

Günahlardan dönmek'[123], günah işlemeyi, her bakımdan bırakmak demek aan tevbe[124] ; Şeriat dilinde: yerilen işleri, işlemekten, övülen işleri işlemeye aönmek demektir.[125]

Âdem Aleyhisselâm, tevbe için, Yüce Rabb'ından, bazı kelimeler telakki etti.[126]

Nasıl tevbe edeceği, kendisine ilham olundu.[127] Bunun üzerine, kendisi ve zevcesi: "Ey Rabb'imiz! Biz, kendimize zulm ettik!

Eğer, Sen, bizi, yarlıgamaz, bağışlamaz, esirgemezsen, biz, muhakkak maddi, mânevi en büyük) zarara uğrayanlardan olacağız!" diyerek yalvardılar.[128]

Rivayet olunduğuna göre: Âdem Aleyhisselâm; Yüce Allah'a: •Yâ Rabb! Beni, Sen, Kendi Kudret Elinle, yaratmadın mı?" dedi. Yüce Allah: "Evet!" buyurdu.

Âdem Aleyhisselâm: "Yâ Rabb! Sen, bana, Ruh'undan üfürmedin mi?" dedi. Yüce Allah: "Evet!" buyurdu.

Âdem Aleyhisselâm: "Sen, beni, Cennetine, yerleştirmedin mi?" dedi. Yüce Allah: "Evet!" buyurdu.

Âdem Aleyhisselâm: "Yâ Rabb! Senin Rahmetin, gazabını, geçmiş değil iri1'-dedi.

Yüce Allah: "Evet!" buyurdu.

Âdem Aleyhisselâm: "Eğer, ben, tevbe eder ve halimi düzeltirsem, Sen, beni, «ne Cennetine döndürür müsün?" dedi.

Yüce Allah: "Evet!" buyurdu.[129]

Âdem Aleyhisselâm, tevbe etmeye başladı:

'Allâhım! Sen'den başka ilâh yoktur!

Ben, Seni, hamdinle teşbih ederim.

Yâ Rabb! Ben, kendime zulm ettim! Sen, beni, bağışla.

Sen, suç bağışlayanların en hayırlısısın!

Allah'ım! Sen'den başka ilâh yoktur!

Biz, Seni, teşbih ve Sana, hamd ederiz!

Yâ Rabb! Ben, kendime zulm ettim. Sen, bana merhamet et!

Muhakkak ki, Sen, merhamet edenlerin en hayırlısısın!

Yâ Rabb! Senden başka ilâh yoktur!

Seni, teşbih ve Sana, hamd ederim!

Yâ Rabb! Ben, kendime zulm ettim.

Bana, tevbeyi nasip et!

Muhakkak ki, Sen, tevbeyi, çok kabul eden ve çok esirgeyensin!"'[130]

Yüce Allah; Âdem Aleyhisselâmın hatasını kasıtlı olmayıp kendisine önceden yapılmış bulunan uyarıyı unutmuş olmasından ileri geldiğini bildiği[131]' ve Kendisi de, Mü'minlerce Rahmeti umulan Gafur, Rahîm[132] ve Tevvâb Mevlâ olduğu için, onların tevbesini kabul buyurdu.[133]

İslamiyette Tevbe Ve İstiğfarın Önemi:

Islamiyette, tevbe ve istiğfara büyük önem verilmiş, Kufân-ı Kerîm'de:

"...Ey Mü'minler! Hepiniz. Allah'a, tevbe ediniz ki, korktuğunuzdan emin, umduğunuza nail olasınız![134]

"Her kim, bir kötülük yapar, yahut, nefsine zulm eder de, sonra, Allah'tan mağfiret (yarlıganmak, bağışlanmak) dilerse, o, Allah'ı, çok yarlıgayıcı ve çok esirgeyici bulur.[135]

"...Ben, tevbeyi, en çok kabul eden'im! ve en çok esirgeyen'im![136] "...Allah, çok tevbe edenleri de, sever, çok temizlenenleri de, sever.[137]

"Tevbe ve iman edip iyi amellerde bulunanlar (var ya) işte, Allah, onların kötülüklerini, iyiliklere çevirir!

Allah, çok yarlıgayıcı ve çok esirgeyicidir!

Kim, (günahlardan) tevbe (ve rûcu') eder, güzel amellerde bulunursa, muhakkak ki, o, Allah'a -tevbesi makbul ve Allah'ın rızasına erişmiş olarak-döne/[138] buyrulmuştur.

Peygamberimiz Hz. Muhammed Aleyhisselâm da, Hadîs-i şeriflerinde:

"Ey insanlar! Allah'a, tevbe ediniz! Ben de, Ona, günde yüz kerre tevbe ederim![139]

"Vallahi, Allah, kulunun tevbesine, sizden birinizin, çölde yiten hayvanını /devesini) buluverince, duyduğu sevincinden daha çok sevinir (hoşnud olur). "[140]

"Şüphesiz ki, Yüce Allah, gündüzün günah işleyenin, tevbesini kabul buyurmak için, geceleyin elini, açar;

"Geceleyin günah işleyenin, tevbesini kabul buyurmak için de, gündüzün, elini açar!

Bu, tâ güneş, battığı yerden doğuncaya kadar devam ecfe/[141]

"Cennet'in sekiz kapısı olup yedisi, kapalı, birisi ise,güneş, batıdan doğuncaya kadar, kulların tevbeleri için, açıktır!'[142]

"Yüce Allah; kulların tevbe edip tevbelerinin kabul olunması için, batı (semasında), eni: bir yanından, o bir yanına yetmiş yılda gidilebilecek genişlikte bir kapı yaratmıştır ki, o kapı, güneş, oradan doğuncaya kadar kapanmayacaktır.[143]

"Her kim, güneş, battığı yerden doğmadan önce, tevbe ederse, Yüce Allah, onun tevbesini, kabul buyurur.[144]

"Kul, günahlarından tevbe edince, Yüce Allah, onun günahlarını (yazan) Hafaza Meleklerine, günahları işlediği azalarına, günahları işlediği yerlere unutturur!

Kıyamet gününde, o, günahları üzerine aleyhinde şahidlik edecek hiç bir kimse ve hiçbirşey bulunmaksızın, Yüce Allah'ın huzuruna çıkar![145]

"Günahlarından tevbe eden kimse, hiç günah işlememiş kimse gibidir" buyurmuşlardır.[146]

Âdem Aleyhisselâmın Kabe'yi Bina Ve Tavaf Edişi:

Âdem Aleyhisselâmın, uğradığı ağır ibtilâdan dolayı ağlamasının şiddetlenmesi ve Meleklerin de, onun ağlamasından ağlaşmaları ve tasasından tasalanmaları üzerine[147], Yüce Allah, Âdem Aleyhisselâma:

"Arş'ımın alt hizasında benim bir Harem'im (Yasak bölgem) vardır.[148] Sen, hemen git te, orada, benim içinv bir Beyt (Mâbed) yap!

Meleklerimin, Arş'ımı tavaf ettiklerini gördüğün gibi, sen de, orayı, tavaf et![149] Ve beni, zikr et![150]

Orada, senin duanı ve tâatımda bulunan çocuklarının dualarını kabul edeceğim!" diye Vahy[151] ve Mekke'ye gitmesini, ona, emr buyurdu.[152]

Âdem Aleyhisselâm:

"Ey Rabb'ım! Bu, benim için nasıl mümkün olur?

Ben, buna, ne güc yetirebilirim, ne de, oraya varmağa yol bulabilirim?" dedi.

Yüce Allah'ın gönderdiği bir Melek r), kılavuz olup onu, Mekke'ye doğru götürdü.[153]

Giderken, yerler, uçsuz bucaksız çöller ve ovalar, onun için, dürüldü.

Geçeceği her yer: çöl, çukurlar, ister su, ister deniz çukurları olsun, onun için, dürülüp bir adımda atlanır, geçilir oldu.[154]

Mekke'ye varıncaya kadar[155], arzdan her nereye ayak bastı[156], her nerede konakladı ise[157] orası, bir mâmûre[158], bereketli bir yer[159] oldu.[160]

Bir adımda geçtiği her yer ise, boş bir yer oldu.

Âdem Aleyhisselâm, yolda, ne zaman, bir bahçeye rastlayıp bahçenin yeri hoşuna gitse, Melek'e:

"Bizi, şuraya kondursan?" demekte,

Melek te:

"Senin konacağın yerin var!" diye cevap vermekte idi.[161]

Nihayet, Mekke'ye gelip eriştiler.[162]

Cebrail Aleyhisselâm, kanadını, yerin dibindeki berk ve sabit kesimine kadar daldırıp Kabe'nin temelini açtı.

Melekler de, otuz kişinin kaldıramayacağı kadar ağır kayaları, temellere bıraktılar.[163]

Âdem Aleyhisselâm, Kabe'yi, beş dağdan:

1) Tûr-i Seynâ,

2) Tûr-i Zeytun (Zeyta),

3) Lübnan,

4) Cûdî,

5) Hıra

dağlarından getirilen taşlarla yaptı.[164]

Kabe'nin, yer yüzüne çıkıncaya kadar[165] temellerini[166] Hıra dağından getirilen taşlarla yaptı.[167]

Kabe'nin yapısı işinden boşalınca, Âdem Aleyhisselâmı, Cebrail Aleyhisselâm, Arafat'a götürdü.

Halkın, bu gün yapmakta oldukları Hacc amellerinin hepsini, ona gösterdi.[168]

Âdem Aleyhisselâm, Hz. Havva'yı, arıyor[169], Hz. Havva da, Âdem Aleyhis-selâm'ı arıyordu.[170]

Nihayet, Arafat'ta buluştular, orada, birbirlerini görüp tanıdılar.

Müzdelife'de birleştiler ve bundan dolayı, oralara Arafat, Cemi' ve Müzdelife isimleri verildi.[171]

Cebrail Aleyhisselâmın, İbrahim Aleyhisselâma, Hacc amellerini birer birer gösterip "Öğrendin mi?" diye tekrar tekrar sorarak onun da "Evet!" dediği ve bunun için Arafat'a, Arafat denildiği de, rivayet edilir.[172]

Cebrail Aleyhisselâm, Âdem Aleyhisselâmı, Mekke'ye getirdi.

Âdem Aleyhisselâm, Kabe'yi yedi kerre tavaf etti.[173]

Âdem Aleyhisselâm, Kabe'yi yedi kerre tavaf ettiği sırada[174] veya Me'ze

meyn'de Meleklerle karşılaştı[175] Melekler, Âdem Aleyhisselâmın Haccını tebrik ettiler ve: "Biz, bu Beyt'i, senden iki bin yıl önce tavaf ve Hacc etmişizdir." dediler.[176] Âdem Aleyhisselâm, onlara: "Siz, tavaf ederken, ne derdiniz?" diye sordu. Melekler:

(Sübhânallâhi velhamdü lillâhi velâ ilahe illallâhu vallâhu ekber) derdik." dediler. Âdem Aleyhisselâm, buna (velâ havle velâ kuvvete illâ billâh) cümlesini ekledi. Bunun üzerine, Melekler, tavafda, bu cümleyi ekleyerek okumaya başladılar. Âdem Aleyhisselâm, Hacc amellerini yerine getirdiği zaman: "Ey Rabb'ım! Her amel sahibi için bir ecir olur!?" dedi. Yüce Allah:

"Ey Âdem! Senin de, vardır. Ben, seni, afv etmiş, yarlıgamışımdır.

Senin zürriyetine gelince, onlardan, bu Beyt'e günahı ile gelen kimsenin de, günahını afv edeceğim!" buyurdu.[177]

Âdem Aleyhisselâmın tevbesi de, bir Cuma günü kabul buyrulmuştur.[178]

Âdem Aleyhisselâm, Hacc'dan sonra, Hz. Havva ile birlikte Hindistan'a döndü.[179]

Gecelerinde ve gündüzlerinde içinde barınmak üzre[180], bir Mağarayı, barınak edindiler.[181]

Âdem Aleyhisselâm; Hindistan'dan yaya olarak gelip Kabe'yi[182] kırk[183] veya yetmiş kerre[184] Hacc etti.[185]

Mekke Hareminin Sınırı:

Rivayete göre: Âdem Aleyhisselâm, Şeytanın şerrinden korkmağa başlayıp Allah'a sığınınca, Yüce Allah, onu, Koruyucu Melekler, göndermiş ve bu Melekler, Mekke'yi, her tarafından kuşatmışlardı.

Melekler, Mekke'nin çevrelerinde, nerelerde durmuşlarsa, oraları, Mekke'nin Harem Sınırı olmuştur.[186]

Kur'ân-ı Kerimin Âdem Aleyhisselâmla İlgili Açıklaması:

Âdem Aleyhisselâm hakkında Kur'an-ı kerimde şöyle buyrulur: "Muhakkak ki, İsa'nın hâli de, Allah katında Âdem'in hâli gibidir. (Allah), Onu (Ademi) topraktan yarattı. Sonra, ona: ol! dedi. O da, oluverdi."[187]

"Hanı, Rabb'ın, Meleklere: muhakkak, ben, yeryüzünde (Benim emirlerimi tebliğ ve infaza memur) bir Halîfe yaratacağım! demişti.

Onlar (Melekler) de: Biz, Seni, hamdinle teşbih ve takdis edip dururken, orada bozgunculuk edecek, kanlar dökecek kimse mi yaratacaksın?! demişlerdi.

Allâh(da): Sizin bilemeyeceğinizi, her halde, ben, bilirim! buyurmuştu.[188]

Hatırla o vakti ki, Rabb'ın, Meleklere: ben, demişti, kuru bir çamurdan, sûretlen-miş bir balçıktan bir beşer yaratacağım!

O halde, ben, onun yaratılışını bitirdiğim, ona, Ruhumdan üfürdüğüm zaman, siz, hemen ona secdeye[189] kapanınız![190]

Hanı, Meleklere: Âdeme, secde ediniz! demiştik te, İblis'den başkası, hemen secde etmişlerdi.[191]

Fakat, İblis, bu secde edenlerle beraber olmaktan kaçınarak[192] dayattı.[193]' Kibirlenmek istedi. (Zâten de) o, kâfirlerdendi.[194]

...Çin'den olduğu için, Rabb'ının emrinden dışarı çıkmıştı.....[195]

(Allah): Ey İblis! Sen, ne diye secde edenlerle beraber olmadın?![196] İki Elimle varattığıma, secde etmenden seni hangi şey men etti? Kibirlenmek mi istedin? Yoksa, yücelerden mi oldun?[197]' Sana emr ettiğim zaman, ona, secde etmemeni gerektiren, seni, secde etmekten men eden sebep ne idi? diye sordu.[198]

(İblis): Ben, kuru bir çamurdan, sûretlenmiş bir balçıktan yarattığın beşer için secde edeyim diye (var) olmadım![199]

Ben, ondan (Âdemden) hayırlıyım.

Çünki, beni, ateşten yarattın, onu ise, çamurdan yarattın[200]

....Ben, bir çamur olarak yarattığın kişiye secde eder miyim hiç?[201]

Benden şerefli kıldığın bu (Âdem) de, kim oluyormuş? Haber ver bana?" dedi.[202]

(Allah): Hemen in oradan!

Artık, senin orada kibirlenmen, kafa tutman, sana yaraşmaz![203]

Hemen çık git buradan![204]

Çünki, sen, artık koğulmuşsundur[205]

Çünki, artık, sen, taşlanan (İlâhî Rahmetten kovulan bir mel'un)sun.[206]

Hiç şüphesiz, Ceza gününe kadar[207]' lânei[208], lânetim[209], senin üstünde, tependedir! Buyurdu.[210]

(İblis): Ey Rabb'ım[211] Öyle ise, bana[212] (İnsanların tekrar diriltilecekler![213] kabirlerinden kalkacaklar![214], dirilip kaldırılacaklar![215]' güne kadar bana möhlet ver! dedi.[216]

Eğer, beni, Kıyamet gününe kadar geciktirirsen, and olsun ki: onun (Âdemin) zürriyetini -birazı müstesna olmak üzre- kendime bend ederim! dedi.[217]

(Allah): Haydi, sen, malum olan (bir zamanın gününe kadar[218] möhlet verilmişlerden[219] geciktirilenlerdensin.[220]

Git, artık, onlardan, kim sana uyarsa, şüphesiz ki, Cehennem, hepinizin ceza-sıdrır, tas tamam bir ceza![221]

Onların içinden, gücünün yettiği kimseleri, seninle yerinden oynat! Onlara karşı, süvarilerinle, piyadelerinle yaygara çıkar.

Onların mallarına, evladlarına ortak ol!

Onlara, va'd et!

Şeytan, onlara, bir aldatıştan başka ne va'd eder kif[222]

Benim gerçek kullarım (yok mu?) Senin, onlar üzerinde hiç bir hâkimiyetin yoktur.

(Onlara) Vekil olarak Rabb'ın, yeterdir!" buyurdu.[223]

(İblis): Ey Rabb'ım[224] (Mâdâm ki) sen, beni, azgınlığa mahkûm ettin.[225]

Senin, beni azdırdığın şeye (Rahmetinden tard etmene) mukabi[226] ben de, and olsun ki:[227] (onları saptırmak için) Senin doğru yolunda (pusu kurup) otu-racağım[228]

And olsun ki: onların, önlerinden, arkalarından, sağlarından, sollarından kendilerine geleceğim (sataşacağım).

And olsun ki: onların, önlerinden, arkalarından, sağlarından, sollarından kendilerine geleceğim (sataşacağım)..

Sen de, onların çoğunu, şükr edici (kimse)ler bulmayacaksın.[229]

Yine, and olsun ki: yer (yüzünjde, onlarfın mâsiyetlerini) herhalda süsleyeceğim (kendilerine hoş göstereceğim}[230]

Senin İzzetine (mutlak kudretine) and ederim ki: onların hepsini, toptan, muhakkak, azdıracağım!

Onlardan, Ihlasa erdirilmiş kulların müstesna!" dedi.[231]

(Allah): İşte, bu, doğrudur! buyurdu, ben şu hakikati söyleyeyim: and olsun ki, ben de, senden (senin cinsinden) ve onların (insanların) içinden sana uyanların hepsi ite Cehennemi dolduracağım[232]

Benim (İhlaslı) kullarımın üzerinde senin hiç bir tehakkümün yoktur.

Meğer ki, azıp sapanlardan sana uyanlar olsun.[233]

Hiç şüphesiz, onların topuna va'd olunan yer, Cehennemdir.[234]

Onun yedi kapısı, onlardan her kapının da, (onlara) ayrılmış birer nasîbi vardır."[235]

"Hani (Allah), Âdem'e, bütün isimleri öğretmişti,

Sonra, onları, Meleklere gösterip: doğrucular dan iseniz, bunları, adları ile, bana haber veriniz! buyurmuştu.[236]

Onlar (Melekler)de: Seni, tenzih ederiz. Senin, bize öğrettiğinden başka, bizim hiç bir bilgimiz yoktur.

(Her şeyi) hakkıyle bilen, hüküm ve hikmet sahibi olan, şüphesiz ki, Sen'sin Sen! Demişlerdir.[237]

(Allah): Ey Âdem! Onları, adları ile kendilerine haber ver! buyurup ta, o da, onları, isimlerile söyleyiverince, (Allah): size demedim mi ki, göklerin ve yerin gaybını, hiç şüphesiz, ben, bilirim?

Neyi açıklarsanız, neyi de, gizlemişseniz, ben, biliyorumdur.[238]

Yüce Allah, Âdem Aleyhisselâmı yarattıktan, ondan da, gönlü, kendisine yatıp ısınsın diye, zevcesini (Hz. Havva'yı) yarattıktan[239] sonra şöyle buyurdu:

"Ey Âdem! Sen, zevcenle birlikte Cennet'te yerleş de, ikiniz de ondan (Cennef-in yiyeceklerinden) dilediğiniz yerden bol bol yeyiniz!

Ancak, şu ağaca, yaklaşmayınız!

Yoksa, ikiniz de, kendilerine yazık etmişlerden olursunuz![240]

Ey Âdem! Hiç şüphesiz, bu (İblis), senin de, zevcenin de, düşmanıdır.

Bundan dolayı, o, sakın sizi Cennetten çıkarmasın!

Sonra, zahmete düşersin.[241]

Çünkü, senin acıkmaman, çıplak kalmaman, hep oradadır.[242]

Ve sen, hakikatan burada susmayacaksın. Güneş(in sıcağı altında)de de, kalmayacaksın!" buyurdu.[243]

Nihayet, Şeytan, onu, fitledi:

Ey Âdem! Seni, Ebedîlik ağacına, zeval bulmayacak bir Devlete (ulaştırmağa) delâlet edeyim mi? dedi.[244]

Onlardan, gizli bırakılmış o çirkin yerlerini, kendilerine açıklamak (göstermek) için, ikisine de, vesvese verdi.:

Rabb'ınız, size, bu ağacı, başka bir şey için değil, ancak, iki Melek olacağınız, yahut (ölümden âzâde ve) ebedî kalıcılardan olacağınız için (yâni, böyle olmayasınız diye) yasak etti!" dedi.[245]

Bir de, onlara: şüphesiz ki, ben, sizin iyiliğinizi isteyenlerdenim!" diyerek yemin

etti.[246]

İşte, böylece, ikisini de, aldatarak (o ağaçtan yemeye) tenezzül ettirdi.

(Onlar), ağacı(n meyvasını), tattıkları anda ise, o çirkin yerleri, kendilerine açılı-verdi ve üzerlerine, Cennet yaprağından üst üste yamayıp örtmeğe başladılar.

Rabb'ları da: "Ben, size, bu ağacı, yasak etmedim mi?. Şeytan, size, muhakkak, apaçık bir düşmandır! "demedim mi?" diye nida buyurdu.

(Onlar): Ey Rabb'ımız! Kendimize yazık ettik.

Eğer, sen, bizi bağışlamaz, bizi esirgemezsen, her halde (maddî manevî en büyük) zarara uğrayanlardan olacağız!" dediler.[247]

Şeytan, böylece, onları(n ayağını) oradan kaydırıp içinde bulunduklarından (onun nimetlerinden) onları, çıkarıvermiş (mahrum edivermiş)ti..

Âdem, Rabbı'ndan, bazı kelimeler belleyip aldı (Ona, o kelimelerle yalvardı)

O da, onun tevbesini kabul etti.

Çünki, tevbeyi en çok kabul eden, asıl esirgeyen O'dur.[248]

En sonra, Rabb'ı, (yine) onu seçti de, tevbesini kabul etti.[249]

Ona, doğru yolu gösterdi.[250]

Ve şöyle buyurdu.[251]

Kiminiz, kiminize düşman olarak hepiniz, oradan (Cennetten) ininizi[252]

Yer yüzünde, sizin için, bir zamana kadar durak ve yararlanacak şey vardır.[253]

Orada yaşayacaksınız! Orada öleceksiniz! Yine, oradan (dirilip) çıkanlacaksınız.[254]

Artık, ne zaman, benden, size, bir hidâyet gelir de, kim bu hidâyetime uyarsa, o (dünyada) sapmaz, (Âhirette de) mutsuz olmaz.[255]

Onlara, hiç bir korku ve tehlike yoktur.

Onlar, mahzun da, olacak değillerdir.[256]

Kim de, benim bu zikrimden yüz çevirirse, onun hakkı da, dar bir geçimdir ve biz, onu, Kıyamet gününde kör olarak haşr ederiz!" buyurdu.[257]

Âdem Aleyhisselâmın Hz. Havva'dan Doğan Çocukları:

Âdem Aleyhisselâm, yüz yıldan sonra Hz. Havva'ya yaklaştı.[258] İlk batında Kabil ile kız kardeşi Lubud (Lübüz)[259] ikiz olarak doğdu.[260] İkinci batında Hâbil ile kız kardeşi Iklima[261] doğdu. Yüce Allah; birinci batında doğanı, ikinci batında doğanla;

İkinci batında doğanı da, birinci batında doğanla- iki batın arasındaki evlenmede birbirine muhalefet korunmak sureti ile- evlendirmesini, Âdem Aleyhisselâma emr etti.[262]

Âdem Aleyhisselâmın; Hz.Havva'dan, her batında biri erkek, diğeri kız olarak yirmi batında ikiz kırk çocuğu doğdu.[263]

Bu batınlardan, bir erkek çocuk -kendisiyle birlikte ikiz olarak doğmuş olup kendisine helal olmayan kız dışında- diğer batınlarda doğmuş bulunan istediği kızla evlenebilirdi.

Bu da, o zaman, Hz.Havva anadan doğan öteki kız kardeşlerden başka kadın bulunmamış olmasından ileri geliyordu.[264]

Âdem Aleyhisselâm; Hâbil'in ikiz kız kardeşiyle evlenmesini oğlu Kabil'e; Kabil'in kız kardeşiyle evlenmesini de, oğlu Hâbil'e emr etti. Hâbil; Kabil'in kız kardeşiie evlenmeğe razı oldu.

Kabil ise, Hâbil'in kız kardeşiie evlenmekten kaçındı ve kendi ikiz kız kardeşiyle evlenmeğe özendi.[265]

Hâbil, Kabil'e başvurup kız kardeşini, kendisiyle evlendirmesini istedi.

Kabil, Hâbil'in dileğini kabul etmedi ve:

"O, benimle birlikte doğan kız kardeşimdir.

Kendisi, senin kız kardeşinden daha güzeldir.

Onunla evlenmeğe, ben, senden daha lâyık ve müstahıkkım!" dedi.[266]

Gerçekten de, Kabil'in kız kardeşi çok güzel, Hâbil'in kız kardeşi ise, arkindi.[267]

Âdem Aleyhisselâm, yüce Allah tarafından, kendisine emr olunanı, Hz. Havva'ya da haber verip[268]

"Kabil'e emr et: Hâbil ile doğan kızla evlensin!

Hâbile de, emr et: Kabil ile doğan kızla evlensin!" dedi.[269]

Hz.Havva, bunu, oğullarına söyledi.

Hâbil, razı oldu.

Kabil ise, kızdı.[270]

"Bu, ancak, onun (Âdem Aleyhisselâmın) re'yidir![271]

Hayır! Vallahi, Allah, bunu, hiç bir zaman emr etmez!" dedi.

Babasına da:

"Ey âdem! Bu, senin işlerindendir!" dedi.[272]

Âdem Aleyhisselâm, Kabil'e, kız kardeşini, Hâbil ile evlendirmesini emr etti.

Fakat, Kabil, kabul etmeğe yanaşmadı.[273]

Âdem Aleyhisselâm:

"O, sana helal değildir!" dedi,[274] ve kızdı:

"Gidiniz![275] ikiniz, Allah'a, birer kurban takdim ediniz![276]

Muhakeme olununuz![277]

Hanginizin kurbanı kabul olunursa, o, bununla evlenmeğe, diğerinden daha lâyık ve müstahık olur![278]

Hanginiz, onunla evlenmeğe lâyık ise, Allah, semâdan bir ateş indirir, onun kurbanını yakar!" dedi.

İkisi de, bu teklifi kabul ettiler.[279]

Hâbil, davar sahibi idi.[280]

Bir çok davarı vardı.

Kurban için, davarının süt ve kaymak gibi en nefîs gıdasını hazırladı.[281]

Kabil, çiftçi idi.[282]

Kurban için, ekininin en kötüsü olanından aldı.[283]

Kurbanlarını yaklaştırmaları, kendilerine emr olununca, davar sahibi, davarının en değerlisini, semizini ve güzelini, gönlünden koparak[284]; çiftçi olan ise, pek çok buğday başağı bulunduğu halde, elinde onları ufalayıp yemiş, ancak, bir avuc[285] kötüsünü, karamuklusunu, hem de, gönülsüz olarak takdim etmek üzere[286], Nevz dağına çıktılar.

Âdem Aleyhisselâm da, yanlarında idi.

Hâbil ile Kabil, kurbanlarını oraya koydular.[287]

Kabil, Hâbil'e:

"Ben, senden büyüğüm! Ebeveynimin de, Vasîsiyim.

O, benimle birlikte doğan kız kardeşimdir.

Ben, onunla evlenmeğe senden daha lâyıkım!" diyerek övünüyordu.[288]

O zaman, Hâbil, yirmi yaşında[289], Kabil de, yirmi beş yaşında idi.[290]

Âdem Aleyhisselâm, Rabb'ına dua etti.[291]

Hâbil, kalbinde Allanın takdirine rızâ ve emrine boyun eğme duygusu taşımakta idi.[292]

Çünki, o temiz kalbli idi.[293]

Kabil ise, içinden "Benim kurbanım, ister kabul olunsun, ister kabul olunmasın, umurumda değildir.

Hâbil, hiç bir zaman, benim kız kardeşimle evlenemeyecektir!" dedi;[294]

O sırada, gökten bir ateş inip Hâbil'in kurbanını yaktı.[295] Onun kurbanı, kabul olundu.[296]

Kabil'in kurbanı ise, uzaklaştırıldı. [297] Kabul olunmadı. [298]

Çünki, o, temiz kalbli değildi. [299]

Dağdan indiler ve dağıldılar.

Kabil, Kurbanının, Allah tarafından reddedilişine kızdı. Kendisinin kalbindeki «oskançlığı ve azgınlığı kabardı.[300]

Hâbil, davarının başına gitmişti.

Kabil, onun yanına varıp[301]

"Ben, seni, muhakkak öldüreceğim!" dedi.

Hâbil:

"Beni, ne için öldüreceksin?" diye sordu. [302]

Kabil:

"Çünki, Allah, senden, kurbanını kabul etti. Benim kurbanını kabul etmeyip mana geri çevirdi.

Demek sen, benim güzel kız kardeşimle evleneceksin! Ben ise, senin çirkin kız kardeşinle evleneceğim, hâ!?

Sonra da, herkes, senin, benden daha hayırlı ve üstün olduğunu söyleyecek-er hâ!? [303] Bundan sonrada, senin çocukların, benim çocuklarıma karşı, övünecekler hâ!? [304]

Demek, sen, halkın içine gideceksin. Onlar, senin takdim ettiğin kurbanının caüul olunduğunu, benim kurbanımın ise, geri çevirildiğini öğrenecekler hâ!?

Hayır! Vallahi, halk, ne beni, ne de, seni, senin, benden daha hayırlı olduğunu göremeyecektir!'[305]

Ben, seni, muhakkak öldüreceğim!" dedi.

Hâbil:

"Benim günahım nedir?

Allah, ancak, kendisinden korkanların kurbanını kabul eder." dedi. [306]

Dağların başlarından aşağı kayıp Kabil'in elinden kurtuldu ise de[307], Kabil, anu, öldürmek için fırsat kollamağa devam etti.

Hâbil; günlerden bir gün, dağda davarlarını otlattığı[308] ve kendisi de, orada «atıp uyuduğu sırada, Kabil, onun yanına vardı. Yerden kaldırıp başına vurduğu :>r kaya parçasile Hâbil'i, öldürdü. [309]

Kabil, Hâbil'i, akşamleyin öldürmüştü.

Ertesi günü, sabahleyin "Ne yapıyor?" diye ona bakmak için gitti.[310]

Hâbil; yer yüzünde Âdem oğullarından ilk ölen kimse olduğu için, Kabil, onun ölüsüne, ne yapacağını bilemiyordu.[311]

O sırada, Yüce Allah iki karga gönderdi. Onlar, birbirleriyle kavga ettiler. Biri, diğerini öldürdü.

Sonra, gagası ve iki ayağı ile bir çukur kazıp öldürdüğü kargayı onun içine itip bıraktı ve üzerini toprakla örttü. Kabil, onun yaptığını gördü. [312]

Kurban Hâdisesi ve sonucu, Kur'ân-ı Kerimde şöyle açıklanır: "Onlara, Âdem'in iki oğlunun gerçek haberini oku!

Hanı, onlar, (Allah'a yaklaştıracak birer kurban takdim etmişlerdi de, ikisinden birininki kabul olunmuş, o birininki kabul olunmamıştı.

O (evvelkisi, kardeşine):

"Seni, elbette öldüreceğim!" demişti.

(Beriki de, şöyle) söylemişti:

"Allah, ancak (Kendisinden) korkanlar(ınkini) kabul eder.

And olsun ki: sen, beni öldürmen için, elini bana uzatırsan, ben seni öldürmem için, elimi, sana uzatıcı değilim!

Çünki, ben, âlemlerin Rabb'ı olan Allahdan korkarım.

Şüphesiz dilerim ki: Sen, kendi günahınla birlikte benim günahımı da, yüklene-sin de, o ateşin yaranından olasın!

İşte, zâlimlerin cezası, budur."

Nihayet, nefsi, ona kardeşini öldürmeyi kolay göstermişti. O da, onu öldürmüştü.

Bu yüzden, (maddî, manevî) ziyana uğrayanlardan olmuştu.

Sonra, Allah, bir karga gönderdi.

O, eşiyordu ki, ona, kardeşinin ölü cesedini, nasıl örteceğini (gömeceğini) göstersin.

"Yazıklar olsun bana! dedi, ben, şu karga gibi bile olup ta, kardeşimin cesedini örtmekten (gömmekten) âciz mi oldum?"

Artık, o, (ettiğine) peşimanlığa düşenlerden olmuştu. "[313]

Âdem Aleyhisselâmın Kabili Kovuşu:

Âdem Aleyhisselâm, Kabil'e:

"Git! Artık, sen, hiç bir zaman korkutulmaktan uzak kalmayacak, gördüğün hiç bir kimseden de, güvenlikte ve selâmette olmayacaksın!" dedi.

Kabil; kendisiyle birlikte doğan kızın elinden tutarak Nevz dağından inip[314] Yemen topraklarından Aden'e gitti. [315]

Âdem Aleyhisselâmla Hz.Havva, Hâbil için, uzun zaman ağladılar.'[316]

Kabil'in Âkibeti:

Kabil'in oğullarından Kabil'e rastlayıp ta, onu, taşa tutmayan bir kimse yoktu.

Kabil'in âmâ olan oğlu, bir gün, Kabil'in yanına kendi oğlu ile birlikte gelip oğlu: "İşte, bu, baban Kabil!" deyince, âmâ, hemen bir taş atarak babası Kabil'i öldürdü!

Âmâ'nın oğlu: "Babacığım! Sen, babanı, öldürdün!" dedi. Âmâ, hemen elini kaldırıp oğluna bir şamar indirdi. O da, öldü!

Bunun üzerine, âmâ "Yazıklar olsun bana! Attığım taşla babamı, öldürdüm! İndirdiğim şamarla da, oğlumu, öldürdüm!" diyerek acındı. [317]

Âdem Aleyhisselâmın İlk Nebi (Peygamber) Oluşu

insanlara gönderilen Peygamberlerin ilki, Âdem Aleyhisselâmdır. [318]

Eshab-ı kiramdan Ebû Zerr'ül 'gıfârî der ki[319]: "Nebî Aleyhisselâm'a[320] (Yâ Resûlallâh! [321] Nebîlerin evveli, ilki hangisidir?) diye sordum.

(Âdem'dir!) buyurdu.

(O, Nebî mi idi?) diye sordum.

(Evet! Mükellem (Allah'la konuşan) bir Nebî idi.) buyurdu." [322]

Âdem Aleyhisselâm, çocuklarına, Peygamber olarak gönderildi ve Kendisine, yirmi bir Sahife indirildi.[323]"

Cebrail Aleyhisselâm, Âdem Aleyhisselâma yazı yazmayı öğrettiği için, Âdem Aleyhisselâm, inen sahifeleri kendi el yazısı ile yazdı. [324]

Yüce Allah'ın, Âdem Aleyhisselâma indirdiği hükümler arasında, ölü hayvan eti, kan ve domuz eti de, haram kılınmıştı. [325]

Peygamberimizin Miraç Gecesinde Birinci Kat Semada Âdem Aleyhisselâmla Selamlaşması:

Peygamberimiz Aleyhisselâm; Mîrac gecesinde, Cebrail Aleyhisselâmla dünya semasının üzerine çıktıkları zaman, orada oturan, sağında ve solunda bir takım karaltılar bulunan, sağına baktıkça, gülen, soluna baktıkça da, ağlayan bir Zat ile karşılaşmalardı.[326]

Cebrail Aleyhisselâm, Peygamberimize:

"Selâm ver Ona!" dedi.

Peygamberimiz, selâm verdi.

O da, Peygamberimizin selâmına mukabele etti. [327] ve:

"Hoş geldin, safa geldim sâlih Peygamber! Salih oğlum!" dedi.

Peygamberimiz, Cebrail Aleyhisselâma:

"Kim bu?" diye sordu. [328]

Cebrail Aleyhisselâm:

"Bu, atan Âdem (Aleyhisselam)dır! [329]

Sağında ve solunda olan şu karaltılar da, onun soyundan gelen çocuklarının ruhlarıdır!

Onlardan, sağında olanlar, Cennetlik; solunda olan karaltılar da, Cehennemliktirler! Sağına bakınca, güler, soluna bakınca da, ağlar!" dedi. [330]

Âdem Aleyhisselâma Kıyamete Kadar Gelecek Zürriyetinin Arz Edilişi Ve Onlardan Ve Peygamberlerden Ahdü Mîsak Alınışı

Âdem Aleyhisselâm; yaratıldığı[331], veya semâda bulunduğu[332] veya Cennetten, yer yüzüne indirildiğ[333], ya da,

Mekke'de Arafat arkasındaki Na'man mevkiinde bulunduğu sırada[334], Yüce Allah; onun sırtını sıvazladı da, sırtından, Kıyamete kadar yaratacağı zürriyetinin her canlı kişisi düştü.

Sonra, onlardan, her insanın iki gözü arasında nurdan bir parıltı yaratıp onları, Âdem Aleyhisselâma arz etti.

Âdem Aleyhisselâm:

"Ey Rabb'ım! Kim bunlar?" diye sordu.

Yüce Allah:

"Bunlar, senin zürriyetindir!" buyurdu. [335]

Âdem Aleyhisselâm:

Yâ Rabb! Şu, Nurlar ile insanlara üstün geldiklerini gördüğüm kimlerdir?" aye sordu.

Yüce Allah:

"Ey Âdem! Onlar, zürriyetinden gelecek Peygamberlerdir!" buyurdu.[336]

Yüce Allah; Âdem Aleyhisselâmın belinden bütün zürriyetini çıkarıp onları, akıl sahibi yaptı da, kendilerine hitapta bulundu: İman ile emr ve imansızlıktan nehy

etti. [337]

Kendilerinden Ahd ve Mîsak aldı ve onları, kendilerine şâhid tutup Kıyamet günü Biz, bunu, bilmiyorduk! demeyesiniz diye, size, yedi kat gökleri şâhid tuttum ve sze Babanız Âdemi de, şâhid tuttum.

Şunu, iyi biliniz ki: Benden başka Rabb yoktur. Bana, hiç bir şeyi, ortak tutmayınız!

Bu Ahd'ü Mîsakımı, size hatırlatacak Peygamberlerimi de, göndereceğim ve sze Kitablarımı da, indireceğim! [338]

Ben, sizin Rabb'ınız değil miyim?" buyurdu. Evet! Sen, bizim Rabb'ımızsın! [339]

Senin, bizim Rabb'ımız ve İlâhımız olduğuna, bizim için, Senden başka Rabb bulunmadığına şâhid olduk!" dediler, ve bunu, ikrar ettiler. [340]

Bu hâdise, Kur'ân-ı kerimde şöyle açıklanır:

'Hani, Rabb'ın, Âdem oğullarından, onların sırtlarından (sulblerinden) zürriyet-erini çıkarıp kendilerini, nefslerine şâhid tutmuş:

Ben, sizin Rabb'ınız değil miyim? (demişti)

Onlar da:

"Evet! (Rabb'ımızsın!) şâhid olduk!" demişlerdi.

(İşte, bu şâhidlendirme) Kıyamet günü; Bizim, bundan haberimiz yoktu!" deme-"neniz içindi.

Yâhud: daha önce, ancak, Atalarımız, şirk koşmuştu. Biz ise, onların ardından (gelen) bir nesliz.

Şimdi, o bâtılı kuranların işlediği (günahlar) yüzünden, bizi, helak mı edeceksin" dememeniz içindi.'[341]

Yüce Allah; ayrıca, bütün Peygamberlerden de, Risâlet ve Nübüvvet Mîsakı aldı.[342]

Bu da, Kur'ân-ı kerimde şöyle açıklanır:

"AJlân; (geçmiş) Peygamberler(in)den - And olsun ki: size, Kitab ve hikmet ver-dim. Sonra da, size, nezdinizdeki (o kitab ve hikmeti) tasdik eden bir Peygamber gelmiştir (getecektir)

Ona, mut/aka imân ve Kendisine herhalde yardım edeceksiniz diye (ahd ve) Mî-sak aldığı zaman: İkrar ettiniz ve üzerinize, bu ağır yükümü alıp

kabul eylediniz mi? buyurdu.

Onlar (cevaben) İkrar ettik! dediler.

(Allah da): Öyle ise, birbirinize ve ümmetlerinize karşı, şâhid olunuz! Ben de, sizinle beraber (bu ikrarınıza) şâhidlik edenlerdenim! buy urdu. [343] Kadı lyaz'a göre: Yüce Allah, bu Mîsakı, Vahy ile almıştır.

Hiç bir Peygamber göndermemiştir ki, ona, Muhammed Aleyhisselâmı veya vasıflarını anmış ve ona eriştiği takdirde, kesin olarak iman edeceksin! diye kendisinden ahd ve Mîsak almış olmasın.

Deniliyor ki: Yüce Allah, Peygamberlerinden, bunu, kendi kavmlarına da, haber vermeleri ve onların, kendilerinden sonra gelecek kavmlara da, haber vermeleri hususunda dahi kesin söz almıştır... "[344]

Hz. Ali de demiştir ki:

"Yüce Allah, Âdem Aleyhisselâm'dan ve ondan sonra gelen her Peygamberden:

Eğer, Muhammed Aleyhisselâm, gönderildiği zaman, kendileri, sağ olurlarsa, ona, iman ve dinine yardım etmeleri ve aynı surette Ümmetlerinden de kesin söz almaları hususunda kesin söz almıştır." [345]

Âdem Aleyhisselâma Peygamber Resimlerinin İndirilişi:

Yüce Allah; Âdem Aleyhisselâmın dileği üzerine, zürriyetinden gelen (bazı) Peygamberlerin suretlerini'[346] Cennet ipeklerinden kumaşlara[347] çıkarttırıp'[348]' Adem Aleyhisselâma indirmişti. [349]

Bunlar, Âdem Aleyhisselâmın; güneşin battığı yerin yanındaki Mahzeninde saklı ulunuyordu.[350]

Zülkarneyn Aleyhisselâm, onları Mahzenden cıkarıp[351] Danyal Aleyhisselâ-ia vermiş[352] Danyal Aleyhisselâm da, onları[353] ipek kumaşlara geçirmiş[354], ozmişti'[355].

Âdem Aleyhisselâmdan Muhammed Aleyhisselâma kadar olan Peygamberlerden bir kısmına aid bulunan bu resimler[356], Kıraldan kirala geçe geçe Kayser Herakliüs'e kadar gelip erişmiş[357], o da, Hz.Ebû Bekr'in

İstanbul'a giden Elçi-erine, Sandığından, birer birer çıkarıp göstermiş. İslâm Elçileri, Peygamberimizin Resmiyle karşılaşınca, ağlamışlardır'[358]

Âdem Aleyhisselâmın Sağlığında Gördüğü Oğul Ve Torunlarının Sayısı Ve Vefatı:

Âdem Aleyhisselâm; Nevz dağında, oğulları ve oğullarının oğulları, kırk bine doluncaya kadar yaşadı. [359]

Âdem Aleyhisselâm, ölüm döşeğine düştüğü zaman, oğullarına: "Oğulcuklarım! Ben, Cennet meyvalarından yemeyi özlüyorum!" dedi.

Oğulları, onu, Babaları için aramağa, elde etmeğe gittiler. Meleklerle karşı-aştılar.

Meleklerin yanlarında, Âdem Aleyhisselâm için, kefen ve koku ile kazma, kürek ve zenbil vardı.

Melekler:

"Ey Âdem'in oğulları! Nereye gidiyorsunuz ve ne aramak istiyorsunuz?" diye sordular.

Onlar da:

"Babamız, hastadır. Cennet meyvalarından yemeği arzuluyor, onu, toplamak îçin, bizi gönderdi." dediler.

Melekler:

"Geri dönünüz/ Babanızın eceli geldi!" dediler.

Âdem Aleyhisselâmın oğulları, Meleklerle birlikte geri döndüler.

Melekler, Âdem Aleyhisselâmın yanına girince, Hz.Havva, korktu ve Âdem Aley-hisselâma yapıştı.

Âdem Aleyhisselâm, ona:

"Sen, Yüce Rabb'ımın Melekleri ile benim aramdan çekil!" dedi.

Bunun üzerine, Melekler, Âdem Aleyhisselâmın ruhunu kabz ettiler.

Sonra, onu, yıkadılar, kefenlediler, kokuladılar.

Kabrini, kazdılar.

Meleklerden birisi, öne geçti.

Öteki Melekler de onun arkasına durdular.

Âdem Aleyhisselâmın oğulları da, onların arkasında sıralandılar.

Cenaze namazını kıldılar.

Melekler, kabrin içine girip Âdem Aleyhisselâmı, kabre indirdiler.

Üzerini, kerpiçle kapattılar. Kabrin üzerine, toprak çektikten sonra "Ey Âde-moğulları! İşte, ölüleriniz hakkında tutacağınız yol, budur!" dediler. [360]

Âdem Aleyhisselâmın Vefat Günü, Yaşı Ve Kabri:

Âdem Aleyhisselâmın vefat ettiği gün, cuma günü idi.[361] Ömrü de, bin yıldı[362] Selâm olsun Ona!

Âdem Aleyhisselâmın kabri hakkında müteaddid ve muhtelif rivayetler olup bunlara göre:

1) Âdem Aleyhisselâmın cesedi, Hindistan'ın Nevz dağındaki mağarada idi.[363]

2) Âdem Aleyhisselâmın cesedi, mekke dağlarıdan Ebû Kubeys dağındaki kenz mağarasında idi.

3) Âdem Aleyhisselâmdan bir yıl sonra, Hz.Havva da, vefat edince, Kenz mağarasına gömülmüştü.[364]

4) Sâm b.Nuh, Âdem Aleyhisselâmın cesedini, Mekkedeki Hayf mescidinin yanına gömülmüştü..[365]

5) Nuh Aleyhisselâmın, hem Âdem Aleyhisselâmın, hem de hz. Havva' nın Ebû Kubeys dağındaki

kenz mağarasından alıp tabut içinde gemide taşıdığı cesetlerini Tufandan sonra, eski yerlerine iade etmiştir.[366]

6) Nuh Aleyhisselâm, Âdem Aleyhisselâmın gemide taşıdığı cesedini , gemiden indiği zaman götürüp Beytülmaktis (Kudüs) e gömmüştür.[367]

Âdem Aleyhisselâmın Şekil Ve Şemali:

Âdem Aleyhisselâm:

Uzun hurma ağacı gibi[368], upuzun boylu[369], kıvırcık[370] ve çok saçlı[371] kırmızı benizli, büyük gözlü, kalın baldırlı , uzun boyunlu[372], yassı yağırnılı idi.[373]

Sakalsızdı.[374]

Âdem Aleyhisselâmın başının saçı, iki bölük halinde örgülü idi.[375]

Kendisi yaratıklar içinde en güzeli idi.[376]

Onun güzelliği Yusuf Aleyhisselâmdan başka hiçkimsede toplanmamıştı.[377]

Gerekli Bir Açıklama:

Âdem Aleyhisselâmın Ebülbeşer'liği, Yüce Allah tarafından, müteaddid sure ve ayetlerde insanlara, " Ey Adem oğulları!" diye hitab buyurması ile [378],

"Ey insanlar! Sizi bir tek candan yaratan, ondan da, yine, onun zevcesini vücuda getiren ve ikisindende, bir çok erkekler ve kadınlar üreten Rabbınıza karşı gelmekten sakınınz.!"[379]

"Ey Âdem oğulları ! Şeytan Ana ve Babanızı , fena yerlerine kendilerine göstermek için , elbiselerini soyarak. Nasıl cennetten çıkardı ise, sakın sizi de bir fitne yapmasın!"[380]

Nasslarile sabit iken,

Hattâ, son nass'a göre: yalnız Âdem Aleyhisselâmın Ebülbeşerliği'nin değil, zevcesinin de Ümmülbeşerliğinin kabul edilmesi gerekirken,

Bazı, ilim ve din adamlarının, Kur'ân-ı kerimde, Âdem Aleyhisselâmın, Ebül-beşer olduğu hakkında açık ve kesin bir Nass bulunmadığını ve hattâ, Âdem Aleyhisselâmın, insanların Atası olduğu hakkındaki Hadîs-i şeriflerin bile, bu husustaki âyetin tefsir ve izahı sayılamayacaklarını söyleyecek kadar ileri gitmelerine şaşmamak, elde değildir!

Halbuki; o Hadîs-i şeriflerde, Kıyamet gününde Mahşer halkının, şefaat için Âdem Aleyhisselâma baş vurarak:

"Ey Âdem! Sen, Ebülbeşer'sin!" diye hitab edecekleri[381] ve Mekke'nin fethinde îrad buyrulan hutbe'de de:

"Bütün insanlar, Adem'dendir!

Âdem de, topraktandır, topraktan yaratılmıştır!" diye açıklanmış bulunmaktadır.[382]

Mübarek ağzından, hak ve gerçek olandan başkası çıkmayan[383], Kendi rey ve hevâsından söz söylemeyen[384] Peygamberimiz Aleyhisselâmın konumuzdaki açık ve kesin beyanlarını bir yana itebilmek cesaretini kendimizde nasıl bulabiliyoruz bilmem? Cenab-ı Hakk, hepimizi afvetsin!

Kendilerinden, hiç beklenmeyen bazı zatların kitaplarında görülen ve insanın, maymun cinsinden tekâmül ederek meydana geldiğini açıklayan ve binnetice, Âdem Aleyhisselâmın Ebülbeşer'liğini inkâra varan sözleri karşısındaki hayretimiz de, evvelkisinden aşağı değildir.

Bir Hadîs-i şerifde: Âdem Aleyhisselâmın, kendisine mahsus olan suret üzere yaratılmış olduğu açıklandığı gibi[385]; Kur'ân-ı kerimde de, insanların, Yüce Allah'a ibadet etmek üzre yaratıldıkları açıklanmıştır.[386]

Yüce Allah;

İnsanları yaratmağa da, Âdem Aleyhisselâmın yaratılışiyle başlayacağını ve Meleklere:

"Ben, yer yüzünde bir Halîfe yaratacağım!" buyurduğu zaman, Melekler:

"Biz, Seni, hamd'inle teşbih ve takdis edip dururken, orada, bozgunculuk edecek, kanlar dökecek kimse mi yaratacaksın?!" demişler,

Yüce Allah da:

"Sizin bilemeyeceğiniz şeyleri, ben, bilirim!" buyurmuş.

Âdem Aleyhisselâma, tüm Esmâ'yı öğretmiş, sonra, onları, Meleklere gösterip:

"Doğrucular iseniz, bunları, isimlerile, haydi, bana, haber veriniz!" buyurmuş.

Melekler de:

"Seni, tenzih ederiz. Senin, bize öğrettiğinden başka, bizim hiç bir bilgimiz yok!

Her şeyi, hakkıyle bilen ve her yaptığını yerli yerince yapan Sen'sin Sen!" demişlerdir.

Bunun üzerine, Yüce Allah:

"Ey Âdem! Onları, isimleriyle kendilerine haber ver!" buyurup o da, onları, isimleriyle söyleyivermişti.[387]

Yüce Allah , Âdem Aleyhisselâmı, yaratmadan önce, onu, bir beşer, bir insan olarak yaratacağını da, açıklamış:

"An o vakti ki: Rabb'ın, Meleklere:

Ben, kuru bir çamurdan, sûretlenmiş bir balçıktan bir beşer yaratacağım!

O halde, ben, onun yaratılışını bitirdiğim, ona, Ruhum'dan üfürdüğüm zaman, siz, derhal, onun için secdeye kapanınız!" buyurmuş.

Bunun üzerine, Meleklerin hepsi, toptan secde etmiştir,[388]

Yaratılış bitirilip Ruh üfürülür üfürülmez, Melekler, her hangi bir yaratığa değil, kendisine, yüce Allah tarafından her şeyin ismi öğretilen Âdem Aleyhisselâma secde etmişlerdir.

Yüce Allah, insanı, evvel ve âhir, insan olarak ve en güzel bir biçimde yarattığını açıkladığı gibi[389], hayvanları da, hayvan olarak yarattığını açıklamış:

"Allah, her hayvanı, sudan yarattı.

İşte, bunlardan kimi, karnı üstünde yürüyor, kimi, iki ayağı üstünde yürüyor, kimi de, dört ayağı üstünde yürüyordun

Allah, ne dilerse, yaratır.

Çünkü, Allah, her şeye hakkıyle kadirdir." Buyurmuştur.[390]

Durum; ilk insan olan Âdem Aleyhisselâm için olduğu kadar, onun zürriyeti bulunan bütün insanlar için de aynıdır.

Nitekim, Yüce Allah, Âdem Aleyhisselâmın bütün zürriyetini -onlar daha dünyaya gelmeden önce- onun belinden çıkarıp kendilerine:

"Ben, sizin Rabb'ınız değil miyim?" diye hitapta bulunduğunu ve onların da:

"Evet! Sen, bizim Rabb'ımız'sın!" ikrarında bulunduklarını açıklamıştır.[391]

Kur'ân-ı Kerim'in Meryem sûresinde, insanlar arasından:

Zekeriyyâ, Yahya, İsâ, İbrahim, İshak, Yâkub, Mûsâ, İsmail ve İdris Aleyhisse-lâmlar anıldıktan sonra:

"İşte, bunlar, Allah'ın, kendilerine nimetler verdiği Peygamberlerden, Âdem'in zürriyetinden, Nuh ile beraber taşıdıklarımızdan, İbrahim ve İsmail'in neslinden hidayete erdirdiğimiz ve seçtiğimiz kimselerdendir....."[392] buyrularak, İnsanların, Âdem Aleyhisselâmın zürriyetinden oldukları -dolayısıyle de- açıklanmış bulunmaktadır.

Bu İlâhî gerçekler, görmezden gelinerek, Âdem Aleyhisselâmın, insanların Atası olduğu hakkında, Kur'ân-ı kerimde açık ve kesin bir Nass bulunmadığı veya insanların maymun cinsinden tekâmül ederek insan oldukları nasıl iddia edilebilir? Hayret!

Kâinatta bir tekâmül ve gelişme bulunduğunda şüphe yoktur.

Fakat, bu tekâmül; sanıldığı gibi, bir cinsten, diğer bir cinse geçiş şeklinde değil, aynı cins dahilinde bir gelişme ve iyileşme mahiyetindedir.

Bu güne kadar, hiç bir hayvan, zahirî benzerliklerine rağmen, gelişerek, kendi cinsinden başka bir hayvan olmamış ve olmamaktadır.

At, deve, eşek, maymun... ehlî, vahşî, büyük, küçük... bütün hayvanlar, sayısız çeşidleriyle bütün kuşlar -birbirlerine olanca benzerliklerine rağmen- ancak, kendi cinslerini devam ettirmişlerdir.

Hiç birinin, kendi cinsinden başka bir cinse değiştiği görülmemiş ve görülmemektedir.

Bitkilerde de, durum, aynıdır.

Hiç bir zaman, arpa ekilen yerden, buğday veya yulaf biçilmemiş, buğday ekilen tarladan da, pirinç elde edilmemiştir.

Hulâsa: kâinatta, her çekirdek, her tohum, ancak ve ancak, kendi cinsinin, kendi nevinin özelliğini taşımakta ve sürdürmektedir.

Gerçek ve vâki' olan, budur.[393]

---

[1]. İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.27.

[2]. Sa'lebî-Arâis s.26.

[3]. Taberî-Tarih c.1,s.45, Mes'ûdî-Murucuzzeheb c.1,s.30,İbn.Asakir-Tarih c.2,s.342, ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.27, Ebülfida-elbidaye vennihaye c.1,s.85.

[4]. Sâlebî-Arâis s.26.

[5]. Taberî-Tarih c.1,s.45, Mes'ûdî-Murucuzzeheb c.1,s.30, İbn.Asakir-Tarih c.2,s.342, İbn.Esir-Kâmil c.1,s.27, Ebülfida-Elbidraye vennihaye c.1,s.85.

[6]. ibn.Asakir-Tarih C.2.S.342.

[7]. Mes'ûdi-Murucuzzeheb c.1,s.30, Sâlebî-Arais s.26,ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.27

[8]. Taberî-Tarih c.1,s.45, Mes'udi-Murucuzzehebc.1,s.30,İbn.Asakir-Tarihc.2,s.342, İbn.Esîr-Kâmilc.1,s.27, Ebülfida-El-Bidaye vennihaye c.1,s.85.

[9]. Sâlebî-Arâis s.26.

[10]. Taberî-Tarih c.1,s.45, Mes'udi-Muruc. c.1,s.3O, ibn.Asakir-Ta. c.2,s.342,İbn.Esir-Kâmil c.1,s.27, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.86.

[11]. Mes'ûdî-Murucuzzeheb c.1,s.3O, ibn.Asakir-Tarih c.2,s.342

[12]. Taberî-Tarih c.1,s.45, İbn.Esîr-kâmil c.1,s.27,Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.86

[13]. Salebi-Arâis s.26

[14]. Mes'ûdî-Murucuzzeheb c.1,s.3O, Sâlebî-Arâis s.26

[15]. Taberî-Tarih c.1,s.45, Mes'ûdî-Murucuzzeheb c.1,s.3O, Sâlebî-Arâis s.26, ibn.Asakir-Tarih c.1,s.342, Ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.27, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.86

[16]. Sâlebî-Arâis s.26

[17]. Taberî-Tarih c.1,s.45, Mes'ûdî-Murucuzzeheb c.1,s.3O, Sâlebî-Arâis s.26.İbn.Asakir-Tarih c.1,s.342, Ibn.Esîr-Elkâmil c.1,s.27, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.86

[18]. Taberî-Tarih c.1,s-45, Mes'udî-Muruc.c.l.s.3O, İbn.Asakir-Tarih c.2,s.342,lbn.Esir-Kâmil c.1,s.27,Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.86

[19]. Taberî-Tarih c.1,s. 45-46, İbn.Asakir-Tarih c.2,s,342, Ibn.Eslr-Kâmil C.1.S.28, Ebültida-Elbidaye vennihaye C.1.S.86, Ibn.Sa^d-Tabakat d,s.26, Ahmed b.Hanbel-Müsned c.4,s.400, Ebu Davud-Sünen C.4.S.222, Tirmizi-Sünen c. 5, s. 204.

[20]. Taberi-Tarih d,s.46,Mes udı-Muruc, c.ı,s.3o, ibn.Asakır-lann c.2,s.342, Ibn.bsir-Kamil c.1,s.28, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.86.

[21]. Taberî-Tarih c.1,s.45, İbn.Asakir-Tarih c.2,s.342, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.28, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.l.s.86

[22]. İbn.Sa'd-Tabakat c.1,s.26, Taberî-Tarih c.1,s.46 Mes'udî-Muruc. c.1,s.3O, Ibn.asakir-Tarih c.2,s.341,343, Süheylî-Ravdulünüf c.1,s.82, Ebülfered ibn.Cevzi-Tabsıra c.1,s.14, ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.28

[23]. Taberî-Tarih c.1, s.51, ibn.Asakir-Tarih c.2,s.348

[24]. ibn.Asakir-Tarih c.1,s.348

[25]. Taberî-Tarih c.1,s.51, ibn.Esir-Kâmil c.1,s.31

[26]. Taberî-Tarih c.1,s.51, jbn.Asakir-Tarih c.2,s.348-349

[27]. Taberî-Tarih c.1,s.51, İbn.Esîr-Kâmil C.1.S.31

[28]. Taberî-Tarih d, s.51.

[29]. İbn.Sa'd-Tabakat c.1,s.27, Ahmed b.Hanbel-Müsned c.3, s. 229.

[30]. Hâkim-Müstedrek c.2, s.542, Deylemî-Elfirdevs c.3, s. 422)

[31]. Heysemî-Mecmauzzevaid c.7,s.197

[32]. Taberî-Tarih c.1,s.47, Mes'ûdî-Murucuzzeheb c.1,s.30-31, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.28

[33]. Taberî-Tarih c.1,s.47, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.28

[34]. Sâlebî-Arâis s.27.

[35]. Taberî-Ta.c.1,s.47-48, İbn.asakir-Ta.c.2.s.342, ibn.Esîr-kamil c.1,s.29, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.86.

[36]. Ibn.Sa'd-Tabakat c.1,s.31, İbn.Asakir-Ta.c.2,s.344, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.29, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.87

[37]. Ibn.Sa'd-Tabakat c.1,s.31

[38]. İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.29, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1, s.86

[39]. ibn.Sa'd-Tabakatc.1,s.31, Taberî-Tarih c.1,s.48, İbn.Asakir-Tarihc.2,s.342, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.29, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.86

[40]. ibn.Asakir-Tarih c.2,s.342.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/29-32.

[41]. Mâlik-Muvatta' c.1,s.108, İbn.Sa'd-Tabakatc.1,s.30, İbn.EbîŞeybe-Musannef c.2,s.150 Ahmed b.Hanbel-Müsned c.2,s.540, Müslim-Sahih c.2,s.585, Ebû Davud-Sünen C.1.S.274, Tirmizî-Sünnen c.2,s.359, Ibn.Mace-Sünen c.1,s.344, Dârimî-Sünnen c.1,s.307, Nesaî-Sünen c.3,s.90, Hâkim-Müstedrek c.1,s.277,Begavî-Mesabihussünne c.1,s.67.

[42]. Ahmed b.Hanbel-Müsned c.1,s.54O, Müslim-Sahih c.1,s.585, Tlrmizî-Sünen c.2,s.359, Nesaî-Sünen c.1,s.9O

[43]. Mâlik-Muvatta C.1.S.108, İbn.Sa'd-Tabakat c.1,s.3O, İbn.Ebî Şeybe-Musannef c.2,s.15O. A.b.Hanbel-Müsned-Müsned c.2,s.54O, Müslim-Sahih C.2.S.585, Ebu Davud C.1.S.274, Tirmizi c.2,s.359, ibn.Mace c.1 ,s.344. Dârimî c.1,s.3O7, Nesai c.3,s.90, Hâkim c.1,s.277, Begavi c.1,s.67

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/32

[44]. Taberî-Tarih c.1,s.48

[45]. Mes'ûdî-Murucuzzeheb c.1,s.31.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/32.

[46]. Kehf:50.

[47]. Taberî-Tarih c. 1,8.45.

[48]. Taberî-Tarih c.1,s.48.

[49]. İbn Asakir-Tarih c.2,s.348-349

[50]. Araf: 12,76

[51]. İsra: 61

[52]. Bakare: 34, Sâd: 74

[53]. Taberî, Tarih c.1,s.48

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/32-33.

[54]. Taberî, Tarih c.1,s.48-52

[55]. Taberî-Tarih c.1,s.51, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.31-32.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/33.

[56]. İbn Sa'd-Tabakat c.1,s.31, Ahmed b.Hanbel-Müsned c.2,s.315 Buharî-Sahih c.4,s.1O2, Taberi-Tarih c.1,s.48,

İbn Asakir-Tarih c.2,s.344, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.3O, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.87

[57]. İ bn Sa'd-Tabakat c.1 ,s.31, Taberî-Tarih c.1 ,s.48, İbn.Esîr-Kâmil c.1 ,s.3O, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1, s. 87.

[58]. Ahmed b.Hanbel-Müsned c.2,s.315, Buharî-Sahih c.4,s.1O2, Ibn.asakir-Tarih c.2,s.344, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.3O

[59]. İbn Sa'd-Tabakat c.1,s.31,Ahmed b.Hanbel-Müsned c.2,s.315, Buhar^Sahih c.4,s.1O2 lbn.Asakir-Tarih c.2,s.345

[60]. İbn Sa'd-Tabakat c.1,s.31 Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.87

[61]. Ahmed b.Hanbel-Müsned c.2,s.315, Buharî-Sahih c.4,s.1O2, lbn.Asakir-Tarih c.2,s.345

[62]. İbn Sa'd-Tabakat c.1,s.31, Ahmed b.Hanbel-Müsned c.2,s.315 Buharî-Sahih c.4,s.1O2, Taberî-Tarih c.1,s.49, tr Asakir-Tarih c.2,s,345, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.3O

[63]. Ahmed b.Hanbel-Müsned c.2,s.315, Buharî-Sahih c.4,s.1O2, İbn.Asakir-Tarih c.2,s.344

[64]. Ibn.Sa'd-Tabakat c.1,s.31, Taberî-Tarih c.1,s.48-49, Ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.3O.

[65]. Ahmed b.Hanbel-Müsned c.2,s.315, Buharî-Sahih c.4,s.1O2, Ibn.Asakir-Tarih c.2,s.344.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/33-34.

[66]. Taberî-Tarih c.1,s.52, Sâlebî-Ârais s.29

[67]. Sâlebî-Arâis s.29

[68]. Taberî-Tarih c.1 ,s.52, İbn.Asakir-Tarih c.2,s.349, İbn.Esîr-Kâmil c.1 ,s.32, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1 ,s.74

[69]. Taberî-Tarih c.1,s.52, Sâlebî-Arâis s.29, İbn.Asakir-Tarih c.2,s.349, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.32, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.74

[70]. Sâlebî-Arâis s.29

[71]. İbn.Sa'd-Tabakat c.1,s.39, Taberî-Tarih c.1,s.52, Sâlebî-Arâis s.29 İbn.Asakir-Tarih c.2,s.349, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.32, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.74

[72]. Taberî-Tarih c.1,s.52, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.33, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.74

[73]. Taberî-Tarih c.1,s.52, Salebî-Arâis s.29

[74]. İbn.Sa'd-Tabakat c.1,s.39, Taberî c.1,s.52, Salebi s.29, İbn.Asakir c.2,s.349, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.32

[75]. Taberî c.1,s.52, Salebî s.29, İbn.Asakir c.2,s.349, İbn.Esîr c.1,s.32, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.74

[76]. İbn.Sa'd-Tabakat c.1,s.39, Taberî-Tarih c.1,s.53

[77]. Taberî-Tarih c.1,s.52, jbn.Asakir-Tarih c.2,s.349

[78]. Taberî-Tarih c.1,s.52, İbn.Asakir-Tarih c.2,s.349, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.74

[79]. Sâlebî-Arâis s.29

[80]. Sâlebî-Arâis s.29, İbn.Asakir-Tarih c.2,s.349, Ebülfida-Elbidaye vennihaye d.s.74

[81]. Taberî-Tarih c.1,s.52, Sâlebî-Arâis s.29, İbn.Asakir-Tarih c.2,s.349-350, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.74

[82]. Sâlebî-Arâis s.29

[83]. Taberî-Tarih c.1,s.52, Sâlebî-Arâis s.29, İbn.asakir-Tarih C.2.S.350, Ebülfida-Elbidaye vennihaye C.1.S.74

[84]. ibn.Sa'd-Tabakat c.1,s.39-40, İbn.Kutebye-Maarif s.9

[85]. Sâlebî-Arâis s.29

[86]. Taberî-Tarih c.1,s.52

[87]. Buharî-Sahih c.4 s 103, Müslim-Sahih c.2, s.1091

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/34-35.

[88]. Bakare:35, Araf: 19.

[89]. Tâhâ: 117.

[90]. Taberî-Tarih C.1.S.53.

[91]. Taberî-Tarih c.1,s.55.

[92]. Taberî-Tarih c.1,s.55, Sâlebî-Arâis s.31, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.33

[93]. Yâkubî-Tarih c.1,s.5, Taberî-Tarih c.1,s.55, Sâlebî-Arâis s.31, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.33

[94]. Taberî-Tarih c.1,s.55, Sâlebî-Arâis s.31, İbn.Esîr-Kamil c.1,s,33

[95]. Yâkubî-Tarih c.1,s.5, Taberî-Tarih c.1,s.55, Sâlebî-Arais s.31, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.33

[96]. Taberî-Tarih c.1,s.55, Sâlebî-Arais s.31, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.33

[97]. Ârâf: 20-22, Tâhâ: 120, Bakare: 36

[98]. Taberî-Tarih c.ı, s.53.

[99]. Buharî-Sahih c.4, s.103, Müslim-Sahih c.2, s.1092.

[100]. İbn.Sa'd-Tabakat c.1,s.31, Ahmed b.Hanbel Ezzühd s.82.

[101]. İbn.Sa'd-Tabakat c.1,s.31,A.b.Hanbel-Zühd s.82, Taberî-Tarih c.1,s.55, Salebî-Arais s.32, ibn.Asakir c.2,s.351, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.34.

[102]. İbn.Sa'd c.1,s,31, A.b.Hanbel-Zühd s.82, Salebî s.32, ibn.Asakir c.2,s.351.

[103]. İbn.Sa'd c.l.s.31. A.b.Hanbel-Zühd s.82, İbn.Asakir-Tarih c.2,s.351.

[104]. İbn.Sa'd c.1,s.31, A.b-Hanbel-Zühd s.82, Taberî c.1,s.55, Salebî s.32 İbn.Asakir-Tarih c.2,s.351.

[105]. Taberî c.1,s.55, Salebî s.32, İbn.Asakir c.2,s.351, İbn.Esîr, s.34.

[106]. İbn.Sa'd c.1,s.31, A.b.Hanbel Zühd s.82, Taberi c.1,s,55, Salebî s.32, İbn.Asakir c.2,s.351, İbn.Esir s.34

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/35-37.

[107]. Taberî-Tarih c.1,s,64, İbn.Asakir-Tarih c.2,s.350.

[108]. Malik-Muvatta' c.1,s.108, İbn.Sa'd-Tabakat c.1,s.30, Ibn.Ebî Şeybe-Musannef c.2,s.150 Ahmed b.Hanbel-Müsned c.2,s.540, Müslim-Sahih c.2,s.585, Ebû Davud-Sünen c.1,s.274, Tirmizî-Sünen c.2,s,359, İbn.Mace-Sünen c.1,s.344, Nesai-Sûnen c.3,s.90, Hakim-Müstedrek c.1,s.277, Begavi-Mesabihussünne C.1.S.67

[109]. İbn.Sa'd-Tabakat c.1,s.35, Taberi-Tarih c.1,s.60, Salebî-Arais s.32, İbn.Esîr-Kamil c.1,s.36-38, Ebülfida-Elbidaye yennihaye c.1,s.80

[110]. İbn.Sa'd-Tabakat c.1,s.35, İbn.Kutebye-Maarif s.8, Taberî-Tarih c.1,s.60, Salebî-Arais s.32, ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.36-37, Ebülfida Elbidaye vennihaye c.1,s.80

[111]. Taberî-Tarih c.1,s.60, Mes'ûdî-Murucuzzeheb c.1,s.34, Sâlebî-Arais s.32,34, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.36

[112]. Taberî-Tarih c.l,s.60, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.36.

[113]. Taberî-Tarih c.l,s.63.

[114]. Ibn.Sa'd-Tabakat c.l,s.35, Taberî-Tarih c.l,s.63.

[115]. Taberî-Tarih c.l,s.64.

[116]. Hâkim-Müstedrek c.l,s.596

[117]. Yâkubî-Tarih c.l,s.6, Taberî-Tarih c.l,s.64, Ibn.Asakir-Tarih c.2,s.350, Ibn.Esîr-Kâmil c.l,s.39

[118]. Taberî-Tarih c.l,s.64, Ibn.Asakir-Tarih c.2,s.350, Ibn.Esîr-Kâmil c.l,s.39

[119]. İbn.Sa'd-Tabakat c.l,s.35, Taberî-Tarih c.l,s.63, Sâlebî-Arais s.39

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/37-38.

[120]. İbn.Kuteybe-Uyünül'ahbar c.1, s.395-396

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/38.

[121]. Hâkim-Müstedrek c.2, s. 342.

[122]. aHmed b.Hanbel-Ezzûhd s. 81

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/39.

[123]. Finızabadi-Kamusulmuhit c.1, s.43

[124]. Ragıb-MUfredatülkuı'an c.1, s.43.

[125]. Seyyid-Tarifat s. 48.

[126]. Bakara: 37.

[127]. Yakubi-Tarihc.1,s.6.

[128]. Arâf: 23, Taberi-Telsir c.1, s.243, Kurtubi-Tefsir c.2, s.324, Ebülfida-Telsir c.1, s.81.

[129]. Taberi-Tarih c.1, s.66, Tefsir c.1, s.243, Hakim-Müstedrek c.2, s.545, Salebi-Arais s.35, Ibn.Asakir-Tarih c.2, s.358, Eöülfida-Tefsir c.1, s.81, Ebüssud-Tetsir c.1, s.92.

[130]. Taberi-Tefsir c.1, s.244-245, Salebi-Arais s.35, Ibn.Asakir-Tarih c.2, s.358-359, Kurtubi-Tefsir c.1, s. 324, Ebülfida-Tefslrc1,s.81.

[131]. Tâhâ:115.

[132]. Bakara: 218.

[133]. Bakare: 37, Tâhâ: 122.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/39-40.

[134]. Nûr:31.

[135]. Nisa: 110.

[136]. Bakare: 160.

[137]. Bakare: 222.

[138]. Furkan: 70-71.

[139]. Ahmed b. Hanbel-Müsned C.4.S.261, Müslim-Sahih c.1, s. 423, Ibn.Mace-SOnen c2,s.142O, Hâkim-Müstedrek c.4, s.243, BeyhaM-SOnen

c.10,s.154, Heyseml-Mecmauzzevaid c.9, s.200

[140]. Ahmed b.Hanbel-MOsned c.2,8.316. Buhari-Sahih c.7,s.146. Müslim-Sahih c.4. s.2102. Ibn.Mace-Sünen c.2, s.1419

[141]. Ahmed b.Hanbel-Mûsned c4,s.395,404, MDsiim-Sahih c.4,s.2113. Beyhaki-SOnen c.10.s.188. Mürairi-Ettergıb vener-hibc.4, s.88

[142]. Ebu Yala ve Taberanrden CeyyM Senedle naklen Münziri-Energıb venerhib c.4, s.88, Heysemi-Mecmauzzevaid c.9. s.198

[143]. Ahmed b.Hanbel-Mûsned c.4.241

[144]. Ahmed b.Hanbel-MOsned c.2, s.295, Müslim-Sahih c.4, s.2076

[145]. Esbehani'den naklen Munziri-Eıtergıb vetterhib c.4, s.94-95, Ibn.Asakir'den naklen Alaüddin Ali-Kenzül'ummal C.4.S.209.

[146]. Ibn.Mace-Sûnen c.2, s.1420, Beyhaki-Sünen c.10, s. 154, Taberanrden naklen Mûnziri-Ettergıb vetterhib c4,s.97. Heyseml-Mecmauzzevaid c.10,s.2OO.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/40-41.

[147]. Ezrakî-Ahbaru Mekke C.1.S.37

[148]. İbn.Sa'd-Tabakat c.1,s.38, Taberî-Tarih c.1,s.61, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.38

[149]. İbn.Sa'd-Tabakat c.1,s.38, Taberî-Tarih c.1,s.6l, Ezrakî-Ahbaru Mekke c.1,s.38, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.38

[150]. Ezrakî-Ahbaru Mekke c.1,s.38

[151]. İbn.Sa'd-Tabakat c.1,s.38, Taberî-Tarih c.1,s.6l, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.38

[152]. Ezrakî-ahbaru Mekke c.1,s.37, İbn.Kuteybe-Maarif s.8, Yâkubî-Tarih c.1,s.6 (*) Cebrail Aleyhisselâm (Yâkubî-Tarih c.1,s.6)

[153]. İbn.Sa'd-Tabakat c.1,s.38, Taberî-Tarih c.1,s.61, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.38

[154]. Ezrakî-Ahbaru Mekke c.1,s.36

[155]. İbn.Sa'd-Tabakat c.1,s.38, Ezrakî-Ahbaru mekke c.1,s.36, Taberî-Tarih c.1,s.62, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.38

[156]. Ezrakî-Ahbaru Mekke c.1,s.36

[157]. jbn.Sa'd-Tabakat c.1,s.38, Taberî-Tarih c.1,s.62, İbn.Esîr-Kâmil d.s.38

[158]. İbn.Sa'd c.1,s.38, Ezraki s.36, Taberî s.62, İbn.Esîr s.38

[159]. Ezrakî-Ahbaru Mekke c.1,s.36

[160]. İbn.Sa'd-Tabakat c.1,s.38, Ezrakî-Ahbaru Mekke c.1,s.36, Taberî-Tarih c.1,s.62, İbn.Esîr-Kâmil C.1.S.38

[161]. İbn.Sa'd-Tabakat c.1,s.38, Taberî-Tarih c.1,s.62, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.38

[162]. Ibn.Sa'd-Tabakat c.1,s.38, Ezrakî-Ahbaru Mekke c.1,s.36, Taberî-Tarih c.1,s.62, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.38

[163]. Ezrakî-Ahbaru Mekke c.1,s.36-37

[164]. Abdurrezzak-Musannefe. c. 5.S.92, ibn.Sa'd-Tabakat c.1,s.38, Ezrakî-Ahbaru Mekke C.1.S.37, Taberî-Tarih c.1,s.62, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.38

[165]. Ezrakî-Ahbaru Mekke C.1.S.37

[166]. ibn.Sa'd-Tabakat c.1,s.38, Taberî-Tarih c.1,s.62, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.38

[167]. jbn.Sa'd-TKabakat c.1,s.36, Ezrakî-Ahbaru Mekke c.1,s.37, Taberî-Tarih c.1,s.62, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.38

[168]. ibn.Sa'd-Tabakat c.1,s.38, Taberî-Tarih c.1,s.62, İbn.Esîr c.1,s.38

[169]. İbn.Sa'd-Tabakat c.1,s.4O.

[170]. Sâlebî-Arâis s.36

[171]. İbn.Sa'd c.1,s.4O, Taberî c.1,s.6O, Sâlebî s.34, İbn.Esîr c.1,s.37

[172]. Ezrakî-Ahbaru mekke c.1,s.67

[173]. ibn.Sa'd-Tabakat c.1,s.38, Taberî-Tarih c.1,s.62, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.38

[174]. Ezrakî-Ahbaru Mekke c.1,s.45

[175]. Ezrakî-Ahbaru Mekke c.1,s.45, Taberf-Tarih C.1.S.62

[176]. Ezrakî-Ahbaru Mekke c.1,s.45, Yâkubî-Tarih c.1,s.6, Taberî-Tarih c.1,s.62

[177]. Ezrakî-Ahbaru Mekke c.1,s.43-44-45-46

[178]. Mâlik-Muvatta' c.1,s.1O8, Ebû Davud-Sünen c.1,s.274r Begavî-Mesâbihussünne c.1,s.67

[179]. Taberî-tarih c.1,s.66, Sâlebî-Arais s.36, Ebülferec Ibn.Cevzî-Tabsıra c.1,s.17.

[180]. Taberî-Tarih c.1,s.66.

[181]. Taberî-Tarih c.1,s.66, Ebülferec İbn.Cevzî-Tabsıra c.1,s.17.

[182]. Ezrakî-Ahbaru Mekke c.1,s.45, Taberî-Tarih c.1,s.62.

[183]. Taberî-tarih c.1,s.62, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.38.

[184]. Ezrakî-Ahbaru Mekke c.1,s.45.

[185]. Ezrakî-Ahbaru Mekke c.1,s.45, Taberî-Tarih c.1,s.62, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.38.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/42-44.

[186]. Ezrakî-Ahbaru Mekke c.2,s.127.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/44.

[187]. Âl-i İmran: 59.

[188]. Bakare: 30.

[189]. Bu secde: namaz ve ibadet secdesi değil, tazim ve selamlaşma secdesi idi. (Sâlebî-Arâis s.29) Ebû İbrahim'-üI'Müzenî'ye göre: Yüce Allah'ın Kabe'ye yönelerek kendisine secde etmelerini kullarına emr ettiği gibi, Âdem Aleyhisselâmı da, Kabe gibi yaparak kendisine ibadet maksadile ona doğru secde etmelerini Meleklere emr etmişti. (ibn.Asakir-Tarih

c.2,s.348) Mes'ûdî de, Âdem Aleyhisselâma yapılan imtihan secdesinde, Âdem Aley-hisselâmin Mihrab edinildiği ve bununla, yüce Allah'ın emrine muvafakat ve itaat maksud bulunduğu görüşünü ileri sürer. (Mesûdî-Murucuzzeheb c.1,s.31,33)

[190]. Hıcr: 29, Sâd: 73

[191]. Bakare: 34, Kehf: 50, Tâhâ: 116

[192]. Ârâf: 11, Hıcr: 31

[193]. Bakare: 34, Ârâf: 11, Hıcr: 31, Tâhâ: 116

[194]. Bakare: 34, Sâd: 74

[195]. Kehf: 50

[196]. Hıcr: 32

[197]. Şâd: 75

[198]. Ârâf: 12

[199]. Hıcr: 33

[200]. Ârâf: 12, Sâd: 76.

[201]. lsrâ: 61.

[202]. lsra: 62.

[203]. Ârâf: 13.

[204]. Hıcr: 34, Sâd: 77.

[205]. Hıcr: 34.

[206]. Sâd: 77.

[207]. Hıcr: 35, Sâd: 78.

[208]. Hıcr: 35.

[209]. Sâd: 78.

[210]. Hıcr: 35, Sâd: 78.

[211]. Hıcr: 36, Sâd: 78.

[212]. Ârâf: 14, Hıcr: 36, Sâd: 79.

[213]. Sâd: 79.

[214]. Hıcr: 36.

[215]. Araf: 14.

[216]. Ârâf: 14, Hıcr: 36, Sâd: 79.

[217]. Isrâ: 62.

[218]. Hıcr: 37-38, Sâd: 80-81.

[219]. Ârâf: 15.

[220]. Ârâf: 15, Hıcr: 37-38, Sâd: 80-81.

[221]. Isrâ: 63.

[222]. lsrâ: 64.

[223]. Isrâ: 65.

[224]. Hıcr: 39.

[225]. Ârâf: 16.

[226]. Hıcr: 39.

[227]. Ârâf: 16, Hıcr: 39 .

[228]. Ârâf: 16.

[229]. Ârâf: 17.

[230]. Hıcr: 39.

[231]. Hıcr: 39,40, Sâd: 83-83 .

[232]. Sâd: 84-85.

[233]. Hıcr: 42.

[234]. Hıcr: 43.

[235]. Hıcr: 44.

[236]. Bakare: 31

[237]. Bakare: 32.

[238]. Bakare: 33.

[239]. Ârâf: 189.

[240]. Bakare: 35, Ârâf: 19 .

[241]. Tâhâ: 117.

[242]. Tâhâ: 118.

[243]. Tâhâ: 119.

[244]. Tâhâ: 120.

[245]. Ârâf: 20.

[246]. Ârâf: 20.

[247]. Ârâf: 22-23 .

[248]. Bakare: 36-37.

[249]. Tâhâ sûresinin 115. âyetine göre: Âdem Aleyhisselâmın aykırı davranışı kasidli olmayıp bu husustaki İlâhi uyarıyı unutmuş bulunmasından ileri gelmişti.

[250]. Tâhâ: 122.

[251]. Ârâf: 24, Tâhâ: 123.

[252]. Bakare: 36, Ârâf: 24, Tâhâ: 123.

[253]. Bakare: 36, Ârâf: 24.

[254]. Ârâf: 25.

Âdem Aleyhisselâmla Hz.Havva'nın, içinde bir müddet kaldıkları Cennet'in, yer yüzünde olabileceği hakkında bazı görüşler ileri sürülmüşse de, bunun, Kur'an-ı kerimin sarth nassları ile (Bakare: 36, Ârâf: 24-25, Tâhâ: 118-119) nasıl bağdaştırılacağını, daha açık bir deyişle: Arz küresinin üzerinde veya içinde, hazırlanmış, bitmez tükenmez nimetlerinden, hiç zahmet çekilmeksizin bol bol yenilip içilecek, hiç acıkılmayacak, susanılmayacak ve sıcaktan da, bunalınmayacak... bir bölümü bulunduğunun nasıl keşf ve isbat edileceğini bilmiyoruz.

[255]. Tâhâ: 123.

[256]. Bakare: 38.

[257]. Tâhâ: 124.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/45-50.

[258]. Ibn.Sa'd-Tabakat c.1,s.36, Taberî-Tarih c.1,s.7l, Sâlebî-Arâis s.43.

[259]. Yahud Iklima (Yakubî s.6, Taberî s.71, Salebi s.43,44, Tabsıra s.33)

[260]. Ibn.Sa'd-Tabakat c.1,s.36, Yâkubî-Tarih c.1,s.6, Sâlebî-Arais s.44, Ebülferec Ibn.Cevzî-Tabsıra c.1,s. 33.

[261]. Yahud Lübüz (Salebî s.43, Tabsıra s.33)

[262]. Ibn.Sa'd-Tabakat d.s.36.

[263]. Taberî-Tarih C.1.S.70, Ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.42

[264]. Taberî-Tarih c.1,s.7O, Sâlebî-Arais s.44, Ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.42.

[265]. Ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.42

[266]. Taberî-tarih c.1,s.68-69

[267]. Ibn.Sa'd-tabakat c.1,s.36, Taberî-Tarih c.1,s.7O, Sâlebî-Arais s.44, Ebülferec Ibn.Cevzî-Tabsıra C.1.S.33

[268]. Ibn.Sa'd-Tabakat c.1 ,s.36, Sâlebt-Arâis s.44.

[269]. Yâkubî-Tarih c.1,s.6.

[270]. Ibn.Sa'd-Tabakat c.1,s.36, Sâlebî-Arais s.44.

[271]. Sâlebî-Arâis s.44.

[272]. Ibn.Sa'd-Tabakat c.1,s.36.

[273]. Taberî-Tarih c.1 ,s.69.

[274]. Sâlebî-Arais s.44, Ibn.Esir-Kâmil c.1,s.42.

[275]. Ibn.Kuteybe-Maarif s.9.

[276]. Ibn.Sa'd-Tabakat c.1,s.36, Ibn.Kuteybe-Maarif s.9,Sâlebi-Arais s.44, Ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.43.

[277]. Ibn.Kuteybe-Maarif s.9.

[278]. Ibn.Kuteybe-Maarif s.9, Sâlebî-Arais s.44, Ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.43.

[279]. İbn.Sa'd-Tabakat c.ı,s.36.

[280]. İbn.Sa'd-Tabakat c.1,s.36, Taberî-Tarih c.1,8.71,Salebi Arais s.44.

[281]. İbn.Sa'd-Tabakat c.1,s.36.

[282]. İbn.Sa'd-Tabakat c.1,s.36, Taberî, c.1,s.7i, Salebî-Arais s.44.

[283]. ibn.Sa'd-Tabakat c.1,s.36.

[284]. Taberî-Tarih c.1,s.71.

[285]. Taberî-Tarih c.1,s.69.

[286]. Taberî-Tarih c.1,s.71.

[287]. ibn.Sa'd-Tabakat c.1,s.36.

[288]. Taberî-Tarih c.1,s.69.

[289]. Taberî-Tarih c.1,s.72, Sâlebî-Arâis s.45, Ebülferec İbn.Cevzî-Tabsıra c.1,s.34, Ibn.Esîr-Kâmıl c.1,s.44.

[290]. Taberî-Tarih c.1,s.72, Ebülferec-Tabsıra c.1,s.34, İbn.Esîr s.44.

[291]. İbn.Sa'd-Tabakat cl,s.36.

[292]. Sâlebî-Arais s.44.

[293]. Şâlebî-Arais s.45.

[294]. ibn.Sa'd-Tabakat C.1.S.36, Sâlebî-Arâis s.44.

[295]. ibn.Sa'd-Tabakat c.1,s.36.

[296]. Taberî-Tarih c.1,s.71.

[297]. İbn.Sa'd-Tabakat c.1,s.36

[298]. Taberî-Tarih c.1,s.71.

[299]. İbn.Sa'd-Tabakat c.1,s.36, Sâlebî-Arais s.45.

[300]. Sâlebî-Arais s.45.

[301]. İbn.Sa'd-Tabakat c.1,s.36.

[302]. ibn.Sa'd-Tabakat c.1,s.36, Sâlebî-Arais s.45.

[303]. ibn.Sa'd-Tabakat c.1,s.36,-37, Salebi Arais s.45.

[304]. Sâlebî-Arais s.45.

[305]. Taberî-Tarih c.1,s.71.

[306]. Taberî-Tarih c.1,s.71, Sâlebî-Arais s.45.

[307]. Sâlebî-Arais s.45.

[308]. Taberî-Tarih c.1,s.69.

[309]. Taberî c.1,s.69, Salebî s.45, Ebülferec-Tabsıra c.1,s.33.

[310]. İbn.Sa'd-Tabakat c.1,s.37

[311]. Taberî c.1,s.7O, Sâlebî s.45, ibn.Esîr-Kâmil C.1.S.43

[312]. Taberî-Tarih c.1,s.69, Salebî-Arais s.45

[313]. Mâide: 27-31

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/50-54.

[314]. ibn.Sa'd-Tabakat c.1,s.37, Taberî-Tarih c.1,s.72, Sâlebî-Arais s.47

[315]. Taberî-Tarih c.1,s.72, Sâlebî-Arais s.47, ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.44

[316]. Yâkubî-Tarih c.1,s.7

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/54-55.

[317]. ibn.Sa'd-Tabakat c.1,s.37, Taberî-Tarih c.1,s.72, Salebî-Arais s.47, İbn.Esîr-Kâmil c.l.s.44

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/55.

[318]. ibn.Sa'd-Tabakat c.1 ,s.32, Ahmed b.Hanbel-Müsned c.5,s.178, İbn. Kuteybe-Maarif s.26, Taberi-Tarih c.1 ,s.75, İbn.Asakir-Tarih c.2,s.361

[319]. ibn.Sa'd-Tabakat c.1,s.32, Ahmed b.Hanbel-Müsned c.5,s.178, İbn. Asakir-Tarih c.2,s.361

[320]. İbn.Sa'd-Tabakat C;1,s.32, İbn.Asakir-Tarih c.2,s.361

[321]. Ahmed b.Hanbel-Müsned c.5,s.178

[322]. İbn.Sa'd-Tabakat c.1 ,s.32, Ahmet b.Hanbel-Müsned c.5,s.178, Taberî-Tarih c.1 ,s.75, İbn.Asakir-Tarih c.2,s.361

[323]. On sahife indirildiği de rivayet edilir. (Taberî-Tarih c.1,8.161...)

[324]. Taberî-Tarih C.1.S.75, İbn.Esir-Kâmil c.1,s.47 Ibnünnedîm-Fihrist s.39

[325]. İbn.Kuteybe-Maarif s.9, Taberî-Tarih c.1,s.75, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.47

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/55.

[326]. Ahmed b.Hanbel-Müsned c.5,s.143, Müslim. Sahih c.1,s.148

[327]. Ahmed b.Hanbel-Müsned c.4,s.2O8, Buharî-Sahih c.4,s.248

[328]. Buharî-Sahih c.1,s.92, Müslim-Sahih c.1,s.248

[329]. Ahmed b.Hanbel-Müsned c.4,s.2O8, Buharî-Sahih c.4,s.248

[330]. Ahmed b.Hanbel-Müsned c.5,s.143, Buharî-Sahih c.1,s.92, Müslim-Sahih c.1,s.148

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/55-56.

[331]. İbn.Sa'd-Tabakat c.1,s.28-29, Taberî-Tarih c.1,s.67, Salebî-Arais s.40, İbn.Asakir-Tarih c.2,s.345,46,48.

[332]. ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.41

[333]. Taberî-Tarih c.1 ,s,67

[334]. İbn.Sa'd-Tabakat c.1,s.29, Ahmed b.Hanbel-Müsned c.1 ,s.272, Taberi-Tarih c.1 ,s.67, Sâlebî-Araıs s.40, Ibn.Esır-Kâmil c.1,s.40

[335]. İbn.Sa'd-Tabakat c.1,s.28, Tirmizî-Sünen c.5,s,267

[336]. ibn.Asâkir-Tarih c.2,s.347

[337]. imam-ı Âzam-Fıkh-ı Ekber s.14

[338]. Ahmed b.Hanbel-Müsned c.5,s.135 Hâkim-Müstedrek c.2,s.323-324, Ebülfida-Tefsir c.2,s.263, Heysemî-Mecmuazzevaid c.7,s.25

[339]. imam-ı Âzam-Fıkh-ı Ekber s.14, ibn.Sa'd-Tabakat c.1,s.29

[340]. Ahmed b.Hanbel-Müsned c.5,s.135, Hâkim-Müstedrek c.2,s 323-324, Ebülfida-Tefsir c.2,s.263, Heysemî-Mecmuazzevaid c.7,s.25

[341]. Ârâf: 172-173

[342]. Ahmed b.Hanbel-Müsned c.5,s.135, Hâkim-Müstedrek c.2,s.324, Ebülfida-Tefsir c.2,s.263, Heysemî-Mecmuazzevaid c.7,s.25

[343]. Âl-i İmran: 81

[344]. Kadı lyaz-Eşşifâ c.1,s.35

[345]. Taberi-Tefsir c.3,s.332, Kadı lyaz-Eşşifâ c.1,s.35.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/56-58.

[346]. Ebû-Nuaym-Delâilünnübüwe c.1 ,s.22, Beyhakî-Delâilünnübüvve c. 1 ,s.291, Ebülferec ibn.Cevzi-Elvefa c.2,s.731, Muhyiddin b.Arabî-Muhadaratütebrar c.1,s.104, Zehebî-Tarihulislam c.2,s.374, Hâkimden naklen Ebülfida-Tefsir c.2,s.253, Aliyyülmüttakî-Kenzül'ummal c.12,s.471.

[347]. Ebû-Nuaym-Delâilünnübüwe c.1,s.22, Ebülferec İbn.Cevzî-Elvefa c.2,s.731, Muhyiddin b.Arabî-Muhâdara c.1,s.104.

[348]. Ebû Nuaym-Delâil c.1,s.22, Ebülferec İbn.Cevzî-Elvefa c.2,s.731 Muhyiddin b.Arabî-Muhâdara c.1,s.104.

[349]. Beyhakî-Delâilünnübüvve c.1,s.29l, Zehebî-Tarihulislam c.2,s.374, Hâkimden naklen Ebülfida-Tefsir c.2,s.253, Aliyyülmüttakî-Kenzül'ummal c.12,s.471.

[350]. Ebû Nuaym-Delâil C.1.S.22, Beyhakt-Delâil c.1,s.291, Ebülferec İbn.Cevzî-Elvefa c.2,s.731, Muhyiddin b.Arabi-Muhâdara c.1,s.104, Zehebî-

Tarihulislam c.2,s.374, Hâkimden naklen Ebülfida-Tefsir c.2,s.253, E.bidâye ven-nihâye c.6,s.64

[351]. Ebû-Nuaym-Delâil c.1 ,s.22, Beyhakî-Delâil c.1 ,s.291, Ebülferec İbn.Cevzî-Elvefa c.2,s.731, Muhiddin b.Arabî-Muhâdara c.1,s. 104, Zehebî-Tarihulislam c.2,s.374, Hâkimden naklen Ebülfida-Tefsir c.2,s.253, Aliyyülmüttakî-Kenzül'ummal c.12,s.471

[352]. Beyhakî-Delâil c.1 ,s.270, Zehebî-Tarihulislam c.2,s.270, Hâkimden naklen Ebülfida-Tefsir c.2,s.263, Elbidaye vennihaye C.6.S.64, Diyar Bekri-Hamis c.1, s.22

[353]. Ebû Nuaym-Delâil c.1,s.22, Muhyiddiin b.Arabî-Muhâdara c.1,s.104, Zehebî-Tarihulislam c.2,s.374, Aliyyülmüttakî-Kenzül'ummal c.12,s.471, Diyar Bekrî-Hamîs c.1,s.22

[354]. Zehebî-Tarihulislam c.1,s.374, Aliyyülmüttakî-Kenzül'ummal c.12,s.471, Diyar.Bekrî-Hamîs c.1,s.22

[355]. Ebû Nuaym-Delâilünnübüvve c.1,s.22, Ebülferec İbn.Cevzî-Elvefa c.2,s.731, Muhyiddin b.Arabi-Muhadara c.1,s.104 Zehebî-Tarihulislam c.2,s.374

[356]. Ebû-Nuaym-Delâilünnübüwe c.1,s.21-23, Beyhakî-Delâilünnübüvve c.1,s.287-291, Ebülferec İbn.Cevzî-Elvefa c.2,s.729-731, Muhyiddin b.Arabî-Muhâdaratülebrar c.1,s.100-104, Zehebî-Tarihulislam c.2,s.366-374, Hakimden nakil Ebülfida-Tefsir c.2,s.252-253, Diyar. Bekri-Tarihulhamîs c.1,s.22

[357]. Dineveri-Kitabulahbar s.19, Zehebî-Tarihulislam c.2,s.374

[358]. Dineverî-Kitabulahbar s.18, 19 Ebû Nuaym-Delâil c.1,s.21-23 Beyhakî-Delâil c.1,s.287-291, Ebülferec İbn.Cevzî-Elvefa c.2,s.729-731, Muhyiddin b.Arabî-Muhâdara c.1,s. 100-104, Zehebî-Tarihulislam c.2,s.374, Hâkimden naklen Ebülfida-Tefsir c.2,s.252-253, Elbidaye vennihaye c.6,s.64, Diyar. Bekrî-Hamîs c.1,s.22

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/58-59.

[359]. ibn.Sa'd-Tabakat c.1,s.38-39, Taberî-Tarih c.1,s.84, Mes'üdî-Murûcuzzeheb c.1,s.38

[360]. İbn.Sa'd-Tabakat c.1,s.33-34, İbn.Ebî Şeybe-Musannef c.3,s.243, Ahmed b.Hanbel-Müsned c.5,s.136, Hâkim-Müstedrek c.1,s.344-345. Heysemi-Mecmauzzevaid c.8,s.199

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/59-60.

[361]. Malik-Muvatta' c.1,s.108, İbn.Sa'd-Tabakat c.1,s.30, İbn.Ebî-Şeybe-Musannef c.2,s.150, Ebu Davud-Sünen c.1,s.274, İbn.Mace-Sünen c.1,s.344, Darimi-Sünen c.1,s.307, Begavi-Mesabihussünne c.1,s.67

[362]. İbn.Sa'd-Tabakat c.1,s.28,29, Ahmed b.Hanbel-Müsned c.1,s.299, Taberi-Tarih c.1,s.79, Salebi-Arais s.48, Deylemi-Firdevs c.3,s.269, Heysemî-Mecmuazzevaid c.8,s.206

[363]. Ebülmünzir Hişam-Kitabül'esnam s.51, Salebi-Arais s.48, Yâkut-Mucemülbüldan c.5,s.367, Ebülfida'dan naklen Ebuttayyib-Şifâülgaram c. 1,8.442

[364]. Salebi-Arais s.48, ibn.Esir-Kâmil c.1,s.52

[365]. Zehebiden naklen Ebüttayyib-Şifaülgaram c. 1, s. 441.

[366]. İbn Esir Kamil c. 1, s. 52.

[367]. İbn.Sa'd-Tabakat c.1,s.42, Salebi-Arais s.48, İbn Esir Kamil c. 1, s. 52.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/60-61.

[368]. İbn.Sa'd-Tabakat c.1,s.31, Ahmed b.Hanbel-Ezzühd S.82., Hakim Müsterek c. 2, s. 544, İbn Asakir Tarih c. 2, s. 351, Ebulfida-Elbidayeye vennihaye c.1, s. 78.

[369]. İbn.Sa'd-Tabakat c.1,s.31, İbn Kuteybe-Maarif s.9, Hakim müstedrek c.2, s. 544, Ebu Nuaym delail, c.1, s. 21, İBN Asakir Tarih c.2 s. 351, Ebül FEREC İbn Cevzi-Elvefa c.2 s. 279, Muhyiddin b. Arabi Muhadaratülebrar c. 1 s.102, Mir Havend-Ravzatussafa Terceme s. 111.

[370]. İbn.Sa'd-Tabakat c.1,s.32, İbn Kuteybe-Maarif s.9, Mir Havend-Ravzatussafa Terceme s. 111.

[371]. İbn.Sa'd-Tabakat c.1,s.31, Ahmed b.Hanbel-Ezzühd S.82., , İbn Kuteybe-Maarif s.9, Hakim müstedrek c.2, s. 544, Ebu Nuaym delail, c.1, s. 21, İBN Asakir Tarih c.2 s. 351, Ebül FEREC İbn Cevzi-Elvefa c.2 s. 279, Muhyiddin b. Arabi Muhadara c. 1 s.102, Ebulfida-Elbidayeye vennihaye c.1, s. 78, A. Aliyyülmuttaki –Kenzulummal C. 12, s.469.

[372]. Beyhaki-Delailünnübüvve c.1 s. 289, Zehebi-Tarihulislam c,2 s.368. Hakimden naklen Ebulfida- Tefsir c. 2, s. 252, Aliyyülmuttaki – Kenzulummal C. 12, s.468-469.

[373]. Mir Havend-Ravzatussafa Terceme s. 111.

[374]. İbn Kuteybe-Maarif s.9, Beyhaki-Delailünnübüvve c.1 s. 289, Zehebi-Tarihulislam c,2 s.368, Ebulfida- Tefsir c. 2, s. 252, Aliyyülmuttaki –Kenzulummal C. 12, s.468-469.

[375]. Beyhaki-Delail c.1, s. 289, Zehebi-Tarihulislam c,2 s.368, Ebulfida- Tefsir c. 2, s. 252, Aliyyülmuttaki –Kenzulummal C. 12, s.469.

[376]. İbn Kuteybe-Maarif s.9, Beyhaki-Delail c.1, s. 289, Zehebi-Tarihulislam c,2 s.368, Ebulfida- Tefsir c. 2, s. 252.

[377]. İbn.Sa'd-Tabakat c.1,s.35, Taberi tarih, c.1, s. 63, İbn Esir Kamil c. 1, s. 39.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/61.

[378]. Araf: 3, 27, 35, 127, İsra, 70, Yâsin: 60.

[379]. Nisa:1.

[380]. Araf: 27.

[381]. Ahmed b.Hanbel-Müsned c.2,s.435, Buharî-Sahih c.4,s.105, c.5,s.225, Müslim-Sahih c.1,s.184, Tirmizi-Sünen c. 1,8.622

[382]. İbn.İshak, İbn.Hişam-Sîre c.4,s.54, İbn.Sa'd-Tabakat c.2,s.143, Tirmizi-Sünen c.5,s.389, Taberi-Tarih c.3,s.120, jbn.Kayyım-Zadülmaad

c.2,s.184, İbn.Seyyid-Uyunüleser c.2,s.l78, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.4,s.3O1, ibn.Haldun-Tarih c.2,ks.2,s.45

[383]. Ahmed b.Hanbel-Müsned c.2,s.192, Ebû Davud-Sünen c.3,s.318

[384]. Necm: 3

[385]. Ahmed b.Hanbel-Müsned c.2, s.244 Buharî-Sahih c.7,s.125, Müslim-Sahih c.4,s.2183, Deylemi-Elfirdevs c.2,s.186

[386]. Zâriyat: 56

[387]. Bakare: 30-33

[388]. Hıcr: 28-30

[389]. Tîyn: 4

[390]. Nur: 45

[391]. Ârâf: 172-173

[392]. Meryem: 1-58

[393]. M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/61-64.

ŞİS ÂLEYHİSSELÂM

Şis Aleyhisselâmın Soyu:

Şis Aleyhisselâmın Babası: Âdem Aleyhisselâm, Annesi de, Hz. Havvâ'dır. [1]

Şis Aleyhisselâmın Doğuşu:

Âdem Aleyhisselâmın oğlu Kabil, kardeşi Hâbil'i kıskanarak öldürdükten beş yıl sonra[2], Şis (Hibetullâh) Aleyhisselâm[3] doğdu.

Cebrail Aleyhisselâm, Hz. Havva'ya: "Allah, bunu (Şis'i), sana, Hâbil'in yerine verdi" dedi.[4] (Hibetullâh)a: Arabcada Şes, Süryancada Şas, İbrancada Şis denir.[5] Şis Aleyhisselâm, doğunca, Âdem Aleyhisselâm da:

"Bu, Hibetullâh'dır (Allah'ın Hibesidir) demiş ve Hâbil'den dolayı yemin etmiştir.[6]

Alınlardan Alınlara Geçen Peygamberlik Nuru:

Hz.Havva, Şis'e hâmile olunca, alnında parıldamağa başlayan Nûr, Şis'i doğurduğu zaman, onun alnına geçmişti.

Âdem Aleyhisselâm, bundan, Şis'in kendisinden sonra, yerini tutacağını anlamıştı.[7]

Şis Aleyhisselâmın alnında parlayan Peygamberlik Nûr'u, zevcesine, oğlu Enuş doğduğu zaman da, Enuş'un alnına, ondan da, oğlu Kaynanın alnına geçmiş, asırlar boyunca, alından alına geçmiş durmuş ve nihayet, Abdulmuttalibden Abdullâh'a, ondan da, Muhammed Aleyhisselâma geçip son temelli sahibinde karar kılmıştır.[8]

Şis Aleyhisselâmın Bazı Faziletleri Ve Peygamberliği:

Şis Aleyhisselâm; Âdem Aleyhisselâmın oğullarının en ulusu, en üstünü, Âdem Aleyhisselâma, en sevgilisi ve ona, en çok benzeyeni idi.[9]

Âdem Aleyhisselâm; vefatından on bir gün önce[10], Şis Aleyhisselâma:

"Ey oğulcuğum! Sen, benden sonra, Halîfem'sin!" diyerek vazifesini takva üzere yürütmesini tavsiye etti.[11]

Onu, bir Vasiyetname ile yerine Vekil bıraktı.[12]

Bunu, Kabil'den ve Kabil oğullarından gizli tutmasını, ona emretti.[13]

Gece ve gündüz saatlerini ve her mahlukun, Allâha, hangi saatlerde, ne gibi ibadetler yaptıklarını bildirdi.

Vuku bulacak Tufan hakkında da, bilgi verdi.[14]

Âdem Aleyhisselâm; Kabil oğullarının zina ve içkiye düştüklerini, bozulduklarını görünce de, Şis Aleyhisselâmın oğullarına da, Kabil oğullarile evlilik bağlantısı kurmamalarını tavsiye etti.[15]

Yüce Allah; Âdem Aleyhisselâma, yirmi bir[16], Şis Aleyhisselâma da, yirmi dokuz sahife indirip[17] Şis Aleyhisselâmı, bu elliyi bulan sahifelere göre[18] hareket ve amel etmekle mükellef kıldı.[19]

Yüce Allah'ın; Âlâ sûresinin on sekizinci âyetinde andığı Suhufu Ûlâ, Hibetul-lâh Sis b.Âdem Aleyhisselâm ile İdris Aleyhisselâm'a indirilmiş olan Sahi-fe'lerdi.[20]

Peygamberlik, Din, İbâdet ve Yüce Allah'ın Hak ve Şeriatlarına göre hareket, Şis Aleyhisselâm'da ve oğullarında bulundu.

Şis Aleyhisselâmın yurdu, Dağın başında; Kabil oğullarının yurdu ise, vadinin altında idi.[21]

Şis Aleyhisselâm; Allah'ı, takdis ve tenzihden geri durmaz, kavmına da; Allah'ın buyruklarını yerine getirmemekten sakınmalarını, Allah'ı, her türlü noksan, eksik sıfatlardan uzak tutmalarını ve dâima iyi işler işlemelerini emrederdi.

Bunun için, Şis oğulları ve kadınları arasında ne düşmanlık, ne kıskançlık olur, ne kin tutulur, ne suçlama yapılır, ne yalan söylenir, ne de, boş yere yemin edilirdi.

Onlardan, her hangi biri, yemin etmek istediği zaman, ancak: "Hâbil'in kanı üzerine yemin olsun ki!" derdi.[22]

Âdem Aleyhisselâm'dan sonra, oğullarından, Kabe'nin onarımını ilk defa, taşla ve çamurla yapan da, Şis Aleyhisselâm idi.[23]

Şis Aleyhisselâm; vefat edinceye kadar, Mekke'de kalmaktan Hacc ve Umre yapmaktan geri durmadı.[24]

Şis Aleyhisselâmın Vefatı:

Şis Aleyhisselâm; vefat edeceği sırada, yerine oğlu Enuş'u bırakıp ona; Âdem Aleyhisselâmın, tâbut içindeki cesedini, korumasını, Allah'ın buyruklarını yerine

getirmemekten sakınmasını ve kavmına da, bunu ve Allah'a güzelce ibâdet etmelerini emr etmesini emr etti.

Oğullarına Bereket duası yaptı.

Oturdukları mukaddes dağdan inmemeleri, çocuklarının da, oradan inmelerine engel olmalarını ve lanetlenmiş Kabil'in çocuklarile düşüp kalkmamaları hakkında da, Hâbil'in kanı üzerine and verdi. Sonra, vefat etti.[25] Ona ve gönderilen bütün Peygamberlere selâm olsun!

Şis Aleyhisselâm, vefat ettiği zaman, dokuz yüz on iki yaşında idi.[26] idris Aleyhisselâm da, o zaman yirmi yaşında bulunuyordu.[27]

Şis Aleyhisselâmın oğlu Enuş, babasının cesedini özel ağaç zamkı ile ve dar-çın gibi kokan ağacın kokusu ile kokuladı.[28]

Şis Aleyhisselâmın cenaze namazını; oğulları, oğullarının oğulları ile kızları ve kızlarının oğulları gelip kıldılar.[29]

. . .

Âdem Aleyhisselâmın oğullarından, Şis Aleyhisselâmdan başkasının nesli devam etmeyip kesilmiş, Şis Aleyhisselâm, böylece, Ebülbeşer olan Âdem Aleyhisselâmla birlikte[30], bütün insanların soylarının varıp dayandığı Soy direği ol-muştur.[31]

Şis Aleyhisselâmdan sonra, bütün Şis oğullarının nesebleri, Şis Aleyhisselâ-ma ulaşmadığı gibi, İdris Aleyhisselâma kadar da, onlarda Vahy ve Peygamberlik te, bulunmamıştır.[32]

Rivayete göre: Şis Aleyhisselâm da, Mekke dağlarından Ebû Kubeys dağındaki mağaraya gömülen Ebeveyninin yanına gömülmüştür.[33]

Şis Aleyhisselâmla İdris Aleyhisselâm Arasındaki Soy Direği Atalar :

Şis Aleyhisselâmdan sonra, oğlu Enuş, Babasının ve Dedesinin vasiyetini korudu.

Allah'a, en güzel şekilde ibadet etti.

Kavmine de; Allah'a, güzel şekilde ibâdet etmelerini emr etti.[34]

Yer yüzünde ilk kez hurma ağacı diken, Enuş idi.[35]

İlk kez, Sadaka veren ve vermeyi teşvik eden de, o idi.[36] Enuş, vefat edeceği sırada, bütün oğulları için Bereket duası yaptı.

Onları, oturdukları mukaddes dağlarından aşağıya inmekten ve içlerinden hiç bir kimsenin, lanetlenmiş Kabil'in oğullarile düşüp kalkmasına meydan vermekten nehy etti.

Oğlu Kaynan'ı da, yerine bıraktı ve kendisini Âdem Aleyhisselâmın, tâbut içindeki cesedi ile de, ilgilenmekle görevlendirdi.

Onun yanında namaz kılmalarını ve Allâhı, çokça takdis etmelerini emr ettikten sonra, vefat etti.

Vefat ettiği zaman, dokuz yüz altmış beş yaşında idi.[37] Enuş'un alnında peygamberlik Nuru parıldardı.[38] Hâbil'in katili Kabil de, onun zamanında öldürülmüştür.[39]

Enuş'un oğulları ve oğullarının oğulları Kaynan, Mehlâil, Yerd, Uhnuh (İdris), Mettu Şelah ile kadınları ve onların oğulları toplanıp Enuşun cenaze namazını kıldılar.

Kaynan; latîf, müttakî ve Allah'ı çok takdis edici bir zat idi.

Kavmim; Allah'a itaat ve güzelce ibadet etmeye, Âdem ve Şis Aleyhisselamla-rın vasiyetlerini tutmaya davet ve teşvik etti.[40]

Kaynan'ın alnında da, Peygamberlik Nûr'u, parıldardı.[41] Kaynan, vefat edeceği sırada, oğulları için, Bereket duası yaptı.

Aralarından, hiç bir kimsenin, oturdukları mukaddes dağdan, lanetlenmiş Kabil oğullarının yanına inmemeleri için, onlara, Hâbil'in kanı üzerine-and verdi.

Yerine, oğlu Mehlâil'i, bıraktı.[42]

Kaynan, dokuz yüz yirmi yaşında vefat etti.[43]

Kaynan vefat edince; oğulları ve oğullarının oğulları Mehlâil, Yerd, Mettu Şe-lah ve lemek ile kadınları ve onların oğulları toplandılar, Kaynan'ın üzerine, cenaze namazı kıldılar.

. .

Mehlâl; zamanında Âdem oğullarının Seyyid'i ve Ulu kişisi idi.[44]

Mehlâil; kavmini, Yüce Allah'a ibâdet ve tâata devam ettirdi. Onlara, Babasının vasiyetini, yerine getirtti.

vefatı yaklaştığı sırada Mehlâil; oğlu Yerd'i, kendisine halef tayin ve Âdem Aley-hisselâmın tâbutunu, ona vasiyet etti.[45]

İlimleri öğretti. Âlemde cereyan edecek şeyleri haber verdi.

Âdem Aleyhisselâma indirilmiş olan (Hükümdarların Sırrı) kitabı Mehlâil'de bulunuyordu. [46]

Mehlâil, sekiz yüz doksan beş yaşında vefat etti.[47]

.

. .

Mehlâil'in vefatından sonra, yerine geçen oğlu Yerd; imanlı, tam amelli, kendisini, Allah'a ibadet ve tâata vermiş, gece, gündüz çok çok namaz kılan bir zat idi.[48]

Kabil oğullarında, ötedenberi içki, zina düşkünlüğü[49], hayasızlık ve ateşe tapmak gibi türlü kötülükler vardı.

Çeşid çeşid çalgı âletleri de, edinmişlerdi.[50]

Kadın, erkek, genç, ihtiyar, sık sık toplanıp davul, düdük, zurna, def çalarlar, güler, oynarlar, nâra atarlardı.

Hattâ, onların seslerini, dağda oturan Şis oğullarından bazıları duyarlardı. Onların, bu meclislerine, gençlerinden ziyade, yaşlılar, düşkündüler. Günah olan her kötülüğü işlemekte birleşmişlerdi.

Zaman, uzayınca, Şis oğulları da, aralarında gereğini titizlikle yerine getire geldikleri Ahd ve mîsaklarını bozdular.[51]

İçlerinden, yüz erkek, oturdukları mukaddes dağlarından inip amuca oğullarının, ne yaptıklarını görmek istediler.[52]

Yerd b.Mehlâil, bunu, haber alınca, hemen yanlarına vardı. Onlara "Allah aşkına yapmayınız!" dedi.

Atalarının bu husustaki vasiyetini ve kendilerinin, Hâbil'in kanı üzerine, yaptıkları And'ı hatırlattı.[53]

Kendilerine, va'z ve nasihatta bulundu ise de, dinlemediler.[54] Oğlu Uhnuh (İdris Aleyhisselam), ayağa kalkıp:

"İyi biliniz ki: içinizden, kim Babamız Yerd'i, dinlemeyerek dağımızdan inerse, biz de onun bir daha dağımıza çıkmasına meydan vermeyiz!" dedi.

Fakat, onlar, yine de, inmekten başkasına yanaşmadılar.[55] Dağdan, Kabil oğullarının yanına indiler.

Kabil oğullarının kadınları, Şis oğullarını yanlarında tutup bırakmadılar.

Bundan sonra, Şis oğullarından yüz kişilik ikinci bir erkek kafilesi daha "Kardeşlerimiz, ne yapıyorlar?" diyerek dağdan, onların yanına indiler.

Onları da, Kabil oğullarının kadınları tutup bırakmadılar.

Daha sonra, bütün Şis oğulları, dağdan, onların yanına indiler.

Azgınlık ve onlarla evlilik yapıldı, birbirlerine karıştılar.

Kabil oğulları, yeryüzünü dolduracak kadar çoğaldılar.

Fakat, Tufanda hepsi boğulup yok oldular.[56]

Yerd b.Mehlâil, vefat edeceği sırada, oğulları için, Bereket duası yaptı.

Onları; oturdukları mukaddes dağdan aşağıya inmekten nehy etti.

"Siz, her halde, er geç aşağı yere ineceksinizdir.

İçinizden, hanginiz, en son inecek olursa, Atamız Âdem'in, içinde cesedi bulunan tâbutunu, indirsin. Sonra da, bize tavsiye edildiği gibi, onu, arzın ortasına yerleştirsin." dedi.

Oğlu Uhnuh'u (İdris Aleyhiselâmı) yerine bırakıp Kenz mağarasında namaz kılmaktan ayrılmamasını, ona emr etti.

Yerd b.Mehlâil, vefat ettiği zaman, dokuz yüz altmış iki yaşında idi.

Yerd b.Mehlâil, vefat edince, oğulları ve oğullarının oğulları Uhnuh, Mettu Şe-lah, Lemek ve Nuh Aleyhisselâmlar toplandılar. Babalarının üzerine, cenaze namazı kıldılar.[57]

Âdem Oğulları Arasında Putperestlik Ne Zaman Ve Nasıl Başladı?

Rivayete göre: Kabil, kardeşi Hâbil'i öldürünce, Babası Âdem Aleyhisselâm-dan korkarak Yemen'e kaçtı.

Şeytan, ona:

"Hâbil'in kurbanını ateşin yakması ve kurbanının kabul olunması, onun, ateşe hizmet ve ibadet etmesi yüzündendi.

Sen de, öyle yap!" diye telkinde bulundu.

Bunun üzerine, Kabil, bir ateş evi yapıp içinde ateş yakarak ona tapmağa başladı.[58]

Put, ağaçtan veya altun veya gümüşten insan şeklinde yapılırsa, ona: Sanem, taştan yapılırsa, ona da, Vesen denir.[59]

Şis oğulları, önceleri gelir, Âdem Aleyhisselâmın Nevz veya Bevz dağındaki mağarada bulunan cesedini, ziyaret eder ve ona, tazimde bulunurlar, kendisi için, Allâhdan rahmet dilerlerdi.[60]

Kabil b.Âdem oğullarından bir adam:

"Ey Kabil oğulları! Şis oğulları, Âdemin cesedinin çevresinde dönüp dolaşarak ona tazimde bulunuyorlar.

Sizin ise, böyle bir şeyiniz yok!" dedi, ve onlar için bir put yonttu. Tarihde ilk put yapan adam, bu, oldu.[61]

Kur'an-ı kerimde Vedd, Süva', Yağus, Yauk ve Nesr diye adları anılan put-lar[62], rivayete göre: Âdem Aleyhisselâmın oğulları[63] veya oğullarının oğulları idiler.[64]

Bunlar, iyi amelli kişilerdi.[65] Halk, bunlara uyarlardı.[66]

Süva'ın, Şis Aleyhisselâmın oğlu olduğu, Yağus, Yauk ve Nesr'in de, Süva'ın oğulları oldukları da, rivayet edilir.[67]

Bunlar, öldükleri zaman, adamları:

"Kâşke, onların suretlerini, bize bir yapan olsaydı da, kendilerini hatırladıkça, bizi, ibadete teşvik etmiş olurdu." dediler.[68]

Onlara, yakınları, çok ağladılar. Kabil oğullarından bir adam:

"Ey kavmim![69] Ben, can vermeye güç yetiremem amma, size, onların suretlerine göre beş tane put yapsam, yontsam olmaz mı?" dedi.

Onlar da: "Olur!" dediler.

Bunun üzerine, Kabil oğullarının put yapıcısı, onlar için, Vedd, Süva', Yağus, Yauk ve Nesr'in suretlerine göre beş tane put yonttu, dikti.

Adlarına put dikilenlerin kardeşleri, amucaları ve amuca oğulları gelip bu putların çevrelerinde koşarak dolaşırlar ve onlara tazimde bulunurlardı.

O asır, böylece geçti.

Yerd b.Mehlâil b.Kaynan b.Enuş, b.Şis, b.Âdem zamanında da, böyle yapıldı.[70]

Bazı kîmseter, İslâmiyetten döndü.[71]

İkinci asır gelince, bu putlara, ilk çağdakinden daha çok tazimde bulundular.

Üçüncü asır gelince:

"Bizden öncekilerin şu putlara tazimleri, ancak, Allah katında, şefaat etmelerini umdukları içindi!" diyerek onlara tapmağa başladılar,

küfürlerini artırdılar.

Bunun üzerine, Yüce Allah, onlara İdris Aleyhisselâmı, Peygamber olarak gönderdi.

İdris Aleyhisselâm, onları, putlara tapmaktan men ve Yüce Allâha ibadete davet etti.[72]

Fakat, onlar, İdris Aleyhisselâmı, yalanladılar. Yüce Allah da, onu, yüksek bir Makama kaldırdı.

Putperestlik, Nuh Aleyhisselâmın zamanına kadar artmakta devam etti. Yüce Allah, Nuh Aleyhisselâmı, Peygamber gönderdi. Nuh Aleyhisselâm, onları, Yüce Allâha ibadete, uzun zaman davet etti. Fakat, onlar, Nuh Aleyhisselâma karşı koydular ve kendisini, yalanladılar.[73]

Nuh Aleyhisselâm, onlarla başa çıkamayınca, kendisini ve yanındaki Mü'min-leri, onlardan kurtarması için, Allah'a dua etti.(70)

Yüce Allah da, onları, Tufan suyunda boğdu.[74] Tufan suları, Nevz veya Bevz dağından beş putu sürükleyip yere indirdi. Suların, şiddetli akışları, onları, ülkeden ülkeye sürükledi. Nihayet, Cüdde toprağına attı. Sonra, sular, çekildi.

Esen rüzgârlar, putların üzerine toprak yığdı.[75]

---

[1]. İbn.İshak, İbn.Hişam-Sîre c.1,s.3, İbn.Sa'd-Tabakat c.1,s.39, Belâzürî-Ensabüleşraf c.1,s.3, İbn.Kuteybe-Maarif s.10, Dineverî-Kitabülahbar s.1, Yâkubî-Tarih c.1,s.8, Taberî-Tarih c.1,s.76.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/67.

[2]. Taberî-Tarih c.1,s.76, Sâlebî-Arâis s.47, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.47

[3]. İkiz olarak değil, yalnız olarak (Mir Hâvend-Ravzatussafa. Terceme s.115)

[4]. İbn.Sa'd-Tabakat c.1,s.37, Taberî-Tarih c.1,s.76, Sâlebî-Arâis s.47 İbn.Asâkir-Tarih c.6,s.354

[5]. İbn.Sa'd-Tabakat c.1,s.37, Taberi-Tarih c.1,s.76, İbn.Asâkir-Tarih c.6,s,354

[6]. Belâzürî-Ensabüleşraf c.1,s.3

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/67.

[7]. Mes'ûdî-Murûcuzzeheb c.1,s.37

[8]. Mes'ûdî-Murucuzzeheb c.1,s.38-39

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/67-68.

[9]. ibn.Kuteybe-Maarif s.10, Yâkubî-Tarih c.1,s.7, Mir Hâvend-Ravzat Terceme s.115

[10]. Taberî-Tarih c.1,s.79, Salebî-Arâis s.47, ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.49

[11]. İbn.Asâkir-Tarih c.6,s.359

[12]. Taberî-Tarih c.1,5.79, Mesûdî-Murucuzzeheb c.1,s.49

[13]. Taberî-Tarih c.1,s.79, Sâlebî-Arâis s.47, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.49

[14]. Taberî-Tarih c.1 ,s.76, Sâlebî-Arais s.47, İbn.Esîr-Kâmil c.1 ,s.47 Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1 ,s.98, Mir Hâvend-Revzatussafa Terceme s. 115

[15]. İbn.Sa'd Tabakat c.1,s.39, Taberî-Tarih c.1,s.84, İbnünnedûn-Fihrist s.39

[16]. On sahife indirildiği rivayeti de, vardır. (Taberî-Tarih c. 1 ,s. 161, Ebû Nuaym-Hilyetülevliya c. 1 ,s. 167, Zemahşerî-Keşşaf c.4,s.245, Sâlebî-Arâis s.100, Fahrurrazî-Tefsir c.31,s.150, İbn.Asakir Tarih c.6,s.357, Ebüssuud-Tefsir c.9,s.143-Aliyyülmüttakî-Kenzür Ummal c.16,s.132)

Taberî-Tarih c.1,s.75, Mes'ûdî-Murucuzzeheb c.1,s.40, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.47

[17]. Mes'ûdî-Murucuzzeheb c.1,s.40, Ahbaruzzeman s.86. ibn Nedîm-Fihrist s.39

[18]. İbn.Kuteybe-Maarif s.10, Taberî-Tarih c.1,s.76, ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.47, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.99

[19]. Taberî-Tarih c.l,s.81, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.54

[20]. Taberî-Tarih c.1,s.86

[21]. Mes'ûdî-Ahbaruzzeman s.86

[22]. Yâkubî-Tarih c.1,s.8

[23]. lbn.Kuteybe-Maarifs.10, Taberî-Tarihc.1,s.81, İbn.Esîr-Kamilc.1,s.54, Mir Hâvend-Ravzatussafatercemes.115

[24]. Taberî-Tarih c.1,s.81, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.54

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/68-69.

[25]. Yâkubî-Tarihc.1,s.8

[26]. Ibn.Kuteybe-Maarif s.10, Yâkubi-Tarih c.1,s.8, Mes'ûdî-Murûcuzzeheb c.1,s.39, İbn.Asakir-tarih c.6,s.36O, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.54

[27]. ibn.Asâkir-Tarih c.6,s.359-360

[28]. ibn.Asâkir-Tarih c.6,s.260

[29]. Yâkubî-Tarih c.1,s.8, Mes'ûdî-Ahbaruzzaman s.86

[30]. Taberî-Tarih c.1,s.76,83, ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.56, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.98

[31]. ibn.Kuteybe-Maarif s.10, Taberî Tarih c.1 ,s.76, İbn.Esîr-Kâmil c.1 ,s.47-4§, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1 ,s.98

[32]. Mes'ûdî-Ahbaruzzaman s.87

[33]. Zehebî'dan naklen Ebüttayıb.-Şifâülgaram c.1,s.442

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/69-70.

[34]. Yakubî-Tarih c.ı, s.8.

[35]. Süheylî-Ravdulünüf c.1,s.81, Mir Hâvend-Ravzatussafa terceme s.117

[36]. Mîrhand-Rayzatussafa Tercemesi s. 117.

[37]. Yâkubî-Tarihc.1,s.8-9

[38]. Me'ûdî-Murucuzzeheb c.1,s.38

[39]. Yâkubî-Tarih c.1,s.8, Mesûdî-Murucuzzeheb c.1,s.39.

[40]. Yâkubî-Tarih C.1.S.9

[41]. Mes'ûdî-Murucuzzeheb C.1.S.39

[42]. Yâkubî-Tarih c.1,s.9, Dineverî-Elahbar s.1

[43]. Yâkubî-Tarih c.1,s.9, Mes'ûdî-Murucuzzeheb c.1,s.39

[44]. Dineverî-Kitabül'ahbar s.1

[45]. Yâkub-ı Tarih c.1,s.10

[46]. Mes'ûdî Ahbaruzzaman s.87

[47]. Yâkubî-Tarih c.1,s.10, Mes'üdî-Ahbaruzzaman s.87

[48]. Yâkubî-Tarih c.1,s.10

[49]. İbn.Sa'd-Tabakat c.1,s.38, Taberî-Tarih c.l.s.84, Salebi-Arais s.47

[50]. Sâlebî-Arâis s.47

[51]. Yâkubî-Tarih c.1 ,s.10-11

[52]. ibn.Sa'd-Tabakat c.1,s.39, Yâkubî-Tarih c.1,s.11, Taberî-Tarih c.1,s.84

[53]. Yâkubî-Tarih c.1,s.11

[54]. Taberî-Tarih c.1,s.83, Ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.57

[55]. Yâkubî-Tarih c.1,s.11

[56]. İbn.Sa'd-Tabakat c.1,s.39, Taberî-Tarih c.1,s.84

[57]. Yâkubî-Tarih c.1,s.11

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/70-73.

[58]. Taberî-Tarih c.1,s.82, Sâlebî-Arais s.47, Ebülferec İbn.Cevzî-Tabsıra c.1,s.36

[59]. Ebülmünzir Hişam-Kitüblasnam s.53

[60]. Ebülmünzir Hişam-Kitabülasnam s.50

[61]. Ebülmünzir Hişam-Kitabülasnam s.51, Yâkut-Mûcemülbüldan c.5,s.367

[62]. Nuh: 23

[63]. Ebülfida-Tefsir c.4,s.426, Diyar.Bakrî-Hamis c.2,s.97

[64]. Taberî-Tefsir c.23,s.99

[65]. Ebülmünzir Hişam-Kitabülasnam s.51, Taberî-Tefsir c.29,s.99, Ebülferec İbnülcevzî-Tabsıra c.1,s.35

[66]. Taberî-Tefsir c.29,s.99

[67]. Zürkam-Mevahibüttedünniye Şerhi c.2,s.348

[68]. Taberî-Tefsir c.29,s.99

[69]. Taberî-Tefsir c.29,s.99, Ebülferec İbn.cevzî-Tabsıra c.1,s.35

[70]. Ebülmünzir Hişam-Kitabülasnam s.51-52, Yâkut-Mûcemülbüldan c.5,s.367

[71]. Ibn.Sa'd-Tabakat c.1,s.39, Taberî-Tarih c.l,s.85, Ibn.Esfr-KâmıY c.t,s.29

[72]. Ebülmünzir Hişam-Kitabülasnam s.52, Ebülferce-Tabsıra c.1,s.35, Yâkit-Mucemülbüldan c.5,s.367

[73]. Ebülmünzir Hişam-Kitabülasnam s.52-53, Yâkut-Mücemülbüldan c.5,s.367 70)Şuarâ: 118

[74]. Nuh: 25

[75]. Ebülmünzir Hişam-Kitabülasnam s.53, Yâkut-Mucemülbüldan c.5,s.367

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/73-75.

İDRİS ALEYHİSSELÂM

İdris Aleyhisselâmın Soyu:

İdris (Ahnuh veya Unhuh veya Hanuh) b.Yerd (yahud Yarid)b.Mehlâil b.Kaynarı (yahud Kaynen) b.Enuş, b.Şis, b.Âdem Aleyhisselâm.[1]

İdris Aleyhisselâma İdris Denilmesinin Sebebi:

idris Aleyhisselâma; Yüce Allâhın kitabından ve İslam Dininin Sünnetinden[2], Kitaplardan, Âdem ve Şis Aleyhisselamların Sahifelerinden[3] çok çok ders yaptığı için[4] İdris adı verildiği rivayet edilir.[5]

İdris Aleyhisselâmın Şekil Ve Şemaili:

İdris Aleyhisselâm; beyaz tenli[6], uzun boylu, büyük karınlı, geniş göğüslü[7],

kaba Sakallı, İri kemikli, güzel yüzlü İdi.[8]

Yürürken, adımını, kısa atar[9], önüne bakardı.[10]

Vücudu, az kıllı, başı, çok saçlı idi. Vücudunda, yaratılıştan beyaz bir nokta vardı.[11] Sesi, ince ve konuşması mülayimdi.[12]

İdris Aleyhisselâmın Özelliklerinden Bazıları:

İdris Aleyhisselâm; Âdem Aleyhisselâmdan sonra[13], kalemle ilk kez yazı yazan [14],

İlk kez yıldızlar ve hisab ilmini gözden geçiren zat idi.[15]

Geçmiş devirlerin bütün ilimleri kendisinde toplanmıştı.[16]

Bütün ilimler kendisine öğretilmiş, Şis Aleyhisselâmdan sonra hiç kimseye gizli ilimlerin Mushafı da ona teslim edilmişti.[17]

Kendisi terzi idi..[18]

İlk kez, iğne ile dikiş diken[19], ilk kez elbise dikip giyen de İdris Aleyhisselâmdı.

Halbuki, ondan önceki insanlar, hayvanların derilerini giyerlerdi[20]

Babası Yerd b. Mehlâil, İdris Aleyhisselâmı yerine bıraktığı ve kavmin oturdukları mukaddes dağdan , Kabil oğullarının yanına inmemeleri için[21] yaptığı va'z ve nasihata kulak asamadıkları zaman[22] İdris Aleyhisselâm, ayağa kalkıp onlara:

"İyi biliniz ki: içinizden kim Babamız Yerd'i , dinlemeyerek dağımızdan inerse, biz, onun bir daha dağaımıza çıkmasına meydan bırakmayacağız!" demiş, fakat onlar, dağdan inmekten başkasına yanaşmamışlar, inecekleri yere inmişler, Kabil oğullarının kadınları ile düşüp kalkmışlardır.[23]

İdris Aleyhisselâm, çok ibadet edici bir zat idi. Kendisinin, bir günde yükselen ameline, zamanındaki Âdem oğullarını bir ayda yükselen amelleri denk gelmezdi.[24]

İdris Aleyhisselâmın Peygamberliği, Mücadele Ve Mücâhedesi:

Âdem, Şis Aleyhisselâmlardan sonra[25], İdris Aleyhisselâma , Yüce Allah tarafından peygamberlik verildi.[26]

Ve kendisine otuz sahife indirildi.[27]

İdris Aleyhisselâm; kavmini, putlara tapmaktan men ve yüce Allaha ibadete davet etti.

Fakat, onlar, onu, yalanladılar.[28]

İdris Aleyhisselâm; Şis oğullarından olan kavmim yanına çağırıp onlara, öğütler vermiş, Yüce Allâha itaat, Şeytana ise, isyan etmelerini ve Kabil oğulları ile düşüp kalkmamalarını emr etmiş ise de, onlar, dinlememişler[29], Kabil oğullarının yanına, birbiri ardınca, kafile kafile inmeğe başlamışlar[30], İdris Aleyhisselâmın dâvetine, ancak, bin kişi icabet etmiştir.[31]

İdris Aleyhisselâm, ilk kez, Allah yolunda Kabil oğulları ile savaşmış, onlardan esirler alıp âzad etmiştir.

İdris Aleyhisselâm; göğe yükseltilmeden önce, oğlu Mettu Şelah'ı, kendisine Halef ve Ev halkına Vasi tayin etti.

Yüce Allah'ın; Kabil oğullarını, onlarla düşüp kalkanları ve onlara meyi edenleri azaba uğratacağını bildirdi ve kendilerini, onlarla düşüp kalkmaktan nehy etti.[32]

Allâha ibadette İhlaslı olmalarını, doğruluk ve yakîn üzere amel etmelerini tavsiye etti.[33]

Bundan sonra, Yüce Allah, İdris Aleyhisselâmı, pek yüce bir yere kaldırıp yükseltti. [34]

O zaman, kendisi, yüz altmış beş yaşında idi.[35] Ona ve gönderilen bütün Peygamberlere Selâm olsun![36]

Cehennem Ve Cennetin İdris Aleyhisselâma Gösterilişi:

Hz.Ümmü Seleme'nin, bildirdiğine göre:

İdris Aleyhisselâm, Ölüm Meleğinin dostu idi. O'ndan, Cennet'i ve Cehennem'i, kendisine göstermesini istedi.

O da, onu, yükseltti.

İdris Aleyhisselâm, Cehennem'i görünce, ondan korktu. Az kalsın bayılacaktı.

Ölüm Meleği, onun üzerine kanadını gerip:

"Gördün onu, değil mi?" dedi.

İdris Aleyhisselâm:

"Evet! Bu güne kadar, onu, hiç görmemiştim!" dedi.

Ölüm Meleği, Cennet'i görünceye kadar onu götürüp Cennet'e girdi ve jdris Aleyhisselâma:

"Cennet'i de, gördün değil mi?" dedi. İdris Aleyhisselâm:

"Evet! Vallahi, burası, Cennet'tir!" dedi.

Ölüm Meleği:

"Haydi, gördüğüne git!" dedi.

idris Aleyhisselâm:

"Nereye gideyim?" diye sordu.

Ölüm Meleği:

"Nerede olmak istersen, oraya git!" dedi.

İdris Aleyhisselâm:

"Hayır! Vallahi, ben, oraya girdikten sonra, çıkmam!" dedi.

Ölüm Meleğine:

"Sen, onu, oraya koyma!

oraya girince, hiç kimse için, bir daha oradan çıkmak yoktur!" denildi. [37]

Peygamberimiz Muhammed Aleyhisselâmın Mîrac Gecesinde İdris Aleyhisselâmla Selamlaşması:

Peygamberimiz Aleyhisselâm, Miraç gecesinde, Cebrail Aleyhisselâmla birlikte dördüncü kat göğe yükseldiği zaman, orada, İdris Aleyhisselâmla karşılaştı.

Cebrail Aleyhisselâma:

"Kim bu?" diye sordu.[38]

Cebrail Aleyhisselâm:

"Bu, İdris (Aleyhisselâm)dır! Selâm ver ona!" dedi.

Peygamberimiz, selâm verdi.

O da, peygamberimizin selâmına mukabele ettikten sonra:

"Hoş geldin, safa geldin sâlih kardeş, sâlih Peygamber!" dedi ve hayır dua etti.[39]

İdris Aleyhisselâmla Nuh Aleyhisselâm Arasındaki Soy Direği Atalar:

İdris Aleyhisselâmdan sonra, oğlu Mettu Şelah; Yüce Allâha ibadet ve tâata devam etti.[40]

Kendisi; ata binip savaşmakta Babasını örnek edinen[41] ve Allâha tâat ve ibadet olan günlük amellerinde de, Baba ve Atalarının yolunu tutan mübarek bir Zat idi.[42]

Alnında peygamberlik nuru parıldardı.[43]

Mettu Şelah, vefat edeceği sırada, oğlu Lemek'i, yerine bıraktı ve Allah'a tâat ve ahidleri korumak gibi Atalarının, kendisine tavsiye etmiş oldukları ve kendisinin de, yerine getirmiş olduğu şeyleri ona da, tavsiye etti ve dokuz yüz on yedi yaşında vefat etti.[44]

Lemek b.Mettu Şelah da, Allâha ibâdet ve tâata devam etti.[45]

Kavmim, öğütledi ve onları, Kabil oğullları ile düşüp kalkmaktan nehy etti.

Kavmi ise, Lemek'in sözünü dinlemediler. Hepsi, oturdukları dağdan, Kabil oğullarının yanına indiler.[46]

Şis oğulları, Kabil oğullarının kızları ile düşüp kalktıkları zaman, Cebâbire diye anılan Zorbalar doğdu ve çoğaldı.

Lemek; ölüm döşeğine düştüğü zaman, oğlu Nuh Aleyhisselâmla torunları Sam, Ham ve Yâfes'i ve onların kadınlarını yanına çağırdı.

Dağda, Şis oğullarından sekiz candan başka kimse kalmamış, hepsi, Kabil oğullarının yanına gitmişlerdi.

Lemek, yanına gelenler için, Bereket duası yaptı ve ağladı: "Demek, Cinsimizden, şu sekiz candan başka kimse kalmamış!

Âdem ve Havva'yı yaratan, sonra, o ikisinden çocuklarını çoğaltan Allâh'dan dilerim ki: sizi, şu kötü kadın hastalığından korusun!

Çocuklarınızı, yer yüzünü dolduracak kadar çoğaltsın!

Size, Atamız Âdemin bereketini versin!

Oğullarınıza Hükümdarlık nasîb etsin![47]

Ey Nuh! Bildiğin gibi, şuracıkta, bizden başka kimse kalmamıştır.

Sakın bundan ürkme ve şu günahkâr kavmin ardına düşme![48]

Öldüğüm zaman, beni, Kenz mağarasının içine koy!

Allah, Gemiye binmeni irâde buyurduğu zaman, Babamız Âdemin Cesedini de, yükle ve Gemiden inerken de, yanında indir.

Onu, Gemide, üst katın ortasına koy.

Sen ve oğulların, Geminin şark tarafında bulununuz.

Kadının ve oğulların da, geminin garp tarafında bulunsunlar.

Fakat, Âdemin cesedi, aranızda bulunmalıdır.

Ne siz kadınlarınıza tecavüz edeceksiniz, ne de, kadınlarınız size tecavüz edecekler.

Gemiden çıkıncaya kadar onlarla birlikte yemeyeceksiniz, içmeyeceksiniz ve onlara yaklaşmayacaksınız.

Tufan, çekilip gittiği ve siz, Gemiden, yer yüzüne çıktığınız zaman, Âdemin cesedi yanında namaz kıl!

Sonra, büyük oğlun Şam'a vasiyet et:

Âdemin cesedini götürüp yer yüzünün ortasına, üstününe koysun.

Oğullarından birisini de, kendisinin yanında bulundurup onun bakımı ile vazifelendirsin.

Hayatını, Allah için vakf etsin. Ne bir kadınla evlensin, ne bir ev yapsın. Ne bir kan döksün, ne yürüyenlerden, ne de uçanlardan birisine bir yaklaşımla yaklaşsın!

Hiç şüphesiz, Allah, Meleklerinden bir Meleği gönderir, yer yüzünün ortasını, üstününü, ona gösterir ve onunla üsniyet eder!" dedi.

Lemek, vefat edince, Nuh Aleyhisselamla oğulları, onun üzerine cenaze namazı kıldılar.

Lemek, vefat ettiği zaman, yedi yüz yetmiş yedi yaşında idi.[49]

---

[1]. ibn.Hişam-Sîre c.l,s.3, ibn.Sa'd-Tabakat c.l,s.54, Belâzürî-Ensabüleşraf c.l,s.3, ibn.Kuteybe-Maarif s.10, Yâkubî-Tarih c.l,s.8-11, Taberî-Tarih c.l,s.82, Sâlebî-Arais s.49, İbn.Esîr-Kâmil c.l,s.54-55.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/79.

[2]. İbn.Kuteybe-Maarif s.10, Mes'udî-Ahbaruzzaman s.54.

[3]. Şâlebî-Arais s.49.

[4]. İbn.Kuteybe-Maarif s. 10, Dineverî-Elahbar s.l, Mes'ûdî-Ahbaruzzaman s.54, Sâlebî-Arais s.49.

[5]. ibn. Kuteybe-Maarif s.10, Dineveri-Elahbar s.l, Mes'udî-Ahbaruzzaman s.54, Sâlebî-Arais s.49.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/79.

[6]. Hâkim-Müstedrek c.2,s.549.

[7]. ibn.Kuteybe-Maarif s.10, Hâkim-Müstedrek c.2,s.549.

[8]. Mîr Haâvend-Ravza.Terceme s.121.

[9]. ibn.Kuteybe-Maarif s.10.

[10]. Mir Havend-Ravzatussafa Terceme 5 121.

[11]. ibn.Kuteybe-Maarif s.10, Hâkim-Müstedrek c.2,s.549.

[12]. ibn.Kuteybe-Maarif c.10.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/79.

[13]. ibn.Abd-i Rabbih-lkdülferid c.4,s.157.

[14]. ibn.Hişam-Sîre c.l,s.3, ibn.Kuteybe-Maarif s.10, Yâkubî-Tarih c.l,s. 11, Taberî-tarih c.İ,s.86, ibn.Abd-i Rabbih-lkdülferid c.4,s.157, Sâlebî-Arais s.49, Deylemî-Firdevs c.1,s.32, İbn.Esîr-Kâmil c.l,s.59, Ebulfida-Elbidaye vennihaye c.1, s. 99.

[15]. Sâlebî-Arais s.49, İbn.Esîr-Kâmil c.l,s.59.

[16]. Taberî-tarih c.1 ,s.86, İbn.Esîr-Kâmil c.l,s. 60.

[17]. Mes’ Udi-Ahbaruzzaman s. 54.

[18]. Hâkim-Müstedrek c.2,s.596.

[19]. Mes’ Udi-Murucuzzeheb c.1, s. 40.

[20]. İbn.Kuteybe-Maarif s.10.

[21]. Yâkubî-Tarih c.l,s. 11.

[22]. Taberî-tarih c.1,s.83, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.57.

[23]. Yâkubî-Tarih c.l,s. 11.

[24].İbn.Sa'd-Tabakat c.1,s. 40, Sâlebî-Arais s. 50.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/79-80.

[25]. Ebulfida-Elbidaye vennihaye c.1, s. 99.

[26]. Meryem:56, İbn Hişam sire c.1, s. 3, ibn.Kuteybe-Maarif s.10, Yâkubî-Tarih c.l,s. 11, Dineveri-El’ahbar s.1, Taberî-Tarih C.1.S.85, Mes’ Udi-Ahbaruzzaman s. 54, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.59, Ebulfida-Elbidaye vennihaye c.1, s. 99.

[27]. ibn.Kuteybe-Maarif s.10, Taberî-Tarih C.1.S.86, Mes’ Udi-Murucuzzeheb c.1, s. 40.

İbnünnedim-Fihrist s.39, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s. 60.

[28]. Ebülmünzir Hişam-Kitabul esnam s. 52, Yakut-Mucemülbülden c.5, s. 367.

[29]. Taberî-tarih c.İ,s.85, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.59.

[30]. Taberî-Tarih C.1.S.85.

[31]. ibn.Kuteybe-Maarif s.10.

[32]. Taberî-Tarih c.1,s.85, 86, 87, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.59-62.

[33]. Yâkubî-Tarih c.1,s.11.

[34]. Meryem: 57.

[35]. İbn.Habîb-Kitabülmuhabber s.3.

[36]. M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/80-81.

[37]. Deylemî-Firdevs c.1,s.224-225

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/81-82.

[38]. ibn.İshak, İbn.Hişam-Sîre c.2,s.48, Buharî-Sahih c.4,s.107

[39]. Ahmed b.Hanbel-Müsned c.4,s.209, Buharî-Sahih c.4,s.107

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/82.

[40]. Yâkubî-Tarih c.1,s.12

[41]. Taberî-Tarih c.1,s.86-87, Ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.62

[42]. Taberî-Tarih c.1,s.87

[43]. Mes'ûdî-Murûcuzzeheb c.1,s.40

[44]. Taberî-Tarih c.1,s.87

[45]. Yâkubî-Tarih c.1,s.12

[46]. Taberî-Tarih c.1,s.87, ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.62

[47]. Yâkubî-Tarih c.1,s.12-13

[48]. Taberî-Tarih c.1,s.87, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.63

[49]. Yâkubî-Tarih c.1,s.13

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/82-84.

NUH ALEYHİSSELÂM

Nuh Aleyhisselâmın Soyu:

Nuh b.Lemek (veya Lemk), b.Mettu Şelah, b.Ahnuh (veya Uhnuh) (Yani İdris Aleyhisselâm), b.Yerd (veya Yarid), b.Mehlâil, b.Kayn (veya Kaynarı), b.Enuş, b.Şis, b.Âdem Aleyhisselâm.[1]

Nuh Aleyhisselâmın Şekil Ve Şemaili:

Nuh Aleyhisselâm; uzun boylu[2], esmer, ince tenli, uzunca başlı, büyük gözlü, uzun ve enli sakallı, iri vücudlu idi.

Kendisinin kolları ve bacakları ince,uylukları etli idi. [3]

Nuh Aleyhisselâmın Kavmine Peygamber Olarak Gönderilişi:

Nuh Aleyhisselâmın meskeni Irakta idi. [4]

Vedd, Süva', Yağus, Yauk ve Nesr diye anılan putlara[5] tapan kavmini, başlarına gelecek azapla korkutmak, bir olan Allah'a ibadete davet etmek üzre, Peygamber olarak gönderildi. [6]

Onlara:

"...Ey kavmim! Allâha ibadet ediniz!

Sizin, Ondan başka hiç bir İlâhınız yoktur!. [7]

"Şüphesiz ki, ben, sizi, Allanın azabından apaçık korkutan'im.

Allah'dan başkasına tapmayınız.

Ben, sizin başınıza acıklı bir azabın gelip çatmasından korkuyorum!" dedi. [8]

Kavminden ileri gelenler:

"Biz, seni, hiç şüphesiz, apaçık bir sapkınlık içinde görüyoruz!" dediler.

Nuh Aleyhisselâm:

"Ey kavmim! Bende hiç bir sapkınlık yoktur.

Fakat, ben, Âlemlerin Rabb'ı tarafından gönderilmiş bir Peygamberim!

Size, Rabb'ımın Vahy ettiklerini, tebliğ ediyorum.

Sizin iyiliğinizi istiyorum.

Ben, sizin bilmediklerinizi de, Allâhdan (gelen Vahy ile) biliyorum.

Size, o korkunç akıbeti haber vermek için, korunmanız için ve belki, böylelikle rahmete kavuşturulmanız için, kendinizden bir adam vâsıtasile Rabb'ınızdan, size bir ihtar geldi diye şaşıyor musunuz?!" dedi.[9]

"Biz, seni, kendimiz gibi bir insandan başka olarak görmüyoruz.

Basit, ve zahirî görüşe uyan en aşağı tabakalarımızdan başkasının sana tâbi olduğunu da, görmüyoruz.

Sizin, bize karşı bir üstünlüğünüzü de, göremiyoruz. Bilakis, sizi yalancılar sanıyoruz!" dediler. Nuh Aleyhisselâm: "Ya ben, Rabb'ımdan gelen apaçık bir Burhan üzerinde isem?

O, bana, Kendi katından bir Rahmet vermiş de, bunlar, siz (in gözlerinizden gizli bırakılmışsa?

Söyleyiniz bana, ey kavmim! Sizi, istemediğiniz halde, ona zorlayacak mıyız?

Ey kavmim! Bundan (bu tebliğlerimden) dolayı, sizden hiç bir mal istemiyorum.

Benim mükâfatım, Allâhdan başkasına aid değildir.

Ben, iman edenleri, tard edici de, değilim!

Çünki, onlar, muhakkak ki, Rabblarına, kavuşanlardır.

Ben, sizi, ancak cahillik eden bir kavm görüyorum!

Ey kavmim! Ben, onları kovarsam, Allâhdan (Allâhın azabından) beni, kim kur-tara bilir? Bana, kim yardım edebilir hiç düşünmez misiniz?!

Ben, size (Allâhın hazineleri, benim yanımdadır!) demiyorum.

Ben, gaybı da, bilmem!

Ben (hakikatta bir Melek'im!) de, demiyorum.

Bununla beraber, gözlerinizin hor gördüğü o kimseler hakkında (Allah, onlara asla hayr vermeyecektir) de, diyemem!

Onların özlerindekini, en çok bilen, Allâh'dır.

Aksi takdirde, hiç şüphesiz, ben, zâlimlerden olmuş olurum!" dedi.

"Ey Nuh! Doğrusu, sen, bizimle uğraştın durdun!

Bizimle uğraşmanda aşırı da, gittin!

Eğer, sen, doğruculardan isen, bizi tehdid edip durduğun şeyi haydi getir bize!" dediler.

Nuh (Aleyhisselâm):

"Onu-dilerse-size, ancak, Allah, getirir.

Siz, Allah'ı, bundan âciz bırakabilecek değilsiniz.

Eğer, Allah, sizi helak etmek dilemişse, ben, sizin iyiliğinizi arzu etmiş olsam bile, bu hayrhâhlığım, size hiç bir yarar vermez.

O, sizin Rabb'ınızdır ve nihayet, Ona döndürüleceksiniz.'[10]

Ben (gelecek tehlikelerle) korkutandan başka bir kimse değilim.!" dedi.

"Ey Nuh! Sen, (bu dediğinden) vaz geçmezsen, muhakkak, taşlanmışlardan olacaksın!" dediler. [11]

Nuh (Aleyhisselâm):

"Ey kavmim! Benim, aranızda duruşum, Allah'ın âyetleri ile öğüt verişim, size ağır geliyorsa, (ne diyeyim) ben, ancak, Allah'a dayanıp güvenmişimdir.

Siz ve ortaklarınız da, artık, toplanıp ne yapacağınızı kararlaştırınız. Bu yapacağınız, size, sonradan hiç bir tasa vermesin! Hattâ, bana, möhlet de, vermeyiniz.

Eğer, (benim öğütlerimden) yüz çeviriyorsanız, ben, sizden (zâten bu hususta) hiç bir mükâfat istemedim.

Benim mükâfatım, Allah'dan başkasına âid değildir.

Ben (Onun hükmüne boyun eğen) Müslümanlardan olmakla emr olundum"

dedi. [12]

Kavmi, onu, yalanladılar. [13]

Kâfirlerden bir takımları:

"Bu, sizin gibi bir insandan başka (bir şey) değildir.

O, size karşı üstünlük sağlamak istiyor.

Eğer, Allah, (Peygamber göndermek) dileseydi, elbette, bize Melekler indirirdi.

Biz, önceki Atalarımızdan, bunu (Allâhı Birlemeyi) hiç duymadık.

Bu, kendisinde bir delilik bulunan adamdan başkası değildir.

Binâenaleyh, siz onu bir zamana gözetleyiniz!" dediler.

Nuh (Aleyhisselâm) da:

"Ey Rabb'ım ! Onların beni yalanlamalarına karşı sen bana yardım et!" dedi.

"Biz de, ona (şöyle) Vahy ettik: Sen, bizim bizim nezaretimiz ve Vahyimizle gemi yap!

Nihayet (helaklerine emrimiz gelip te, o fırın kaynamağa başlayınca, ona her (nevi hayvanlardan erkek ve dişi) ikişer çift ile aileni alıp içerisine gir!

(Kavmının) içinden, aleyhlerine söz geçmiş (hüküm giymiş olanlar müstesna.

O zulm edenler(in kurtulması) hakkında bana hitapta bulunma.

Çünki, onlar boğul(mağa mahkum ol)muşlardır.

Artık sen mahiyetindekilerle birlikte, Geminin üstüne doğrulup yerleşince: Bizi o zalimler güruhundan selamete erdiren Allaha hamd olsun! de!

Rabb'ım! Beni bereketli bir menzile kondur!

Sen, konduranların en hayırlısısın! de!”[14]

Nuh Aleyhisselâmın Kavmini Tevhide Davet Edişi Ve Başına Gelenler:

Nuh Aleyhisselâm; halkın, heykellerinde , puthhanelerde bulundukları sırada, yanlarına varıp:

“(Lâ ilâhe illallâh=Allâh’dan başka ilâh yoktur!) deyiniz.

Ben , Allâh’ın Kul ve Resulüyüm!” dedikçe, işitmemek için halk, başlarını, elbiselerinin içine sokar, kulaklarını da parmakları ile tıkarlardı!

Yine bir gün onlara: (Lâ ilâhe illallâh=Allâh’dan başka ilâh yoktur!) dediği zaman, Sanemler yüzlerinin üzerine düşünce, kalktılar, Onu, yüzünün üzerine düşünceye kadar dövdüler.

Kral Mahvil[15], bunu, haber alınca, Nuh Aleyhisselâmı huzuruna getirtti ve Ona :

“Nedir su, senin hakkında işittiğim?!

Dinime ve Babanın oğullarının, üzerinde bulundukları şeye karşi davranışın?!

Nedir, Sanemleri kürsülerinden düşüren bu sihir?!

Bunu sana kim öğretti.?” Dedi.

Nuh Aleyhisselâm:

“Onlar dediğin gibi birer ilah olsalardı, yüzlerinin üzerine düşmezlerdi.

Ben Allahın Kulu ve Resulüyüm!

Sen, Yüce Allah’dan kork ve Ona, hiçbirşeyi şerik koşma!” dedi.

Kral Mahvil; Sanemler Bayramı hazırlanıncaya kadar, Nuh Aleyhisselâmın tutuklanmasını ve Sanemlerin, tekrar Kürsülerine yerleştirilmelerini ve bozulan yerlerinin onarılmasını emr etti.

Bayram gelince, toplanıp yapılan şeyleri görsünler diye halk'a nida ettirildi.

Nuh Aleyhisselâm, Kral hakkında Allâha düa etti. Kral, bir baş ağrısına tutuldu, aklını kaybetti. Bir hafta sonra da, öldü.

Ölüsü, altun şerir üzerine konulup Sanem heykellerinin içinde ağlanarak tavaf edildikten sonra, gömüldü.

Nuh Aleyhisselâma, dilleri ile her kötülüğü yaptılar, sövdüler, saydılar. [16]

Kral Mahvil'in ölümü üzerine, yerine geçen oğlu Dermesil, Nuh Aleyhisselâmı, serbest bıraktı.

Halk, büyük Sanemlerden her birinin yanında senenin belli vakitlerinde toplanıp bayram yaparlar, Sanemler için, kurban keserler ve onları tavaf ederlerdi.

Yağus bayramı için de, halk, her taraftan gelip toplanmıştı.

Nuh Aleyhisselâm, onların yanlarına vardı. Ortalarında ayakta dikilip:

"Lâ ilahe illallah = Allâh'dan başka ilâh yoktur!" demeleri için, onlara seslendiği zaman, yine, başlarını, elbiselerinin altına soktular, parmaklarını da, kulaklarına tıkadılar!

Nuh Aleyhisselâmın seslenmesiyle, Sanemlerin Kürsülerinden yere düşmeleri, bir oldu!

Halk, yine üzerine yürüyüp Nuh Aleyhisselâmı dövdüler ve yüzünün üzerine düşürdüler.

Başını da, yardılar.

Kendisini, çeke çeke Kralın köşküne götürdüler, yanına, soktular.

Kral, Nuh Aleyhisselâma:

"İlâhlarla ilgili işlerden hiç bir şeye karışmamanı, sana, söylemedik mi? Seni, böyle şeylerden, men etmedim mi?!

Hattâ, onları, kürsülerine, şerefli yerlerine koydurduğumda, onlara, secde de, edeceksin diye sana, emir etmedim mi?

Bunu, sana kim öğretti?.." diyerek çıkıştı.

Nuh Aleyhisselâm; kanlara boyanmış bir halde, Krala: "Eğer, onlar, birer ilâh olsalardı, yerlere düşmezlerdi? Ey Dermesil! Allâh'dan kork! Allah'a, hiç bir şeyi şerik koşma! Çünki, O, seni görüyordur!" dedi.

Dermesil:

"Sen, bana, böyle hitap etmek kudretini kendinde nasıl buluyorsun?" dedi.

İkinci Sanem bayramı hazırlığı sonuna kadar habs edilmesini, Sanem için kurban kesilmesini ve yere düşen Sanemlerin kürsülerine tekrar konulmasını emretti.

Emri, yerine getirildi.

Kral Dermesil, Nuh Aleyhisselam hakkında korkunç bir rü'ya görüp:

"Mecnundur! Yaptıklarından mes'ul değildir!" diyerek hapisten çıkarılmasını emretti.

Zamanın Kâhin'i ise, Tufan işini ve zamanının yaklaştığını, halka bildirir ve Nuh Aleyhisselâmın öldürülmesini emr ederdi.[17]

Babil Kralı Dermesil'e de, yazı yazarak Nuh Aleyhisselâmın öldürülmesini işaret etmişti.

Dermesil; çevre halkına yazıp Nuh Aleyhisselâmın, Esnam ibadetini değiştirmek istediğini ve bir tek İlândan başka ilâh bulunmadığını iddia ettiğini anlattı ve "Siz, Sanemlerden başka İlahlar bulunduğunu biliyor musunuz?" diye sordu.

Hepsi de, bunu, inkâr ettiler.[18]

Nuh Aleyhisselâmın, Tevhid akidesini yaymasına engel oldula[19] Hattâ, bayılıncaya kadar, kendisinin boğazını sıktılar.'[20] Öldü sandılar. [21]

Nuh Aleyhisselâm, ayıldığı zaman: "Ey Allah'ım! Beni ve kavmimi, yarlığa! Çünkü, onlar, (ne yaptıklarını) bilmiyorlar!" dedi. [22] Gusl edip tekrar yanlarına vardı. Onları, Allah'a iman ve ibadete davet etti. [23]

Nuh Aleyhisselâm, kendisine zulm etmekten geri durmayan kavminin arasında dokuz yüz elli yıl kaldı..[24] Kendisi, çok sabırlı ve halîm idi. [25]

Nuh Aleyhisselâmın Allâha İltica Ve Kavminin Helaki İçin Dua Edişi:

Nuh Aleyhisselâm; Tebliğ ve Davet vazifesini, gece, gündüz, gizli, açık yapmağa devam etti. Fakat, kendisinin, bütün bu çabaları, onların, imandan kaçmalarından, küfürlemi artırmalarından başka bir işe yaramadı, boşa gitti.[26] Bunun üzerine, Nuh Aleyhisselâm: "Ey Rabb'ım! Onlar, bana isyan ettiler.

Malları ve evladları, kendilerinin hüsranlarından başkasını artırmayan kimselere

jf'dular.

Onlar da, büyük büyük hileler yaptılar.

(Halk tabakasına): Sakın! Taptıklarınızı, bırakmayınız.

Hele, Vedd'den, Süva'dan, Yağus'dan, Yauk'danve Nesr'den vazgeçmeyiniz! jediler.

Gerçekten, onlar, bir çok kimseleri, baştan çıkardılar.

Sen, ey Rabb'ım! O zâlimlerin, şaşkınlıktan başkasını artırma[27]

Ben, artık, mağlûbum! Benim intikamımı alf[28]

Benimle onlar arasındaki hükmü Sen ver de, beni ve beraberimdeki Mü'minleri kurtar. [29]

Ey Rabb'ım! Yer yüzünde, kâfirlerden yurt tutan hiç bir kimse bırakma!

Çünkü, Sen, onları, bırakırsan, onlar, kullarını yoldan çıkarırlar, nankör ve fâcir-jen başka da, doğurmazlar!

Ey Rabb'ım! Beni, Anamı, Babamı, iman etmiş olarak evime girenleri, erkek Mü'-"vnleri, kadın Mü'minleri yarlığa!

Zâlimlerin helakinden başka bir şeyini de, artırma!" diyerek düa etti. [30]

Tufan Gemisinin Hazırlanışı:

Yüce Allah, Nuh Aleyhisselâm'a, ağaç dikmesini emr etti. O da, dikti.

Nuh Aleyhisselâmın diktiği, Sac ağacı, kırk yılda büyüyüp yetişti ve boyu, üç yüz zira'ı buldu. [31]

Sac ağacı: Hind ülkesinde yetişen kara ve büyük bir ağaç olup[32] bunun, Aba-nus ağacı olduğu da, söylenir. [33]

Yüce Allah tarafından Nuh Aleyhisselâma şöyle Vahy olundu: "Kavminden, iman etmiş olanlardan başkası asla imana gelmeyecektir. O halde, onların işlemekte oldukları şeylerden dolayı tasalanma!

Bizim nezaretimiz altında ve Vahyimiz (talimatımız) veçhile Gemi yap! Zulm edenler hakkında bana bir şey söyleme! Çünkü, onlar, suda boğulmağa mahkûmdurlar!"[34]

Yüce Allah, dikilmiş ve yetişmiş olan ağaçları kesip gemi yapımında kullanmasını Nuh Aleyhisselâma emretti. [35]

Nuh Aleyhisselâm, Marangozdu. [36]

Ağaçları, kesti. [37]

Kuruttu. [38]

Nuh Aleyhisselâm, Geminin nasıl yapılacağını bilmiyordu. [39]

"Yâ Rabb! Yapılacak Gemiyi nasıl yapayım?" diye sordu.

"Onu, üç suret üzerine, devrik yap:

Başını, horuz başı gibi,

Karnını, kuş karnı gibi,

Kuyruğunu, horoz kuyruğu gibi meyilli yap ve üç kat olarak yap!" buyuruldu. [40]

Nuh Aleyhisselâm, gemiyi yapmaya başladı. [41]

Kestiği[42] Sac[43]' ağacından tahtalar biçti. [44]'

Üç yıl, bununla meşgul oldu. [45]

Demirden çiviler yaptı.

Gemi için gereken[46] zift vesair[47] her şeyi hazırladı. [48]

Yapılacak şeylerin hepsini, kendisi yaptı, çattı. [49]

Eline aldığı keseri, yapacağı şeyde hiç yanılmıyordu[50]

Nuh Aleyhisselâm; Gemiyi yapıp çatarken, kavminden, her hangi bir topluluk, yanından geçtikçe, alay etmek için:

"Ey Nuh! Peygamberlikten sonra, Marangozluk yapıyorsun ha?! [51] Ne yapıyorsun sen?" diyorlar; Nuh Aleyhisselâm da: "Gemi yapıyorum!" deyince: 'Demek, karada gemi yapıyorsun ha?! Gemiyi, karada nasıl yüzdüreceksin?![52] Birbirlerine de:

"Bakmıyormusunuz şu deliye? Su üzerinde seyr etmek için ev yapıyor! [53] "Hani ya, su, nerede?!" [54] diyerek gülüşüyor, alay ediyorlardı. [55] Nuh Aleyhisselâm da:

"Siz, nasıl bizimle eğleniyorsanız, biz de, sizin bu eğlenip durduğunuz gibi, sizinle eğleneceğiz!

(Âhirette de) daimî azabın kimin başına ineceğini, ileride görecek, bileceksiniz-dir!" diye cevap veriyordu. [56]

Geminin yapılışı, iki yıl sürdü. [57]

Daha fazla sürdüğü de, rivayet edilir. [58]

Geminin Planı:

Geminin uzunluğu: Nuh Aleyhisselâmın Babasının Dedesinin Zira'i ile üç yüz Zira',

Geminin eni; elli Zira',

Geminin yüksekliği: otuz Zira' idi. [59]

Geminin, uzunluğunun: altıyüz altmış,

Eninin: üçyüz otuz,

Yüksekliğinin: otuzüç Zira' olduğu rivayet edildiği gibi'[60]

Eninin: altıyüz, Zira' olduğu da, rivayet edilir. [61]

(Zira1: Dirseğin ucundan, orta parmağın ucuna kadar[62], veya Dirsekten, omuza kadar olan uzunluğa denir. [63]

Gemi: alt kat, orta kat, üst kat olmak üzere[64], üç kattı. [65] Geminin her katı, on Zira' yükseklikte idi. [66] Bunlara, küçük birer ışık deliği (pencere) de, konulmuştu. [67] Geminin, birbirinden aşağı olmak üzere'[68], üç kapısı vardı. [69]

Geminin üst katında, içilecek su için depolar ve yiyecekler için de, iki yanına tahtadan dolaplar yapılmıştı. [70]

Geminin altı Zira'ı, su içinde idi. [71]

Altı Zira' yerine, dört Zira' rivayeti de, vardır. [72]

Yapılan geminin gövdesi: kuş göksü gibi[73], suyu, yaracak biçimde'[74] meyilli, devrikti. [75]

Geminin baş tarafı: horoz başı gibi, karnı: kuş karnı gibi, kuyruk tarafı da, horuz kuyruğu gibi meyilli idi. [76]

Geminin kanadları da, vardı. [77]

Geminin tahta levhaları, demir çivilerle çivilenip[78] berkitilmişti. [79]

Çivilenen tahta levhaların arasından, içeriye su sızmaması için, Gemi, içinden ve dışından ziftlenmişti. [80]

Gemiye Ne Zaman Binildiği? Kimlerin Bindiği Ve Binenlerin Sayısı:

Yüce Allah; Nuh Aleyhisselâma:

'Nihayet, emrimiz gelip de, Fırın (tandır) kaynadığı zaman, her birinden (her bir levi'den erkek, dişi) ikişer çift ile -Aleyhlerinde söz geçmiş (helakleri kesinleşmiş) banlar, müstesna olmak üzre- aileni ve iman edenleri (Geminin) içine yükle!" Duyurdu.

Zâten, onun maiyyetindeki az sayıdaki kimselerden başkası da, iman etmemişti.

Bunun üzerine, Nuh (Aleyhisselâm), Gemiye binecek olanlara:

"Bininiz içerisine!

Onun, akması da, durması da, Allanın ismiyledir,

Hiç şüphesiz, Rabb'ım, çok yarlıgayıcı, çok esirgeyicidir." dedi. [81]

Nuh Aleyhisselâm; Gemi'ye, oğulları: Sam, Ham, Yâfes ve bunların zevceleri [82] ile kendisine iman etmiş bulunan altı kişiyi bindirdi.

Oğlu Yam (Ken'an) ise, geri kaldı. [83]

Çünki, o, kâfirdi. [84]

Nuh Aleyhisselâmın karısı[85] Vâile de[86] kâfirdi.

Halka, Nuh Aleyhisselâmın mecnun olduğunu söylerdi.[87]

Kavmi gibi küfür üzerinde direnerek onlarla birlikte suda boğulup gitmiştir. [88]

Gemiye binenlerin Nuh Aleyhisselâmla üç oğlu ve onların kadmlarile birlikte sekiz kişi oldukları rivayet edildiği gibi[89], onbeş erkekle beş kadın[90]' veya on erkekle on kadın oldukları da, rivayet edilir. [91]

Hattâ, seksen kişiyi buldukları rivayeti de, vardır. [92]

Âdem Aleyhisselâmın Tâbutunun Getirilip Gemiye Konulusu:

Âdem Aleyhisselâmın, Cebrail Aleyhisselâm tarafından getirilen[93] Tâbutu da, Gemiye alındı. [94] ve erkeklerle kadınlar arasına konuldu. [95]

Gemiye binildiği zaman, Receb ayından on gece geçmiş bulunuyordu. [96]

Kral'ın Gemiyi Ve Gemidekileri Yakmak İçin Gelişi:

Nuh Aleyhisselâmın, Gemiye bindiği ve azığını Gemiye yüklediği haberini alınca, Kral Dermesil;

"Onları, akıtıp taşıyacak su nerede?! diyerek Gemiyi yakmak üzere adamlarından bir takım süvarilerle birlikte Geminin bulunduğu yere kadar gitti.

Nuh Aleyhisselâmın oğlu Yam da, Kralla birlikte gelenler arasında idi. Kral, Nuh Aleyhlsselâma seslenip'.

"Gemlcvi, artacak su nerede?'." ded\.

Nuh Aleyhisselâm:

"O su, senin durduğun yerde, sana gelecektir!" dedi.

Kral:

"Bu, çok şaşılacak, hiç olmayacak şeydir!

Demek, sen, kuru toprakta şu Gemiyi yüzdürecek sular, seller olacağını söylüyorsun ha?!

Sen de, seninle birlikte bulunanlar da, onun içinden hemen ininiz!

Yoksa, hepinizi, yakarım!" dedi.

Nuh Aleyhisselâm:

"Allâha karşı, gururunu çoğaltma da, imana gelmekte acele et!

Yüce Allâha, eş, ortak koşmayı bırakıp Müslüman ol, doğru yolu bul!

Aksi takdirde, azabı, önünde hâzır bulacaksın!" dedi.[97]

Tufan Haberi, İnkâr Ve Telaşlanış:

Nuh Aleyhisselâm, Kralla konuştuğu sırada, bir adam gelip bir kadın'ın ekmek pişirdiği Tandırından su fışkırmağa başladığını, Krala haber verdi.

Kral;

"Tandırdan, su fışkırmış olamaz!" dedi.

Nuh Aleyhisselâm; ona:

"Yazıklar olsun sana! O, İlâhî gazabın geliş belirtisidir!

Rabb'ım, bana, bunu böyle vahy etti.

Bu, bütün yer yüzünün delinip deşileceğine, atını, dikildiği yerden ayıracağına ve atının ayağının altından su fışkıracağına işarettir!" dedi.

Kral, atını, durduğu yerden ayırınca, ayağının altından su fışkırdığını gördü, ve hemen atını, başka bir yere sürdü.

Orada da, aynı hal, vuku buldu.

Kralın, tahkik için gönderdiği adam dönüp suyun çoğaldığını ve kaynadığını, ıaber verince, Kral, ailesini ve oğlunu alıp kendisi için dağ başına yaptırmış olduğu Maakil'e[98] götürmek üzere, acele, evine döndü.

Herkes, Tufan olacağını, anlıyor, fakat, vaktini bilmiyordu. Bunun için, Kral da, Maakil'e, yiyecek doldurmuştu.

Kral ve ev halkı, dağa çıkmak istedikleri zaman, dağın başından, kayaların başarının üzerine atıldığını, yuvarlandığını gördüler.

Nereye yönelip gideceklerini bilmiyorlardı.

Yerden fışkıran sular, çok sıcak ve pis kokulu idi. [99]

Tufanın Yaygınlanışı:

Göklerden boşanan yağmurların,yerlerden fışkıran suların selleri'[100], bütün yer yüzünü tuttu ve dağları, kapladı.'[101]

Hattâ, dağların tepesinden on beş Zira' yükseldi. [102]

Güneşin ve ay'ın ışığı, karardı.

Dünya, karanlık içinde kaldı.

Gece, gündüz bir oldu. [103]

Yağış, kırk gün sürdü. [104]

Seller; yer yüzünde taşmadık, aşmadık yer bırakmadı. [105]

Beş Putun Dalgalarla Cidde'ye Sürüklenişi Ve Orada Toprağa Gömülüp Kalışı:

Tufan suları; vedd, Süva', Yağus, Yauk ve Nesr putlarını, Nevz dağından sürükleyip yere indirdi.

Suların şiddetli akışları, onları, ülkeden ülkeye sürükledi.

Nihayet, Cidde toprağına attı.

Esen rüzgârlar, putların üzerlerine toprak yığdı. [106]

Gemidekiler Dışındaki Halkın Tufanda Boğuluşu:

Tufan suyunda boğulacak olanlar, boğuldu. [107]

Nuh Aleyhisselâm ile Gemidekilerden başka, yer yüzünde bulunanların hepsi Tufan suyunda boğulup helak oldu. [108]

Dağın Tepesinde Bile Boğulmaktan Kurtulamayan Anne Ve Çocuk:

Hz.Âişe'nin, Peygamberimiz Aleyhisselâmdan rivayetine göre:

Seller; yollarda ve sokaklarda çoğalınca; son derece sevdiği yavrusunun hayatı hakkında korkuya düşen bir anne, hemen dağa doğru gidip dağın üçte birisine kadar çıktı.

Su, oraya erişince, kadın, dağın ikinci üçte birisine çıktı. Su, oraya da, ulaştı. Kadın, dağın üzerine çıktı.

Su, yükselip kadının boynuna ulaşınca, kadın, çocuğunu, elile başının üzerine kaldırdı ise de, su, nihayet, onları, alıp götürdü!

Eğer, Yüce Allah, Nuh kavminden, her hangi birisini, esirgeyecek olaydı, bu çocuğun annesini, esirgerdi!" buyrulmuştur. [109]

Geminin Her Yeri Dolaşıp Cûdi Dağı Üzerine Oturuşu :

Nuh Aleyhisselâmın Gemisi, bütün dünyayı dolaştı. [110]

Önce; sağ tarafa doğru gitmeye başlayıp Habeş ülkesine ulaştı.

Sonra da, Cidde tarafına yöneldi.

Sonra, Rum ülkesine doğru yol almağa başladı.

Rum ülkesini geçince, geri dönüp Mukaddes Arz'a yöneldi[111] Mekke Haremine kadar gitti.

Harem-i şerifin çevresinde yedi kerre dolaştı. [112]' Sonra da'[113], Yemen'e doğru gitti. Oradan dönüp'[114] Cûdi dağına ulaştı.

Yüce Allah, sema'ya: Suyunu, tut!", yere de "Suyunu, yut!" emrini verip te, yağışlar, durduğu ve dağların üzerlerinden aşan suların seviyeleri düşmeğe başadığı zaman, Gemi, Cûdî dağının üzerine oturdu.[115]

Geminin Su Üzerinde Ne Kadar Dolaştığı Ve Gemiden Ne Zaman İnildiği?

Nuh Aleyhisselâmın Gemisi, hiç durmadan altı ay su üzerinde[116]' dağlar gibi dalgalar arasında akarar[117] dünyanın her tarafını dolaştı. [118]

Yüz elli gün dolaştığı rivayeti de, vardır. [119]

Nuh Aleyhisselâm, Cûdî dağında bir ay kalıp[120] sular, çekildiği ve yerler, ku--jduğu zaman, yanındakilerle birlikte, Muharrem ayının onuncu günü, dağdan indi.

O gün, Gemi halkı, Şükür Orucu tuttular. [121]

Nuh Aleyhisselâm, Gemiden inerken, Gemisini kilitleyip Anahtarını oğlu Sâm'a verdi.[122]

Semânin Şehrinin Kuruluşu:

Nuh Aleyhisselâm; Karda'da Semânîn diye anılan yerde, yanındakilerden her = risi için birer ev yaptı. [123]

Semânîn: Musul'un üst tarafında, İbn.Ömercezîresinin yakınındaki Cûdî dağlayanında bir beldeciktir. [124]

Ibn.Habîb (vefatı: 245 Hicrî), İbn.Kuteybe (vefatı: 276 Hicrî), Taberî (vefatı: 310 -i crî), İbn.Esîr (vefatı: 630 Hicrî); bu şehirciğin, kendi zamanlarına kadar (Sûk-ı Semânîn) adıyla[125]

Mes'ûdî (vefatı: 346 Hicrî) de, dağ eteğinde kurulmuş olan bu şehirciğin, ken-z- zamanına kadar sâdece (Semânîn) adıyla anıla geldiğini bildirir. [126]

Yakut (vefatı: 626 Hicrfta göre: Nuh Aleyhisselâmın yapmış olduğu Mescid, el'an rrada bulunmaktadır. [127]

Nuh Aleyhisselâm; Semânîn'de yerleştikten sonra, ekin ekti, üzüm çubuğu,

sikti.

Bulunduğu yeri, düzledi, onardı. [128]

Bir müddet sonra, Semânîn halkı, Vebâ'ya tutuldu. Nuh Aleyhisselâm ile oğullarından başka, hepsi öldü. [129]

Cûdî Dağı Nerededir?:

Cûdî Dağı: Musul toprağında[130]

Musul'un Hısneyn[131] veya Hadıyd mevkiindedir. [132]

Cezâre'de[133] 130 , Musul yakınındaki Cezîre'dedir. [134]

Musul beldelerinden İbn.Ömer ceziresinde[135], Basuri'dedir. [136]

İbn.Ömer cezîresi, Musul'un üzerinde, üç günlük bir yerdir. [137]

Basurin de, Dicle'nin doğusunda, Musul mülhakatından bir nahiyedir.'[138]

Cûdî Dağı: Cezîre'de[139], Karda nâhiyesindedir. [140]

Cûdî Dağı: Karda ve Zebdi kariyelerinin dağıdır. [141]

Karda: Cezîre'de, Cûdî Dağı yakınında bir kariye olup İbn.Ömer Cezîresi yakınındaki Semânîn kariyesine de, yakındır. [142]

Cûdî Dağı ile Dicle arası, sekiz Fersah'dır. [143]

Fersah: on üç hâşimî Mili veya on iki veya on bin Zira'dır.[144] Mil de: dört bin Zira'dır. [145]

Yüce Allah'ın Şereflendirdiği Üç Dağ:

Yüce Allah; Dağlardan, üç dağı:

Cûdî Dağını, Nuh Aleyhisselâm ile,

Tûr-i Seynâ Dağını Mûsâ Aleyhisselâm ile,

Hıra (Nûr) Dağını, Muhammed Aleyhisselâm ile şereflendirdi. [146]

Nuh Aleyhisselâmın Tufan Gemisi Ve Sonucu:

Yüce Allah; Nuh Aleyhisselâmın kavmini, zulme devam edip durdukları sırada, Tûfan sularında boğdu. Nuh Aleyhisselâm ile gemi arkadaşlarını, selâmete erdir. [147]

Gemisini de, Cezîre toprağında[148], Cezîre toprağından Karda'da[149], Karda <ariyesinin dağı olan Cûdî Dağının[150] tepesinde -insanlara bir ibret olmak üzere-

3raktı. [151]

Gemi, uzun zaman, orada kaldı. [152]

Hattâ, Nuh Aleyhisselâmın ümmetinin öncekilerinden nice kimseler, varıp onu, seyr ve temâşâ ettikten sonra[153], Gemi, çürüyüp kül oldu. [154]

Tefsir kitaplarımızdaki görüşler, böyle!

Acaba, Kamer sûresinin 15. âyetindeki mutlak beyana bakılarak Gemi'nin, Cûdî Dağı üzerinde, şu veya bu şekilde mesela taşlaşmış olarak ibretli bir Mucize hâinde el'an mevcudiyeti düşünülemez mi?

Ecnebî İlim ve Fen adamlarından bazılarının, Gemi'den bir kalıntı bulabilme ümidiyle ve Ahd-i Atîk'ın, Tekvin kitabının 8. babının 4. fıkrasındaki Ararat tâbirinden mülhem olarak zaman zaman gelip Ağrı dağına tırmandıklarını ve her sefe-nnde de, elleri boş döndüklerini işitiyoruz...

Tırmanıp Ağrı'nın başına, Yorma gel kendini boşuna. Maksadın keşf ise Gemiyi Düş Cûdî dağında peşine.[155]

Kur'ân-ı Kerimin Tûfan Hakkındaki Açıklaması:

Tûfan ve Sonucu, Kur'ân-ı kerimde şöyle açıklanır:

"Bunun üzerine, biz de, şarıl şarıl dökülen bir suya, gök kapılarını açtık.

Yeri de, kaynaklar halinde (tamamıyla) fışkırttık da, (her iki su) takdir edilmiş bir emr üzerinde birleşiverdi. [156]

"(Gemi), nankörlük edilmiş bulunan (o zâta) bir mükâfat olmak üzere, bizim gözlerimiz önünde akıp gidiyordu.[157]

Nuh, ayrı bir yere çekilmiş olan oğluna bağırdı:

Oğulcağızım! (gel) bizim yanımıza sen de, bin! Kâfirlerden olma!

Qğ(u (se:

Bir dağa sığınırım!

O, beni, sudan, korur! dedi.

Nuh:

Bu gün, Allah'ın emrinden, esirgeyen, Kendisinden başka hiç bir kurtarıcı yoktur! dedi.

İkisinin arasına, dalga girdi.

O da, derhal, boğulanlardan oldu. [158]

Nuh, Rabb'ına dua ve nida edip:

Ey Rabb'ım! Benim oğlum da, şüphesiz, benim âilemdendir.

Senin (ailemi kurtaracağın hakkındaki) va'd'in, elbette hak'dır ve Sen, Hâkimlerin Hâkimisin! dedi.

(Allah):

Ey Nuh!, O, kat'iyyen senin ailenden değildir!

Çünki, o(nun işlediği) sâlih olmayan (kötü) bir iştir (kâfirlik ve imansızlıktır)

O halde, bilmediğin bir şeyi benden isteme!

Seni, bilmezlerden olmaktan, bihakkın men ederim! buyurdu.

Nuh:

Ey Rabb'ım! Ben, bilmediğim şeyi, Senden istemekten, Sana, sığınırım!

Eğer, Sen, beni bağışlamazsan, esirgemezsen, hüsrana düşmüşlerden olurum! dedi. [159]

Ey arz! Suyunu, yut!

Ey gök! Sen de, tut! denildi.

Su, kesildi. İş, olup bitirildi.

(Gemi de) Cûdî (dağının) üzerinde durdu.[160]

O zâlimler güruhuna:

Uzak olsunlar! Denildi. [161]

Ey Nuh! Sana ve (Gemide) beraberinde bulunanlardan (gelecek Mü'min) ümmetlere bizden selâm (ve selâmet) ve bereketlerle in (Gemiden)!

(Onlardan türeyecek diğer kâfir) ümmetler de, vardır ki, biz, onları da (dünyada do! azıklarla) yararlandıracağız.

Sonra ise (Âhirette) kendilerine bizden pek acıklı bir azab çarpacaktır! denildi. [162]

And olsun ki: biz, Nuh'u, kavmine (Peygamber olarak) göndermişiz de, o, aralarında-elli yıl müstesna olmak üzre-bin yıl kalmıştır.

Nihayet, onlar, zulümde devam edip dururlarken, kendilerini, Tufan, yakalayı-• ermiştir.

Fakat, biz, onu da, gemi arkadaşlarını da, selâmete erdirmiş ve bunu, âlemlere oır ibret yapmışızdır! [163]

And olsun ki: biz, bunu (Gemiyi) bir âyet olarak bırakmışızdır.

O halde, düşünüp ibret alan var mı ki, benim azabım ve tehdidlerim nice

-niş[164]

Bunlar, gayb haberlerindendir ki, sana, Vahy ediyoruz. Bundan önce, ne sen biliyordun, ne de, kavmin biliyordu. O halde, sen de, (Nuh gibi her cefaya) katlan. Akıbet, hiç şüphesiz, takvaya erenlerindir. "[165]

Nuh Aleyhisselâmın Oğullarına Tavsiyeleri Ve Vefatı:

Rivayete göre: Nuh Aleyhisselâm; Tufandan sonra, üç yüz elli yıl daha yaşamıştır. [166]

Nuh Aleyhisselâm, vefatı yaklaştığı sırada, yerine, büyük oğlu Sâmı[167] vekil Dirakt.. [168]

Yanına toplanan oğulları: Sâm, Ham ve Yâfes ile bunların oğullarına, bir takım tavsiyelerde bulundu.

Yüce Allah'a ibadete devam etmelerini, onlara emretti.'[169] Ayrıca, oğlu Sâm'a:

"Ey oğulcağızım! dedi, kalbinde, zerre ağırlığınca şirk olduğu halde, kabre girme!

Çünki, Allah'ın huzuruna müşrik olarak gelen kimse için, bir delil yoktur. Ey oğulcağızım! Kalbinde, zerre ağırlığınca, kibir bulunduğu halde, kabre girme! Çünki, Kibriya, Yüce Allah'ın Ridâ'sıdır.

Ridâ'sı hakkında çekişen kimseye, Allah, gazab eder.

Ey oğulcağızım! Kalbinde, zerre ağırlığınca, Rahmetten ümid kesmiş olarak kabre girme!

Çünki, dalâlete düşmüş kimseden başkası, Allah'ın rahmetinden ümid kesmez. [170]

Ben, sana vasiyetimi söylüyorum: Sana, iki şeyi emr, ve seni, iki şeyden de, nehy ediyorum. Sana (Lâ ilahe illallah) Kelime-i Tevhid'ini, emrediyorum. Çünki, yedi kat göklerle yedi kat yerler, bir terazi kefesine ve Lâ ilahe illallah Kelimesi de, diğer bir kefeye konulsa, bu, onlardan ağır gelir.

Eğer, yedi kat göklerle yedi kat yerler, uçsuz bucaksız bir çenber olsalar, Lâ ilahe illallah ve Sübhânallâhi ve bihamdihî Kelimeleri, onları kırar.

Çünki, bunlar, her şeyin düasıdır ve halk, bunlarla rızıklanır. Seni, şirkten ve kibirden nehy ediyorum. [171]

Gücün yeterse, kalbinde, şirkten ve kibirden hiç bir şey bulundurmamağa çahş!" [172]

Rivayete göre: Nuh Aleyhisselâma, vefatı yaklaştığı sıralarda[173]

"Ey Ebülbeşer ve ey uzun ömürlü! [174]' Dünyayı, nasıl buldun?" diye sorulmuştu.

Nuh Aleyhisselâm:

"Onu, iki kapılı bir ev gibi buldum.

Bir kapısından girdim, diğer kapısından çıktım!" demiştir'[175]

Nuh Aleyhisselâm, kamıştan bir kulübe edinmişti.

"Keşke, bundan daha sağlam bir ev yapsaydın?" denilince:

"Ölecek bir kimse için, bu bile çok!" demiştir.'[176]

Rivayete göre: Peygamberlerden, ümmeti helak olan Peygamber, Mekke'ye gelir, orada, Allah'a, ibadete koyulur, kendisi ve yanında bulunanlar, vefatlarına kadar, orada kalırlardı.

Nitekim, Nuh, Hûd, Salih ve Şuayb Aleyhisselâmlar da, Mekke'de vefat etmişlerdir.

Bunların, kabirleri, Zemzem ile Hacerülesved Rüknü arasındadır.[177]

Zemzem ile Rükün arasında yetmiş Peygamber[178] diğer rivayete göre: Hacca gelip vefat eden Peygamberlerden, orada doksan dokuz peygamber gömülüdür." [179]

Ona ve gönderilen bütün Peygamberlere Selâm Olsun!

Nuh Aleyhisselâm, bir şey yediği zaman: Elhamdü lillâh! derdi.

Bir şey içtiği zaman: Elhamdü lillâh! derdi.

Bir şey giydiği zaman: Elhümdü lillâh! derdi.

Bir şeye bindiği zaman: Elhamdü lillâh! derdi.

Bunun için, Yüce Allah, ona (Şükr edici bir kul) ismini vermiştir. [180]

Peygamberlerin Ululları:

Sahih bir Hadîs-i şerîf'e göre: Peygamberlerin, Seyyid ve Ulu kişileri, beştir:

1) Nuh,

2) İbrahim,

3) Mûsâ,

4) İsâ,

5) Muhammed Aleyhisselâmlardır.

Muhammed Aleyhisselâm ise, bu beşin, Seyyid ve Ulu Kişisidir"[181]

Nuh Aleyhisselâmın Ebülbeşerliği Ve Bütün İnsanların Onun Oğullarından Üreyişi:

Kur'ân-ı kerimde:

"Onun (Nuh Aleyhisselâmın) zürriyetini, yeryüzünde devamlı kalanların, ta kendisi kıldık. [182] mealindeki âyet hakkında, Peygamberimiz Aleyhisselâm:

"Nuh'un üç oğlu vardı:

1) Sâm,

2) Hâm,

3) Yâfes. [183]

Sâm, Arabların babasıdır. Yâfes, Rumların babasıdır. Ham, Habeşlerin babasıdır." buyurmuştur. [184]

Buna göre: yer yüzündeki insanların tümü, Nuh Aleyhisselâmın zürriyeti-dirler. [185]

Nuh Aleyhisselâm, Âdem Aleyhisselâm'dan sonra, Ebülbeşer = İnsanların Ata-srdır. [186]

İnsanlar, Âdem ve Nuh Aleyhisselâmlardan meydana gelmişlerdir. [187] Başka bir deyişle:

İnsanların Birinci Atası: Âdem Aleyhisselâm, İkinci Atası da, Nuh Aleyhisse-lâm'dır. [188]

Nuh Aleyhisselâmın Yeryüzünü Üç Oğlu Arasında Bölüştürüşü:

Nuh Aleyhisselâm, yeryüzünü, üç oğlu arasında bölüştürmüş; Oğlu Sâm'a, yeryüzünün orta, üstün kısmını tahsis etmişti[189] ki, Beytülmakdis'i[190], Nil, Fırat, Dicle, Seyhan, Ceyhan ve Feysun[191] ırmakların[192] bu beş ırmağın suladığı'[193] yerleri içine alır, [194] Feysun ile Nil'in doğusuna ve arka tarafından güney rüzgârlarının estiği buruna kadar olan yerlere kadar uzanır[195]

Nuh Aleyhisselâm; oğlu Ham'a, Nil'in batısına ve arka tarafına düşen yerleri tahsis etmişti ki, buraları, poyraz rüzgârlarının estiği buruna kadar uzanan yerlerdi. [196]

Nuh Aleyhisselâm; oğlu Yâfes'e de, Feysun ile onun arka tarafına düşen ve lodos rüzgârlarının estiği buruna kadar uzanan yerleri tahsis etmişti.

Yâfes, Mağrıb ile Meşrık arasında konaklamıştı. [197]

Yâfes'in oğullarından Sakalib ve Isban'ın yurdları, Rumlardan önce, Erzurum'du. [198]

Türklerden, Hazerlerden ve daha başkalarından gelen ve Arab olmayan bütün krallar, Yâfes'in çocuklarındandırlar. [199]

Yâfes'in çocuklarından olan Türklerden kimi şehir ve kale halkı idi, kimisi de, dağlarda, kırlarda göçebe olarak keçe çadırlar altında yaşarlar, avcılıktan başka iş yapmazlardı.

Türklerin en büyük kralları, Hakan olup kendisinin, altundan tahtı, altundan tacı, altundan kemeri vardı.

Kendisi, ipek elbise giyerdi. [200]

Ham, deniz sahiline gidip yerleşti.

Ham'ın, Küş, Ken'an, Kut, adındaki oğullarından Kut, Hind ve Sind topraklarına gidip yerleşti.

Oraların halkı, Kut'un çocuklarından üremiştir.

Sudan, Nûbe, Zene, Karan, Zegave, Habeşe, Kıbt ve Berber cinsleri de, Ham'ın, Küş ve Ken'an adındaki oğullarından türemişlerdir. [201]

Nuh Aleyhisselâmın oğlu Sâm; Arz-ı Haram'a ve çevresine yerleşmiş, Yemen'e, oradan Hadramevt'e, oradan Amman'a, oradan Âlic ve Yebrin'e, Vebar, Devv ve Dehnâ'ya kadar uzanmıştı. [202]

Nuh Aleyhisselâmla İbrahim Aleyhisselâm Arasındaki Soy Direği Atalar:

Nuh Aleyhisselâmın oğlu Sâm; akılda, bilgide, kavrayış ve anlayışta, kalb temizliğinde, öteki kardeşlerinden üstün olduğu için, Nuh Aleyhisselâm, onu, yerine Vekil bıraktı ve kendisine, Peygamberlik sırlarını, hikmetin inceliklerini öğretti.

Öteki oğullarına da, Sâm'ın emrine boyun eğmelerini vasiyet etti.

Peygamberlerden, Velilerden, Sıddîklardan, Salihlerden, Sultanlardan Âmirlerden, bir çoklarının, onun soyundan

gelmesini, Yüce Allâh'dan diledi. [203]

Nuh Aleyhisselâmdan sonra, Oğlu Sâm da, Yüce Allah'a ibadet ve taâtla, üzerine düşen vazifelerle meşgul oldu. (Yâkubî-Tarih c.1,s.i7)

Sâm'ın vefatı yaklaştığı sırada, oğlu Erfahşed'i, yerine bıraktı. [204]

Sâm, altı yüz yaşında vefat etti.

Şam'dan sonra oğlu Erfahşed, Yüce Allah'a ibâdet ve tâatla meşgul oldu.

Erfahşed, vefat edeceği sırada, oğlunu ve ailesini yanında toplayıp Yüce Allah'a ibâdete devam etmelerini ve mâsiyetlerden sakınmalarını onlara tavsiye etti.

Oğlu Şâlıh'a da, ayrıca:

"Vasiyetimi, kabul et.

Benden sonra, aile içinde, Yüce Allâha ibâdat ve tâat edici ol!" dedi.

Erfahşed, vefat ettiği zaman, dört yüz altmış beş yaşında idi. [205]

Erfahşed'den sonra, yerine geçen oğlu Şâlıh[206] Yüce Allâha ibadet ve tâat-la meşgul olup kavmim, mâsiyetlerden nehy etti.

Mâsiyet işleyenlerin uğradıkları azaba uğramaktan, onları, sakındırdı. [207]' Şâlıh vefat edeceği sırada, oğlu Âbir'i, yerine bıraktı. [208]

Lanete uğrayan Kabil oğullarının işlerinden uzak durmasını, ona, emr ve ten-bih etti.

Şâlıh vefat ettiği zaman, dörtyüz otuz yaşında idi. [209]

Şâlıh'dan sonra, oğlu Âbir, kavmini, Yüce Allah'a ibâdet ve tâata davetle meşgul oldu.

Atalarının Dinini değiştiren ve mâsiyetler isleyen Ken'an b.Ham oğullarıyla düşüp kalkmaktan Sâm oğullarını sakındırdı. [210]

Âbir, vefat edeceği sırada, oğlu Fâlığ'ı, yerine bıraktı. [211]' Ona:

"Ey oğulcuğum! Mel'un Kabil oğulları, Yüce Allah'a isyan olan işleri işlemeyi çoğalttıkları zaman, Şis oğulları, onların yanına uğradılar.

Yüce Allah da, onların üzerine, kötü bir azab gönderdi.

Sakın ne sen, ne de, ev halkın, Kenan oğulları topluluğunun içine girmeyiniz!" dedi.

Âbir, vefat ettiği zaman, üç yüz kırk yaşında idi. [212]

âbir'den sonra, yerine oğlu Fâlığ geçti. [213]

Fâlığ, kavmini, Yüce Allah'a tâata davet etti.

Fâlığ, vefat edeceği sırada, oğlu Ergu'yu, yerine bıraktı.

Fâlığ vefat ettiği zaman, iki yüz otuz dokuz yaşında idi. [214]

Fâlığ'dan sonra, yerine, oğlu Ergu geçti.

Ergu, vefat edeceği zaman, yerine, oğlu Sarug'u, bıraktı. [215]

Ergu, Babilde oturan Cebbar (Zorba) Nemrud'un zamanında idi.

Ergu, iki yüz yaşında iken vefat etti. [216]

Ergu'dan sonra, yerine, oğlu Sarug geçti. [217]

Sarug'un devrinde Cebbar ve Zorbalar, çoğalmış, putperestlik yaygın hale gelmişti.

Halkın, kimisi puta, kimisi taşa, kimisi ağaca, kimisi suya, kimisi rüzgâra tapmağa başlamıştı.

Sarug, vefat edeceği sırada, oğlu Nahor'u, yerine bıraktı ve ona, Yüce Allah'a oadeti emr etti.

Sarug, vefat ettiği zaman, iki yüz otuz yaşında idi. [218]

Sarug'dan sonra, oğlu Nahor, Babasının yerine geçti. [219]

Nahor'un devrinde, Yüce Allah, yeri dehşetli bir sarsıntı ile sarstı.

Bütün putlar, yerlerinden, yere düştü.

Fakat, bundan, uyanmadılar.

Yere düşen putları, tekrar yerlerine diktiler.

O devirde Cebbar ve Zorbalar, Âd b.Avs, b.İrem, b.Sâm, b.Nuh oğulları olup bunların yurdları Hadramevt'in yüksek taraflarile Necran vadileri ne kadar uzanmakta idi. [220]

Âd kavmi, Ahkafta, uzun, ince kum tepelerinde oturmakta idiler.

Azgınlık ve taşkınlığa başladıkları zaman, Yüce Allah, onlara, kardeşleri'[221] Hûd Aleyhisselâmı, Peygamber olarak gönderdi.

Hûd Aleyhisselâm, onları, Yüce Allâha ibadet ve tâata, haramlardan geri durmağa davet etti ise de, onu, yalanladılar. [222]

Yüce Allah, üç yıl, onlardan, yağmuru kesti'[223]

Yağmur yağdıracağını sandıkları kara bir bulutun getirdiği ve dokunduğu her şeyi yakan bir kasırga ile de, yok olup gittiler.'[224]

İrem b.Sâm'ın çocuklarından Semud b.Âbir (veya Câir) -ki, Âd'ın amcasının oğlu idi-Hıcr'a yerleştiler.

Yüce Allah, bunlara da, kardeşleri olan Salih Aleyhisselâmı Peygamber olarak gönderdi.

Yine, İrem b.Sâm'ın oğlu Lâvez'in oğulları Tasm ve Cedis, Yemâme'ye ve Bahreyn'e yerleştiler.

Bunların kardeşleri Amlık (Imlak) b.Lâvez olup bunun soyundan gelenlerden bazıları Haram'e, bazıları da, Şam'a yerleştiler.

İşte, Âmâlık diye anılan kavimler, bunlardandı ve her beldeye dağılmışlardı.

Mısır Firavunları, Mütegallibeler, Fars Şahları ve Horasan Hükümdarları da, bunlardandı.

Bunların kardeşi olan Ümeym b.Lâvez, Fars toprağında yerleşmişti. Farslıların her cinsi, Ümeym b.Lâvez'in çocuklarındandır. İrem'in oğlu Maş ise, Babil'e yerleşmişti. Maş'ın oğlu Nemrud, orada doğmuştur.

Nemrud, Babildeki köşkü yaptıran ve beş yüz yıl Hükümdarlık yapan kimsedir. [225]

Yüce Allah', İbrahim Aleyhisselâmı da, bu Nemrud'un zamanında Babil halkına Peygamber olarak göndermişti.[226]

Âbir b.Salih'in oğlu Kantan'ın Ya'rub ve Yaktan adlarında iki oğlu vardı.

Kahtan; bütün Yemenlilerin Babası idi ve ilk defa düzgün Arapça konuşan kimse [227]

Kahtan'ın oğlu Yarub, Yemen topraklarına yerleşmişti.

O da, bütün Yemenlilerin babası idi ve Arapça konuşan kimse idi. [228]

Ya'rub; çocukları tarafından, Krallara mahsus:

(En'im sabâhan = Sabahın hayr ola!) ve:

(Ebeytellâne = Zâtından, lanet ve nefret ettirici haller sâdır olmaya!) diye se-lâmlananların ilki idi.[229]

Kahtan'ın oğlu Yaktan ise, Cürhüm'ün babası ve Cürhüm de, Ya'rub'un amcasının oğlu idi.

Cürhümîler, Yemen'de oturur ve Arapça konuşurlardı.

Sonradan, Mekke'ye geldiler ve orada, yerleştiler.

Katuralar, bunların amcalarının oğullarıdır.

Daha sonra, Yüce Allah, Mekke'ye, İsmail Aleyhisselâmı, yerleştirdi.

İsmail Aleyhisselam, Cürhümîlerden bir kızla evlendi.

Bunun için, Cürhümîler, İsmail Aleyhisselâmın Dayıları olurlardır. [230]

Arap olanı ve Arap olmayanlarıyla bütün Peygamberler, Yemenlileri ve Nizar-lılarıyla bütün Araplar, Sâm b.Nuh'un çocuklarındandırlar. [231]

---

[1]. Ibn.İshak-Kitabülmübteda velmeb'as c.1,s.1-2, Belâzürî-Ensabüleşraf c.1,s.3, Yâkubî-Tarih c.1,s.8-12, Mes'ûdî-Murucuzzeheb c. 1 ,s.37-40, Sâlebî-Arais s.54, İbn.Esîr-Kâmil c. 1 ,s.47-66, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c. 1 ,s 100.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/87.

[2]. Mes'udî-Ahbaruzzaman s.57, Mîr-Hâvend-Ravzatussafa Terceme s. 136.

[3]. İbn.Kuteybe-Maarif s.10-11, Mes'udî-Ahbaruzzaman s.57, Ravza. s. 136.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/87.

[4]. Dineverî-Elahbar s.1.

[5]. Nuh: 23.

[6]. Ârâf: 59, Hûd: 25-26, Nuh: 1-2.

[7]. Ârâf: 59.

[8]. Hûd: 5-6.

[9]. Ârâf: 59-63.

[10]. Hûd: 27-34.

[11]. Şuarâ: 115-116.

[12]. Yûnus: 71-72.

[13]. Ârâf: 64, Yûnus: 73, Şuarâ: 117, Kamer: 9.

[14]. Mü'minun: 24-29.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/87-90.

[15]. Mahvil b. Ahnuh, b. Kayn (kaynan). Nuh Aleyhisselâm, bu kralın oğlu Berakil'in kızı Uzre ile evli idi. (İbn.Esîr-Kâmil c. 1 ,s.63)

[16]. Mes'ûdî-Ahbâruzzaman s.85-89

[17]. Mes'ûdî-Ahbaruzzaman s.58-59

[18]. Mes'ûdî-Ahbaruzzaman s.150

[19]. Kamer: 9 .

[20]. Ahmed b.Hanbel-Ezzühd s.87, Taberî-Tarih c.1,s.92, Zemahşerî-Keşşaf c.4,s.37, Ibn.Esîr-Kâmıl c ı,s.68.

[21]. ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.69.

[22]. Ahmed b.Hanbel-Ezzühd s..87, Taberî-Tarih c.1,s.92, Zemahşerî-Keşşaf c.4,s.37, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.68, Kurtubı-Tefsir c.9,s.43.

[23]. İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.69 23).

[24]. Ankebût: 14.

[25]. Kurtubî-Tefsir c.9,s.42.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/90-92.

[26]. Nuh: 6.

[27]. Nuh: 21-24.

[28]. Kamer: 10.

[29]. Şuarâ: 118.

[30]. Nuh: 26-28.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/92-93.

[31]. Taberî-Tarih c.1,s.180-181.

[32]. Ahterîc.1,s.390.

[33]. İbn.lyas-Bedâyi' s.61.

[34]. Hûd: 36-37.

[35]. Taberî-Tarih c.1,s.90,91, Salebî-Arais s.55.

[36]. İbn.Kuteybe-Maarif s.10, Mes'udî-Ahbaruzzaman s.59, Hâkim-Müstedrek c.2,s.596.

[37]. Taberî-Tarih c.1,s.91, Mes'udî-Ahbaruzzaman s.59.

[38]. Salebî-Arais s.55, Kurtubî-Tefsir c.9,s.43, Suyûtî-Dürrülmensur c.3,s.327

[39]. Zemahserî-Keşsaf c.2,s.268

[40]. Sâlebî-Arais s.55, Kurtubî-Tefsir c.9,s.42, Suyûti-Dürrülmensur c.3,s.327

[41]. Taberî-Tarih c.1,s.92, Ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.69

[42]. Taberî-Tarih c. 1 ,s.90

[43]. Mes'ûdî-Ahbaruzzaman s.59, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.69

[44]. Taberî-Tarih c.1,s.92, Mes'ûdî-Ahbaruzzaman s.59

[45]. Mes'ûdî-Ahbaruzzaman s.59

[46]. Taberî-Tarih c.1,s.92, Mes'ûdî-Ahbaruzzaman s.59, Sâlebî-Arâis s.55, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.69

[47]. Taberî-Tarih c.1,s.92

[48]. Taberî-Tarih c.1,s.92, Mes'ûdî-Ahbaruzzaman s.59, Sâlebî-Arâis s.55, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.69.

[49]. Taberî-Tarih ç.1, s.92

[50]. Kurtubî-Tefsir c.9, s.31, Hâzjm-Tefsir c.2, s.330, Süyûtî-Dürrülmendur c.3, s.328

[51]. Taberi-Tarih c.1, s.92, Sûlebi-Arais s.58, Zemahşerî-Keşşaf c.2, s.268, Fahrürrâzî-Tefsir c.17, s.222, İbn.Esîr-Kâmil c.1, s.69, Nesefî-Medârik c.2, s.187, Kurtubî-Tefsir c.9, s.31.

[52]. Taberî-Tarih c.1,s.90, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.113, Hâzin-Tefsir c.2,s.331, Süyûtî-Dürrülmensur c.3,s.327.

[53]. Sâlebî-Arais s.55, Süyûtî-Dürrülmensur c.3,s.327.

[54]. Süyûtî-Dürrülmensur c.3,s.327.

[55]. Taberi-Tarih c.1,s.92, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.113, Süyutî-Dürrülmensur c.3,s,327.

[56]. Hûd: 38-39.

[57]. Zemahşeri-Keşşaf c.2,s.268, Fahrurrazi-Tefsir c.17, s.223, Kurtubi-Tefsir c.9, s.31, Nasefı-Medarik c.2,s.187, Hazin-Tefsir c.?,s.321 Ebüssuud-Tefsir c.4,s.206

[58]. Fahrurrazi-Tefsir c.17,s.223, Kurtubi-Tefsir c.9,8.31, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.110, Ebüssud-Tefsir c.4,s.206

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/93-95.

[59]. ibn.Sa'd-Tabakat c.1,s.41, İbn.Habîb-Kitabülmuhabber s.383. Ibn.Kuteybe-Maarif s.11, Yâkubî-Tarih c.1,s.14, Taberi-Tarih c.1,s.92, Zemahşerî-Keşşaf c.2,s.268, Fahrurrazi-Tefsir c.17, s.223, Nesefî-Medarik c.2,s.187, Kurtubî-Tefsir c.9,s.31, Ebüssuud-Tefsir c.4,s.206, Süyûtî-Dürr. C.3.S.334.

[60]. Sâlebî-Arâis s.56.

[61]. Taberî-Tarih c.1,s.91 Zemahşerî-Keşşaf c.2,s.268-269, Fahrurrazi-Tefsir c.17,s.223-224, ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.70, Kurtubî-Tefsir c.9,s.32, Nesefî-Medarik c.2,s.187, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1 ,s.110, Hâzin-Tefsir c.2,s.331, Ebüssuud-Tefsir c.4,s.206.

[62]. Fîruzabadî-Kamusulmuhît c.3,s.23.

[63]. Taberî-Tarih c.1,s.91, Salebî-Arais s.55, Kurtubî c.9,s.31, Hazin c.2,s.330, Süyûtî-Dürrülmensur c.3,s.328

[64]. Yâkubî-Tarih c.1,s.14, Taberî-Tarih c.1,s.92, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.70

[65]. Taberî c.1,s.93, Zemahşeri c.2,s.269, İbn.Esîr c.1,s.70, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.110

[66]. Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.110

[67]. Taberî-Tarih c.1,s.93

[68]. İbn.Sa'd-Tabakat c.1,s.41, İbn.Habib-Kitabülmuhabber s.383, Taberî-Tarih c.1,s.92

[69]. İbn.Sa'd-Tabakat c.1,s.41, Taberî-Tarih c.1,s.92, Kurtubî c.9,s.32

[70]. Yâkubî-Tarih c.1,s.14

[71]. İbn.Sa'd c.1,s.41 , İbn.Habib-Kitabülmuhabber s. 383, Taberî c.1,s.92, Süyûtî: Dürr c.3,s.334

[72]. Kurtubî-Tefsir c.9,s.32

[73]. Taberî-Tefsir c.12,s.34, Kurtubî-Tefsir c.9,s.31, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.110.

[74]. Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.110.

[75]. Taberî-Tarih c.1,s.93, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.110.

[76]. Sâlebî-Arais s.55, Kurtubî-Tefsir c.9,s.42, Süyûtî-Dürrülmensur c.3,s.327.

[77]. Dîneverî-El'ahbar s.1, Mes'üdî-Murucuzzeheb c.1,s.40, Süyûtî-Dürrülmensur c.3,s.327.

[78]. Kamer: 13.

[79]. Sâlebî-Arais s.56.

[80]. Taberî-Tarih c.1,s.93, Salebî-Arais s.56, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.110.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/95-96.

[81]. 30) Hûd: 40-41 .

[82]. Taberî-Tarih c.l.s.93,. Sâlebî-Arais s.57, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.7O.

[83]. Taberî-Tarih c.1,s.93, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.7O, Kurtubî-Tefsir c.9,s.35.

[84]. Kurtubî-Tefsir c.9,s.35.

[85]. Taberî-Tefsir c.28,s.169, Ebülfida-Tefsir c.2,s.445.

[86]. ibn.Habib-Kitabulmuhabber s.383.

[87]. Taberî-Tefsir c.28,s.169.

[88]. Tahrim: 10, Ebülfida-Tefsir c.2,s.445.

[89]. Taberî-Tarih c.1,s.95, Sâlebî-Arais s.57, Zemahşerî Keşşaf c.2,s.269, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.7O, Kurtubî-Tefsir c.9,s.35.

[90]. Zemahşerî-Keşşaf c.2,s.269, Nesefî-Medarik c.2,s.188.

[91]. Kurtubî-Tefsir c.9,s.35.

[92]. ibn.Sa'd-Tabakatc.1,s.41, ibn.HabîtHKİtabülmuhabbers.383, Taberî-Tarih c.1,s.95, Mes'ûdî-Ahbaruzzaman s.60, Sâlebî-Arais s.57, Fahrurrazi-Tefsirc.17,s.228, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.7O, Kurtubî-Tefsir c.9,s.35, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.111.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/96-97.

[93]. Mes'ûdî-Murucuzzeheb c.1,s.4O

[94]. ibn.Sa'd-Tabakat c.1,s.41, ibn.Kuteybe-Maarif s.11, Yâkubî-Tarih c.1,s.14, Taberî-Tarih c.1,s.94, Mes'udî-Murucuzzeheb c.1,s.4O, Ahbaruzzeman s.60, Sâlebî-Arais s.57, Fahrurrazi-Tefsir c.17,s.223, İbn Esîr-Kâmil c.1,s.7O, Hâzin-Tefsir c.2,s.332, Sûyûtî-Dürr. c.3,s.334.

[95]. ibn.Sa'd c.1,s.41, Taberî-Tarih c.1,s.94, Salebi s.57, Kurtubîc.9, s.32, Nesefi-Medarik c.2,s.187, Hazin c.2,s.332, Süyutî-Dürr. c.3,s,334.

[96]. İbn.Sa'd s.41, İbn.Kuteybe-Maarif s.11, Taberi c. 1 ,s.94, Salebî s.59 Zemahşerî c.2,s.272, İbn.Esîr c.1 ,s.72, Kurtubî C.9.S.36, Ebülfida-Tefsir c.2,s.447, Hâzin-Tefsir C.2.S.334, Süyûtî-Dürr c.3,s.328.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/97-98.

[97]. M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/98.

[98]. Kralın Babası Mahvil tarafından da, dağların başında birer Maakıl yapılması emr edilmiş, putların sayısına ve isimlerine göre yüksek yedi Maakıl, Sığınak yapılmıştı. Mes'udî-Ahbaruzzaman s.57.

[99]. Mes'ûdî-Ahbaruzzaman s.60-61.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/98-99.

[100]. ibn.Sa'd-Tabakat c.1,s.41, Yâkubi-Tarih c.1,s.14, Taberî-Tarih c.1,s.94, Zemahşerî-Keşşaf c.4,s.37.

[101]. Yâkubî-Tarih c.1,s.14, Zemahşerî-Keşşaf c.4,s.37.

[102]. ibn.Sa'd c.1,s.41, Taberîc.1,s.94, Salebîs.58, İbn.Esirc.1,s.72, Kurtubî c.9,s.38, Ebülfida-Elbidaye c.1,s.112, Hazin C.2.S.333.

[103]. Yâkubî-Tarih C.1.S.14..

[104]. ibn.Kuteybe-Maarifs.11, Yakubîc.1, s. 14, Taberic.1, s.93, Mes'udî-Ahbaruz-zaman s.61, Zemahşerî-Keşşaf c.4, s.37, Şalebî-Araris s.58, İbn.Esîr-Kâmil c.1, s.72, Hâzin-Tefsir c.2, s.333.

[105]. Yâkubî-Tarih c.1,s.14, Mes'udî-Murucuzzeheb c.1,s.4O.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/99.

[106]. Ebülmünzir Hişam-Kitabülasnam s.52, 53, Yâkut-Mûcemülbüldan c.5,s.367

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/99.

[107]. İbn.Sa'd-Tabakat c.1,s.4O, Taberi-Tarih c.1,s.97.

[108]. İbn.Kuteybe-Maarif s.11, Taberî-Tarih c.1,s.94, Mes'udî-Murûcuzzeheb c.1,s.40, ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.72.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/100.

[109]. Taberî-Tarih c.1,s.91, Hâkim-Müstedrek c.2,s.342, Sâlebî-Arais s.58, Kurtubî-Tefsir c.9,s.41, Ebülfida-Tefsir c.2,s.447, Elbidaye vennihaye c. 1 ,s. 113, Heysemî-Mecmuazzevaid c.8,s.200, Hâzin-Tefsir c.2,s.333, Süyûtî-Dürrülmensur c.3,s.327.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/100.

[110]. İbn.Sa'd-Tabakat c.1,s.41, Yâkubî-Tarih c.1,s.14, Taberî-Tarih c.1,s.91, Sâlebî-Arais s.58, ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.72, Nesefî-Medârik c.2,s.189, Süyûtî-Dürrülmensur c.3,s.334.

[111]. Süyûtî-Dürrülmensur c.3,s.330.

[112]. İbn.Sa'd-Tabakat c.1,s.41, Yâkubî c.1 ,s.14, Taberî s.94, Salebî 58, Zemahşerî-Keşşaf c.2,s.272, Deylemî-Firdevs c.1,s.238, ibn.Esîr c.1,s.72, Kurtubî-Tefsir c.9,s.36, Süyûtî-Dürrülmensur c.3,s.334

[113]. İbn.Sa'd c.1,s.41, Yâkubî c.1,s.15, Taberî c.1,s.94, Mesûdî-Muruc. c.1,s.40, ibn.Esîr s.72.

[114]. Taberî-Tarih C.1.S.96, Tefsir c.12,s.47, Kurtubî-Tefsir c.9,s.36.

[115]. ibn.Sa'd-Tabakat c.1,s.42, Taberî-Tarih c.1,s.94, Yâkubî-Tarih c.1,s.15 Mes'üdî-Murucuzzeheb c.1,s.40, Sâlebî-Arais s.59, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.72-73, Kurtubî-Tefsir c.9,s.41.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/100-101.

[116]. Ibn.Sa'd c.1,s.41, Taberî c.1,s.94-96, Sâlebî s.58, İbn.Esîr s.72, Kurtubî-Tefsir c.9,s.36 .

[117]. Hûd: 42.

[118]. ibn.Sa'd c.1,s.41, Taberî 94,96, Salebî s.58, İbn.Esîr s.72, Kurtubî 36.

[119]. ibn.Kuteybe-Maarifs.11, Mes'udî-Muruc c.1,s.40, Zemahşerî-Keşşaf c.2,s.272, Ebülfida-Tefsir c.2,s.447, El-bidaye vennihaye c.1,s.116.

[120]. İbn.Kuteybe s.11, Taberîd ,s.96, Zemahşerîc.2,s.272, Ebülfida-Tefsir c.2,s.447, Elbidaye vennihaye c.1 ,s.116.

[121]. ibn Sa'd-Tabakat c.1,s.41, Taberî-Tarih c.1,s.96, Sâlebî s.59, Zemahşeri c.2,s.272, İbn.Esîr c.1,s.72, Kurtubî c.9,s.41, Ebütfida-Tefsir c.2,s.447.

[122]. Yâkubî-Tarih C.1.S.15.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/101.

[123]. ibn.Sa'd-Tabakat c.1,s,42, Ibn.Habîb-Kitabülmuhabber s.384, ibn.Kuteybe-Maarif s.12, Yâkubî-Tarih c.1,s.15, Taberî-Tarih c.1,s.96, Mes'ûdî-Murucuzzeheb c.1,s.41, Sâlebî-Arais s.59-60, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.73.

[124]. Yâkut-Mûcemülbüldan c.2,s.84.

[125]. ibn.Habîb-Kitabülmuhabber s.384, İbn.Kuteybe-Uyûnülahbar c.1,s.314, Taberî-Tarih c.1,s.96, İbn.Esîr Kâmil C.1.S.73.

[126]. Mes'ûdî-Murucuzzeheb c.1,s.41.

[127]. Yâkut-Mûcemülbüldan c.2,s.179-180.

[128]. Yâkubî-Tarih C.1.S.15.

[129]. Yâkut-Mûcemülbüldan c.2,s.84, Mir Hâvend-Ravzatussafa Terceme s.139.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/101-102.

[130]. İbn.Sa'd-Tabakat c.1,s.41, Yâkubî-Tarih c.1,s.15, Taberî-Tarih c.1,s.94, Sâlebî-Arâis s.58, Zemahşerî-Keşşaf c.2,s.271, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.72, Kurtubî-Tefsir c.9,s.41, Nesefî-Medarik c.2,s.189, Ebülfida-Tefsir c.2,s.447.

[131]. İbn.Sa'd-Tabakat c.1,s.41.

[132]. Taberî-Tarih c.1,s.94.

[133]. Yâkut-Mûcemülbüldanc.2,s.179, Ebülfida-Elbidaye vennihayec.1,s.115, Tefsir c.2,s.446, Süyûtî-dürrülmensur c.3,s.335.

[134]. Hâzin-Tefsir c.2,s.332.

[135]. Mes'ûdî-Murucuzzeheb c.1,s.40, Yâkut-Mûcemülbüldan c.2,s.179.

[136]. Mes'ûdî-Murucuzzeheb c.1,s.40.

[137]. Yâkut-Mûcemülbüldan c.2,s.138.

[138]. Yâkut-Mûcemülbüldan c.4,s.322

[139]. Buhârî-Sahih c.4,s.104.

[140]. Taberî-Tarih c.1,s.96, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.72-73.

[141]. Dineverî-Elahbar s.1.

[142]. Yâkut-Mûcemülbüldan c.4,s.322.

[143]. Mes'ûdî-Murucuzzeheb c.1,s.40.

[144]. Fîrüzabadî-Kumusulmuhıt c.1,s.275-276.

[145]. Fîrûzabadî-Kamusulmuhît c.4,s.54.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/102.

[146]. Kurtubî-Tefsir c.9,s.42.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/102.

[147]. Ankebût: 14-15.

[148]. Taberî-Tefsir c.27,s.95, Zemahşerî-Keşşaf c.4,s.38, Nesefî-Medârik c.4,s.203, Kurtubî-Tefsirc.17,s.133, Ebülfida-Tefsir C.2.S.446, Hâzin-Tefsir c.4,s.203, Ebüssuud-Tefsir c.8,s.170.

[149]. Taberî-Tefsir c.27,s.95, Kurtubî-Tefsir c.17,s.133.

[150]. Dîneverî-Elahbar s.1.

[151]. Taberî-Tefsir c.20,s.136, Zemahşerî-Keşşaf c.4,s.38, Nesefî-Medarik c.4,s.203, Ebüssuud-Tefsir c.8,s.170.

[152]. Zemahşerî-Keşşaf c.4,s.38, Nesefî-Medarik c.4,s.203, Ebülfida-Tefsir c.2,s.446, Hâzin-Tefsir c.4,s.203, Ebüssuud-Tefsir c.8ˆ.170.

[153]. Taberî-Tefsir c.27,s.95, Zemahşerî-Keşşaf c.4,s.38, Kurtubî-Tefsir c. 17,s. 133, Nesefi-Medarik c.4,s.203, Ebülfida-Tefsir c.2,s.446, Hâzin-Tefsir c.4,s.203, Ebüssuud-Tefsir c.8,s.170.

[154]. Taberî-Tefsir c.27,s.95, Kurtubî-Tefsir c.17,s.133, Ebülfida-Tefsir c.2,s.446.

[155]. M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/103.

[156]. Kamer: 11-12.

[157]. Kamer: 14.

[158]. Hûd: 42-43

[159]. Hûd: 45-47.

[160]. Cudî Cezîre'de bir dağ'dır. (Buhâri-Sahih c.4,s.104)

[161]. Hûd: 44.

[162]. Hûd: 48.

[163]. Ankebût: 14-15.

[164]. Kamer: 15-16.

[165]. Hûd: 49.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/103-105.

[166]. İbn.Sa'd-Tabakatc.1,s.40-41, İbn.Kuteybe-Maarif s.12, Taberî-Tarihc.1,s.97, Mes'ûdî-Murucuzzehebc.1,s.4l, Sâlebî-Arais s.60, ibn.Esîr c.1,s.68, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.120

[167]. Sâm, Tufandan yetmiş sekiz yıl önce doğmuştu. (Sâlebî-Arais s.60)

[168]. Sâlebî-Arâis s.60, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.73

[169]. Yâkubî-Tarihc.1,s.16

[170]. Ahmed b.Hanbel-Ezzühd s.88.

[171]. Ahmed b.Hanbel-Müsned c.2,s.170, Buharî-Edebülmüfred s.144, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.119, Heysemî-Mecmauzzevaid c.4,s.219.

[172]. Ahmed b.Hanbel-Ezzühd s.87.

[173]. Şâlebî-Arais s.60, ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.73.

[174]. İbn.Abd.Rabbih-Ikdulferîd c.3,s.173.

[175]. İbn.Abd.Rabbih-lkdulferîd c.3,s.173, Sâlebî-Arais s.60, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.73, Mîr Hâvend-Ravzatussafa Terceme s. 136.

[176]. ibn.Abd.Rabbih-Ikdülferid c.3,s.187, Ebû Nuaym-Hilyetülevliyâ c.8,s.145

[177]. Ezrakî-Ahbaru Mekke d.s.68

[178]. Ezrakî-Ahbaru Mekke c.1,s.73

[179]. Ezrakî-Ahbaru Mekke c.1,s.68.

[180]. Ahmed b.Hanbel-Ezzühd s.87.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/105-107.

[181]. Hâkim-Müstedrek c.2,s.546.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/107.

[182]. Sâffât: 77.

[183]. Ahmed b.Hanbel-Müsned c.5,s.10-11, Tirmizî-Sünen c.5,s.365, Taberî-Tefsir c.23,s.67, Tarih c.1 ,s.102, Hâkim-Müstedrek c.2,s.546.

[184]. İbn.Sa'd-Tabakat c.1,s.42, Ahmed b.Hanbel-Müsned c.5,s.11, Tirmizî-Sünen c.5,s.365, Taberî-Tarih c.1,s.106, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.115, İbn.Haldun-Tarih c.2,ks.1,s.6

184)

[185]. Taberî-Tefsir c.23,s.67, İbn.Haldun-Tarih c.2,ks.1,s.5,6.

[186]. Ahmed b.Hanbel-Müsned c.1,s.5

[187]. ibn.Abd.Rabbih-Ikdülferîd c.3,s.405

[188]. İbn.Haldun-Tarih c.2,ks.1,s.4-5

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/107-108.

[189]. Dîneverî-Elahbar s.34, Yâkubî- Tarih c.1,s.15, Taberî-Tarih c.1,s.98, Sâlebî-Arais s.61

[190]. Taberî-Tarih c.1,s.98, Salebî-Arais s.61

[191]. Feysun Belh ırmağıdır. (Dineverî-Elahbar s.34)

[192]. Dîneverî-Elahbar s.34, Taberî-Tarih c.1,s.98, Sâlebî-Arais s.61

[193]. Dîneverî-Elahbar s.34.

[194]. Dîneverî-El'ahbar s.34, Taberî-Tarih c.1,s.98, Sâlebî s.61.

[195]. Taberî-Tarih c.1,s.98, Sâlebî-Arais s.61.

[196]. Dineverî-Elahbar s.34, Taberî-Tarih c.1,s.98, Sâlebî s.61.

[197]. Yâkubî-Tarih c.1,s.15.

[198]. ibn.Kuteybe-Maarif s.13, Yâkubî-Tarih c.1,s.16.

[199]. Taberi-Tarih C.1.S.103.

[200]. Mes'ûdî-Ahbaruzzaman s.75.

[201]. İbn.kuteybe-Maarif s.12-13.

[202]. ibn.Kuteybe-Maarif s.13. Yâkubî-Tarih c.1,s.15.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/108-109.

[203]. Mirhavend-Ravzatussafa Terceme s.142.

[204]. Yâkubî-Tarih c.1,s.17, Mes'ûdî-Murucuzzeheb c.1,s.43.

[205]. Yâkubî-Tarihc.1,s.18

[206]. Yâkubî-Tarih c.1,s.18, Mes'ûdî-Murucuzzeheb c.1,s.43.

[207]. Yâkubî-Tarihc.1,s.18.

[208]. Yâkubî-Tarih c.1,s.19, Mes'ûdî-Murucuzzeheb c.1,s.43.

[209]. Yâkubî-Tarih c.1,s.18, Mes'ûdî-Murucuzzeheb c.1,s.43.

[210]. Yâkubî-Tarih c.1,s.19.

[211]. Yâkubî-Tarih c.1,s.19, Mes'ûdî-Murucuzzeheb c.1,s.43.

[212]. Yâkubî-Tarih c.1,s.19.

[213]. Yâkubî-Tarih c.1,s.19, Mes'ûdî-Murucuzzeheb c.1,s.43.

[214]. Yâkubî-Tarih c.1,s.2O.

[215]. Yâkubî-Tarih c.1,s.2O, Mes'ûdî-Murucuzzeheb c.1,s.43.

[216]. Yâkubî-Tarih C.1.S.20.

[217]. Yâkubî-Tarih c.1,s.2O, Mesûdî-Murucuzzeheb c.1,s.44.

[218]. Yâkubî-Tarih C.1.S.21.

[219]. Yâkubî-Tarih c.1,s.21, Mesûdî-Murucuzzeheb c.1,s.44

[220]. Yâkubî-Tarih C.1.S.22.

[221]. İbn.Kuteybe-Maarif s.13.

[222]. Yâkubî-Tarih c.1,s.22.

[223]. Yâkubî-Tarih c.1,s.22, Mesûdî-Ahbaruzzaman s.81, Salebi s.62.

[224]. Yâkubî-Tarih c.1,s.22.

[225]. ibn.Kuteybe-Maarif s.12-13, Mesudî-Muruc c.1,s.41-42.

[226]. İbn.Sa'd-Tabakat c.1,s.46, Taberî-Tarih c.1,s.119, ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.94.

[227]. Mes'ûdî-Nurûcuzzeheb c.1, s.42-43.

[228]. İbn.Kuteybe-Maarif s.13.

[229]. Taberî'ye göre: ilk Yemen Kralı, Kahtandı ve Kıral selamıyla ilk kez selamlanan da, o idi. (Taberî-Tarih c 1.S.104)

[230]. ibn Kuteybe-Maarif s. 13,271, Mes'udî-Murucuzzeheb c.1,s.42-43

[231]. İbn.Kuteybe-Maarif s.14

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/109-113.

HUD ALEYHİSSELÂM

Hûd Aleyhisselâmın Soyu Ve Mesleği:

Hûd (Âbir) b.Abdullâh, b.Rebah, b.Halud[1] b.Âd, b.Avs, b.İrem, b.Sâm, b.Nuh Aleyhisselâmdır. [2]

Hûd Aleyhisselâm, Âd kavmi içinde Baba ve Ana soyu yönünden en üstün durumda idi. [3]

Kendisi, daha önce ticaretle uğraşırdı. [4]

Hud Aleyhisselâmın Şekil Ve Şemaili Ve Bazı Faziletleri:

Hud Aleyhisselâm; orta boylu[5], esmer tenli, çok saçlı[6], güzel yüzlü idi. Âdem Aleyhisselâma benzerdi[7]

Güçlü, kuvvetli idi.[8]

Zühd'ü takva ve ibâdet ehli idi. Çok cömerd ve şefkatli idi. Yoksullara bol bol Sadaka verirdi. [9]

Hûd Aleyhisselâmın Kavmi:

Hûd Aleyhisselamın kavmi, Âd kavmi idi.

Âd kavmi, Birinci ve İkinci Âd diye ikiye ayrılır.

Birincisi: Âd b. Avs, b.İrem, b.Sâm, b.Nuh Aleyhisselâm'dır.[10]

İkincisi: Semud b. Câir, b.İrem, b.Sâm, b.Nuh Aleyhisselâmdır. [11]

İsmail Aleyhisselâmdan önceki Birinci Âd kavmi, on, on üç kabileden oluşan[12] üç dört bin kişilik bir topluluktu.

Âd, Semud, Cürhüm, Tasm, Cedis, Ümeym, Medyen, Imlak, Ubeyl, Câsim, Kahtan ve Kahtan oğullan gibi bir çok kabilelere Arabul'âribe,

İsmail Aleyhisselâmın oğullarından gelen kabilelere de, Arabulmüsta'rebe denir. [13]

Hûd Aleyhisselâmın Kavmi Olan Âd Kavminin Yurdları Ve Kötü Tutum Ve Davranışları:

Âd kavminin yurdları; Hudramevt'e ve Yemen'e kadar uzanan yerler olup Allah'ın yerlerinden, en genişi, en otlu, sulu, bol nimetli olanı idi.[14]

Yerin üzerinde akan ırmakları, bağları, bahçeleri, sürü sürü davar/arı[15], yer altında da, su depoları vardı. [16]

Başkalarına verilmeyen boy bos, güç kuvvet de, onlara, verilmişti. [17]

Onlar, inatçı bir zorbanın emrini tutup ardından gittiler de[18]: "Kuvvetçe, bizden daha güçlü kim varmış?" diyerek yer yüzünde büyüklük taslamağa[19], memleketlerinde azgınlık ve fesadlarını artırmağa'[20], halka zulm etmeğe başladılar. [21]

Âhiret hayatını, öldükten sonra dirilmeyi inkâr ettiler. [22]

Şadda, Samud ve Henna' adındaki üç puta tapmaktan da, geri durmadılar. [23]

Hûd Aleyhisselâmın Âd Kavmine Peygamber Gönderilişi:

Yüce Allah, âd kavmına, kardeşleri Hûd Aleyhisselâmı, Peygamber olarak gönderdi. [24]

O da, onları, Bir olan Allah'a iman ve ibadete, insanlara zulmetmekten vaz geç-meye() davet etti ise de, red ve tekzib ile karşılandı[25]

Bunun üzerine, Yüce Allah, üç yıl, onlardan, yağmuru, kesti. [26]

Onları, yağmur duası için, Mekke'ye bir heyet göndermek zorunda bıraktı. Yağmur yağdıracağını sandıkları bir kasırga ile de, yok olup gittiler. [27]

Kur'ân-ı Kerimin Âd Kavmi Hakkındaki Açıklaması:

Hûd Aleyhisselâmın, Âd kavmına gönderilişi ve onların, tutum ve davranışları ve akıbetleri Kur'ân-ı Kerimde şöyle açıklanır:

"Âd (kavmine)da, kardeşleri Hûd'u (gönderdik)

O, (kavmına):

"Ey kavmim! Allah'a, ibadet ediniz!

Sizin, O'ndan başka hiç bir ilâhınız, yoktur. [28]

(hâlâ, Allah'dan) korkmayacak mısınız? [29]

Siz, (Allah'a karşı) yalan düzenlerden başka (kimseler) değilsiniz!" dedi. [30]

Kavminin ileri gelenlerinden kâfir bir cemâat ise:

"Biz, seni, muhakkak, bir beyinsizlik içinde görüyoruz!

Seni, muhakkak, yalancılardan sanıyoruz!" dediler.

(Hûd):

"Ey kavmim! Bende hiç bir beyinsizlik yoktur.

Fakat, ben, âlemlerin Rabb'ı tarafından gönderilmiş bir Peygamberim!

Size, Rabb'ımın Vahy ettiklerini tebliğ ediyorum.

Ben, sizin Emin bir hayrhâhınızım.

Size, o korkunç akıbeti haber vermek için, içinizden bir adam (vâsıtasile) Rabb'-ınızdan, size bir ihtar gelmesi tuhafınıza mı gidiyor?

Düşününüz ki: O (Rabb'ınız), sizi, Nuh kavmından sonra, Hükümdarlar yaptı. Size, yaratılışta, onlardan (Nuh kavmından) ziyâde boy bos (ve kuvvet) verdi.

O halde, Allah'ın nimetlerini (unutmayıp) hatırlayınız ki: kurtuluşa erebilesiniz!" dedi.

"Sen, bize, yalnız Allah'a ibadet etmemiz. Atalarımızın tapmakta olduklarını bırakmamız için mi geldin?!

O halde, doğruculardan isen, bizi, tehdid etmekte olduğun şeyi (azabı) getir bize!" dediler.

Hûd:

"Rabb'ınızdan, üzerinize bir azab, bir gazab hakk oldu muhakkak!

Kendinizin ve Atalarınızın takdığınız (düzme) bir takım adlar (putlar) hakkında, Allah, onlara bir Hüccet indirmemişken, benimle mücâdele mi ediyorsunuz?

Artık, bekleyiniz!

Şüphesiz ki, ben de, sizinle birlikte onu, bekleyenlerdenim[31]

Ey kavmim! Ben, buna (bu tebliğime) karşılık, sizden hiç bir ücret istemiyorum.

Benim mükâfatım, ben'i Yaratan'dan başkasına âid değildir.

Hâlâ, akıllanmayacak mısınız?!

Ey kavmim! Rabb'ınızdan yarlıganmak dileyiniz.

Sonra, yine, Ona tevbe ve rücu ediniz ki, üstünüze bol bol (feyzini) göndersin. Kuvvetinize, daha fazla kuvvet katsın!

Günahkârlar olarak yüz çevirmeyiniz!" dedi.

"Ey Hûd! Sen, bize açık bir Mucize getirmedin!

Biz de, senin sözünle, İlahlarımızı bırakıcı değiliz!

Sana, inanıcılar da, değiliz! [32]

Sen, bize, İlâhlarımız(a tapmak)tan, bizi döndürmek için mi geldin?!

Öyle ise, bizi tehdid etmekte olduğun şeyi -eğer (iddianda) doğru söyleyenlerden isen- getir bize!" dediler.

Hûd:

"(Bunun) İlmi, ancak, Allah katındadır.

Ben, size, gönderildiğim şeyi, tebliğ ediyorum.

Fakat, ben, sizi, bilmezler güruhu olarak görmekteyim [33]

Allâh'dan korkunuz ve bana, itaat ediniz! [34]

Ben, cidden, üstünüze (gelecek) büyük bir günün azabından korkuyorum!" dedi. [35]

Onlar:

"Va'z etsen de veya va'z edicilerden olmasan da, bize göre, birdir.

Bu, öncekilerin âdetinden başka (bir şey) değildir.

Biz, azaba uğrayacaklar da, değiliz!" dediler. [36]

Onun (Hûd'un) kavminden -kendi/erine dünya hayatında refah verdiğim/z halde, küfr (ve inkâr) eden- bir güruh da:

"Bu, sizin gibi bir beşerden başkası değildir.

Sizin yediklerinizden yiyor, içtiklerinizden, içiyor!

Eğer, kendiniz gibi bir insana boyun eğerseniz, and olsun ki: o takdirde, mutlaka, hüsrana düşenlersinizdir.

Öldüğünüz ve bir toprak, bir kemik olduğunuz vakit, sizin herhalde (diri olarak kabirlerinizden) çıkarılmış olacağınızı mı va'd (ve tehdid) ediyor o?

Tehdid olunageldiğiniz o şey, ne kadar uzak! Ne kadar uzak!

O (hayat), bizim (şu) dünya hayatımızdan başkası değildir.

Yaşarız, ölürüz.

Fakat, biz (tekrar) dirilecekler değiliz!

O (Hûd), Allâha karşı, yalan düzen bir adamdan başkası değildir.

Biz, onu, tasdik edici değiliz!" dediler.

(Hud):

"Rabb'ım! Beni, yalanlamalarına karşı, Sen, bana yardım et!" dedi.

(Allah) Buyurdu ki:

Az bir (zamanda) her halde, onlar, pişman olacaklardır!

İşte, onları, o müthiş (azab) Sayha(sı), Allah'ın bir adâletfi) olmak üzre, hemen yakalayıverdi de, onları, bir çörçöp haline getirdik!

Artık, uzak olsun o zâlimler güruhu! [37]

Onlar, onu, (azabı), vadilerine yönelerek gelen bir bulut haline görmüşlerdi de;

"Bu, bize yağmur verici bir buluttur!" demişlerdi.

Hayır! Bu, çarçabuk gelmesini istediğiniz şeydir! Kasırgadır ki, onda, elem verici bir azab vardır.

O, Rabb'ının emriyle, her şeyi helak edecektir!

İşte, onlar, o hale geldiler ki, meskenlerinden başka bir şey görünmez oldu!

Biz, işte, günahkârlar güruhunu, böyle cezalandırırız! [38]

.....Alay ede geldikleri şey, kendilerini, çepçevre kuşatıverdi. [39]

.....Her uğradığı şeyi (yerinde) bırakmıyor, mutlaka, onu, kül gibi savuruyordu. [40]

Çünki, biz (haklarında) uğursuz (ve uğursuzluğu) sürekli bir günde, onların üstüne, çok gürültülü bir kasırga saldık.

(Öyle bir kasırga ki) insanları, sanki, onlar, köklerinden sökülmüş hurma kütükleri imiş gibi, tâ temelinden koparfıp helake uğratıyordu. [41] (Allah) onu, yedi gece, sekiz gün ardı ardınca, üzerlerine musallat etti.

Öyle ki (eğer, sen de, hâzır olsaydın) o kavmin (bu müddet) içinde (nasıl) ölüp yıkıldığını görürdün!

Sanki, onlar, içleri bomboş hurma kütükleri idiler! Şimdi, onlardan bir kalan görebiliyor musun? [42]

(Hûd'un) kendisini de, onunla birlikte olan (Müslümanları da, katımızdan bir Rahmet ile kurtardık.

Âyetlerimizi yalan sayıp iman etmemiş olanların ise, kökünü kestik!'[43]

Hud Aleyhisselâmın Hacca Gidişi:

Peygamberimiz, Veda haccında, Osfan vadisine vardığı zaman, Hz.Ebu Bekr'e: "Ey Ebû Bekr! Bu, hangi vadidir?" diye sormuş, Hz.Ebû Bekr", Osfan vadisidir!" deyince, Peygamberimiz: Hud Aleyhisselâmın da, beline Aba tutunmuş, belinden yukarısını alacalı bir kumaşla bürümüş, genç ve kızıl, yuları hurma lifinden örülmüş dişi bir deve üzerinde olduğu halde, Hacc için buradan Telbiye ederek geçmiş olduğunu haber vermiştir. [44]

Hud Aleyhisselâmın Mekke'ye Gidişi Ve Vefat Edişi:

Rivayete göre: Peygamberlerden, ümmeti helak olan Peygamber, kendisine iman edenlerle birlikte Mekke'ye gelir, vefatına kadar orada, Yüce Allah'a ibadetle meşgul olurdu. [45]

Âd kavmi helak olunca, Hud Aleyhisselâm da, kendisine iman etmiş olan kimseleri yanına alarak Mekke'ye gitti ve oradan ayrılmadı. [46]

Mekke'de vefat eden Peygamberlerden, Zemzem ile Hacerülesved arasında yetmiş[47], diğer rivayette doksan dokuz Peygamber gömülüdür.

Hud Aleyhisselâm da, orada gömülü Peygamberler arasındadır. [48]

Hud Aleyhisselâmın Hadramevt'te vefat ettiği ve kabrinin, orada kızıl kumdan bir tepe üzerinde bulunduğu[49] ve vefatında dört yüz altmış dört yaşında olduğu da, rivayet edilir. [50]

Ona ve gönderilen bütün Peygamberlere selâm olsun![51]

---

[1]. Veya Carud (Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.12O)

[2]. ibn.Kuteybe-Maarif s.14, Yâkubî-Tarih c.1,s.22, TaberMarih c.1 ,s.110, Sâlebi-Arais s.62, Ebülfida-Elbidaye vennihaye C.1.S.120.

[3]. Dîneverî-El'ahbar s.5, Sâlebî-Arâis s.62.

[4]. ibn.Kuteybe-Maarif s.14, İbn.Asâkir-Tarih c.2,s.361.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/117.

[5]. Mir Hâvend-Ravzatussafa Terceme s. 146.

[6]. ibn.Kuteybe-Maarif s.14.

[7]. İbn.Kuteybe-Maarif s.14, Hâkim-Müstedrek c.2,s.564, Muhyiddin b.Arabî-Muhâdaratülebrar c.1,s.123, Mîr Hâ-vend. Ravzatussafa Terceme s.146, 147.

[8]. Hâkim-Müstedrek c.2,s.563.

[9]. Mir Hâvend-Ravzatussafa Terceme s.147.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/117.

[10]. Taberî-Tarih c.1,s.109-110, Sâlebî-Arais s.61, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.85.

[11]. Taberî-Tarih c.1,s.110, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.89 .

[12]. ibn.Kuteybe-Maarif s.14.

[13]. Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.120-121.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/117-118.

[14]. İbn.Kuteybe-Maarif s.14.

[15]. Şuarâ: 133,134.

[16]. Şuarâ: 129.

[17]. Araf: 69, Ahkaf: 26, Salebî-Arâis s.61, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.85.

[18]. Hûd: 59

[19]. Fussilet: 15

[20]. Hıcr: 11, 12

[21]. Taberî-Tarih c.1,s.110, Sâlebî-Arais s.62, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.85

[22]. Mü'minun: 35-37.

[23]. Taberî-Tarih c.1,s.110.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/118.

[24]. İbn.Kuteybe-Maarif s.13, Dîneverî-El'ahbar s.5, Yâkubi-Tarih c.1,s.22 (*) Yüz yıl (Mîr Hâvend Ravzatussafa, Terceme s.147).

[25]. Taberî-Tarih c.1,s.110, Sâlebî-Arais s.62, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.85.

[26]. Yâkubî-Tarih c.1,s.22, Taberî-Tarih c.1,s.110, Mes'ûdî-Ahbaruzzaman s.81, Sâlebî-Arais s.62, Ebülferec ibn.Cevzî-Tabsıra c.1,s.78.

[27]. Yâkubîc.1,s.22, Taberîc.1,s.110, Mes'udîs.81, Salebîs.62, Ebülferec ibn.Cevz!c.1,s.78, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.85.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/118-119.

[28]. Ârâf: 65, Hûd: 50.

[29]. Ârâf: 65, Şuarâ: 124.

[30]. Hûd: 50.

[31]. Ârâf: 66-71

[32]. Hûd: 51-53.

[33]. Ahkaf: 22-23.

[34]. Şuarâ: 131.

[35]. Şuarâ: 135, Ahkaf: 21.

[36]. Şuarâ: 135-138.

[37]. Mü'minun: 33-41.

[38]. Ahkaf: 24-25.

[39]. Ahkaf: 26.

[40]. Zâriyat: 42.

[41]. Kamer: 19-20.

[42]. 40) Elhakka: 7-8.

[43]. Ârâf: 72.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/119-122.

[44]. Ahmed b.Hanbel-Müsned c.1,s.232, ibn.Kayyım-Zâdülmaad c.3,s.239, Heysemî-Mecmuazzevaid c.3,s.320.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/122.

[45]. Ezrakî-Ahbaru Mekke c.1, s.68, Hâkim-Müstedrek, c.2,s.563, Sâlebî-Arais s.66.

[46]. ibn.Kuteybe-Maarif s.14, Sâlebî-Arais s.66, Mîr Havend-Ravzatussafa Tercemesi s.146.

[47]. Ezrakî-Ahbaru Mekke c.1,s.73.

[48]. Ezrakî-Ahbaru Mekke c.1,s.68, Hâkim-Müstedrek c.2,s.563-654.

[49]. Hâkim-Müstedrek c.2,s.564, Aliyyülmüttakî-Kenzülummal c.12,s.480, Mîr Hâvend-Ravzatussafa Tercemesi s. 146-147.

[50]. Mîr Hâvend-Ravzatussafa Tercemesi s.147.

[51]. M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/122.

SALİH ALEYHİSSELÂM

Salih Aleyhisselamın Soyu Ve Mesleği:

Salih b.Ubeyd[1], b.Esif[2] veya Asit[3], b.Kemaşic[4] veya Masic[5] veya Masih[6] b.Ubeyd, b.Hadir[7] veya Hazir[8] veya Cadir[9] veya Hacir[10] b.Semud[11]', b.Âbir[12] veya Cair[13] b.İrem, b.Sâm, b.Nuh Aleyhisse!amdır. [14]

Salih Aleyhisselam; Semud kavmi içinde Baba ve Ana soyu yönünden en seçkin ve üstün bir durumda idi. [15]

Kendisi, daha önce ticaretle uğraşırdı. [16]

Salih Aleyhisselamın Şekil Ve Şemaili:

Salih Aleyhisselâm, İsâ Aleyhisselama benzerdi. Beyaza çalar kırmızı benizli idi.

Düz saçlı idi. Kıvırcık saçlı değildi.

Kendisi, İsâ Aleyhisselam gibi yalın ayak yürür, ayakkabı giymezdi. [17]

Semuo Kavmi Ve Yurdları:

Salih Aleyhisselâm in kavmi, İkinci Âd diye anılan Semud kavmi olup Arabul'-âribedendir. [18]

Yüce Allah, Birinci Âd'ı, yâni Hûd Aleyhisselamın kavmini helak ettikten sonra, onların ardından Semud kavmini yer yüzüne hâkim kılmıştı. [19]

Yüce Allah, Semud kavmini, uzun ömürlü yaratmıştı.

Hattâ, onlardan, bir kimse, kendisine taştan, çamurdan bir ev yapar, adam, daha sağ iken, ev, yıkılır giderdi.

Bunun için, onlar, dağlarda kayaları oyarak kendilerine evler edindiler ve geçim bolluğu içinde yaşadılar durdular. [20]

Semud kavmi; Hicaz'la Şam arasında Vâdilkura'ya kadar uzanan Hicr bölgesinde otururlardı. [21]

(Hicr; Semud kavminin, Medine ile Şam arasında bulunan yurdlarının adıdır.)

Istahrî, Hicr hakkındaki müşâhadelerini şöyle anlatır: Hicr, halkı, az bir kariyedir. Dağlar arasında olup Vâdilkura'ya bir günlüktür.

Yüce Allah'ın buyurduğu gibi, Semud kavminin, dağlardan yontmuş oldukları evler (Şuarâ: 149), buradadır.

Esâlis diye anılan dağlar içinde, bizim evlerimizin teşkilatına benzer dağlar gibi yükselmiş evler gördüm.

Uzaktan bakan, onları, birbirine bitişik dağ sanar.

Ortasına varınca, her birinin münferid ve kendi kendine dikili durduklarını görür.

Dolaşacak olan, onlardan her birinin çevresini, seğirterek zahmetsizce dolaşabilir.

Evlerden her biri, kendi kendine ayakta durmaktadır.

İnsan, onların üzerine, ancak, son derecede zahmet çekerek çıkabilir.

Yüce Allah'ın:

"... İşte, dişi deve! Su içme hakkı, bir gün, onundur. Belli bir günün su içme hakkı da, sizindir." (Şuarâ: 155) buyurduğu Semud kuyusu da, Hicrdedir."[22]

Salih Aleyhisselamın Semud Kavmine Peygamber Olarak Gönderilişi:

Semud kavmi, işi büsbütün azıtıp Allah'ın emrine aykırı olarak putlara tapmağa[23], yer yüzünde fesad çıkarmağa[24], taşkınlık etmeğe başladıkları zaman[25],

Yüce Allah, onlara, Salih Aleyhisselâmı, Peygamber olarak gönderdi. [26]

Salih Aleyhisselâm, Semud kavmini, bütün putları atarak[27] Bir olan Allah'a, hiç bir şeyi şerik koşmaksızın iman ve ibadet etmeye davete başladı. [28]

"Fakat, onlar; Salih Aleyhisselâmı ve tebligatını, küfr ve inkârla karşıladılar. [29]

Zâten, Semud kavmi, kendilerine Salih Aleyhisselâmdan önce gönderildikleri anlaşılan ve fakat, isimleri ve kıssaları, Kur'ân-ı Kerimde açıklanmamış olan başka Peygamberleri de, yalanlamış durmuşlardı. [30]

Salih Aleyhisselâm, davet ve tebligatına ısrarla devam etti.

Davetini, kabul etmedikleri takdirde, Allah'ın gazabına ve azabına uğrayacaklarını, onlara haber verdi. [31]

Semud kavmi ile yirmi yıl uğraştı. [32]

İş, uzayıp gidince, Salih Aleyhisselâmdan, söylediklerini doğrulayacak bir âyet, bir Mucize göstermesini istediler.

Salih Aleyhisselâm, onlara:

"Nasıl bir Mucize istersiniz?" diye sordu.

Semud kavminin, her yıl belli bir günde putlarını yanlarına alarak çıkıp kutladıkları bir Bayramları vardı.

Sen, kendi İlâhına yalvar.

Biz de, kendi ilâhlarımıza yalvaralım.

Eğer, senin İlahın, duanı kabul ederse, biz, sana tâbi olalım.

Eğer, bizim ilahlarımız, duamızı kabul ederse, sen, bize tâbi ol!" dediler.

Salih Aleyhisselâm:

"Olur!" dedi.

Semud kavmi, Vesenleri, putları ile birlikte bu Bayramlarını kutlamağa çıktılar.

Salih Aleyhisselâm da, onlarla birlikte gitti.

Semud kavmi, dualarında: Salih Aleyhisselamın yapacağı duasından hiç bir şeyi kabul etmemesini Vesenlerinden, putlarından istediler.

O zaman, Semud kavminin Seyyidi, Ulu kişisi olan Cenda' b.Amr:

"Ey Salih! Şu kayanın yanına bizimle birlikte git. Kayanın içinden, bizim için, şöyle şöyle vasıfda bir dişi deve çıkarırsan, senin Peygamberliğini, doğrular ve sana, iman ederiz!" dedi.

Salih Aleyhisselam, bunu yaptığı takdirde, Peygamberliğini tasdik ve kendisine iman edecekleri hakkında onlardan kesin söz aldıktan sonra[33], kayanın yanında namaz kıldı[34], Yüce Allah'a dua edince, kaya, sanki, doğum sancısı gibi sancılandı. [35]

Gebe bir kadının hareketi gibi, hareket etti. [36] Titredi, sonra da, ikiye ayrılarak, içinden, istedikleri vasıfta bir Deve çıktı. [37]

Kaya, bir deve doğurdu. [38]

Semud kavmi, bu Deve'yi, istedikleri kadar sağarlar, kablarını, kaçaklarını sütle doldururlardı. [39]

Bunun üzerine, Cenda' b.Amr ile kavminden bazı kişiler, Salih Aleyhisselama iman etti. [40]

Cenda' b.Amr'ın amcasının oğlu Şihab b.Halife gibi Semud kavminin bazı Eşrafı da, Salih Aleyhisselama iman etmek ve tâbi olmak istedilerse de, Vesenleri-nin sahipleri olan Eşraftan Zuab b.Amr ile Habbab ve Rebab, engel oldular. Onlar da, bunlara uyarak, Müslüman olmaktan vaz geçtiler. [41]

Semud Kavminin Mucize Deveyi Öldürmeleri Ve Salih Aleyhisselâmı Da Öldürmeğe Kalkışmaları:

Salih Aleyhisselam, Rabb'inin, kendisine verdiği Devesinden hiç ayrılmazdı. O, nereye yönelse, onun yanında bulunurdu. [42]

Deve, bir gün, Semud kavminin suyundan içer, bir gün de, onlar Deve'nin sütünü sağar, içerlerdi.

Semud kavmi, Rab'larının emrine karşı, kibir ve gurura düştüler, azgınlık ettiler, Deveyi boğazladılar. [43]

Deveyi boğazlıyanlardan birisi: kızıl.sarışın, gök gözlü, köse, kısa bir adamdı.

Öteki de, uzun boylu, akılsız ve titrek bir kimse idi. [44]

Ana deve, kesilince, yavrusu kaçıp dağa çıktı. [45]

Yavru deve, Salih Aleyhisselâmı görünce, ağladı ve üç kerre böğürdü.

Salih Aleyhisselam; Semud kavmine:

"Her böğürüş, bir eceldir: Yurdunuzda, üç gün daha yaşayacaksınız! Bu, ya-lanlanamayacak bir Va'd'dir!" dedi.[46]

Semud kavminden, Salih Aleyhisselâmı, öldürmeğe kalkışanlar, oldu. Fakat, Allah, onu, korudu. [47]

Semud Kavminin Helak Oluşu:

Semud kavmi, Salih Aleyhisselâmla alay ederek, azaba, ne zaman uğrayacaklarını, sordular.

Salih Aleyhisselam:

"Azab alâmeti: birinci günde, yüzleriniz, sararmış olarak sabaha çıkacaksınız!

İkinci günde, yüzleriniz, kızarmış olarak sabaha çıkacaksınız!

Üçüncü günde, yüzleriniz, kararmış olarak sabaha çıkacaksınız!" dedi.

Gerçekten de, ilk günde sabaha çıktıkları zaman, küçük büyük, erkek, kadın, hepsinin yüzleri, sanki, haluk kokusu sürünmüş gibi sapsarı kesilmişti. [48]

Bunun üzerine, Semud kavmi, helak olacaklarını ve Salih Aleyhisselâmın doğru söylemiş olduğunu anladılar. [49]

İkinci gün, yüzleri, kızarmış olarak sabaha çıktılar.

Üçüncü gün, yüzleri, kara boya sürünmüş gibi kararmış olarak sabaha

çıktılar. [50]

Dördüncü gün, pazar günü, sabaha çıktıkları zaman, kendilerine, azabdan, cezadan neler geleceğini, gelecek azabın, hangi yandan[51], üzerlerinden gökten mi? yoksa, ayaklarının altından, yerden mi?

geleceğini[52] bilmiyorlar[53]; kâh başlarını kaldırıp semaya bakıyorlar, kâh gözlerini yere dikiyorlardı! [54]

Sabaha girdikleri sırada[55], güneş doğarken[56]', gökten, onlara göklerin bütün gürlemelerini, yer yüzünün bütün çığlıklarını içinde taşıyan[57] öyle bir bağırışla bağırıldı ki, bir anda göğüslerindeki kalbleri parçalandı!'[58]

Canları, bedenlerinden uçtu! Solukları, kımıldamaları, kesiliverdi!

Altlarından da, son derece şiddetli bir sarsıntı ile sarsıldılar. [59]

Allah'ın Hareminin, bu azabdan koruduğu bir tek kimseden başka, doğu, batı arasında, onlardan, helak olmadık bir kimse kalmadı! [60]

Kurtulan o tek kişi ise, Ebû Rigal idi. [61]

Âd kavminin helaki ile Semud kavminin helaki arasındaki süre, bes yüz y.ld.. [62]

Kur'ân-I Kerimin Semud Kavmi Hakkındaki Açıklaması:

Salih Aleyhisselamın Semud Kavmine gönderilişi ve onların kötü tutum ve davranışları ve akıbetleri Kur'ân-ı Kerim'de şöyle açıklanır:

"And olsun ki: Eshab-ı Hicr da, Peygamberleri, yalanlamışlardır.

Biz, onlara, âyetlerimizi vermiştik te, onlar, bunlardan yüz çevirici idiler.

Onlar, dağlardan, emîn emin evler, yontar, oyarlardı. [63]

And olsun ki: biz, Semud (kavmına) da;

"Allah'a, ibadet ediniz!" diye kardeşleri Salih'i gönderdik.

Bir de, ne görsün: onlar, birbirleriyle çekişir iki fırkadır!

Salih:

"Ey kavmim! Niçin iyiden (ve güzelden) önce, çarçabuk kötüyü (azabı) istiyorsunuz?!

Allah'dan, yargılanmanızı istemeli değil misiniz? (Böyle yaparsanız) umulur ki, esirgenirsiniz." dedi.

"Biz, senin yüzünden ve maiyyetinde bulunan kimseler (Mü'minler) yüzünden, uğursuzluğa uğradık!" dediler.

(Salih):

"Sizin (bütün) emel ve hareketleriniz), Allah katında gizli değildir.

Belki, siz, imtihana çekilmekte olan bir kavmsiniz!" dedi.

O şehirde (Hıcrda, düşman) dokuz erkek vardı ki, bunlar, yer (yüzün)de fesad çıkarıyorlar, iyilik tarafına hiç yanaşmıyorlardı.

Onlar, Allah adıyla andlaşarak:

Ona (Salih'e) ve Ehline, her halde bir gece baskın yapalımf hepsini öldürelim) Sonra da, Velîsine: and olsun ki; biz, o ailenin helakinde hâzır değildik.

Şüphesiz ki: biz, (bu sözümüzde) elbette sâdıklarız! diyelim." dediler.

Onlar, böyle bir tuzak kurdular.

Biz de, kendilerinin haberleri olmadan, onların planlarını, altüst ediverdik! [64]

....O

Ey kavmim! Allah'a, ibadet ediniz!

Sizin, O'ndan başka, hiç bir İlâhınız yoktur.

O, sizi, topraktan meydana getirdi.

Sizi, orada ömür geçirmeye (veya imâra) memur etti.

O halde, O'ndan, yargılanmak dileyiniz.

Sonra, Ona tevbe ediniz.

Şüphe yok ki, Rabbim(in Rahmeti) çok yakındır.

O (duaları da) kabul edendir. [65]

Düşününüz ki: (Allah) sizi, Âd'dan sonra, Hükümdarlar yaptı.

Yer yüzünde sizi yerleştirdi.

Ovalarından köşkler yapıyor, dağlarından, evler yontuyorsunuzdur.

Artık, (hepiniz) Allah'ın lütuflarını anınız.

Yer yüzünde fesadcılar olup taşkınlıklar yapmayınız!" dedi. [66]

"Ey Salih! Sen, bundan önce, içimizde ümid beslenen biri idin.

(Şimdi) Atalarımızın taptığı şeylere tapmamızdan bizi vaz geçirmek mi istie-yorsun?!

Senin, bizi (İbadete) davet ettiğin (Rab)dan, hakîkaten, şüphe içindeyiz, şüphe-leniciyiz!" dediler.

(Salih):

"Ey kavmim! Ya ben, Rabb'ımdan (gelen) apaçık bir Mucizenin üzerinde isem, ve O Rab, Kendinden, bana bir Rahmet (Peygamberlik) vermişse, buna, ne diyeceksiniz?

O halde, Allah'ın (intikamından -eğer, Ona isyan edersem- (kurtarmak hususunda) bana, kim yardım eder?

Demek, siz, beni ziyana uğratmaktan, (bunu) bana karşı artırmaktan başka bir şey yapmayacaksınız? [67]

Şüphesiz ki, ben, size (gönderilmiş) emîn bir Peygamber'im. Artık, Allâh'dan korkunuz ve bana, itaat ediniz.

Ben, buna karşılık, sizden, hiç bir ücret istemiyorum.

Benim mükâfatım, âlemlerin Rabb'ından başkasına aid değildir.

Siz, buradafki nimetlerin içinde), bağların, pınarların içinde, ekinliklerin ve do-murcukları nazik ve yumuşak hurma ağaçlarının içinde emîn emîn bırakılacak mısınız?

Dağlardan, şımarık şımarık evler yontuyorsunuz. Artık, Allah'dan korkunuz ve bana, itaat ediniz.

Ifratcıların emrine boyun eğmeyiniz ki, onlar, yer (yüzün)de fesad yapar, ıslah etmez kimselerdir." dedi.

"Sen, ancak (hızlı) büyülenmişlerdensin!" dediler. [68]

Onun kavminden (iman etmeyi) kibirlerine yediremeyen ileri gelenleri de, kendilerince her görünenlere, onların içinden iman edenlere:

"Siz, Salih'in, gerçekten, Rabb'ı katında gönderilmiş bir Peygamber olduğunu biliyor musunuz?" dediler.

Onlar da:

"Biz, doğrusu, onunla ne gönderildiyse, ona, iman edicileriz!" dediler. [69]

Yine, kibirlenen kimseler:

"Biz, doğrusu, o, sizin iman ettiğinize münkir ve kâfir olanlarız! [70]

Salih'e de:

"Sen, bizim gibi bir beşerden başkası değilsin!

Bununla beraber, eğer (Peygamberlik dâvasında) doğruculardan isen, haydi bir âyet (bir mucize) getir!" dediler. [71]

(Salih):

"Ey kavmim! İşte, size bir âyet (bir Mucize) olmak üzere Allâhın şu dişi Devesi!

Artık, onu, serbest bırakınız. Allâhın arzında otlasın... [72]

İşte, bu Dişi Deve!

Su içme hakkı, (bir gün) onundur.

Belli bir günün su içme hakkı da, sizindir.

Ona, bir kötülükle ilişmeyiniz!

Sonra, sizi, büyük bir günün azabı, yakalar!" dedi. [73]

Derken. O Dişi Deve'yi -ayaklarını keserek- öldürdüler.

Salih! Eğer, sen, gönderilmiş Peygamberlerden isen, bizi, tehdid edip durduğun azabı, getir bize! dediler. [74]

Rab'lerinin, emrinden (uzaklaşarak) isyan ettiler ve:

Salih! Eğer, sen, gönderilrr m azabı, getir bize! dediler

.....Bunun üzerine (Salih):

"Memleketinizde üç gün daha yaşayınız!

İşte, bu, yalanı çıkarılamayacak bir tehdiddir!" dedi.

Vaktâ ki, azab emrimiz geldi. [75]

Sabaha girdikleri sırada, onları, o (korkunç) Bağırış, yakalayiverdi!

Kazanageldikleri o şeyler, kendilerinden (hiç bir azabı) def edemedi. [76]

Salih'i de, onun maiyyetinde iman etmiş olanları da, tarafımızdan bir rahmet olarak (azabdan ve) o günün rüsvaylığından kurtardık.

Şüphesiz ki, Rabb'ın, O, çok kuvvetlidir, mutlak galibdir.

O zalimleri ise, korkunç bir ses alıp götürdü de, yurdlarında dizüstü çöken (canları çıkan) kimseler oluverdiler!

Sanki, orada (hiç) oturmamışlardı!

Haberiniz olsun ki: Semud (kavmi), hakikaten, Rab'lerine küfr ettiler.

Gözünüzü acınız, iyi biliniz ki: Semud'a (Allah'ın Rahmetinden) uzaklık (verilmiştir.) [77]

Semud (kavminin helak edilmesinde) de, (bir ibret vardır). Hani, onlara:

Bir zamana kadar, yararlanadurunuz! denilmişti de, Rab'lannın emrinden uzaklaşıp azmışlardı.

İşte (bu yüzden) kendileri de, göre göre, onları Yıldırım tutuvermişti de, ayakta durmağa güç yetiremediler, bir yardım da, göremediler. [78]

İşte, sana! Onların, kendi zulümleri yüzünden ıpıssız kalmış evleri!

Şüphe yok ki, bilecek bir kavim için, bunda (ibret verici) bir nişane vardır[79]

İman edip te (fenalıktan) sakınır olanları, biz (dâima) kurtardık. [80]

Salih Aleyhisselâmın Hacca Gidişi:

Peygamberimiz Muhammed Aleyhisselâm, Veda' Haccında, Osfan vadisine vardığı zaman, Hz.EbÛ Bekr'e: "Ey Ebû Bekr! Bu, hangi vadidir?"

diye sormuş, Hz.Ebû Bekr: "Osfan vadisidir!" deyince, Peygamberimiz, Salih Aleyhisselâmın da, beline aba tutunmuş, belinden yukarısını, alacalı bir kumaşla bürümüş, genç ve kızıl tüylü, yuları hurma lifinden örülmüş dişi bir deve üzerinde olduğu halde, Hacc için, buradan, Telbiye ederek geçmiş olduğunu haber vermiştir. [81]

Salih Aleyhisselâmın Helak Olan Kavmine Hitab Edişi Ve Mekke'ye Gidişi:

Salih Aleyhisselâm; Semud kavmini, Yüce Allah'a iman ve ibâdete davet etmekle uğraşmıştı. [82]

Semud kavminin helakinden sonra, Hicr'den ayrılırken, onlara şöyle hitab

etti[83]:

".....Ey kavmim! And olsun ki: ben, size, Rabb 'imin Elçiliklerini tebliğ etmişimdir.

Size, hayrhahlık göstermişimdir.

Fakat, siz, hayrhahları sevmezsiniz ki!" dedi. [84]

Salih Aleyhisselâm, yanında bulunan Mü'minlere de:

"Ey kavmim! Şüphe yok ki, burası, halkına, Allah'ın gazab etmiş olduğu bir yerdir.

Buradan, hemen göç ediniz ve Allah'ın Harem'ine ve Emân'ına gidip kavuşunuz!" dedi.

Abalarının içinde ihrama girdiler. Lifden yularlı, genç, kızıl tüylü develeri yedeklerine alarak yola düştüler. Telbiye ede ede gittiler, Mekke'ye varıp kavuştular. Hayatlarının sonuna kadar orada kaldılar.

Kabirleri, Kâbenin batısında, Dârünnedve ile Hicr arasında bulunmaktadır. [85]

Rivayete göre: Salih Aleyhisselâm vefat ettiği zaman iki yüz elli sekiz[86] veya iki yüz seksen yaşında idi. [87]

Haremin Azabdan Koruduğu Tek Adam Ebû Rigal Ve Akıbeti:

Peygamberimiz Muhammed Aleyhisselâm; Tebük seferinde Hıcr'dan geçerken, Semud kavminden, ancak, Harem'in korumuş olduğu bir tek adamın sağ kaldığını haber vermişti.

Eshabı kiram: "Ey Allah'ın peygamberi! Kim'di o adam?" diye sordular. Peygamberimiz:

"Ebû Rigal'dır!" buyurdular. [88] Ebû Rigal, Sakıtların atasıydı. [89]

Salih Aleyhisselamın da, kölesi idi. [90]

Onu, Mekke tarafına, Sadaka, Zekât Tahsildarı olarak göndermişti.

Ebû Rigal; sütü çekilmiş yüz koyunu, ayrıca bir koçu ve bir de, akşamleyin annesi ölmüş bir oğlan çocuğu bulunan bir adamın yanına vardı.

Ona: "Beni, sana, Resûlullâh gönderdi!" dedi.

Adam: "Resûlullah'ın Elçisi, hoş geldi, safa geldi. İstediğini, al!" dedi.

Ebû Rigal, koyunlardan, sütlü olanı, aldı.

Adam: "O, annesinin ölümünden sonra, sağ kalan şu çocuğundur. Onun yerine, on koyun al!" dedi.

Ebû Rigal: "Hayır!" dedi.

Adam: "Yirmi koyun al!" dedi.

Ebû Rigal: "Hayır!" dedi.

Adam: "Elli koyun al!" dedi.

Ebû Rigal: "Hayır!" dedi.

Adam: "Şu bir koyundan başka, koyunların hepsini al!" dedi. [91]

Ebû Rigal: "Hayır!" dedi.

Bunun üzerine, adam: "Eğer, sen, süt içmeyi seversen, ben de, severim" diyerek ok çantasındaki okları, serdi. Sonra da:

"Ey Allâhım! Sen, şâhid ol!" dedi. Yayına, bir ok yerleştirip Ebû Rigal'i öldürdü. "Bunun haberi, Allah'ın Peygamberine, benden önce, erişmesin!" dedi. Salih Aleyhisselamın yanına varıp Ebû Rigal'in yaptıklarını haber verdi.

Salih Aleyhisselâm, ellerini, göğe kaldırdı. Üç kerre:

"Ey Allah'ım! Ebû Rigal'e, lanet et!" diyerek dua etti. [92]

Ebû Rigal'i öldüren, Kays. Aylanlardan Münebbih b.Hevâzin'in oğlu Sakıf idi. [93]

---

[1]. ibn.Kuteybe-Maarif s. 14, Taberî-Tarih c.1,s.H5, Sâlebî-arais s.67, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.89, Ebülfida-Elbidaye vennihâye c.1,s.13O.

[2]. Taberî-Tarih c.1,s.115, İbn.Esîr-Kâmil c. 1,5.89.

[3]. Sâlebî-AraiS s.67.

[4]. Taberî-Tarih c.1,s.115.

[5]. İbn.Esîr-Kâmil c. 1,5.89.

[6]. Salebî-Arais s.67, Ebülfîda-Elbidaye vennihaye c.1,s.13O.

[7]. Taberî-Tarih 6.1,s.l 15.

[8]. Salebî-Arais S.67.

[9]. İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.89.

[10]. Ebülfida-Elbidaye Vennihaye c.1,s 130.

[11]. Taberî s.115, Salebi s.67, Ibn.Esîr s.89, Ebülfida c.l.s.131.

[12]. ibn.Kuteybe-Maarif s.14, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.131.

[13]. Taberî-Tarih c.1,s.115.

[14]. İbn.Kuteybe-Maarif s.1, Taberi s.115, Ebülfida c.1,s.131.

[15]. Sâlebî-Arais s.67.

[16]. ibn.Kuteybe-Maarif s.14.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/125.

[17]. ibn.Kuteybe-maarif s.14, Hâkim-Müstedrek c 2,s.565.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/125.

[18]. Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.120.

[19]. Sâlebî-Arais s.66.

[20]. Taberî-Tarih c.1,s.115, Sâlebî-Arais s.67.

[21]. Taberî s.116, Salebî s.66, ibn.Esîr s.89.

[22]. Yâkut-Mûcemülbüldan c.2,s.22.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/125-126.

[23]. Sâlebî-Arais s.67.

[24]. Taberî-Tarih c.1, s.115, Sâleb:Arais s.67.

[25]. Taberî-Tarih c.1 ,s.116.

[26].) Araf: 74, Hûd: 61, İbn.Kuteybe-Maarif s.14, Dîneverî-El'ahbar s.5, Yâkubî-tarih c.1 ,s.22, Taberî-Tarih c.1 ,s.115, Sâlebî-Arais s.67.

[27]. Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.131.

[28]. Dineveri s.7, Taberî s.115, Salebi s.67, İbn.Esir s.89, Ebülfida s.131.

[29]. Ârâf: 76.

[30]. Hıcr: 80, Şuarâ: 141.

[31]. Sâlebî-Arâis s.67, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.89.

[32]. Taberî-Tarih c.1,s.119, Sâlebî-Arais s.72.

[33]. Sâlebî-Arais s.67, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.89-90, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.134.

[34]. İbn.Esîr-Kâmil C.1.S.90.

[35]. Sâlebî-Arais s.67, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.9O.

[36]. İbn.Kuteybe-Maarif s.14.

[37]. Sâlebî-Arais s.67, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.89-90, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.134.

[38]. İbn.Kuteybe-Maarif s.14.

[39]. Taberî-Tarih d.s.116, Salebi s.67, İbn.Esîr c.1,s.90.

[40]. Sâlebî-Arais s.67, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.90.

[41]. Salebî-Arais s.67, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.134.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/126-128.

[42]. İbn.Kuteybe-Maarif s.14.

[43]. Yâkıdî-Megazi c.3,s.1007, Ahmed b.Hanbel-Müsned c.3,s.296.

[44]. İbn.Kuteybe-Maarif s.14.

[45]. İbn.Kuteybe-Maarif s.14, Taberihc.1,s.117, Hâkim-Müstedrek c.2,s.567, Salebî-Arais s.70, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.92.

[46]. Taberî-Tarih c.1,s.117,Hâkim-Müstedrek c.2,s.567, Sâlebî s.70, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.93.

[47]. Nemi: 48-50, Taberî-Tarih c.1,s.117, Hâkim-Müstedrek c.2,s.566-567, Salebî-Arais s.70, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.92.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/128-129.

[48]. Taberî-Tarih c.1,s.117, Hâkim-Müstedrek c.2,s,567, Sâlebî-Arais s.71, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.92, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.136.

[49]. Sâlebî-Arais s.71.

[50]. Taberî-Ta. c.1 ,s.118, Hâkim c.2,s.567, Salebî s.71, İbn.Esîr c.1 ,s.92,93 Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1 ,s.136.

[51]. Taberî-Tarih c.11,s.118, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.136.

[52]. Taberî-Tarih c.1,s.118.

[53]. Taberî c.1,s.118, Hâkim c.2,s.567, Sâlebî s.71, İbn.Esîr c.1,s.93, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.136.

[54]. Taberî-tarih c.1,s.118, Sâlebî-Arais s.71, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.93.

[55]. Hıcr: 83.

[56]. Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s. 136.

[57]. Taberî-Tarih c.1,s. 118, Hâkim-Müstedrek c.2,s.567, Salebî-Arais s.71.

[58]. Taberî-Tarih c.1,s.118, Hâkim-Müstedrek c.2,s.567, Sâlebî-Arais s.71, İbn.Esîr-Kâmil C.1.S.93.

[59]. Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.13.

[60]. Taberî-Tarih c.1,s.118, Sâlebî s.71, İbn.Esîr c.1,s.93.

[61]. Taberî c.1, s.118, İbn.Esîr c.1,s.93, Ebülfida c.1, S.137.

[62]. Dîneverî-El'ahbar s.7.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/129-130.

[63]. Hicr: 80-82.

[64]. Nemi: 45-50.

[65]. Hûd: 65.

[66]. Ârâf: 74.

[67]. Hûd: 62-63.

[68]. Şuarâ: 143-153.

[69]. Araf: 75.

[70]. Araf: 76.

[71]. Şuarâ: 154.

[72]. Hûd: 64.

[73]. Şuarâ: 155-156.

[74]. Ârâf: 77.

[75]. Hûd: 65, 66.

[76]. Hıcr: 83-84.

[77]. Hûd: 66-68.

[78]. Zâriyât: 43-45.

[79]. Nemi: 52.

[80]. Nemi: 53.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/130-133.

[81]. Ahmed b.Hanbel-Müsned c.1,s.232, İbn.Kayyım-Zâdülmaad c.3,s.239, Heysemî-Mecmauzzevaid c.3,s.320.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/133-134.

[82]. Hâkim-Müstedrek c.2,s.565.

[83]. Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.137.

[84]. Ârâf: 79.

[85]. İbn.Kuteybe-Maarif s.14.

[86]. Mir Hâvend-Ravzatussafa Terceme s. 154.

[87]. Mîr Hâvend-Ravzatussafa Terceme s.154, Nişancı Mehmed Paşa Tarih s.19.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/134.

[88]. Vâkıdî-Megazi c.3,s.1007, Ahmed b.Hanbel-Müsned c.3,s.296.

[89]. Vâkıdî-Megazi c.3,s.1007.

[90]. Yâkutulhamevî-Mûcemülbüldan c.3,s.53.

[91]. Vâkıdî-Megazi c.3,s. 1007-1008.

[92]. Vâkıdî-Megazi c.3,s.1008.

[93]. ibn.Kuteybe-Kitabülmaarif s.41.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/134-135.

erkandeneme45452003-12-08T23:02:00Z2003-12-08T23:06:00Z 1 214481222561018 286
14341811.5606 90 21 false false false MicrosoftInternetExplorer4

İSMAİL ALEYHİSSELÂM

İsmail Aleyhisselâmın Soyu:

İsmail Aleyhisselâm; İbrahim Aleyhisselâmın, Hz.Hâcer'den doğan ilk ve büyük oğludur.[1]

İsmail Aleyhisselâmın Doğuşu,

İsmail Aleyhisselâmın Annesiyle Birlikte Mekke'ye Götürülüşü, İsmail Aleyhisselâmın Kurban Edilmek İstenilişi, İsmail Aleyhisselâmın Sünnet Oluşu, İsmail Aleyhisselâmın Arapça Öğrenişi, İsmail Aleyhisselâmın Ok Atıcılığı, İsmail Aleyhisselâmın Ata Biniciliği, İsmail Aleyhisselâmın Davarcılığı, İsmail Aleyhisselâmın Evlenişi;

İsmail Aleyhisselâmın Kabe'yi Babası ile birlikte yapışı... bahisleri için, İbrahim Aleyhisselâma âid bölüme bakınız![2]

İsmail Aleyhisselâmın Şekil Ve Şemaili:

İsmail Aleyhisselâm: boylu, boslu, ak saçlı, güzel ve nurlu yüzlü, kırmızımsı ten-li[3], küçük başlı, büyük gözlü, uzun burunlu, kalın boyunlu, geniş omuzlu, uzun elli ve uzun ayaklı, çok güçlü ve kuvvetli idi.[4]

İsmail Aleyhisselâmın Peygamberliği Ve Bazı Faziletleri:

İsmail Aleyhisselâm; Babası İbrahim Aleyhisselâmın vefatından sonra da, gerek Kabe ve gerek Hacc amellerine âid hizmetleri yürütmek ve yönetmekte devam etti.[5]

İlk olarak Kabe'ye örtü örttü.[6]

Yüce Allah, İsmail Aleyhisselâma Peygamberlik verdi.[7]

Onu; Mekke'de ve Mekke çevresinde oturan Cürhüm ve Amalika halkı ile Yemen kabilelerine[8], Me'rib ve Haciramevt taraflarına[9] Peygamber olarak gönderdi. [10]

Elli yıl, onları, İslâmiyete davet etti. [11]

Davet ettiği kimselerden bazısı iman, bazı inkâr etti. [12]

İman edenler, pek az idi. [13]

İsmail Aleyhisselâm, vazifesinde sabr ve sebat edenlerdendi. [14]

Sözünde, sâdıktı. [15]

Günahkârları, Mekke Hareminden, ilk sürüp çıkarandı. [16]

Kendilerine üstün meziyetler verilenlerden[17], en hayırlı olanlardandı., [18]

Namazlarını, kılmalarını, zekâtlarını vermelerini Ev halkına ve kavmine emrederdi.

Kendisi, Allah katında Rızâ'ya ermişti., [19]

İsmail Aleyhisselâm; Mekke'nin sıcaklığından şikâyetlenince, Yüce Allah:

"Ben, sana, Cennet'ten bir kapı (pencere), açacağım!

Kıyamet gününe kadar, oradan, sana serin serin yel esecektir!" buyurdu.

Pencere açılacağı bildirilen yer, kendisinin, vefat ettiği zaman, gömüldüğü Hicr

İdi.[20]

İsmail Aleyhisselâmın Bir Vasiyeti Ve Vefatı:

İsmail Aleyhisselâm, ölüm döşeğine düşünce, kızı Nesîme'yi, Ays'a nikahlamasını, kardeşi İshak Aleyhisselâma vasiyet etti. [21]

İshak Aleyhisselâm da, Ağabeyinin bu vasiyetini, yerine getirdi. [22]

Babası İbrahim Aleyhisselâmın vefatından sonra, İsmail Aleyhisselâm da, ve-fat etti. [23]

Hicr'de gömülü bulunan annesi Hz.Hâcer'in yanına gömüldü. [24] İsmail Aleyhisselâm vefat ettiği zaman, yüz otuz yedi yaşında idi. [25] Ona ve Âline ve gönderilen bütün Peygamberlere selâm olsun![26]

Hatim Kazılırken İsmail Aleyhisselâmın Tabutuna Rastlanışı:

Abdullah b. Zübeyr; Haccac'ın, Mancınıkla attırdığı taşlarla yıkılan Kabe'yi, yeniden yaptırırken (Hicrî: 64), Hatîm'i kazdırdığı sırada, orada, yeşil taştan bir Tâbut buldu.

Bunun hakkında Kureyşîlerden bilgi istedi. İstediği bilgiyi, hiç birinde bulamayınca, Abdullah b. Safvan'a adam gönderip ondan sordurdu.

Abdullah b.Safvan:

"Bu, İsmail Aleyhisselâmın kabridir. Onu, yerinden kımıldatma!" dedi.

Abdullah b.Zübeyr de, Tâbut'u, olduğu gibi bıraktı. [27]

İsmail Aleyhisselâmın Oğulları:

İsmail Aleyhisselâm, ilk zevcesini boşadıktan sonra[28], Cürhümîlerden Mudad b.Amr'ül Cürhümî'nin kızı ile evlenmiş, kendisinin, ondan on iki oğlu doğmuştu. [29]

Mudad'ın kızının ismi Ra'le idi. [30]

İsmail Aleyhisselâmın, Ra'leden doğan oğullarının isimleri şöyle idi:

1) Nâbit,

2) Kaydar,

3) Ezbel veya Ezbil

4) Mebşa veya Menşâ,

5) Mişma' veya Meşmae,

6) Maşı,

7) Duma,

8) Ezer veya Ezür,

9) Tayma,

10) Yatur,

11) Nebiş veya Neyiş,

12) Kayzuma[31]

İsmail Aleyhisselâmdan Sonra Kabe Hizmetlerinin Kimler Tarafından İdare Edildiği?

İsmail Aleyhisselâmın vefatından sonra, Kabe hizmetini, oğlu Nabit, üzerine alıp yönetti. [32]

Bu hizmetin, önce Kaydar, ondan sonra Nabit tarafından yönetildiği rivayet olunduğu gibi|[33];

İsmail Aleyhisselâmın vefatından sonra Kabe hizmetiyle, önce, Kaydar'ın, sonra, Teymen b. Nabt'ın, ondan sonra, Nabit b. Hemeysa', b. Teymen, b. Nabt'ın meşgul olduğu ve Nabit'in vefatı üzerine de, bu hizmetin, Cürhümîler tarafından görüldüğü rivayet ve Nabit'in şeceresi de, Nabit b. Hemeysa', b. Teymen, b. Nabt, b. Kaydar, b. İsmail Aleyhisselâm olarak kaydedilir. [34]

Kaydar'ın Bazı Özellikleri:

1) İsmail Aleyhisselâmın oğullarından Kaydar'ın yüzünde Muhammed Aleyhisselâmın Nûr'u parıldardı.

2) Savaşçılık,

3) Güreşçilik,

4) Ok atıcılık,

5) Avcılık,

6) Ata binicilik... gibi bir takım özellikleri de, vardı.

Her gün, av silahının yanına vardığı zaman, silahından, ya dişi bir geyiğin, ya da, bir kuşun:

"Allah'ın ismini anmadıkça, beni, kesme! Besmele çekmedikçe de, yeme!" diye seslendiğini işitirdi. [35]

İsmail Oğullarının Mekke'den Dağılışı Ve Yönetimin Cürhümîlere Geçişi:

Nâbıt vefat ettiği zaman, İsmail Aleyhisselâmın oğulları, geçim bolluğu olan yerlere dağıldılar.

İçlerinden bazısı ise;

"Biz, Allanın Hareminden ayrılmayız!" diyerek Mekke'de kaldılar.

Mekke'de kalanlar arasında, İsmail Aleyhisselâmın küçük yaştaki çocukları da, bulunuyordu. [36]

Bunun için, Kabe hizmetini, İsmail Aleyhisselâmın oğullarının ana tarafından babaları olan Mudad b. Amr'elcühenî, üzerine aldı. [37]

---

[1]. ibn.Sa'd-Tabakat c.1,s.48,49.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/233.

[2]. M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/233.

[3]. Ebû Nuaym-Delâilünnûbüvve c.1,s.23, Beyhakî-Delailünnübüvve c.1,s.29, Süyûtî-Hasâisülkübrâ c.2,s.129, Diyar. Bekrî-Hamîs c.1,s.22.

[4]. Hâkim-Müstedrek C.2.S.553-554.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/233.

[5]. Yâkubî-Tarih c.1,s.221.

[6]. ibn.Hacer-Fethulbâri c.3,s.366.

[7]. En'am: 86, 89, Taberî-Tarih c.1,s.161.

[8]. Taberî-Tarih c.1,s.161, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.192-193.

[9]. Diyar. Bekrî-Hamîs c.1,s.145 .

[10]. Taberî-tarih c.1,s.161, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.192-193, İbn.Haldun-Tarih c.2,ks.1,s.39.

[11]. Diyar. Bekrî-Hamîs c.1,s.145.

[12]. İbn.Haldun-Tarih c.2,ks.1,s.39.

[13]. Diyar.Bekrî-Hamîs c.1,s.145.

[14]. Enbiyâ: 85.

[15]. Meryem: 54.

[16]. Yâkubî-Tarihc.1,s.221.

[17]. En'am: 86.

[18]. Sâd: 48.

[19]. Meryem: 55.

[20]. Ezrakî-Ahbaru Mekke c.1,s.312, Taberî-Tarih c.1,s.162, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.193.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/233-234.

[21]. Taberî-Tarih c.1,s.162, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.125, Diyar.Bekrî-Hamîs C.1.S.145.

[22]. İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.125, Diyar.Bekrî-Hamîs c.1,S.145.

[23]. İbn.Sa'd-Tabakat c.1,s.52.

[24]. İbn.İshak, İbn.Hişam-Sîre c.1,s.6, İbn.Sa'd-Tabakat c.1,s.52, Ezrakî-Ahbaru Mekke c.1,s.86, İbn.Kuteybe-Maarif s.17, Taberî-Tarih c.1 ,s.162, İbn.Esîr-Kâmil c.1 ,s.125, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1 ,s.193, Ibn.Haldun-Tarıh c.2,ks.1,s.39.

[25]. İbn.Kuteybe-Maarif s.16-17, Taberî-Tarih c.1,s.162, Mes'ûdî-Murucuzzeheb c.2,s.48, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.193.

[26]. M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/234-235.

[27]. Ezrakî-Ahbaru Mekke c.1,s.312.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/235.

[28]. Buharî-Sahihc.4,s.115, Taberî-Tarih c.1,s.132, Sâlebî-Araiss.83, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.104, Ezrakî-Ahbaru Mekke c.1,s.58.

[29]. İbn.İshak, İbn.Hişam-Sîre c.1,s.5, İbn.Sa'd-Tabakat c.1,8.51, Ezrakî-Ahbaru Mekke c.1,s.81, İbn.Kuteybe-Maarif ş.16 Yâkubî-Tarih c.1,s.222, Taberî-Tarih c.1,8.161, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.125

[30]. İbn.Sa'd-Tabakat c.1,s.51, Ezrakî-Ahbaru Mekke c.1,s.86

[31]. İbn.İshak, İbn.Hişam-Sîre c.1 ,s.5, İbn.Sa'd-Tabakat c.1 ,s.51, ibn.Habîb-Muhabber s.386, Ezrakî-AhbaruMekke c.1,8.81, Yâkubî-Tarih C.1.S.222, Taberî-Tarih c.1,s.161, Mes'udî-Murucuzzeheb c.1,s.62, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.125, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.193, ibn.Haldun-Tarih c.2,ks.1,s.39.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/235.

[32]. ibn.Sa'd-Tabakat c.1,s.52, Ezrakî-Ahbaru Mekke c.1,s.81-82, Yâkubî-Tarih c.1,s.222, Dîneverî-El'ahbar s.9, ibn.Kuteybe-Maarif s.16, Taberî-Tarih c.2, s.198, Mes'ûdî-Nurûcuzzeheb c.2, s.49 , İbn.Haldun-Tarih c.2,ks.1,s.3.

[33]. Yâkubî-tarih C.1.S.222, İbn.Haldun-Tarih c.2,ks.1,s.331.

[34]. Belazürî-Ensabüleşraf c.1,s.8,12.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/236.

[35]. Diyar.BekrMHamîs c.1,s.146.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/236.

[36]. Yâkubî-Tarih C.1.S.222.

[37]. ibn.İshak,İbn.Hişam-Sîrec.1,s.12O, Ezrakî-Ahbaru Mekke c.1,s.81, Yâkubî-Tarih c.1,s.222, Taberî-Tarih c.2,s.198.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/236.

İSHAK ALEYHİSSELÂM

İshak Aleyhisselâmın Soyu Ve Doğuşu:

İshak Aleyhisselâm; İbrahim Aleyhisselâmın ikinci oğlu olup Hz.Sâre'den doğmuştur.[1]

O zaman, İbrahim Aleyhisselâm, yüz yirmi yaşında bulunuyordu. [2]

Ahd-i Atîk'da ise, İsmail Aleyhisselâmın, Babası seksen altı yaşında bulunduğu sırada, İshak Aleyhisselâmın da, Babası, yüz yaşında olduğu sırada doğduğu

bildirilir. [3]

İshak Aleyhisselâmın doğuşu, Kur'ân-ı kerimde şöyle açıklanır: "And olsun ki: Elçilerimiz!'[4], İbrahime müjde ile gelip (Selâm!) dediler. O da: (Selâm I) dedi ve eğleşmeden gidip (onlara) kızartılmış bir buzağı getirdi.

(İbrahim), onların, ellerinin, buna uzanmadığını görünce, hoşlanmadı. Onlardan, kalbine bir nevi' korku geldi.

Onlar: korkma! Biz, Lut kavmine gönderildik! dediler.

(İbrahim)in zevcesi (hizmet için, ayakta idi) güldü.

Biz de, ona, İshak'ı, İshak'm ardından da, (Torunu) Yâkubu müjdeledik.

(Kadın): vay, kendim, koca bir karı, şu zevcim de, bir ihtiyar iken, ben mi doğu-ruacakmışım?!

Bu, doğrusu, pek şaşılacak bir şey! dedi.

(Elçi Melekler): Allanın emrine mi şaşıyorsun?!

Ey Ehl-i Beyt! Allanın Rahmeti, Bereketleri üzerinizdedir.

Şüphe yok ki, O, asıl hamde lâyık, hayır ve ihsanı çok olandır! dediler. [5]

İshak Aleyhisselâmın Doğmasına Halkın Şaşması:

İshak Aleyhisselâm doğunca, halk, buna şaşıp kaldılar:

"Yüz yaşlarında bir ihtiyar kocanın, doksan yaşlarında bir koca karının çocuğu oldu hâi?" dediler. [6]

İshak Aleyhisselâmın Şekil Ve Şemaili:

İshak Aleyhisselâm: uzun boylu, kara gözlü, buğday benizli idi[7]. Kendisinin yüzü ve konuşması güzel, saçı, sakalı bembeyazdı. Sîret ve suretçe, Babası İbrahim Aieyhisselâma benzerdi. [8] Yaşlanınca, gözleri, görmez olmuştu. [9]

İshak Aleyhisselâmın Peygamberliği Ve Bazı Faziletleri:

İshak Aleyhisselâm; Babası İbrahim Aleyhisselâmın vefatından sonra, Şam'da Peygamberlikle vazefelendirilmiş[10], Yüce Allah, onu, seçkinlerden ve hayırlı insanlardan eylemiştir.

Kur'ân-ı kerimde şöyle buyrulur:

"Biz, ona (İbrahim'e) İshak ile (Torun'u) Yâkubu ihsan ettik ve her birini, hidayete (Peygamberliğe) erdirdik.[11]

"Ona (İbrahim'e), SâliMerden bir Peygamber olmak üzere de, İshak'ı müjdeledik. Hem ona (İbrahim'e), hem de İshak'a (feyz ve) bereketler verdik.

Her ikisinin neslinden iyi hareket edeni de, vardır, nefsine, apaçık zulmedeni de, vardır[12]"

"Kuvvet ve basiret sâhibleri olan kullarımız İbrahim'i, Ishakı ve Yâkubu da, an!'[13]

"Çünkü, onlar, bizim katımızda gerçekten seçkinlerden, hayırlı (Zatlardandı. [14]

"Onları, emrimizle doğru yolu gösterecek Rehberler kıldık.

Hayırlı işler yapmayı, dosdoğru namaz kılmayı, zekât vermeyi, kendilerine vahy ettik.

Onlar, bize ibadet edicilerdi. '[15]

İshak Aleyhisselâm İle Hz. Sâre'nin Mekke'ye Gelip Hacc Edişi:

Ezrakî'nin, İbn. İshak'dan rivayetine göre: İshak Aleyhisselâm ile Annesi Hz.Sâ-re de, Şam'dan Mekke'ye gelip Hacc etmişlerdir.[16]

İshak Aleyhisselâmın Oğulları:

İshak Aleyhisselâm; Babası İbrahim Aleyhisselâmın vasiyeti üzerine Ken'ânî-lerin kızları ile evlenmeyip[17] Refaka bint-i Betvil ile evlenmiş, ondan, Ays ve Yâ-kub isimlerinde ikiz iki oğlu doğmuş[18], Ays'ı, Ağabeyi İsmail Aleyhisselâmın vefatı sırasındaki vasiyetine uyarak[19] Besime[20] binti İsmail Aleyhisselâm ile evlen-dirmiştir. [21]

İshak Aleyhisselâmın Vefatı:

İshak Aleyhisselâm; Ken'an ilinde [22], yüz seksen beş[23] veya yüz seksen[24] veya yüz yetmiş[25]', ya da, yüz altmış[26] yaşında vefat etti.

Ona ve gönderilen bütün Peygamberlere selâm olsun!

İshak Aleyhisselâm, Babası İbrahim Aleyhisselâmın Mezreadaki kabrinin yanına gömüldü. [27]

Kabirleri, Beytülmakdise on sekiz mil uzaklıkta, Mescid-i İbrahim diye anılan Mescidin yanında bulunmaktadır.'[28]

---

[1]. ibn.Sa'd-Tabakat c.1,s.47, Taberî-Tarih c.1,s.160.

[2]. İbn.Sa'd-Tabakat c.1,s.48, Mes'ûdî-Murucuzzeheb c.1,s.46.

[3]. Tekvin Bab: 16, Fıkra: 15, 16, Bab: 21, fkr.5.

[4]. Büyük Meleklerden Cebrail, Mikâil ve İsrafil Aleyhisselâmlar (Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.161).

[5]. Hûd: 69-73.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/239.

[6]. Yâkubî-Tarih c.1,s.26.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/240.

[7]. Mîr Hâvend-Ravzatussafa Terceme s. 192.

[8]. Hâkim-Müstedrek c.2,s.557.

[9]. İbn.Sa'd-Tabakat c.1,s.47, İbn.Habib-Kitabulmuhabber s.296, Taberî-Tarih c.1,s.164, Mes'ûdî-Murucuzzeheb c.1,s.47, ibn.Haldun-Tarih c.2,ks.1,s.39.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/240.

[10]. Yâkubî-Tarih c.1,s.28.

[11]. En'am: 84.

[12]. Sâffât: 112-113.

[13]. Sâd: 45.

[14]. Sâd: 47.

[15]. Enbiya: 73.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/240.

[16]. Ezrakî-Ahbam Mekke c.ı,s.68.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/241.

[17]. ibn.Kuteybe-Maarif s.18, Yâkubî-Tarih c.1,s.29, Taberî-Tarih c.1,s.163, Sâlebî-Arais s.101, İbn.Haldun-Tarih c.2,ks.1,s.39.

[18]. ibn.Kuteybe-Maarif s.17, Yâkubî-Tarih c.1,s.26, Taberî-Tarih c.1,s.162, 164, Mes'ûdî-Murucuzzeheb c.1,s.46, Sâlebî-Arais s.101, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.126.

[19]. Taberî-Tarih c.1,s.162, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.125, Diyar.Bekrî-Hamîs c.1,s.145.

[20]. Besime (Taberî-Tarih c.1,s.162).

[21]. Sâlebî-Arais s.102, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.125, Diyar.Bekrî-Hamis c.1,s.145.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/241.

[22]. İbn.Haldun-Tarih c.2,ks.1,s.47.

[23]. İbn.Haldun-Tarih c.2,ks.1,s.4O.

[24]. İbn.Kuteybe-Maarif s.17, İbn.Haldun-Tarih c.2,ks.1,s.4O.

[25]. Sâlebî-Arais s.102.

[26]. İbn.Esîr-Kâmil c.1,s,127.

[27]. İbn.Kuteybe-Maarif s.17, Mes'ûdî-Murucuzzeheb c.1,s.47, Salebî-Arais s.102, Ibn.Esîr-Kamıl c.1,s.127.

[28]. Mes'ûdî-Murucuzzeheb c.1,s.47.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/241.

LUT ALEYHİSSELÂM

Lût Aleyhisselâmın Soyu:

Lût b.Hâran, b.Târah[1], b.Nahor, b.Saruğ'dur. [2]

Lût Aleyhisselâm; İbrahim Aleyhisselâmın Yeğeni, yani kardeşi Haran'ın oğlu idi. [3]

Lût Aleyhisselâmın Şekil Ve Şemaili:

Lût Aleyhisselâm; uzuna çalar orta boylu[4], beyaz tenli, güzel yüzlü, ince burunlu, küçük kulaklı, uzun parmaklı, güzel gülüştü idi. [5]

Lût Aleyhisselâmın İbrahim Aleyhisselâma İlk İman Ve Onunla Birlikte Hicret Edişi Ve Bazı Faziletleri:

Lût Aleyhisselâm; İbrahim Aleyhisselâma ilk iman eden (Ankebût: 26) ve Allah yolunda, Onunla birlikte hicret etmek şerefine eren[6], İbrahim Aleyhisselâmın yolunda ve Şeriatında, ibâdet ehli, cömerd, sabırlı, müttakî, konuksever, çiftçilik eder, eker biçer, elinin emeğiyle geçinir mübarek bir zattı. [7]

İbrahim Aleyhisselâmla yanındaki Muhacirler, Babil'den ayrılınca, Harran'a'[8] varıp orada, bir müddet oturdular. [9]

Oradan, Ürdün'e[10], Ürdün'den de, Mısır'a gittiler. [11]

Şam'a dönmek üzere[12], Mısır'dan ayrıldılar. [13]

İbrahim Aleyhisselâmla yanındakiler, Filistin toprağında, Filistin ile Kudüs arasında, Şam çölündeki Seb' diye anılan yere varıp indiler. [14]

İbrahim Aleyhisselâm, Seb' halkının, uygunsuz tutum ve davranışları yüzünden, Seb'den ayrılarak Filistin toprağında Remle ile İlya (Kudüs) arasında bir yere gelip yerleşti, [15] ki, orası, Katt veya Kıtt diye anılan yer idi. [16]

Lût Aleyhisselâmın Sedum Ve Amure'ye Yerleşmesi:

Yüce Allah, İbrahim Aleyhisselâma, rızık ve geçim bolluğu, servet ve hizmetçiler ihsan etti. [17]

İbrahim Aleyhisselâmın kardeşi Haran'ın oğlu Lût Aleyhisselâmın da orada malı çoğaldı.

İbrahim Aleyhisselâm, ona:

"Yüce Allah, bizim mallarımızı, küçük büyük baş hayvanlarımızı çoğalttı.

Sen, yanımızdan ayrılıp Sedum ve Amure şehirlerine[18] yerleş!" dedi.

Bu şehirler, İbrahim Aleyhisselâmın oturduğu yerin yakınında idi,

Lût Aleyhisselâm, oraya gidip yerleşti."[19]

O taraflara gelen bir kral, Lût Aleyhisselâmla çarpıştı. [20] Kendisini, esir, mallarını iğtinam edip sürdürdü.

İbrahim Aleyhisselâm, bunu, haber alır almaz, 318 kişilik maiyetiyle gidip çarpışarak Lût Aleyhisselâmı kurtardı ve gasb edilen mallarını da, geri aldı.

Allah ve Resulünün düşmanlarından bir çoklarını öldürdü. Bozguna uğratarak kaçırdıklarını da, Dımaşk'ın doğusuna varıncaya kadar takip etti, kovaladı. [21]

Sedum Ve Diğer Şehirler Halkının İğrenç Ahlaksızlıkları:

Sedum ve diğer şehirler halkının, şehir dışında, yol üzerinde bostanları ve mey-va bahçeleri vardı.

Yağmursuzluktan, kuraklık ve kıtlığa uğradıkları zaman, birbirlerine: "İçinde geçimliğiniz bulunan meyva bahçelerinizi, dışarıdan gelecek yolculardan koruyunuz!" dediler.

"Nasıl koruyalım?" dediler.

Birbirlerinin yanına gelip gittiler.

"Yurdlarınızın içinde bulunduğunuz ve tanımadığınız yabancıların elbisesini, soyunuz, çekip ırzına geçiniz!

Siz, böyle yapmayı, âdet edindiğiniz zaman, insanlar, şehirlerinize ayak basamazlar!" dediler ve dediklerini de, yapmağa başladılar. [22]

Artık, yolları, kesiyorlar, yurtlarından geçen erkek yolculara sataşıyorlar, onlarla, alay ediyorlar, yakaladıklarının ırzına geçiyorlardı!

Kendi toplantı yerlerinde.birbirleriyle osuruşmaktan,hattâ yollarda, açıktan açığa birbirlerinin ırzına geçmekten utanmıyorlardı![23]

Onlardan biri, bir kimsenin zorla ırzına geçer, onu, döver, sonra da:

"Sana yaptığım bu işe karşılık, ücretimi, ver!" der, Hâkimleri de, fail lehine hüküm verirdir. [24]

Lût kavmi, bu hayasızlıklara, hayvanlar gibi ve belki hayvanları da, geride bırakacak derecede devam ediyorlardı. [25]

Peygamberimiz Muhammed Aleyhisselâm, insanlardan, bu iğrenç işi işleyenleri şöyle lanetler:

"Lût kavminin annelini işleyen kimseye, Allah, lanet etsin! Lût kavminin amelini işleyen kimseye, Allah, lanet etsin! Lût kavminin amelini işleyen kimseye, Allah, lanet etsin! [26]

"Lût kavminin amelini işleyen kimse, mel'undur! [27]

Lût kavminin amelini işleyen kimse, mel'undur!"'[28]

"Ümmetimden, Lût kavminin amelini işleyerek ölen kimseyi, Allah, onların yanına nakl ve onlarla birlikte haşr eder!" [29]

"Kimi, Lût kavminin amelini işler halde bulursanız'[30]', o fiili işleyeni de, kendisiyle

o fiil işleneni de, öldürünüz!" [31]

"Üsttekini de, alttakini de, Recmediniz! [32]

"İkisini de, Recmediniz!"'[33]

Lût kavminin erkekleri, kadınlarla evlenmeyi de, bırakmışlardı.[34]

Evlilerden, cinsî sapıklıklarını, karılarına da, uygulayanlar vardı.[35]

Peygamberimiz Muhammed Aleyhisselâm, böyleleri hakkında da: "Karısının arkasından cinsî sapıklık yapan kimse, mel'undur!" buyurmuştur.[36]*

Lût Aleyhisselâmın Peygamberliği Ve Bazı Faziletleri:

Lût Aleyhisselâm; Allah tarafından, kendilerine yüksek Meziyyetler[37], Hüküm ve İlim verilen Peygamberlerdendi. [38]

Yüce Allah, onu, küfürleri ve ahlaksızlıkları dillere destan olan Sedum ve diğer dört şehir halkına[39]', Peygamber olarak gönderdi. [40]

Lût Aleyhisselâm, onların içinde yirmi dokuz yıl kadar kaldı. [41]

Onları, bir olan Allah'a ibâdete ve yapageldikleri haksızlık ve ahlaksızlıkları bırakmağa davet etmekten'[42], davetini, kabul ve tevbe etmedikleri takdirde azaba uğrayacaklarını haber vermekten geri durmadı. [43]

Kur'ân-I Kerimin Lût Kavmi Hakkındaki Açıklaması:

Lût:

"Şüphesiz ki, ben, size (gönderilmiş) emîn bir Peygamber'im!

Artık, Allah'dan korkunuz ve bana itaat ediniz!

Ben, buna karşılık, sizden hiç bir ücret istemiyorum.

Benim mükâfatım, âlemlerin Rabb'ından başkasına âid değildir.

Siz, Rabb'inizin, sizin için yarattığı zevcelerinizi bırakıp ta, insanların içinden erkeklere mi gidiyorsunuz?!

Hayır! (siz, helaldan, harama) tecavüz eden bir kavimsiniz! [44] Siz, sizden önce, âlemlerden hiç birinin yapmadığı hayâsızlığı mı yapıyorsunuz?! Demek siz, kadınları bırakıp ta, şehvetle erkeklere yanaşıyorsunuz ha!? Meğer, siz, haddi aşan bir kavim işsiniz![45]

"Siz, gerçekten, öyle hayasızlığı (meydana) getiriyorsunuz ki, sizden önce, âlemlerden hiç biri, bunu, yapmamıştır!

Siz, mutlaka, erkeklere gidecek, yol kesecek, toplantı yerinde, meşru olmayanı, yapıp duracak mısınız?!" dedi.[46]

Onlar:

"Ey Lût! Sen (bu dâvadan) vaz geçmezsen, and olsun ki: mutlaka (memleketimizden kovulup) çıkarılanlardan olacaksın!" dediler.[47]

(Lût) Onlara:

"Siz, gözünüz göre göre, hâlâ, o kötülüğü, yapacak mısınız?!

Gerçekten, siz, kadınları bırakıp da, şehvetle mutlaka, erkekJere yanaşacak mısınız?!

Hayır! Siz, beyinsizlikte devam edegelen bir kavmsiniz!" dedi.[48]

(Buna karşı) kavminin cevabı:

"Lût Hanedanını, memleketinizden çıkarınız!

Çünkü, onlar, temizliğe zorlar insanlardır! "[49]

".....Eğer, sen, doğru söyleyenlerden isen, Allanın (bizi tehdid ettiğin) azabını

getir bize!" demelerinden başka (bir şey) olmadı.[50]

De ki:

"Yâ Rab! O fesadcılar güruhuna karşı, bana yardım et![51]

Lût Kavmini Helak Etmeğe Giden Elçi Meleklerin İbrahim Aleyhisselâma Uğramaları:

Sedum'un azgın halkı, Lût Aleyhisselâmı, yalanladılar. Kibir ve gururlarını, artırdıkça, artırdılar.[52]

Yüce Allah, Lût Aleyhisselâmın duasını kabul edip[53] Resulüne yardım ve se-dum halkını helak etmeyi, irâde buyurduğu zaman[54], Cebrail Aleyhisselâmı, iki Melekle[55]' ki, Mîkâil ve İsrafil Aleyhiselâmlarla birlikte gönderdi.

Bu Melekler, genç ve güzel birer erkek suretinde yürüyerek gidip İbrahim Aley-hisselâma konuk oldular.[56]

Onlar; hem İbrahim Aleyhisselâma, İshak isminde bir oğlu doğacağını müjdeleyecekler, hem de, Lût kavmini helak edeceklerini haber vereceklerdi.[57]

Yüce Allah, bunu, Kur'ân-ı keriminde şöyle açıklar:

"And olsun ki: Elçilerimiz (Melekler), İbrahim'e müjde ile gelip Selâm! dediler.

O da: Selâm! dedi ve hiç eğlenmeden, bir buzağı (kebabını) getirdi.

(İbrahim, konukların) buna, ellerinin uzanmadığını görünce, onlarfın durumundan, hoşlanmadı. Onlardan, kalbine bir nevi' korku gizledi.

Onlar:

Korkma! Çünki, biz, Lût kavmine gönderildik!" dediler.[58]

(İbrahim):

"Ey gönderilen (Elçi)ler! Sizin işiniz (vazifeniz) nedir?" diye sordu.

(Elçiler):

"Gerçekten, biz, günahkâr güruhuna gönderildik![59]

"Biz, bu memleketin ahalisini helak edeceğiz!

Çünkü, onun ahalisi, zâlim oldular!" dediler.[60]

Vaktâ ki, İbrahimden o korku gitti. Kendisine, bir de, müjde geldi.

(Şimdi, o) Lût kavmi hakkında (adetâ) bizim (Elçilerimiz)le mücâdele ediyor (Lûtla ona iman edenlerin de, azaba uğrayacaklarını sanarak korkuyor, onlara acıyor)du.

Çünkü, İbrahim, gerçekten, yumuşak huylu, yufka yürekli, kendisini, tamamıyla Allâha vermiş bir kişi idi[61]"

İbrahim Aleyhisselâmın Elçi Meleklerle Tartışması:

Elçi Melekler:

"Biz, şu kariyenin halkını, helak edeceğiz!

Çünki, oranın halkı, zâlim oldular!" dedikleri zaman, İbrahim Aleyhisselâm; onlara:

"Siz, bir kariyeyi, içinde, dört yüz Mü'min bulunduğu halde, helak eder misiniz?" diye sordu.

Elçi Melekler: "Hayır!" dediler. İbrahim Aleyhisselâm:

"Siz, bir kariyeyi, içinde, üç yüz Mü'min bulunduğu halde, helak eder misiniz?" diye sordu.

Elçi Melekler: "Hayır!" dediler. İbrahim Aleyhisselâm:

"Siz, bir kariyeyi, içinde, iki yüz Mü'min bulunduğu halde, helak eder misiniz?" diye sordu.

Elçi Melekler: "Hayır!" dediler. İbrahim Aleyhisselâm:

"Siz, bir kariyeyi, içinde, yüz Mü'min bulunduğu halde, helak eder misiniz?" diye sordu.

Elçi Melekler: "Hayır!" dediler.[62] İbrahim Aleyhisselâm:

"Siz, bir kariyeyi, içinde, elli Müslüman bulunsa, ne dersiniz?'[63] Oradakileri, helak eder misiniz?" diye sordu.

Elçi Melekler:

"Hayır!"[64] O kariye halkının içinde, Müslümanlardan, elli kişi bulunsa, onlara, azab etmeyiz!" dediler.[65]

İbrahim Aleyhisselâm:

"Siz, bir kariyeyi,[66]' içinde, kırk Mü'min bulunduğu halde, helak eder misiniz?" diye sordu.

Elçi Melekler:

"Hayır!" dediler.[67]

İbrahim Aleyhisselâm:

"Siz, bir kariyeyi, içinde, otuz Müslüman bulunursa, ne dersiniz?" diye sordu.

Elçi Melekler:

"Bir kariye halkının içinde, otuz Müslüman bulunursa, azab etmeyiz!" dediler.[68]

İbrahim Aleyhisselâm:

"Siz, bir kariyeyi, içinde, on dört Mü'min bulunduğu halde, helak eder misiniz?" diye sordu.

Elçi Melekler:

"Hayır!" dediler.[69]

İbrahim Aleyhisselâm:

"Siz, bir kariyeyi, içinde, on Müslüman bulunursa, ne dersiniz?" diye sordu.

Elçi Melekler:

"Müslüman on kişi bulunursa da, azab etmeyiz!" dediler.

Bunun üzerne, İbrahim Aleyhisselâm:

"İçinde, on Müslüman bulunmayan ve hayr olmayan bir kavim yoktur!" dedi.[70]

"Elçiler, ona:

"Ey İbrahim! Ondan (bu mücâdeleden) vaz geç!

Çünkü, gerçek, şudur:

Rabb'inin emri gelmiştir.

Onlara, muhakkak, red olunmayacak bir azab çatıcıdır!" dediler.[71]

(İbrahim):

"Onların içinde Lût ta, var!" dedi.

Elçi Melekler:

"Biz, orada, kimin bulunduğunu, çok iyi bileniz!

Onu da, Ehlini de, muhakkak, kurtaracağız,

Yalnız, geride (azapda) kalacaklardan olan karısı müstesna!" dediler.[72]

Elçi Meleklerin Lût Aleyhisselâmın Yurduna Gelişi Ve Ona Konuk Oluşu:

Yüce Allah; Lût kavmini helak etmek üzere gönderdiği Meleklere:

"Lût, onlar aleyhinde dört defa şehâdette bulunursa, onları, helak etmenize izin verdim![73]

Lût, onlar aleyhinde dört[74] kerre şehâdette bulunmadıkça, onları, helak etmeyiniz!" buyurmuştu.[75]

Elçi Melekler; İbrahim Aleyhisselâmın yanından ayrılarak Lût Aleyhisselâmın kariyesine doğru gittiler. Gündüzün ortasında oraya vardılar.

Sedum ırmağına ulaştıkları zaman, Lût Aleyhisselâmın, Ev halkı için, su dolduran kızı ile karşılaştılar: Ona:

"Ey genç kız! Konuk olunacak yer var mı?" diye sordular. Genç kız:

"Evet! Konuklanacağınız, şurasıdır.

Fakat, ben, gidip yanınıza gelinceye kadar, içeri girmeyiniz!" dedi. Gidip Babasına:

"Babacığım! Şehrin kapısı önündeki yiğitler, Senin yanına gelmek istiyorlar. Ben, onların yüzlerinden daha güzel yüzlüsünü görmüş değilim. Sakın, Senin kavmin, onları, yakalayıp kendilerine bir rezillik yapmasınlar!" dedi. Lût kavmi, erkek konuk kabul etmekten, Lût Aleyhisselâmı, men etmişler, ona: "Sen, aramızdan çekil! Erkekleri, biz konuklayacağız!" demişlerdi.[76]

Lût Aleyhisselâm; genç konukları, içeriye gizlice almış, onlardan, hiç kimsenin haberi olmamıştı.

Fakat, Lût Aleyhisselâmın karısı, gidip bunu, kavmine haber verdi ve:

"Lût'un evinde, öyle genç erkekler var ki, ben, şimdiye kadar, ne onlar gibisini, ne de, onların yüzlerindeki güzelliğin bir benzerini[77] ve kendilerinden yayılan güzel kokudan daha güzelini'[78] görmüş değilim!" dedi.

Elçi Melekler, Lût Aleyhisselâma:

"Biz, bu gece, sana, konuk olmak istiyoruz![79]

Biz, bu gece, sana, konuk'uz!" dediler.[80]

Lût (Aleyhisselâm):

"Her halde, siz, yabancı, tanınmamış bir cemâatsiniz?" dedi.[81]

".....O, bunlar yüzünden, kaygıya düştü. Bunlar yüzünden, göksü daraldı ve (kendi kendine): bu, çetin bir gündür! dedi.'[82]

Lût Aleyhisselâm, onlara:

"Siz, bu kariye halkının, ne yaptığını, biliyor musunuz?[83]

Siz, onların işini, işittiniz mi?" dedi.

Elçi Melekler:

"Ne imiş onların işi?[84] Ne yapıyormuş onlar?" diye sordular.[85]

Lût Aleyhisselâm:

"İnsanlar içinde, onlardan daha kötü bir kimse yoktur![86]

Ben, yer yüzünde, kötü iş işlenen yer olarak onların kariyesinden daha kötüsü bulunmadığına şehâdet ederim![87]

Vallahi, ben, yer yüzünde, onlardan daha habîs insanlar bulunabileceğini bilmiyorum!" dedi ve bu sözünü, dör[88] kere tekrarladı ve kavmi aleyhinde şeha-dette bulunmuş oldu.

Melekler, Lût Aleyhisselâmla birlikte eve girdiler.[89]

Lût Aleyhisselâmın Başı Dertte:

"Şehir halkı, sevine sevine geldi.[90] Lût Aleyhiselâmın evini, her taraftan kuşattılar.[91] Lût Aleyhisselâm, kapıyı kapadı.

Elçi Meleklerle kendisi, içeride bulunuyor, kapının arkasından, onlarla münâkaşa ediyor, tartışıyor, içeriye girmemeleri için, onlara and veriyor[92], yalva-rıyordu.[93]

Sedumlular ise, eve inmeğe, girmeğe çalışıyorlardı.[94]

Lût Aleyhisselâm:

"Ey kavmim!"[95]

"Gerçekten, bunlar, benim konuklarımdır.[96]

"Beni, konuklarımın yanında rüsvay etmeyiniz! [97]

"Allah'dan korkunuz! Beni, tasalandırmayınız! [98]

"Eğer (dediğinizi) yapıcılar iseniz... [99]

".....işte, kızlarım! Sizin için, onlar, daha temizdir. (Onlarla, evleniniz.)

Allâh'dan korkunuz! Beni, konuklarımın içinde, küçük düşürmeyiniz!

Sizin içinizde, aklı erer, doğru yolu gösterir bir adam da, yok mudur?!" dedi.[100]

Onlar:

"Biz, seni, il'e âleme (bizim bu gibi işlerimize) karışmaktan, men etmedik

mi?" [101]

And olsun ki: -senin de, bildiğin üzere- bizim, senin kızlarınla hiç bir hakk (ve ilgi)ımız yoktur.

Sen, bizim ne istediğimizi, elbette, bilirsin!" dediler. (Lût):

"Ya size (yetecek) bir gücüm olsaydı, ya da, sarp bir kaleye sığınabilsey-

dirn[102]'"

"Ben, sizin, bu yaptığınıza, elbette buğz edenlerdenim!

Ey Rabb'im! Beni ve Ehlimi, onların yapageldikleri (bu kötülüğün azâbın)dan kurtar!" dedi. [103]

Elçi Melekler, Lût Aleyhisselâmın sıkıntıya ve zahmete uğradığını görünce,

ona[104]

"Ey Lût! Emîn ol ki: biz, Rabb'inin Elçileriyiz!

Onlar, sana, kat'iyyen dokunamazlar!

Sen, hemen, gecenin bir kısmında ailenle yürü! (yola çık!)

İçinizden, hiç biri geri kalmasın!

Yalnız, karın müstesnadır!

Çünkü, onlara isabet edecek (azab), hiç şüphesiz, ona da, çarpacaktır!

O halde, gecenin bir kısmında aileni, yürüt.

Sen de, arkalarından git!

Sizden, hiç kimse ardına dönüp bakmasın!

Emrolunacağınız yere geçip gidiniz[105]

Onlara, va'd olunan (helak) vakti, sabah vaktidir.

Sabah vakti de, yakın değil midir?" [106]

Kapıyı, aç! Sen, bizi, onlarla başbaşa bırak!" dediler. [107]

Lût Aleyhisselâm, kapıyı, açınca[108], Sedumlu azgınlar, içeri daldılar. Elçi Meleklerin yanına girdiler. [109]

Elçi Meleklere, kötülük yapmağa kalkıştılar. [110]

Cebrail Aleyhisselâm, Sedumlu azgınları, cezalandırmak için, Rabbinden, izin istedi.

İzin verilince, Cebrail Aleyhisselâm, kanadını, onların yüzlerine çarpıp hepsinin gözlerini, silme kör etti!

Onlar, hemen geri döndüler:

"Ey Lût! Sen, bize Sihirbazlar getirdin! Bizi, senin gibi, sinirledin! [111]

Hele, sabaha bir çıkalım! [112]

Yine, döneriz!" [113] diyerek Lût Aleyhisselâmı, tehdid ediyorlar[114], aynı zamanda, birbirilerini çiğneyerek kör bir halde dışarı çıkmağa'[115], tutunmak için duvarları bulmağa çalışıyorlar[116], fakat ne gidecekleri yolu biliyorlar, ne de, kendilerine evleri gösteriliyordu! [117]

"Kör olduk! Kör olduk!

Yer yüzündeki halkın en Sihirbazları, Lût'un evindedir!" diye söyleniyorlardı. [118]

Lût Kavminin Helak Edilişi:

Lût kavminin kötü tutum ve davranışları ve helak edilişleri, Kurân-ı kerimde şöyle açıklanır:

"Ona (Lût'a) şu (kesin) emri Vahy ettik:

Sabaha çıkarlarken, onların, arkası, muhakkak, kesilmiş olacaktır! [119]

"Lût kavmi, (kendilerini azabla) korkutan (emir)leri, yalan saydılar. [120]

"And olsun ki: (Lût), onlara (kendilerini) azabla yakalayacağımızı da, haber vermişti.

Fakat, onlar, bu korkutmaları, şüphe ile yalanladılar. [121]

"Hayatına yemin ederim ki: onlar, sarhoşlukları (azgınlıkları) içinde, muhakkak, serseri bir halde idiler.[122]

"And olsun ki: onlar, konuklarına (bile) kötülük yapmayı kast etmişlerdi.

Biz de, gözlerini, silme kör ediverdik!

İşte, azabımızı ve tehdidlerimizi (n akıbetini) tadınız!" (dedik) [123]

"And olsun ki: onlara, bir sabah (yakalarını) asla bırakmayacak olan bir azab baskın yaptı.

İşte, (dedik) tadınız benim azabımı ve tehdidlerimin akıbetini!" [124]

"Onları, Işrak vaktine girdikleri sırada, o (korkunç) sayha (çığlık), birden yakala-yıverdi!

Hemen (şehirlerinin) üstünü, altına getirdik!

Tepelerine de, balçıktan pişirilmiş bir taş (yağmuru) yağdırdık! "[125]

Vaktâ ki, azab emrimiz geldi. (O memleketin) üstünü, altına getirdik! Tepelerine de, balçıktan pişirilmiş, istiflenmiş taşlar yağdırdık ki, onlar, Rabb'inin katında hep damgalanmış/ardı. Onlar, zâlimlerden uzak değildir." [126]

"Onların üzerine, bir (azab) yağmuru yağdırdık.

İşte, bak! Günahkârların sonu, nice olmuştur! [127]

"Allah, küfredenlere Nuh'un karısı ile Lût'un karısını misal olarak gösterdi:

Onlar, kullarımızdan iki iyi kulun (nikâhı) altında idiler.

Böyle iken, hainlik ettiler de (o iki zevç) onları, Allah'ın azabından hiç bir şeyle kurtaramadılar. Onlara (o iki kadına): "Ateşe girenlerle birlikte siz de, giriniz!" denildi. [128]

"O (şehrin harabeleri[129] gerçekten, (herkesin görebileceği işlek) bir yol üstünde (hâlâ) durucudur!"

"Bunda, iman edenler için, muhakkak, bir ibret vardır. "[130]

"And olsun ki: aklını, kullanacak bir kavim için, biz, oradan, apaçık bir nişâne(' bırakmışız. [131]

Lût Aleyhisselâmın Karısının Helaki:

Lût Aleyhisselâmın karısı, duyduğu korkunç bir gürültü üzerine arkasına dönüp: "Vaah kavimci-ğim!" diyerek açındığı sırada, Yüce Allah, gönderdiği şeyle[132], taşla[133] onu da, helak edip[134] özlediği kavmine kavuşturdu. [135]

Lût Aleyhisselâmın imansız karısının adı, Vâhile idi. [136]

Lût Aleyhisselâmla Ev Halkının Şam Taraflarına Gidişi:

Seher vakti olunca, Yüce Allah, Lût Aleyhisselâm ile Ev halkını, Şam'a doğru yollandırdı.[137]

Lût Aleyhisselâmın Filistinde Oturuşu Ve Vefatı :

Lût Aleyhisselâm; vefat edinceye kadar, Şam-Filistin toprağında, Amcası İbrahim Aleyhisselâmla birlikte oturdu.

İbrahim Aleyhisselâm; Lût Aleyhisselâmın kızı ile, Medyen b.İbrahim'i evlendirdi.

Yüce Allah, onun neslini de, bereketlendirdi; Medyen halkı, onlardan hâsıl oldu. [138]

Lût Aleyhisselâmın, kavminin helakinden yedi yıl sonra vefat ettiği de söylenir.

Lût Aleyhisselâmın, Hz.Şâre ile İbrahim Aleyhisselâm ve oğullarının gömüldükleri kabirlerinin civarında, İbrahim Aleyhisselâma aid Yakîn diye anılan Mescid'e bir fersah kadar uzaklıkta bulunan köydeki kabrine gömüldü. [139]*

Ona ve gönderilen bütün Peygamberlere Selâm olsun![140]

---

[1]. İbn.Sa'd-Tabakat c.1,s.54, Taberî-Tarih c.1,s.125, Sâlebi-Arais s.102, Ebülferec ibn.Cevzî-Tabsıra c.1,s.130, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.100.

[2]. İbn.Sa'd-Tabakat c.1,s.54.

[3]. İbn.Sa'd-Tabakat c.1,s.54, İbn.Kuteybe-Uyûnül'ahbar c.1,s.314, Yâkubî-Tarih c.1,s.24, Taberî-Tarih c.1,s.125,

Hâkim-Müstedrek c.2,s.561, Sâlebî-Arais s.102, Ebülferec ibn.Cevzî-Tabsıra c.1 ,s.150, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s. 100.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/245.

[4]. Beyhakî-Delâilünnübüvve c. 1 ,s.290, Zehebî-Tarihulislam-Sîretünnebî s.531, Muhyiddin b.Arabî-Muhâdaratülebrar c.1,s. 103, Hâkimden naklen Ebülfida-Tefsir c.2,s.252, Süyûti-Hasâisülkübrâc.2,s.129, Diyar.8ekri-Hamîsc.1,s.22.

[5]. Hâkim-Müstedrek c.2,s.561-562.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/245.

[6]. Mîr Hâvend-Ravzatussafa Terceme s.174.

[7]. Taberî-Tarih c.1,s.125, Sâlebî-Arais s.78-79, Ebülferec İbn.Cevzî-Tabsıra c.1,s.150, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.118.

[8]. Harran'a, Lut Aleyhisselâmın babası Haran'dan dolayı Harran ismi verilmiştir. (İbn.Kuteybe-Uyûnül'ahbar

c.1,s.314).

[9]. ibn.Sa'd-Tabakat c.1,s.46, Taberî-Tarih c.1,s.159-160.

[10]. İbn.Sa'd-Tabakat c.1,s.46, İbn.Kuteybe-Maarif s.15, Taberî-Tarih c.1,s.160.

[11]. İbn.Sa'd-Tabakat c.1,s.46, Taberî-Tarih c.1,s.125.

[12]. İbn.Sa'd-Tabakat c.1,s.46, Taberî-Tarih c.1,s.125, Sâlebî-Arâis s.80, İbn.Esîr-Kâmil c.1, s.102.

[13]. Mes'ûdî-Ahbaruzzaman s.201-202.

[14]. İbn.Sa'd-Tabakat c.1,s.46-47, Taberî-Tarih c.1,s.127.

[15]. İbn.Sa'd-Tabakat c.1,s.47, Taberî-Tarih c.1,s.127, Sâlebî-Arais s.80, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.102.

[16]. Taberî-Tarih c.1,s.127, Sâlebî-Arais s.80, Yâkut-Mûcemülbüldan c.4,s.373, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.102.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/245-246.

[17]. İbn.Sa'd-Tabakat c.1,s.47, Taberî-Tarih c.1,s. 127, Sâlebî-Arais s.80-81.

[18]. (*) Lut Aleyhisselâmın Yerleştiği Sedum (Yâkut-Mucemülbüldan c.3,s.200) Şam ile Medine arasındadır. (Taberî-Tarih c.1,s. 157)

Mü'tefike diye anılan beş şehirden mürekkep olup en büyüğü Sedumdu.

Rivayete göre: dört şehirden her birinde yüzer bin nüfus vardı (Taberî-Tarih c.1,s.156-158, Hâkim-Müstedrek c.2,s.562, Sâlebî-Arais s.106, Ebülferec İbn.Cevzî-Tabsıra c.1,s.152, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.122).

[19]. Yâkubî-Tarih c.1,s.24-25, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.152, İbn.Haldun-Tarih c.2,ks.1,s.36.

[20]. Yâkubî-Tarih c.1,s.25.

[21]. Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.152-153, İbn.Haldun-Ta.c.2,ks.1,s.36.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/246.

[22]. Hâkim-Müstedrek c.2,s.562

[23]. Taberî-Tarih c.1,s.151-152, Sâlebî-Arais s.101, ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.118, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.178.

[24]. Yâkubî-Tarihc.1,s.25

[25]. Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.178

[26]. Ahmed b.Hanbel-Müsned c.1,s.317, Münzirî-Ettirgib vetterhib c.3,s.287

[27]. Ahmed b.Hanbel-Müsned c.1,s.317, Tirmizî-Sünen c.4,s.58, Ebülferec İbn.Cevzî-Tabsıra c.1,s.153, Münzirî-

Ettergîb vetterhîb c.3,s.286

[28]. Ahmed b.Hanbel-Müsned c.1,s.317, Münzirî-Ettergıb vetterhib c.3,s.286

[29]. Ebülferec İbn.Cevzî-Tabsıra c.1,s.153, Süyûtî-Câmiüssagir c.2,s.181

[30]. Ebû Davud-Sünen c.4,s.158, Tirmizî-Sünen c.4,s.57, ibn.Mace-Sünen C.2.S.856

[31]. Ahmed b.Hanbel-Müsned c.1,s.300, Ebu Davud-Sünen c.4,s.158, Tirmizi-Sünen c.4,s.57, İbn.Mace-Sünen

c.2,s.856 Hâkim-Müstedrek c.4,s.355

[32]. Ebu Davud-Sünen c.4,s.158, ibn.Mace-Sünen c.2,s.856

[33]. Ebu Davud-Sünen c.4,s.158, İbn.Mace-Sünen c.2,s.856, Hâkim-Müstedrek c.4,s.355.

[34]. Yâkubî-Tarih c.1,s.25.

[35]. Âiî-Künhüi'ahbar C.2.S.169.

[36]. Ahmed b.Hanbel-Müsned c.2,s.444, Ebu Davud-Sünen c.4,s.249, Begavi-Mesabihussünne c.2,s.23

* Meallerini sunduğumuz Hadis-i şerifler; son zamanlarda, bazı İslam düşmanlarınca, eş cinselliğin, Islamiyette kabul gördüğü hakkında yapılan iddia ve iftiranın, ne kadar yersiz ve tutarsız olduğunu göstermeğe yeterdir.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/246-248.

[37]. En'am: 86

[38]. Enbiyâ: 74.

[39]. Taberî-Tarih c.1 ,s.151, Mes'ûdi-Murucuzzeheb c.1 ,s.45, Hâkim-Müstedrek c.2,s.562, Sâlebî-Arais s.103, ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.118.

[40]. Sâffât: 133, Taberî-Tarih c.1,s.1S1, Hâkim-Müstedrek c.2,s.562, Sâlebî-Arais s.103, ibn.Esîr-Kâmil C.1.S.118.

[41]. Mes'ûdî-Murucuzzeheb c.1,s.46, Hâkim-Müstedrek c.2,s.562.

[42]. Hâkim-Müstedrek c.2,s.562, Ebülferec Ibn.Cevzî-Tabsıra c.1,s.15O, İbn.Esîr-Kâmil C.1.S.118, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s. 178.

[43]. Taberî-Tarih c.1,s.152, Sâlebî-Arais s.103, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.118.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/248.

[44]. Şuarâ: 162.

[45]. Araf: 80-81.

[46]. Ankebût: 28.

[47]. Şuarâ: 163-167.

[48]. Nemi: 54-55.

[49]. Nemi: 56.

[50]. Ankebût: 29.

[51]. Ankebût: 30.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/248-249.

[52]. İbn.Haldun-Tarih c.2,ks.1,s.36

[53]. Şâlebî-Arais s.103, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.178.

[54]. İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.118.

[55]. Taberî-Tarih c.1,s.153, İbn.Esir-Kâmil c.1,s.118.

[56]. Taberî-Tarih c.1,s.153, Salebî-Arais c.103, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.118.

[57]. Taberî-Tarih c.1,s.153, Sâlebî-Arais s.103, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.119, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.178.

[58]. Hûd: 69-70.

[59]. Hıcr: 58.

[60]. Ankebût: 31.

[61]. Hûd: 74-75.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/249-250.

[62]. Taberî-Tarih c.1,s.153, Sâlebi-Arais s.103, Ebülferec ibn.Ceyzî-Tabsıra c.1,s.151.

[63]. İbn.Ebî Şeybe-Musannef C.11.S.524, Taberî-Tarih C.1.S.153, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.119.

[64]. İbn.Ebî Şeybe-Musannef c.11,s.524.

[65]. Taberî-Tarih c.1,s.153, İbn.Esîr-Kâmil C.1.S.119

[66]. Taberî-Tarih c. 1 ,s.153, Sâlebi-Arais s. 103, Ebülferec İbn.Cevzî-Tabsıra c. 1 ,s. 151, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.179.

[67]. İbn.Ebî Şeybe-Musannef c.11,s.524, Taberî-Tarih c.1,s.153, Ebülferec İbn.Cevzi-Tabsıra c-1.s151, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.179.

[68]. Taberî-Tarih c.1,s.153, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.119

[69]. Taberî-Tarihc.1,s.153, Sâlebî-Araiss.103, Ebülferec İbn.Cevzî-Tabsırac.1,s.151, Ebülfida-Elbidaye vennihaye C.1.S.179.

[70]. Taberî-Tarih c.1,s.153, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.119.

[71]. Hûd: 76.

[72]. Ankebût: 32.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/250-252.

[73]. Taberî-Tarih c.1.s. 154.

[74]. Veya üç kere (İbn.Ebî Şeybe-Musannef c.11,s.523).

[75]. İbn.Ebî Şeybe-Musannef c.11,s.523, Taberî-Tarih c.1,s.154, Sâlebî-Arais s.104, İbn.Esîr-Kâmil C.1.S.120.

[76]. Taberi-Tarih c.1 ,s.154, Hâkim-Müstedrek c.2,s.563, Sâlebî-Arais s.104, ibn.Esîr-Kâmil c.1 ,s.12O, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s. 179-180.

[77]. Taberî-Tarih c.1 ,s.154, Hâkim-Müstedrek c.2,s.563, Sâlebî-Arais s.104 İbn.Esîr-Kâmil c.1 ,s.12O, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s. 179-180.

[78]. İbn.Ebî Şeybe-Musannef c.11,s.524.

[79]. Taberî-Tarih c.1,s. 154.

[80]. Taberî-Tarih c.1,s.154, Sâlebî-Arais s.104, ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.12O.

[81]. Hıcr: 62.

[82]. Hûd: 77.

[83]. ibn.EEbî Şeybe-Musannef c.11,s.524, Taberî-Tarih c.1,s,154, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.12O.

[84]. Taberî-Tarih c.1,s.154, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.12O.

[85]. ibn.Ebî Şeybe-Musannef c.11.S.524.

[86]. İbn.Ebî Şeybe-Musannef c.11,s.524.

[87]. Taberî-Tarih c.1,s.154, Sâlebî-Arais s.104.

[88]. Veya üç kere (İbn.Ebî Şeybe-Musannef c.11,s.524)

[89]. Taberî-Tarih c.1,s.154, Sâlebî-Arais s.104, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.12O

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/252-254.

[90]. Hıcr: 67

[91]. Taberî-Tarih c.1,s.156

[92]. Sâlebî-Arais s.105.

[93]. Taberî-tarih c.1,s.157.

[94]. Sâlebî-Arais s.105, Ebülferec İbn.Cevzî-Tabsıra c.1,s.152.

[95]. Taberî-Tarih c.1,s.157 .

[96]. Hıcr: 68.

[97]. Hıcr: 68, Taberî-Tarih c.1,s.157.

[98]. Hıcr: 69.

[99]. Hıcr: 71.

[100]. Hûd: 78.

[101]. Hıcr: 70.

[102]. Hûd: 79-80.

[103]. Şuarâ: 168-169.

[104]. Sâlebî-Arais s. 105, Ebülferec ibn.Cevzî-Tabsıra c.1,s.152.

[105]. Hıcr: 65.

[106]. Hûd: 81.

[107]. Sâlebî-Arais s. 105, Ebülferec İbn.Cevzî-Tabsıra c.1,s.152.

[108]. Sâlebî-Arais s.105, Ebülferec İbn.Cevzî-Tabsıra c.1,s.152, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.121

[109]. Taberî-Tarih c.1,8.156, Salebî-Arais s.105, Ebülferec İbn.Cevzî-Tabsıra c.1,s.152, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.121

[110]. Kamer: 37

[111]. Taberî-Tarih c.1,s.156, Sâlebî-Arais s.105

[112]. Taberî-Tarih c.1,s.156, Sâlebî-Arais s.105, Ebülferec İbn.Cevzî-Tabsıra c.1s.152.

[113]. Taberî-Tarih c.1,s.157.

[114]. Sâlebî-Arais s.105, Ebülferec-Tabsıra c.1,s.152.

[115]. Taberî-Tarih c.1,s. 156, Hâkim-Müstedrek c.2,s.563, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.121.

[116]. Taberî-Tarih c.1,s.155.

[117]. Sâlebî-Arais s.105.

[118]. Taberî-Tarih c.1,s. 156, Hâkim-Müstedrek c.2,s.563, Sâlebî-Arais s.105, Ebülferec İbn.Cevzî-Tabsıra c.1,s.153, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.121.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/254-256.

[119]. Hıcr: 66.

[120]. Kamer: 33.

[121]. Kamer: 36.

[122]. Hıcr: 72.

[123]. Kamer: 37.

[124]. Kamer: 39.

[125]. Hıcr: 73-74.

[126]. Hûd: 82-83.

[127]. Ârâf: 84.

[128]. Tahrim: 10.

[129]. Mes'ûdîye göre: Hicretin 332. yılında Lut kavminin yurdu, harap bir halde mevcud olup oralarda hiç bir kimse bulunmamakta, yerlerde de, damgalanmış, siyah, parlak taşlar görülmekte idi. (Mes'ûdî-Murucuzzeheb c.1,s.46).

[130]. Hıcr: 76-77.

[131]. Ankebût: 35.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/256-257.

[132]. Taberî-Tarih c.1,s.155, Sâlebî-Arais s.106, ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.121, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.182, Diyar.Bekri-Hamis c.1,s.87

[133]. Diyar.Bekrî-Hamîs c.1,s.87

[134]. Taberi-Tarih c.1,s.155, Sâlebî-Arais s.106, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.121-Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.182, Diyar.Bekrî-Hamis c.1,s.87

[135]. Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.182

[136]. İbn.Habib-Kitabülmuhabber s.383.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/258.

[137]. Taberi-Tarih c.1,s.156, Hâkim-Müstedrek c.2,s.563, ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.121

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/258.

[138]. İbn.Haldun-Tarih c.2,ks.1,s.37,38,44

[139]. Mir Havend-Ravzatussafa Terceme s.174, Âlî-Künhül'ahbar c.2,s.173

* Bir Fersah: üç Mil'dir.

Bir Mil: dört bin Zira'dır.

Bir Zira': yirmi dört Parmak'tır.

Bir Parmak: birinin karnı, diğerinin arkasına gelmek üzre altı tane Arpa enidir.

Bir Arpa eni: katır kuyruğunun, yanyana dizilen altı teli kadardır.

(Mir Havend-Ravzatussafa Terceme s.65)

[140]. M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/258.

YAKUB ALEYHİSSELÂM

Yâkub Aleyhisselâmın Soyu Ve İsimleri:

Yâkub b. İshak, b. İbrahim Aleyhisselâmlardır.[1] Yâkub Aleyhisselâmın Annesi: Refaka'dır. [2]

Yâkub Aleyhisselâmın, kardeşi Ays ile ikiz olarak doğarken, elini, Aysın ökçesinden tutmuş olduğu halde, arkasından doğduğu için, Yâkub diye anıldığı[3] ve kardeşi Ays, tarafından öldürülmek korkusuyla, Dayısının yanına gitmek üzere, gündüzleri saklanıp geceleri yürüdüğü için de, kendisine İsrail adı verildiği rivayet edilir. [4]

Yâkub Aleyhisselâmın Şekil Ve Şemaili:

Yâkub Aleyhisselâm: kılsız vücutlu[5], zayıf yapılı, ağır başlı, vakarlı, uzun boy-lu[6], güzel yüzlü idi. Kardeşi Ays'dan daha güzel konuşurdu.[7]

İshak Aleyhisselâmın Yâkub Aleyhisselâma Tebşir Ve Tavsiyeleri:

İshak Aleyhisselâm; oğlu Yâkub Aleyhisselâma:

"Allah, seni, Peygamber yapacak, oğullarının soyundan Peygamberler çıkaracak, sende hayır ve bereket vücuda getirecektir!" dedi. [8]

Ken'anlılardan hiç bir kadınla evlenmemesini, Feddan'da oturan Dayısı Leban'ın yanına gitmesini[9], onun kızları ile evlenmesini emir ve tavsiye etmişti.[10]

Zâten Annesi de, dayısının yanına gitmesini tavsiye etmişti.[11]

Bunun üzerine, Yâkub Aleyhisselâm, Feddan'a doğru yönelip gitti.

Yolun bazı kesiminde, gece karanlığı çökünce, bir taşı, yastık yaparak yatıp geceledi.

Uyurken rü'yâsında: başucunda, gök kapılarından bir kapıya doğru bir merdiven kurulduğunu, ve Meleklerin, ondan indiğini ve onun içinde göğe çıktığını gördü.

Yüce Allah, ona:

"Muhakkak, Allah, ben'im. Ben'den başka hiç bir ilâh yoktur.

Ben, senin İlâh'ın'ım ve Atalarının da, İlâh'ıyım!

Şüphesiz ki: seni ve senin zürriyetini ve senden sonrakileri bu Arz-ı mukad-des'e, vâris kıldım.

Orayı, sana ve onlara mübarek kıldım.

Kitabı, Hikmeti ve Peygamberliği de, sizlere nasib kıldım.

Sonra, ben, senin yanındayım ve seni, o mekâna erişinceye kadar koruyacağım.

Orada, içinde, senin ve zürriyetinin bana ibadet edeceğiniz bir Beyt de, yap ki, o, Beytülmakdis'dir." diye Vahy etti.[12]

Yâkub Aleyhisselâm; önce, Dayısı Leban'ın büyük kızı Leyya ile, sonradan da, küçük kızı Râhil ile evlendi. Leyya'dan:

1) Rubil,

2) Yehuza,

3) Şem'un,

4) Lavi adlarındaki oğulları doğdu.

Râhil'den de:

1) Yûsuf,

2) Bünyamin adındaki oğlu doğdu. [13]

Leyya ile Râhil; Yâkub Aleyhisselâmla evlenirlerken, babaları Leban, onlara, çehiz olarak, birer Câriye (kadın köle) hediye etmişti.

Onlar da, bunları, Yâkub Aleyhisselâma, oğlan doğursunlar diye, hediye etmişlerdi.

Bunların her birinden de, Yâkub Aleyhisselâmın üçer oğlu daha doğmuştu. [14]

Yâkub Aleyhisselâmın on ikiyi bulan oğulları[15], İsrail oğulları, Esbat diye anılırlar. [16]

Yâkub Aleyhisselamın Sey Ah Atları, Peygamber Oluşu Ve Bazı Faziletleri:

Yâkub Aleyhisselâm; Harran'da yirmi yıl oturduktan sonra, Ken'an iline gitmesi, kendisine emrolununca, oradan ayrılıp Oraşalıma (Beytülmakdis'e) geldi.

Orada, bir tarla satın alıp çadırını kurdu.

Sahra mevkiinde yüksek ve sağlamca bir Beyt (Mâbed) yaptırıp ona İl adını verdi.

Sonra, Babası İshak Aleyhisselâmın Kenan ilindeki Habrun kariyesine gidip orada oturdu.

İshak Aleyhisselâm vefat edince, onu, Babası İbrahim Aleyhisselâmın Mağaradaki kabrinin yanına gömdü.

Yâkub Aleyhisselâm, babasının vefatından sonra, onun yerine geçti. [17]

Yâkub Aleyhisselâmın Peygamberliği ve Faziletleri hakkında Kur'ân-ı kerimde şöyle buyrulur:

"Ona (İbrahim'e), İshak'ı, üstelik bir de, Yâkub'u ihsan ettik, ve her birini, Salih (Zat)ler yaptık.

Onları, Emrimiz (Vahyimiz)le doğru yolu gösterecek Rehberler kıldık.

Hayırlı işler yapmayı, dosdoğru namaz kılmayı, zekât vermeyi kendilerine Vahy ettik.

Onlar, bize ibadet edicilerdi." (Enbiyâ: 72-73)

"Biz, ona, İshak ile Yâkub 'u da, ihsan ettik.

Peygamberliği ve Kitapları, onun zürriyetine tahsis ettik.

Dünyada ona, mükâfatını verdik.

Gerçekten, o, Âhirette de, her halde, Salih insanlardandır. [18]

"Çünkü, onlar (İbrahim, İshak ve Yâkub), bizim katımızda, gerçekten, hayırlı (Zatlardandı."[19]

Tâbûtussekîne'nin Yâkub Aleyhisselama Teslim Edilişi:

Rivayete göre: Tâbut: tarak yapılan Şimşad (Cimşir) ağacından yapılmış bir sandık olup altundan levhalarla kaplanmıştı.

Vefatına kadar Âdem Aleyhisselâmın yanında, ondan sonra da, vefatına kadar Şis Aleyhisselâmın yanında bulunmuştu.

Tâbut'a, İbrahim Aleyhisseiâma kadar Âdem Aleyhisselâmın oğulları, zaman zaman vâris olagelmişler, İbrahim Aleyhisselâm vefat edince, Tâbut, İbrahim Aleyhisselâmın büyük oğlu İsmail Aleyhisselâmın yanında kalmış, o da, vefat ettiği zaman, oğlu Kaydar'ın yanında bulunmuştu.

İshak Aleyhisselâmın oğulları, Kaydar'a: "Peygamberlik, sizden başka tarafa çevirildi. Sizin (Tâbut içindeki) bir tek Nûr'dan (Muhammed Aleyhisselâmın Nûr'-undan) başka nasibiniz yoktur. Tâbut'u, bize ver!" demişlerdi.

Kaydar ise; Tâbutu, onlara vermeğe yanaşmamış ve: "O, bana, Babamın Vasiyetidir. Ben, onu, hiç kimseye vermem" demiştir.

Kaydar, bir gün, Tâbut'u, açmağa gitmiş, Tâbut'un açılması, kendisine güçle-şince, semâdan, bir seslenicinin:

"Ey Kaydar! Vaz geç! O Tâbut'u, açmağa, senin için yol yoktur! O, Peygambere vasiyet edilmiştir. Onu, Peygamberden başkası açamaz.

Sen, onu, Amcanın oğlu, Allah'ın İsrail'i Yâkub'a ver!" diye seslenmesi üzerine, Kaydar, Tâbut'u, omuzuna alarak, o zaman, Yâkub Aleyhisselâmın oturduğu Ken'an iline doğru yollanmış.

Kaydar yaklaştığı zaman, Tâbut, seslenmeğe başlamış. Yâkub Aleyhisselâm, oğullarına:

"Allâha yemin ederim ki: Kaydar, Tâbût'la size geliyor! Kalkınız, ona doğru varınız!" demiş.

Yâkub Aleyhisselâmla oğulları, ayağa kalkarak onu karşılamışlar. Yâkub Aleyhisselâm, onu görünce, ağlayarak ona doğru koşmuş ve:

"Ey Kaydar! Ben, ne diye senin yüzünün rengini solmuş, gücünü zayıflamış görüyorum?

Sen, düşman zulmüne mi uğradın? Yoksa, Baban İsmail'den sonra, başına bir kötülük mü geldi?" diye sordu.

Kaydar:

Ben, ne düşman zulmüne uğradım, ne de benim başıma bir kötülük geldi.

Fakat, sırtımda taşıdığım, Muhammed'in Nûr'u, bana çok ağır geldi.

Bunun için benzim sarardı, bacaklarım, zayıfladı!" demiş.

Yâkub Aleyhisselâm:

"İshak'ın kızlarından nikâhın altında bulunan var mı?" diye sormuş.

Kaydar:

"Yoktur. Fakat, Cürhümî Araplarından Âminlerden bir kadınla evliyim." diye cevap vermiş.

Yâkub Aleyhisselâm:

"Ne güzel! Ne güzel! Muhammed Aleyhisselâmın şerefi için, Allah, Onu, iffetli Arap kadınlarından başkasından çıkarmayacaktır.

Ey Kaydar! Ben, seni, bir müjde ile müjdeleyeceğim!" demiş.

Kaydar:

"Nedir o müjde?" diye sormuş.

Yâkub Aleyhisselâm:

"Bil ki: Âminlerden olan zevcen, dün gece bir oğlan doğurdu!" demiş.

Kaydar:

"Ey Amcamın oğlu! Sen, Şam toprağındasın, o ise, Harem toprağındadır. Sana, bunu, ne bildirdi?" demiş.

Yâkub Aleyhisselâm:

"Ben, gök kapılarının açıldığını gördüm!

Gökle yer arasında Ay gibi yuvarlak bir Nûr gördüm!

Meleklerin, semâdan, bereketle ve rahmetle indiklerini gördüm!

Anladım ki: bu, Muhammed Aleyhisselâm içindir!" demiş.

Kaydar, Tâbut'u, Amcasının oğlu Yâkub Aleyhisselâma teslim edip ailesinin yanına dönünce, onu, bir oğlan çocuğu doğurmuş bularak ona, Hamel ismini vermiştir.[20]

Yâkub Aleyhisselâmın, elli yıl, halkı, Yüce Allah'a itaat ve ibadete davetle meşgul Olduğu[21] ve kendisinin, Sâm b.Nuh Aleyhisselâmdan sonra, Mescid-i Aksâ'nın yenileyicileri arasında bulunduğu da, bildirilir. [22]

Yâkub Aleyhisselâmın Yûsuf Aleyhisselâmdan Dolayı Üzüntülere Düşüşü:

Yâkub Aleyhisselâm: zayıflamış[23], yaşlanmıştı.

Kaşları[24], gözlerinin[25] yanaklarının yumrusu[26] üzerine düşer, onları, bezle kaldırırdı.[27]

Bir gün, ona bir komşusu:

"Ey Yâkub! Sende gördüğüm şu başına gelen hal nedir?"[28]

(İhtiyar olmadan) ihtiyarladın! Tükendin, gittin![29]

Sen (bu gidişle) Babanın[30], kardeşinin[31] eriştiği yaşa bile erişemeyeceksin!" dedi.

Yâkub Aleyhisselâm:

"Zamanın uzunluğu ve üzüntülerin çokluğu!" dedi.[32]

Yüce Allah:

"Ey Yâkub![33]Sen, Beni, yaratığıma şikâyet mi ediyorsun?!" diye Vahy edince, Yâkub Aleyhisselâm:

"Yâ Rab! Ben, bir hatâ işledim! Onu, bana, bağışla!" dedi.

Yüce Allah:

"Bağışladım!" buyurdu.

Bundan sonra Yâkub Aleyhisselâm, derdini soranlara:

"Ben, taşan kederimi ve üzüntümü, yalnız Allâha şikâyet ve arz ederim!" derdi.[34]

Yâkub Aleyhisselâmın Bütün Ev Halkıyla Birlikte Mısır'a Gidişi Yâkub Aleyhisselâmın Suçlu Oğulları İçin Allah'a Yalvarışı

Yâkub Aleyhisselâmın Oğullarına Vasiyette Bulunuşu ve Vefatı bahisleri (Yûsuf Aleyhisselâma aid bölümdedir.)[35]

---

[1]. İbn.Sa'd-Tabakat c.1,s.54, İbn.Kuteybe-Maarif s. 18, Taberi-Tarih c.1,s.162-163, Hâkim-Müstedrek c.2,s.569.

[2]. İbn.Kuteybe-Maarif s.17, Taberî-Tarih c.1 ,s.162, Mes'udî-Murucuzzeheb c.1 ,s.46, Salebî-Arais s.101, ibn.Esîr-Kâmil c.1,s. 126.

[3]. İbn.Kuteybe-Maarif s.17, Taberi-Tarih c.1,s.164, Salebi-Arais s.101, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.126.

[4]. Taberi-Tarih c.1,s.165, İbn.Esir-Kâmil C.1.S.127.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/263.

[5]. İbn.Kuteybe-Maarif s.18, Taberi-Tarih c.1,s.164, Salebi-Arais s.101, İbn.Esir-Kamil c.1,s. 126.

[6]. İbn.Kuteybe-Maarif s.18.

[7]. Hâkim-Müstedrek c.2,s.557.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/263.

[8]. Yâkubi-Tarih C.1.S.29.

[9]. İbn.Kuteybe-Maarif s.19, Yakubi-Tarih c.1,s.29.

[10]. İbn.Kuteybe-Maarif s. 18.

[11]. Taberî-Tarih c.1,s.164-165, İbn.Haldun-Tarih c.2,ks.1,s.39.

[12]. ibn.Kuteybe-Maarif s.18.

[13]. ibn.Kuteybe-Maarif s.19, Yâkubî-Tarih c.1,s.30, Taberi-Tarih c.1,s.163, Salebi-Arais s.102, İbn.Haldun-Tarih c.2,ks.1,s.39.

[14]. İbn.Kuteybe-Maarif s.19, Taberi-Tarih c.1,s.163, Salebi-Arais s. 102.

[15]. Yakubi-Tarih c.1,s.31, Taberi-Tarih c.1,s.163, Mes'udi-Murucuzzeheb c.1,s.47, Salebi-Arais s.102, Ebülferec İbn.Cevzi-Tabsıra c.1,s.178, İbn.Esir-Kâmil c.1,s.126, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.197.

[16]. Yakubi-Tarih c.1,s.31, Mes'udi-Murucuzzeheb c.1,s.47, Hâkim-Müstedrek c.2,s.570, Salebi-Arais s.102, Ebülferec İbn.Cevzi-Tabsıra c.1,s.178.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/263-264.

[17]. İbn.Haldun-Tarih c.2,ks.1,s.40.

[18]. Ankebut: 27.

[19]. Sâd: 47.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/265.

[20]. Şâlebî-Arais s.266-267.

[21]. Mîr Hâvend-Ravzatussafa Tercemesi s.225.

[22]. ibn.Hacer-Fethulbâri c.6,s.291.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/265-267.

[23]. Sâiebî-Araiss.130.

[24]. Taberî-Tefsir c.i3,s.46, Sâiebî-Arais s.135.

[25]. Sâiebî-Arais s.135.

[26]. Taberî-Tefsir d3, s.46.

[27]. Taberî-Tefsir c.13,s.46, Sâiebî-Arais s.135.

[28]. TaberîTefsir c.i3,s.46.

[29]. Taberî-Tefsir c.i3,s.46, Sâiebî-Arais s.135, Zemahşerî Keşşaf c.2,s.340.

[30]. Taberî-Tefsir c. 13, s.46.

[31]. Sâiebî s.135.

[32]. Taberî-Tefsir c.i3,s.46, Sâiebî-Arais s.135.

[33]. Taberî-Tefsirc.i3,s.46.

[34]. Taberî-Tefsir c.13,s.46, Sâlebî-Arais s.135.

[35]. M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/267-268.

YUSUF ALEYHİSSELÂM

Yûsuf Aleyhisselâmın Soyu:

Yûsuf b. Yâkub, b. İshak, b. İbrahim Aleyhisselâmlardır.[1] Yûsuf Aleyhisselâmın annesi: Râhıl bint-i Leban'dır. [2]

Yûsuf Aleyhisselâmın Şekil Ve Şemaili:

Yûsuf Aleyhisselâm; ak tenli, güzel yüzlü, kıvırcık saçlı, büyük gözlü, ince burunlu, kalın pazulu, kalın bacaklı, düz karınlı, düz göbekli idi ve yanağı, benli ıdi. [3]

Yûsuf Aleyhisselâm, suretçe, Âdem Aleyhisselâmı andırırdı.

Yüzü, güneş gibi parlardı. [4]

Kendisine, güzelliğin yarısı verilmişti[5]

Yûsuf Aleyhisselâmın Başına Gelenler:

Yûsuf Aleyhisselâm, annesi Râhıl'den doğunca, babası, baksın diye, onu, Halasına vermişti.

Yûsuf Aleyhisselâmın ilk ibtilâsı, İshak Aleyhisselâmın kızı olan bu halası ile

başladı.

Yıllar, geçmiş, Yûsuf Aleyhisselâm, gezer dolaşır olmuştu.[6]

Babası da, Halası da, Yûsuf Aleyhisselâmı, son derece seviyorlardı. [7]

Yâkub Aleyhisselâm; kız kardeşine:

"Ey kardeşim! Yûsuf'u, artık, bana teslim et!

Vallahi, onun, benden bir saat bile uzak kalmasına dayanamıyorum dedi.

Kız kardeşi de:

"Vallahi, ben de, onu, bir saat bile terk edemem!" diyerek red cevabı verdi.

Yâkub Aleyhisselâm, Yûsuf Aleyhisselamı, almak için, ısrar edince, kız kardeşi:

"Bari, onu, bir kaç gün, benim yanımda bırak ta, belki, bu, beni teselli eder."

dedi. [8]

Yâkub Aleyhisselâm, onun yanından çıkıp gittikten sonra[9], Hala hanım, Is-hak Aleyhisselamın büyük çocuğu olması dolayısıyla yanında bulundurduğu kuşağını, Yûsuf Aleyhisselamın -elbisesinin altından- beline, bağladı. Sonra da:

"Kuşak, kayboldu, bakınız! Onu, kim almış?" dedi.

Ev halkının üzerleri aranınca, kuşak, Yûsuf Aleyhisselamın yanında (belinde bağlı) bulundu. [10]

Onların mezhebine göre: hırsızı, mal sahibi, tutar, hiç kimse, kendisine itirazda bulunamazdı. [11] Bunun için, Hala hanım:

"Vallahi, ben, Yûsuf hakkında, istediğimi, yapabilirim!" dedi.

Yakub Aleyhisselâm gelince, hâdiseyi, ona da, anlattı.

Yâkub Aleyhisselâm:

"Yûsuf, şayet, böyle bir şey yapmışsa, O, sana, teslim edilmiş olur. Benim elimden bir şey gelmez!" dedi. [12]

Hala hanım da, ölünceye kadar, Yûsuf Aleyhisselamı, yanında tuttu.

Yâkub Aleyhisselâm, ancak, onun ölümünden sonra, Yûsuf Aleyhisselamı, yanına alabildi. [13]

Yûsuf Aleyhisselâm, Yâkub Aleyhisselâma, oğullarından, en sevgilisi idi.

Yûsuf Aleyhisselamın annesi Râhıl da, Yâkub Aleyhisselâma, kadınlarından, en sevgili olanı idi. [14]

Yûsuf Aleyhisselamın, üvey annelerinden doğma kardeşleri, Babalarının, Yûsuf Aleyhisselamı, gerek çocukluğu ve gerek gençliği çağında böyle

ço^sevdiği-ni ve onun üzerine titrediğini gördükçe, onu, kıskanmağa başladılar. [15]

Yûsuf Aleyhisselamın kardeşleri ile olan ibretli macerası, Kur'ân'ı Kerimde de, genişçe anlatılır. [16]

Yûsuf Aleyhisselâm, rü'yaîinda, on bir yıldızla güneş ve ay'ın, kendisine, secde ettiklerini görüp bunu, babasına anlatmıştı. Yâkub Aleyhisselâm, ona:

"Ey Oğulcuğum! Rü'yanı, kardeşlerine, anlatma! Sonra, sana, tuzak kurarlar.

Çünkü, şeytan, insanın, apaçık bir düşmanıdır!" demiş[17], rü'yâsını yormuştu. [18]

Yâkub Aleyhisselâmın karısı Leyya hatun.Yûsüf Aleyhisselâmın, Babasına söylediklerini, dinlemiş, işitmişti.

Yâkub Aleyhisselâm, ona:

"Yûsuf'un söylediklerini, gizli tut, oğullarına haber verme!" diye tenbih etti. Leyya da: "Olur!" dedi.

Yâkub Aleyhisselâmın oğulları, otlaktan geldikleri ve gizli tutulması emir ve tenbih edilen rü'yâ, kendilerine haber verildiği zaman[19], Yûsuf Aleyhisselâma o kadar kızdılar ki, şah damarları, şişti, tüyleri, diken diken oldu. [20]

Annelerine:

"Güneş, Babamızdan başkası değildir! Ay, senden başkası değildir! Yıldızlar da, bizden başkası değildir!

Hiç kuşkusuz, Râhıl'ın oğlu, üzerimize hükümdar olmak: Ben, sizin Seyidinizim? [21]

Sizler, benim kölemsiniz! [22] demek istiyor!" dediler. [23]

Yûsuf Aleyhisselâma karşı kalblerinde taşıdıkları kıskançlık ve kini, büsbütün artırdılar. [24]

Onu, öldürmek veya uzak ve ıssız bir yere atmak suretiyle, kendisinden kurtulup Babalarının teveccühünü ve sevgisini, kendilerine münhasır

kılmak istediler.

İçlerinde en faziletlisi ve en akıllısı olan Yehuza[25]:

"Yûsuf'u, öldürmeyiniz!

Çünkü, adam öldürmek, büyük ve ağır bir suçtur.

Onu, bir kuyuya bırakınız da, oradan gelip geçen yolcu kafilesinden biri, onu, bulup alsın, götürsün!

Yapacaksanız, böyle yapınız!" dedi.[26]

Yûsuf Aleyhisselâmı, öldürmeyecekleri hakkında onlardan, kesin söz aldı. [27]

Yâkub Aleyhisselâmın huzuruna çıkıp Yûsuf Aleyhisselâmı, kendileriyle birlikte kıra göndermesi için konuşmayı kararlaştırdıkları zaman, Yâkub Aleyhisselâmın en büyük oğlu Rubil:

"Babanız, Yûsuf hakkında, size güvenmeyecektir.

Fakat, Yûsuf'un yanına varıp kendisinin önünde oyun oynayalım.

Bizim nasıl neşelendiğimizi, oynadığımızı, görünce, bizimle gitmeye heveslenir." dedi.

Gidip önünde gülüşe gülüşe oyun oynadılar ve onu, kendileriyle birlikte oynamağa heveslendirdiler.

Yûsuf Aleyhisselâm, onlara:

"Ey kardeşlerim! Siz, otlak yerinizde de, hep böyle oynar mısınız?" diye sordu.

"Evet! Ey Yûsuf! Eğer, bizim otlak yerlerimizde oynadığımızı görseydin, sen de, yanımızda bulunmayı arzu ederdin!" dediler.

O kadar heveslendirdiler ki, bunu, kendisi, onlardan istemeğe başladı ve:

"Ey kardeşlerim! Beni, Babama götürünüz de, sizinle göndermesini isteyiniz!" dedi. [28]

"Ey Yûsuf! Sen, bizimle gidip oynamak, avlanmak istiyor musun?" dediler.

Yûsuf Aleyhisselâm:

"Evet! İsterim!" dedi.

"Öyle ise, seni, bizimle birlikte göndermesini, Babandan iste!" dediler. [29]

Onlar; Yâkub Aleyhisselâmın yanına gidip önünde durdular.

Kendisinden, bir şey isteyecekleri zaman, böyle yaparlardı.

Yakub Aleyhisselâm, karşısında sıralandıklarını görünce, onlara:

"Nedir hacetiniz, isteğiniz?" diye sordu.

Yûsuf Aleyhisselâmın, kendileriyle birlikte kıra gidip bol bol yemesine, oynamasına müsâade etmesini istediler ve onu, iyice koruyacaklarını bildirdiler.

Yâkub Aleyhisselâm, onların gaflete dalıp Yûsuf Aleyhisselâmı, kurda yedirmelerinden korktuğunu söyledi.

Onlar, kendilerinin güçlü bir topluluk olduğunu, böyle bir musibetin asla vuku' bulamayacağını ileri sürdüler.

Yâkub Aleyhisselâma, oğullarına kurt tehlikesinden bahsettiren, kendisinin, o sıralarda görmüş olduğu bir rü'yâ idi.

Yâkub Aleyhisselâm, rü'yâsında, bir dağ başında, öldürmek için, Yûsuf Aley-hısselâmın üzerine, on kurdun saldırdığını, onlardan bir kurdun ise, onu, koruduğunu, sonra, yer yarılıp içine girdiğini, ancak, üç gün sonra, oradan çıkabildiğini görmüş, bunun için, Yûsuf Aleyhisselâm hakkında kurd korkusuna düşmüş[30], oğullarına: "Onu, kurt yemesinden korkuyorum!" demişti. [31]

Yûsuf Aleyhisselâm:

"Babacığım! Beni, onlarla gönder!" dedi.

Yâkub Aleyhisselâm:

"Sen de, bunu, onlarla birlikte gitmeyi istiyor musun?" diye sordu.

Yûsuf Aleyhisselâm:

"Evet!" deyince, Yâkub Aleyhisselâm, onun da, kardeşleriyle birlikte gitmesine izin verdi.

Yûsuf Aleyhisselâm, elbisesini giydi. [32]

Yâkub Aleyhisselâm, onu kardeşleriyle birlikte gönderdi.

Kardeşleri, Yûsuf Aleyhisselâmı, yapmacık ikramlar göstererek götürdüler.

Otlak yerine vardıkları zaman, düşmanlıklarını, açığa vurdular, onu, dövmeğe başladılar.

kardeşlerinden biri, Yûsuf Aleyhisselâmı döver, Yûsuf Aleyhiselâm, başka birini, imdadına çağırır, o da, gelip yardım yerine, onu, döverdi!

Kendisine, onlardan, bir acıyanını görmedi. Yûsuf Aleyhisselâmı, öldüresiye dövdüler. [33]

Yâkub Aleyhisselâmdan, Yûsuf Aleyhisselâm için aldıkları yiyeceği, köpeklerine yedirdiler.

Yûsuf Aleyhisselâm, son derece susamıştı. Onlara:

"Öldürmeden önce, bana, azıcık su içiriniz!" diye yalvardığı halde, su da, içir-mediler! Onlardan hiç birinin, kendisine acımadığını görünce:

"Ey Babacığım! Ey Yâkub! Câriye oğullarının, Senin oğluna yaptıklarını[34] bilmiyor musun?! [35] Bir bilsen! [36]

Ey Babacığım! Onlar, Senin ahdini bozdular, vasiyetini, zayi ettiler!" [37] diyerek feryad ediyordu. [38]

Rubil, hemen tutup onu, öldürmek için, göğsünün üzerine yatırdı. "Ey Râhıl'ın oğlu! Rü'yâna söyle de, seni, kurtarsın!" dedi. Yûsuf Aleyhisselâm, Yehuza'dan istimdad etti, yardım diledi. [39]

Yûsuf Aleyhisselâmın Teyzesinin oğlu olup diğerlerine nazaran Yûsuf Aleyhisselâm hakkında biraz daha insaflı, biraz daha ileri görüşlü olan Yehuza[40], onlara:

"Siz, onu, öldürmeyeceğiniz hakkında bana kesin söz vermiş değilmiydiniz?! [41]

Onu, kuyuya, bırakınız!" deyince[42], Yûsuf Aleyhisselâmı, bırakmak için, kuyunun yanına sürüyüp götürdüler! [43]

Bu kuyu; Medyen ile Mısır arasında[44], Beytülmakdis bölgesinde yeri, belli[45], Yâkub Aleyhisselâmın evine üç fersahlık uzaklıkta idi.

Korkunç, karanlık, dibi geniş, ağzı dar, içine bırakılan, dibine kolayca düşüp helak olur, içinden çıkmak, düşen için, imkânsız, suyu, tuzlu bir kuyu idi.

Bu kuyu, Sâm b. Nuh Aleyhisselâmın kazdığı kuyulardandı. Ahzan Kuyusu diye de, anılırdı.

Kardeşleri, Yûsuf Aleyhisselâmı, bu kuyuya bırakmak maksadı ile[46], kuyunun içine sarkıttıkları zaman, Yûsuf Aleyhisselâm, kuyunun kenarına elleriyle tutunmuştu.

Bunun üzerine, onun ellerini, boynuna bağladılar.

Üzerindeki gömleğini de, soyduktan sonra, kendisini, kuyuya sarkıttılar. [47]

Yûsuf Aleyhisselâm:

"Kardeşlerim! Gömleğimi, bana geri veriniz! Kuyuda, onunla örtüneyim. [48]

Kuyudaki haşeratı, onunla tutup kendimden defedeyim! [49]

Ölümümden sonra da, o, bana, kefen olsun!" dedi. [50]

Kardeşleri:

"Güneşi, Ay'ı ve on bir yıldızı, çağır da, seni, oraya alıştırıcı olsunlar!" dedileı

Yûsuf Aleyhisselâm:

"Ben, hiç bir şey göremiyorum!" dedi.

Onu, kuyunun yansına varıncaya kadar sarkıtıp ölsün diye birden bırakıverdiler!

Yûsuf Aleyhisselâm, kuyudaki suyun içine düştü.

Kuyudaki bir kayanın üzerine çıkıp dikildi. [51]

Kardeşleri, kuyuya bıraktıkları zaman, Yûsuf Aleyhisselâm, ağlıyordu. [52]

Kuyunun başındaki kardeşleri, ona, seslenince, Yûsuf Aleyhisselâm onların merhamete geldiklerini sanıp cevap vermişti.

Hemen, üzerine, bir kaya parçası bırakıp onu, öldürmek istediler. Yehuza, kalktı, onları, böyle yapmaktan men etti ve:

"Hani, siz, onu, öldürmeyeceğiniz hakkında, bana kesin söz vermiştiniz!?"

dedi. [53]

Yûsuf Aleyhisselâm, kuyuya bırakıldığı zaman, on yedi yaşında idi. [54]

Kardeşleri, Yûsuf Aleyhisselâmı, kuyuya bıraktıktan sonra, hemen davarların cinden bir kuzu veya oğlak kesip kanını, Yûsuf Aleyhisselâmın gömleğine bulaştırdılar. Kestiklerinin etini de, yediler. [55]

Akşamleyin, ağlayarak ve Yûsuf Aleyhisselâmı kurt yediğini anarak babalarının yanına geldiler[56]

Yâkub Aleyhisselâm, yolun üst tarafında oturup Yûsuf Aleyhisselâmı, ne zaman getirecekler? diye onları, bekleyip duruyordu.

Oğulları yaklaşıp hep birden ağlayarak seslerini yükseltince, Yâkub Aleyhisselâm, onların, bir musibete uğradıklarını anladı.

Yanına geldikleri zaman, Yâkub Aleyhisselâmın önünde yakalarını yırttılar ve ağladılar.

Yâkub Aleyhisselâm, korktu ve:

"Ey oğullarım! Size, ne oldu? Yûsuf, nerede?" diye sordu.

Kurt, yediğini ve onun kanlı gömleğini getirdiklerini söyledikleri zaman'[57]

"Gösteriniz bana onun gömleğini?" dedi.

Gösterdiler.

"Vallahi, ben, bugüne kadar, bundan daha yumuşak huylu kurt görmedim!

Oğlumu, yemiş de, onun gömleğini, yırtıp parçalamamış!?" diyerek feryad etti ve bayıldı.

Uzunca bir müddet sonra, ayıldı.

Ayıldığı zaman, çok ağladı. Sonra da, gömleği alıp kokladı, öptü. [58] Yüzüne ve gözlerine sürdü. [59]

Yûsuf Aleyhisselâm, kuyuda üç gün kaldı. [60]

Yehuza, her gün, Yûsuf Aleyhisselâma -kardeşlerinden gizlice- yemek getirirdi. [61]

Dördüncü gün, Medyen'den gelip Mısıra gitmek isterken, yollarını şaşıran bir yolcu kafilesi, kuyunun yakınına geldiler, kondular.

Medyen halkından, Araplardan Mâlik b. Za'r adındaki bir adamı, kendileri için, su aramağa gönderdiler.

Adam, kuyuya kovayı salınca, Yûsuf Aleyhisselâm, kovanın ipine yapıştı.

Kova, kuyunun ağzına erişince, Mâlik, Yûsuf Aleyhisselâmı görüp[62] arkadaşlarına, bir genç bulduğunu müjdeledi. [63]

Yehuza, yine, Yûsuf Aleyhisselâma yemek getirmişti. Onu, kuyuda göremeyince, bakıp Malik'le arkadaşlarının yanında bulunduğunu gördü, Hemen dönüp bunu, kardeşlerine haber verdi.

Hepsi, Mâlik'in yanına geldiler. [64]

"Bu, bizden kaçan kölemizdir!" dediler. [65]

Yûsuf Aleyhisselâm, kardeşlerinin, kendisini, ondan alınca, öldürmelerinden korkup halini gizledi. [66]

Malik:

"Öyle ise, ben, onu, sizden satın alayım!" dedi.

Kardeşleri, Yûsuf Aleyhisselâmı, Malik'e[67], yirmi[68] veya yirmi iki dirheme, ya da, kırk dirheme sattılar[69]

Malik ve arkadaşları, Yûsuf Aleyhisselâmı, satın alıp giderlerken[70], Yûsuf Aleyhisselâmın kardeşleri, onlara:

"Onu, sımsıkı bağlayınız ki[71], kaçmasın! [72] Çünkü, o kaçaktır, hırsızdır, yalancıdır!

Biz, onun, size işleyeceği kusurlardan ve ayıplarından uzaklaşmış bulunuyoruz!" dediler.

Malik, Yûsuf Aleyhisselâmı, deveye bindirip Mısır'a götürdü.

Yûsuf Aleyhisselâm; annesinin yolda bulunan kabrini görünce, kendisini, deveden kabre atmamağa kadir olamadı.

Kabrin üzerine kapandı ve:

"Ey annem! Ey Râhıl! Başını, yerin altındaki topraktan kaldırıp oğlun Yûsüf'e bakta, onun, senden sonra ne belâlara uğradığını bir gör!

Ey anneciğim! Düştüğüm za'f ve zilleti bir görmüş olsaydın, bana, ne kadar acırdın!

Ey anneciğim! gömleğimi, nasıl soyduklarını, beni, nasıl bağladıklarını, yüzümü, nasıl tokatladıklarını, taşlarla, beni, nasıl taşladıklarını, kuyunun içine nasıl bıraktıklarını, bana, hiç acımadıklarını,

Beni, köle gibi nasıl sattıklarını,

Beni, esir gibi nasıl taşıdıklarını bir görseydin!" diyordu.

Malik; devenin üzerinde, Yûsuf Aleyhisselâmı, göremeyince, yolcu kafilesine:

"Haberiniz olsun ki: Uşak, ailesine dönmüş!" diyerek bağırdı.

Kafile halkı, arayıp Yûsuf Aleyhiselâmı, kabrin üzerinde buldular.

İçlerinden birisi; Yûsuf Aleyhisselâmın üzerine dikilip:

"Ey Uşak! Efendilerin, bize senin, kaçak, hırsız olduğunu, haber vermişlerdi.

Biz, senin şu yaptığını görünceye kadar, buna, inanmamıştık!" dedi.

Yûsuf Aleyhisselâm:

"Vallahi, ben, kaçmış değilim.

Fakat, siz annemin kabrine yol uğratınca, kendimi, onun kabrinin üzerine atmamağa kadir olamadım!" dedi.

Malik, hemen elini kaldırıp Yûsuf Aleyhisselâmın yüzüne bir şamar indirdi ve çekip devesinin üzerine bindirdi.

Mısır'a varıncaya kadar da, kendisini, bağlı bulundurdular. Malik, Mısır'a varınca, ona, yıkanmasını emr etti.

Yusuf Aleyhisselâm, yıkandı. [73] Malik, ona, güzel bir elbise giydirdi ve onu satışa çıkardı. [74]

Mısır çarşısında bulunan kimseler, Yûsuf Aleyhisselâmın bedelini yükseltmeğe, artırmağa başladılar. [75]

Mısır Azîz'i[76] Kutfîr veya Utfîr -ki, Mısır Hazineleri Bakanı idi[77] Yûsuf Aley-hisselâmı, Malik'ten, yirmi Dinar (altun) [78] ve bir çift ayakkabı ile iki beyaz elbise karşılığında[79] satın alıp[80] evine götürdü. [81]

Karısı Râil'e:

"Bu genç, olgunluk çağına, bizim görmekte olduğumuz işleri anlayacak bir yaşa gelince, bize yararlı, yardımcı olur, ya da, onu, oğul ediniriz." dedi.

Mısır Azîz'i, kadınlarla münâsebette bulunmayan bir zat idi.

Karısı ise, hem güzel, hem de, devlet ve dünya nimetleri içinde yaşayan bir kadındı. [82]

Yûsuf Aleyhisselâmın Hanım Efendiyle Başı Dertte:

Yûsuf Aleyhisselâmın yüzünün güzelliği, Hanım Efendinin kalbine, onun sevgisini düşürmüştü. [83]

En sonunda, bir gün, onu, kendisiyle temasa heveslendirmek maksadı ile, Yûsuf Aleyhiselâmın güzelliklerini anmağa başladı:

"Ey Yûsuf! Saçın, ne kadar güzel!" dedi.

Yûsuf Aleyhisselâm:

"Cesedimden, ilk dökülecek şey, odur!" dedi.

Hanım Efendi:

"Ey Yûsuf! Gözlerin, ne kadar güzel!" dedi.

"Cesedimden, ilk önce, yere akacak şey, o'dur!" dedi. Hanım Efend'r.

"Ey Yûsuf! Yüzün, ne kadar güzel!" dedi, Yûsuf Aleyhisselâm:

"O, toprak içindir, toprak, onu, yiyecektir!" dedi. [84]

Kur'ân-I Kerimin Yûsuf Aleyhisselâm Hakkındaki Açıklaması:

Yüce Allah; Yûsuf Aleyhisselâmın gördüğü rü'yâdan itibaren başından geçenleri şöyle açıklar:

"Bir vakit, Yûsuf, Babasına:

Babacığım! Gerçekten, ben, rü'yâda, on bir yıldızla güneş ve ay'ı gördüm. Gördüm ki, onlar, bana, secde edicilerdir! demişti.

(Babası Yâkub):

Oğulcağızım! Rü'yânı, kardeşlerine anlatma! dedi.

Sonra, sana, bir tuzak kurarlar.

Çünkü, şeytan, insanın, apaçık bir düşmanıdır.

Rabb'in, seni, öylece (rü'yada gördüğün gibi) beğenip seçecek (Peygamber yapacak, mülk'ü saltanata erdirecek)

Sana, rü'yâ tabirine ait bilgi verecek. Sana karşı da, Yâkub Hanedanına karşı da, nimetlerini -daha önce de, Ataların İbrahim'e ve İshak'a tamamladığı gibi- tamamlayacaktır.

Şüphesiz ki, Rabb'in, her şeyi bilendir, tam hüküm ve hikmet Sahibidir.

And olsun ki: Yûsuf'un ve kardeşlerinin haberlerinde (onları) soranlar için, nice ibretler vardır.

Hani, onlar (o kardeşler) şöyle demişlerdi:

Yûsuf'la kardeşi (Bünyamin), Babasının yanında, muhakkak, bizden daha sevgilidir.

Halbuki, biz (birbirimizi destekleyen güçlü) bir cemâatiz. Babamız, her halde, açık bir yanılgı içindedir. Yûsuf'u, öldürünüz!

Yahud, onu (uzak ve ıssız) bir yere atınız ki, Babanızın teveccühü, yalnız size münhasır olsun ve siz, ondan sonra, sâlih bir zümre olasınız!

İçlerinden, bir sözcü:

Yûsuf'u, öldürmeyiniz! Onu, bir kuyunun dibine bırakınız da, bir yolcu kafilesinden biri, onu (yitik olarak) alsın!

Eğer (mutlaka) yapacaksanız (böyle yapınız!) dedi.

Bunun üzerine;

Ey Babamız! Sen, bize, Yûsuf'u, ne diye inanmıyorsun?

Halbuki, biz, onun en hayrhâhlarıyız!

Yarın, onu, bizimle birlikte (kır'a) gönder de, bol bol yesin, oynasın.

Şüphesiz, biz, onun koruyucularıyız! dediler.

(Babaları):

Onu götürmeniz, muhakkak ki, beni, tasaya düşürür.

Siz, kendisinden gafil bulunurken, onu, kurt (gelip) yemesinden korkarım! dedi.

And olsun ki: bizim (güçlü) bir cemâat olmamıza rağmen, onu, kurt yerse, bu takdirde, biz de, hüsrana uğrayanlardan oluruz! dediler.

Nihayet, vaktâ ki, onu, götürdüler.

Onu, kuyunun dibine bırakmayı, kararlaştırdılar.

Biz de, kendisine (Yûsuf'a) and olsun ki: Sen, onlara, hiç farkında değillerken (bir gün), bu işlerini, haber vereceksin! diye Vahy ettik.

(Yûsuf'un kardeşleri) akşamleyin, ağlaya ağlaya Babalarına geldiler:

Ey Babamız! Hakikaten, biz gittik, yarış edecektik.

Yûsuf'u da, eşyamızın yanında bırakmıştık. (Bir de ne görelim!!!)

Onu, kurt, yemiş!

Biz, doğru söyleyenler olsak ta, (biliyoruz ki) Sen, bize inanıcı değilsin! dediler.

Bir de, üstüne yalancıktan bir kan (bulaştırılmış olan) gömleğini getirdiler.

(Yâkub):

Hayır! Nefisleriniz, sizi aldatıp (böyle büyük) bir işe sürüklemiş!

Artık, (bana düşen) güzel bir sabırdır.

Sizin şu anlatışınıza karşı, yardıma sığınılacak (ancak) Allâh'dır! dedi.

Bir yolcu kafilesi gelip Sakalarını (kuyu başına) yolladılar.

O da, kovasını, saldı.

ÂH Müjde! İşte, bir Civan! dedi.

Onu, bir ticaret malı gibi sakladılar.

Allah ise, ne yapacaklarını, pekâlâ bilici idi.

Onu, değersiz bir bahaya, bir kaç dirheme sattılar.

Onlar, bunun hakkında rağbetsiz idiler.

Onu, satın alan bir Mısırlı, karısına:

Bunun Makamını (katımızda) şerefli tut!

Umulur ki: bize yararı, olur, yahud, onu, evlad ediniriz! dedi.

İşte, Yûsuf'u, böylece (Mısır) arz(ın)da, yerleştirdik ve ona, rü'yânın tâbirini (yorumunu) öğrettik.

Allah, emrinde (hâkim ve) galibdir.

Fakat, insanların çoğu (bunu) bilmezler.

O, tam ergenlik çağına girince, kendisine hüküm ve ilim verdik.

İşte, iyi hareket eden insanları, biz, böyle mükâfatlandırırız.

Onun bulunduğu evdeki (kadın) onun nefsinden murad almak istedi.

Kapıları, sımsıkı kapadı ve:

Sana, söylüyorum: beri gel! dedi.

O ise:

Allah'a, sığınırım! Doğrusu, o (Mısır Azîz'i), benim Efendim'dir.

O, bana, güzel bir mevki vermiştir.

Hakikat, şudur ki: zâlimler, asla felah bulmaz! dedi.

O (kadın) ise, and olsun ki, ona, niyeti kurmuştu.

Eğer, Rabb'inin Burhanını, görmemiş olsaydı, (belki Yûsuf'da) onu, kasdetmiş gitmişti.

İşte, Biz, ondan fenalığı ve fuhşu, bertaraf edelim diye böyle (Burhan gönderdik). Çünkü, o, (tâatta) Ihlâsa erdirilmiş kullanmadandı.

İkisi de (Yûsuf, ondan kaçıp kurtulmak, kadın da, onu tutup bırakmamak için) kapıya doğru koştular.

O (kadın), bunu, gömleğini, arkasından (tutup) boylu boyunca yırttı. Kapının yanında (kadının) Efendisine rastgeldiler. (Suçunu kapatmak maksadiyle kadın, kocasına):

Zevcene, kötülük etmek isteyenin cezası, zindana atılmaktan, yahud acıklı bir azabdan başka ne olabilir? dedi.

Yûsuf:

O, kendisi, benim nefsimden murad almak istedi! dedi.

Onun (kadının) yakınlarından bir şahid de, şehâdet etti ki:

Eğer, gömleği, önünden yırtıldı ise, (kadın) doğru söylemiştir, bu ise, yalancılardandır.

(Yok) eğer, gömleği, arkadan yırtıldı ise, (kadın) yalan söylemiştir.

Bu ise, doğru söyley idlerdendir." dedi.

Vaktâ ki (zevci, Yûsuf'un gömleğinin) arkadan yırtılmış olduğunu gördü ve:

Şüphesiz ki: bu, sizin (siz kadınların) fendinizdendir.

Çünki, sizin fendiniz, büyüktür.

Yûsuf! Sen, bundan (bu meseleyi söylemekten) vazgeç!

(Ey kadın!) Sen de, günahına istiğfar et! Çünkü, sen, gerçekten, günahkârlardan oldun! dedi.

Şehirdeki bir kısım kadınlar:

Azîz'in karısı, delikanlısının nefsinden murad almak istiyormuş! Sevgi, yüreğinin zarına işlemiş!

Görüyoruz ki: o, muhakkak, apaçık bir sapıklıktadır! dediler.

Vaktâ ki, (kadın) onların, gizliden gizliye yaptıkları dedikoduları, işitti.

Kendilerine (dâvetci) yolladı.

Onlar için (rahatça) yaslanacak bir yer (bir de, sofra) hazırladı.

Onlardan, her birine (etleri, meyvaları kesmek için) birer bıçak verdi.

(Yûsuf'a):

Çık karşılarına! dedi.

Şimdi, onlar, bunu görünce, kendisini, büyük bir varlık olarak tanıdılar. (Hayranlıklarından) ellerini, kestiler ve:

Sübhânâllâh! Bu, bir beşer değildir?

Bu, çok şerefli bir Melek'ten başkası değildir! dediler.

(Kadın):

İşte, beni, kendisi hakkında ayıpladığınız, şu gördüğünüz (Zat)dır.

And ederim ki: onun nefsinden ben murad almak istedim de, o, nâmuskârlık gösterip redd et)di.

Yemin ederim ki: eğer, o, kendisine emredeceğimi, yapmazsa, her halde, Zindana atılacak ve her halde zillete uğrayacaklardan olacaktır!" dedi.

(Yûsuf):

"Ey Rabb'im! Zindan, bana, bunların davet edegeldikleri şey(i işlemek)den daha sevgilidir.

Eğer, Sen, bunların tuzaklarını, benden döndürmezsen (belki) onlara meyi eder, câhillerden olurum!" dedi.

Bunun üzerine, Rabb'i, onun duasını kabul etti, ve onların tuzaklarını, kendisinden savdı.

Çünkü, O, hakkıyle işitenin, her şeyi bilenin ta kendisidir.

Sonra, bütün o delilleri gördüklerinin ardından, mutlaka, onu, bir zamana kadar Zindana atmaları reyi onlara zahir oldu.

Onunla birlikte Zindana iki de, delikanlı girdi. Bunlardan birisi:

Ben, rü'yamda, kendimi şarap(üzüm) sıkıyor gördüm! dedi. Öbürü de:

Ben de, rü'yamda, kendimi, başımda ekmek götürüyor, kuşlarda, ondan (kek-meleyip) yiyor! gördüm.

Bize, bunun tabirini, haber ver.

Çünkü, biz, seni, iyilik edenlerden görüyoruz." dedi.

(Yûsuf):

Size, rızıklanacağınız bir taam gelecek oldu mu, ben, muhakkak, onun ne olduğunu, size daha gelmezden önce, haber veririm.

Bu, Rabb'imin, bana öğrettiği ilimlerdendir.

Çünkü, ben, Allah'a inanmaz bir kavmin dinini -ki, onlar, Âhireti inkâr edenlerin 2 kendisidirler- terk ettim.

Atalarım İbrahim'in, İshak'ın, Yâkub'un dinine uydum. Allah'a, her hangi bir şeyi ortak katmamız, bizim için (doğru) olmaz. Bu (Tevhid), bize ve

insanlara, Allah'ın lütuf ve inâyetindendir. Fakat, insanların çoğu (buna) şükretmezler.

Ey zindan arkadaşlarım! Darma dağınık bir çok düzme tanrılar mı hayırlıdır, yoksa, hepsine ve her şeye galib ve Kahhâr olan bir tek Allah mı?

Sizin, onu bırakıp taptıklarınız, kendinizin ve atalarınızın takmış oldukları (kuru) adlardan başkası değildir.

Allah, bunlara, hiç bir Burhan indirmemiştir.

Hüküm, Allâh'dan başkasının değildir.

O, kendisinden gayrısına ibadet etmemenizi emreylemistir.

Dosdoğru din, işte, budur.

Fakat, insanların çoğu bilmezler.

Ey zindan arkadaşlarım! (Rüyalarınızın yorumuna gelince):

Biriniz, Efendisine şarap içirecek, diğeri ise, asılıp tepesinden kuşlar, yiyecektir!

işte, hakkında fetva istemekte olduğunuz mesele (böylece) olup bitmiştir! dedi.

(Yûsuf), bu ikisinden kurtulacağını bildiği kimseye:

Beni, Efendinin yanında an! dedi.

Fakat, şeytan, Efendisine anmayı, ona, unutturdu da, (bu yüzden Yûsuf) daha nice yıllar, zindanda kaldı.

(Bir gün) Kral:

Ben, rü'yâmda yedi arık (inek)in yemekte olduğu yedi semiz inekle yedi yeşil oaşak ve diğer (yedi) kuru (başak) görüyorum!

Ey ileri gelenler (Kâhinler)! Eğer, rü'yâ, tâbir ediyorsanız, benim bu rü'yâmı da, nallediniz! dedi.

Onlar da:

"(Bunlar) karma karışık düşlerdir."

Biz, böyle düşlerin tabirini bilici (kimse)ler değiliz! dediler. (Zindandaki) iki (arkadaş)dan, kurtulanı, nice zaman sonra (Yûsuf'u) hatırladı da: Ben, size, onun tâbirini haber vereyim. Beni, hemen gönderiniz! dedi. (Zindana gidip):

Yûsuf! Ey çok doğru sözlü! Kendisini, yedi arık (inek) yemekte olan yedi semiz inekle yedi yeşil ve diğer (yedi) kuru başak hakkında bize bir fetva ver.

Ümid ederim ki: insanlara (isabetli cevabınızla) dönerim.

Belki (bu suretle) onlar, (Senin yüce kadrini) bilirler, (dedi)

(Yûsuf):

"Yedi yıl âdet veçhile ekin ekiniz.

Yiyeceğiniz az bir miktar hâriç olmak üzere, biçtiklerinizi, başağında bırakınız.

Sonra, bunun ardından yedi kurak (yıl) gelecek.

(Tohumluk için) saklayacağınız az bir miktar hariç olmak üzere, önceden biriktirdiklerinizi, yeyip götürecek.

Sonra, bunun ardından da, bir yıl gelecek ki, insanlar, o zaman, yağmura kavuşacak ve o zaman sıkıp sağacaklar!" dedi.

(Bunu duyan) Kral:

"Onu (Yûsuf'u) bana getiriniz!" dedi.

Bunun üzerine, ona Elçi gelince:

"Efendine dön de, ellerini kesen o kadınların zoru ne idi? Kendisine sor?

Şüphe yok ki, benim Rabb'im, onların fendini, hakkıyla bilicidir." dedi.

(Kral, o kadınları toplayıp):

Yûsuf'un nefsinden murad almak istediğiniz zaman, ne halde idiniz?" diye sordu.

(Kadınlar):

Hâşâ! Allah için, biz, onun hakkında bir kötülük bilmiyoruz!" dediler.

Azîz'in karısı da:

"Şimdi, hak meydana çıktı.

Ben, onun nefsinden murad almak istedim.

O ise, seksiz, şüphesiz, doğru söyleyenlerdendir!" dedi.

(Elçi gelip de, Yûsuf'a bu kesin itirafı naklettikten sonra, o, dedi ki: benim) bu (itirafa lüzum görüşüm, Azîz'in) gıyabında kendisine hakîkaten hainlik yapmadığımı ve Allah'ın, hâinlerin hilesini, hiç şüphesiz, muvaffakiyete erdirmeyeceğini, onun da, bilmesi içindi.

(Bununla beraber) ben, nefsimi, tebrie etmem.

Çünkü, nefis, muhakkak ki, olanca şiddetiyle kötülüğü emredendir.

Meğer ki, Rabb'imin esirgemiş bulunduğu (bir nefis) ola.

Zira, Rabb'im, çok yarlıgayıcı, çok esirgeyicidir.

Kral:

"Getiriniz onu, bana!

Onu, kendime hâs bir (Müsteşar) edineyim!" dedi.

Onunla konuşunca da:

Sen, bugünfden itibaren) bizim katımızda mühim bir mevkii sahibisin! Emin (bir -rıüsteşar)sın! dedi.

(Yûsuf):

Beni, memleketin hazineleri üzerine (Memur) et!

Çünkü, ben, onları, iyice korumaya muktedir ve (bütün tasarruf şekillerine) vâkı-'tm! dedi.

İşte, o yerde Yûsuf'a, böyle bir kudret (ve şeref) verdik. O, neresini, isterse, orada, konaklardı.

Biz, rahmetimizi, kimi dilersek, ona nasîb ederiz. İyi hareket edenlerin mükâfatını zayi etmeyiz.

İman edip te, takvada devam edenlere hâs olan Âhiret mükâfatı ise, daha hayırlıdır.

Yûsuf'un kardeşleri gelip onun huzuruna girdiler. (Yûsuf) onları, hemen tanıdı. Onlar ise, bunu, tanımıyorlardı. Vaktâ ki, (Yûsuf), onların (zahire) yüklerini hazırladı. Bana, baba bir erkek kardeşinizi de, getiriniz. Görmüyor musunuz (size) tam ölçek veriyorum. Ben misafirperverlerin (Konukseverlerin) hayırlısıyım.

Eğer, onu, bana getirmezseniz, artık, benim yanımda, size hiç bir kile yok! (boşuna) bana yaklaşmayınız! dedi.

Onu, Babasından istemeye çalışırız ve her halde (bunu) yaparız, dediler. (Yûsuf) uşaklarına:

Onların sermayelerini[85] yüklerinin içine koyuveriniz. Olur ki, ailelerine döndükleri zaman, bunun, farkına varırlar da, belki, yine (buraya) dönerler! demişti.

Bu suretle Babalarına döndükleri zaman: "Ey Babamız! Bizden, ölçek, men olundu.

Bu sefer, kardeşimizi de, bizimle birlikte yolla da, ölçek alalım.

Biz, her halde, onu, muhafaza edicileriz!" dediler.

(Yâkub):

"Ben, size, onu inanırmıyım?

Meğer ki, bundan önce, kardeşi (Yûsuf'u) inandığım gibi ola.

Allah, en hayırlı koruyucudur.

O, Esirgeyicilerin de, Esirgeyiçişidir!" dedi.

Meta'larını (zahire yüklerini) açtıkları zaman, sermayelerini, kendilerine geri gönderilmiş buldular.

Ey Babamız! Daha ne istiyoruz? İşte, sermayemiz de, bize iade edilmiş!

(Biz, onunla tekrar) ailemize zahire getiririz.

Kardeşimizi, koruruz. Bir deve yükü zahire de, artırırız.

Bu seferki aldığımız, az bir ölçektir. (Bize yetmez!) dediler.

(Yâkub):

"Etrafınız kuşatılmadıkça (çaresiz kalmadıkça) onu, bana, her halde getireceğinize dâir Allah'dan bana sağlam bir taahhüd verilinceye kadar, onu sizinle birlikte, kabil değil, gönderemem!" dedi.

Artık, Babalarına te'minatlarını verince, o da:

Allah, benim ve sizin bu dileklerimize Vekil (şâhid olsun!) dedi.

(Hareketleri esnasında da):

"Oğullarım! (Mısıra) Hepiniz, bir kapıdan girmeyiniz!

Ayrı ayrı kapılardan giriniz.

(Bununla beraber, bu sözümle) Allâh(ın kazâsın)dan hiç bir şeyi üzerinizden gi-deremem!

Hüküm, Allâh'dan başkasının değildir.

Ben, ancak, Ona güvenip dayandım.

Tevekkül edenler de, yalnız Ona güvenip dayanmalıdır!" dedi.

Vaktâ ki, onlar, (Mısır'a) babalarının, kendilerine emrettiği veçhile, girdiler.

Bu, Allah'ın (Kazasından) hiç bir şeyi, onların üzerinden gideremedi.

Sâdece, Yâkub'un nefsindeki dileği, meydana çıkarmış oldu.

Şüphe yok ki, (Yâkub), kendisini (Vahy ile) öğrettiğimiz için, bir ilim sahibi idi.

Ancak, insanların bir çoğu (Kader'in Sırrını) bilmezler.

[86] (Kardeşler) Yûsuf'un huzuruna girince, o, kardeşini, kendi yanına aldı. (Ona):

Ben, senin kardeşinim. Onların (geçmişte bizlere) yapmış olduklarına tasalanma! dedi.

Vaktâ ki, (Yûsuf) onların (zahire) yüklerini hazırladı.

Su kabını, öz kardeşinin yükü içine koydu.

Sonra, bir Münâdî, arkalarından şöyle bağırdı:

Ey Kafile! (Durunuz!) Siz, seksiz, şüphesiz hırsızlarsınız!

(Yâkub'un oğulları) onlara, dönerek:

Ne kaybettiniz? (Ne arıyorsunuz?) diye sordular.

Kralın su kabını, kaybettik, dediler.

Onu, getirene, bir deve yükü (bahşiş) var! Ben de, buna, kefilim!

(Yâkub'un oğulları):

Allah! Allah! (bizim hüviyetimizi, ahlâkımızı) siz de, öğrenmişsinizdir.

Biz, bu yere, and olsun ki, fesad çıkarmak için gelmedik.

Biz, hırsız kimseler de, değiliz! dediler.

Şimdi, yalancı olursanız (çalanın) cezası, nedir? dediler.

Onun cezası: yükünde (hırsızlık mal) bulunan kimsenin kendisidir.

İşte, o kimse, bunun cezasıdır.

Biz (memleketimizde) zâlimleri (hırsızları) böyle cezalandırırız! dediler.

Bunun üzerine (Yûsuf), kardeşinin kabından evvel, onların kablarını (aramağa) başladı.

Nihayet, onu, kardeşinin kabından çıkardı.

İşte, biz, Yûsuf için, böyle bir tedbir kullandık.

Yoksa, o, Kralın dinine göre: kardeşi (esir olarak) tutabilecek değildi.

Meğer ki, Allâhın iradesi ola.

Biz, kimi dilersek, onu, nice derecelerle yükseltiriz.

Her ilim sahibinin üstünde, daha iyi bilen vardır.

(Yâkub'un oğulları):

Eğer, o, çalmış bulunuyorsa, onun, bundan önce, bir kardeşi de, çalmıştı! Dediler.[87]

O vakit, Yûsuf, bu (sözü) içine gizledi. Bu(nun hakikatini) onlara açıklamadı.

(Kendi kendine):

Sizin durumunuz, daha kötüdür.

Allah, sizin anlatmakta olduğunuzun mâhiyetini, çok iyi bilendir! dedi.

(Yâkub'un oğulları):

Ey Azız!' Gerçekten, bunun, çok ihtiyar bir Babası var.

Binâenaleyh, onun yerine, (bizden) birimizi, alıkoy!

Seni, muhakkak, iyilik edenlerden görüyoruz! dediler.

(Yûsuf):

"Eşyamızı, nezdinde bulduğumuz kimseden başkasını yakalamamızdan Allah'a sığınırız.

Çünkü, o takdirde, elbette zâlimler olmuş oluruz!" dedi.

Vaktâ ki, ondan ümidlerini kestiler, fısıldaşarak bir tarafa çekildiler.

Büyükleri:

"Babanızın, sizden, Allah adıyla teminat almış olduğunu, daha önce de, Yûsuf hakkında kusur işlediğinizi bitmediniz mi?

Artık, ben, ya Babam, bana izin verinceye, yahud benim için Allah hükmedin-ceye kadar, buradan katiyen ayrılmam!

O, hâkimlerin hayırlısıdır!

Siz, dönünüz, Babanıza da,

Ey Babamız! Oğlun, inan ki, hırsızlık etti.

Biz, bildiğimizden başkasına şâhidlik yapmadık.

Gayb'ın bekçileri de, değildik.

(İstersen) içinde bulunduğumuz (ve döndüğümüz) şehir (Mısır halkına) da, aralarında geldiğimiz kervana da sor!

Biz, seksiz, şüphesiz doğru söyley idleriz! deyiniz!" dedi.

('.')

(Bunun üzerine, Yâkub):

"Hayır! Sizi, nefisleriniz aldatıp (böyle büyük) bir işe sürüklemiş.

Artık (bana düşen), güzel bir sabırdır.

Allah'ın, onların hepsini birden bana getirmesi, yakın bir ümiddir.

Gerçek, şudur ki: her şeyi bilen, yegâne hüküm (ve hikmet) sahibi olan ancak Odur!" dedi.

Onlardan yüz çevirdi ve:

Ey Yûsuf'un üstünde (titreyen) tasam! (Gel, şimdi tam gelmen zamanıdır!) dedi /e hüzün ve kederinden, gözlerine ak düştü.

(Bununla beraber) O, artık, gamını, tamamen yutmakta idi. Sen, dediler, hâlâ, Yûsuf'u, anıp duruyorsun.

And olsun ki; sonunda, ya kederinden hastalanıp eriyeceksin, ya da, helake uğrayanlardan olacaksın!

(Yâkub da):

"Ben, taşan kederimi, mahzurluğumu, yalnız Allah'a şikâyet ediyorum!

Ben, sizin bilemeyeceğiniz nice şeyleri de -Allah tarafından- biliyorum!

Oğullarım! Gidiniz! Yûsuf'la kardeşinden (bütün duygularınızla) bir haber araş-

nrınız!

Allah'ın rahmetinden de, ümidinizi kesmeyiniz!

Çünkü, gerçek şudur ki: kâfirler güruhundan başkası, Allah'ın rahmetinden ümidini kesmez!" dedi.

Bunun üzerine (Yâkub'un oğulları, tekrar Mısır'a gidip Yûsuf'un) huzuruna çıktıkları zaman:

"Ey Aziz! Bizi de, ailemizi de, darlık bastı.

Pek ehemmiyetsiz bir sermaye ile geldik.

Bize, yine, tam ölçek ver!

Hakkımızda, ayrıca lütufkârlık ta, et!

Çünkü, Allah, lütuf kârları, mükâfatlandırır!" dediler.

(Yûsuf):

"Siz (henüz) cahil kimseler iken, Yûsuf'a ve kardeşine neler yaptığınızı, biliyor musunuz?" dedi.

(Kardeşleri):

"Âââ! dediler, Sen'misin gerçekten, Yûsüf'musun Sen?!"

Oda:

"Ben, dedi, Yûsuf'um bu da, kardeşim!

Allah, bize, (selâmet ve kerametle) lütfetti.

Çünkü, hakikat şu ki, kim, (Allah'dan) korkar, (belâlara) katlanırsa, her halde, Allah, iyi bereket edenlerin mükâfatını, zayi etmez."

(Kardeşleri):

"Allah'a yemin ederiz ki: Allah, Seni, gerçekten, bizden üstün kılmıştır.

Biz, doğrusu, (sana yaptığımız hareketlerde) suçlu idik!" dediler.

(Yûsuf) de:

"Size, bu gün, hiç bir başa kakma ve ayıplama yok!

Sizi, Allah, yarlıgasın!

O, Esirgeyicilerden daha Esirgeyicidir!

Şu benim gömleğimi, götürünüz de, onu, Babamın yüzüne koyunuz. İyice görür (hale) gelir.

Bütün ailenizi de, bana, getiriniz!" dedi. Vaktâ ki, kafile, (Mısırdan) ayrıldı, (Öteden) Babaları (Yâkub):

"Bana, bunak demezseniz, inanınız ki: (şimdi) Yûsuf'un kokusunu, duyuyorum!" dedi.[88]

(Yanındakiler):

"Allah'a yemin ederiz ki: Sen, hâlâ, eski yanılgında (ber devâm)sın" dediler.

Fakat, müjdeci gelip te, onu, (Yâkub'un) yüzüne koyduğu, o da, derhal (yeni baştan) görür bir hale geldiği zaman;

"Ben, size, bilmediğiniz şeyleri -Allâh'dan- muhakkak, biliyorumdur! demedim mi?" dedi.

(Mısırdan gelen oğulları):

"Ey Babamız! Bizim için (günahlarımıza) istiğfar ediver. Biz, hakîkaten, suçlular idik?" dediler. (Yâkub):

"Sizin için, Rabb'ime, sonra, istiğfar ederim. Hakîkat, şu ki: O, çok yarlıgayıcı, çok Esirgeyicidir!" dedi. [89]

Yâkub Aleyhisselâmla Bütün Ev Halkının Mısır'a Gelişi:

Yûsuf Aleyhisselâm, kardeşlerine:

"Bütün Ev halkınızı da, bana, getiriniz!" deyip[90] bir takım teçhizatla iki yüz sinek devesi gönderdi. [91]

Yâkub Aleyhisselâm; yetmiş[92] veya yetmiş iki[93], ya da, seksen üç[94] nü-fusluk ev halkıyla birlikte[95]', Mısır'a yaklaştıkları zaman, Yûsuf Aleyhisselâm, Mısır'ın Büyük Kralı ile konuştu.

Dört bin askerin başında ve Mısırlılardan bir çok süvariler de, yanında bulun-auğu halde[96], şehrin dışında Yâkub Aleyhisselâmı, karşıladı.'[97]

Yâkub Aleyhisselâm, oğlu Yehûza'ya dayanarak yaya yürümekte idi.

Yâkub Aleyhisselâm; askerler ve süvarilerle halkın başında, Yûsuf Aleyhisse-âmın geldiğini görünce:

"Ey Yehûza! Bu, Mısırın Büyük Firavunu mu?" diye sordu.

Yehûza:

"Hayır! Bu, oğlun Yûsüf'dur!" dedi.

Baba, oğul, birbirlerine yaklaştıkları zaman, Yûsuf Aleyhisselâm, Ona, selâm vermek istedi ve Yâkub Aleyhisselâm, buna daha lâyık ve müstahık idiyse de,

"Selâm olsun sana ey hüzün ve tasaları gideren!" diye kendisi, önce, ona, selâm verdi. [98]

Yâkub Aleyhisselâm, Mısır'a gelip kral'a dua edince, yüce Allah Mısır'daki kıtlığın kalanını da, kaldırdı. [99]

Yûsuf Aleyhisselâmın Rüyasının Gerçekleşmesi:

Yüce Allah; Yûsuf Aleyhisselâmın rü'yâsının nasıl gerçekleştiğini de, şöyle açıklar:

"Sonra, vaktâ ki, onlar (Yûsuf'un) nezdine girdiler. O, Babasını ve Anasını, kucakladı. (Yanına aldı) ve: inşâallâh, hepiniz, emîn emîn Mısır'da sakin olunuz! dedi. Babasını ve Anasını, Tahtının üstüne çıkartıp oturttu.

Hepsi, onun için secde ettiler.[100]

(Yûsuf):

Ey Babam! dedi, işte, bu, evvelce gördüğüm rü'yânın gerçekleşmesidir.

Gerçekten, Rabb'im, onu, doğru çıkardı. Bana, iyilik etti.

Çünkü, beni, zindandan çıkardı.

Şeytan, benimle kardeşlerimizin arasını bozduktan sonra da, O, sizi, çölden getirdi.

Şüphesiz ki, Rabb'im, dilediği şeyleri, çok güzel, çok ince tedbir edendir.

Hakkıyle bilen, tam hikmet sahibi olan O'dur.

Yâ Rab! Sen, bana mülk(ü saltanat) ve sözlerin te'vîlinden bir ilim verdin.

Ey gökleri ve yeri yaratan! Dünyada da, Âhirette de, benim Yâr'im, Sensin!

Benim canımı, Müslüman olarak al!

Beni, Sâlihler'e kat! [101]

Yâkub Aleyhisselâmın Suçlu Oğulları İçin İstiğfar Edişi:

Yüce Allah; Yâkub Aleyhisselâmın ev halkını Mısır'da topladığı zaman, suçlu oğulları, birbirlerine:

"Şeyh Yâkub'a ve Yûsuf'a, neler yaptığınızı, biliyorsunuz değil mi?" diye sorup,

"Evet! dediler, eğer, onlar, sizin suçlarınızı, bağışlarlarsa, Rabb'inizle olan durumunuz nasıl olacak?

İşinizin doğrulması, düzelmesi, Şeyh'e gitmenizdir!" dediler.

Yâkub Aleyhisselâmın yanına varıp önüne oturdular.

Yûsuf Aleyhisselâm da, Babasının yanında oturuyordu.

"Ey Babamız! Biz, sana, şimdiye kadar gelmediğimiz bir iş hakkında geldik.

Başımıza, şimdiye kadar bir benzeri daha gelmeyen bir iş geldi!

Peygamberler, halkın en merhametlisidirler!" dediler.

Yâkub Aleyhisselâm:

"Ey oğulcuklarım! Ne var başınızda?" diye sordu.

"Bizim tarafımızdan sana ve kardeşimiz Yûsüf'e karşı yapılmış olanları, biliyorsun değil mi?" dediler.

Yâkub Aleyhisselâm:

"Evet! Biliyorum!" dedi. "Sizler, bizi affettiniz değil mi?" dediler. Yâkub Aleyhisselâmla Yûsuf Aleyhisselâm: "Evet!" dediler.

"Eğer, Yüce Allah, bizleri, affetmeyecek olursa, sizin, bizleri affetmeniz, bizi Allah'ın azabından kurtarmaz!" dediler.

Yâkub Aleyhisselâm:

"Ey oğulcuklarım! Benden, ne yapmamı istiyorsunuz?" diye sordu.

"Bizim için, Allah'a dua etmeni, Allah tarafından vahiy geldiği zaman, bizi, af-'etmesini, kendisinden dilemeni, istiyoruz.

Eğer, dileğin kabul edilir de, hepimiz affedilirsek, gözlerimiz aydın ve kalbleri-miz mutmain ve müsterih olacaktır.

Aksi takdirde, bizim için dünyada ebediyen göz aydınlığı ve sevinç olmayacaktır!" dediler.

Bunun üzerine, Yâkub Aleyhisselâm, ayağa kalkıp kıbleye yöneldi.

Yûsuf Aleyhisselâm da, Onun arkasında ayakta durdu.

Kardeşlerin hepsi de, zelil ve huşulu olarak ikisinin arkasında ayakta durdular.

Yâkub Aleyhisselâm, dua etti.

Yûsuf Aleyhisselâm da, âmîn! dedi.

Uzun yıllardan sonra, Yâkub Aleyhisselâmın vefatına yakın, Cebrail Aleyhisselâm gelip oğulları hakkındaki duasının kabul edildiğini, onların, yaptıkları şey-terden affedildiklerini müjdeledi.[102]

Yâkub Aleyhisselâmın Çocuklarına Vasiyeti Ve Vefatı:

Yâkub Aleyhisselâm; bütün ev halkıyla birlikte Mısır'a geldikten sonra, Yûsuf Aleyhisselâmın yanında on yedi yıl oturdu.[103]

Yâkub Aleyhisselâm, ölüm döşeğine düşünce, oğullarına:

"Benden (vefatımdan) sonra, neye ibadet edeceksiniz?" diye sorduğu zaman:

"Senin İlâhına ve Babaların İbrahim'in, İsmail'in, İshak'ın bir tek İlâh olan Allah'ına ibadet edeceğiz! Biz, Ona teslim olmuş (Müslüman)larız!" dediler.[104]

"Ey oğullarım! Allah, sizin için (İslâm) dini(ni) beğenip seçti.

O halde, siz de, ancak, Müslümanlar olarak can veriniz!" (dedi).[105]

Yâkub Aleyhisselâm, vefat edeceği sırada, bütün oğulları ve oğullarının oğulları toplandı.

Yâkub Aleyhisselâm, onlara bereket duası yaptı. Onlardan her birisi için birer söz söyledi.

Kılıcını ve yay'ını, Yûsuf Aleyhisselâma verdi. [106]

Cesedinin götürülüp Babası ishak Aleyhisselâmın kabirinin yanına gömülmesini, ona vasiyet etti. [107]

Yâkub Aleyhisselâm, yüz kırk yedi yaşında vefat etti. [108] Ona ve gönderilen bütün Peygamberlere Selâm olsun!

Mısır halkı, ona, yetmiş gün ağladılar. [109]

Yûsuf Aleyhisselâm, doktorlara emretti: Babasının cesedini, güzel koku ile ko-kuladılar.

Cesed, kırk gün, koku içinde bekletildi. [110]

Yûsuf Aleyhisselâm, Babasının, saç'dan tâbut'a konulan[111] cesedini, ev halkının yanına gömmeğe gitmek üzere, Mısır Kralından izin istedi. İzin verilince'[112], yanında, askerler, kardeşleri ve Mısırlıların büyükleri olduğu halde, gitti. [113] Hab-run'a vardı. [114]

Ays b. İshak Amca'nın vefatı da, o güne rastladığı için, bir anneden ikiz olarak doğdukları gibi, Yâkub Aleyhisselâmla Ays b. İshak Aleyhisselâm, aynı günde bir kabre de, birlikte gömüldüler. [115]

Yûsuf Aleyhisselâma, orada, yedi gün baş sağlığı dilendikten sonra yurdlarına döndüler.

Yûsuf Aleyhisselâmın kardeşleri de, Babasından dolayı, Yûsuf Aleyhisselâma taziyede bulundular. [116]

Yâkub Aleyhisselâmın defninden boşaldıktan sonra, Yûsuf Aleyhisselâm: "Benimle birlikte Mısır'a dönünüz!" deyince, kardeşleri, korktular. "Babamız, sana, bizim suçumuzu, bağışlamanı, tavsiye etmişti ya!?" dediler. Yûsuf Aleyhisselâm:

"Siz, benden korkmayınız!

Çünkü, ben, Allâh'dan korkan bir kimseyim!" dedi.

Bunun üzerine, kalbleri rahatlaşan kardeşleri, Mısıra döndüler ve orada oturdular. [117]

Yûsuf Aleyhisselâmın Mâliye Vezirliği:

Yûsuf Aleyhisselâm, Mısır'a on yedi yaşında gelmişti.

Mısır Azîz'inin evinde on üç yıl kaldı.

Otuz yaşında bulunduğu sırada, Mâliye Vezîri oldu. [118]

Yûsuf Aleyhisselâm, Mısır'da vazifesini, adaletle yerine gteirdiği için, kadın erkek... herkesin sevgisini kazandı. [119]

Kendisi, kıtlık günlerinde, doyasıya yemek yemezdi. [120]

"Yer yüzünün hazineleri elinde iken, ne için aç duruyor, karnını doyuramıyorsun?" denildiği zaman:

"Tok olursam, [121] açları, unuturum diye korkarım" derdi. [122]

Yûsuf Aleyhisselâm; Kralın aşçısına, Krala, geceli gündüzlü bir günde öğle vaktinde bir kere yemek vermesini emretti.

Bununla da, Kral'm, açlığı tadıp açları, unutmamasını ve muhtaçlara ihsanda bulunmasını sağlamak istedi.

Aşçı, böyle yaptı.

Artık, Kralların, yemeklerinin, gün ortasında verilmesi âdet oldu. [123]

Yûsuf Aleyhisselâmın Kıtlık Yıllarında Halkı Hükümete Besleten Bir Uygulaması:

Gelen ilk kuraklık ve kıtlık yılı, bolluk yıllarında hazırlanan her şeyi silip süpürüp yok etti.

Mısır halkı, bu ilk yılda, bütün altun ve gümüşlerini verip Yûsuf Aleyhisselâm'-dan, yiyecek satın aldılar.

Mısır'da ne bir dirhem, ne de, bir dinar kaldı. Hepsini, böylece, Devlet aldı.

Halk, ikinci yılda, bütün zinet eşyalarını, takımlarını verip Devletten, yiyecek satın aldıiar.

Halkın elinde bir şey kalmadı.

Halk, üçüncü yılda, büyük küçük baş hayvanlarını verip Devletten yiyecek satın aldılar.

Dördüncü yılda, halk, bütün erkek, kadın kölelerini verip Devletten, yiyecek satın aldılar.

Halkın elinden alınmadık ne bir erkek, ne de, bir köle kadın kaldı.

Beşinci yılda, halk, arazi, akar ve evlerini verip Devletten, yiyecek satın aldılar.

Halkın elinde hiç bir mülk kalmadı.

Altıncı yılda, halk, çocuklarını verip Devletten, buğday veya arpa satın alır oldular.

Hiç bir kimsenin köle olmadık ne oğlan, ne de, kız çocuğu kalmadı. Yedinci yılda, halk canlarını, Devlete satıp Devletten, yiyecek satın aldılar. Mısır'da Kralın eline geçmeyen ne bir hür, ne de, erkek veya kadın köle kaldı.

Bundan sonra, Yûsuf Aleyhisselâm, bu icrâatını, nasıl bulduğunu sorup takdir ve tasvip ile karşıladığını söyleyen Mısır Kralı Firavun Reyyan'a:

"Ben, Allah'ı ve Seni şâhid tutarım ki: Bütün Mısır halkını âzâd ettim ve kendilerine, mülklerini, akarlarını, kölelerini ve oğullarını geri verdim!" dedi.

Halk, Yûsuf Aleyhisselâmın bu işinden hayretlere düştüler:

"Vallahi, biz, bundan daha şanlı ve daha büyük bir Vezîr görmedik! dediler. [124]

Yûsuf Aleyhisselâmın Evlenmesi Ve Doğan Çocukları:

Mısır Kralı; Yûsuf Aleyhisselâmı, ölen Vezîr'in karısı Rail[125] ile evlendirdi. Yûsuf Aleyhisselâm, Râil'e:

"Senin, vaktiyle benden istemiş olduğun şeyden, böylesi, daha hayırlı değil midir?" dedi.

Râil:

"Ey dost! Sen, beni, kınama!

Gördüğün gibi, ben, devlet ve dünya nimetleri içinde yaşayan güzel bir kadın idim.

Efendimin ise, kadınlarla teması yoktu.

Allah, seni de, olduğun gibi, güzel suret ve heyette yaratmıştı. Gördüğün gibi, nefsim, bana, galebe çalmıştı!" dedi. Yûsuf Aleyhisselâmın, Râil'i, bakire bulduğu da, söylenir.

Yûsuf Aleyhisselâmın, Râil'den, Efrâim ve Mîşa' adındaki oğulları doğ-muştur. [126] Efrâim; Yûşa' b. Nün, b. Efrâim Aleyhisselâmın dedesidir.

Mîşa'ın da, Mûsâ adında bir oğlu olup kendisi, Mûsâ b. İmran Aleyhisseiâm-dan önce Peygamber olmuştu.

Tevrat Ehli ise, Hızır Aleyhisselâmı arayan Mûsâ b. İmran Aleyhisselâmın, bu, Mûsâ b. Mîşa' olduğunu zan ve iddia etmekle[127], ağır bir yanılgıya düşmüşler, yalan söylemişlerdir. [128]

Yûsuf Aleyhisselâmın Peygamberliği Ve Bazı Faziletleri:

Yûsuf Aleyhisselâm; daha on yedi yaşında bulunduğu ve kuyuya bırakıldığı sırada[129], İlâhî Vahy'e mazhar kılınmış[130], Rabb'i tarafından beğenilip seçil-miş[131], tâatta ihlâsa erdirilmiş kullardan1[132] bir Peygamberdi[133].

Amr b. Imlak, b. Lavez, b. Sâm soyundan gelen Mısır kralı İkinci Firavun[134]' Reyyan b. Velîd'i, Allah'a imana davet edip iman ettirmişti.

Onun ölümünden sonra, yerine aynı soydan gelen Kabus b. Musab b. Muâvi-ye'yi de, imana davet etmiş ise de, ona, kabul ettirememişti[135]

Kendisi, kâfir[136] ve zorba idi. [137]

Yûsuf Aleyhisselâm, Kral'a ve ileri gelenlerine apaçık burhanlar getirdiği halde, onlar, onun getirdiği şeyler hakkında hep şüphe edip durdular.

Hattâ, Yûsuf Aleyhisselâm, vefat edince de:

"Bundan sonra, Allah, asla Peygamber göndermez!" dediler.

Allah, haddi aşan şüpheci kimseleri, işte, böyle şaşırtır. [138]

Yûsuf Aleyhisselâmın Vefatı:

Yûsuf Aleyhisselâm; Babası Yâkub Aleyhisselâmın vefatından sonra, yirmi üç yıl daha yaşadı.[139]

Yûsuf Aleyhisselâm; vefatı yaklaştığı sırada, İsrail oğulları kavminden seksen erkeği yanına topladı.

Onlara; ecelinin geldiğini, yakında vefat edeceğini, Kıbtîlerden tanrılık iddiasında bulunacak bir zorbanın kral olup İsrail oğullarının doğan erkek çocuklarını öldürüp kız çocuklarını, bırakacağını ve İsrail oğullarına işkencenin en kötüsünü tattıracağını, saltanatının, uzun müddet süreceğini, sonra, İsrail oğullarından La-vi b. Yâkub'un oğullarından Mûsâ b. İmran adında, uzun boylu, kıvırcık saçlı, esmer tenli bir zat çıkacağını, Yüce Allah'ın, onun eliyle İsrail oğullarını, Kıbtî Fira-vun'un elinden kurtaracağını haber verdi.[140]

Mısırdan çıkıp giderlerken, cesedini, Babalarının yanına gömülmek üzere, yanlarında götürmelerini vasiyet[141], kardeşi Yehuza'yı da, İsrail oğullarının üzerine Halîfe tayin etti. [142]

Yûsuf Aleyhisselâm, vefat ettiği zaman, yüz yirmi yaşında idi. [143] Ona ve gönderilen bütün Peygamberlere Selâm olsun!

Yûsuf Aleyhisselâmın cesedi, kokulanıp mermer bir tabut içine konuldu. [144] Nil nehrinin kenarına gömüldü. [145]

Üzerine, su salınıp kabir, su altında, bırakıldı. [146]

Peygamberimiz Muhammed Aleyhisselâmın Mîrac Gecesinde Yûsuf Aleyhisselâmla Karşılaşıp Selamlaşması:

Peygamberimiz Muhammed Aleyhisselâm; Mîrac gecesinde Cebrail Aleyhisselâm-la birlikte üçüncü kat göğe yükseldiler.

Cebrail Aleyhisselâm, göğün kapısını çaldı, göğün bekçisine:

"Aç!" dedi.

"Sen, kimsin?" denildi.

Cebrail Aleyhisselâm:

"Cebrail'im!" dedi.

"Yanında kimse var mı?" diye soruldu.

Cebrail Aleyhisselâm:

"Muhammed (Aleyhisselâm) var!" dedi.

"O (Mîrac için) gönderildi mi?" diye soruldu.

Cebrail Aleyhisselâm:

"Gönderildi!" dedi.

Kapı, açılınca, kendisine, güzelliğin yarısı verilmiş olan Yûsuf Aleyhisselâmla karşı-

laştılar. [147]

Peygamberimiz Aleyhisselâm:

"Ey Cebrail! Kim bu?" diye sordu.

Cebrail Aleyhisselâm:

"Bu, senin kardeşin Yûsuf b. Yâkub (Aleyhisselâm)dır. [148]

Selâm ver ona!" dedi.

Peygamberimiz Aleyhisselâm, selâm verdi.

O da, Peygamberimiz Aleyhisselâma mukabele ettikten sonra:

"Hoş geldin! Safa geldin! Salih kardeş! Salih Peygamber!" dedi. [149]

[1]. ibn.Sa'd-Tabakat c.1,s.54, Ahmed b.Hanbel-Müsned c.2,s.96, Buharî-Sahih c.4,s.121, Tirmizî-Sünen c.5,s.293, Hâkim-Müstedrek c.2,s.347, 571, Sâlebî-Arais s.108, Muhyiddin b.Arabî-Muhâdaralülebrar c.1,s.127 Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.194,199.

[2]. ibn.Kuteybe-Maarif s.18,19, Yâkubî-Tarih c.1,s.30, Taberî-Tarih c.1,s.163, Sâlebî-Arais s.102, İbn.Haldun-Tarih c.2,ks.1,s.39.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/271.

[3]. Sâlebî-Arais s. 109.

[4]. Beyhakî-Delâilünnübüvve c.1,s.290-291, Muhyiddin b.Arabî-Muhadara c.1,s.103, Zehebî-Tarihulislam-Sîre s.531, Hâkimden naklen Ebülfida-Tefsir c.2,s.252, Süyûtî-Hasaisülkübrâ c.2,s.129.

[5]. Ibn.Ebî-Şeybe-Musannef c.14,s.303, A.b.Hanbel-Müsned c.3,s.148, Müslim-Sahih c.1,s.146, Taberî-Tarih c.1,s.169, Beyhakî-Delail c.2,s.179 Begavî-Mesabîhussünne c.2,s.179.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/271.

[6]. Taberî-Tarih c.1,s.169-170, Salebî-Arais s. 133.

[7]. Salebî-Arais s.133, ibn.Esîr-Kâmil C.1.S.137.

[8]. Taberî-Tarih c.1,s.170, Sâlebî-Arais s.133, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.137.

[9]. Taberî-Tarih c.1,s.170.

[10]. Taberî-Tarih c.1,s.170, Salebî-Arais s.133, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.137.

[11]. İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.137.

[12]. Taberî-Tarih c.1,s.170.

[13]. Sâlebî-Arais s.133, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.137.

[14]. Yâkubî-Tarih c.1,s.30.

[15]. Yâkubî-Tarih c.1,s.30, Taberî-Tarih c.1,s.165, Mes'ûdî-Murucuzzeheb c.1,s.47, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.137.

[16]. Yûsuf: 4-101.

[17]. Taberî-Tarih C.1.S.165, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.138.

[18]. Sâlebî-Arais s.110-111, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.138.

[19]. Sâlebî-Arais s.111, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.138.

[20]. Sâlebî-Arais s.111.

[21]. Sâlebî-Arais s.111, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.138.

[22]. Sâlebî-Arais s.111.

[23]. Salebî-Arais s.111, ibn.Esîr-Kamil c.1,s.138.

[24]. İbn.Esîr-Kâmil C.1.S.138.

[25]. Veya en büyükleri olan Rubil (Ebülfida-Elbidaye vennihaye C.1.S.200).

[26]. Salebî-Arais s.111, ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.138.

[27]. İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.138.

[28]. Sâlebî-Arais s. 111 –112.

[29]. Ebülferec ibn.Cevzî Tabsıra c.1,s.178.

[30]. Sâlebî-Arais s.112, ibn.Esîr-Kâmil C.1.S.139.

[31]. Sâlebî-Arais s.112.

[32]. Sâlebî-Arais s.112, ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.139.

[33]. Taberî-Tarih c.1,s.170, Sâlebî-Arais s.113, ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.139.

[34]. Aynı kaynaklar.

[35]. Taberî-Tarih c.1,s.170.

[36]. Salebî-Arais s.113, ibn.Esîr-Kâmil C.1.S.139.

[37]. Ebülferec İbn.Cevzî-Tabsıra c.1,s.178.

[38]. Taberî-Tarih c.1,s.170, Salebî-Arais s.113, ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.139.

[39]. Ebülferec İbn.Cevzî-Tabsıra c.1,s.178-179.

[40]. Sâlebî-Arais s.113.

[41]. Taberî-Tarih c.1s.170, Salebî-Arais s.113, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.139.

[42]. Ebülferec İbn.Cevzî-Tabsıra c.1,s.179.

[43]. Taberî-Tarih c.1,s.170, Salebî-Arais s.113, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.139.

[44]. Sâlebî-Arais s.113.

[45]. Taberî-Tarih c.1,s.171, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.140.

[46]. Salebî-Arais s.113.

[47]. Taberî-Tarih c.1,s.170, Salebî-Arais s.113, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.139.

[48]. Sâlebî-Arais s.113, Ebülferec İbn.Cevzî-Tabsıra c.1,s.179.

[49]. Sâlebî-Arais s.113.

[50]. Salebî-Arais s.113, Ebülferec İbn.Cevzî-Tabsıra c.1,s.179.

[51]. Taberî-Tarih c.1,s.170, 171, Sâlebî-Arais s.113, İbn.Esîr-Kâmil C.1.S.139.

[52]. Taberî-Tarih c.1,8.171, Sâlebi-arais s.113.

[53]. Aynı kaynaklar.

[54]. Ahmed b.Hanbel-Ezzühd s.103, Taberî-Tarih c.1,s.172, Salebî-Arais s.114, ibn.Esir-Kâmil c.1 s 155.

[55]. Sâlebî-Arais s.114.

[56]. Taberî-Tarih c.1,s.171, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.140.

[57]. Sâlebî-Arais s. 114-115.

[58]. Sâlebî-Arais s.115, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.140.

[59]. Salebi-Arais s. 115.

[60]. Sâlebî-Arais s.116, Ebülferec İbn.Cevzî-Tabsıra c.1,s.179, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.140.

[61]. Taberî-Tarih c.1,s.176, Salebî-Arais s.116.

[62]. Salebî-Arais s.116.

[63]. Salebî-Arais s.116, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.141.

[64]. Sâlebî-Arais s.116, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.141.

[65]. Sâlebî-Arais s.116, Ebülferec İbn.Cevzî-Tabsıra c.1,s.179, İbn.Esîr-Kâmil ds.141.

[66]. Sâlebî-Arais s.116, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.14t.

[67]. Sâlebî-Arais s.116.

[68]. Taberî-Tarih c.1,s.172, Sâlebî-Arais s.117, Ebülferec-Tabsırac.1,s.179, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.141,Ebütfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.2O2.

[69]. Taberî-Tarih c.1,s.172, Sâlebî-Arais s.117, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.141, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.2O2.

[70]. Sâlebî-Arais s.117.

[71]. Taberî-Tarih c.1,s.171, 172, Sâlebî-Arais s.117.

[72]. Taberî-Tarih c.1,s. 171, 172.

[73]. Sâlebî-Araiss.117.

[74]. Sâlebî-Arais s.117, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.141.

[75]. Salebi-Arais S.118.

[76]. Taberî-Tarih c.1,s.172, Şalebî-Arais s.118, ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.147.

[77]. Taberî-Tarih c.1,s.172, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.141, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.2O2.

[78]. Sâlebî-Arais s.118, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.2O2.

[79]. Sâlebi-Arais s.118.

[80]. Taberî-Tarih c.1,s.172, Sâlebî-Arais s.118, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.141 Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1 ,s.2O2.

[81]. Taberî-Tarih c.1,s.172, ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.141.

[82]. Taberî-Tarih c.1,s.172-173, Sâlebî-Arais s.118, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.141.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/271-280.

[83]. Sâlebî-Arais s.118.

[84]. Taberî-Tarih c.1,s.173, Sâlebî-Arais s.118-119, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.142.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/280.

[85]. Yâkub Aleyhisselâmın oğullarının sermayeleri: satmak üzere Mısır'a götürdükleri yapağı, erimiş tereyağı (Taberî-Tefsir c.13,s.51, Sâlebî-Arais s.136, Zemahşerî-Keşşaf c.2,s.340, Kurtubî-Tefsir c.9,s.253) keş peyniri veya kuru yoğurt, kavut (Sâlebî-Arais s.136, Zemahşerî-Keşşaf c.2,s.340), deri, papuç. (Sâlebî-Arais s.130-136, Kurtubî-Tefsir c.9,s.253) gibi şeylerdi.

[86]. Yûsuf Aleyhisselâm, ona: ismin nedir? diye sordu. Bünyamin: Bünyamin! dedi. Yûsuf Aleyhisselâm: Bünyamin, ne demektir? diye sordu. Doğduğu zaman, anası ölüp gaybolan, yiten demektir, dedi. Yûsuf Aleyhisselâm: Ananın ismi nedir? diye sordu. Bünyamin: Râhıl'dir. dedi. (Sâlebî-Arais s.131) Yûsuf Aleyhisselâm:

Yok olan o kardeşin Yusuf'a karşılık, benim, sana kardeş olmamı, arzu eder misin? diye sordu. Bünyamin:

Ey Hükümdar! Senin benzerin bir kardeşi kim bulabilir?

Seni, ne Yâkub, ne de, Râhıl dünyaya getirmiş değil ki?! deyince, Yûsuf Aleyhisselâm, ağladı. Kalkıp Bünya-min'in yanına vardı, onu, bağrına bastı. (Sâlebî-Arais s.131, Ebülferec İbn.Cevzî-Tabsıra C.1,S.180).

[87]. Yûsuf Aleyhisselâm; çocukluk çağında annesi Râhıl'in babası Laban'ın altın putunu alıp kırmış ve yola atmıştı. (Taberî-Tarih c.1,s.183, Sâlebî-Arais s. 133)

Böyle yapmasını, kendisine, Müslüman olan annesinin emrettiği rivayet edilir. (Sâlebî-Arais s. 133) Yâkub Aleyhisselâm, Dayısı ve kaim pederi Lebanın yanından ayrılıp Beytülmakdis'e gideceği sırada, yol azıkları bulunmadığı için, Zevcesi Râhıl'in, oğlu Yûsuf Aleyhisselâma "Babamın

putlarından bir put al. Belki, yiyeceğimizi onunla sağlarız, dediği ve onun da aldığı rivayeti de, vardır. (Taberî-Tarih c.1,s.165).

[88]. Rüzgâr, sekiz gecelik, günlük mesafeden, Yûsuf Aleyhisselâmın kokusunu, Yâkub Aleyhisselâma getirmişti.

(Taberî-Tarih c.1,s.185, Sâlebî-Arais s. 138, Ebülfida-Elbidaye vennihaye C.1.S.216).

[89]. Yûsuf: 4-98.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/281-292.

[90]. Taberî-Tarih c.1,s.185, Salebî-Arais s.138, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.154.

[91]. Sâlebi-Arais s. 139

[92]. Taberî-Tarih c.1,s.187, Ebülferec İbn.Cevzî-Tabsıra c.1,s.181, Muhyiddin b.Arabî-Muhâdaratülebrar c.1,s.127, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.2l8, İbn.Haldun-Tarih c.2,ks.1,s.41

[93]. Sâlebî-Arais s. 140

[94]. Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.218

[95]. Taberî-Tarih c.1,s.187, Sâlebi-Arais s. 140

[96]. Sâlebî-Arais s. 139-140

[97]. Mısır Kiralı Firavun'un da, karşılamağa gittiği rivayet edilir. (İbn.Haldun-Tarih c.2,ks.1,s.4O)

[98]. Taberî-Tarih c.1,s.186, Sâlebî-Arais s.140, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.155

[99]. Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.218.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/293.

[100]. Bu secde; namaz ve ibadet secdesi değil, Meleklerin, Âdem Aleyhisselâma secdeleri kabilinden olup Ululama ve Selâmlama secdesi idi. (Sâlebî-Arais s.29).

O zaman, insanların selâmları, birbirlerine secde etmekti. (Taberi-Tarih c.1,s.1Ş6, Sâlebî-Arais s.140, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.155) Bu da, alnı, yere koymak suretiyle değil (Salebî-Arais s.140, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.155) hâlen krallara yapıldığı gibi selâmlama sırasında tevazu ile eğilmek suretiyle yapılırdı. (İbn.Esîr-Kâmil c.1,s .155)

[101]. YÛSüf: 99-101.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/293-294.

[102]. Sâlebî-Araiss.140-141.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/294-295.

[103]. İbn.Kuteybe-Maarif s.19, Yâkubî-Tarih c.1,s.30, Taberi-Tarih c.1,s.187, İbn.Esir-Kâmil c.1,s.155, Muhyiddin b.Arabî-Muhadara c.1,s.127, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.220, Ibn.Haldun-Tarih c.2,ks.1,s.4l.

[104]. Bakare: 133.

[105]. Bakare: 132 .

[106]. Yâkubî-Tarih c.1,s.31-32.

[107]. Taberî-Tarih c.1,s.187, Sâlebî-Arais s.141, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.156, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.220.

[108]. İbn.Kuteybe-Maarif s.19, Taberî-Tarih c.1,s.198, Salebî-Arais s.141, M.b.Arabî-Muhadaratülebrar c.1,s.126.

[109]. Yâkubî-Tarih c.1,s.32, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.l,s.220.

[110]. Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.220.

[111]. Sâlebî-Arais s.141.

[112]. Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.220.

[113]. Sâlebî-Arais s.141, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.220.

[114]. Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.220.

[115]. Sâlebî-Arais s.141.

[116]. Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.220.

[117]. Yâkubî-Tarih c.1,s.32.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/295-297.

[118]. Taberî-Tarih c.1,s.178, Sâlebî-Arais s.118, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.147, Muhyiddin b.Arabî-Muhâdaratülebrar C.1.S.127.

[119]. Sâlebî-Arais s.128, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.210.

[120]. Sâlebî-Arais s.129, Ebülferec İbn.Cevzî-Tabsıra c.1,s.180.

[121]. İbn.Kuteybe-Uyûnul'ahbar c.2,s.404, Sâlebî-Arais s.129, Hâzin-Tefsir c.3,s.27.

[122]. İbn.Kuteybe-Uyûnul'ahbar c.2,s.404, Sâlebi-Arais s.129, Ebülferec İbn.Cevzî-Tabsıra c.1 ,s.180, Hâzin c.3,s.27.

[123]. Sâlebî-Arais s.129, Hâzın-Tefsir c.3,s.27.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/297.

[124]. Sâlebî-Arais s. 128-129

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/297-298.

[125]. Züleyha (İbn.Haldun-Tarih c.2,ks.1,s.40).

[126]. Taberî-Tarih c.1,s.178 Sâlebî-Arais s.128, Ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.147

[127]. İbn.Kuteybe-Maarif s.19, Mes'ûdî-Murucuzzeheb c.1,s.48

[128]. Ahmed b.Hanbel-Müsned c.5,s.117, 120, 121, Buharî-Sahih c.1,s.38, c.4,s.127, Müslim-Sahih c.4,s.1847, Tirmizî-Sünen c.5,s.309.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/298-299.

[129]. Ahmed b.Hanbel-Ezzühd s.128, Taberî-Tarih c.1,s.172, Salebî-Arais s.114, ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.155.

[130]. Yûsuf: 15, Taberî-Tarih c.1,s.171, Sâlebî-Arais s.114, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.140, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.198-199.

[131]. Yûsuf: 6.

[132]. Yûsuf: 24.

[133]. En'am: 84, İbn.Sa'd-Tabakat c.1,s.54.

[134]. İbn.Habîb-Kitabülmuhabber s.467.

[135]. Taberî-Tarih c.1,s.187, Sâlebî-Arais s.167, İbn.Esır-Kâmil c.1,s.147,Muhyiddin b.Arabî-muhadara c.1,s.127.

[136]. Taberî-tarih c.1,s.187.

[137]. Yâkubî-Tarih c.1,s.33, Mes'ûdî-Murucuzzeheb c.1,s,.40, Sâlebî-Arais s.167.

[138]. Mü'min: 34.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/299.

[139]. İbn.Kuteybe-Maarif s.19, Taberî-Tarih c.1,s.187, Sâlebî-Arais s.142, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.155, İbn.Arabî-Muhâdara c.1,s.127, İbn.Haldun-Tarih c.2,ks.1,s.41

[140]. Bunun üzerine, İsrail oğullarından herkes, doğan oğluna İmran, İmran ismindeki kimseler de, doğan oğullarına Musa ismini koymağa başladılar. (Sâlebî-Arais s.141).

[141]. Taberî-Tarih c.1,s.187, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.220

[142]. Sâlebî-Arais s.141-142

[143]. İbn.Kuteybe-Maarif s.19, Taberî-Tarih c.1,s.187, Sâlebî-Arais s.142, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.155, ibn.Arabî-Muhadara c.1,s.127, İbn.Haldun-Tarih c.2,ks.1,s.41.

[144]. Sâlebî-Arais s.142, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.220.

[145]. Taberî-Tarih c.1,s.187.

[146]. Taberî-Tarih c.1,s.215, Sâlebî-Arais s.197.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/300.

[147].ibn.Ebi-Şeybe-Musannef c.14,s.303, Ahmed b.Hanbel-Müsned c.3,s.148. Müslim-Sahih c.1,s.146, Beyhaki Delâilünnübüwec.2,s.18,Begavî-Mesâbihussünne c.2,s.179, Kadı lyaz-Şifâ c.1,s.137, ibn.Esîr-Câmiul'usûl c.12,s.53, ibn.Seyyid-Uyûnüleser c.1,s.144.

[148]. İbn.ishak, ibn.Hişam-Sîre c.2,s.48.

[149]. Ahmed b.Hanbel-Müsned c.4,s.208-209, Buhari-Sahih c.4,s.248.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/300-301.

EYYUB ALEYHİSSELÂM

Eyyûb Aleyhisselâmın Soyu:

Eyyûb b. Mûs[1], b. Ra'vil[2], veya Razıh[3] veya Rizah[4] veya Zirah[5], b. Ays b. İshak, b. İbrahim Aleyhisselâmlardır. [6]

Eyyûb Aleyhisselâmın annesi, Lut Aleyhisselâmın kızı idi[7]

Eyyûb Aleyhisselâmın babası Mûs; Nemrud'un, İbrahim Aleyhisselâmı ateşi atıp yakmak istediği gün, İbrahim Aleyhisselâma iman edenlerdendi. [8]

Eyyûb Aleyhisselâm, Yâkub Aleyhisselâmın zamanında idi. [9] ve Onun Leyyı adındaki kızı ile de, evlenmişti. [10]

Eyyûb Aleyhisselâmın Şekil Ve Şemaili:

Eyyûb Aleyhisselâm; uzun boylu, kıvırcık saçlı[11], güzel[12], büyük[13] gözlü, büyük başlı[14], geniş göğüslü, kalın kollu, kalın bacaklı, kısa boyunlu idi. [15]

Eyyûb Aleyhisselâmın Yurdu, Serveti Ve Oğulları:

Eyyûb Aleyhisselâmın yurdu: Şam'ın Dımaşk ile Câbiye arasındaki Ürdün beldelerinden olan[16] Beseniye nahiyesi idi. [17]

Şam'ın Beseniye köyünün doğu ve batısı arasında bulunan her şeyi[18], dağları, ovaları[19], içindekilerle birlikte[20] deve, sığır, davar, at, merkep, her cins mal[21], Eyyûb Aleyhisselâma âitti. [22]

Kendisinin, o köyde, çobanları ile birlikte, bin koyunu,

Beş yüz öküzü,

Her öküzün, birer sürücüsü köle,

Her kölenin de, karısı, çocukları, malları,

Her öküzün, çift âletini taşıyan dişi merkebi,

Her merkebin, iki, üç, dört, beş ve daha fazla sıpası bulunmakta idi. [23]

Yüce Allah, ona, erkek, kadın bir çok ev halkı da, ihsan etmişti. [24]

On üç erkek evlâdı vardı. [25]

Eyyûb Aleyhisselâmın Peygamberliği Ve Bazı Faziletleri:

Eyyûb Aleyhisselâm; İbrahim, İsmail, İshak, Yâkub, Esbat ve İsâ Aleyhisselâm-lar gibi, İlâhî Vahy'e mazhar olmuş[26], Yüce Allah tarafından seçilip ona da, Peygamberlik verilmişti. [27]

Kendisine Peygamberlik verilişi, Yâkub Aleyhisselâmın zamanında idi. [28] Eyyûb Aleyhisselâmın dini, İbrahim Aleyhisselâmın Tevhid dini idi. [29]

Eyyûb Aleyhisselâmın Şerîatı: Yüce Allanın Birliğine iman ve insanlar arasını düzeltmekti. [30]

Dâvud Aleyhisselâma göre: Eyyûb Aleyhisselâm: insanların, en halîm ve uslusu, insanların, en sabırlısı ve öfkelerini, en çok yeneni idi. [31]

Eyyûb Aleyhisselâm; yoksullar, züğürtler için, çok merhametli idi.

Yetimlere, dullara bakar, konukları, ağırlar, bunları da, Allah'ın, kendisine vermiş olduğu nimetlerin şükrânesi olarak yapardı. [32]

Eyyûb Aleyhisselâm, konuksuz, gecelemez, yoksul bulundurmadıkça, yemek yemez[33], açların karınlarını doyurmadıkça, kendi karnını doyurmaz, çıplakları, giydirmedikçe, kendisi, giyinmezdi. [34] Dulları, giydirir, kuşatırdı. [35]

Eyyûb Aleyhisselâmın İbtilâya Uğrayışı:

Eyyûb Aleyhisselâmın ibtilâya uğramasına türlü sebepler gösterilir.

Bu cümleden olmak üzere: Beseniye halkı, zorbalardan bir zorba olan ve halka zulmeden krallarının huzuruna varıp onunla konuştukları ve kendisine, ağır sözler söyledikleri halde, Eyyûb Aleyhisselâmın -ekinleri, hakkında- ondan çekinerek, konuşmasında yumuşak davrandığı, Mârufu, emretmediği, işlediği zulüm hakkında, zâlimi, uyarmadığı rivayet edilir. [37]

Şam toprağında kuraklık, kıtlık olup ta, Mısır Kralı Firavun: "Bize gel! Bizim yanımızda, senin için, bolluk, genişlik vardır!" diye yazı gönderince,

Eyyûb Aleyhisselâm; çoluk çocukları, atları, küçük büyük baş hayvanları ile birlikte kalkıp Mısır'a gider. [38]

Firavun, onlara, yiyecekler, elbiseler[39] ve yerler ayırıp verir. [40]

Eyyûb Aleyhisselâm, Firavun'un yanında bulunduğu sırada, Şuayb Aleyhisselâm gelip içeri girer ve:

"Ey Firavun! Gök halkı, yer halkı, denizler ve dağlar halkı, kızınca, Allah'ın da, gazaba geleceğinden korkmaz mısın?" der.

Eyyûb Aleyhisselâm ise, susar, konuşmaz. [41]

Eyyûb ve Şuayb Aleyhisselâmlar, Firavun'un yanından çıkınca, Yüce Allah, Eyyûb Âleyhisselâma:

"Ey Eyyûb! Sen, Firavun'un ülkesine gittiğin için, sustun[42]

İbtilâ'ya hazırlan!" diye Vahy eder.

Eyyûb Aleyhisselâm:

"Ben, yetim'in geçimini, üzerime almadım mı?

Garîb'i, barındırmadım mı?

Ac'ı, doyurmadım mı?

Dul'a, yardımcı olmağa çalışmadım mı?" der.

O sırada; içinden, on binlerce yıldırımlar, korkunç gök gürlemeleri duyulan bir bulut geçer ve bulutun içinden:

"Ey Eyyûb! Bunu, sana yaptıran kim'di?" denilir.

Eyyûb Aleyhisselâm; hemen, bir avuç toprak alıp başının üzerine koyarak:

"Sen'din yâ Rab!" der.

Yüce Allah, ona:

"İbtilâya hazırlan!" diye Vahy eder. [43]

Bunun üzerine, Eyyûb Aleyhisselâmın bütün serveti yok olur. [44]

Üzerlerine, ev yıkılıp bütün oğulları, ölür! [45]

Fakat, o, bunlara rağmen, hep Yüce Allah'a hamd'ü senada bulunmaktan, ibâdete devamdan, verdiğine şükür, uğradığı ibtilâya sabredip katlanmaktan ay-rılmaz. [46]

"Zâten, onlar, Allah'a âitt. Onları, bize emânet olarak vermişti. Onları, ister bırakır, ister geri alır! [47]

Ben, annemin karnından çıplak olarak çıktım ve çıplak olarak toprağa, kabre döneceğim. Çıplak olarak ta, Rabb'ime haşrolunacağım!" deyip Allah'a hamd etmeğe devam eder. [48]

Eyyûb Aleyhisselâm, aynı zamanda hastalanır da. [49]

İlk defa olarak Çiçek[50] veya Cüzzam hastalığına tutulur. [51]

Yemeği, ancak, iki elini birleştirerek tutup ağzına güçlükle götürür.

Dili, şişer, ağzını, doldurur.

Yemeği, ağzına güçlükle sokar.

Barsakları, vazifesini yapmaz olur.

Yediği şey, karnına girdiği gibi, çıkar, vücuduna yararlı olmaz.

Ayaklarında güç kalmaz, onları, taşıyamaz hale gelir. [52]

Vaktiyle, kendilerini, ev halkı gibi geçindirdiği kimselere avuç açar olur.

Onlar, bir tek lokma verirler, onu da, başına kakarlar, kendisini, kınar ve ayıplarlar.

Bütün oğulları ölüp elinden tutacak, yardım edecek kimsesi kalmaz.

Ailesi, ona, küser.

Akrabaları, dostları da, kendisinden yüz çevirir, ilgilerini keser.

Tanıdıkları, kendisini, tanımaz olur.

Bütün hakları, inkâr edilir.

Yaptığı iyilikler, unutulur.

Seslenişine, ses verilmez, aldırış edilmez olur. [53]

Köy halkı, kendisini, köy dışındaki çöplüğe sürüp çıkarır. [54]

Üzerine gerilen bir gölgelikte barınmağa başlar. [55]

Yanına, zevcesinden başka pek uğrayan olmaz. Hacetini, yalnız zevcesi, gidip gelip görür.

Eyyûb Aleyhisselâm, uğradıkları ibtilânın kaldırılması için de, yıllarca, dua etmez.[56]

Zevcesi Leyya hatun, bir gün:

"Sen, duası, makbul bir Zat'sın. Sana, şifâ vermesi için, Allah'a dua etsen a!" demişti.

Eyyûb Aleyhisselâm:

"Biz, yetmiş yıl nimetler içinde yaşadık.

Bırak ta, yetmiş yıl da, ibtilâ içinde bulunalım!" dedi. [57]

Eyyûb Aleyhisselâm; kaybettikleri servet, evlad ve sıhhate ağlayan zevcesine:

"Onları, bize kim ihsan etti?" diye sordu.

Zevcesi:

"Allah ihsan etti." dedi.

Eyyûb Aleyhisselâm:

"Onlardan, kaç yıl yararlandık?" diye sordu.

Zevcesi:

"Seksen yıl!" dedi.

Eyyûb Aleyhisselâm:

"Allah, bizi, onların ibtilâsı ile kaç yıldan beri mübtelâ kılıyor?" diye sordu.

Zevcesi:

"Yedi yıldan beri!" dedi.

Eyyûb Aleyhisselâm:

"Yazıklar olsun sana! Vallahi, sen, Rabb'ine karşı, ne adaletli, ne de, insaflı davrandın!

Geçim bolluğu ve rahatlık içinde bulunduğumuz gibi, Rabb'imizin, bizi uğrattığı şu ibtilâya da, seksen yıl katlanmamız gerekmez mi?" dedi. [58]

Eyyûb Aleyhisselâmın İbtilâsı Şiddetlenince Yüce Allah'a Hamd'ü Senası:

Eyyûb Aleyhisselâmın ibtilâsı şiddetlendiği zaman, Yüce Allah'a şöyle hamd'ü senada bulunduğu rivayet edilir:

"Hamd, Rabb'ül' âlemîn olan Allah'a mahsustur.

Ben, Rabb'im olan Sana hamd ederim ki: Sen, bana ihsanda bulundun: bana, mal ve evlad verdin.

Kalbimde, bunların girmediği bir bölüm kalmadı.

Sonra, hepsini, benden geri aldın, kalbim, onlardan boşaldı.

Artık, benim aramla Senin arana, bir şey girer değildir! [59]

"Ey Rabb'im! Bundan önce, beni, gündüzleri, mal sevgisi, telâşı, oyalıyordu.

Geceleri de, beni -kendilerine olan şefkatimden dolayı- evlad sevgisi, oyalıyordu.

Ne mutlu ki: şu anda, onlardan boşalmışım!

Gözümü, kulağımı, gecemi, gündüzümü, Senin zikr'in, şükr'ün, takdis ve Teh-lil'in ile geçiriyorum!" [60]

Eyyûb Aleyhisselâmı Üzen Konuşmalar:

Eyyûb Aleyhisselâmın ibtilâsı, on sekiz yıl sürdü. Yakın, uzak, herkes, ondan ayrıldı.

Ancak, din kardeşlerinden özelliği bulunan ikisi, sabah, akşam, onun yanına uğrarlardı.

Onlardan biri, o birine:

"Vallahi, Eyyûb, her halde, âlemlerden hiç bir kimsenin işlemediği bir günah işlemiş olmalı!" dedi.

Arkadaşı:

"Ne demek bu?" diye sordu.

"Kendisi, on sekiz yıldan beri ibtilâ içindedir de, Allah, ona acımıyor ve kendisinden bu ibtilâyı kaldırmıyor!" dedi.

Onlar, yine, bir gün, Eyyûb Aleyhisselâmın yanına gittiler. Kendisini, ibtilâ içinde bulunca:

"Allah, Eyyûb'da, bir hayır olduğunu, bilseydi, bu ibtilâ, ona, erişmezdi!" dediler.

Evvûb Aleyhisselâm, bunu, işittiği zaman; kendisinin, bundan daha ağırına giden bir şey olmadı! [61]

Eyyûb Aleyhisselâm:

"Ey Allah'ım! Sen, benim, bir ac'ın yerini bildiğim halde, hiç bir gece, tok olarak gecelemediğimi, biliyorsan -ki, biliyorsun- beni, doğrula!" diye yalvardı.

Allah tarafından doğrulandı! Doğrulandığını, onlar da, işittiler. Eyyûb Aleyhisselâm:

"Ey Allah'ım! Sen, benim, bir çıplağın yerini bildiğim halde, üzerime, asla gömlek giyinmediğimi, biliyorsan -ki biliyorsun- beni, doğrula!" diye yalvardı.

Allah tarafından doğrulandı! Doğrulandığını, onlar da, işittiler.'[62]

Eyyûb Aleyhisselâma iman edip ibtilâya uğraması üzerine, kendisinden yüz çeviren, dinini bırakanlardan üç kişi daha vardı([63] ki, onlardan birisi Yemenli, ikisi de, Beseniye köyü halkındandı. [64]

Bunlar, birgün Eyyûb Aleyhisselâmın yanına gittiler, onu, suçladılar, ağlattılar. [65]

"İşleyip azabını çektiğin günahından dolayı, Allah'a tevbe et! [66]

Sen, öyle bir günah işlemişsin ki, o günahı, hiç bir kimse işlememiştir!

Bunun için, senin üzerinden azab kaldırılmayor!" dediler, ona, çatmalarını, kınamalarını uzatıp durdular. [67]

O sırada, orada bulunan[68]' ve Eyyûb Aleyhisselâma iman ve onun Peygamberliğini tasdik etmiş olan[69] ve arada sırada, söze katılıp onlara cevaplar veren[70] bir genç:

"Siz ey olgunluk yaşındaki kişiler! Hep konuştunuz ve konuşmağa da yaşınız bakımından daha lâyık bulunuyorsunuz.

Fakat, siz, söylediğinizden daha güzel olan bir sözü,

Siz, ileri sürdüğünüz görüşten, daha yerinde olan bir görüşü,

Siz, dile getirdiğiniz işten, daha güzel bir işi... terk ettiniz!... Geri bıraktınız!

Eyyûb'un, sizin üzerinizde bir hakkı bulunmaktadır ve kendisinin şahsiyeti, sizin tavsif ettiğinizin çok üstündedir! [71]

Ey olgunluk yaşındaki kişiler! [72]

Siz, kimin hakkını, eksilttiğinizi, kimin hürmetini yırttığınızı, hangi Zâtı ayıpladı-ğınızı[73], suçladığınızı[74] biliyormusunuz?

Eyyûb'un; Allah'ın Peygamberi ve bu gününüzde halkın en hayırlısı, en üstünü ve en seçkini olduğunu bilmiyormusunuz ki: Allah, size, bildirmedimi ki, bir şeye, Allah, kızdığı zaman, onun kullarına vermiş olduğu kerametlerden bir kerameti, çeker, koparır?

Siz, Eyyûb ile uzun müddet yaptığınız sohbet ve arkadaşlık sırasında, kendisinin, hak ve gerçekten gayrı bir şey yapmadığını bilmiyormusunuz?!

Sizin yanınızda onun sırtına yüklenmiş olan ibtilâ, sizlere yüklenmiş olsaydı, haliniz nice olurdu?

Şunu, iyi biliniz ki: Yüce Allah, Peygamberlere, Sıddîklere, Şehidlere ve Sâlih-lere ibtilâ verir.

Allah'ın, bunlara verdiği ibtilâ, onlara gazab veya hakaret ettiğini değil, fakat, bunun, kendilerine bir keramet ve bir hayır olarak verildiğini gösterir. [75]

Eyyûb, Allah tarafından bu duruma düşmeden, sıhhatli halinde iken, siz, ona kardeş olmuş değil miydiniz?

Hikmet Ehli'nin; ibtilâ sırasında tasalı ve üzüntülü olan kardeşini, ne bilmeden kınaması, ne de, ihtilasından dolayı ayıplaması, kusurlaması iyi olmaz.

Fakat, onun, ona acıması, onunla birlikte ağlaması, onun için Allâh'dan mağfiret dilemesi, üzüntüsüne üzülmesi ve ona, işi üzerinde delil olması yakışır!

Bunları, bilmeyen kişi, hakîm ve aklı başında değildir. [76] Allah! Allah! Ey olgunluk yaşındaki kişiler! Allah'ın azamet ve Celâlini düşününüz!

Dillerinizi, kesen, kalblerinizi, parçalayan'[77], delillerinizi, kesip atan[78] şeyi, ölümü, anmanız gerekmez mi?

Âciz ve dilsiz olmadıkları halde, rastgele konuşmaktan korkarak Allah için, susan kullar bulunduğunu bilmiyormusunuz?

Oysa ki, onlar, Allâhı' ve Allah'ın âyetlerini bilen ve dile getiren ilim, akıl ve fasâhat sahibi kişilerdi.

Fakat, onlar, Yüce Allah'ın azameti anıldığı zaman, kalbleri burkulur, dilleri, tutulur, Allah'ın azamet ve heybetinden korkarak akılları, başlarından gider, kendilerine geldikleri zaman, pâk amellerle Yüce Allah'a doğru yarışırlar.

Onlar; iyi ve Salih kişiler oldukları halde, kendilerini, zâlimlerle bir sayarlar.

Onlar; akıllı ve Allâh'dan korkan kişiler oldukları halde, kendilerini, kusurlu kişilerle bir tutarlar..." der. [79]

Eyyûb Aleyhisselâm, onun, bu sözlerini dinleyince[80]': "Yüce Allah, hikmeti, küçüklerin, büyüklerin kalbine rahmetle eker. Hikmet, ne zaman, kalb de biterse, Yüce Allah, onu, dilde açığa vurur. Hikmet, yaştan, saç ağarmasından veya uzun tecrübeden oluşmaz.

Yüce Allah, kulunu, genç yaşında hikmet sahibi yaptığı zaman, onun makamı, hikmet sahipleri katında aşağı düşmez. [81]

Onlar, üzerlerinde Yüce Allanın keramet nûr'unu, görürler!" dedikten sonra, öteki kişilere dönüp[82]:

"Siz, çarçabuk kızmış olarak bana geldiniz. [83]

Siz, korkutulmadan önce, korktunuz!

Siz, dövülmeden önce, ağladınız!

Ben, size:

(Mallarınızdan, benim için, Sadaka veriniz.

Belki, Allah, beni, bu ibtilâdan kurtarır.)

Veya:

(Benim için, bir kurban, kurban ediniz.

Belki, Allah, kabul eder ve benden razı olur.) deseydim, acaba nasıl davranırdınız?

Hiç şüphesiz, siz, kendinizi beğenmektesiniz.

Siz, ihsanlarınızla, afiyete nail olduğunuzu, izzet bulduğunuzu sanıyorsunuz.

Siz, kendi aranızla Rabb'inizin arasında olan şeylere baksaydınız, sonra da, sadaka verecek olsaydınız, bir çok ayıplarınızı, Yüce Allah'ın size giydirmiş olduğu afiyet elbisesiyle örtmüş bulurdunuz!

Vaktiyle, içlerinde bulunduğum dost kişiler, benim sözlerimi dinlerler, bana, saygı gösterirlerdi.

Düşmanımdan bile, insafa gelen, hakkımı tanıyan, olurdu.

Bugün, sabaha çıktığımda, artık, benim için, sizinle, ne görüşme, ne de, konuşma vardır!

Siz, bana, üzerimdeki ibtilâmdan daha ağır ve şiddetli gelmektesiniz!" dedi ve onlardan yüz çevirdi. [84]

Eyyûb Aleyhisselâma:

"Ey Allah'ın Peygamberi! Senin, en ağırına giden belâ, hangisidir?" diye sorulunca:

"Düşmanların şamatasıdır!" demiştir. [85]

Eyyûb Aleyhisselâmın Zevcesini Yanından Uzaklaştırışı:

Eyyûb Aleyhisselâmın zevcesi Leyya Hatun'un rastlayıp:

"Şu hastayı, tedâvîeder misin?" diye sorduğu bir adamın, kendisine, secde edildiği[86] ve:

"Bana, sen, şifâ verdin!" denildiği'[87]'takdirde, hem bütün kaybettikleri şeyleri geri çevireceğini, hem de, kocasının hastalığını iyileştireceğini söylediğini haber verdiği zaman, Eyyûb Aleyhisselâm:

"Sen, onun, şeytan olduğunu, daha öğrenemedin mi?[88] O Allah düşmanı, seni, dininden döndürmek istemiş!'[89] Yazıklar olsun sana! Sen, onun sözüne nasıl kulak astın?!

Vallahi, Allah, bana şifâ verecek olursa[90], iyileşecek olursam, sana, yüz sopa vuracağım!" dedi,'[91] ve kendisini, yanından uzaklaştırdı:

"Senin, yemeğin, suyun, bana haram olsun! Senin getireceğin şeylerden hiç birini tatmayacağım! Yanımdan, hemen uzaklaş! Artık, seni, görmeyeyim!" dedi.

Bunun üzerine, Leyya hatun, Eyyûb Aleyhisselâmın yanından ayrılıp köye gitti. [92]

Eyyûb Aleyhisselâmın Allâha Münâcâtı Ve İbtilâsının Kaldırılışı:

Eyyûb Aleyhisselâm; din kardeşlerinden iki kişinin, kendisini, son derecede üzen konuşmalarını işittiği[93], kızıp zevcesini kovduğu, yanında ne bir yiyecek,

ne bir içecek, ne de, kendisine bakacak bir arkadaş bulunmadığını gördüğü za-man[94], secdeye kapandı, [95] ve:

"Ey Allah'ım! Sen, benim üzerimdeki ibtilâyı kaldırıncaya kadar, başımı, secdeden kaldırmayacağım! [96]

Hakîkat, bana (bu) derd (gelip) çattı. Sen, Esirgeyicilerin, Esirgeyicisisin! [97]

Hakîkat, şeytan, beni, yorgunluğa (meşakkata) ve azaba (hastalığa) uğrattı!" diye seslenerek halini arz ve ihtilasını kaldırmasını Rabb'inden niyaz etti. [98]

Yüce Allah, onu, (onun duasını) kabul buy urdu. [99]

"Başını, kaldır! Senin duanı, kabul ettim! [100]

Ey Eyyûb! Senin hakkındaki'[101] hükmüm, yerine geldi.

Rahmetim, gazabımı, geçti. [102]

Seni, yarlıgadım. [103]

Senden sonra, ibtilâya uğrayacak ve sabredecek kimseler için, bir mucize ve ibret olsun diye ev halkını ve malını ve onlarla birlikte bir mislini daha sana geri verdim! [104]

"Ayağınla, vur (yer'e)[105]

İşte, hem yıkanılacak, hem içilecek soğuk (bir su! buyurdu).'[106]

"Onun içinde şifâ vardır." [107]

Yüce Allah; Eyyûb Aleyhisselâmdan, böylece, o zararı gidermiş[108], Allah tarafından bir rahmef[109], ibâdet edenler için bir hâtıra[110], temiz akıl sahipleri için de, bir ibret[111] olmak üzere, hem ailesini, hem onlarla

birlikte bir mislini daha ona bağışlamış[112], Eyyûb Aleyhisselâm, en ağır ibtilâlara katlanmakta mesel ve dillere destan olmuştur. [113]

Eyyûb Aleyhisselâm; yer'e ayağıyla vurunca, yerden bir su kaynayıp akmağa başladı.

Onunla, yıkandı.

Vücudunun dışındaki hastalık ve rahatsızlıklardan hiç bir şey kalmadı. [114]

Eyyûb Aleyhisselâm, kırk arşın kadar yürüdükten sonra[115], ayağını, tekrar yere vurdu.

Yerden, diğer bir su daha kaynayıp akmağa başladı.

Eyyûb Aleyhisselâm, o sudan da, içti. [116]

Karnından, dışarı çıkmadık hastalık kalmadı.

Sıhhatli, sapa sağlam olarak ayağa kalktı.'[117]

Yüce Allah, ondan, bütün derdleri ve elemleri giderdi. [118]

Gençliğini ve güzelliğini, ona, geri çevirdi.'[119]

Kendisi, önce olduğundan daha güzel, daha üstün oldu.'[120]

Kendisine, Allah tarafından, altlı üstlü iki parça kıymetli bir elbise de, giydirildi.

Eyyûb Aleyhisselâm; ne tarafa baksa, orada, kendisine aid ev halkından veya malından olup ta, Allah tarafından katlanmış olarak kendisi için hazırlanmış bulunduğunu görmediği bir şey yoktu!

Hattâ, kendisinin, içinde yıkandığı zikredilen suya varıncaya kadar hepsini, yanında hâzır buldu!

Yüksekçe bir yere çıkıp oturdu. [121]

Leyya Hatunun Telaşlanışı Ve Eyyûb Aleyhisselâmın Yanına Koşusu :

Eyyûb Aleyhisselâmın zevcesi Leyya hatun ise, kendi kendine:

"O, kendisine yiyecek yedirmekten, beni, ne diye men ve tard etti ?! [122]

Ben, onu, ne diye bıraktım ki? [123]

Kendisinin yanında bir kimse de, yok! [124]

Ya o, açlıktan[125], susuzluktan'[126] ölürse, ya onu, yırtıcı hayvanlar, yerse'[127], helak ederse, ben, ne yaparım?

Ben, onun (söylediğine bakmayıp) muhakkak, yanına döneceğim!" dedi. [128] Döndü.'[129]

Onu; ne çöplükteki gölgelikte bulabildi, ne de, söylemiş olduğu hallerden her hangi birinin başına geldiğini görebildi.

İşler, tamamıyla değişmişti. [130]

Leyya hatun, böyle, Eyyûb Aleyhisselâmı, yattığı yerde arayıp bulamayınca, aklı, başından gitti. [131]

Gölgeliğin çevresini dönüp dolaşıyor ve ağlıyordu.

Ötede, gıcır gıcır elbiseli bir zâtın oturduğunu görünce, yanına gidip Eyyûb Aleyhisselâmı, ona sormaktan çekindi.

Bunun üzerine, Eyyûb Aleyhisselâm, onu, yumuşak bir sesle yanına çağırarak, kendisine:

"Ey Allah'ın kulu kadın! Ne istiyorsun?" diye sordu. Leyya hatun, ağlayarak:

"Şu çöplükteki gölgeliğe bırakılmış olan mübtelâ Zâtı görmek istiyorum! Kendisi, helak mı oldu? Kendisine, ne yapıldı? bilmiyorum. Onu, köpekler veya kurtlar, yemiş olabilir.'[132] Ey Allah'ın kulu!'[133] Allah, sende olanı, mübarek kılsın! [134]' Sen, şurada bulunan'[135], Allah'ın Peygamberi olan[136]' o mübtelâ Zâtı'[137], gördün mü? [138]

Onun hakkında, sende bir bilgi var mı?" diye sordu. [139] Eyyûb Aleyhisselâm:

"O, senin neyin olur?" dedi.

Leyya hatun, ağladı ve ağlayarak:

"O, benim kocamdı.

Sen, onu, gördün mü? Kendisi, şurada bulunuyordu" dedi.[140]

Eyyûb Aleyhisselâm:

"Sen, onu görsen, tanır mısın?" diye sordu. [141]

Leyya hatun:

"Evet!< [142] Ben, onu, nasıl tanımam?'[143]

Onu, tanımaz olur muyum?'[144]

Görüp durduğum bir kişi, bana hiç gizli olur mu?" dedikten sonra, ona, korka korka baktı. Sonra da[145]:

"Vallahi, sıhhatli olduğu zaman, ona, şu halinle, senin kadar benzeyen bir kimse görmedim! [146]

Sıhhatli olduğu zaman, Allah'ın kullarından, sana, en çok benzeyeni o, olurdu!" dedi. [147]

Eyyûb Aleyhisselâm:

"İşte, ben, o'yum! [148] Allah, sana rahmet etsin! Ben, Eyyûb'um!" dedi. [149]

Leyya hatun:

"Allâh'dan kork! Benimle alay etme! [150]

Ey Allah'ın kulu! Sen, benimle alay mı ediyorsun?" dedi.

Eyyûb Aleyhisselâm:

"Allah, sana rahmat etsin? Ben, Eyyûb'um!

Allah, bana, cesedimi iade etti!" dedi[151] ve gülümsedi.

Gülünce, Leyya hatun, onu, tanıdı ve onun boynuna sarıldı. [152]

Kucaklaştılar.'[153]

Yüce Allah'ın, Leyya hatunu da, gençleştirdiği ve ondan, on altı oğul dünyaya geldiği de, rivayet edilir. [154]

Buluttan Altın Çekirgelerin Yağışı:

Yüce Allah, Eyyûb Aleyhisselâma bir Melek indirdi. Melek:

"Ey Eyyûb! Belâya karşı sabrından dolayı, Allah, sana selâm söylüyor.

Harman yerine kadar git!" dedi. [155]

Eyyûb Aleyhisselâm, oraya gitti. [156]

Yüce Allah, oraya[157], kızıl[158] bir bulut gönderdi.

O buluttan, üzerlerine, altından çekirgeler, dökülmeğe, yağmaya başladı. [159]

Melek, Eyyûb Aleyhisselâmın yanında dikilip duruyordu. [160]

Eyyûb Aleyhisselâmın, Harman dışına çıkan altun çekirgeleri de, harmana sokmak için tâkib ettiğini görünce:

"Ey Eyyûb! Harmanın içine girenlere doymadın mı ki, dışarıda kalanları da, tâkib ediyorsun?!" dedi.

Eyyûb Aleyhisselâm:

"Bu çekirgeler, benim Rabb'imin bereketlerindendir. Ben, ona, doyar değilim!" dedi. [161]

Peygamberimiz Aleyhisselâm'dan rivayet edilen bir Hadîs-i şerife göre de:

Eyyûb Aleyhisselâm, suda yıkandığı sırada, üzerine, altından bir sürü çekirge düşmüş, Eyyûb Aleyhisselâm da, onları, elbisesine doldurmuştu.

Bunun üzerine, Yüce Allah:

"Ey Eyyûb! Ben, seni, -gördüğün üzere- zengin kılmadım mı?" diye nida buyurunca, Eyyûb Aleyhisselâm:

"Evet! Yâ Rab! Zengin kıldın!

Fakat; Senin fazl'u bereketinden, müstağni bulunmak, benim için, mümkün değildir!" dedi. [162]

Eyyûb Aleyhisselâmın Zevcesi Hakkındaki Yeminini Yerine Getirişi:

Yüce Allah, Eyyûb Aleyhisselâma, zevcesi hakkında yapmış olduğu yeminini yerine getirmesini şöyle emretti:

(Ona):

"Eline, bir demet sap al da, onunla (zevcene) vur! Yemininde durmamazlık etme! (dedik).

Biz, onu, hakîkaten sabırlı bulduk.

O, ne güzel kuldu!

O, dâima (Allâha) dönen (bir Zat) idi. [163]

Eyyûb Aleyhisselâmın Vefatı Ve Yaşı:

Eyyûb Aleyhisselâm; ibtilâdan kurtulduktan sonra, yetmiş yıl daha, İbrahim Aley-hisselâmın Hanîf olan Tevhid dini üzere yaşayıp vefat etti.

İbrahim Aleyhisselâmın Tevhid dinini, Eyyûb Aleyhisselâmdan sonra değiş-tirdiler. [164]

Eyyûb Aleyhisselâmın, vefat ettiği zaman, doksan üç yaşında bulunduğu'[165] bildirilmekte ise de; kendilerinin, karı koca olarak, yetmiş[166] veya seksen yıl'[167], nimet bolluğu içinde ibtilâsız yaşadıklarını[168], ibtilâya uğradıklarının yedinci yılında ifâde ettikleri[169]', ve ibtilânın on sekiz yıl sürdüğü'[170]', Eyyûb Aleyhisselâmın da, ibtilâdan kurtulduktan sonra yetmiş yıl daha yaşadığı[171]', gözönünde tutulacak olursa, yaşının, doksan üç değil, hattâ, yüzelliden de, bir hayli yukarılarda bulunduğunu kabul etmek gerekir.

Nitekim, yaşının, iki yüz'[172], ikiyüz on yıl olduğu da, söylenmiştir.'[173] Eyyûb Aleyhisselâmın kabri, Beseniye'de bulunmaktadır. [174] Ona ve gönderilen bütün peygamberlere selâm olsun![175]

[1]. ibn.Kuteybe-Maarif s.19, Taberî-Tarih c.1 ,s.165, Mes'ûdî-Murucuzzeheb c.1 ,s.48, Hâkim-Müstedrek c.2,s.581, Ebülferec İbn.CevzT-Tabsıra c.1,s.191, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.128.

[2]. İbn.Kuteybe-Maarif s.19, Taberî-Tarih c.1,s.165.

[3]. Taberî-Tarih c.1,s.165.

[4]. Hâkim-Müstedrek c.1,s.581, Ebülferec İbn.Cevzî-Tabsıra c.1,s.191.

[5]. Mes'ûdî-Murucuzzeheb c.1,s.48, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.220.

[6]. Taberî-Tarih c.1,s. 165, Mes'ûdî-Murucuzzeheb c.1,s.48, Hâkim-Müstedrek c.2,s.581, Sâlebî-Arais s. 153, Ebülferec-Tabsıra c.1,s.191, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.128, Muhyiddin b.Arabî-Muhadaratülebrar c.1,s.128, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.22O.

[7]. İbn.Kuteybe-Maarif s.20, Taberî-Tarih c.1,s.165, İbn.Asakir-Tarih c.3,s.191, Ebülferec-Tabsıra c.1,s.191, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1 ,s.220-221.

[8]. ibn.Kuteybe-Maarif s.20, Taberî-Tarih c.1,s.165, İbn.Asakir-Tarih c.3,s.193, Ebülferec-Tabsıra c.1,s.191, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c1,s.220-221.

[9]. İbn.Kuteybe-Maarif s.20, Mes'ûdî-Murucuzzeheb c.1,s.48, Ebülferec-Tabsıra c.1,s.191.

[10]. İbn.Kuteybe-Maarif s 20, Mes'ûdî-Murucuzzeheb c.1,s.48, Ebülferec-Tabsıra c.1,s.191.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/305.

[11]. Hâkim-Müstedrek c.2,s.581, Sâlebî-Arais s. 153.

[12]. Sâlebî-Arais s.153.

[13]. Hâkim-Müstedrek c.2,s.581.

[14]. Sâlebî-Arais s.153.

[15]. Hâkim-Müstedrek c.2,s.581, Sâlebî-Arais s.153.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/305.

[16]. Mes'ûdî-Murucuzzeheb c.1,s.48.

[17]. İbn.Kuteybe-Maarif s.20, Taberî-Tarih c.1,s.166, Mesûdî-Murucuzzeheb c.1,s.48, Ibn.Asakır-Tarıh c.3,s.194.

[18]. Taberî-Tarih c.1,s.166, Sâlebî-Arais s.153.

[19]. Sâlebî-Arais s.153.

[20]. Taberî-Tarih c.1,s.166, Sâlebî-Arais s.153, Ibn.Esîr-Kâmıl c.1,s.128.

[21]. Sâlebî-Arais s.153, ibn.Asâkir-Tarih c.3,s.194.

[22]. Taberî-Tarih c.1,s.166, Sâlebî-Arais s.153.

[23]. Taberî-Tarih c.1,s.166, Salebî-Arais s.153, İbn.Esîr-Kâmil C.1.S.128.

[24]. Taberî-Tefsir c.17,s.65, Sâlebî-Arais s.153

[25].İbn.Asâkir-Tarih c.3,s.198, Ebülferec ibn.Cevzî-Tabsıra c.1,s,191

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/306.

[26]. Nisa: 163.

[27]. Taberî-Tefsir c.17,s.65.

[28]. İbn.Kuteybe-Maarif s.20, Yâkubî-Tarih c.1,s.32, Taberî-Tarih c.1,s.167, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.195, Munyıddın b.Arabî-Muhâdaratülebrar c.1,s.128.

[29]. İbn.Asâkir-Tarih c.3,s.201, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.224.

[30]. Ahmed b.Hanbel-Ezzühd s.54, ibn.Asâkir-Tarih c.3,s,194, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.128.

[31]. ibn Ebî Şeybe-Musannef C.13.S.201, Ahmed b.Hanbel-Ezzühd s.106, Hakimüttirmizi-Nevâdirül'usûl s.224

[32]. Taberî-Tefsir c.17,s.65, Sâlebî-Arais s.153, Fahrurrazî-Tefsir c.22,s.2O3.

[33]. Ahmed b.Hanbel-Ezzühd s.54.

[34]. ibn.Asâkir-Tarih c.3,s.194.

[35]. Taberî-Tefsir c.17,s.65, Hâkim-Müstedrek c.2,s.581.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/306-307.

[36]. ibtilâmn en şiddetlisi Peygamberlere, Peygamberlerden sonra, dindarlık derecelerine göre kullara gelir ve onları, yeryüzünde günahsız dolaşır hale getirir. (ibn.Sa'd-Tabakat c.2,s.2O9, Ahmed b.Hanbel-Müsned d ,s.18O, Tirmizî-Sünen c.4,s.601-602, İbn.Mâce-Sünen c.2,s.1334) Peygamberlere gelen ibtilâ, onların derecelerini kat kat yükseltmek için gelir.

Kendileri, ibtilâ ile karşılaşmaktan, son derece sevinç duyarlar. (ibn.Sa'd-Tabakat c.2,s.2O8, A.b.Hanbel-Müsned c.3,s.94, ibn.Mace-Sünen c.2,s.1335).

[37]. jbn.Asâkir-Tarih c.3,s.194,195.

[38]. jbn.Asâkir-Tarih C.3.S.194, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.129.

[39]. ibn.Asâkir-Tarih c.3,s.194.

[40]. İbn.Esîr-Kâmil c.1,s,129.

[41]. ibn.Asâkir-Tarih c.3,s.195, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.129.

[42]. ibn.Asâkir-Tarih c.3,s,194.

[43]. Ibn.Asâkir-Tarih c.3,s.195, ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.129-130.

[44]. Taberî-Tarih c.1,s.166, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.128.

[45]. Taberî-Tefsir c.17,s.69, Beyzâvî-Tefsir c.2,s.79.

[46]. Taberî-Tarih c.1,s.166, Sâlebî-Arais s.155, ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.128.

[47]. Sâlebî-Arais s. 154.

[48]. Taberî-Tefsir c.17,s.58, Sâlebî-Arais s.154.

[49]. Taberî-Tarih c.1,s.166, Sâlebî-Arais s.156, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.129.

[50]. İbn.Asâkir-Tarih c.3,s.199, Ebülferec ibn.Cevzî-Tabsıra c.1,s.192.

[51]. ibn.Esîr-Kâmil c.1,s,129, Ebülfida-Tefsir c.3,s.188

[52]. Taberî-Tefsir c.17,s.60, Sâlebî-Arais s.157.

[53]. Taberî-Tefsir c.17,s.68, Sâlebî-Arais s.157, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.134.

[54]. Taberî-Tarih c.1,s.166, Sâlebî-Arais s.156, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.129, Fahrurrazi-Tefsir c.22,s.205.

[55]. Taberî-Tefsir c.17,s.59, Sâlebî-Arais s.156, Ebülferec İbn.Cevzî-Tabsıra c.1,s.192.

[56]. Taberî-Tarih c.1,s.166, İbn.Asâkir-Tarih c.3,s.196, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.129.

[57]. İbn.Asâkir-Tarih C.3.S.196.

[58]. Taberî-Tefsir c.17,s.70, Sâlebî-Arais s. 161.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/307-310.

[59]. Sâlebî-Arais s.160, İbn.Asâkir-Tarih c.3,s.195, Ebülfida-Tefsir c.3,s.188.

[60]. Taberî-Tefsir c.17,s.69-70.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/310.

[61]. Ahmed b.Hanbel-Ezzühd s.54 Taberî-Tefsir c.23, s.167, Hâkim-Müstedrek c.2,s.581, Sâlebî-Arais s.163, İbn.Asâkir-Tarih c.3s.199-200, Ebülferec İbn.Cevzî-Tabsıra c.1,s.192-193, Fahrurrazi-Tefsir c.22,s.205-206, Ebülfida-Elbidayevennihayec.1,s.223, Heysemî-Mecmauzzevaid c.8,s.208, Ibn.Hacer-Metalibül'âliye c.3,s.272.

[62]. Ahmed b.Hanbel-Ezzühd s.54.

[63]. Taberî-Tarih c.1,s.166, Sâlebî-Arais s.156.

[64]. Taberi-Tarih c.1,s.166, Sâlebî-Arais s.153.

[65]. Taberî-Tarih c.1,s.166, Sâlebî-Arais s.156.

[66]. Sâlebî-Arais s.156.

[67]. İbn.Esîr-Kâmil c.1.s.132.

[68]. Taberî-Tefsir c.17,s.67, Sâlebî-Arais s.156, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.132.

[69]. Taberî-Tefsir C.17.S.67, Sâlebî-Arais s.156.

[70]. İbn.Esîr-Kâmil c.1,s,132.

[71]. Taberî-Tefsir c.17,s.67, Sâlebî-Arais s.156, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.132.

[72]. Sâlebî-Arais s.156.

[73]. Taberî-Tefsir c.17,.67, Sâlebî-Arais s.156, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.132.

[74]. Sâlebî-Arais s.156.

[75]. Taberî-Tefsir c.17,s.67, Sâlebî-Arais s.156, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.132.

[76]. Sâlebî-Arais s.156.

[77]. Taberî-Tefsir c.17,s.67-68, Sâlebî-Arais s.156, Ibn.Esîr-Kâmıl c.1,s.132.

[78]. İbn.Esîr-Kâmil C.1.S.132.

[79]. Taberî-Tefsir c.17,s.68, Sâlebî-Arais s.156-157, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.132-133.

[80]. İbn.Esîr-Kâmil C.1.S.133 .

[81]. Taberî-Tefsir c.17,s.68, Salebi-Araıs s.157, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.133.

[82]. Sâlebi-Arais s.157, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.133.

[83]. Sâlebî-Arais s.157.

[84]. Taberî-Tefsir c.17,s.68, Sâlebî-Arais s.157, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.133-134.

[85]. Deylemî-Elfirdevs c.1,s.224.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/310-314.

[86]. Taberî-Tefsir c.17,s.66-67, Sâlebî-Arais s.162, İbn.Asakir-Tarih c.3,s.197, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.130.

[87]. İbn.Asâkir-Tarih c.3,s.197, Ebülferec İbn.Cevzî-Tabsıra c.1,s.194 .

[88]. İbn.Asâkir-Tarih C.3,s.197-198.

[89]. Sâlebî-Arais s.162.

[90]. Ebülferec İbn.Cevzî-Tabsıra c.1,s.194.

[91]. Sâlebî-Arais s.162, İbn.Asakir-Tarih c.3,s.198, Ebülferec İbn.Cevzî-Tabsıra c.1,s.194.

[92]. Taberî-Tefsir c.17,s.70-71,Sâlebî-Arais s.161, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.130.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/314.

[93]. Ahmed b.Hanbel-Ezzühd s.54.

[94]. Taberî-Tefsir c.17,s.70-71, Sâlebî-Arais s.161, Ebülferec İBn.Cevzî-Tabsıra c.1 ,s.193, ibn.Esîr-Kâmil c.1, s.130.

[95]. Ahmed b.Hanbel-Ezzühd s.54 Taberî-Tefsir c.17,s.71, Sâlebî-Arais s.161, Ebülferec-Tabsıra c.1 ,s.193, ibn.Esîr-Kâmil c.1,s. 130

[96]. Ahmed b.Hanbel-Ezzühd s.54 İbn.Asakir-Tarih c.3,s.196, Ebülferec-Tabsıra c.1,s.193, Ebülfida-Elbidaye ven-nihaye c.1,s.222

[97]. Enbiyâ: 83

[98]. Sâd: 41

[99]. Enbiyâ: 84

[100]. Taberî-Tefsir c.17,s,71, Sâlebî-Arais s.161, ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.130

[101]. Taberî-Tefsir c.17,s.65, Sâlebî-Arais s.159, ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.135

[102]. TaberMefsir c.17,s.Ş8, Sâlebî-Arais s.159, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.135

[103]. Sâlebî-Arais s.159, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.135

[104]. Taberî-Tefsir c.17,s.68, Sâlebî-Arais s.159, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.135

[105]. Mes'ûdî (Vefatı: 346 Hicrî); Eyyûb Aleyhisselâmın; Neva beldesine üç Mil kadar uzaklıktaki Mescidi ile içinde yıkandığı suyun ve ibtilâ sırasında zevcesiyle yanında barındıkları kayanın, kendi zamanına, yâni Hicrî 332 yılına kadar malum ve mevcud bulunduğunu açıklar. (Mes'ûdî-Murucuzzeheb c.1,s.48)

[106]. Sâd: 42.

[107]. Taberî-Tefsir c.17,s.68, Sâlebî-Arais s.159, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.135.

[108]. Enbiyâ: 85.

[109]. Enbiyâ: 85, Sâd: 43.

[110]. Enbiya: 85.

[111]. Sâd:43.

[112]. Enbiya: 85, Sâd: 43..

[113]. Ebülfida-Tefsir c.3,s.188.

[114]. Taberî-Tefsir c.17,s.71, Sâlebî-Arais s. 161

[115]. Taberî-Tefsir c.23,s.167

[116]. Taberî-Tefsir c.17,s.71, c.23,s.167, Sâlebî-Arais s.161.

[117]. Taberî-Tefsir c.17,s.71, Sâlebî-Arais s.161.

[118]. Taberî-Tefsir c.17,s.71, Hâkim-Müstedrek c.2,s.582, Sâlebî-Arais s.161.

[119]. Taberî-Tefsir c.17,s.71, Sâlebî-Arais s.161, Ebülfida-Elbidaye vennihaye d,s.224.

[120]. Taberî-Tefsir c.17,s.71.

[121]. Taberî-Tefsir C.17.S.71.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/314-316.

[122]. Taberî-Tefsir c.17,s.71, Sâlebî-Arais s. 162.

[123]. Taberî-Tefsir c.17,s.71, Sâlebî-Arais s.162, ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.131.

[124]. İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.131.

[125]. Taberî-Tefsirc.17,s.71, Sâlebî-Arais s.162, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.131

[126]. Sâlebî-Araiss.162

[127]. Taberî-Tefsir c.17,s.71, Sâlebî-Arais s.162, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.131

[128]. Taberî-Tefsir C.17.S.71, Sâlebî-Arais s.162

[129]. Taberî-Tefsir c.J7,s.71, Sâlebî-Arais s.162, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.131

[130]. Taberi-Tefsir c.17,s.71, Sâlebî-Arais s.162

[131]. Taberî-tefsir c.17,s.68, Sâlebî-Arais s. 159

[132]. Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.223, Tefsir c.3,s.189

[133]. Taberî-Tefsir c.17,s.68, Sâlebî-Arais s.159, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.131

[134]. Taberî-Tefsir c.23,s,167, Hâkim-Müstedrek c.2,s.582, ibn.Asâkir-Tarih c.3,s.2OO, Ebülfida-Elbidaye vennihaye C.1.S.223, İbn.Hacer-Metalilibül'aliye c.3,s.272

[135]. Taberî-Tefsir c.17,s.68, Sâlebî-Arais s.160, İbn.Esîr-Kâmil d.s.131, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.223

[136]. Taberî-Tefsir c.23,s. 167, Hâkim-Müstedrek c.2,s.582, Sâlebî-Arais s.160, İbn.Asakir-Tarih c.3,s.2OO, İbn.Hacer-Metalibül'âliye c.3,s.272.

[137]. Taberî-Tefsir c.23,s.167, Hâkim-Müstedrek c.2,s.582, Salebi s.160, İbn.Asâkir c.3,s.2OO, İbn.Esîr c.1,s.131, Ebülfida c.1,s.223, Heysemî-Mecmuazzevaid c.8,s.208.

[138]. Taberî-Tefsir c.23,s.167, Hâkim c.2,s.582, Salebî s.160, İbn.Asâkir c.3,s.200, İbn.Esîr c.1,s.131, Ebülfida

c.1,s.223, İbn.Hacer-Metalib c.3,s.272.

[139]. Taberî-Tefsir c.17,s.68, Sâlebî-Arais s.160.

[140]. Taberî-Tefsir c. 17,s.71.

[141]. Taberî-Tefsir c.17,s.69,71, Sâlebî-Arais s.160,162, ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.131.

[142]. Taberî-Tefsir c.17,s.69, Sâlebî-Arais s.160, ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.131.

[143]. Sâlebî-Arais s.160.

[144]. Taberî-Tefsir c.17,s.69, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.135.

[145]. Taberî-Tefsir c.17,s.72, Sâlebî-Arais s.162.

[146]. Taberî-Tefsir c.23,s.272,273, Hâkim-Müstedrek c.2,s.582, İbn.Asâkir Tarih C.3.S.200, Ebülfida-Elbidaye veni-haye c.1,s.223, Heysemî-Mecmauzzevaid c.8,s.208, ibn.Hacer-Metalibül'âliye c.3,s.272-273.

[147]. Taberî-Tefsir c.17,s.72, Sâlebî-Arais s.162.

[148]. Taberî-Tefsir c.17,s.69, Hâkim-Müstedrek c.2,s,582, Sâlebî-Arais s.160, İbn.Asakir-Tarih c.3,s.200, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.223, Heysemî-Mecmauzzevaid c.8,s.208,ibn.Hacer-Metalib c.3,s.273.

[149]. Ebülfida-Tefsir c.3,s.189.

[150]. Ebülferec ibn.Cevzî-Tabsıra c.1,s.193.

[151]. Ebülfida-Tefsir c.3,s.189.

[152]. Taberî-Tefsir c.3,s.189.

[153]. Taberî-Tefsir c.17,s.69, İbn.Esîr-Kâmil C.1.S.135.

[154]. Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.224.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/316-319.

[155]. İbn.Asakir-Tarih c.3,s.201, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.131.

[156]. İbn.Esîr-Kâmil C.1.S.131.

[157]. İbn.Asakir-Tarih c.3,s.201, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.131.

[158]. İbn.Asakir-Tarih c.3,s.201.

[159]. İbn.Asakir-Tarih c.3,s.201, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.131.

[160]. İbn.Asâkir-Tarih c.3,s.201.

[161]. İbn.Asâkir-Tarih c.3,s.201, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.131.

[162]. Ahmed b.Hanbel-Müsned c.2,s.314, Buharî-Sahih c.4,s.124.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/319.

[163]. Şâd: 44.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/319-320.

[164]. İbn.Asakir-Tarih c.3,s.201, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.135.

[165]. Taberî-Tarih c.1,s.166, Hâkim-Müstedrek c.2,s.582, Sâlebî-Arais s.163, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.136, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.225.

[166]. İbn.Asakir-Tarih C.3.S.196, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.135.

[167]. Taberî-Tefsir c.17,s.70, Sâlebî-Arais s.161.

[168]. Taberî-Tefsir c.17,s.70, Sâlebî-Arais s.161.

[169]. Aynı kaynaklar.

[170]. Taberî-Tefsir c.23,s. 167, Hâkim-Müstedek c.2,s.581, Sâlebî-Arais s. 163, İbn.Asakir-Tarih c.3,s.199, Ebülferec İbn.Cevzî-Tabsıra c.1,s.192, Fahrurrazi-Tefsir c.22,s.205, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.223, Heysemî-Mecmauzzevaid c.8,s.208, ibn.Hacer-Metâlibül'âliye c.3,s.272.

[171]. ibn.Asâkir-Tarih c.3,s.201, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.224.

[172]. ibn.Habîb-Kitabulmuhabber s.5.

[173]. Muhyiddin b.Arabî-Muhâdaratülebrar c.1,s.128.

[174]. Bedrüddin Aynî-Umdetülkarî c.15,s.383.

[175]. M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/320.

ZULKİFL ALEYHİSSELÂM

Zülkifl Aleyhisselâmın İsmi Ve Soyu:

Bişr (Zülkifl) b.Eyyûb Aleyhisselâm'dır.[1]

Zülkifl Aleyhisselâmın Peygamberliği Ve Bazı Faziletleri:

Yüce Allah; Eyyûb Aleyhiselam'dan sonra, Bişr b. Eyyûb Aleyhisselâmı, Peygamber olarak göndermiş[2] ve ona Zülkifl ismini vermiş, halkı, Tevhîd akîde-sine = Allah'ın Birliğine inanmağa davet etmesini, kendisine emretmiştir.

Zülkifl Aleyhisselâm, Şam'da otururdu. [3]

Yüce Allah, Enbiyâ sûresinde Eyyûb Aleyhisselâm in kıssasından sonra, Zül-Kifl Aleyhisselâm hakkında şöyle buyurur:

' 'İsmail'i, İdris 'i, Zülkifl'i de (an! Bunların) her biri de, Sabr (ve sebat) edenlerdendi. Onları da, rahmetimizin içine idhal ettik. Onlar, hakîkaten, Sarihlerdendi. [4]"

Yine, Yüce Allah, Sâd sûresinde Eyyûb Aleyhisselâmın kıssasından sonra, şöyle Duyurur:

"Kuvvetlerin ve basiretlerin sahipleri olan kullarımız İbrahim'i, Ishâk'ı, Yâkub'u da, an!

Çünkü, biz, onları, katkısız (şaibesiz) bir hasletle -ki, yurd(lan)nı hatırlamaları jb onun için, çalışmalaradır- Hâlis (insanlar) yaptık.

Çünkü, onlar, bizim katımızda, cidden seçkinlerden, hayırlı (Zat)lardandı. [5]

"İsmail'i, Elyesa'ı, Zülkifl'i de, an!

(İşte) Bütün bunlar, hayırlı (insan)lardı. [6]

Zülkifl Aleyhisselâmın, Kur'ân-ı kerimde, böyle, Kendilerinden, övülerek bahsedilen büyük Peygamberler arasında zikredilişi, kendisinin de, Peygamber olduğunu açıkça gösterir.

Meşhur olan da, budur. [7]

Zülkifl Aleyhisselâm'a; Rum toprağındaki halk, iman ettiler, tâbi oldular ve kendisini, doğruladılar.

Bunun üzerine, Yüce Allah, onlara, Allah yolunda cihad etmelerini, emredince, bunu, yerine getirmekten kaçındılar ve zaa'f gösterdiler:

"Ey Bişr! Biz, hayatı sever, ölümü, sevmeyiz.

Bununla beraber, Yüce Allâha ve Onu Resulüne âsi olmaktan da, hoşlanmayız.

Eğer, ömürlerimizi, uzatmasını ve ancak, biz, dilediğimiz zaman, bizi öldürmesini, Allâh'dan dilersen, Ona, ibadet ve Onun düşmanları ile cihad ederiz!" dediler.

Zülkifl Aleyhisselâm, onlara:

"Siz, benden, büyük bir şey istediniz. Bana, ağır teklifte bulundunuz." dedi.

Sonra, kalkıp namaz kıldı ve:

"Ey Allah'ım! Sen, Elçilik vazifelerini tebliğ etmemi, bana, emrettin, tebliğ ettim.

Düşmanlarınla, cihad etmemi, emrettin.

Sen de, biliyorsun ki, ben, kendimden başkasına güç yetirmeğe mâlik değilim.

Kavmimin, bu hususta benden istediklerini, Sen, benden daha iyi biliyorsun.

Beni, benden başkasının günahı ile muâhaze etme!

Ben, Senin gazabından rızâna, ukubetinden affına sığınırım!" dedi.

Yüce Allah, Zülkifl Aleyhisselâma:

"Sen kavmine, benim, onlar için seçtiğimin, kendilerinin, kendileri için seçtiklerinden daha hayırlı olduğunu öğretmedin mi?" diye vahy etti.

Bunun üzerine, onlar, ecelleri sonunda ölmeye razı oldular ve ecellerinde öldüler. [8]

Zülkifl Aleyhisselâmın Vefatı Ve Yaşı:

Zülkifl Aleyhisselâm, Şam'da vefat etti. [9] Vefat ettiği zaman, yetmiş beş yaşında idi. [10] Ona ve bütün peygamberlere selâm olsun![11]

---

[1]. Taberî-Tarih c.1,s.167, Hâkim-Müstedrek c.2,s.582, Sâlebî-Arais s.163, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.136, Ebülfida-Elbidayevennihaye c.1,s.225 .

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/323.

[2]. Taberî-Tarih c.1,s.167, Hâkim-Müstedrek c.2,s.582, Sâlebî-Arais s.163, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.136, Muhyiddin

b.Arabî-Muhâdarat'ülebrar c.1,s.128, Ebülfida-Elbidaye vennihaye ç.1,s.225.

[3]. Taberî-Tarih c.1 ,s.167, Hâkim-Müstedrek c.2,s.582, Sâlebî-Arais s.163, İbn.Esîr-Kâmil c.1 ,s.136, Ebülfida-Elbidayevennihaye c.1,s.225.

[4]. Enbiyâ: 85-86.

[5]. Sâd: 45-47.

[6]. Sâd: 48.

[7]. Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.225.

[8]. Sâlebi-Arais s. 164.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/323-324.

[9]. Taberî-Tarih c.1,s.167, Hâkim-Müstedrek C.2.S.582, Sâlebî-Arais s.164, ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.136.

[10]. Taberî-Tarih C.1.S.167, Hâkim-Müstedrek C.2.S.582, İbn.Asakîr-Tarih c.5,s.269, ibn.Esîr-Kâmil C.1.S.136, Muh-yiddin b.Arabî-Muhadaratülebrar c.1,s.128.

[11]. M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/324.

ŞUAYB ÂLEYHİSSELÂM

Şuayb Aleyhisselâmın Soyu :

Şuayb b. Mîkâil[1], b. Yeşcür[2], b. Medyen, b. İbrahim Aleyhisselâmdır. [3] Şuayb Aleyhisselâmın annesi: Lut Aleyhisselâmın kızı Mîkâil'dir. [4] Şuayb Aleyşhisselâm, Mûsâ Aleyhisselâmın Kayınpederi idi.[5] Şuayb Aleyhisselâmın dili: Arapça idi.[6]

Şuayb Aleyhisselâmın Peygamber Gönderildiği Medyen Ve Medyenliler, Eyke Ve Eykeliler:

Medyen: Kulzum denizinin üst tarafında, Tebük şehrinin hizasında, Tebük'e, altı Merhale kadar uzaklıkta, Tebük'ten daha büyük bir şehirdir. [7]

Medyen ile Tebük, birbirine komşu iki şehirdir. [8]

Mûsâ Aleyhisselâmın, Mısır'dan kaçtığı zaman, Şuayb Aleyhisselâmın davarlarını suladığı kuyu -üzerine, bir bina yapılmış olarak- hâlâ, Medyende bulunmaktadır.

Medyen'e, Medyen b. İbrahim Aleyhisselâm'dan dolayı, Medyen ismi verilmiştir. [9]

Medyen; hem Medyen b. İbrahim Aleyhisselâm oğullarının, hem de, yurtlarının ismi idi. [10]

Medyen halkının, en büyük günahları:

Allah'a, şerik koşarak[11], çevresi, birbirine sarmaşık meşe ağaçlarıyle sarılı bir meşe ağacına tapmaları[12],

Bir çok günah işlemeleri[13]

Ölçerken, tartarken, tam alıp eksik vermeleri[14]

Hafkın eşyasına karşı, haksızfık etme/eri... fdr. [15]

Yolları, keserler, gelen geçenlerin mallarından, onda bir pay alırlar[16],

İnsanları, Şuayb Aleyhiselâmın yanına varmaktan, korkutur[17],

Mü'minleri, ölümle tehdid ederler[18], onları dinlerinden döndürmek isterlerdi. [19]

"Şuayb, yalancıdır! Sizi, dininizden döndürmesin!" derlerdi. [20]

Eyke de: deniz sahili ile Medyen arasında bulunan[21], sık ağaçlı, meşelik bir yer olup[22] burada oturan halk'a: Eshâb-ı Eyke denilirdi,

Eshâb-ı Eyke; Şuayb Aleyhisselâmın -Medyen halkı gibi- kavmi, değildi. [23]

Gerek Medyen halkı, gerek Eshab-ı Eyke, kendilerine Peygamber gönderilen iki ayrı kavim idi. [24]

Eshabı-Eyke; Ehl-i Bâdiye = Kır halkı idi. [25]

Eshâb-ı Eyke de, müşrik oldukları gibi, aynı zamanda, Medyen halkının kötü âdetlerini de, benimseyip âdet edinmişlerdi. [26]

Şuayb Aleyhisselâmın Peygamber Gönderilişi Ve Bazı Faziletleri:

Yüce Allah; Şuayb Aleyhisselâmı, hem kendi kavmi olan Medyen kavmine, hem de, Eshâb-ı Eyke'ye, Peygamber olarak gönderdi. [27]

Şuayb Aleyhisselâm; Yüce Allah'ın, Âdem, Şis, İdris, Nuh ve İbrahim Aleyhis-selamlara indirdiği Sahifeleri okurdu. [28]

Şuayb Aleyhisselâm; kavmini, güzel ve yüksek sözlerle uyarmağa çalıştığı için, kendisine (Peygamberler Hatîbi) denilmiştir.'[29]

Şuayb Aleyhisselâm, onları, Yüce Allah'a, ibadet ve tâata davet etti. [30]

Yer yüzünde fesad çıkarmaktan,

Halkı, Allah yolundan men etmeğe çalışmaktan[31]

Zulümden ve benzeri kötülüklerden[32]

(Eksik veya kalp) para kesmekten... sakındırdı.'[33]

Yüce Allah'ın verdiği rızık bolluğu ve geçim rahatlığı, ancak, onların, Allah'a karşı küfürlerini artırıp azaplarını çabuklaştırmağa yaradı. [34]

Azgınlık ve sapkınlıkta devam ettiler.

Şuayb Aleyhisselâmın, onlara, Allah'ı hatırlatması, kendilerini, Allah'ın azabı ile korkutması, bir fayda vermedi. [35]

Şuayb Aleyhisselâm, yalnız halkı değil, Mısır Firavununu bile:

"Ey Firavun! Gök halkı, yer halkı, denizler ve dağlar halkı, kızdığı zaman, Allah'ın da, gazaba geleceğinden korkmaz mısın?" diyerek uyarmağa çalışmaktan geri durmadı. [36]

O zaman, Peygamberlerin Asaları ve bu cümleden olarak Musa Aleyhissela-ma vermiş olduğu mucize asa da, Şuayb Aleyhisselâmın yanında bulunuyordu. [37]

Medyen Ve Eyke Halkının Helak Oluşu:

Medyen ve Eyke halkı, Şuayb Aleyhiselâmı, yalanladıkları ve onun öğütlerini reddettikleri için, azaba uğradılar. [38]

Yüce Allah; yedi gün, onların üzerlerinden, tatlı yel esintisini kesti. [39]

Üzerlerine, son derecede şiddetli, yakıp kavurucu bir sıcaklık saldı.

Sıcaklık, kendilerini, yakaladı, bunalttı.

Hemen, evlerin içine girdiler.

Sıcaklık, evlerin içinde de, kendilerini, yakaladı, bunalttı. [40]

Yüce Allah, yedi gün, Sam yeli estirdi.

Sıcaklık; kuyuları ve su kaynaklarındaki suları bile kuruttu!

Ayaklarının altındaki yerin sıcaklığından, ayaklarının etleri döküldü.[41]

Sıcaklığa dayanamayarak kendilerini, yere attılar, yanlarının üzerine yattılar. [42]

Kendilerine, ne gölge, ne su, bir fayda vermedi. [43]

Nihayet, evlerden çıkarak Sahra'ya kaçtılar.

Bunun üzerine, Yüce Allah, onlara, güneşten gölgeleyecek bir bulut gönderdi.

O bulutun altında biraz serinlik ve rahatlık bulunca, birbirlerini, bulutun altında toplanmağa çağırdılar.

Hepsi, bulutun altında toplandıkları zaman, altlarından, yer sarsıntısına[44], üstlerinden de, Cebrail Aleyhisselâmın Sayhasına tutuldular.

Cebrail Aleyhisselâm, üzerlerine inip bağırınca, dağlar ve yer sarsıldı. [45]' Yüce Allah; gölgeyi, onların üzerlerinden kaldırıp açtı, güneşi, alevlendirdi. [46] Sonra da, üzerlerine, ateş saldı, yağdırdı. [47] Çekirgelerin, tava içinde piştikleri gibi yanıp kavruldular! [48]

Medyen halkının helakinden sonra, Eyke halkı da, yedi gün süren şiddetli sıcak ve ateşle helak edildiler. [49]

Yüce Allah; Suayb Aleyhisselâmla ona, iman edenleri, bu azaplardan Rahmetiyle kurtardı. [50]

Kur'ân-ı Kerim'in Şuayb Aleyhisselâmla Medyen Ve Eyke Halkı Hakkındaki Açıklaması:

"Medyen (halkına)da, kardeşleri Şuayb'ı (gönderdik, Şuayb, onlara):

Ey kavmim! Allah'a, ibâdet ediniz! Sizin, Ondan başka hiç bir ilâhınız yoktur!

Rabb'inizden, size apaçık bir Burhan gelmiştir.

Artık, kileyi, teraziyi, tam tutunuz.

İnsanların eşyasına (karşı) haksızlık etmeyiniz!

Yer yüzünü -o, ıslah edildikten sonra- fesada vermeyiniz!

(Bana) inanıcı iseniz, (bu söylediklerim), sizin için, hayırlıdır.

Siz; Allah'a iman edenleri, tehdid ederek, (onları) Allah'ın yolundan men ederek (o yolun) eğriliğini arayarak, öyle bir caddenin başına tutup oturmayınız!

Düşününüz ki: vaktiyle siz, pek az idiniz de, (Allah) sizi, çoğalttı.

Eğer, içinizden bir kısmı, benimle gönderilen şeye, iman etmiş, bir kısmı da, inan-mamışsa, Allah, aramızda hükmünü verinceye kadar, sabrediniz.

O, hâkimlerin en hayırlısıdır." dedi.

Onu kavminden (iman etmeyi) kibirlerine yediremeyen kodamanlar:

"Ey Şuayb! Seni ve yanındaki iman edenleri, ya muhakkak, memleketimizden çıkaracağız, yahud, mutlaka, bizim dinimize döneceksiniz!" dediler.

O:

Ya biz, istemesek de mi? dedi.

Allah, bizi, ondan kurtardıktan sonra, yine, sizin dininize dönersek, Allah'a karşı, muhakkak, yalan düzmüş, iftira etmişiz (demek)tir ki, ona, dönmemiz, bizim için, olacak şey değildir.

Meğer ki, Rabbimiz olan Allah, dileye!

Rabb'imizin ilmi, her şeyi kaplamıştır.

Biz, ancak, Allah'a güvenip dayandık.

Ey Rabb'imiz! Bizimle kavmimizin arasında, Sen, hakk olanı, hükmet!

Sen, hükmedenlerin en hayırlısısın!"

Onun kavminden kâfir olan ileri gelenleri:

"Şuayb'a uyarsanız, and olsun ki: o takdirde, muhakkak, en büyük zarara uğramış kimseler olacaksınız!" dediler.

Bunun üzerine, onları, o müdhiş zelzele ve sayha yakalayıverdi de, yurtlarında diz üstü çöken (halâke uğrayan) kimseler oldular.

Şuayb'ı, yalanlayanlar, sanki, (yurtlarında) hiç oturmamış gibi oldular. Şuayb'ı yalanlayanlardır ki, en büyük zarara uğrayanlar, onlar, olmuşlardır.

Bunun üzerine (Şuayb), onlardan yüz çevirip (kendi kendine) and olsun ki, dedi, ey kavmim! Ben, size, Rabb'imin gönderdiği (hükümleri) ulaştırdım. Sizin iyiliğinizi istedim.

Şimdi, ben, o kâfirler güruhu üzerine nasıl tasalanırım?" dedi.

Biz, hangi memlekete bir Peygamber gönderdik ise, onun halkını, yalvarıp ya-karsınlar diye mutlaka fakirlikle, şiddetle, hastalıkla (sıkıp) yakaladık.

Sonra, bu sıkıntının yerine, iyilik (selâmet, bolluk) verdik. Nihayet, çoğaldılar:

"Atalarımıza da (gâh böyle) fakirlik, şiddet, hastalık, (gâh böyle) iyilik, genişlik dokunmuştur." dediler.

Bunun üzerine, biz de, kendileri farkına varmadan, onları, ansızın tutup yakala-yıverdik!

Eğer, o memleketler halkı, iman edip te (küfür ve isyandan) sakınmış olsalardı, elbette, üzerlerine gökten ve yerden nice bereketler açardık.

Fakat, onlar, (Peygamberlerini) yalanladılar da, biz de, kazanmakta oldukları (küfür ve isyan) yüzünden onları, tutup yakaladık!

O memleketlerin halkı, kendileri geceleyin uyurlarken, azabımızın gelip çatmasından (korkmayıp) emin mi oldular?

Onlar, artık, Allah'ın, (kendilerini) ihmal ettiğinden mi emin oldular?

Fakat, büyük zararı göze alanlar güruhundan başkası, Allah'ın imhalindenemîn olmaz.

(Evvelki) sahiplerinden sonra, yeryüzüne vâris olanlara, hâlâ şu hakîkat belli olmadı mı ki: Biz, dileseydik, onları da, günahlarından dolayı musibetlere uğratırdık.

Biz, onların kalbleri üzerine mühür basarız.

Binâenaleyh, (hakîkati) işitmezler.

İşte, o memleketlerin hali!) Sana, onların haberlerinden bir kısmını naklediyoruz.

And olsun ki: Peygamberleri, onlara, apaçık alâmetler (Mucizeler) getirmişlerdir.

Fakat, daha önceden yalanlamış oldukları şeylere iman etmediler.

İşte, kâfirlerin yüreklerine -Allah, böyle mühür basar.

Biz, onların çoğunda ahdfe vefa) bulmadık.

Onların çoğunu, muhakkak ki, itâattan çıkmış kimseler bulduk, [51]

"Medyen'e de, kardeşleri Şuayb'ı (gönderdik):

Ey kavmim! Allah'a ibadet ediniz. Sizin, Ondan başka hiç bir İlâhınız yoktur

Ölçeği, tartıyı, eksik tutmayınız.

Ben, sizi, hakîkat bir nimet (ve refah) içinde görüyorum.

Şüphesiz ki, ben, bir gün, (hepinizi) çepeçevre kuşatıcı bir azabdan korkmaktayım!

Ey kavmim! Ölçekte ve tartıda adaleti, yerine getiriniz!

İnsanların eşyasını (mallarını, haklarını) eksiltmeyiniz!

Yer yüzünde fesadcılar olarak fenalık yapmayınız!

Eğer, Mü'min iseniz, Allah'ın (helâlından) bıraktığı (kâr), sizin için, daha hayırlıdır.

(Bununla beraber) ben, sizin üzerinizde bir bekçi de, değilim." dedi.

"Ey Şuayb! Atalarımızın taptığı şeylerden, yâhud, mallarımıza ne dilersek, onu, yapmamızdan vaz geçmemizi, sana, namazın mı emr ediyor?

Çünki, sen, muhakkak ki, sen, yumuşak huylu, aklı başında (bir adam)sın!" dediler.

"Ey kavmim! Ya ben, Rabb'imden (gelen) apaçık bir Burhanın üzerinde isem, ve O, bana, Kendisinden, güzel bir rızık ihsan etmiş ise, ne dersiniz?

Size ettiğim yasağa, ben kendim muhalefet etmek istemiyorum ki. Ben gücümün yettiği kadar ıslahdan başka bir şey arzu etmem! Benim muvaffakiyetim, ancak, Allah'ın yardımıyladır. Ben, yalnız Ona güvenip dayandım ve yalnız Ona dönerim.

Ey kavmim! Bana olan düşmanlığınız, Nuh kavminin, ya Hûd kavminin ya da, Salih kavminin başlarına gelenler gibi, size bir musibet yüklemesin!

Lut kavmi da, size uzak değil!

Rabb'inizden, mağfiret dileyiniz! Sonra, Ona, tevbe ile rücu' ediniz.

Çünkü, benim Rabb'im, çok Esirgeyendir, (Mü'minleri) çok sevendir" dedi.

"Ey Şuayb! Biz, senin söylemekte olduğundan bir çoğunu iyice anlamıyoruz.

Seni de, içimizde cidden zaif (âciz) görüyoruz.

Eğer, kabilen olmasaydı, muhakkak ki, seni, taşla öldürürdük!

Sen, bizden üstün bir şeref sahibi değilsin ki..." dediler.

(Şuayb):

"Ey kavmim! Size göre benim kabilem mi, Allah'dan daha şereflidir ki onu (tutup) arkanıza atılmış (değersiz) bir şey edindiniz?

Benim Rabb'imfin ilmi), şüphesiz, ne yaparsanız, hepsini, çepçevre kuşatıcıdır! Ey kavmim! Elinizden geleni yapınız! Ben de, (vazifemi) yapıcıyım.

Yakında bileceksiniz ki: kendisini rüsvay edecek azab, kimin başına gelecektir ve o yalancı kimdir?

O azabı gözetleyiniz!

Ben de, sizinle birlikte (onu) gözetleyiçiyim?" dedi.

Vaktâ ki, (Azab) emrimiz geldi.

Şuayb'ı ve onun yanındaki iman etmiş olanları, bizden bir Esirgeme olarak, kurtardık.

Zulümedenleri ise, korkunç bir ses yakaladı da, yurdlarında diz üstü çöke kaal-dılar (helak oldular).

Sanki, onlar, orada zâten hiç oturmamışlardı...

Haberiniz olsun ki: Semud (kavmi), İlâhî rahmetten uzaklaştıysa, Medyen (kav-mına) da, öyle bir uzaklık (verildi)[52]

"Eshâb-ı Eyke de, gönderilen (Peygamberleri, yalanlamıştır.

O zamada ki, Şuayb, onlara:

(Allah'dan) korkmaz mısınız?

Şüphesiz ki, ben, size gönderilmiş emin bir Peygamber'im.

Artık, Allah'dan korkunuz ve bana, itaat ediniz!

Ben, buna karşı, sizden hiç bir ücret istemiyorum.

Benim mükâfatım, Âlemlerin Rabb'inden başkasına âid değildir.

Ölçeği, tam ölçünüz! Eksiltenlerden olmayınız!

Doğru terazi ile tartınız!

İnsanların hakkından, bir şeyi kısmayınız!

Yer yüzünü, bozgunculukla fesada vermeyiniz!

Gerek sizi, gerek (sizden) önceki ümmetleri yaratan (Allâh)dan, korkunuz!" dedi.

"Sen, dediler, ancak, fazla büyülenmişlerdensin!

Sen, bizim gibi bir beşerden başkası değilsin?

Biz, senin, muhakkak yalancılardan olduğunu sanıyoruz!

Eğer, doğruculardan isen, hemen üstümüze gökten bir parça düşür!

(Şuayb):

"Siz ne yapıyorsanız, hepsini, Rabbim, daha iyi bilicidir!" dedi.

Hâsılı, onu yalanladılar da, kendilerini, o gölge gününün azabı yakalayıverdi!

Gerçekten, bu, o günün büyük azabı idi. [53]

"Kendilerini, bir Recfe (korkunç bir Sayha, şiddetli yer sarsıntısı) yakalayıverdi de, hepsi yurdlarında (ölü olarak) diz üstü çöke kaldılar. [54]

Şuayb Aleyhisselâm İle Müminlerin Mekke'ye Hicret Edişi:

Medyen ve Eykeliler, helak olduktan sonra, Şuayb Aleyhisselâm, kendisine iman edenlerle birlikte Mekke'ye gidip yerleştiler ve vefatlarına

kadar oradan ayrılmadılar. [55]

Şuayb Aleyhisselâmla yanındaki Mü'minlerin kabirlerinin, Kabe'nin batısında Dârünnedve ile Benî Sehm kapısı arasındaki yerde bulunduğu rivayet edilir. [56]

Zâten, Peygamberlerden, ümmeti helak olan Peygamber, Mekke'ye gelir, orada, Allâha ibadete koyulur, kendisi ve yanındakiler, vefat edinceye kadar orada kalırdı.

Nitekim, Nuh, Hûd, Salih ve Şuayb Aleyhisselâmların kabirlerinin Zemzem'le Hacerülesved arasında bulunduğu bildirilmektedir. [57]

Şuayb Aleyhisselâm, vefat ettiği zaman, yüz kırk yaşında idi. [58] Ona ve gönderilen bütün Peygamberlere selâm olsun![59]

Şuayb Aleyhisselâmın Şekil Ve Şemaili:

Şuayb Aleyhiselâm: orta boylu, buğday benizli idi. Son zamanlarında, gözleri, görmez olmuştu. [60] Âmâ idi. [61]

---

[1]. Taberî-Tarih c.1,s.167, Hâkim-Müstedrek c.2,s.568, Sâlebî-Arais s. 164, Muhyiddin b.Arabî-Muhadaratülebrar c.1,s.129, Kurtubî Tefsir c.7,s.247.

[2]. Taberî-Tefsir c.8,s.237, Sâlebî-Arais S.1Ş4, İbn.Arabi-Muhadara c.1,s.129, Kurtubî-Tefsir c.7,s.248.

[3]. Taberî-Tefsirc.8,s.237, Sâlebî-Arais s.164, Kurtubî-Tefsir c.7,s.248.

[4]. Sâlebî-Arais s.164.

[5]. Mûsâ Aleyhisselâm Bölümüne bakınız!

[6]. Mes'ûdî-Murucuzzeheb c.1 ,s.49.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/327.

[7]. Yâkut-Mûcemülbüldan c.5,s.77.

[8]. Yâkut-Mûcemülbüldan c.1,s.291.

[9]. Yâkut-Mûcemülbüldan c.5,s.77.

[10]. Taberî-Tefsir c.8,s.237, Yâkut-Mûcemülbüldan c.5,s.77-78, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.184-185.

[11]. ibn.Asâkir-Tarih c.6,s.319.

[12]. Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.185.

[13]. İbn.Asâkir-Tarih c.6,s.320.

[14]. Sâlebi-Arais s.165, ibn.Asâkir-Tarih C.6.S.319-320

[15]. Taberî-Tefsir c.8,s.237, Sâlebî-Arais s.165, İbn.Asâkir-Tarih c.6,s.319-320.

[16]. Taberî-Tefsir c.8,s.238, Sâlebî-Arais s.165, Ebülferec İbn.Cevzî-Tabsıra c.1,s.205, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.186.

[17]. Taberî-Tefsir c.8,s.238, Sâlebî-Arais s.165.

[18]. Taberî-Tefsir c.8,s.238.

[19]. Taberî-Tefsir c.8,s.239.

[20]. Taberî-Tefsir c.8,s.238, Sâlebî-Arais s.165.

[21]. İbn.Asâkir-Tarih c.6,s.321.

[22]. Taberî-Tarih c.1,s.167, Hâkim-Müstedrek c.2,s.569, Sâlebî-Arais s.164, ibn.Asâkir-Tarih c.6,s.321.

[23]. İbn.Asâkir-Tarih c.6,s.321.

[24]. Taberî-Tarih c.1,s.168, Hâkim-Müstedrek c.2,s.569, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.158.

[25]. Taberî-tefsir c.19,s.107.

[26]. ibn.Asâkir-Tarih c.6,s.321.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/327-328.

[27]. Taberî-Tarih c.1 ,s.168, Tefsir c.19,s.107, Hâkim-Müstedrek c.2,s.569, Sâlebî-Arais s.164, İbn.Esîr-Kâmil c.1, s.158.

[28]. İbn.Asâkir-Tarih c.6, S.322.

[29]. Taberî-Tarih c.1,s.168, Hâkim-Müstedrek c.2,s.568, Ebülferec-Tabsıra c.1,s.204, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.185.

[30]. Taberî-Tefsir c.8,s.237, İbn.Asâkir-Tarih c.6,s.320, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.185.

[31]. Taberî-Tefsir c.8,s.237.

[32]. İbn.Asâkir-Tarih c.6,s.320, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.185.

[33]. Taberî-Tarih c.1,s.169, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.159.

[34]. Taberî-Tarih c.1,s.168, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.157.

[35]. Taberî-Tarih c.1,s.168, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.157.

[36]. ibn.Asakir-Tarih c.3,s.195, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.129.

[37]. Sâlebî-Araiss.175.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/328-329.

[38]. İbn.Asâkir-Tarih c.6,s.319, 321.

[39]. Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.190.

[40]. Taberî-Tarih c.1,s.168, Hâkim-Müstedrek c.2,s.568, Sâlebî-Arais s.165, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.158.

[41]. ibn.Asâkir-Tarih c.5,s.321

[42]. Sâlebî-Arais s. 165.

[43]. Taberî-Tarih c.1,s.168, Sâlebî-Arais s.165, İbn.Esîr-Kâmil c.1s.158, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.190.

[44]. Taberî-Tarih c.1,s.168, Sâlebî-Arais s.165, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.190.

[45]. İbn.Asakir-Tarih c.6,s.320.

[46]. Taberî-Tarih c.1,s.168.

[47]. Taberî-Tarih c.1,s.168, Hâkim-Müstedrek c.2,s.569, Sâlebî-Arais s.165, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.158.

[48]. Taberî-Tarih c.1,s.168, Hâkim-Müstedrek c.2,s.569, Sâlebî-Arais s.165.

[49]. Ebülferec ibn.Cevzî-Tabsıra c.1,s.206.

[50]. Hûd: 94.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/329-330.

[51]. Ârâf: 85-102.

[52]. Hûd: 84-95.

[53]. Şuarâ: 176-189.

[54]. Ankebût: 37.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/331-334.

[55]. ibn.Kuteybe-Maarif s.19.

[56]. ibn.Asâkir-Tarih c.6,s.322.

[57]. Ezrakî-Ahbaru Mekke c.1,s.68.

[58]. Ebülferec ibn.Cevzî-Tabsıra C.1.S.207.

[59]. M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/335.

[60]. Mîr Hâvend-Ravzatussafa Terceme s.235.

[61]. Taberi-Tarih c.1,s.167, Hâkim-Müstedrek c.2,s.568, Sâlebî-Arais s.164, İbn.Asakir-Tarih c.6,s.320, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.157, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.188.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1/335.

MUSA VE HARUN ALEYHİSSELÂMLAR

Musa Aleyhisselâmın Soyu:

Mûsâ b.İmran[1], b.Yashür[2], b.Kahis, b.Lâvi, b.Yâkub[3], b.İshak, b.İbrahim Aleyhisselâm'dır. [4]

Mûsâ b.İmran Aleyhisselâmla Hârûn b.İmran Aleyhisselâm[5], Ana-Baba bir[6] kardeş idiler. [7]

Harun Aleyhisselâm, Mûsâ Aleyhisselâmdan bir yaş büyüktü. [8]

Mûsâ Aleyhisselâmın Şekil Ve Şemaili:

Musa Aleyhiselâm; uzun boylu, esmer tenli[9], yüksek burunlu[10], hafif etli[11], kıvırcık saçlı idi. [12]

Kendisinin, kulaklarına kadar uzanan düz saçlı olduğu da, rivayet edilir. [13]

Sağ elinde (Nübüvvet Ben'i) vardı. [14]

Kendisini gören, Şenûe kabilesi erkeklerinden birisi sanırdı. [15]

Harun Aleyhisselâmın Şekil Ve Şemaili:

Hârûn Aleyhisselâm; Mûsâ Aleyhisselâmdan daha uzun boylu[16], daha etli, daha beyaz tenli, daha geniş sırtlı idi.[17]

Açık ve düzgün dilli, yumuşak huylu idi. Kendisinin alnında da, bir Ben vardı. [18]

Mısırda İsrail Oğullarına Yapılan Zulümler Ve Mûsâ Aleyhisselâmın Doğuşu :

Yûsuf b.Yâkub Aleyhisselâmın zamanındaki ikinci Firavun[19] Amr b.lmlak, b.Lavez, b.Sâm soyundan gelen Reyyan b.Velîd olup Yûsuf Aleyhisselâm, onu, Allah'a, imana davet etmiş ve iman ettirmişti.

Reyyan'ın ölümünden sonra yerine geçen ve aynı soydan gelen Kabus b.Mus'-ab'ı da, Allah'a imana davet etmişse de, ona, kabul ettirememişti. [20]

Kabus, kâfir[21] ve zorba idi. [22]

Âsiye bint-i Müzahim b.Ubeyd, b.Reyyan, b.Velîd ile de, evli idi.

Kabus b.Mus'ab ölünce, yerine, kardeşi Velîd b.Mus'ab geçti ve Kardeşinin zevcesi hayırlı kadınlardan Âsiye hatunla da, evlendi.

Velîd b.Mus'ab, kardeşi Kabus'dan daha Zorba, daha kâfir, daha azgındı.

Mısır Firavunları arasında, ondan daha uzun ömürlüsü, dndan daha kabası, daha katı kalblisi, İsrail oğullarına, ondan daha kötü ve ağır işkence yapanı, görülmemişti.

Firavun Velîd; İsrail oğullarını, köle ve hizmetçi olarak çalıştırırdı. Onları, sınıflara ayırıp bir sınıfını, yapı işlerinde, Bir sınıfını, çift sürme ve ekin ekme işlerinde, Bir sınıfını da, pislik temizleme işlerinde kullanırdı.

İsrail oğullarından, sanatı bulunmayanları ise, Cizye ile, Vergi ile mükellef kılar, onlara, işkencenin en kötüsünü yüklerdi. [23]

Velid b.Mus'ab, Mısır Firavunlarının üçüncüsü idi.[24]

Velid b.Mus'ab; kavmini, elli yıl, putlara tapmağa davet edip kendisine muhalefet edilmediğini, emrinin, yerine getirildiğini görünce, onları, bir araya toplamış:

"Ben, sizin en yüksek Rabbinizim!" demiş, putlara tapmaktan menederek kendisine tapmağa davet etmiş. İsrail oğullarına da, bunu teklif edip:

"Eğer, bana taparsanız, âzâd olursunuz, aksi takdirde, en ağır işkencelere uğratılırsınız!" demişti.

İsrail oğulları, Firavunun teklifini kabul etmemiş, Atalarının Millet ve Şeriatından dönmemişlerdi.[25]

Mûsâ Aleyhisselâmın doğumunun yaklaştığı sıralarda idi ki, Firavun Velîd; rü'-yâsında, Beytülmakdis tarafından gelen bir ateşin, Mısır evlerini sararak Kıbtî evlerini yakıp harap ettiğini, İsrail oğullarına aid evlere ise, dokunmayıp geri bıraktığını gördü!

Bunun üzerine, Sihirbaz, Kâhin, Falcı ve İzcileri, yanına çağırarak rü'yâsını, onlara anlattı.

Onlar da:

"Her halde, İsrail oğullarının geldikleri şu Beytülmakdis'den bir adam çıkacak, Mısırı, mahv etmeye yönelecek!" dediler.

Mûsâ Aleyhisselâmın doğma zamanı yaklaşınca, Firavunun Müneccimleri, Kâhinleri, onun yanına gelerek:

"İyi bil ki: biz, ilmimizde bulduk ki[26]: İsrail oğullarından bir erkek çocuk doğacaktır.

Kendisinin, doğma zamanı da, yaklaşmıştır.

O, senin mülk'ü saltanatını, senden çekip alacak, senin saltanatını yenecek, seni, ülkenden çıkaracak ve senin dinini de, değiştirecektir!" dediler[27]

Firavun ile adamları da, Allanın, İbrahim Aleyhisselâmın neslinden Peygamber ve hükümdarlar göndermeyi va'd etmiş olduğu konusunu konuştular.

Meclisde bulunanlardan biri:

"İsrail oğulları: Bir Peygamber ve hükümdarın geleceği şüphesizdir! diyerek bunu bekliyorlar.

Onlar, eskiden, bu Peygamber ve hükümdar'ın Yûsuf olduğunu sanıyorlardı.

Fakat, o, öldükten sonra, İlâhî Va'd'in, bundan ibaret olmadığı kanâatine vardılar" dedi.

Firavun:

"O halde, İsrail oğulları hakkında ne düşünüyorsunuz?" diye sordu.

Ellerine, kasap bıçağı verilecek Celladların, İsrail oğulları arasında dolaştırılarak, her doğan erkek çocuğun öldürülmesi! görüşünü ileri sürdüler. [28]

Bunun üzerine, Firavun; İsrail oğullarından doğacak her erkek çocuğun öldürülmesini ve kız çocuklarının sağ bırakılmasını emretti.

Kendi kavminden olan kadın Ebeleri de, yanına toplayarak onlara, doğumda, İsrail oğullarından ellerine düşecek erkek çocukları, muhakkak öldürmelerini emretti.

Kadın Ebeler de, aldıkları emri yerine getirmeye başladılar:

İsrail oğullarının gebe kadınları, ya keskin kamışlar üzerinde ayakta durdurulmak gibi dayanılmaz işkencelere uğratılarak çocuklarını düşürmek, ya da, keskin kamışların üzerine basamayarak çocuklarının üzerine basmak zorunda bırakılıyor, böylece, bütün erkek çocuklar, yok ediliyordu! [29]

İsrail oğullarının yaşlıları arasında da, ölüm hızlandı. [30]

Mısırın yerlileri; İsrail oğullarından doğan erkek çocukların yok edildiğini, ihtiyarların da, ecelleriyle ölüp gittiklerini görünce, telaşlandılar ve birbirlerine:

"Onlar, böyle yok olup gittikten sonra, onlar tarafından görülen ağır işler ve hizmetleri, biz, görmek zorunda kalacağız.

Bunun için, onların doğan erkek çocuklarını, bir yıl, tamamı ile öldürünüz de, oğulları, azalsın.

Bir yıl da, sağ bırakınız, hiç birini öldürmeyiniz de, onlar, büyüyüp yaşlılardan ölenlerin yerini doldursun!

İsrail oğulları, böyle sağ bırakılanlarla çoğalamazlar!" dediler.

Yine de, onların çoğalmalarından ve öldürülenlerle azalmayacağından korku-yorlardı. [31]

Bunun üzerine, Kıbtîlerin Başkanları, Firavunun huzuruna girerek: "Şu İsrail oğulları kavmi arasında ölüm, çoğaldı.

Yakında, bütün ağır işler, bizim üzerimize, bizim oğullarımızın ve kölelerimizin üzerine kalacak!

Onların, bütün erkek çocuklarını öldürüyorsun. Küçükleri, büyüyemiyor, büyükleri de, tükeniyor.

Sen, onların erkek çocuklarını sağ bıraksan, iyi olur!" dediler.

Bunu üzerine, Firavun,-erkek çocukların, bir yıl öldürülüp bir yıl sağ bırakılmasını emretti.

İşte, Hârûn Aleyhisselâm, erkek çocukların öldürülmediği yılda sağ bırakılmıştı.

Mûsâ Aleyhisselâma ise, annesi, erkek çocukların öldürülmesi emredilen yılda hâmile kalmıştı. [32]

Mûsâ Aleyhisselâmın annesi, onu, doğuracağı zaman, başına gelecek halden tasalanınca[33], Yüce Allah, Mûsâ Aleyhisselâmın annesine:

"Onu, emzir!

Onun hakkında sana bir tehlike gelirse, kendisini, denize (Nîl'e) bırak! (Onun boğulacağından) korkma, kederlenme.

Çünki, biz, onu, sana geri döndüreceğiz

Hem, onu, Peygamberlerden biri de, yapacağız!" diye Vahy etti. [34]

Mûsâ Aleyhisselâmın Evlad Edinilip Firavun'un Sarayında Büyütülmesi:

Annesi, Mûsâ Aleyhisselâmı, doğurdu ve emzirdi. Sonra da, bir Marangoz çağırıp bir Tâbut yaptırdı.

Anahtarını, tâbut'un içine koydu.

Mûsâ Aleyhisselâmı da, Tâbut'un içine yerleştirdikten sonra, Tâbutu, Nil nehrine bıraktı.

Mûsâ Aleyhisselâmın kız kardeşine de:

"Kardeşinin izini tâkib et!" dedi.

Kız kardeşi, uzaktan, onun peşinden gitti.

Firavun'un adamları, kızın, Mûsâ Aleyhisselâmın kız kardeşi olduğunu veya Mûsâ Aleyhisselâmın Tâbutunu tâkib ettiğini anlamadılar.

Dalga, tabutu, bir yukarıya kaldırıyor, bir aşağıya indiriyordu.

En sonunda, Tabutu, Firavunun konağı yanındaki ağaçlığa götürüp soktu.

O sırada, Firavun'un zevcesi Âsiye hatunun, Nîl nehrinde yıkanmakta olan cariyeleri, Tâbutu bulup Âsiye hatunun önüne koydular.

Onlar, Tâbut'un içinde mal var sanıyorlardı.

Âsiye hatun; Tâbut'un içindeki çocuğu görünce, kalbinde, ona karşı bir şefkat ve sevgi duydu.

Firavun'a haber verdiği zaman, Firavun; onu, boğazlamak istedi ise de, Âsiye hatun, onu öldürmekten vaz geçirinceye, bıraktırıncaya kadar konuştu.

Firavun ise:

"Ben, bunun, İsrail oğullarından olmasından ve helakimizin, bunun eliyle vuku' bulmasından korkuyorum!" demekte idi.

Mûsâ Aleyhisselâm için süt annesi aramağa başladılar.

Fakat, Mûsâ Aleyhisselâm, bulunan kadınlardan hiç birinin sütünü ağzına al-mayordu.

Oysa ki, kadınlar, Firavunun katında derece ve para kazanmak için Mûsâ Aleyhisselâmı emzirmeyi çok arzu ediyorlardı.

Mûsâ Aleyhisselâmın kız kardeşi, onlara:

"Ben, size; bu çocuğa iyi bakıp emzirecek ve terbiyesi hususunda kusur göstermeden ona iyiliklerde bulunabilecek bir aile göstereyim mi?" dedi.

Bunun üzerine, Mûsâ Aleyhisselâmın kız kardeşini yakalayıp:

"Sen, bu çocuğu, tanıdın! Bize, onun ailesini göster!" dediler.

O da:

"Ben, çocuğu da, ailesini de, tanımıyorum.

Ben, ancak, Kral hakkında iyi niyet ve dilekte bulunan bir aile demek istedim!" diye cevap verdi.

Annesi, yanına geldiğinde, Mûsâ Aleyhisselâm, onun memelerinden, süt emmeye başladı.

Annesi, az kalsın:

"Bu, benim çocuğum!" dey i verecekti!

Fakat, Yüce Allah, onu, bundan korudu.

Çocuğun Mûsâ adını alması, kendisinin, ağaçlık içinde ve suda bulunmasından ileri gelmişti.

Çünki, Kıbtîce: Mu: su, Sa da, ağaç demektir.

Mûsâ Aleyhisselâm, yürüyecek yaşa geldiğinde, annesi, onu oynatıyordu.

Bir gün, Âsiye hatun, onu, Firavun'a uzatarak:

"Benim ve senin için göz aydınlığı olan çocuğu, al!" demişti.

Firavun:

"Bu, benim için değil, senin için göz aydınlığıdır!" diye karşılık verdi.

Eğer, Firavun:

"Benim için de, göz aydınlığıdır!" demiş olsaydı, belki, kendisine imân etmek nasîb olurdu.

Fakat, o, bu sözü söylemekten kaçındı.

Firavun, onu, kucağına alınca, Mûsâ Aleyhisselâm, Firavunun sakalını çekip yoldu!

Firavun, kızıp:

"Celladları, yanıma çağırınız! Bu, o'dur!" dedi ise de, Âsiye hatun:

"Bu çocuğu, öldürmeyiniz! Belki, bize faydası dokunur, yahud, kendimize ev-lad ediniriz!

O, daha çocuktur. Aklı, ermez. Bunu, ancak, çocukluğundan, yapmıştır.

Sen, Mısırlılar arasında süs eşyası, benden daha zengin bir kadın bulunmadığını, bilirsin.

Ben, onun önüne, süs yakutlarından birini koyacağım.

Kendisine bir de, ateş koru koyacağım.

Eğer, Yakutu, alırsa, o, akıllı demektir.

Eğer, eline ateş korunu alırsa, o, sabidir" dedi.

Âsiye hatun, onun için, bir Yakut çıkardı.

İçinde ateş koru bulunan bir tası da, Mûsâ Aleyhisselâmın önüne koydurdu.

Cebrail Aleyhisselâm gelerek Mûsâ Aleyhisselâma, ateş koruna el attırdı.

Ateşi, ağzına götürünce, Mûsâ Aleyhisselâmın dili yandı.

Nihayet, Firavun, Mûsâ Aleyhisselâmı, oğul edindi. Kendisine (Firavunun Oğlu) denildi.[35]

Mûsâ Aleyhisselâmın Delikanlı Oluşu Ve Elinden Bir Kaza Çıkışı:

Mûsâ Aleyhisselâm, Firavunun sarayında büyümüş, Firavunların hayvanlarına biner, onların elbiselerinden giyer olmuştu.

Kendisine: (Firavunun Oğlu Mûsâ!) derlerdi.

Bir gün, Firavun, hayvana binerek gezmeye gitmişti.

Mûsâ Aleyhisselâm, saraya gelince, Firavun'un, hayvana binerek gezmeye gittiğini söylediler.

Bunun üzerine, Mûsâ Aleyhisselâm da, bir hayvana binip Firavunun arkasından gitti. Öğle yemeği zamanı, şehre girdi.

Dükkânlar, kapalı olduğundan, yollarda, hiç kimse yoktu.

Mûsâ Aleyhisselâm; yolda, biri, kendisinin kavmi İsraillerden, diğeri de, onun düşmanı, Firavunlara mensub olan iki kişinin kavga etmekte olduklarını gördü.

Kendi kavminden olan adam, Mûsâ Aleyhisselâmdan yardım isteyince, Mûsâ Aleyhisselâm, Kıbtî'nin göğsüne, bir yumruk vurdu. Vurur vurmaz, onu, öldürdü.

Mûsâ Aleyhisselâm: "Bu, şeytan'ın işidir. Şeytan, insanı, açıkça azdıran bir düşmandır.

Ey Rabb'im! Bu adamı, öldürmekle, kendime yazık ettim! Suçumu bağışla!" dedi.

Rahman ve Rahîm olan Allah, onu, afvetti. Mûsâ Aleyhisselâm:

"Ey Rabb'im! Hakkımda gösterdiğin bu lutûf ve ihsana karşı, bir şükrâne olmak üzere, günahkârlara arka olmayacağıma ve onlara yardım etmeyeceğime söz veriyorum!" dedi.

Mûsâ Aleyhisselâm; yaptığı şeyden korkmuş ve kötü bir netice bekler bir halde, şehirde sabaha çıktı.

Sokakta dolaşırken, bir gün önce, kendisinden yardım istemiş olan adam, tekrar yardım ister ve feryad eder bir halde, Mûsâ Aleyhisselâmın karşısına çıktı.

Mûsâ Aleyhisselâm:

"Sen, azgınlığı, apaçık gözüken bir kimsesin!" dedikten sonra, yine, ona, yardım etmek üzere ilerledi.

Kıbtî, ağır sözler söylediği için, Mûsâ Aleyhisselâm, onu, şiddetle yakalamak üzere, yürüyünce, İsrail oğullarına mensup adam, kendisine saldıracağını sanarak, Mûsâ Aleyhisselâma:

"Ey Mûsâ! Dün öldürdüğün adam gibi, beni de mi öldürmek istiyorsun? Sen, Mısır toprağında, ancak, Zorba kesilen bir kimse oldun! Sulh ve iyilik seven bir adam değilsin!" dedi.

Bunun üzerine, Mûsâ Aleyhisselâm, onu, kendi haline bıraktı.

Fakat, Kıbtî, dünkü adamın, Mûsâ Aleyhisselâm tarafından öldürülmüş olduğunu halk arasında yaydı.

Firavun:

"Onu, yakalayınız. Bizim adamımızdır.

Onu, büyük caddelerde değil de, küçük yollarda arayınız!

Kendisi, genç olduğu için, büyük yolları, bilemez!" dedi.

Gerçekten de, Mûsâ Aleyhisselâm, küçük yollardan giderdi.

Şehrin ortasından bir adam, koşarak gelip:

"Ey Mûsâ! Mısır Eşrafı, seni, öldürmek üzere toplandılar. Senin hakkında konuşuyorlar.

Hemen, buradan çık, git!

Şüphe yok ki, ben, senin iyiliğini dileyenlerdenim?" dedi.[36]

Mûsâ Aleyhisselâmın Medyen'e Götürülüşü:

Mûsâ Aleyhisselâm; korku içinde, işin sonucunu bekler bir halde şehirden çıktı. "Ey Rabb'im! Beni, bu zâlim kavmin elinden kurtar!" diye yalvardı.

O sırada, elinde kısa mızrak tutan, atlı bir Melek, Mûsâ Aleyhisselâmın yanına geldi, ve:

"Beni, arkamdan takip et!" dedi.

Mûsâ Aleyhisselâmı, Medyen'e kadar götürdü.

Mısırla Medyen arası, sekiz gecelikti.

Mûsâ Aleyhisselâmın, ağaç yapraklarından başka yiyeceği yoktu.

Mûsâ Aleyhisselâm, Medyen şehrinin kapılarından birinin yanına geldiğinde, toplanmış bir çok kişinin hayvanlarını sulamakta olduklarını gördü.

Onların gerisinde iki kadın da, vardı ki, kalabalık yüzünden, suya yaklaşamı-yorlardı.

Mûsâ Aleyhisselâm, onlara:

"Nedir derdiniz? (Ne için suya yaklaşmıyorsunuz?) diye sordu.

Kızlar:

"Biz, zaitleriz, erkeklerin arasına sokulamıyoruz.

Çobanlar, hayvanlarını sulayıp götürmeden önce, biz, su alamıyoruz.

Babamız da, çok ihtiyar bir kimsedir." dediler.

Mûsâ Aleyhisselâm, onlara acıdı.

Kuyuya yaklaşarak kuyunun üzerindeki büyük taş kapağı, kaldırdı.

Halbuki, Medyenlilerden, müteaddid kimseler bir araya gelmedikçe, onu, kaldıramazlardı.

Mûsâ Aleyhisselâm, kovayı alıp kuyudan su çekti. Kızlar, koyunlarını, suladılar. Sonra, babalarının yanına döndüler.

Halbuki, bundan önce, onlar, koyunlarını, ancak havuzda arta kalan su ile sularlardı.

Mûsâ Aleyhisselâm, oradaki bir ağacın gölgesine çekilerek:

"Ey Rabb'ım! Cidden ben, bana indirdiğin hayrdan dolayı bir fakirim!" dedi.[37] "

O, bunu, söylediği zaman, biri, ona bakmış olsaydı, açlığın şiddetinden, bar-saklarının, yeşillenmiş olduğunu görürdü.

Böyle olduğu halde, o, Allâh'dan bir lokmadan fazla bir şey istemedi.[38] Kızlar, evlerine döndükleri zaman, babaları, onlara: "Gece olmadan gelişiniz, neden çabuk oldu?" diye sordu.

Onlar da:

"Salih bir Zat bulduk. Bize, acıdı. Davarlarımızı, sulayıverdi" diyerek[39] Mûsâ Aleyhisselâmın yaptığı iyiliği, Babaları Şuayb Aleyhisselâma haber verdiler. [40]

Şuayb Aleyhisselâm, kızlarından birisine:

"Git, onu, bana çağır!" diyerek[41] onlardan birisini[42] -ki, Mûsâ Aleyhisselâma zevce olacak olanını[43], ona, gönderdi. [44]

O da, yüzünü örtüp[45] utana utana Mûsâ Aleyhisselâmın yanına vardı. Ona:

"Bize yaptığın sulama hizmetinin ücretini sana ödemesi için, Babam, seni, çağırıyor!" dedi. [46]

Çağırılma sebebi hakkındaki söz, Mûsâ Aleyhisselâmın hoşuna gitmediğinden, önce, davete icabet edip gitmek istemedi ise de, orasının, yırtıcı ve vahşî hayvanların durağı korkunç bir yer olduğunu düşünerek, onunla gitmekten başka çâre bulamadı. [47]

Kalkıp ona:

"Haydi, yürü!" dedi. [48]

Kız, öne düşüp yürüdü.

Mûsâ Aleyhisselâm da, onu, tâkıb etti. [49]

Giderlerken, rüzgâr, kızın elbisesini yukarı kaldırıp ta, arkası, açılıp görününce[50], Mûsâ Aleyhisselâm, onun arkasına bakmak istemedi[51]

Ona bakmamak için, yüzünü, bir kere ondan başka tarafa çevirdi, bir kere de, gözünü, yumdu ve:

"Ey Allâhın kulu kadın! Sen, benim arkamda ol! [52] Arkamda yürü! [53]

Yanılırsam, [54] yanıldığım zaman, [55] sen, bana sözünle[56], doğru yolu buluncaya kadar, ayaklarıma atacağın çakıl taşları ile[57] yol göster[58].

Çünkü, biz Ehl-i Beyt[59] Yâkub Oğulları [60], kadınların, açılan arkalarına bakmayız!" dedi. [61]

Mûsâ Aleyhisselâm, gelip Şuayb Aleyhisselâmın yanına girdiği zaman, akşam yemeği hazırlanmıştı.

Şuayb Aleyhisselâm:

"Ey genç! Otur, yemek ye!" dedi.

Mûsâ Aleyhisselâm:

"Allâha sığınırım!"'[62] diyerek yemek yemekten kaçındı. [63]

Şuayb Aleyhisselâm:

"Ne için böyle yapıyorsun? [64] Sen, aç değil'misin?" diye sordu.

Mûsâ Aleyhisselâm:

"Evet! Ben, ac'ım. Amma, bunun, koyunlarınızı sulamanın karşılığı olmasından korkarım.

Ben, öyle bir Ehl-i Beyt'tenim ki, biz, Âhiret emellerinde hiç bir şeyi, dünya dolusu altına satmayız!" dedi.

Şuayb Aleyhisselâm:

"Hayır! Vallahi, ey genç! Bu yemek, hizmet karşılığı, değildir. [65]

Bu, ancak, Atalarımın[66] âdetidir[67] Biz, konukları, ağırlarız ve onlara yemek ye-diririz!" dediği zaman[68], Mûsâ Aleyhisselâm, oturup yemek yedi. [69]

Mûsâ Aleyhisselâm, Şuayb Aleyhisselâma, başından geçenleri anlattı.

Şuayb Aleyhisselâm:

"Korkma! O zâlimler güruhundan kurtuldun!" dedi.[70]

Mûsâ Aleyhisselâmın Şuayb Aleyhisselâma Dâmad Oluşu:

İki kızdan, Mûsâ Aleyhisselâmı, çağıranı Şuayb Aleyhisselâma: "Babacığım! Onu, ücretle çoban tut!

Çünkü, ücretle çalıştırdıklarının en hayırlısı, hiç şüphesiz, o güçlü ve emîn adamdır!" dedi.

Şuayb Aleyhisselâm:

"Haydi, onun cok güçlü olduğunu, kuyunun ağzındaki ağır taşı, kaldırdığını görünce, anladın[71]; onun emniyetli olduğunu, sana anlatan şey nedir?" dedi. [72]

Kız:

"Ben, onun önünde yürüyordum...

O, bana, hıyanet etmek istemeyip arkasından yürümemi, emretti." dedi. [73]

Bunun üzerine, Şuayb Aleyhisselâmın, Mûsâ Aleyhisselâma rağbet ve teveccühü arttı[74]:

"Ben, iki kızımdan birini -sen, bana, sekiz yıl ecîrlık etmek üzre- sana nikâhla-mayı arzu ediyorum.

Eğer, (hizmetini) on (yıl)a tamamlarsan, o da, kendinden. (Bununla beraber) arzu etmem ki, sana, zorluk çektireyim.

İnşâallâh, beni, Sâlihlerden bulacaksın!" dedi.

Mûsâ (Aleyhisselâm):

"O, seninle benim aramdadır.

Bu iki müddetten hangisini ödersem, demek ki, bana karşı, bir husûmet yoktur.

Allah da, şu dediğimizin üstünde bir Vekîl'dir." dedi. [75]

Şuayb Aleyhisselâm[76], kızlarından birine[77], Mûsâ Aleyhisselâmla evlendirmek istediği kızı Safura'ya[78], Mûsâ Aleyhisselâmın, davarları yayarken yararlanması için[79] bir Asa getirmesini emretti.

Kız da; bir Asa getirdi ki, bu Asa, insan suretine girmiş bir Melek tarafından, Şuayb Aleyhisselâma bir Vedîa, bir emânet olarak tevdi' edilmiş olup[80] yanında bulunuyordu. [81]

O zaman, Peygamberlerin Asaları, Şuayb Aleyhisselâmın yanında idi. [82]

Şuavb Aleyhisselâm, kızının Emânet Asayı getirdiğini görünce[83], onu, geri verdi[84] ve başka bir Asa getirmesini, ona emr etti. [85]

Kız, Asaların bulunduğu yere girdi, bir Asa alıp getirdi.

Babası, onu, görünce;

"Hayır! Bundan başkasını, getir!" dedi.

Kız, her defasında, onu, yerine bırakıp başkasını almak istedikçe, hep eline, o Asa, düşüyor, geliyor[86], eline, başkası, düşmüyor, gelmiyordu[87].

Nihayet, Şuayb Aleyhisselâm, o Asa'yı, Mûsâ Aleyhisselâma verdi:

"Al bunu, yanında bulunsun! Yırtıcı hayvanları, kendinden ve koyunlarından men edersin!" dedi. [88]

Mûsâ Aleyhisselâm, onu, eline alarak davarları, yaymağa gitti. [89]

Asa: Avsec ağacındandı. [90]

Asanın baş tarafı, iki çatallı, ucu da, eğri ve kancalı idi. [91]

Şuayb Aleyhisselâm; Asa'yı, Mûsâ Aleyhisselâma verdiği zaman[92], onun, yanında bir Vedîa, bir Emânet olduğunu düşünerek nadim oldu. [93]

Asayı, Mûsâ Aleyhisselâmdan geri almak için[94] gitti. Ona, kavuşunca[95]:

"Asa'yı, bana geri ver!" dedi.

Mûsâ Aleyhisselâm:

"O, benim Asam'dır"[96] diyerek Asayı geri vermeğe yanaşmadı. [97]

En sonunda, kendileriyle karşılaşacak[98], yanlarına gelecek[99] ilk adamı, Hakem yapmağa ve onun vereceği hükme razı oldular. [100]

O sırada, insan suretine girmiş[101] bir Melek, yürüyerek yanlarına geldi. [102]

"Asa'yı, yere koyunuz! Onu, yerden, kim kaldırabilirse, o, onundur, diye, hüküm verdi.[103]

Mûsâ Aleyhisselâm, Asa'yı, yere koydu. [104]

Şuayb Aleyhisselâm, onu, kaldırmağa güc yetiremedi.

Mûsâ Aleyhisselâm, Asa'yı, eliyle tutup kaldırdı. [105]

Şuayb Aleyhisselâm, bunu, görünce[106], Asayı, Mûsâ Aleyhisselâma bıraktı. [107]

Mûsâ Aleyhisselâm, Şuayb Aleyhisselâm in yanında, Allâhın dilediği kadar kaldıktan sonra, ayrılmak için, izin istedi. [108]

Kurân-ı Kerimin Mûsâ Aleyhisselâmla İlgili Hadiseler Hakkındaki Açıklaması:

"...Bunlar (gerçekleri) apaçık bildiren Kitabın âyetleridir.

Mûsâ ile Firavun haberinden bir kısmını, iman edecek bir zümre(nin yararlanması) için, hakk olarak sana okuyacağız.

Hakîkat, Firavun, o yerde (Mısırda) tegallübe (aşın zulme) kalktı. Ora ehâlisini, fırkalar haline getirdi.

Onlardan bir zümreyi za'fa uğratıyor, onların oğullarını boğazlıyor, kızlarını, diri bırakıyordu.

Çünki, o, fesadcılardandı.

Biz ise, istiyorduk ki, o yerde za'fa uğratılanlara lütfedelim, onları, (hayrda) muk-tedâbihler yapalım. Onları (Firavun mülkünün) varisler(i) kılalım.

Onlara, o yerde kudret (ve hâkimiyet) verelim.

Firavun'a, Hâmân'a ve bunların ordularına da, onlardan gocunmakta oldukları şeyi (başlarına getirip) gösterelim.

Mûsânın anasına:

Onu, emzir! Sana, ona âid bir tehlike gelince, kendisini, denize (Nîle) bırak!

(Boğulacağından) korkma! Tasalanma.

Çünki, biz, onu, yine sana geri döndüreceğiz.

Hem onu, Peygamberlerden biri de, yapacağız!" diye Vahy ettik.

Bunun üzerine, Firavunun adamları, onu, yitik olarak aldılar.

Çünki, o, akıbet, kendileri için bir düşman ve bir tasa olacaktı.

Çünki, Firavun da, Hâman da, bunların orduları da, suçlulardı.

Firavunun karısı:

Benim için de, senin için de, bir göz bebeği! Onu, öldürmeyiniz!

Olur ki, bize yararı dokunur, yahud onu, bir oğul ediniriz dedi.

Halbuki, onlar, işin farkında değillerdi!

Musa'nın anası-yüreği, bomboş olarak-sabahladı.

Eğer, inananlardan olması için, kalbine rabıta vermeseydik, az daha muhakkak, açıklayacaktı!

(Musa'nın) kız kardeşine:

"Onun izini tâkıb et!" dedi.

O da, berikiler, farkında olmayarak, onu, uzaktan gözetledi.

Biz, daha önce, ona, süt analar(ın sütünü emmeyi) haram etmiştik.

Bunun üzerine, (kız kardeşi, onlara):

Sizin için onun bakımını sağlayacak, kendileri, buna hayrhâh olacak bir aile hakkında size delillikte bulunayım mı? dedi.

İşte, (böylece) onu, anasına geri verdik, tâ ki, gözü aydın olsun, tasalanmasın, Allâhın va 'dinin, şüphesiz bir hak olduğunu bilsin.

Fakat, onların çoğu, (bunu) bilmezler. Vaktâ ki, Mûsâ, civanlığına erip olgunlaştı. Biz, ona, hikmet ve ilim verdik.

İyilik edenleri, biz, böyle mükâfatlandırırız.

(Mûsâ) ehâlisinin gaflet üzere bulunduğu bir zamanda şehre girdi de, (orada) birbiriyle kavga etmekte olan iki adam gördü. Şu, kendi taraf darlarından, bu da, düşman(lar)ındandı.

Derken, tarafdarlarından olan(adam) düşmana karşı imdad istedi.

Bunun üzerine, (Mûsâ), onu, bir yumruk vurup öldürdü.

"Bu, dedi, şeytanın işlerindendir.

O, hakikat şaşırtıcı apaçık bir düşmandır.

Rabb'ım! Ben, cidden, kendime yazık ettim. Artık, beni, yarlığa!" dedi.

Bunun üzerine, (Allah) onu, yarlıgadı.

Çünki, O, çok Yarlıgayıcı, çok Esirgeyici olanın ta kendisidir.

Rabb'ım! Bana, in'am ettiğin şeyler hakkı için, artık, suçlulara asla arka olmayacağım! dedi.

Hulâsa, şehirde korkarak (ve başına gelecek akıbete) intizar ederek sabahladı.

Bir de, ne görsün: dün, kendisinden imdad isteyen (adam, yine) ona, feryad (ve ondan istimdad) ediyor!

Mûsâ, ona:

"Sen, hakfkat, apaçık bir azgınsın!" dedi.

Derken, (Mûsâ) ikisinin de, düşmanı olan birini yakalamak isteyince (onun, kendisini yakalamak istediğini sanan istimdada):

"Mûsâ! Dün, bir can öldürdüğün gibi (şimdi) beni de mi öldürmek istiyorsun?!

Sen, arabuluculardan olmayı arzu etmiyorsun da, bu yerde ille yaman bir Zorba olmak istiyorsun! dedi.

Şehrin öte başından koşarak bir adam geldi;

Mûsâ! (şehrin) öne gelenleri, seni öldürmek için (toplandılar) Hakkında müzâkere ediyorlar.

Hemen (buradan) çık (git)

Şüphesiz ki, ben, senin hayrhâhlanndanım! dedi.

Bunun üzerine, (Mûsâ) korkarak (ve etrafı) gözetleyerek oradan çıktı:

Rabb'ım! Beni, o zâlimler güruhundan kurtar! dedi.

(Mûsâ) Medyen tarafına yönelince:

Umarım ki, Rabb'ım, beni, doğru yola iletir! dedi.

Vaktâ ki, Medyen suyuna vardı.

(Suyun) üst tarafında (ve kenarında) bir sürü insan buldu ki (hayvanlarını) sulu-yorlardı.

Onların gerisinde (ve alt yanında) da, (sürülerini) alıkoyan iki kadın gördü.

(Onlara):

Nedir derdiniz? dedi.

(Onlar):

Çobanlar, (davarlarını) suvarıp dönünceye kadar, biz suvarmayız.

Babamız ise, büyük bir ihtiyardır!" dediler.

Bunun üzerine, (Mûsâ), onlarınkini suvarıverdi.

Sonra, gölgeye dönüp:

Rabb'ım! Hakîkat, ben, bana indirdiğin hayrdan dolayı muhtacım! dedi.

Derken, o iki (kadın)dan biri, utana utana yürüyerek ona geldi.

Babam, bizfim davarlarımızı) suvardığının ücretini sana ödemek için, seni, çağırıyor, dedi.

Bunun üzerine, (Mûsâ) ona varıp kıssayı anlatınca, o: Korkma! O zalimler güruhundan kurtuldun! dedi. O ikiden biri: Babacığım! Onu, ücretle (çoban) tut.

Çünkü, ücretle kullandıklarının en hayırlısı, şüphesiz ki, o kuvvetli, emîn (adamdır) dedi.

(O Zat, Musa'ya):

Bu iki kızımdan birini -sen, bana sekiz yıl ecîrlık etmek üzre- sana, nikahlamak istiyorum.

Eğer, (hizmetini) on (yıl) a tamamlarsan, o da, kendinden.

(Bununla beraber) arzu etmem ki, zorluk çektireyim. İnşallah, beni, Sâlihlerden bulacaksın! dedi.

(Mûsâ):

O, seninle benim aramdadır.

Bu iki müddetten hangisini ödersem, demek ki, bana karşı bir husûmet yok.

Allah da, şu dediğimizin üstünde bir Vekil!" dedi. [109]

Mûsâ Aleyhisselâmın Medyen'den Ayrılması

Mûsâ Aleyhisselâm; Şuayb Aleyhisselâmın kızı ve kendisinin de, zevcesi olan Safura hanımı yanına alarak[110] Medyen'den ayrıldığı zaman[111], kıs mevsimi idi. [112]

Mûsâ Aleyhisselâm; zevcesi, koyunları ve çakmağı yanında ve Asası da, elinde olduğu halde, yola devam etti.

Gündüzün, Asası ile vurarak, ağaçlardan, koyunlarına yaprak döker; akşam olunca da, çakmağını çakar, ateş yakar ve ateşin çevresinde kendisi, zevcesi ve koyunları, gecelerdi.

Ertesi günü, sabaha çıkınca da, zevcesini, koyunlarını yanına alır, Asasına dayanarak aynı şekilde yola devam ederdi. [113]

Samda oturan kralların serlerine uğramamak için, şehir ve mamurelerden uzak, sapa yollardan gidiyorlar, gittikleri yolun, kendilerini, nereye ulaştıracağını bilmiyorlar, Şam çölünde yollarına devam ediyorlardı.

Bir ara, yollarını da, şaşırmışlar, nereye gideceklerini, bilmiyorlardı.

Gittikleri yol, kendilerini, soğuk bir kış akşamında Tür dağının sağına düşen batı tarafına kadar götürmüştü.

Gecenin bütün karanlığı, üzerlerine çökmüş[114], gök gürlemeğe, şimşek çakmağa, yağmur dökülmeğe başlamıştı.

Zevcesini de, doğum sancısı tutmuştu. [115]

Mûsâ Aleyhisselâm, ateş yakıp çevresinde ailesini ısıtmak, geceletmek için, çakmağını çıkardı, çaktı.

Çakmak ateş çıkarmadı. [116]

Yoruluncaya kadar onu, çaktı durdu.

Şaşırmıştı. Ayağa kalktı, oturdu.

Tekrar tekrar uğraştı ise de, çakmak taşından, ateş çıkaramadı.

Çaresizlik içinde kaldı. Son derecede daraldı ve bunaldı.

Acaba bir ses işitebilirmiyim veya bir hareket sezebilirmiyim diye etrafı, dinlemeğe, gözetmeğe başlamıştı. [117]

Mûsâ Aleyhisselâmın İlâhî Tecellîye, Vahy'e Mazhar Ve Peygamber Oluşu:

Kur'ân-ı kerimde açıklandığı gibi; Mûsâ Aleyhisselâm:

"Bir Ateş görmüştü de, ailesine:

Siz (burada) durunuz! Hakikat, ben, bir ateş gördüm.

Belki, ondan, size bir kor getirir, yahud ateşin yanında bir yol (gösterici) bulu-rum." dedi. [118]

Mûsâ Aleyhisselâmın üzerinde yünden cübbe, yünden kilim, yünden don ve yünden gömlek bulunuyordu.

Papucu da, dabaklanmamış merkep derisindendi. [119]

Mûsâ Aleyhisselâm; yerle gök arasında yükselen güneş şuâı gibi göz kamaştıran Nûr direğiyle karşılaşınca, onu, önce, bir ateş yalını sanmıştı.

Halbuki, o, ateş değildi. Yüce Allanın Nûrundandı. [120]

Mûsâ Aleyhisselâm, gördüğü Nur'a doğru ilerleyip te, onun, Ullayktan, (Böğürtlen, Mûsâ ağacından) veya Avsece ağacından yalınlandığını[121], tâ semâdan oradaki büyük bir Avsece ağacına kadar uzandığını, dumansız, büyük bir Ateş olduğunu ve yeşil bir ağacın ortasından yalınlandığı halde, ağacın yeşilliğini artırmaktan başka bir şey yapmadığını, görünce, şaşırdı. [122]

Mûsâ Aleyhisselâm, ona, yaklaşınca, ağaç ve Nûr, geriye çekildi!

Onun gerilediğini görünce, korkup geri dönmek istedi.

Fakat, Ateş yalını, yine, kendisine yaklaştı. [123]

Mûsâ Aleyhisselâmın korkusu, arttı.

Gözlerini, eliyle kapadı, yere yattı, yapıştı.

Kulağına; kulakların, bir benzerini daha işitmedikleri sesler, geliyordu!

Korkunun şiddetinden, az kalsın aklı, başından gidecek dereceye geldi! [124]

Kendisine; feyizli, mümtaz yerdeki Vadinin sağ kıyısındaki[125] ağaçtan:

"Ey Mûsâ!" diye seslenildiği zaman[126], Mûsâ Aleyhisselâm:

"Lebbeyk! Lebbeyk! = Buyur! Buyur! Emrine amadeyim!" diyor, kendisini, çağıranın, kim olduğunu, bilmiyordu.

"Ben, senin sesini işitiyorum.

Fakat, yerini, göremiyorum. Sen, nerdesin?" diyordu.

"Ben, üzerinde, yanında, önündeyim! Sana, senden daha yakınım!" buyuru-lunca, Mûsâ Aleyhisselâm, Yüce Allah'a yarasanın da, bu olduğunu anlamıstı.[127]*

Diğer rivayete göre:

Mûsâ Aleyhisselâm: "Yâ Rab: Sen, yakın mısın? (Yakınsan) Sana, yavaş söyleyeyim.

Sen, uzak mısın? (Uzaksan) Sana, sesleneyim.[128]

Ben, Senin sesini çok iyi işitiyorum, fakat, seni, göremiyorum.

Sen, neredesin?" dedi.[129]

Yüce Allah:

"Ben, senin arkandayım, önündeyim, sağındayım, solundayım!

Ey Mûsâ! Kulum, beni, andığında, ben, onun yanında oturanıyım.[130]

Dua ettiği zaman da, onun yanındayım." buyurdu.[131] Mûsâ Aleyhisselâm :

Elhamdü lillâhi Rabb'il'âlemîn! = Âlemlerin Rabb'ı olan Allah'a hamd olsun!" dedi. "Ey Mûsâ! Âlemlerin Rabbi olan Allah, ben'im!" buyuruldu.[132]

Rabb'inin, yüce huzurunda bulunmanın heybetinden, Mûsâ Aleyhisselâmı kalbi, şiddetle çarpmağa başlamış, bacakları, titremiş, dili, tutulmuş, vücudunun gücü, azalmış, kendisi, ölü gibi hareketsiz hale gelmişti.[133]

Yüce Allah, bir Melek gönderip Mûsâ Aleyhisselâmın kalbini, güçlendirdi. Aklı, başına geldi.[134]

Artık, o, İlâhî Ses'e ve Söz'e, bir dereceye kadar alışmış bulunuyordu.[135] "Ey Allah'ım Dinlediğim kelâm, Senin mi idi? yoksa, Elçinin mi idi?" diye sordu.

Yüce Allah:

"Evet! Seninle konuşan, ben idim.

Yaklaş bana!" buyurdu.[136]

"Ey Mûsâ! O sağ elindeki nedir?" diye sordu.

Mûsâ Aleyhisselâm

"O, benim Âsamdır." dedi.[137]

Yüce Allah:

"Onunla, ne yaparsın?" diye sordu.

Musa Aleyhisselâm:

"Ona, dayanırım.

Onunla, vurup ağaçtan, koyunlarıma yaprak dökerim.

Onu, bana âid azık dağarcığımı, su tulumumu, üzerinde taşımak gibi hacetlerde de, kullanırım." dedi.

Yüce Allah:

"Ey Mûsâ! Onu, (elinden) bırak!" buyurdu.

Mûsâ Aleyhisselâm, (elinden, yere) bırakınca, Asa, koşar bir yılan oluverdi! [138]

Asanın iki çatalı, yılanın ağzı, sivri ucu da, arkasında kuyruk şeklini aldı.

Yılanın azı dişleri ise, titriyordu!

Yüce Allah, onun, ne şekle girmesini, istemişse, o, o şekli almış bulunuyordu. [139]

Mûsâ Aleyhisselâm, onu, böyle korkunç bir halde görünce, tâkıb edemeyip geri döndü. [140]

Rabb'i, ona:

"Ey Mûsâ! Beri gel, korkma!

Biz, onu, eskiden olduğu gibi, Asa haline çevireceğiz!" buyurdu.'[141]

Mûsâ Aleyhisselâm, son derece korkmuş bir halde, geri dönüp[142] gelince de, Yüce Allah:

"Tut onu ve korkma!

Elini, onun ağzına sok!" buyurdu.'[143]

Mûsâ Aleyhisselâm, elini; yılanın ağzına sokmak için, sırtındaki yün cübbesi-nin yeniyle sardı.

"Elini, cübbenin yeniyle sarmayı bırak!" diye seslenildi.

Mûsâ Aleyhisselâm, elini, yeninden çıkardıktan sonra, yılanın çene kemikleri arasına sokunca, yılan, elinde Asa haline geldi, ve elini, Asanın iki çengeli arasında buldu.

Asanın sivri tarafı da, ucu oldu.

Bunda sonra, Mûsâ Aleyhisselâma:

"Elini, koynuna sok da, o, hiç bir kusursuz olarak, bembeyaz çıkıversin!" denildi.

Mûsâ Aleyhisselâm, esmer tenli idi.

Elini, koynuna soktu. Sonra, onu, kar gibi, beyaz olarak çıkardı.

Sonra, elini, tekrar koynuna sokup çıkardı, eskiden olduğu gibi, esmer tenli oldu.

Sonra, Mûsâ Aleyhisselâma:

"İşte, bu iki (Mucize), Firavun ile cemaatına, Rabb'indan iki bürhan'dır.

Çünkü, onlar, fâsıklar güruhudur!" buyuruldu.

Mûsâ Aleyhisselâm:

"Ey Rabb'im! Ben, onlardan, bir adam öldürmüştüm.

Bunun için, onların, beni, öldüreceklerinden korkarım!

Kardeşim Harun -ki, o, dil bakımından, benden daha fasâhatlıdır- onu da, benimle birlikte yardımcı olarak gönder ki, benim sözlerimi, doğrulasın.

Ben, konuşurken, sözlerimden, onların, anlamadıklarını, o, anlar ve açıklar. Çünkü, ben, onların, beni yalanlayacaklarından korkarım!" dedi.

"Senin pazunu, kardeşinle güçlendireceğiz ve size öyle bir satvet vereceğiz ki, onlar, size erişemeyecekler!

Gidiniz âyetlerimizle!

Siz de, size tâbi olanlar da, üstün geleceksiniz!" buyruldu. [144]

Yüce Allah, Mûsâ Aleyhisselâmı, geceli gündüzlü[145] yedi gün, kendi haline bıraktı.

Yedi geceden sonra, ona:

"Ey Mûsâ! Sana söylediği şey hakkında Rabb'ine icabet et!" buyruldu. [146]

Kur'ân-ı Kerimin Tuvâ Vadisindeki Müşahede Ve Mükâlemeler Hakkındaki Açıklaması:

Tuvâ vadisindeki Müşahede ve Mükâlemeler, Kurân-ı Kerim'de şöyle açıklanır:

"Artık, Mûsâ, müddetini bitirince, ailesiyle yola çıktı.

O, Tûr[147] yanından bir ateş his etmişti.

Ailesine:

(Siz, burada) eğleşiniz. Çünkü, ben, bir ateş gördüm.

Olur ki, size, ondan bir haber, yâhud (ocak yakıp) ısınmanız için, bir ateş parçası (kor) getiririm." dedi.

Derken, oraya varınca, Feyizli (ve mümtaz) bir yerdeki vâdi'nin, sağ kıyısından, Ağaçtan:

Ey Mûsâ! Âlemlerin Rabb'i olan Allah, şüphesiz ben'im ben!" diye ve Asanı (yere) bırak!" diye seslenildi.

Şimdi (Mûsâ) onu, bir yılan gibi deprenir bir halde görünce, arkasını dönüp uzaklaştı, geri dönmedi.

Ey Mûsâ! Beri gel! Korkma!

Çünkü, sen, emniyette olanlardansın![148] Vaktâ ki, oraya varınca, (şöyle) seslenildi:

Ateş (mahallin)de bulunana da, çevresinde olanlara da, muhakkak, (feyz ve) bereket verildi.

Âlemlerin Rabb'i olan Allah, münezzehdir (her noksandan uzaktır)

Ey Mûsâ! Hakikat şudur ki: mutlak galib olan, yegâne hüküm ve hikmet sahibi olan Allah, ben'im!

Asanı, (yere) bırak! (Mûsâ, Asasını bırakıp ta) onu, çevik bir yılan gibi hareket eder görünce, arkasına dönüp kaçtı ve geri dönmedi.

Ey Mûsâ! korkma!

Çünkü, ben (Var'ım) Benim yanımda, Peygamberler (hiç bir şeyden) kork-maz(lar).[149]

Şüphesiz ki, senin Rabb'in, ben'im ben!

Haydi, pabuçlarını, çıkar!

Çünkü, sen, Mukaddes Vadi'de, Tuvâ'dasın!

Ben, seni, (Peygamberliğe) seçtim.

Şimdi, Vahy olunacak şeyleri, dinle:

Şüphe yok ki, Allah, ben'im ben! Benden başka hiç bir ilâh yoktur.

Öyle ise, bana ibâdet et!

Beni zikretmek için, namaz kıl.

Çünkü, o Saat (Kıyamet), hiç kuşkusuz, gelecektir.

Ben, onu(n vaktini) hemen açıklayacağım geliyor ki, herkes, neye çalışıyorsa, kendisine, onunla mukabele edilmiş olsun!

Mûsâ! O sağ elindeki nedir?

— O, benim Asam'dır. Ona dayanırım. Onunla, davarlarıma, yaprak silkerim. Onda, bana mahsus başka hacetler de, vardır! dedi. (Allah):

Onu, (elinden, yere) bırak! buyurdu.

O da, bıraktı.

Bir de, ne görsün: koşup duran bir yılan olmuştur o!

(Allah):

Tut onu! Korkma! Biz, onu, yine evvelki şekline çevireceğiz! buyurdu. [150]

Elini, koynuna sok ta, Firavuna ve kavmine (göstereceğin) dokuz Mûcize[151] içinde, o, kusursuz, bembeyaz olarak çıkıversin[152]

"...İşte, bu iki (Mucize), Firavuna ve cemaatına, Rabb'inden, iki burhandır.

Çünkü, onlar, fâsıklar güruhudur!" diye (buyuruldu.[153]

Firavuna git! Çünkü, o, pek azdı.

Ona, de ki: Senin (küfürden, azgınlıktan) temizlenmende meylin var mıdır?

Seni, Rabb'ini, tanıtmağa irşad edeyim mi? (ki, Ondan) korkasın? [154]

Mûsâ:

Ey Rabb'im! Gerçekten, ben, onlardan, bir can öldürdüm.

Onun için, beni öldüreceklerinden korkarım.

Kardeşim Hârûn. O, dil bakımından, benden daha fesâhatlıdır.

Onu da, benimle birlikte Yardımcı (bir Peygamber) olarak gönder ki, beni, doğ-rulasın.

Çünkü, ben, onların, beni, yalanlayacaklarından endişeleniyorum! dedi. (Allah):

Senin pâzunu, kardeşinle güçlendireceğiz ve size, öyle bir satvet (ve galebe) vereceğiz ki, onlar, size erişemeyecekler.

Gidiniz âyetlerimizle!

Siz de, size tâbi olanlar da, galip (geleceksiniz! buyurdu! [155]' (Mûsâ):

"Ey Rabb'im! Benim göğsüme genişlik ver! İşimi, kolaylaştır!

Dilimden de (şu) düğümü, çöz ki, sözümü, iyi anlasınlar. Bana, kendi ailemden bir de, Vazîr ver, kardeşim Harun'u. Onunla, sırtımı güçlendir. Onu, işimde ortak kıl!

Tâ ki, Seni, çok teşbih edelim, Seni, çok analım.

Şüphe yok ki Sen, bizi hakkıyle görensin!" dedi.

(Allah):

Ey Mûsâ! İstediğin, sana verilmiştir.

And olsun ki: Biz, sana, diğer bir zamanda, anana Vahy olunacak şeyi ilham ettiğimiz vakitte de, lütfetmiş, ve (kendisine) onu, Tâbut'a (sandığa) koy da, denize (Nil'e) at ki, deniz, onu, kıyıya bıraksın, Onu, benim de, kendisinin de, düşmanı olan birisi alacak! diye (emreylemistik).

Sana karşı (ey Mûsâ!) Gözümün önünde yetiştirilmen için, kendimden bir sevgi de, bırakmıştım.

Hani kız kardeşin gidip (şöyle) diyordu:

Ona, bakacak bir kimse (sağlamak üzre) size delâlette bulunayım mı? Böylece, seni, tekrar annene verdik ki, gözü aydın olsun, tasalanmasın. Sen, bir de, adam öldürmüştün de, biz, seni, o tasadan da, kurtarmıştık. Seni, türlü türlü ibtilâlarla imtihan etmiştik. Bunun için, yıllarca Medyen halkı içinde kaldın. Sonra da, (hakkındaki) takdire göre (buraya) geldin! Ey Mûsâ! Ben, seni, kendim için (Peygamber) seçtim. Sen, kardeşin de, beraber olarak Mucizelerimle git. İkiniz de, beni hatırlayıp anmakta gevşeklik göstermeyiniz. Firavuna gidiniz. Çünki, o, gerçekten, azdı. (Gidiniz de) Ona, yumuşak söz söyleyiniz. Olur ki, o, öğüt dinler, yâhud (Allâh'dan) korkar. " [156]

Mûsâ Aleyhisselâmın Ailesinin Medyene Götürülüşü:

Mûsâ Aleyhisselâmın, Tuvâ vadisinde bir oğlan çocuğu doğmuştu.

Mûsâ Aleyhisselâm; orada, İlâhî Vahyi telakkî ile meşgul olduğundan, ailesinin yanına uğrayamaz olrouştu. [157]

Ailesi, Mûsâ Aleyhisselâmın nerede olduğunu, ne yaptığını bilmiyordu.

Orada, yalnız başına oturduğu sırada, Medyenlilerden[158] ve Şuayb Aleyhis-selâmın Ev halkından'[159] bir çoban, oraya uğrayınca, onları, tanıdı ve alıp Şuayb Aleyhisselâmın yanına götürdü.

Mûsâ Aleyhisselâmın ailesi ve çocuğu; Firavunun, denizde boğulduğu haberi, alınıncaya kadar Medyen'de Babası Şuayb Aleyhisselâmın yanında kaldı. [160]

Mûsâ Aleyhisselâmın Mısır'a Gidişi:

Yüce Allah, Mûsâ Aleyhisselâmı, Mısıra gönderdi.

Mûsâ Aleyhisselâm; Mısırın yolunu bilmiyor, Yüce Allah, ona, yol gösteriyordu.

Elinde Asasından, sırtında yün kaftanından, başında yün takyesinden, ayaklarında da, bir çift ayakkabısından başka, yanında hiç bir şey bulunmuyordu.

Av etinden ve yer bakliyatından yararlanıyordu. Gündüzleri oruç tutuyor, geceleri namaz kılıyordu. [161] Nihayet, Mısıra ulaştı. Geceleyin, annesinin evine vardı.

Ne kendisi, evin halkını, tanıyabildi, ne de, onlar, Mûsâ Aleyhisselâmı, tanıyabildiler.

Mûsâ Aleyhisselâm, Mercimek çorbası yenileceği sırada, evin bir tarafına oturdu.

Hârûn Aleyhisselâm gelip onu, görünce, annesine, bunun, kim olduğunu sordu.

Annesi, onun, bir konuk olduğunu, haber verdi.

Bunun üzerine, Hârûn Aleyhisselâm, Mûsâ Aleyhisselâmı, yemeğe davet etti.

Yemeğe oturdukları zaman, konuşmağa başladılar.

Hârûn Aleyhisselâm, Mûsâ Aleyhisselâma:

"Sen, kimsin?" diye sordu.

Mûsâ Aleyhisselâm:

"Ben, Musa'yım!" deyince, hemen ayağa kalktılar, birbirleriyle kucaklaştılar. [162]

Zâten, Yüce Allah, Hârûn Aleyhisselâma, Mûsâ Aleyhisselâmın, kendilerine doğru gelmekte olduğunu, onunla, buluşmasını Vahy etmişti. [163]

Mûsâ Aieyhisselâm, Hârûn Aleyhisselâm'a: "Ey Hârûn! Sen, benimle birlikte Firavun'a git!

Yüce Allah, bizi, ona, Peygamber olarak gönderdi." dedi.

Hârûn Aleyhisselâm:

"İşittim ve itaat ettim!" dedi.

Anneleri, hemen ayağa kalktı ve bağırarak:

"Allah aşkına! Siz, Firavunun yanına gitmeyiniz!

O, ikinizi de, öldürür!" dedi.

Fakat, Mûsâ ve Hârûn Aleyhisselâmlar, annelerinin sözünü kabul etmeye ya-naşmadılar. [164]

Hârûn Aleyhisselâm, Mûsâ Aleyhisselâma Vezîr ve Destek olmak üzere, Yüce Allah tarafından Peygamberlikle vazifelendirilmişti. [165]

Mûsâ Ve Hârûn Aleyhisselâmların Allah'a Münacatları Ve Firavunla Karşılaşmaları:

Mûsâ ve Hârûn Aleyhisselâmlar:

"Ey Rabb'imiz! Doğrusu, biz, Firavun'un, bize karşı aşırı gitmesinden (cezalandırılmakta hızlı davranmasından) yahud, taşkınlığını, artırmasından endişe ediyoruz!" diye münâcâtta bulundular.

(Yüce Allah):

"Korkmayınız!

Çünkü, ben, sizinle beraberim. Ben, (her şeyi) işitirim, görürüm!

Hemen gidiniz de, ona (şöyle) deyiniz:

Biz, Rabb'inin iki Elçisiyiz.

Artık, İsrail oğullarını, bizimle gönder.

Onlara, işkence etme!

Biz, sana, Rabb'inden, hakîkî bir âyet getirdik.

Selâm (ve selâmet), doğruya tâbi' olanlaradır.

Bize, şu hakîkat, Vahy olundu ki: hiç şüphesiz, azab, (Peygamberleri) yalanlayanların ve (hak'dan)) yüz çevirenlerin tepesindedir!" [166]

Bunun üzerine, Mûsâ ve Hârûn Aleyhisselâmlar, geceleyin, Firavun'a gittiler.

Kapıyı, çaldılar.

Firavun da, korktu, kapıcı da, korktu.

Firavun:

"Kimdir bu ki, şu saatte benim kapımı çalabiliyor?!" dedi.

Kapıcı, yukarıdan, onlarla konuşup ne istediklerini sordu.

Mûsâ Aleyhisselâm, ona:

"Biz, Rabbül'âlemîn'in Resulüyüz!" deyince, kapıcı, korktu. [167]

"Sen, böyle, kimin kapısını çaldığını, biliyormusun?!

Sen, ancak, Seyyid'inin kapısını çalıyorsun!" dedi.

Mûsâ Aleyhisselâm:

"Ben de, sen de, Firavun da, Yüce Allah'ın kulcuklarıdır!" dedi. [168]

Kapıcı, hemen gidip Firavun'a haber verdi. [169] ve:

"Orada, deli bir insan var!

(Ben, Rabbül'âlemîn'in Resulüyüm!) diyor!" dedi. [170]

Firavun:

"Onu, içeri koy!" dedi. [171]

İçeri girmelerine izin verilince[172], Mûsâ ve Hârûn Aleyhisselâmlar, içeri girdiler. [173]

Mûsâ Aleyhisselâmın sırtında yünden bir cübbe, Aba, belinde lif kuşak, elinde de, kapıyı çalıp açtırdığı Asa'sı bulunuyordu. [174]

Firavun, Mûsâ Aleyhisselâma:

"Sen, kimsin?" diye sordu. [175]

Mûsâ Aleyhisselâm:

"Ben, Rabb'ül'âlemîn'in Resulüyüm! [176]

İsrail oğullarını, benimle gönderesin diye, beni, sana gönderdi." dedi. [177]

Firavun, biraz düşününce[178], Mûsâ Aleyhisselâmı, tanıdı[179]:

"Biz, seni, yeni doğmuş (bir çocuk) iken, içimizde büyütmedik mi?

Sen, ömründen, bir hayli yıllar, bizim aramızda kalmadın mı?

Nihayet, o yapmış olduğun işi de, sen yaptın!

Sen, nankörlerdensin!" dedi.

(Mûsâ):

"Ben, bunu, o vakit, bilmezlerden olarak yapmıştım.

Sizden korkunca da, hemen içinizden kaçtım.

Nihayet, Rabb'ım, bana hüküm verdi ve beni, Peygamberlerden yaptı.

Benim başıma kaktığın o nimet; İsrail oğullarını, kendine kul (köle) edindiğin içindi. [180]

Ben, daha doğmadan, sen, beni büyütmeden önce, sen, İsrail oğullarının çocuklarını ellerinden çekip alıyor, onlardan, istediğini, bırakıp kendine köle yapıyor, istediğini de, öldürüyordun!

İşte, benim, senin sarayına ulastırılısım ve sana ilistirilisim, bu yüzden olmuştu!" dedi. [181]

Firavun:

"Âlemlerin Rabb'i (dediğin) de, nedir?" dedi.

(Mûsâ):

"Göklerin, yer'in ve bunların arasında bulunan her şeyin Rabb'idir!

Eğer hakîkatı, yakînen bilmeğe ehliyetli kimse/erseniz (Onun varlığına ve birliğine inanırsınız) dedi.

Firavun, çevresinde bulunan kimselere: "İşitmiyormusunuz?!" dedi. [182]

(Firavun, bunu, Mûsâ Aleyhisselâmın söylediğini, red ve inkâr maksadı ile söylemiş ve çevresindekilere "Sizin, benden başka ilâhınız var mı? Yoktur! demek istemişti. [183]

Mûsâ Aleyhisselâm, sözlerine devamla): "O, sizin de, sizden önceki Atalarınızın da, Rabb'idir!" dedi. Firavun:

"Her halde, size gönderilen (bu) Peygamberiniz (!), muhakkak, delidir!" dedi. [184]

"Bu söz[185], doğru değildir.

Sağlam akıllı adam sözü değildir. [186] Sizin, benden başka ilâhınız yoktur demek istedi. [187]

(Mûsâ Aleyhisselâm, sözlerine devamla):

"(O), doğu ile batının ve ikisi arasında bulunan her şeylerin de, Rabb'idir, eğer, aklınızı, kullanırsanız (anlarsınız)" dedi.

(Firavun):

"And olsun ki: eğer, benden başka bir ilâh edinirsen[188], benden başkasına tapar ve bana, tapmayı, terk edersen[189]', seni, muhakkak ve muhakkak, zindana girenlerden ederim!" dedi.

(Mûsâ):

Ya sana, apaçık[190], benim doğru söylediğimi, anlatacak, seni, yalanlayacak; beni, haklı; seni, haksız ve bâtıl çıkaracak[191]bir şey getirdimse de mi (zindana atacaksın)?" dedi.

Firavun:

"Doğru söyleyenlerden isen, haydi getir onu?" dedi.[192]

Mûsâ Aleyhisselâmın Asasının Ejderha Oluşu:

Bunun üzerine, (Mûsâ), Asasını, yere bırakıverdi.

Bir de (ne görsünler!) O, apaçık bir Ejderhâ! [193] ki, iri gövdesiyle, Firavunun önünü ve iki yanını doldurmuş, ağzını, açmış[194]', alt çenesini, yere, üst çenesini köşkün üzerine koymuş!

Yutmak için, Firavun'a yönelince'[195], Firavun'un yanındaki adamlar, korkup Firavun'un başından dağılıverdiler. [196]

Firavun da, kendisini, tahttan, yere atıp Ejderhâ yılanı tutması için, Mûsâ Aley-hisselâma, Rabb'i adına[197] ve süt emzirme hakkına[198] and verdi. [199]

"Artık, ben, sana imân edecek, İsrail oğullarını da, seninle birlikte göndereceğim!" dedi.

Bunun üzerine, Mûsâ Aleyhisselâm, onu, tutup eski, Asa haline çevirdi. [200] Firavun, bundan önce, hiç işemezken, korkusundan, işedi! [201]

Mûsâ Aleyhisselâm, Firavun'a, ikinci bir Mucize olmak üzere, elini de, (koynundan) çekip çıkardı.

Bir de (ne görsünler!) bu, temâşâ edenler için, bembeyaz (ve Nûr saçan bir el) [202]

Elin parlaklığından, Firavunun gözleri kamaştı.

Mûsâ Aleyhisselâm, elini, koynuna sokup çıkardığı zaman, eski normal rengini aldı.

Bunun üzerine, Firavun, Mûsâ Aleyhisselâmı, doğrulamağa meyletti ise de, Fi-ravun'un Vezîr'i Hâmân, hemen onun yanına varıp önüne oturdu ve:

"Sen, şu sırada, kendisine tapılan bir İlâh'sın!

Sen, ona, tâbi olunca, bir kul olacaksın demek!?" dedi.

Firavun, Mûsâ Aleyhisselâma:

"Bana, bugün, yarına kadar mühlet ver!" dedi.

Yüce Allah: Mûsâ Aleyhisselâma, ona, şöyle söylemesini, Vahy etti:

"Ey Firavun! Sana, hiç ihtiyarlamamak üzere, gençliğin,

Hiç elinden alınmamak üzre, Devlet'in verilecek olsa,

Evlenmelerden, yeyip içmelerden, hayvanlara binip gezmelerden zevk alma gücün sana iade edilecek olsa,

Öldüğünde de, Cennet'e girdirilecek olsan... bana, iman eder misin?" dedi.

Bu sözler, Firavun'un kalbini, biraz gevşetti, yumuşattı:

"Senin gibi, Hâmân da, yanıma bir gelsin bakayım!" dedi. [203]

Ertesi günü, Hâmân gelip Firavunun yanına girdi. [204]

Firavun, ona:

"Şu Zat, yanıma geldi!" dedi.

Firavun, daha önce, Mûsâ Aleyhisselâma, ancak, Sihirbaz derdi.

Bugün ise, Sihirbaz demeyip (Mûsâ) dedi.

Hâmân:

"O, sana, ne söyledi?" diye sordu.

Firavun:

"Bana, şöyle şöyle söyledi" diyerek Mûsâ Aleyhisselâmın söylediklerini nakletti.

Hâmân:

"Onu, reddetmedin mi?" dedi.

Firavun:

"Hele Hâmân gelsin de, ona, bir danışayım bakayım! dedim." dediği zaman, Hâmân, Firavun'a:

"Sanırım ki: sonradan, tapan bir kul olmandan, kendisine tapılan bir Rab olman, senin hakkında daha hayırlı idi! [205]

Ben, sana, gençliğini, geri çevireyim!" dedi.

Veşm (iğne) getirtip Firavunun yüzünü, onunla döğdürerek kan çıkan yerine çivid sürdürdü. Yeşile çalar siyah bir ten meydana geldi.

Bu işi, ilk yapan, o, oldu.

Mûsâ Aleyhisselâm, Firavunun yanına girip onda bu hali görünce, şaşırdı.

Yüce Allah, Mûsâ Aleyhisselâma:

"Gördüğün şey, seni, şaşırtmasın!

O, çok sürmez, ilk haline döner!" diye Vahy etti. [206]

Firavun, ne iman etti, ne de, İsrail oğullarının, Mûsâ Aleyhisselâm ile birlikte Mısırdan çıkıp gitmesine izin verdi. [207]

Tufan Belâsı:

Bundan sonra ve Mûsâ Aleyhisselâmın Sihirbazlarla karşılaşmasından önce, Yüce Allah, Mısırın Kıbtî halkına Tufan (Sağnak halinde sürekli yağmurlar) gönderdi. [208]

Onlara âid her şeyi, sular bastı. [209] Tufan, yedi gün sürdü.

Kıbtî evlerine, o kadar sel suları doldu ki, evler, oturulamaz, oturanı da, boğar hâle geldi.

Arazilerini, seller bastı. Hiç bir şey ekemez, yapamaz oldular.'[210]

"Ey Mûsâ! Bizim için, Rabb'ine dua et: şu felâketi, üzerimizden kaldırsın.

Biz, sana, iman edeceğiz. İsrail oğullarını da, seninle birlikte göndereceğiz!" dediler. [211]

Mûsâ Aleyhisselâm, Yüce Allâha dua etti. [212] Yüce Allah, onlardan, Tûfân'ı, kaldırdı. [213] Ekinleri, büyüdü. [214]

Yüce Allah; onlara, daha önce bitmeyen ot, ekin ve meyvalarını bitirdi. Yurdla-rını, bol sulu, yeşillikli, bol nimetli hâle getirdi. [215]

Fakat, onlar:

"Yağmursuz oluşumuz, pek hoşumuza gitmedi. [216]

Biz, böyle olmamızı, istememiştik.

O, olan yağışlar, bizim için bir nimetten başka bir şey değildi!" dediler. [217]

Onlar; ne iman ettiler, ne de, İsrail oğullarını, Mûsâ Aleyhisselâmla birlikte saldılar.

Üzerinde bulunageldikleri kötü hale döndüler.[218]

Çekirge Belâsı:

Yüce Allah; bir ay sonra[219], onlara, çekirge gönderdi.

Bu çekirgeler; onların bütün ekinliklerini[220], meyvalarını, ağaçlarının yapraklarını ve çiçeklerini[221]yiyip bitirdi. [222]

Hattâ, kapıları, elbiseleri, ev eşyalarını, evlerin tavanlarındaki ağaçları, demir çivileri yemeye kalktılar!

Tavanlar, çökmeğe başladı! [223]

Kıbtîler, İsrail oğullarının evlerinde böyle bir şeyi göremeyince, şaşırdılar. [224]

Çekirge belâsını kaldırması için Rabb'ına dua etmesini Mûsâ Aleyhisselâm-dan istediler ve iman edeceklerini söylediler.

Mûsâ Aleyhisselâm, dua edince, Yüce Allah, çekirge belâsını kaldırdı. Onların ekinlerinden, çekirgelerin yemediği bir artık kalmıştı. Onlar:

"Biz, iman etmeyeceğiz. Ekinlerimizden, çekirgelerin yemedikleri artık, bize yeter!" dediler.[225]

Kummel Belâsı:

Bunun üzerine, Yüce Allah; onlara Kummel = Küçük, kanadsız çekirgeyi, ekin bitini, karıncayı musallat etti.

Bunlar, yerdeki bütün bitki artıklarını da, yaladı, tüketti.

Küçük karıncalar da, adamların elbiseleriyle vücudları arasına girip vücudları-nı ısırırlar, yedikleri yemeklerin içine dolarlardı!

Nihayet, evlerinin üzerinde kireç harcıyla tuğladan, kaypak, üzerlerine çıkılamayacak sütunlar yapıp yemeklerini, onun üzerine koydular.

Yemeklerini yemek için, oraya çıktıkları zaman, ellerinden kurtulduklarını sandıkları hayvanları, orada da, yemeklerin içine dolmuş buldular! Kendilerine, bu belâdan daha ağır gelen bir belâ olmadı.

İşte, bu, Yüce Allah'ın, Kur'ân-ı Kerim'de Ricz diye andığı belâ idi. [226]

Mısırlılar; üzerlerinden bu belânın kaldırılması için, Rabb'ına dua etmesini, Mûsâ Aleyhisselâm'dan istediler ve iman edeceklerini söylediler.

Üzerlerinden, bu belâ da, kaldırıldığı zaman, sözlerinde durmadılar, iman etmeye yanaşmadılar. [227]

Eski kötü hallerine döndüler:

"Biz, ne diye ona, iman edeceğiz? İsrail oğullarını, kendisiyle birlikte salacağız?

O, bütün ekinlerimizi, yok etti. Mallarımızı, giderdi.

Bize, bu yaptıklarından daha çok, daha ağır ne yapacak?

Firavunun izzetine and olsun ki: biz, hiç bir zaman, ne onu, tasdik ederiz, ne de, kendisine tabi' oluruz!" dediler.[228]

Kurbağa Belâsı:

Bir müddet sonra, Yüce Allah; Mûsâ Aleyhisselâma, Nîl'in dar yeri üzerinde durup Asasının ucunu, Nîl'in içine batırmasını, Nîl'in yakınına, uzağına, aşağısına, yukarısına, onunla işaret etmesini Vahy ve emretti.

Mûsâ Aleyhisselâm, böyle yapınca, her taraftan bütün kurbağalar, birbirlerine bildirdiler.

Yakında olan, uzakta bulunana, seslendi.

Vakvaklayarak gecenin karanlığında sudan çıkıp acele şehrin kapısına doğru gittiler.

Kıbtîlerin evlerine girdiler. Çuvallarının, kapkacaklarının, binalarının içine doldular.

Kıbtîlerin, elbisesini veya kabını veya yiyeceğini veya içeceğini açıp ta, içinde kurbağalar bulmayan bir kimse yoktu!

Onların yemek tencerelerini, kurbağalar dolduruyor, yaktıkları, ocaklarını, kurbağalar, söndürüyor, yemeklerini, bozuyor, yenilmez hale getiriyordu!

Sokaklar, kurbağa ölüleriyle doldu! Kokudan, geçilmez oldu! Kıbtîler, tekrar Mûsâ Aleyhisselâma gidip ağlayarak derd yandılar,

"Dua edip bu belâyı, üzerimizden kaldır. Bu defa, tevbe edeceğiz ve tevbe-mizden dönmeyeceğiz!" dediler.

Kurbağa belâsı kalkınca da, yine, sözlerinde durmadılar, eski hallerine döndüler. [229]

Kan Belâsı:

Bunun üzerine, Mûsâ Aleyhisselâm, dua etti. Yüce Allâh'da, onlara kan belasını gönderdi.

Aynı sudan; İsrail oğulları ve Kıbtîler gelip su alır, İsrail oğullarının aldığı, su; Kıbtîlerin aldığı ise, kan olurdu!

Bu hal .Kıbtîlere çok ağır geldiği için, Mûsâ Aleyhisselâmdan, bu belânın kaldırılması için, dua etmesini istediler ve iman edeceklerini söylediler.

Belâ kaldırıldığı halde, onlar, yine de, iman etmeğe yanaşmadılar. [230]

Küfür Ve Azgınlığın Şahlanışı:

Mûsâ ve Harun Aleyhisselâmlar, bunca, mucizelerle gönderildikleri halde, Firavun ve ileri gelenleri, iman etmeyi bir türlü kibirlerine yediremediler de:

"Kavimleri, bize kulluk, kölelik edip dururlarken, biz, bizim gibi iki beşere iman mı edecekmişiz?!" dediler. [231]

Firavun da, kavminin içinde bağırdı:

"Ey kavmim! Mısır Padişahlığı ve altımdan (Saraylarımın altından) akan şu ırmaklar, benim değil mi?

Hâlâ, gözünüzü açmayacak mısınız?

Yoksa, ben, ondan (Musa'dan) hayırlı değil miyim?

O ki, hakirdir (meramını) bile hemen hemen açıklayamıyor. Öyle ya onun üzerine (gökten) altun bilezikler atılmalı yahud beraberinde birbiri ardınca (kendisini tasdik edici) melekler gelmeli değilmiydi. [232]

"O, ya bir Sihirbazdır, yâhud bir delidir" dedi. [233]

Mal Ve Servetin Yok Olma Belâsı:

Mûsâ Aleyhisselâm; Firavunla kavminin imana gelmelerinden, ümidini kesince[234], mal ve servetlerinin yok olması için, dua etti.

Hârûn Aleyhisselâm da, Âmîn! dedi. [235]

Mûsâ Aleyhisselâm, duasında:

"Ey Rabbimiz! Hakîkaten, Sen, Firavun'a ve ileri gelenlerine, dünya hayatında zînet (ve haşmet) ve nice mallar verdin, Senin yolundan saptırsınlar diye mi ey Rabb'imiz!

Sen, onların mallarını yok et Rabb'imiz!

Onların kalblerini şiddetle sık ki, artık, onlar, o çetin azabı görecekleri zamana kadar iman etmeyeceklerdir!" dedi.

(Allah):

"İkinizin de, duası, kabul olunmuştur.

O halde, yine, istikamette (doğru hareketinizde) devam ediniz!

Sakın, bilmezlerin yoluna uymayınız!" buyurdu. [236]

Yüce Allah; onların mallarını, Dirhem ve Dinarlarını, taşa çevirdi! [237]

Abdulaziz b. Mervan'ın, Mısırda ele geçirdiği, Firavun Hanedanına âid mal kalıntılarından bir çanta içinde bulunan: soyulmuş iki yarım yumurta ve soyulmuş bir ceviz çeni ile nohud ve mercimeğin taş kesildikleri görülmüştür! [238]

Mısırlıların imansızlıkları, kötü tutum ve davranışları yüzünden uğradıkları azab-lar, Kur'ân-ı Kerim'de şöyle açıklanır:

"And olsun ki: biz, Firavun Hanedanını, düşünüp ibret alsınlar diye, yıllarca, kuraklıkla, mahsullerin kıtlığı ile tutup sıktık.

Fakat, onlara, iyilik gelince: Bu, bizim hakkımızdır! dediler.

Kendilerine, bir fenalık da, gelirse, Mûsâ ile onun beraberindekilere, uğursuzluk yüklerlerdi.

Gözünüzü açınız, iyi biliniz ki: onların uğursuzluğu, ancak, Allah tarafındandır.

Fakat, çokları, bilmezler.

Onları;

"Bizi, büyülemek için, her ne mucize getirsen, biz, sana iman ediciler değiliz!" dediler.

Bunun üzerine, biz de, ayrı ayrı Mucizeler olmak üzere, başlarına Tufan, Çekirge, Haşerat, Kurbağalar ve Kan gönderdik.

(Böyle iken) yine (iman etmeyi) kibirlerine yediremediler. Onlar, öyle günahkârlar güruhu idiler. Üzerlerine o azab çökünce:

"Ey Mûsâ! Bizim için, Rabb'ine -Sana olan Va'd'i hürmetine- dua et!

Eğer, bu azabı, bizden ayırıp sıyırırsan, and olsun ki: sana, kesin olarak iman edeceğiz,

Ve and olsun ki: İsrail oğullarını da, seninle birlikte mutlaka göndereceğiz!" dediler.

Vaktâ ki, biz, kendilerinin erişecekleri bir müddete kadar, onlardan azabı, giderdik. Bir de, ne bakarsın, yeminlerini bozuyorlar bile! [239]

Mûsâ Ve Hârûn Aleyhisselâmların Firavunla Tekrar Karşılaşmaları:

Mûsâ ve Harun Aleyhisselâmlar, tekrar Firavun'un yanına vardılar. Ona:

"...Biz, senin Rabb'inin, iki Elçisiyiz.

Artık, israil oğullarını, bizimle gönder.

Onlara, işkence yapma!

Biz, sana, Rabb'ından hakîkî bir âyet (Mucize) getirmişizdir.

Selâm (ve selâmet), doğruya tâbi olanlaradır.

Bize, şu hakikat Vahy olundu ki: hiç şüphesiz, azab, (Peygamberleri), yalanlayanların, (hakdan) yüz çevirenlerin tepesindedir!" dediler.

Firavun:

"O halde, Mûsâ! Sizin Rabbiniz, kimdir?" dedi.

O da:

"Bizim Rabb'imiz, her şeye hilkatini veren, sonra da, yolunu, gösterendir." dedi.

(Firavun):

"Öyle ise, evvelki (geçmiş) asırlar (halkının) hali nedir?" dedi.

(Mûsâ):

"Onların ilmi, Rabb'imin nezdindeki bir Kitabdadır.

Benim Rabb'im, hatâ da, etmez, unutmaz da!" dedi. [240]

(Firavun):

"Ey Mûsâ! Sen, Sihr'inle, bizi, yerimizden çıkarman için mi geldin bize?'[241] "...Mûsâ! Ben, seni, her halde, sihirlenmiş (büyülenmiş) sanıyorum!" dedi. Mûsâ da:

And olsun ki: bunları (her biri basiretle görülecek) birer ibret olmak üzre, göklerin ve yer'in Rabb'inden başkasının indirmediğini bilmişsindir.

Ben de, seni, ey Firavun! Her halde, helak edilmiş sanıyorum!" dedi. [242] "Firavun'un kavminden ileri gelenler:

"Bu, sizi, yurdunuzdan çıkarmak isteyen bilgiç bir sihirbazdır muhakkak!" dediler. [243]

Firavun:

"Bırakınız beni, Musa'yı, öldüreyim!

(Varsın) o Rabb'ine yalvarsın!

Çünkü, ben, onun, dininizi değiştireceğinden, yâhud yer(yüzün)de fesad çıkaracağından korkuyorum!" dedi.

Mûsâ da:

"Ben, hesap gününe inanmayan her kibirli (insan)dan, benim de, Rabb'im, sizin de, Rabb'iniz (olan Allah'a) sığınırım!" dedi.

Firavun Ailesinden olup imanını gizlemekte bulunan bir Mü'min[244]: "Siz, bir Adamı, Rabb'im, Allâh'dır demesiyle öldürür müsünüz?! Halbuki, o, size, Rabb'inizden, apaçık mucizeler de, getirmiştir. Bununla beraber; eğer, o, bir yalancı ise, yalanı, kendisinedir.

Eğer, doğrucu ise, sizi tehdid edegeldiği (azab)ın bir kısmı olsun (gelir) sizi, çarpar!

Şüphesiz ki, Allah, haddi aşan (iddiasında) çok yalancı olan kimseyi muvaffak kılmaz.

Ey kavmim! Bu gün, bu yerde, siz galip (kimse)ler olmak üzere, mülk, sizindir.

Fakat, Allah'ın hışmı gelip çatarsa, kim bize yardım eder?" dedi.

Firavun:

"Ben, size hangi reyde bulunuyorsam, ondan başkasını, işaret etmiyorum.

Size, doğru yolun hilafını da, göstermiyorum!" dedi.

Mü'min olan (o Zat, sözlerine devamla):

"Ey kavmim! Hakikat, ben, o sürü sürü fırkaların gününe misal (vermeniz)den, Nûh kavminin, Âd'ın, Semud'un ve daha sonrakilerin hali gibi (bir maceraya sapıp felâkete uğramanızdan) korkuyorum!

(Yoksa) Allah, kullarına, bir zulüm dileyecek değildir.

Ey kavmim! Hakikat, ben, size karşı, o bağırışıp çağırışma gününden endişe etmekteyim.

(O gün, Hesap yerini) arkanızda bırakarak (Cehennem'e) döneceğiniz, gündür!

(O gün) sizi, Allâh(ın azâbın)dan, hiç bir kurtarıcı yoktur.

Allah, kimi şaşırtırsa, onun yolunu, doğrultucu da, yoktur.

And olsun ki: (bundan) önce, Yûsuf de, size, apaçık burhanlar getirmişti.

O vakit te, onun size getirdiği şeyler hakkında şüphe edip durmuştunuz.

Hattâ, o, vefat edince de:

"Bundan sonra, Allah, asla peygamber göndermez!" demiştiniz.

İşte, Allah, o haddi aşan şüpheci kimseleri, böyle şaşırtırdır." dedi. [245]

Firavunun Allah'ı Okla Vurmağa Kalkışı:

Firavun:

"Ey ileri gelenler! Ben, sizin, benden başka İlâhınız olduğunu, bilmiyorum!. [246]

"Ey Hâmân[247] Haydi, benim için, çamurun üzerinde ateş yak ta[248] bana, yüksek bir kule yap!

Belki, ben[249], o yollara, göklerin yollarına ulaşır[250], Musa'nın İlâhına yükselip çıkarım.

Bununla beraber, ben, onu, mutlaka[251], yalancılardan[252], bir yalanc[253] sanıyorum!" dedi. [254]

İsrail oğulları, en ağır şartlar altında çalıştırılarak yedi yılda bir kule yapılıp bitirildi. [255]

Firavun, yapılan yüksek kulenin üzerine çıktı.

Kendisine, bir yay getirilmesini, emretti.

Semaya doğru nişan alıp ok attı.

Ok, kana bulaşmış olarak ona, geri çevirildi.

Bunun üzerine, Firavun:

"Ben, Musa'nın İlâhını, öldürdüm!" dedi. [256]

Sihrin Mucize İle Karşılaşması Ve Ağır Bir Yenilgiye Uğraması:

Firavun; çevresindeki ileri gelenlere:

"Hiç şüphesiz, bu, mutlaka çok bilgili bir sihirbazdır ki, sizi, sihri ile yerinizden

(yurdunuzdan sürüp) çıkarmak istiyordur. Şimdi (buna) ne buyurursunuz?" dedi. [257] (İleri gelenler): "Onunla kardeşini, alıkoy!

Şehirlere, toplayıcılar sal da, ne kadar bilgili sihirbaz varsa, hepsini sana, getirsinler" dediler. [258]

(Musa'ya da):

"Sen, Atalarımızı, üzerinde bulduğumuz (yoldan) bizi döndüresin de, bu yerde devlet, ikinizin (elinde) olsun diye mi bize geldiniz?

Biz, ikinize de, inanıcılar değiliz!" dediler.

Firavun:

"Usta ne kadar Sihirbaz varsa, hepsini, bana getiriniz!" dedi. [259]

Sihirbazlar, Firavuna geldiler ve:

"Galebeyi, kazananlar, biz olursak, elbet bize bir mükâfat var değil mi?" dediler.

Firavun:

"Var ya! Hem siz, muhakkak (benim) en yakınlar(ım)dan da, olacaksınız!" dedi. [260]

(Sihirbazlar) aralarında işlerini, çekişe çekişe konuştular. (Sonra) gizlice müşavere ettiler:

"Bunlar, (başka değil), her halde, iki sihirbazdır ki, sizi, sihirleri ile yerinizden çıkarmak, en şerefli ve üstün olan dininizi gidermek istiyor/ardır.

Onun için, bütün tuzaklarınızı bir araya toplayınız. Sonra, saf halinde birden geliniz (hücum ediniz)

Bu gün, galip olan, muhakkak, umduğuna ermiştir!" dediler. [261]

(Firavun):

"Ey Mûsâ! Sen, sihrinle, bizi, yerimizden çıkarman için mi geldin bize?

Şimdi, biz de, sana, onun gibi bir sihir yapacağız!

Şimdi, sen, kendinle bizim aramızda bir buluşma yeri ve vakti tâyin et ki, ne senin, ne bizim caymayacağımız düz (geniş) bir yer olsun!" dedi.

O (Mûsâ) da:

"Sizinle karşılaşma zamanımız, zînet günü ve insanların toplanacağı kuşluk vaktidir!" dedi.

"Bunun üzerine, Firavun,arkasını dönüp gitti.

Bütün hilesini toplayıp geldi. "[262]

İnsanlara da:

"Siz de, toplamalar mısınız?" denildi.

(Onlar):

"Umarız ki: (bizimkiler) galip olurlarsa, biz de, (kendi) Sihirbazlarımıza uyarız! (dediler)" [263]

Toplanan sihirbazların sayısı:

70'şi, İsrail oğullarından, 2 si de, Kıbtî Başkanlarından (İbn.Habîbe göre: Fars-hlardan) olmak üzre, 72 idi. [264]

veya 12.000 idi. [265] veya 15.000 idi. [266] veya 19.000 idi. [267]

Toplanan sihirbazların sayılarının daha çok olduğu da rivayet edilir. [268]

Sihirbazdan, ancak, 7000'i Usta Sihirbaz ve bunların içinde de, ancak 700'ü seçkindi. [269]

Bunların arasında da:

Sâbur,

Âdur,

Hatvat,

Musfâ adlarında dört başkan bulunuyordu. [270]

Toplanan sihirbazlardan 15.000 sihirbaz, toplantı yerinde saf oldular.

Her biri, iplerini ve asalarını getirmişlerdi, [271]

Sihirbazların asaları ve ipleri, 60 deve ile taşınmıştı. [272]

Firavun, toplantı yerinde kendisine ayrılan yere, Mısırın Eşrafı ile birlikte kuruldu.

Halk ta, onun karşısında halkalandılar.

Mûsâ Aleyhisselâm, yanında kardeşi Hârûn Aleyhisselâm olduğu[273] ve üzerlerinde yünden iki gömlek bulunduğu halde halkın alay etmelerine aldırış etmeden[274] Asasına dayanarak oraya geldi. [275]

Sihir ve sihirbazlık, ötedenberi, birçok milletlerde: Araplarda, Rumlarda, Hind-lilerde, Acemlerde[276] , Mısırlılarda görülegelen tarihî bir vâkıadır. [277]

Dahhâk b. Ulvan, b.lmlîk, b.Âd, Babil taraflarına varıp Babil'i kurmuş, çevrede ne kadar sihirbaz varsa, hepsini Babil'e toplamış, onlardan, sihri öğrenmiş ve hattâ sihirbazların başı olmuştu. [278]

Firavun Musa Aleyhisselamın karşısına çıkardığı sihirbazlara: "Bu gün, karşısındakine üstün gelen, umduğuna, ermiştir!" dedi. [279] "Mûsâ, Onlara (Sihirbazlara): Yazıklar olsun size! Allah'a karşı, yalan düzmeyiniz! Sonra, O, azab ile kökünüzü kurutur!

Allah'a karşı yalan uyduran (herkes) muhakkak, hüsrana uğramıştır!" dedi. [280] Sihirbazlar, birbirlerine: "Bu söz, Sihirbaz sözü değildir!" dediler. [281]

Sihirbazlar:

"Ey Mûsâ! (Asa'nı) ya sen (önce) at, ya da, önce atan kişiler biz olalım! [282]

"Ey Mûsâ! Sen mi (önce) atacaksın, yoksa, (önce) atanlar, biz mi olalım?" dediler. [283]

Mûsâ, onlara:

"Ne atacaksanız (önce) siz, atınız!" dedi. Onlar, iplerini ve sopalarını atıp:

"Firavunun izzeti hakkı için, galip olanlar, biziz biz!" dediler. [284] ...Vaktaki, attılar. Halkın, gözlerini sinirlediler. Onlara, korku, saldılar, büyük bir sihir (meydana) getirmiş oldular. [285]

Firavun'un zevcesi Âsiye hatun; Firavuna karşı, Mûsâ Aleyhisselâma yardım etmesi için, Yüce Allah'a yalvardı, durdu.

Firavun Hanedanından, onun, bu halini görenler, kendisinin, Firavun ve taraf-darlarına, şefkatından dolayı, Firavun lehinde dua ediyor sandılar. [286]

Sihirbazların her biri, ellerindeki asalarını ve iplerini yere bıraktıkları zaman, onlar, koşar yılanlar gibi, vadiyi dolduran ve birbiri üzerine binen dağlar gibi gösterilerek seyircilerin gözlerini kamaştırdılar. [287]

Sihirbazlardan

Kimisi: Renk, renk,

Kimisi: Simsiyah yüzlü,

Kimisi: Upuzun boylu,

Kimisi: Kısa ve enli,

Kimisi: Boynuzlu,

Kimisi: Kalkan kadar kulaklı,

Kimisi: Maymun yüzlü,

Kimisinin alnı, aşağıda, sakalı, yukarıda idi!

Havada uçan,

Ağızlarını açan,

Ağızlarından ateşler saçan...

İri ve kanadlı yılanlar... meydanı doldurmuştu. [288]

"Mûsâ, onlara (Sihirbazlara):

Bu, sizin (meydana) getirdiğiniz (yaptığınız) şey sihirdir.

Allah, hiç şüphesiz, onun boşluğunu, asılsızlığını meydana çıkaracaktır.

Allah, elbette, fesadcıların işini düzenlemez.

Allah; günahkârların hoşuna gitmese de, hakkın, hak olduğunu Kelimeleriyle isbatlardır." dedi. [289]

Biz, (Musa'ya):

Korkma! dedik, çünkü, üstün (gelecek) muhakkak, sensin sen!

Elindekini (yere) bırakıver!

Bu, onların yaptıklarını, yutar!

Çünkü, onların sanat diye ortaya attıkları, ancak, bir sihirbaz tuzağıdır.

Sihirbaz ise, nerede olsa, umduğuna, ermez. [290]

"Bunun üzerine, Mûsâ, (elindeki) Asasını (yere) bırakıverdi.[291]

...Bir de, ne görsünler! Bu, onların uydurup düzdüklerini hep yakalayıp yu-

tuyor! [292]

Evet! Mûsâ Aleyhisselâmın, yere bıraktığı Ejderhâ kesilen Asası, Firavunun ve halkın gözlerine, koşar yılanlar gibi görünen ipleri ve asaları birer birer toplayıp yutmağa başlamıştı.

O derecede ki, vadide, Sihirbazların yere bıraktıkları asa ve iplerden az veya çok, hiç bir şey görünmez oldu, yok olup gitti.

Mûsâ Aleyhisselâm, Ejderha Asasını, eline alınca, eskiden olduğu gibi, Asa haline geldi.

Sihirbazlar, bu Mucize karşısında:

"Eğer, bu, bir Sihir olsaydı, asla, bize galebe çalamaz[293], onun işi, bize gizli kalamazdı.

Eğer, bu, bir Sihir olsaydı, İplerimiz, Asalarımız, nereye gider, böyle yok olabi-lirmiydi? [294]

Eğer, bu, bir sihir olsaydı, sihrimizi, böyle yutmazdı.

Bu, muhakkak, Yüce Allah tarafından olan bir işdir!" dediler. [295]

Sihirbazların Başkanlarından âmâ olana, arkadaşları:

"Musa'nın asası, iri ve korkunç, erkek bir yılan oldu. İplerimizi ve asalarımızı, yuttu!" dedikleri zaman:

"Onlardan, bir eser kalmadı mı? Veya onlar, eski hallerine dönmedi mi?" diye sordu.

"Hayır!" dediler.

Bunun üzerine, âmâ Başkan:

"Bu, Sihir değildir!" dedi. [296]

"Sihirbazlar, derhal secde ederek yere kapandılar:

"Âlemlerin Rabb'ine, Müsâ ile Harun'un Rabb'ine iman ettik!" dediler. [297]

Firavun:

"Ben, size izin vermeden, siz, ona, iman ettiniz hâ!

Hiç kuşkusuz, size sihri öğreten büyüğünüz imiş o! [298]

"...Hiç şüphesiz, şehirde -onun halkını, içinden çıkarmanız için, kurduğunuz bir hilekârlıktır bu... [299]

"...Ben de, elbette, sizin ellerinizi, ayaklarınızı çaprazlama keseceğim! Sizi, muhakkak, hurma dallarına asacağım!

Siz de, hangimizin azabı daha çetin ve sürekli olduğunu, elbette öğreneceksiniz!'1 dedi. [300]

(Secdeye kapanan Sihirbazlar):

"Bunda, dediler, bize hiç bir zarar yok..." [301]

"Biz, şüphesiz ki, Rabbimize dönücüyüz." [302]

"Biz, seni, bize gelen şu apaçık Mucizelere, bizi Yaratan'a, katiyyen tercih edemeyiz!

Artık, sen, neye hâkim isen, hükmünü ver!

Sen, hükmünü, ancak, bu dünya hayatında geçirebilirsin.

Biz, günahlarımızı ve bizi zorladığın sihr'i affetmesi için, Rabb'imize gerçekten iman ettik.

Allâh(ın sevabı, seninkinden) daha hayırlı (azabı da, seninkinden) daha süreklidir. [303]

"Her halde, biz, iman edenlerin ilki olduğumuz için, Rabbımızın, bizim günahlarımızı yarlıgayacağını da, umarız!" dediler. [304]

"Sen, bizden -başka bir sebeple değil- ancak, Rabbimizin âyetlerinde -onlar, bize geldiği zaman- iman ettik diye intikam alacaksın.

Ey Rabbimiz! Üstümüze sabır yağdır!

Bizi, Müslümanlıkta sabit kimseler olarak öldür!" [305]

Firavun, dediğini, yaptı. Onların ellerini, ayaklarını kestirdi ve kendilerini, hurma dallarına astırdı.

Onlar, öldürülürlerken:

"Ey Rabbimiz! Üstümüze sabır yağdır!

Bizi, müslümanlıkta sabit kimseler olarak öldür!" demekte idiler.

Günün başında kâfir olan bu sihirbazlar, günün sonunda şehidler kafilesine dahil oldular. [306]

Firavunun kavmi, yenilgi ve korku içinde, toplantı yerinden, birbirlerini çiğneyerek döndüler.

Allah düşmanı Firavun da, yenilgiye ve lanete uğramış olarak oradan sarayına dönüp küfründe ısrar, kötülük işlemekte devam etti. [307]

Firavunun kavminden ileri gelenler:

"Musa'yı ve kavmini fesadcılık etmeleri, Seni de, Tanrılarını da, terk etmesi için mi? bu toprakta tutacaksın?!" dediler.

Oda:

(Eskiden olduğu gibi, yine) oğullarını öldürürüz, yalnız kadınlarını sağ bırakırız!

Şüphesiz ki, biz, onların tepesinde kahredicileriz!" dedi. [308]

Firavunun Sarayındaki Müminler Ve Başlarına Gelenler:

Firavun Hanedanından Hızkıl; imanını gizleyen Mü'minlerden olup Mûsâ Aley-hisselâmın, Sihirbazları yenmesi üzerine[309] veya daha önce, imanını açıklamış ve Sihirbazlarla birlikte, o da, idam edilmişti. [310]

Hızkıl'ın zevcesi de, Firavunun kızlarının baş tarakçısı idi ve Yüce Allah'ın, iyi halli kıldığı Mü'min kadınlardandı.

Kendisi, bir gün, Firavunun kızının başını tararken, tarak, elinden düşünce, (Bismillah = Allah'ın ismiyle) demişti.

Firavunun kızı:

"Babamın ismiyle mi demek istiyorsun?" diye sordu. O:

"Hayır! Belki, benim Rabb'im ve Babanın Rabbi olan Allah'ın ismiyle demek istiyorum!" dedi.

Firavunun kızı:

"Ben, bunu, babama haber vereceğim!" dedi ve haber verdi.

Firavun, onu, ve onun oğlunu yanına getirtti. Mü'mine kadına:

"Senin Rabb'in kim?" diye sordu.

Oda:

"Benim de, Rabb'im, senin de, Rabbin Allâh'dır!" dedi.

Firavun; bakırdan tandır yapılıp kızdırılmasını ve onun ve çocuklarının, o tandırın içine atılmasını emretti.

Mü'min kadın, Firavun'a:

"Benim, senden bir dileğim vardır." dedi.

Firavun;

"Nedir o?" diye sordu.

Mü'min kadın:

"Benim kemiklerimi ve çocuklarımın kemiklerini birleştirip gömmendir." dedi.

Firavun:

"Senin bu dileğini yerine getirmek, bize düşen bir hak ve vazifedir." dedi. Sonra da, oğullarını, birer birer tandıra attırdı!

Hattâ, son oğlan çocuğu, daha süt emer bir sabi idi. Annesine:

"Anneciğim! Sabret! Çünkü, sen, hakk üzerindesin!" demişti.

Anneleri de, çocukları ile birlikte tandıra atıldı! [311]

Firavunun zevcesi Âsiye hatun, hâlis Mü'min kadınlarındandı. [312]

Allah'a, gizlice ibadet ederdi.

Firavunun korkusundan, namazını, gizli yerde kılardı.

Âsiye hatun; Firavunun kızlarının baş tarayıcısı kadını, nasıl işkencelerle öldürdüğünü, köşkün penceresinden görmüş ve öldüğü zaman da, Allah'ın, onu, şereflendirmeyi ve hayra erdirmeyi irade buyurup Meleklerin, onun ruhunu, göklere yükselttiği, kendisine açıkça görünmüş olduğundan, Allah'a yakîni ve tasdîki artmıştı.

O sırada, Firavun, Âsiye hatunun yanına girdi ve Hızkıl'in zevcesi, baş tarayıcısı kadına yaptığını haber verdi.

Bunun üzerine, Âsiye hatun:

"Yazıklar olsun sana ey Firavun!

Sen, yüce Allah'a karşı, buna, nasıl cür'et ve cesaret edebildin?!" dedi.

Firavun:

"Her halde, Sahiben olan baş tarayıcısını tutan delilik, seni de, tutmuş!" dedi.

Âsiye hatun:

"Beni, delilik tutmuş değildir.

Fakat, ben, benim Rabb'im, senin Rabb'in ve Âlemlerin Rabb'i olan Allah'a iman etmişimdir!" dedi.

Firavun, Âsiye hatunun annesini çağırttı ve ona:

"Baş tarayıcısı kadını tutmuş olan delilik, senin kızını da, tutmuş!" dedikten sonra:

"Yemin ederim ki: o, ya Musa'nın İlâhını, inkâr edecek, ya da, muhakkak ölümü tadacaktır!" dedi.

Âsiye hatun, annesiyle başbaşa kalıp annesi, Firavunun isteğine muvafakat etmesini dilediği zaman, ona:

"Allah'ı, inkâr etmemi istiyorsun hâ?!

Hayır! Vallahi, ben, bunu, hiç bir zaman yapmam!" dedi.

Bunun üzerine, Firavun, Âsiye hatun için, yere dört kazık çaktırdı, ve onların arasında can verinceye kadar ona, işkence yaptırdı. [313]

Can verirken, gözüne Melekler ve kendisi için hazırlanan nimetler görünüp gülmeğe başlayınca, Firavun: "Şunu tutan deliliğe bakınız ki: işkenceler içinde qü-lüyor!?" dedi. [314]

"Allah, iman edenlere de, Firavunun zevcesini bir misal olarak irâd etti.

O vakit o:

Ey Rabb'im! Bana, katında, Cennetin içinde bir ev yap!

Beni, Firavundan ve onun (kötü) amel (ve hareketinden kurtar!

Beni, o zâlimler güruhundan selâmete çıkar!" demişti." [315]

Mûsâ Aleyhisselâmın İsrail Oğullarıyla Birlikte Mısırdan Gizlice Ayrılışı:

Yüce Allah, Mûsâ Aleyhisselâma: "Kullarımı, gece yola çıkar.

Çünkü, tâkıb edileceksiniz!" [316]

...Kullarımla, geceleyin yola çık da, (düşmanların) yetişme(sin)den korkmayarak (boğulmanızdan da) endişelenmeyerek onlara, denizde kuru bir yol aç!" diye Vahy etti. [317]

Firavun da, şehirlere asker toplayıcılar saldı. [318]

Mûsâ Aleyhisselâm, telakki eylediği Vahy üzerine[319], İsrail oğullarının, her dört ev halkının, bir evde toplanmasını[320], Mısırdan ayrılmalarını,

Kıbtîlerden, süs eşyalarını, emânet olarak almalarını,

Hiç bir kimsenin, arkadaşına, yüksek sesle seslenmemesini,

Kandillerin, sabaha kadar yanık bırakılmasını,

Yola çıkanlardan, kim oldukları sorulunca, Parola olarak "Amr" diye cevap verilmesini,

Evinden ayrılan kimsenin, yola çıktığı bilinmek üzere, kapısına kan sürmesini[321],

Mayalanmalarını beklemeden, ekmeklerini pişirmelerini[322] emretti.

Bundan sonra, Mûsâ ve Hârûn Aleyhisselâmlar, İsrail oğullarıyla birlikte Kıbtî-lerin haberi olmadan, Mısırdan yola çıktılar.

Mûsâ Aleyhisselâm, İsrail oğullarının başında ardcı kumandanı, Harun Aleyhisselâm da öncü Kumandanı olarak bulunuyordu.

Mûsâ Aleyhisselâm; İsrail oğulları cemaatinin başında yola çıktı. [323]

Yirmi yaşına basan, küçüklüğünden, altmış yaşına basan da, büyüklüğünden dolayı, sayım dışında bırakıldı.[324]

Mısırdan Ne Zaman Çıkıldığı? Hangi Yolla Ve Ne Tarafa Doğru Gidildiği:

Mûsâ Aleyhisselâmın; İsrail oğulları ile birlikte Mısırdan çıkışı, Bahar Mevsiminin başında ve ilk ayında[325], ve nisanın onbirinci günü idi.[326]

Mûsâ Aleyhisselâm; gecenin evvelinde[327], soldaki, Şam'a doğru giden yolu

bırakıp[328], İsrail oğullarını, denize doğru götürdü. [329] İsrail oğulları arasında bulunan bir adam, Mûsâ Aleyhisselâm için: "Yolu, bıraktı!?" dedi. Mûsâ Aleyhisselâm: "Ben, böyle emrolundum!" dedi. [330]

Firavun; Mûsâ Aleyhisselâmla İsrail oğullarının Mısırdan çıkıp gittiklerini, ancak, gecenin sonuna doğru öğrenebildi. [331]

Yûsuf Aleyhisselâmın Tâbut'unun Bulunup Götürülüşü:

İsrail oğulları, Mısırdan çıktıkları zaman, yolu, şaşırdılar.

Üzerlerine, gecenin karanlığı da, çöktü.

Birbirlerine:

"Nedir bu hal?" diye sormağa başladılar.

Yaşlı Bilginleri:

"Yûsuf Aleyhisselâm, vefat edeceği sırada, kendisinin kemiklerini, yanımızda taşımadıkça, Mısırdan çıkmayacağız diye Allah adına, İsrail oğullarından Ahd'ü Mîsak almıştı!" dediler.

Mûsâ Aleyhisselâm:

"Onun kabrinin yerini, kim biliyor?" diye sordu.

"İsrail oğullarının Koca karısı biliyor!" dediler. [332]

İsrail oğullarının Koca Karısı, hem kötürüm, hem âmâ idi. [333]

Mûsâ Aleyhisselâm, haber salıp onu, getirtti:

"Bana, Yûsuf (Aleyhisselâm)ün kabrini göster!" dedi.

Koca karı:

"Sen, bana hükmümü[334], dört şeyi[335] vermedikçe[336], sana, onu, haber vermem!" dedi. [337]

Mûsâ Aleyhisselâm:

"Hükmün, nedir?" diye sordu. [338]

Koca Karı:

1) Ayaklarımı çözüp yürür hale getirmendir.

2) Gözümü, bana geri çevirmendir.

3) Gençliğimi, bana geri çevirmendir. [339]

4) Cennet köşküne seninle birlikte girmem[340] ve senin yanında bulunmam-dır!" dedi. [341]

Koca karının bu istekleri, Mûsâ Aleyhisselâmın ağırına gitti[342]. İsteklerini, kabul etmek istemedi.

Yüce AUâh, Mûsâ Aleyhisselâma:

"Ona, hükmünü ver! [343]

Şüphesiz ki, senin taahhüdünü, yerine getirmek, bana düşer!" diye Vahyetti.

Mûsâ Aleyhisselâm, Koca Karının dileğini kabul etti. [344]

"Olur!" dedi. [345]

Koca Karı:

"Ben, çok yaşlıyım. Yürümekten de, âcizim. Beni, taşıyınız!" dedi.

Taşıdılar.

Nîl'in yanına varınca:

"İşte, o, şu suyun içindedir!" dedi. [346]

Onları, suyun toplandığı bir yere götürdü. [347]

"Şu suyu, çekiniz!" dedi.

Çektiler.

"Kazınız yeri!" dedi.

Kazdılar. [348]

Nîl'in kenarında, Mermer bir sandık içinde olduğu halde, onu, çıkardılar. [349]

Sandık, yere çıkarılınca, yol, gündüzün ziyası gibi oldu. [350]

Yûsuf Aleyhisselâmın Tâbutu taşınırken, ay da, doğmuş, yolu, gündüz gibi aydınlatmış, doğru yolu, onun sayesinde bulmuşlardır.

Yûsuf Aleyhisselâmın Tâbutu, Kenan ilinde kale dışındaki hâlen bulunduğu yere gömülmüştür. [351]

Firavun Ordularının İsrail Oğullarını Tâkib Edişi:

Mısırın yerlisi Kıbtîler; kütle halinde ölen gençlerinin defin işleriyle uğraştıkları için, Mûsâ Aleyhisselâm ile kavminin ardlarına[352], ancak, güneş doğarken, düşebildiler. [353]

Milyonluk Firavun ordularının öncü komutanı, Firavunun Vezîri Hâmân idi. [354]

Bu orduların Yedi yüz bini, erkek atlı süvari olup[355] süvari atlarının içinde bir tane bile kısrak yoktu. [356]

Her süvarinin başında miğfer ve elinde de, harbe (kargı) vardı. [357] Her bin kişinin başında ise bir Kral bulunuyordu. [358]

Kralların oğullarından veya onların tebaasından hiç kimse geride bırakılmamıştı. [359]

Firavun da; kır atlılar dışında yetmiş bin kara atlı ordusunun başında, Mûsâ Aleyhisselâmı talep ve tâkıb ediyordu. [360]

İsrail Oğullarında Telaş, Heyecan Ve Korku:

Firavun; böylece, orduları ile birlikte Mûsâ Aleyhisselâmla İsrail oğullarının ard-larına düşmüş, deniz de, onları, nasıl kapladıysa, öylece, kaplayıvermişti. [361]

Musa'nın Eshâbı:

"Muhakkak, erişilip yakalandık!" dediler.

(Mûsâ):

"Hayır! Hiç kuşkusuz, Rabb'im, benimle beraberdir.

O, beni, (selâmet) yol(un)a iletecektir! "[362]

Umulur ki, Rabb'iniz, düşmanınızı, helak edecek, sizi, bu yerde hükümdar yapacak ta, sizin nasıl hareket edeceğinize bakacaktır." dedi. [363]

İsrail oğullarından bazıları da:

"Ey Mûsâ! Bize va'd ettiğin yardım ve zafer, nerede kaldı?! [364]

(Ey Mûsâ!) Sen, bize (Peygamber olarak) gelmezden önce de, bize geldiğinden sonra da, biz, işkenceye uğratıldık...'[365]

Onlar, oğullarımızı, boğazlıyorlar, kızlarımızı sağ bırakıyorlardı,

Bugün ise, Firavun, bizi yakalayacak, yakalandığımızda da, bizi, öldürecektir!

Önümüzde deniz, arkamızda da, Firavun var! [366]

Denize girersek, boğuluruz!" dediler. [367]

Denizin suyu, son derece çoğalmış, rüzgâr, denizin dalgalarını, dağlar gibi kaldırıp kaldırıp geri bırakıyordu! [368]

Mûsâ Aleyhisselâm, İsrail oğullarının arkasından, önüne geçti.

Kendisinin yanında kardeşi Hârûn ve Yûşa' b.Nûn Aleyhisselâmlar olduğu halde, dalgaları, birbirine çarpıp köpüren denize bakıyordu. [369]

İsrail oğulları, Mûsâ Aleyhisselâma:

"Bize va'd ettiğin şey nerede?!

Şu deniz, önümüzü, kesti! Firavun ve orduları da, arkamızı kıstı!" dediler. [370]

Ne firara imkân var, ne karara derman var!?" dediler.[371]

Firavun ve orduları; İsrail oğullarına, olanca kinleri ve kızgınlıklarile gelip kavuşmuş bulunuyorlardı.

İş, büyümüş, çetinleşmiş, gözler, yerinden kaymış, yürekler, boğazlara gelmişti. [372]

Yûşa' b.Nûn Aleyhisselâm:

"Ey Kelîmullâh! [373] arkamızdan, Firavunla, önümüzden de, denizle kaplandık!" dedi. [374]

Firavun Hanedanından bir Mü'min de; Mûsâ Aleyhisselâma: "Önünü, şu daniz, Firavun Hanedanı da, arkanı, bürüdü. Nereden geçmekle emrolundun?" diye sordu. Mûsâ Aleyhisselâm:

"Denizden geçmekle emrolundum!"[375] deyince, bu ve başkaları, denizden geçmek üzere, hayvanlarını, denize dalmağa zorladılarsa da, hayvanların ön ayakları, suya, batmağa başlayınca, gerilediler.

Hiç biri, denize girmeğe güç yetiremedi. [376]

Hârûn Aleyhisselâm, ilerleyip denize, Asası ile vurdu.

Deniz, vurulmak istemedi ve:

"Kimdir bu, bana vuran Cebbar?!" diyerek homurdandı. [377]

Yüce Allah, denize Vahy edip:

"Sana, kulum Mûsâ, Asası ile vurduğu zaman; Mûsâ ve yanındakiler, geçecek şekilde oh iki bölüme ayrıl!

Ondan sonra, Firavun ve tarafdarlarının üzerine kapan, birleş!" buyurdu. [378]

Mûsâ Aleyhisselâma da:

"Asanı, denize vur!" diye Vahy etti. [379]

İsrail Oğullarının Denizde Açılan Yollardan Geçip Kurtuluşu Ve Firavunla Ordularının Denizde Boğuluşu:

Mûsâ Aleyhisselâm, denize:

"Ey Ebâ Hâlid! [380] Allah'ın izniyle yarıl!" diyerek[381] Asasını, vurunca, deniz, derhal yarıldı.

Denizin her parçası, kocaman dağ gibi oldu. [382]

Denizde, İsrail oğullarının on iki kabilesi için, on iki yol açılmıştı. [383]

Yüce Allah, bir de, rüzgâr gönderip yaş yolu, kuruttu. (Yürümeye elverişli hale getirdi) [384]

Her kabile, bir yola girip ilerlemeğe başladı.

Yollar, birbirinden duvarlarla ayrılmış gibi olduğu ve bu yollarda gidenler, birbirlerini göremedikleri için, her kabile, yalnız kendisini kurtulmuş sanıyor, diğerleri hakkında:

"Her halde, eshabımız, öldürülmüştür!" diyorlardı. [385]

Mûsâ Aleyhisselâma:

"Eshabımız, nerededir? Onları, göremiyoruz!" dediler.

Mûsâ Aleyhisselâm:

"Siz, yürüyünüz! Onlarda, sizin yolunuzun benzeri bir yol üzerindedirler!" dedi.

İsrail oğulları:

"Onları, görmedikçe, bunu, kabul edemeyeceğiz!" dediler. [386]

Bunun üzerine, Mûsâ Aleyhisselâm, Yüce Allah'a dua etti.

Yüce Allah da, o yolları, her birileri için, ön önündekinden, en sonuncusuna kadar, hepsini, bakıp birbirlerini görebilecekleri şekilde kemerler haline getirdi. [387]

Mûsâ Aleyhisselâmla yanında bulunanlar, böylece, toptan kurtulduktan sonra, Yüce Allah; Firavunla ordularını, denize yanaştırdı. [388]

Firavun ve arkadaşları, yaklaşıp ta, denizin yarıldığını, gördükleri zaman; Firavun:

"Denizin, benden, benim heybetimden korktuğunu, düşmanlarıma yetişip onları, öldüreyim diye benim için nasıl açıldığını, görmüyormusunuz?!" dedi. [389]

Firavun; Mûsâ Aleyhisselâmla İsrail oğullarını yakalamak üzere, deniz yollarına girmek istediği zaman, Firavunun Vezir'i Hâman:

"Ben, bu yere defalarca uğramışımdır. Bu günüme kadar, burada, böyle bir yol görmüşlüğüm yoktur.

Ben, korkuyorum: bizim helakimiz, eshabımızın helakleri için, bu yolun şu adam tarafından kurulmuş bir tuzak olmadığından emîn değilim!" dedi

ise de, Firavun, onun sözünü dinlemedi. [390]

Firavunun atı, deniz içindeki yola girmekten çekindi.

O sırada, Cebrail Aleyhisselâm, bir kısrak üzerinde gelip Firavunun atının önünde durdu.

Erkek at, onu, kokladıktan sonra, Cebrail Aleyhisselâm, kısrağını, denizdeki yola sürdü.

Firavunun atı da, hemen onun ardına düştü.

Firavunun orduları, Firavunun, denizde açılan yola girdiğini görünce, onlar da, Firavunla birlikte deniz yollarına girdiler.

Cebrail Aleyhisselâm, önde, Firavun ve orduları da, ona tâbi olarak gittiler. Mikâil Aleyhisselâm ise, arkada, at üzerinde durup gerideki kavmi!, "Sahibinize, kavuşunuz!" diyerek teşvik ediyor, gayrete getiriyordu.

Cebrail Aleyhisselâmın, denizden ayrılacağı zaman, önünde, denizden dışarıya çıkmayan ve Mikâil Aleyhisselâmın arkasında da, denizin içine girmeyen hiç kimse kalmamıştı ki, denizin kocaman dağlar gibi havaya kalkmış bulunan su yığınları, Firavunla, ordularının üzerine kapanmağa başlayınca, Firavun[391]:

"İnandım: gerçekten, İsrail oğullarının iman ettiğinden başka İlâh yok!

Ben de, Ona teslim olanlardan, Müslümanlardan'ım!"[392] demek zorunda kalmışsa da,

"Şimdi mi?! (Başın dara gelince mi, iman ediyorsun?)

Halbuki, sen, bundan önce (ömür boyunca) isyan etmiş, dâima fesadcılardan olmuştun!

Biz de, bu gün, seni (cansız) bir beden olarak (karada yüksek bir yere atacağız) bırakacağız ki, arkandan geleceklere bir ibret olasın!

Bununla beraber, insanlardan birçoğu, âyetlerimizden cidden gafildirler." buy-rulmuş[393], ye's imanına hiç itibar edilmemiştir. [394]

Çünkü, Yüce Allah'ın, kulları hakkındaki Sünneti, böyle cereyan edegelmiştir:

(Onlar) gazabımızı gördüklerinde: Allah'ın birliğine inandık, Ona, şerik koştuğumuz şeyleri inkâr ettik! dediler.

Amma, gazabımızı gördükleri vakitki imanları, kendilerine fayda verecek değildi.

Allah'ın, kulları hakkında olagelen kanunu, budur.

İşte, kâfirler, bu noktada hüsrana düştüler. [395]

Yüce Allah; Firavun'un da, hem dünyada, hem âhiretteki durumunu da. şöyle açıklamıştır:

"Kendisi de, askerleri de, o yerde (Mısırda), haksız yere büyüklük tasladılar ve hakîkatan, bize döndürülmeyecek/erini sandılar.

Bunun üzerine, biz de, hem onları (Firavun ve ileri gelenlerini), hem askerlerini yakalayıverdik te, denizin içine attık.

Bak! zalimlerin akıbeti nice oldu?

Biz, onları (dünyada, insanları) ateşe davet eden rehberler yaptık.

Kıyamet gününde ise (azaplarının defi hususunda) asla yardıma kavuşturulma-yacaklardır.

Bununla beraber, bu dünyada, biz onların arkalarına lanet de, taktık.

Hele Kıyamet gününde onlar (suratları çirkin/eştirilen) çok menfur (adamlardandır. "[396]

"Hem o (Firavun), Kıyamet günü de, kavminin önüne düşer.

Artık, o, onları, ateşe götürmüştür.

Onların vardıkları o yer, ne kötü bir yerdir! [397]

Cebrail Aleyhisselâm: "Yaratıklar içinde, iki kişiden, birisi, Âdem'e secde etmekten kaçındığı zaman, Cinlerden, İblis'den;

İkincisi de: Ben, sizin, en yüksek Rabbinizim! dediği zaman, Firavundan nefret ettiğim kadar hiç bir kimseden nefret etmemişimdir!" demiştir.[398]

Sahih bir Hadîs-i şerifde de, Cebrail Aleyhisselâmın:

"Yâ Muhammed! Rahmetin, Firavun'a erişmesinden korkarak, denizin, kara balçığından alıp onun ağzını tıkarken, beni, bir göreydin!" dediği bildirilmiştir.[399]

Firavunun Cansız Cesedinin İsrail Oğullarına Gösterilişi:

Denizin; Firavun ve ordularının üzerina kapanırken, dalgaların birbirlerine çarparak çıkarıldıkları dehşetli sesi, İsrail oğulları, işittikleri zaman:

"Nedir bu çığlık?" diye sordular. Mûsâ Aleyhisselâm da:

"Yüce AHâh, Firavunu ve onun bütün yanında bulunanları suda boğup helak etti!" dedi.

İsrail oğulları:

"Sen, onun, insanların muhtaç olduğu hiç bir şeye muhtaç olmadığını görmedin mi?!" dediler. [400]

Onlar[401], onlardan bazıları, Firavunun, ölüp ölmediğine şüphede idiler. [402]

"Firavun, ölmemiştir!" [403]

"O, hiç bir zaman, ölmez!" [404]

"O, suda boğulmamıştır!" [405]

"O, şu anda, bizi, yakalayacak ve öldürecektir!" diyorlardı.

Mûsâ Aleyhisselâm, dua edince[406], Yüce Allah, denize, emretti.

Deniz, onu, zırh gömleği üzerinde bulunduğu halde, [407] su üzerine kaldırdı!

İsrail oğulları, onu, üzerindeki zırh gömleğinden tanıdılar. [408]

Denizin, sahile attığı Firavunun cesedi, kızıl bir öküzü andırmakta idi.

İsrail oğulları, onu, seyrettiler. [409]

Nihayet, onun öldüğüne kanâat getirdiler, [410] ve:

"Evet! Yâ Mûsâ! Bu, Firavundur! Gerçekten, denizde boğulmuştur!" dediler.

İsrail oğullarının kalblerinden şüphe gidince, deniz, Firavunu, önceden olduğu gibi, yuttu. [411]

Mûsâ Aleyhisselâmın İsrail Oğullarını Selâmetle Geçirdiği Ve Firavunla Ordularının İçinde Boğuldukları Deniz:

Mûsâ Aleyhisselâmın, İsrail Oğullarını, selâmetle içinden geçirip karaya çıkardığı, Firavunla ordularının içinde boğuldukları deniz; Kulzum denizi olup[412] 3. iklimde, 56 derece 30 dakika boylamda; 28 derece 20 dakika enlemde bulunan ve Kızıl Deniz'in Suvays (Süveyş) Körfezi'ni oluşturan kesimi idi.

Deniz sahilindeki Kulzum şehri ile Mısır'ın arası, 3 günlüktür. [413]

Kulzum: Mısırla Mekke arasında, Tur dağına yakın, eski ve harap bir beldenin ismi olup yerine, Suvays (Süveyş) şehri kurulmuştur.

Suvays (Süveyş) denizi de, denilen Kulzum denizine de, giren ve binenlerin çoğunu yuttuğu için, Kulzum ismi verilmiştir. [414]

İngiliz Araştırma Ekiplerince Kızıldeniz Sahilinde Toprak Altından Çıkarılıp Londra British Müzesi'nde Teşhir Edilen ve Denizde Boğulan Firavun'a Âid Olması Kuvvetle Muhtemel Bulunan Mumyasız, Hiç Bozulmamış Cesed Hakkında Zafer Dergisi'nin Mayıs 1983 Tarihli 77. Sayısında Yayınlanan Teşhis Yazısı:[415]

3000 Yıllık Mucize

Dr.Müh. Celâl EDİZ

Londra'daki ünlü British Müzesi'ni gezenlerin hayret ve dikkatle izledikleri bir bölüm vardır. Mumyalar bölümü.

Bu bölümdeki en dikkat çeciki cesed ise, cam bir fanus içinde bulunan ve secde vaziyetinde duran bir insana aittir. Bu cesedin bütün organları tamdır. Hatta başındaki sararmış saçları ile sakalları dahi rahatlıkla görülebilmektedir.

Cesedin en hayret verici özelliği ise mumyalanmamış oluşudur. Bilindiği gibi mumyalanmış cesedlerin iç organlarından bazıları çıkarılmış ve diğer kısımları ilaçlanmış durumdadır. Oysa ki bu cesede el sürülmemiş ve hiç bir kimyevî muamele yapılmamıştır.

Acaba cesedlerin birkaç haftada tamamen bozulduğu bilinen bir gerçek iken, bu cesed nasıl olmuş da 30 asır boyunca çürümemiştir, dağılmamıştır?

Ve mumyaların dahi zamanla bozulduğu bilinen dünyada bir eşi daha bulunmayan bu cesedin bozulmamasındaki sır nedir?

Bu sırrın çözümünü mukaddes kitabımız Kur'an'a bırakıyor ve 1400 sene öncesinden bildirilen ve günümüzde açıklığa kavuşan bu hadiseyi, ayetlere dayanarak açıklıyoruz.

Hadisenin anlatıldığı ayet-i kerimelerin numaralarını tek tek verecek ve bunların meallerini kelimesi kelimesine aktaracağız. Böylelikle mukaddes kitabımızın büyük bir mucize olduğu bir kere daha gösterilmiş olacaktır.

Ele alacağımız ayetler, Hz. Musa'nın (A.S.) firavun ile olan mücadelesini, ibretli bir şekilde gözler önüne sermektedir.

Hz. Musa (A.S.) M.Ö. 1200 yıllarında yaşamış ve hayır ile şer arasındaki mücadele, onun zamanında da devam etmiştir.

Bilindiği gibi firavun, onun can düşmanıdır. Bir rüyasında, doğacak bir erkek çocuğun kendisini öldürüp saltanatına son vereceğini gören firavun, yeni doğan bütün erkek çocukların öldürülmesini emretmiş, fakat Allah, Hz. Musa'yı (A.S.) muhafaza ederek, ileri yaşlarda peygamberlikle şereflendirmiştir.

Firavunun Hz. Musa (A.S.) ile onun mücadelesi onun peygamber olmasından sonra daha da hız kazanır. Firavun, Hz. Musa (A.S.) ile ona iman eden Beni İsrail kabilelerine pek çok eza ve cefaya başlamıştı. Bunun üzerine Hz. Musa (A.S.) ve ona tâbi olanların Mısır'dan çıkıp gitmelerine taraf-ı ilâhiden müsaade verildi. Bundan haberdar olan Firavun, pek kuvvetli bir ordu ile bunları takibe başladı.[416]

Hz. Musa (A.S.) bu takipten kurtulmak için Cenab-ı Hakkın şevkiyle Kızıl-deniz kenarına kadar gelmişti. Önlerinde düşman gibi deniz, arkalarında da deniz gibi düşman vardı. İşte bu dehşetli vaziyette iken Allah'ın emriyle Hz. Musa (A.S.) asasını denize vurdu. O anda bir mucize olarak deniz yarıldı ve açılan yoldan geçerek selamet sahiline ulaştılar. [417]

Firavun ve askerleri İsrailoğullarını takip ederken, denizin ayrılmış olan sularını dehşetle görmüşler, fakat kin ve düşmanlıklarından dolayı bir anlık tereddütten sonra onlar da deniz içinde açılan yola girerek takibe devam etmişlerdi. Ancak denizin ayrılmış olan suları tekrar birleşmeye başlamış ve sonunda Firavunla birlikte bütün ordusu, tek bir kişi dahi kurtulamadan sulara gömülmüştür. [418]

Yine aynı mealde olan Yunus suresinin 90. ayeti, aynen şöyledir:

– İsrailoğullarını denizden geçirdik. Firavun ve askerleri haksızlık ve düşmanlıkla artlarına düştüler. Firavun boğulacağı anda: "İsrailoğullarının iman ettiğinden başka (Allah) olmadığına inandım, artık ben de müslümanlardanım" dedi.

Fakat Cenab-ı Hak firavunun imanını kabul etmemiş ve ona Cebrail (A.S.) vasıtası ile şöyle hitap buyurmuştur:

– Ona: "Şimdi mi inandın, daha önce baş kaldırmış ve bozgunculuk etmiştin." dendi.[419]

Yine aynı surenin 92. ayetinde ise şöyle buyrulmaktadır: "Felyevme münecciyke bi bedenike..." Suda gark olan Firavun'a der.

"Bugün senin gark olan (Boğulan) cesedine necat (Kurtuluş) vereceğim." [420]

"Ta ki, senden geridekilere bir ibret olsun. Ve şüphe yok ki, nastan (insanlardan) birçokları bizim ayetlerimizden (Delillerimizden) elbette gafillerdir."[421]

Evet, Kur'an haktır ve hakikattir. Ve hiçbir hükmü yanlış çıkmamıştır. Ayetlerde gayet bariz bir şekilde belirtilen firavun hadisesi de, bunun bir başka örneğidir. Çünkü aradan asırlar geçmiş ve dünyada bir başka eşi

bulunmayan o cesed, 3000 yıllık bir mucizeyi gözler önününe sermek üzere asrımızın sahillerine (92. ayette belirtilen yere) atılmıştır.

Cesedin bulunduğu yer, son derece dikkat çekicidir ve bu mucizenin isbatı için oaşlıbaşına yeterli bir delildir. Çünkü cesed, hadisenin meydana geldiği yerde, kızıideniz'in kenarındaki Cebelein mevkiinde bulunmuş ve onu kızgın kumlar arasından çıkaran İngiliz araştırma ekibi tarafından ülkelerine götürül-

Cesedlerin yaşını tesbit etmekte uygulanan metodların, günümüzde kesin

bir SOnuÇ vermediği kabul edilmektedir.[422] Fakat Karbon 14 metodunun uygulandığı bu cesedin en az 3000 senelik olduğu, yani Hz. Musa (A.S.) devrinde yaşadığı bilinmektedir, ouıün du delillerin, mucizenin isbatı için yeterli olduğu ortadadır. Çünkü ayet

ve tefsirler, hadiseyi her bakımdan teyid eder mahiyettedir.

Mesela 1144 yılında vefat eden Zemahşerî, Yunus suresinin 92. ayetinin tefsirini aynen şu şekilde yapmakta ve kendisinden 8 asır sonra bulunacak olan bu cesedi, âdeta görür gibi tasvir etmektedir.

"... Seni, deniz kenarında bir köşeye atacağız... Cesedini tam, noksansız ve bozulmamış halde, çıplak ve elbisesiz olarak, senden asırlar sonra gele-ceKiere dır ioret olmak üzere koruyacağız. [423]

Ayet ve tefsirlerde, firavun cesedinin "tam" olacağının bildirilmesi, onun mumyalanmamış durumda olacağını da isbat etmektedir. Çünkü mumyalanmış cesedlerin iç organları eksiktir. O halde, bir benzeri daha bulunmayan bu cesed, ayet ve tefsirlere bu noktadan da uygunluk arz etmektedir.

Evet, bir cesedin 3000 yıl muhafaza edilmesi, mukaddes kitabımızın sahibi olan Rabbimizin kudretine, elbette ağır gelmeyecektir. Ancak bizler, o secde vaziyetindeki cesedden ibret almalı ve Rabbimizin kudreti karşısında secdeye varmalıyız.[424]

Yûş'a Ve Kâlib Aleyhisselâmların Mısır Şehirlerine Gönderilişi:

Yüce Allah; Mûsâ Aleyhisselâmla bütün İsrail oğullarını, denizden selâmetle karaya çıkardığı, Firavunla ordularını denizde boğduğu zaman, Mûsâ Aleyhisselâm,[425] , on ikişer bin kişilik iki orduyu, Yûşa' b.Nûn Aleyhisselâmla Kâlib b.Yu-fenna Aleyhisselâmın kumandası altında Firavunun şehirlerine gönderdi.

Yüce Allah; o şehirlerin Ulularını, Başkanlarını, kumandanlarını ve savaş erlerini denizde boğmuş; oralarda, kadınlar, çocuklar ve ihtiyarlardan başka kimseler kalmamış, şehirler, bomboş hale gelmişti.

Yûşa' ve Kâlib Aleyhisselâmların orduları, Firavunun beldelerine girip oralarda buldukları malları ve hazineleri iğtinam ettiler.

Ganimet mallarından taşıyabildiklerini, taşıdılar, taşlamadıklarını da, başka bir kavme sattılar. [426]

Yûşa' b.Nûn Aleyhisselâm, Firavun halkının üzerine, onlardan birisini Vekil tâyin edip yanındaki Müslümanlarla birlikte ve pek çok ganimet almış ve Allah'a hamd ve şükre dalmış olarak Mûsâ Aleyhisselâm yanına döndü. [427]

İsrail Oğullarının Tapmak İçin Mûsâ Aleyhisselâmdan Put İstemeleri:

Yüce Allah; İsrail Oğullarının -Tapmak üzre- Mûsâ Aleyhisselâmdan nasıl put istediklerini, Kur'ân-ı Kerim'de şöyle açıklar:

"İsrail oğullarını, denizden geçirdik.

Hemen, putlarının önünde tapan bir kavme rastladılar:

"Ey Mûsâ! Onların nasıl tanrıları varsa, sen de, bize, öyle bir tanrı yap!" dediler. Mûsâ:

"Siz, cidden, ne kadar cahillik eder bir kavimsiniz!

Hiç şüphe yok ki, bunların, içinde bulundukları (din), helake mahkûmdur.

(İbadet diye) yapmakta oldukları şey de, boşunadır.

İlâh olarak size, Allah'dan başkasını mı arayacakmışım?!

Halbuki, O, sizi, âlemlerin üstüne geçirmiştir.

Hani, sizi, Firavun Hanedanından kurtarmıştık.

Onlar ki, size, azabın kötüsünü yüklüyorlardı: Oğullarınızı, öldürüyorlar, yalnız kızlarınızı sağ bırakıyorlardı.

Bunda, size, Rabb'inizden, büyük bir imtihan vardı. "[428]

Mûsâ Aleyhisselâmın uyarısı üzerine, İsrail oğulları, put istemeyi bıraktılar. [429]

İsrail oğullarının rastladıkları kavm, inek heykeline tapmakta idi.

Kendilerine, sorulunca, ona, tapmadıklarını, zaruret halinde, onlardan yararlandıklarını ve zararlardan, onlarla korunduklarını, onlarla rızıklandırıldıklarını söylemişler, kendilerinden bazı cahiller de, onları, doğrulamışlardı.[430]

Mûsâ Aleyhisselâmın Tûr Dağına Gidişi:

Mûsâ Aleyhisselâm; Mısırda iken, Yüce Allâh'dan telakki eylediği Vahy'e dayanarak; Mısırdan çıkışlarından, düşmanlarının helaklerine kadar olanları ve geriye bırakılanları içine alan bir Kitab getirmeyi, İsrail oğullarına va'd etmişti.

Yüce Allah; Firavunu ve Firavunun kavmini helak edip İsrail oğullarını, onların elinden kurtardığ.ı düşmanlarından, emîn bir hale getirdiği zaman[431]; İsrail oğulları, bir Kitab ve Şeriat bulunmadığı için[432], Mûsâ Aleyhisselâma:

"Ey Mûsâ! Bize, va'd etmiş olduğun kitabı, getir!" dediler.

Mûsâ Aleyhisselâm da, bunu, Rabb'inden diledi. [433]

Bunun üzerine, Yüce Allah, Mûsâ Aleyhisselâma:

Tür dağına gelerek, Kendisine ibadet ve münâcaatta bulunmasını, Vahy etti.

Cebrail Aleyhisselâm, Onu, götürmek üzere, Hayat Atı denilen At üzerinde geldi.

Sâmirî, onu, görünce:

"Bu At için, muhakkak, önemli bir hal ve şan vardır!" dedi ve At'ın tırnağının bastığı yerden bir avuç toprak aldı. [434]

Sâmirî Mûsâ b.Zafer[435]; öküze tapan Bâcerma halkından olup[436] Mısıra gelmiş ve İsrail oğulları arasında, Müslüman olduğunu açıklamış[437], kendisi Ku-yumcu[438], dışı Müslüman, içi, münafık bir adamdı[439].

Mûsâ Aleyhisselâm; Tûr'a giderken, kendisinin yerine, Hârûn Aleyhisselâmı, İsrail oğullarının başına, Vekil bıraktı.

Onlara, Tûr'da otuz gece -Yüce Allah, bunu, kırka çıkardı- kaldıktan sonra, döneceğini va'd etti. [440]

Mûsâ Aleyhisselâm, Tûr dağına çıktı.

Yüce Rabb'i, Onunla, konuştu.

İsrail oğulları hakkında, ona, emirler verdi. [441]

Sâmirî'nin İsrail Oğullarını Buzağıya Taptırışı:

Hârûn Aleyhisselâm; İsrail oğullarına:

"Ey İsrail oğulları! ganimet, size helâl değildir.

Kıbtîlerden, emaneten almış olduğunuz süs eşyaları ise, ganimettir. Onların hepsini, bir araya toplayıp kazacağınız bir çukura gömünüz!

Mûsâ gelip te, onları, size helal kılarsa, çukurdan çıkarıp alınız. Aksi olursa, sakın, onlardan, hiç bir şey yemeyiniz!" dedi. [442]

Yüce Allah'ın; Mûsâ Aleyhisselâm için tayin ettiği ve on gece ile de, kırka tamamladığı müddetten otuzu, geçince, Sâmirî, İsrail oğullarına:

"Firavun Hanedanından, emaneten aldığınız ve onların, felâkete uğramaları üzerine, size kalan süs eşyalarını, getiriniz!" dedi.

Getirdiler ve ona, verdiler.

Sâmirî de, onlardan, bir erkek buzağı heykeli yaptı.

Cebrail Aleyhisselâm in atının ayağının bastığı yerden almış olduğu bir avuç topraktan birazını, onun karnına koyup ortaya, böğüren bir buzağı çıkardı. [443]

İsrail oğullarına:

"İşte, sizin İlâhınız ve Mûsânın İlâhı, budur!

Fakat, Mûsâ, onu, burada unuttu da, aramağa gitti." dedi. [444]

İsrail oğullarından Hârûn Aleyhisselâmla birlikte bulunan on iki bin kişiden başka, hepsi, bir benzeri daha görülmeyen bir sevgi ile buzağıya bağlanıp[445] tapmağa başladılar. [446]

Hârûn Aleyhisselâm, onlara:

"Ey kavmim! Siz, bununla (Buzağı ile) ancak, imtihana çekildiniz.

Sizin hakîkî Rabb'iniz, Rahman'dır.

Haydi, bana tâbi olunuz,benim emrime itaat ediniz!" dedi.

Onlar ise:

Biz, Mûsâ bize dönüp gelinceye kadar, ona (buzağıya tapmakta) kaim ve dâim olmaktan katiyen ayrılmayacağız!" dediler.'[447]

Hârûn Aleyhisselâm ile İsrail oğullarından, onunla birlikte bulunan kimseler, buzağıya tapanlara karşı, ayaklandılarsa da, onlarla savaşmadılar. [448]

Sâmirî'nin ziynet eşyasından eriterek yapıp İsrail oğullarını azdıran (Böğüren Buzağı Heykeli) hakkında Eshab-ı kiramdan İbn.Abbas:

"Hayır! Vallahi, hiç bir zaman, onun içinde ses bulunmamış, ancak, yel, arka deliğinden girer, ağzından çıkar da, bu seslenme, bundan ileri gelirdi." de-miştir. [449]

Bunun için, Yâkubîde; Buzağı heykelinin, karnına giren yel'in, onu buzağı gibi seslendirdiğini söylemiştir. [450]

Yüce Allah; Mûsâ Aleyhisselâma, İsrail oğullarının, kendisinin arkasından nasıl saptıklarını, buzağıya taptıklarını haber verdi. [451]

Hâdisenin Yüce Allah Tarafından Açıklanışı:

Yüce Allah; Mûsâ Aleyhisselâmın, Tûr'a ne için gittiğini, orada ne kadar kaldığını, neler olduğunu, kendisinin arkasından İsrail oğullarının neler yaptıkların, Mûsâ Aleyhisselâmın, onlara ve Hârûn Aleyhisselâma nasıl kızdığını, Kur'ân-ı Kerim'-de şöyle açıklar:

"Mûsâ ile otuz gece (ibadet ve münâcatta bulunması için) sözleşmiştik ve ona, bir on gece daha kattık. Bu suretle Rabb'ının tayin buyurduğu vakit, kırk gece olarak tamamlandı.

Mûsâ, kardeşi Harun'a:

"Kavmimin içinde, benim yerime geç. (Onları) İslah et!

Fesadcıların yoluna uyma!" dedi.

Vaktâ ki, Mûsâ (ibadet için) tâyin ettiğimiz vakitte geldi.

Rabb'i, ona (İlâhî sözünü) söyledi.

(Mûsâ):

"Rabb'im! (Cemâlini) göster bana (ne olur?) Seni, göreyim!" dedi.

(Rabb'i, ona):

"Beni, katiyen göremezsin!

Fakat, şu dağa bak! Eğer, o, yerinde durabilirse, sen de, beni, görürsün!" buyurdu.

Derken, Rabb'i, o dağa[452] tecellî edince, onu, param parça ediverdi!

Mûsâ da, baygın (bir halde) yere düştü!

Ayılınca:

"Seni, tenzih ederim. Tevbe ettim Sana!

Ben, iman edenlerin ilkiyim!" dedi.

(Rabb'i, ona):

"Ey Mûsâ! Ben, seni, Risâletimle, Kelâmımla (zamanındaki) bütün insanlardan mümtaz kıldım.

Şimdi, sana, şu verdiğimi al! ve şükreden/erden ol!" buyurdu.

Biz, onun için, levhalarda her bir şeyi, Mev'izaya ve (hükümlerin) tafsiline âid her şeyi yazdık.

Haydi, bunları, kuvvetle (ciddiyet ve azim ile) tut!

Kavmine de, onun en güzel (hükümleri)ni, tutmalarını, emret!

Size, ileride fâsıkların yurdunu göstereceğim.

Yer yüzünde haksızlıkla kibirlenenleri, âyetlerimi idrâk)den çevireceğim.

Onlar, her âyeti görseler, ona, inanmazlar.

Doğru yolu görseler de, onu, bir yol edinmezler.

(Fakat) azgınlık yolunu, görürlerse, yol diye işte, onu, tutarlar.

Bu âyetlerimizi, yalan saydıklarından, onlardan, gafil olmalarındandır.

Halbuki, âyetlerimizi ve Âhirete kavuşacaklarını yalan sayanların bütün işledikleri, boşa gitmiştir.

Onlar, yapmakta olduklarından başkası ile mi cezalandırılacaklardı ya[453]

(Rabb'i, Musa'ya):

"Ey Mûsâ! Seni, kavminden (ayrılıp böyle gelmekte) acele ettiren nedir?" buyurdu.

(Mûsâ):

"Onlar, işte, onlar da, benim ardımca (geliyorlar)

Ben, sana yönelerek acele ettim ki, yâ Rab! (benden, daha çok) hoşnud olasın!" dedi. (Rabb'i):

"Biz, senden sonra, kavmini, imtihan ettik.

Sâmirî, onları, azdırdı!" buyurdu.

Mûsâ, derhal, öfkeli ve tasalı olarak kavmlına döndü:

"Ey kavmim! Rabbiniz, size, güzel bir va'd ile söz vermedi mi?

Yoksa (ayrılışımın üzerinden) sizce, çok zaman mı (geçip) uzandı?

Yahud, Rabbinizden, bir gazab vâcib olmasını mı istediniz de, bana olan va'di-nizden caydınız?!" dedi.

(Kavmi):

"Biz, sana verdiğimiz sözden, kendimize mâlik olarak caymadık.

Fakat, biz, o kavmin (Kıbtîlerin) zînetinden, bir takım ağırlıklar, yüklenmiştik te, onları, (ateşe) atmıştık.

Sâmirî de, (kendi zînetini) böylece atmıştı." dediler.

Hulâsa, o, kendilerine, böğüren bir buzağı heykeli (döküp) çıkarmıştı.

(Gerek o, gerek onun avenesi):

"İşte, sizin de, Musa'nın da, İlâh'ı budur!

Fakat, Mûsâ unuttu!" demişlerdi.

Bilmiyorlarmıydı ki: o (buzağı), onlara hiç bir sözle mukabele edemiyor, onlara, ne bir zarar, ne de, bir yarar vermek kudretine mâlik olamıyordu? [454]

"Mûsâ, kavmine, öfkeli ve tasalı döndüğü zaman:

"Size bıraktığım şu makamımda, arkamdan ne kötü işler yapmışsınız?

Rabbinizin emrini (beklemeyip) acele ettiniz ha?!" dedi.

Elindeki Levhaları (yere) bırakıverip[455] kardeşinin başından tuttu. Kendine doğru çekiyordu.

(Hârûn):

"Anam oğlu! Bu kavim, beni, cidden zayıf gördüler (hırpaladılar).

Az kaldı ki, beni, öldüreceklerdi!

Sen de, bana, bari, böyle, düşmanları sevindirecek harekette bulunma! Beni, zâlimler gürûhuyle bir tutma!" dedi. [456]

Mûsâ:

"Ey Hârûn! Bunların saptıklarını, gördüğün zaman, bana, tâbi olmaktan, seni, meneden ne idi?

Sen, benim emrime isyan mı ettin?" dedi.

(Hârûn):

"Ey anamın oğlu! sakalımı, başımıfn saçını) tutma!

Hakîkat, ben, senin:

"İsrail oğulları arasında ayrılık çıkardın, sözüme, bakmadın! diyeceğinden korktum" dedi.

(Mûsâ):

"Ya senin zorun ne idi ey Sâmirî?" dedi.

O da:

"Ben, onların görmediklerini, gördüm:

Binâenaleyh, o Elçinin izinden bir avuç (toprak) alıp (erimiş ziynet eşyasının içine) attım.

Bunu, bana, nefsim hoş gösterdi, böyle!" dedi.

(Mûsâ):

"Haydi, (defol) git!

Çünkü, senin hayatın boyunca (nasibin: benimle) temas etmeyiniz! demendir.

Sana, senin için, hiç şüphesiz, asla vazgeçilemeyecek bir ceza günü de, vardır.

Üstüne düşüp taptığın ilâhına bak!

Biz, onu, yakacağız. Sonra da, onu, parça parça edip denize atacağız!

Sizin İlahınız, ancak, kendisinden başka hiç bir İlâh bulunmayan Allâh'dır.

Onun ilmi, her şeyi, kuşatmıştır!" dedi. [457]

Vaktâ ki (İsrail oğulları, buzağıya tapmaktan) çok pişman oldular ve kendilerinin, muhakkak, saptıklarını gördüler:

"Ey Rabbimiz! Bize acımaz, bizi bağışlamazsan, her halde, en büyük ziyana uğrayanlardan olacağız!" dediler. [458]

(Mûsâ):

"Ey Rabb'im! Beni de, kardeşlerimi de, yarlığa! Bizi, rahmetinin içine sal! Sen, esirgeyenlerden, daha esirgeyensin!" dedi.

"Şüphe yok ki: buzağıya (ilâh diye) tutunanlara, Rab'larinden bir gazab dünya hayatında da, bir horluk erişecektir.

İşte, biz, (Allah'a karşı) yalan düzenleri, böyle cezalandırırız.

Kötülükler işleyip te, sonra, ardından tevbe ve bununla beraber iman edenler(e gelince): şüphesiz ki, Rabb'in, bunun ardından (tevbe ve imanlarından sonra) elbette (kendilerini) yarlıgayıcıdır, hakkıyle esirgeyicidir.

Vaktâ ki, Musa'dan, o öfke uzaklaşıp sükûn hasıl oldu.

(Yere bıraktığı) Levhaları, aldı.

Onun bir nüshasında (şu da, yazılı idi):

(Sapıklıktan kurtulup) Hidâyet(e), (Azabdan sıyrılıp) Rahmet(e kavuşmak), o kimselere mahsustur ki; onlar, Rab'terinden korkarlar. "[459]

Sâmiri'nin Ve Yaptığı Buzağı Heykelinin Akıbeti:

Mûsâ Aleyhisselâm; Sâmirî'ye yaklaşmamalarını, onunla düşüp kalkmamalarını, İsrail oğullarına emretti.

Bunun üzerine, Sâmirî, ne kimse ile ülfet eder, ne de, kendisiyle ülfet olunur bir hale geldi.

Hiç kimse, onun yanına yaklaşmaz ve hiç kimse, ona dokunmazdı. O halde olarak ölüp gitti. [460]

Sâmirînin yapmış olduğu buzağı heykeli de, ateşte yakılıp toz haline geldikten sonra, denize atıldı. [461]

Tevbe Etmek Üzere Seçilen Yetmiş Kişinin Tur'daki Davranışları Ve Akıbetleri:

Mûsâ Aleyhisselâm; Tûr-i Seynâ'nın karşısında konaklamış bulunan[462] İsrail oğulları arasından seçtiği yetmiş kişiye[463]:

"Benimle birlikte, gidiniz de, yaptığınız şeyden dolayı, Allah'a tevbe ediniz!

Kavminizden, arkanızda bıraktığınız kimseler için de, tevbe dileğinde bulununuz!

Oruç tutunuz!

Temizleniniz ve elbiselerinizi de, temizleyiniz!" dedi.

Onları, Rabb'inin tâyin ettiği vakitte Tûr-i Seynâ'ya götürdü.

Mûsâ Aleyhisselâm; Yüce Allah'ın katına, ancak, Onun izni ve bildirmesiyle, varırdı.

Mûsâ Aleyhisselâmın yanında, Cenâb-ı Hakk'la buluşmak için giden bu yetmiş kişi:

"Bizim için dile de, Rabb'imizin Kelâmını işitelim!" dediler. Mûsâ Aleyhisselâm: "Dileyeyim." dedi.

Tûr dağına yaklaştığı zaman, dağın üzerine, bir bulut sütunu dikildi, dağın tümünü kapladı!'

Mûsâ Aleyhisselâm, yanaşıp bulutun içine girdi. Yetmiş kişilik cemaatına da: "Yaklaşınız!" dedi.

Mûsâ Aleyhisselâm, Rabb'i ile konuşmağa başladığı zaman, alnında öyle bir nûr parladı ki, Âdem oğullarından hiç kimse, ona, bakamazdı!

Bu nûr'un üzerine, bir de, perde örtüldü ve o, yetmiş kişi de, yaklaşıp bulutun içine girince, secdeye kapandılar.

Yüce Allah'ın Kelâmını, işitmeye başladılar.

Yüce Allah, Mûsâ Aleyhisselâma, emir ve nehiylerde bulunuyor. [464]

"Şunu, yap! Bunu, yapma!" buyuruyordu. [465]

Mûsâ Aleyhisselâma verilecek emirler, sona erdiği zaman, bulut, Mûsâ Aley-hisselâmın üzerinden açıldı.

Mûsâ Aleyhisselâm, onların yanına geldi.

Onlar, Mûsâ Aleyhisselâma:

"Biz, Allah'ı, apaçık görünceye kadar, sana, katiyen inanmayız!" dediler.

Derken, kendilerini, bir yıldırım yakaladı da, ruhları, bedenlerinden uçup ölü-verdiler! [466]

Mûsâ Aleyhisselâm, kalkıp[467] ağlayarak Rabb'ine yalvarmağa başladı: "Ey Rab'im! Ben, İsrail oğullarının yanına gittiğim zaman, ne diyeyim? Sen, onların hayırlılarını! helak etmiş bulunuyorsun?

Ben, şimdi, yanımda onlardan, tek kimse bile bulunmaksızın İsrail oğullarının yanına dönüyor olduğuma göre, onlar, beni, doğrulamayacaklardır. [468]

Yâ Rab! Eğer, di/eşeydin, onları da, beni de, daha önce helak ederdin.

İçimizden, bir takım beyinsizlerin işlediği (günah) yüzünden, hepimizi helak mi edeceksin?

Zâten, o da, Senin imtihanından başka (bir şey) değildi.

Sen, onunla, kimi dilersen, dalâlete götürür, yine, kimi dilersen (onu da) doğru yola iletirsin.

Sen, bizim Velîmizsin!

O halde, bizi yarlığa!

Bizi, Esirge!

Sen, Yarlıgayıcıların en hayırlısısın!" diyordu. [469]

Yüce Allah, bu yetmiş kişinin, buzağıyı mâbud edinenlerden olduğunu, Mûsâ Aleyhisselâma Vahy ile bildirdi.[470]

Bununla beraber, Kendisine, şükretmeleri için[471] onları, birbiri arkasından diriltip ayağa kaldırdı.

Onlar, dirilirlerken de, birbirlerinin nasıl diriltildik/erini seyrediyorlardı. [472]

İsrail Oğullarının Mûsâ Aleyhisselâma İtaatsızlıkları:

Mûsâ Aleyhisselâm; İsrail oğullarına, Erîhâ'ya, yâni Beytülmakdis toprağına gitmelerini emretti, [473] ve:

"Ey kavmim! Allah'ın, size takdir ettiği mukaddes toprağa giriniz!

Arkalarınıza, dönmeyiniz!

Sonra, nice zararlara uğrayanların haline)a dönmüş olursunuz!" dedi.

(Onlar ise):

"Ey Mûsâ! Doğrusu, orada zorbalar güruhu (Âd kavmi kalıntısı) var!

Doğrusu, onlar, oradan, çıkıncaya kadar, biz, (oraya) katiyen giremeyiz!

Eğer (onlar), oradan çıkarlarsa, biz de, muhakkak (oraya) giricileriz." dediler. [474]

(Peygamberine aykırı davranmaktan) korkmakta olan kimselerden, Allah'ın, kendilerine nimet ihsan ettiği iki er1 h

"Onların üzerine (şehrin) kapısından giriniz!

(Bir kerre), ona girdiniz mi, hiç şüphesiz ki, siz galipsinizdir.

Artık,Allâh'a güvenip dayanınız,(gerçekten) imanetmiş kimse/erseniz!r"dedi. [475]

Onlar ise:

Ey Mûsâ! Onlar (Zorbalar), orada bulundukça, biz, oraya, ebediyen giremeyiz!

Artık, sen, Rabb'inle beraber git! Bu suretle ikiniz (onlarla) harp ediniz!

Biz, mutlaka (burada) oturucularız!" dediler.

(Mûsâ):

'Yâ Rab! Ben, kendimle kardeşimden başkasına mâlik olamıyorum (Sözümü, geçiremiyorum)

Artık, sen, o fâsıklar güruhunun arasını, Sen, ayır!" dedi. [476]

ffillâhV

"Muhakkak, orası, kendilerine, kırk yıl haram kılınmıştır.

Onlar (oldukları) yerde (Tîh çölünde) sersem sersem dolaşacaklardır.

Artık, sen, o fâsıklar güruhu hakkında tasalanma!" buyurdu. [477] "Hani. Mûsâ, kavmine:

Ey kavmim! Ben, size, hakîkaten Allah'ın Peygamberi (olarak gönderilmiş) olduğumu, bildiğiniz halde, niçin beni cezalandırıyorsunuz?!" demişti.

İşte onlar, (hakdan) sapıp eğrildikleri zaman, Allah da, onların kalblerini (hidâyetten) döndürdü.

Allah, fâsıklar güruhuna hidâyet etmez. "[478]

İsrail Oğullarının Tîh Çölünde Kırk Yıl Kalışı:

Mûsâ Aleyhisselâmla İsrail oğulları, Mısırdan çıkışlarının üçüncü ayında, yaz Mevsiminin başında Tîh çölüne girdiler. [479]

Tîh: Seyna'nın kırıdır. [480]

Eyle, Mısır, Kulzum denizi ve Şam'ın Serat dağları arasında bulunmaktadır.[481]

Tîh çölüne girenlerden, kırk yıl içinde Yuşa' b.Nûn Aleyhisselâmla Kâlib b.Yu-fenna Aleyhisselamdan başka, hepsi ölmüşlerdir.[482]

İsrail oğullarından, Mûsâ Aleyhisselâma itaat eden ve onunla birlikte olanları: "Ey Mûsâ! Bize, bunu, ne diye yaptın?!" dediler. [483] Mûsâ Aleyhisselâm, İsrail oğulları aleyhinde dua ettiğine pişman oldu. [484] İsrail oğulları:

"Ey Mûsâ! Burada, bizim için su ve yiyecek nasıl ve nereden sağlanacak" diye sordular.

Yüce Allah, turunç ağaçlarının üzerlerine kudret helvası indirdi, bıldırcın kuşları, düşürdü.

İsrail oğullarından her hangi biri gelip kuşlara bakar, semiz ise, onu, tutar, keser, zaif ise, salardı.[485]

İsrail oğulları:

"Bu, yiyecektir. [486]

İçeceğimiz su, nerededir?" dediler.

Yüce Allah tarafından, Mûsâ Aleyhisselâma, Asası ile taşa vurması emrolundu.

Taştan, her bir kabilenin içeceği su ayrı olmak üzere, on iki pınar fışkırdı. [487]

İsrail oğulları:

"Bunlar, yiyecek ve içecektir.

Gölgeleneceğimiz[488] gölge, nerede?" dediler.

Bunun üzerine, Yüce Allah, onların üzerlerini, bulutla gölgeledi. [489]'

İsrail oğulları:

"Bu da, gölgedir

Giyineceğimiz[490] elbise, nerededir?" dediler.

Bunun üzerine, üzerlerindeki elbiseleri, çocukların, büyüdükçe uzamaları gibi, boylarına göre, uzar, yırtılmaz ve eskimez oldu. [491]

Bundan sonra, İsrail oğulları, Mûsâ Aleyhisselâma tekrar başvurarak bir çeşid yemekten bıktıklarını, buna, daha fazla katlanamayacaklarını söyleyip yerin bitirdiği bakliyattan da, yararlandırılmaları için, Allâha dua etmesini istediler, [492]:

"Bize, kim et yedirecek?

Biz, Mısırda iken, balık, hıyar, kavun, karpuz, pırasa, soğan, sarımsak yerdik!?" dediler.

İsrail oğullarının bu istekleri, Mûsâ Aleyhisselâmı, çok üzdü. [493]

İsrail oğullarının Tîh çölündeki durum ve davranışları, Kur'ân-ı kerimde şöyle açıklanır:

"Biz, onları, on ikiye (o kadar) torunlara (kabileye) ümmetlere ayırdık.

(Tîh'da susayan) kavmi, (Musa'dan) su istediği zaman:

"Asa'nı taşa vur!" diye (Vahy ettik) de, ondan on iki pınar kaynayıp aktı.

İnşaların her kısmı, su içecekleri yeri, iyice belledi.

Onları, üstlerindeki bulutla gölgelendirdik.

Onlara, kudret helvası ile bıldırcın indirdik.

Size, rızık olarak verdiğimiz en temiz ve güzellerinden yeyiniz! (dedik) Onlar, bize zulmetmediler. Fakat, kendilerine zulmediyorlardı. "[494] "... (Onlara demiştik ki): Allah'ın rızkından, yeyiniz, içiniz! (Fakat) yeryüzünde fesadcılar olarak taşkınlık yapmayınız! "[495] "Hani, siz:

Ey Mûsâ! Bir çeşid yemeğe (kudret helvası ile bıldırcın etine) mümkün değil dayanamayız!

O halde, bizim için, Rabb'ine dua et te, yerin bitirdiği şeylerden, sebze, acur, sarımsak, mercimek ve soğan çıkarsın!" demiştiniz.

(Mûsâ da):

O hayırlı olanı, şu daha aşağı olanı ile değiştirmek mi istiyorsunuz?!

(Öyle ise) bir şehire ininiz.

Çünkü (orada) size, istediğiniz (sebzeler) var!" demişti.

Onların üzerine, horluk ve yoksulluk vuruldu.

Onlar, Allah'dan, bir gazaba da, uğradılar.

Bu, onların, Allah'ın âyetlerini inkâr ettiklerinden, Peygamberlerini haksız yere, öldürdük/erindendi.

Bu, isyan ettiklerinden ve (mâsiyetlerde) aşırı gittiklerinden idi. [496]

O zaman, onlara:

Şu şehirde yerleşiniz!

Onun, dilediğiniz yerinden yiyiniz. Hıtta! deyiniz.

Kapısından, hepiniz secde edici olarak giriniz ki, suçlarınızı, yarlıgayalım.

İyi hareket edenlere, ileride daha fazlası ile vereceğiz! denilmişti.

Fakat, içlerinden, o zulmedenler, sözü, kendilerine, söylenenden başka bir şekle soktu.

Biz de, zulmeder oldukları için, üstlerine murdar bir azab (Taun) indirdik." [497]

Bir Maktulün Diriltilip Katilini Haber Verişi:

İsrail oğulları arasında vuku bulup faili bilinemeyen ve bir çok tartışmalara yol açan bir kati hâdisesi, Mûsâ Aleyhisselâma arzedilmiş Mûsâ Aleyhisselâm da:

"Allah aşkına! şu maktulün işi hakkında kimde bilgi varsa, bize bildirsin!" diyerek halka seslenmiş, bu hususta hiç kimsede bir bilgi bulunmadığı görülünce, kendisinin, bunu, Rabb'inden sorup öğrenmesi, istenilmişti. [498]

Bunun üzerine, Yüce Allah, onlara, bir inek boğazlamalarını emretmişti. [499]

Bu hâdise, Kur'ân-ı kerimde şöyle açıklanır:

"Bir zaman da, Mûsâ, kavmine:

Allah, size, her halele, bir inek boğazlamanızı, emrediyor!" demişti.

Onlar:

"Bizi, eğlence mi ediniyorsun?" demişti.

Mûsâ da:

"Ben, câhillerden olmaktan, Allah'a sığınırım!" demişti.

(Onlar, öyle ise) bizim için, Rabb'ine dua et te, onun, ne olduğunu (kaç yaşında olacağını) bize iyice açıklasın." demişlerdi.

(Mûsâ):

Allah, diyor ki: o, ne çok yaşlı, ne de, pek genç değil, ikisi ortası, bir dinç (inek)tir.

Artık, emrolunduğunuz şeyi, yapınız!" demişti.

(Onlar, tekrar):

Bizim için, Rabb'ine, dua et te, onun rengi, nedir? bize, tam açıklasın?" dediler.

Oda:

(Rabb'im) diyor ki:

O, bakanlara ferahlık verecek sapsarı bir inektir!" demişti.

Onlar:

Bizim için, Rabb'ine dua et de, o, nedir? Apaçık anlatsın bize.

Çünkü, bizce, bir çok inekler, birbirlerine benzerler.

Allah, dilerse, (istenilen ineği bulmağa) muvaffak oluruz." demişlerdi.

(Mûsâ):

Rabb'im, buyuruyor ki: o, ne boyunduruğa koşulup arazi sürecek, ne ekin sulayacak bir inek değildir, salmadır.

Hiç alacası da, yoktur." dedi.

Onlar:

"İşte, şimdi, hakikati getirdin (vasfını, tam bildirdin) dediler.

Bunun üzerine, o ineği (bulup) boğazladılar ki, az kaldı (bunu) yapmayacaklardı.

Hani, siz, bir kimse öldürmüştünüz de, onun (katili) hakkında birbirinizle atış-mıştınız.

Halbuki, Allah, sizin gizleyecek olduğunuz şeyi, açığa vurandı.

Onun için, biz, ona (Öldürülen adama, boğazlanan ineğin) bir parçası ile vurunuz!" demiştik.

İşte, Allah, böylece, ölüleri, diriltir, size, âyetlerini, gösterir.

Gerekir ki, aklınızı, başınıza alasınız.ıl[500]

Boğazlanan ineğin bir parçası ile maktule vurulunca, Yüce Allah, maktulü, diriltti.

Mûsâ Aleyhisselâm, ona:

"Seni, kim öldürdü?" diye sordu.

O da: kendisini, kimin öldürdüğünü, haber verdikten sonra, eski ölü haline döndü[501]

Karun Ve Karun'un Mûsâ Aleyhisselâma İftira Edişi Ve Yer Tarafından Yutuluşu:

Karun'un Kimliği ve Yaşantısı:

Karun; Mûsâ Aleyhisselâmın amcasının oğlu olup[502] büyük servet sahibi ve servet azgını idi.

Hazînelerinin anahtarlarını, müteaddid adamlar, zorlukla taşıyabilirdi. [503]

Süslenmiş üç yüz câriye ve dokuz bin adamları yanında bulunduğu halde, halkın yanına çıkardı.

Konağının kapısını altından yaptırmış, duvarlarını, altın levhalarla kap-latmıştı. [504]

Firavun ve Hâman gibi, Karun da, Mûsâ Aleyhisselâmı;

"Çok yalancı bir Sihirbazdırl" diyerek red ve tekzib etmişti. [505]

Mûsâ Aleyhisselâm; Karun'un, kötü tutum ve davranışlarını -akrabası olduğu

için- af ve müsamaha ile karşılardı.[506] Firavun; Karun'u, İsrail oğullarına Vali tayin etmişti. [507] İsrail oğullarına zulmünü ve taşkınlığını, onun vâsıtası ile yapardı. [508]

Karun; Musa ve Hârûn Aleyhisselâmdan sonra, İsrail oğullarının en bilgilisi ve üstünü idi. [509]

Kendisi; İsrail oğulları arasından seçilip -tevbe etmek üzere- Tûr'a götürülen ve orada, Yüce Allah'ın Kelâmını işiten yetmiş kişi arasında idi. [510]

Mûsâ Aleyhisselâm; İsrail oğullarına, zekâtı emredince, Karun, İsrail oğullarını toplayıp onlara:

"Bu, size, oruç, namaz ve bir takım şeyler getirmiş, siz de, onlara katlanmış bulunuyorsunuzdur. Ona, birde, mallarınızı verme külfetini, yüklenecek misiniz?" dedi.

İsrail oğulları:

"Biz, ona, mallarımız(ın zekâtın)ı, verme külfetini, yüklenmeyeceğiz!

Sen, ne görüştesin?" dediler.

Karun:

"Benim görüşüm: İsrail oğullarının fahişesini, ona gönderelim.

Onun, ona, kendisiyle temasta bulunmak istediği iftirasını atmasını[511] ve bunu, ordu dumandanları ve halk arasında yaymasını, emredelim!" dedi.

Öyle yaptılar[512]

Karun; İsrail oğulları arasında bulunan bir fahişeyi; Mûsâ Aleyhisselâma, cinsî münasebette bulunma suçu atmak üzere, kiraladı. Karun; İsrail oğullarının, Meclislerinde toplandıkları gün, Mûsâ Aleyhisselâmın yanına varıp:

"Ey Mûsâ! Hırsızlık edenin, cezası, nedir?" diye sordu.

Mûsâ Aleyhisselâm:

"Eli, kesilmektir!" dedi.

Karun:

"Hırsızlık eden, sen olsan da mı, böyledir?" diye sordu.

Mûsâ Aleyhisselâm:

"Evet!" dedi.

Karun:

"Zina edenin, cezası, nedir?" diye sordu.

Mûsâ Aleyhisselâm:

"Taşlanıp öldürülmektir!" dedi.

Karun:

"Zina eden. sen olsan da. böyle midir" diye sordu.

Mûsâ Aleyhisselâm:

"Evet!" dedi.

Karun:

"Sen. zina etmişsin!" dedi.

Mûsâ Aleyhisselâm:

"Yazıklar olsun sana!

Kiminle etmişim?" dedi.

Karun:

"Filanca kadınla!" dedi.

Mûsâ Aleyhisselâm, hemen o kadını, çağırdı:

"Tevratı, indiren Allah adına, sana, and veriyorum:

Karun, doğru mu söylüyordur?" dedi.

Kadın:

"Madem ki, sen, bana, Allah adına and verdin.

Ben de, Allah için, yemin ederek şehâdet ederim ki: Sen, bu işden berîsin, uzaksın ve Allah'ın Resulüsün!

Ailâh düşmanı Karun, sana, bu suçu atayım diye beni kiraladı!" dedi. Mûsâ Aleyhisselâm, hemen kalkıp secdeye kapandı. [513]

Karun aleyhinde, Allah'a dua edince; Yüce Allah, Mûsâ Aleyhisselâma, boyun eğmesi için, yer'e, emretti. [514]

Mûsâ Aleyhisselâma da:

"Başını, secdeden kaldır! Yer'e, istediğini, emret!" diye vahy etti. [515]

Mûsâ Aieyhisseiâm:

"Ey İsrail oğulları! Yüce Allah, beni, Firavun'a, gönderdiği gibi, Karun'a da, gönderdi.

Kim, onun yanında bulunuyorsa, yerinde kalsın!

Kim, benim yanımda bulunuyorsa, onun yanından ayrılsın!" dedi.

Karun'un yanında iki kişiden başka kimse kalmadı. [516]

Mûsâ Aleyhisselâm, Yer'e:

"Tut onları, yut!" dedi.

Yer, onları, topuklarına kadar, yuttu. [517]

Oniar:

"Ey Mûsâ! Ey Mûsâ" diyerek istimdad ediyorlardı. [518]

Mûsâ Aleyhisselâm, yere:

"Tut oniarı, yut!" dedi.

Yer, onları, dizlerine kadar yuttu! [519]

Onlar:

"Ey Mûsâ! Ey Mûsâ!" diyerek istimdad edip durdular. [520]

Mûsâ Aleyhisselâm, yer'e:

"Tut onları, yut!" dedi.

Yer, onları, bellerine kadar yuttu!

Onlar, yine:

"Ey Mûsâ, Ey Mûsâ!" diyerek istimdad ettiler, durdular. [521]

Mûsâ Aieyhisselâm, yere:

"Tut onları, yut!" dedi.

Yer, onları, boğazlarına kadar yuttu! [522]

Onlar, yine:

"Ey Mûsâ! Ey Mûsâ!" diyerek istimdad ettiler.

Mûsâ Aleyhisselâm, yer'e:

"Tut onları, yut!" dedi.

Yer, onları, yuttu!

Tamamı ile kaybolup gittiler.

Bunun üzerine, Yüce Allah, Mûsâ Aleyhisselâma:

"Ey Mûsâ! Kullarım, senden yardım istediler, durdular. Sen, yardım etmedin!

Eğer, onlar, benden yardım istemiş olsaydılar, muhakkak, onların imdadlarına yetişir, kendilerine, yardım ederdim!" diye Vahy etti. [523]

Diğer rivayete göre:

Mûsâ Aleyhisselâm, Abdest alıp namaz kıldı ve ağladı:

"Yâ Rab! Senin düşmanın, benim eziyyet edicim, benim rüsvay olmamı ve ayıplanmamı, istiyordur.

Beni, onun üzerine, musallat kıl!" diyerek dua etti.

"Yer'e, dilediğini, emret! Sana, itaat edecektir!" diye vahy olundu.

Bunun üzerine, Mûsâ Aleyhisselâm, Yer'e:

"Ey yer! Tut onları, yut!" dedi.

Karun'un konağı sarsıldı.

Yer, Karûnu ve adamlarını, topuklarına kadar, tutup yuttu!

Karun:

"Ey Mûsâ! Bana, acı!" diye sesleniyordu.

Mûsâ Aleyhisselâm:

"Ey Yer! Tut onları yut!" dedi.

Konak, sarsıldı.

Karun ile adamları, dizlerine kadar, yere battılar!

Karun ise, Mûsâ Aleyhisselâma:

"Ey Mûsâ! Bana, acı!" diye yalvarıyor ve sesleniyordu.

Mûsâ Aleyhisselâm:

"Ey Yer! Tut onları yut!" dediği zaman, konak, sarsıldı.

Karun ile adamları, alınlarına, kadar, yere, battılar!

Karun ise, Mûsâ Aleyhisselâma, yalvarıyor:

"Ey Mûsâ! Bana, acı!" diyordu.

Mûsâ Aleyhisselâm, tekrar, yer'e:

"Ey yer! Tut onları, yut!" dediği zaman, yer, Karûnu ve adamlarını konağıyle birlikte tamamıyla yuttu!

Yüce Allah tarafından, Mûsâ Aleyhisselâma:

"Ey Mûsâ! Sen, çok katı davrandın!

İzzet sıfatım hakkı için, onlar, bana seslenmiş olsalardı, davetlerine icabet ederdim!" buyruldu. [524]

Rivayete göre, Karun ve adamları, Kıyamete kadar, her gün, bir insan boyu, yerin dibine geçirilmektedir! [525]

Karun, helak olduğu zaman, İsrail oğulları:

"Musa, onu, ancak, konağını ve servetini ele geçirmek için, helak etti!" dediler.

Karun'un helakinden üç gün sonra da, Yüce Allah, bütün konak ve mallarını, yere yutturdu! [526]

Kur'ân-ı Kerimin Karun Hakkındaki Açıklaması:

Kur'ân-ı Kerim'de, Karun'un durumu ve akıbeti şöyle açıklanır: "Aslında, Karun, Musa'nın kavmindendi. Fakat, o, onlara karşı serkeşlik etti.

Biz, ona, öyle hazîneler verdik ki, anahtarlarını taşımak bile) güçlü kuvvetli büyük bir cemaata ağır geliyordu.

O vakit, kavmi(nden Mü'min olanlar) ona; şöyle demişti:

Şımarma! Çünkü, Allah, şımarıkları, sevmez.

Allâh(ın), sana verdiği (maldan harcayıp) Âhiret yurdunu ara!

Dünyadan, nasibini de, unutma!

Allah'ın, sana ihsan ettiği gibi, sen de, (insanlara sadaka vererek) ihsanda bulun.

Yer (yüzünde) de, fesad arama.

Çünkü, Allah, fesadcıları, sevmez.

(Karun) dedi ki:

Bu (servet), bana, ancak, bende olan ilimle (ilim sayesinde) verilmiştir.

(O, madem ki, âlimdi) kendisinden önceki nesillerden, kuvvetçe ondan daha üstün, cemiyetçe, daha kesretli kimseleri, Allah'ın, hakîkaten helak etmiş olduğunu bilmedi mi?

Mücrimlerden, günahları, sorulmaz. (Allah, sormadan, her şeyi bilir) Derken, zîneti (debdebesi) içinde kavminin karşısına çıktı. Dünya hayatını arzu edenler:

Ne olurdu Karun'a verilen (şu servet) gibi, bizim de, (malımız) olsaydı, o, hakî-katan, büyük bir nasib sahibidir, dediler.

Kendilerine ilim verilenler de, şöyle dedi:

Yazıklar olsun size! Allah'ın sevabı; iman ve iyi amel (ve hareket) eden kimseler için, daha hayırlıdır.

Buna da, sabır (ve sebat) edenlerden başkası kavuşturulmaz.

Nihayet, biz, onu da, onun sarayını da, yere geçiriverdik!

Artık, onun, Allah'a karşı, kendisine yardım edecek hiç bir cemâati da, yoktu.

O, bizzat kendisini müdafaa edebileceklerden de, değildi!

Dün, onun mevkiini temenni edenler, sabahleyin, şöyle diyorlardı:

Hayret! Demek ki, Allah, kullarından, kimi dilerse, onun rızkını, yayıyor (genişletiyor, yahud) daraltıyor.

Allah, bize lutfetmeseydi, bizi de, muhakkak (yere) batırırdı!

Hayret! Demek gerçek şu ki kahirler felah bulmak!

İşte, Âhiret yurdu!

Biz, onu, yer (yüzün)de, ne tegallüb, ne fesad arsuzuna düşmeyeceklere veririz.

(iyi) Sonuç, (Allah'ın /kabından) sakınanlarındır.

Kim, iyi (hal) ile gelirse, onun, için, bundan daha hayırlısı vardır.

Kim de, kötü (hal) ile gelirse, o kötülükleri işleyenler, yapmış olduklarından başkası ile cezalandırılmaz(lar[527]

Karun'u, Firavun'u ve Hâmân'ı da, (helak ettik)

And olsun ki: Mûsâ (daha önce) kendilerine apaçık burhanlar getirmişti de, onlar, yer (yüzün)de büyüklük taslamışlardı.

Halbuki, (azabın) önüne geçebilecek değillerdi. [528]

Mûsâ Aleyhisselâmın Hızır Aleyhisselâmla Buluşup Arkadaşlık Etmesi

Hârûn Aleyhisselâmın Vefatı:

Yüce Allah; Mûsâ Aleyhisselâma, Hârûn Aleyhisselâmı vefat ettireceğini, vahy ile haber verip[530]:

"Kendisini, dağa, şöyle şöyle getir!" buyurdu. [531]

Mûsâ Aleyhisselâm, Hârûn Aleyhisselâmın elinden tutup[532] dağa doğru gittiler.[533]

Hârûn Aleyhisselâmın Şibr ve Şibbîr adındaki oğulları da yanlarında bulunuyordu. [534] Dağın üzerine çıktıkları zaman[535] ne görsünler: Bir benzeri daha görülmemiş bir ağaç i

Yapılmış bir ev!

Evin içinde bir Sedir!

Sedirin üzerinde de, bir döşek!

Döşeğin içinden de, güzei bir koku yayıimaktai

Hârûn Aleyhisselâm; o dağa, o eve, o evin içindekilere bakınca, onlar çok hoşuna gitti:

"Ey Mûsâ! Ben, şu Sedir'in üzerinde muhakkak uyumamı arzu ediyorum! dedi.

Mûsâ Aleyhisselâm:

"Haydi, onun üzerinde uyu!" dedi.

Hârûn Aieyhisseiâm:

"Ben, bu evin sahibi geiip bana kızar diye korkuyorum!" dedi.

Mûsâ Aleyhisselâm

"Korkma! Bu evin sahibi hakkında, ben, sana, yeterim. Uyu! dedi.

Hârûn Aleyhisselâm:

"Hayır! Ey Mûsâ! Sen de, benim yanımda uyu!

Ev sahibi gelirse, bana ve sana karşı, toptan kızmış olur!" dedi.

ikisi de, yatıp uyudular.

Hârûn Aleyhisselâmı. ölüm yakaladı.

Kendisinin öleceğini, sezince:

"Ey Mûsâ! Beni aldattın" dedi. [536]

Orada, Hârûn Aleyhisselâmın ruhu kabzolundu. [537]

Dağda görülen o ev de, o sedir de, semaya kaldırıldı. Ağaç ise, kaybolup gitti. [538]

Mûsâ Aleyhisselâm, Hârûn Aleyhisselâmın cenaze namazını kıldı'[539]' ve onu oraya gömdü. [540]

Bunun için, Yahudiler, Hârûn Alehisselâmın gömülü bulunduğu dağa Tûr-ı Harun adını vermişlerdir.[541]

Mûsâ Aleyhisselâm yanında Hârûn Aleyhisselâm bulunmaksızın, İsrail oğullarının yanına dönünce[542] israil oğullan:

Mûsâ; İsrail oğullarının, Harun'a gösterdiği sevgiyi kıskanarak onu öldürdü!" dediler.

Gerçekten de, Hârûn Aleyhisselâm, Mûsâ Aleyhisselâma nazaran, İsrail oğullarına karşı, daha yumuşak ve daha sakin davranışlı idi.

Mûsâ Aleyhisselâmın ise, onlara karşı, bazı sert ve katı davranışı olmuştu.

Mûsâ Aleyhisselâm; İsrail oğullarının, kendisi aleyhinde söyledikleri bu sözü haber alınca, onlara:

"Hey Allah'ın rahmetine uğrayasıcalar! Kardeşim olan bir kimseyi, Sen, öldürdün! diye bana iftira ediyorsunuz hâ!?" dedi.[543]

israil oğulları:

"Onu, sen öldürdün!" dediler.

Mûsâ Aleyhisselâm:

"Yanımda iki oğlu bulunduğu halde, ben onu, nasıl öldürürüm?!" dedi'[544]

İsrail oğulları, Mûsâ Aleyhisselâm aleyhindeki sözlerini çoğalttıkları zaman, Mûsâ Aleyhisselâm kalkıp iki rekât namaz kıldı. Sonra da, Allah'a dua etti.

Gökle yer arasına inen sediri gördüler. [545]

"Ey Hârûn! Seni, kim öldürdü?" diye sordular.

Hârûn Aleyhisselâm:

"Beni, kimse öldürmedi, Fakat Allah, beni vefat ettirdi!" dedi. [546]

Hârûn Aleyhisselâm; Tîh'de[547] vefat ettiği zaman, yüz on yedi'[548] veya yüz yir-

mj[549] ya da yüz yir-

mj üç yaşında idi.'[550]

"Musa'ya da, Harun'a da, selâm!"[551]

Peygamberimiz Muhammed Aleyhisselâmın Mîrac Gecesinde Hârûn Aleyhisselâmla Karşılaşıp Selamlaşması:

Peygamberimiz Muhammed Aleyhisselâm, Mîrac gecesinde Cebrail Aleyhisselâmla birlikte beşinci kat göğe yükseldiler.

Cebrail Aleyhisselâm; göğün kapısını çaldı.

"Sen kimsin?" denildi.

Cebrail Aleyhisselâm:

"Cebrailim!" dedi.

"Yanında kimse var mı? diye soruldu.

Cebrail Aleyhisselâm: "Muhammed (Aleyhisselâm) var!" dedi. "O (Mîrac için) gönderildi mi?" diye soruldu. Cebrail Aleyhisselâm: "Gönderildi!" dedi.

Göğün kapısı açılınca, Hârûn Aleyhisselâmla karşılaştılar.[552] Peygamberimiz:: "Ey Cebrail! Kim bu? diye sordu. Cebrail Aleyhisselâm:

"Bu kavmi içinde sevdirilmiş Hârûn b. İmran (Aleyhisselâm)dır. [553] "Selâm ver ona!" dedi. Peygamberimiz Aleyhisselâm, selâm verdi.

O da, Peygamberimizin selâmına mukabele ettikten sonra, Peygamberimize: "Hoş geldin! Safa geldin! Salih kardeş! Salih Peygamber!" dedi. [554]

Musa Aleyhisselâmın Hacca Gidişi:

Peyamberimiz Muhammed Aleyhisselâm; Hicretin onuncu yılında Veda Haccına giderken Ezrak vadisine uğrayıp:

"Bu, hangi vadidir?" diye sordu.

"Ezrak vâdisidir!" dediler.

Bunun üzerine, Peygamberimiz Aleyhisselâm:

"Musa'nın; şehâdet parmaklannı, kulaklarına koyup yüksek sesle Allah'a Telbiye ederek vadiden geçişini, görür gibiyim!" buyurdu. [555]

Mûsâ Aleyhisselâm, Hacc'da Beytullâhı Tavaf edince, Sâfâ tepeciğine çıktı. Orada, Cebrail Aleyhisselâmla karşılaştı.

Cebrail Aleyhisselâm ona:

"Ey Safiyullah! Vadiye indiğinde, sıkı git!" dedi.

Mûsâ Aleyhisselâm, elbisesinin eteğini, beline, kuşağıyla bağlayıp Safa tepeciğinden aşağı indi ve vadiye erişince, Sa'y'a ve:

Lebbeyk! Allâhümme lebbeyk! Lebbeyk! Ene abdüke lebbeyk! Lebbeyk!

Buyur Allah'ım buyur!

Ben, Senin kulun'um!

Buyur! BuyuıTEn-ırine amadeyim!" diyerek Telbiye'ye başladı. [556]

Mûsâ Aleyhisselâm, Arafat'a giderken de, en kısa yol olan Dabb yolundan gitmişti. [557]

Tevrat Hükümlerinin İsrail Oğullarına Zorla Kabul Ettirilişi:

Yüce Allah; Mûsâ Aleyhisselâma, önce, on Sahife indirmiş[558] sonra, bunu, yüz Sahife'ye tamamlamıştı.

Bundan sonra, ona, bir çok emirleri, nehiyleri, haramları, helalları sünnetleri ve hükümleri içinde taşıyan Tevrat'ı, İbranice olarak indirmişti. [559]

Mûsâ Aleyhisselâm, Tûr'dan, İsrail oğullarının yanına dönüp[560] Tevrat'ı getirdiği zaman, onu kabullenmekten, onda, kendilerine yükletilen mükellefiyetlere, Şeriat hükümlerine göre[561] amel etmekten kaçındılar.

Bunun üzerine, Tür dağı, başlarının üzerine kaldırıldı!

Yüzlerinin yamacından, kendilerine bir ateş gönderildi!

Arkalarından da, tuzlu bir deniz getirildi!

Onlara:

"Size verdiğimiz şeyi, kuvvetle tutunuz. (Ona, sımsıkı sarılınız) ve söz, dinleyiniz!..

Ya bunu, kabul eder ve size emrettiğim şeyleri, yaparsınız, yahud şu dağ, üzerini-zebırakılacaktır!

Yahut şu denizde boğulacaksınız!

Ya da şu ateşte yakılacaksınız!" denildi.

İsrail oğulları, kendileri için, kaçılacak yer olmadığını görünce, bunu, kabullenmek zorunda kaldılar ve yüzlerinin yarısı üzerine, secdeye kapandılar. Secde halinde, üzerlerindeki dağı, göz ucuyla süzdüler.

Böyle, yüzlerinin yarısı üzerine secde etmeleri ve göz ucuyla yukarıya doğru bakmaları, Yahudiler için, Sünnet ve âdet oldu. "Yâ Mûsâ! işittik ve itaat ettik!" [562]Kabul ettik! Kabul ettik! [563] Eğer dağ (tepemizde) olmasaydı, yine de, sana, itaat etmezdik!" dediler. [564]

Kur'ân-I Kerimin İsrail Oğulları Hakkındaki Bazı Açıklamaları:

"Hani, sizden (Tevrat hükümlerine göre amel edeceğinize dair) sapasağlam söz almıştık.

Tûr'u da (tepenize iniverecek bir şekilde) üstünüze kaldırmıştık (ve demiştik ki):

Size verdiğimiz (kitabın hükümlerin)i, kuvvetle tutunuz.

Onun içindekileri, hatırlayınız. Tâ ki, sakınmış olasınız.

Sonra, onun (Tevrat'ı kabul edişinizin) arkasından, yine yüz çevirmiştiniz.

İşte, eğer, üzerinizde, Allah'ın fazl'u rahmeti olmasaydı, elbette maddî ve manevî en büyük zarara uğrayanlardan olacaktınız.

And olsun ki: Cumartesi günüfne saygı göstermek) hakkında(ki dinî hududu, balık avlamak suretiyle) çiğneyip geçenler(in hallerini, başlarına gelenleri) de, her halde, bil(ip öğren)mişinizdir.

İşte, biz onlara (Dâvud lisanı ile):

"Hor ve zelil maymunlar, olunuz!" dedik.

(Üç gün sonra, hepsi helak oldu.)

Binâenaleyh, onu, hem önündekilere (o zaman hazır olanlara), hem de ardındaki-lere (sonradan geleceklere) ibret verici ceza ve (Mü'minlerden) Takvaya erenlere de, bir öğüt yaptık." [565]

"Bir vakit;

Size verdiğimiz (Tevrat)'!, kuvvetle tutunuz! (Ona, sımsıkı sarılınız, söz) dinleyiniz! (diye) Tûr'u, tepenizin üstüne kaldırıp sizden, teminatlı va'd almıştık.

"(Kulağımızla) dinledik. (Kalbimizle) isyan ettik!" demişlerdi.

(Çünkü), Küfürleri yüzünden, özlerine buzağı, (bir su gibi) içirilmiş (iyice işlemiş)ti.

De ki: Eğer, Mü'min (kimse)ler iseniz, inancınız, size, ne kötü şey emrediyor?!" [566]

"Hani, İsrail oğullarından:

Allâh'dan başkasına ibâdet etmeyiniz!

Anaya, babaya, hısımlara, yetimlere, yoksullara iyilik ediniz!

İnsanlara, güzellikle söyleyiniz!

Dosdoğru namaz kılınız!

Zekât veriniz! diye (emretmiş), teminatlı söz almıştık.

Sonra, (bu sağlam sözünüze karşı) içinizden birazınız hariç olmak üzere, arka döndünüz ve (siz de, atalarınız gib)i hâlâ yüz çevirmekte berdevamsınız!

Hani, sizden (ey Yahudiler! Birbirinizin) kanlarını (haksız yere) akıtmayınız!

Kendinizi, kendi yurdlarınızdan çıkarmayınız! diye kat'î söz almıştık.

Sonra, siz de, (buna karşı) ikrar vermiştiniz, ve hâlâ, (bu yolda aleyhinizde) şahid-lik edip duruyorsunuz da.

(Öyle olduktan) sonra, sizler, yine onlarsınız ki: (işte) kendilerinizi öldürüyor, içinizden bir fırkayı, yurdlarından çıkarıyor, aleyhlerinde günah ile, düşmanlıkla birleşip yardım/aşıyorsunuz.

Eğer, size esir olup gelirlerse, kendileriyle fidyeleşir (esir mübadelesi yapar, yine,

onların yurtlarında kalmasına müsâade etmez)siniz.

Halbuki, onların çıkarılması, size haram kılınmıştı.

Yoksa, siz, Kitabın (fidyeye aid) bir kısmına inanıyorsunuz da, (adam öldürmeyi sürgün etmeyi, kötülükle yardımlaşmayı men eden) bir kısmını, inkâr mı ediyorsunuz?!

Şu halde, içinizden böyle yapan(lar)ın cezası, dünya hayatında bir rüsvaylıktan, (esir ve makhur yaşamaktan) başka (bir şey) değildir.

Kıyamet gününde de, onlar, azabın en çetinine itileceklerdir.

Allah, ne yaparsanız, (hiç birinden) gafil değildir.

Onlar, Âhirete bedel, dünya hayatını satın almış kimselerdir.

Bundan dolayı, kendilerinden azab kaldırılıp hafifletilmeyecek, onlara, yardım da edilmeyecektir.

And olsun ki: Musa'ya o Kitabı verdik.

Ondan (Musa'dan) sonra da birbiri ardınca, (aynı Şeriatla memur) Peygamberler gönderdik.

Meryem oğlu İsa'ya da, beyyineler (gayet açık burhanlar, mucizeler) verdik ve onu, Rûhülkudüsle de, destekledik.

Demek size ne vakit bir Peygamber, gönüllerinizin hoşlanmadığı bir şey getirirse, kibirlenmek isteyeceksiniz de, kiminiz, yalanlayacak, kiminiz de, öldüreceksiniz öyle m/?[567]

And olsun ki: sen, onları(lsrail oğllarını), insanlardan (hattâ) müşrik olanlardan ziyâde hayata düşkün bulacaksın!

Onlardan, her biri arzu eder ki, (kendisine) bin yıl ömür verilsin. Halbuki, onun çok yaşatılması, kendisini, azabdan uzaklaştırıcı değildir.

Allah, onları, ne işlerse, hakkıyla görücüdür[568]

Mûsâ Aleyhisselâm'ın Yüce Allâh'dan Bazı Soruları Ve Dilekleri:

Mûsâ Aleyhisselâm, bir gün;

"Ey Rab! Kullarının, Sana, sevgilisi, hangisidir?" diye sordu.

Yüce Allah:

"Onların, beni, en çok zikredenidir!" buyurdu. [569]

Mûsâ Aleyhisselâm:

"Yâ Rab! Kullarının en zengini, hangisidir?" diye sordu.

Yüce Allah:

"Kendisine verdiğim şeye, en razı olanıdır!" buyurdu.

Mûsâ Aleyhisselâm:

"Ey Rab! Kullarının en iyi hüküm vereni, hangisidir?" diye sordu. Yüce Allah:

"insanlar hakkında, kendisi için hüküm verdiği gibi, hüküm verendir" buyurdu. [570] Mûsâ Aleyhisselâm:

"Yâ Rab! Kullarının, Sana karşı en haşyetlisi hangisidir?" diye sordu. Yüce Allah:

"Onların, beni, en iyi bilenidir!" buyurdu. [571]

"ilâhî! Ben, Sana nasıl şükredeyim ki: Bana, ihsan buyurduğun nimetlerinden en küçük bir nimete bile bütün amellerim denk gelmez!" dedi. Yüce Allah:

"Ey Mûsâ! işte, sen, şimdi, bana şükrettin!" buyurdu. [572] Mûsâ Aleyhisselâm

"Ey Rabb'im! İyiliği, emir, kötülükten nehy ve Allah'a imân eden hayırlı bir Ü'm-met'in, insanlar için, ortaya çıkarılacağını, Tevratta yazılı buldum.

Onları, benim ümmetim yap! dedi. Yüce Allah:

"Onlar, Ahmed (Aleyhisselâm)ın Ümmeti'dir." buyurdu.

"Ey Rabb'im! Sonradan geldikleri halde, kendilerinden önceki Ümmetleri, Kıyamet gününde geçen bir Ümmeti, Tevratta yazılı buldum. Onları, benim ümmetim yap!" dedi. Yüce Allah:

"Onlar, Ahmed'in (Muhammed'in) Ümmetidir!" buyurdu. Mûsâ Aleyhisselâm:

"Ey Rabb'im! Kendilerinden öncekiler, Kitaplarını ezberlemeyip yüzünden okurlarken, indileri (İlim ve hikmetin aslı olan kitapları) kalblerinde (ezberlerinde) bulunan bir Ümmet'i, Tevratta yazılı buldum.

Onları, benim Ümmetim yap!" dedi.

Yüce Allah:

"Onlar, Ahmed'in Ümmetidir!" buyurdu.

Mûsâ Aleyhisselâm:

"Ey Rabb'im? Önceki ve sonraki Kitaba inanan ve dalâlet başları ile savaşan ve hattâ yalancı kör (Deccal) ile de, savaşan bir Ümmeti, Tevratta yazılı buldum. Onları, benim Ümmetim yap!" dedi. Yüce Allah:

"Onlar, Ahmed'in (Muhammed'in) Ümmetidir!" buyurdu. Mûsâ Aleyhisselâm:

"Ey Rabb'im! Kendilerinden öncekilerin kabul olunan sadaka ve kurbanları, Yüce Allah'ın gönderdiği bir ateşle yakıla gelir, kabul olunmadığı zaman yakılmazken, kurban ve sadakalarını, kendileri yiyen bir Ümmeti, Tevratta yazılı buldum.

Onları, benim Ümmetim yap!" dedi.

Yüce Allah:

"Onlar, Ahmed'in Ümmetidir!" buyurdu.

Mûsâ Aleyhisselâm:

"Ey Rabb'im! Ben, Tevratta yazılı bir Ümmet buldum ki: Onlardan birisi, bir kötülük yapmağa niyetlerinse, kendisine, bundan dolayı günah yazılmaz. O kötülüğü işlerse, bir günah yazılır.

Onlardan birisi, bir iyilik yapmağa niyetlenir de, onu, yapmazsa, kendisine, bir Ha-sene (sevap) yazılır.

Eğer, o iyiliği yaparsa, kendisine, on sevap yazılır ve bu sevap yediyüz misline kadar katlanır.

Onları, benim Ümmetim yap!" dedi. Yüce Allah:

"Onlar, Ahmed'in Ümmetidir!" buyurdu. Mûsâ Aleyhisselâm:

"Ey Rabb'im! Ben, Tevratta yazılı bir Ümmet buldum ki: onlar, dilekte bulunurlar, kendilerinin dilekleri kabul olunur.

Onları, benim Ümmetim yap!" dedi.

Yüce Allah:

"Onlar, Ahmed'in Ümmetidir?!" buyurdu. [573]

Kur'ân-ı Kerim Ve Diğer Kitaplara Göre Muhammed Aleyhisselâm Ve Eshâbının Sıfatları Ve Yahudilerin İnkârlarının Sebebi:

"Muhammed, Allah'ın Resulüdür.

Onunla birlikte olanlar, kâfirlere karşı çok çetin, kendi aralarında ise, çok merhametlidirler.

Onların, rükû ve secde ederek Allâh'dan, lütuf ve rızasını istediklerini görürsün.

Yüzlerinde, secdelerin eserinden dolayı nûrânflik vardır.

Bu, onların, Tevrattaki vasıflarıdır.

İncil'deki vasıfları da: bir ekin gibidir ki, filizini, çıkarmış. Derken, onu, kuvvetlendirmiş, kalınlaşmış, sapları üzerine bir düzeye dizilmiştir. Öyle ki, ekincilerin hoşuna gider.

Bu (teşbih), onlarla, kâfirleri öfkelendirmek içindir.

Allah, onlardan, iman edip iyi amel işleyenlere bir mağfiret ve büyük bir ecir va'd buyurmuştur[574]

"Onlar, yanlarındaki Tevrat ve İncil'de yazılı bulacakları o Ümmî Nebi olan Resule tâbi' olanlardır.

O, kendilerine, iyiliği emir, onları, kötülükten nehy ediyor, onlara, (nefislerine haram kıldıkları) temiz şeyleri helal, (helâl kıldıkları) murdar şeyleri de, üzerlerine haram kılıyor, onlardan, ağır yüklerini, sıtlarında olan zincirleri indiriyordun

İşte, ona, iman edenler, ona tazimde bulunanlar, ona yardım edenler ve onunla birlikte indirilen Nûr'a tâbi' olanlardır ki, onlar, selâmete erenlerin ta kendisidirler. [575]

"Kendilerine kitap verdiklerimiz, onu, öz oğulları gibi tanırlar.

Böyle iken, içlerinden bir kısmı, gerçeği, bile bile gizlerler. [576]

Ata b. Yesar'dan rivayet edildiğine göre: Peygamberimiz Muhammed Aleyhisselâ-mın Tevrattaki sıfatlarından sorulunca, Eshab-ı kiramdan Abdullah b. Amr b. Âs demiştir ki:

"Evet! Vallahi, Kur'andaki:

Ey Peygamber! Şüphe yok ki Biz, seni, Şâhid, Müjdeci, Uyarıcı, olarak gönder-dik."[577] ayetindeki bazı vasıtalar ile Tevrat'ta da tavsif uyurmuştur.

Şöyle ki: "Ey peygamber! Biz, seni, Şahit, Müjdeci, Uyarıcı, Ümmiler için Koruyucu olmak üzere gönderdik.

Sen, benim Kulum'sun, Peygamberimsin.

Ben, sana, Mütevekkil ismini verdim.

O, ne kötü huyludur, ne katı kalblidir, ne de, çarşılarda, pazarlarda, bağırır, çağırır.

O, kötülüğü, kötülükle de, karşılamaz, fakat, af eder ve bağışlar.

Doğru yoldan sapan milleti, Lâ ilahe illallah = Allâh'dan başka ilâh yoktur! diyerek doğrultmadıkca, kör gözleri, sağır kulakları, kapalı gönülleri açmadıkça, Allah onun ruhunu almayacaktır." [578]

Ata b. Yesar; Yahûdî Bilginlerinden iken, Müslüman olan Abdullah b. Selâm'ın da, bunu, aynen tekrarladığını ve yine, Yahûdî Bilginlerinden iken Müslüman olan Kâ'b'ul'ahbar'ın da, Abdullah b. Selâm'ın söylediklerinin aynını söylerken işittiğini, Ebû Vâkıdülleysî'nin, kendisine haber verdiğini, aynı zamanda:

"Onun, doğum yeri Mekke, hicret yurdu Taybe (Medine) olacak, kendisi, Şam ülkesine hükmedecektir.

Onun Ümmeti de, bollukta, ve darlıkta, her yerde Allah'a hamd ederler, her yüksek yerde Tekbir getirirler.

Güneşin seyrini izleyip vakitleri gelince, nerede olursa olsun, namazlarını kılarlar. Bellerine fota bağlarlar. Kollarını, yıkarlar (Abdest alırlar)

Ezanlarının sesleri, geceleyin, gök boşluğunda arı uğultusu gibi uğuldar" dediğini açıklamıştır.

Abdullah b. Abbas da, Kâ'b'a:

"Tevrat'ta, Resûlullâh Aleyhisselâmın na't'ini, nasıl buldun?" diye sorduğu zaman, Kâ'b:

"Tevrat'ta, onun na'ti:

Muhammed b. Abdullah, Mekke'de doğacak, Tâbe'ye (Medine'ye) hicret edecek, Şam'a hâkim olacaktır.

Kendisi, ne kötü söz söyler, ne de, çarşılarda, bağırır, çağırır.

Kötülüğü, kötülükle karşılamaz, fakat, af eder, bağışlar.

Onun Ümmeti de, bollukta, darlıkta, her yerde, Allah'a hamd ederler, Tekbir getirirler, kollarını, yıkar (Abdest alır)lar.

Bellerine, fota bağlarlar.

Savaşta saf oldukları gibi, namazlarında saf olurlar.

Mescidlerinde, arı uğultusu gibi uğuldarlar.

Ezanların sesleri, gök boşluğunda duyulur." diye yazılı bulduk... demiştik'[579]

Geleceği müjdelenen üç Peygamberden birincisi Yahya Aleyhisselâmın, ikincisi, Mesîh diye anılan isâ Aleyhisselâmın gelmesiyle gerçekleşmiş bulunuyor[580] Müjde-lenenlerden üçüncüsü olan ve kendisinden, sâdece (O peygamber) diye bahsolu-nan[581] son Peygamberin gelmesi ise, isâ Aleyhisselâmdan sonra beklenip duruyordu.

Nitekim, putperest Medineli Evs ve Hazrec kabilelerinin, ne zaman, Medineli Yahudilerle araları açılsa, Yahudiler, onlara:

"Bir Peygamber, hemen gönderilmek, gelmek üzeredir.

Onun geleceği zamanın gölgesi düştü.

O Peygamber gelince, biz, ona tâbi olacak, irem ve Âd kavimleri gibi sizi öldürüp kökünüzü kazıyacağız!" demekte[582] Râhib Bahîrânın da, dediği gibi, Yahûdîler, gelmesini bekledikleri son Peygamberin, israil oğullarından olmasını arzu etmekte idiler.

Muhammed Aleyhisselâm, ise, İsmail Aleyhisselâmın soyundan gelen Araplardan olduğu için, Medineli Yahûdîler, ona, kıskançlıklarından dolayı iman etmemekte ve karşı koymakta direndiler. [583]

Hz. Safiyye'nin bildirdiğine göre:

Muhammed Aleyhisselâmın Medine'ye hicreti sırasında, Kubâ köyüne geldiği işitilinçe, Hz. Safiyye'nin Benî Nadîr Yahudîlerinden olan babası Huyey b. Ahtab ile Amcası Ebû Yâsir b. Ahtab, hemen Kubâ köyüne gitmişler, güneş batarken de, çok bitkin ve üzgün bir halde eve dönmüşlerdi.

Ebû Yâsir, Huyey b. Ahtab'a:

"Bu, geleceği beklenilen O Peygamber midir?" diye sorduğu zaman, Huyey b. Ahtab:

"Evet! Vallahi, O'dur!" demiş:

Ebû Yâsir:

"Bunun, O, olduğunu, iyice anladın, tesbit ettin mi?" diye sormuş:

"Huyey b. Ahtab:

"Evet!" demiş.

Ebû Yâsir: "O halde, Ona karşı, kalbinde ne var?" diye sormuş.

Huyey b. Ahtab;

Vallahi, sağ oldukça, Ona karşı dâima düşmanlık besleyip duracağım! demiş ve dediğini de, yapmıştır. [584]

Kur'ân-ı Kerim'de bu hususta şöyle buyrulur:

"Vaktâ ki, onlara, Allah katından, yanlarındakini tasdik edici ve doğrultucu bir Ki-tab geldi ki, daha önce, kâfirlere karşı, Allâh'dan böyle bir fetih ve yardım istiyorlardı.

Fakat, o tanıdıkları, kendilerine gelince, onu, inkâr ettiler.

Artık, Allah'ın laneti, o kâfirlerin üzerinedir., [585]

Ahdi-i Kadîm'de ise, bu hususta şöyle denir:

"Onlar için, kadeşleri arasından[586] senin gibi bir Peygamber çıkaracağım ve sözlerimi onun ağzına koyacağım ve onlara emredeceğim her şeyi onlara söyleyecek! [587]

"Ben de, kavimden olmayanlarla, onları, kıskandıracağım!

Akılsızf[588] bir milletle onları öfkelendireceğim!"[589]

Musa Aleyhisseyâmın Vefatı:

Mûsâ Aleyhisselâm; kardeşi Harun Aleyhisseiâmın vefatından sonra üç yıl daha yaşadı. [590]

israil oğullarının, üzerlerine kaldırılan Tûr dağıyla korkutularak Tevrat hükümlerine göre amel edecekleri hakkında, kendilerinden kesin söz alındıktan[591] kırk gece[592]

veya kırk gün[593]' sonra, Mûsâ Aieyhisselâmı hiç kimse göremedi.'[594]

Rivayete göre: Mûsâ Aleyhisselâm bir gün, bazı işlerini görmek üzere, gölgelikten

çıkıp gitmişti.

Allah'ın yaratıklarından hiç kimse, onun, nereye, gittiğini, bilmiyordu. [595] Mûsâ Aleyhisselâm; Meleklerden, kabir kazan bir topluluğa rastladı. Onların, Melek olduklarını anlayınca, yanlarına vardı. Üzerlerine, dikildi. Meleklerin; o güne kadar iç yeşilliğinde ve güzelliğinde ondan daha güzeli ve

benzeri görülmeyen bir kabir kazdıklarını görünce

"Ey Allah'ın Melekleri! Bu kabri, kimin için kazıyorsunuz?" diye sordu. Melekler: "Bu kabri, Rabb'ine karşı, çok iyi davranıştı olan kul için, kazıyoruz!" dediler. Mûsâ Aleyhisselâm: "Ben, bu güne kadar, Allah tarafından, o kula bahşedilen üstün makam ve kabrin,

bir benzerini görmedim!" dedi. Melekler:

"Öyle ise, in de, onun içinde yanının üzerine, yat ve Rabb'ine yönel!

Sonra da, şimdiye kadar almadığım rahat nefes gibi, nefes al!" dediler.

Mûsâ Aleyhisselâm, hemen kabrin içine inip yanının üzerine yattı ve Rabb'ine, yöneldi.

Sonra, nefes almağa başlayınca, Yüce Allah, onun ruhunu kabzetti.

Bundan sonra, Melekler, kabrinin üzerine toprak çektiler.

Allah'ın hâlis kulu Mûsâ Aleyhisselâm, dünyada, dünyadan yüz çevirmiş olarak ve Allah katında olanı umarak yaşamıştı. [596]

Mûsâ Aleyhisselâm, vefat ettiği zaman, yüz yirmi yaşında idi. [597]

"Musa'ya da, Harun'a da, selâm!"'[598]

Eshab'dan bazılarının, İsrâ ve Mîrac hakkındaki rivayetlerine göre:

Peygamberimiz Muhammed Aleyhisselâm;

"Yürütüldüğüm gece, Mûsâ Aleyhisselâma, rastlamıştım ki, o, ayağa kalkmış, kabrinde namaz kılıyordu. [599]

Vallahi[600], ben orada olsam, kendisinin, yol kenarındaki kırmızı kum tepesinin yanında bulunan kabrini size gösterirdim!" buyurmuştur. [601]

Mûsâ Aleyhisselâma İndirilmiş Olan Kitab Ve Sahifeler:

Yüce Allah tarafından Peygamberlere indirilen yüz dört kitaptan dördü büyük kitap olup bu dört büyük kitaptan:

Tevrat, Musa Aleyhisselâma, Zebur, Dâvûd Aleyhisselâma, incil, İsâ Aleyhisselâ-ma, Furkan (Kur'ân-ı Kerim), Muhammed Aleyhisselâma indirilmiştir. [602]

Tevrat'tan sonra Zebur, Zebur'dan sonra da incil indirilmiştir. [603]

Mûsâ Aleyhisselâma, Tevrat'tan önce de, on sahife indirilmişti. [604]

EbûZerr'H'Gıfârîderki:

"Yâ Resûlallâh! Musa'nın Sahifelerinde neler vardı?" diye sordum.

Hepsi, ibret idi. Şöyle ki:

"Ölüme yakînen inanmış bulunan kimsenin, nasıl olup da, sevinebildiğine şaşılır!

Ateşe (Cehenneme), yakînen inanmış bulunan kimsenin, nasıl olup da, gülebildiğine şaşılır! [605]

Dünyayı ve onun, üzerindekileri hep değiştirip durduğunu gören kimsenin, nasıl olup da, onun üzerinde sükûnet ve rahatlık bulabildiğine şaşılır!

Kadere yakînen inanmış bulunan kimsenin nasıl olup da, tasalandığına şaşılır!

Yarın hesaba çekileceğine yakînen inanmış bulunan kimsenin nasıl olup da, amel etmediğine şaşılır!" [606] buyurdu.

Yâ Resûlallâh! İbrahim ve Musa'nın Sahifelerinde bulunan şeylerden, Yüce Allah'ın Sana indirdiği bir şey var mıdır? diye sordum.

Ey Ebûzer! Okusan a!

"Hakikaten,iyi temizlenen ve Rabb'inin ismini zikredip de, namaz kılan kimse, umduğuna ermiştir.

Belki, siz, dünya hayatını, Âhiretten üstün tutarsınız. Halbuki, Âhiret, daha hayırlı, daha süreklidir. Hiç şüphesiz, bunlar, önceki Sahifelerde, İbrahim ve Musa'nın Sahifelerinde de, vardır."[607] buyurdu." [608]

Muhammed Aleyhisselâmın Mîrac Gecesinde Mûsâ Aleyhisselâmla Karşılaşıp Selamlaşması:

Peygamberimiz Muhammed Aleyhisselâm; Mîrac gecesinde Cebrail Aleyhiselâmla birlikte altıncı kat göğe yükseldiler.

Cebrail Aleyhisselâm, göğün kapısını çaldı.

"Sen, kimsin?" denildi.

Cebrail Aleyhisselâm:

"Cebrail'im!" dedi.

"Yanında kim var?" diye soruldu.

Cebrail Aleyhisselâm:

"Muhammed (Aleyhisselâm) var!" dedi.

"O (Mîrac için), gönderildi mi?" diye soruldu.

Cebrail Aleyhisselâm:

"Gönderildi!" dedi.

Göğün kapısı açılınca, orada, Mûsâ Aleyhisselâmla karşılaştılar.[609]

Peygamberimiz Muhammed Aleyhisselâm:

"Ey Cebrail! Kim bu?" diye sordu. [610]

Cebrail Aleyhisselâm:

"Bu kardeşin Mûsâ b. İmran'dır[611] Selâm ver ona!" dedi.

Peygamberimiz Muhammed Aleyhisselâm, selâm verdi.

O da, Peygamberimizin selâmına mukabele ettikten sonra, Peygamberimiz Aleyhis-selâma:

"Hoş geldin! Safa geldin! Salih kardeş! Salih Peygamber! [612]' Ümmî Peygamber!" dedi[613]ve ağladı.

"Sen, ne için ağladın?" diye sorulunca: "Ey Rabb'im! Benden sonra göndermiş olduğun bu Olgun Genc'in Ümmeti, Cennet'e, benim Ümmetim girmeden önce, girecek. Onlar, benim Ümmetimden daha çok, daha üstün olacak!?" dedi. [614]

---

[1]. ibn.Sa'd-Tabakatc.1,s.55, Ahmed b.Hanbel-Ezzühd s.79, Yâkûbî-Tarih C.1.S.33, Taberî-Tarih c.1,s.198, Mes'ûdı-Murucuzzeheb c.1,s.48, Hâkim-Müstedrek c.2,s.574, Sâlebî-Arais s.166, ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.169.

[2]. ibn.Sa'd-Tabakat c.1,s.55, Sâlebî-Arais s.166, ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.169, Muhyiddin b.Arabî-Muhâdaratülebrar c.1,s.130

[3]. ibn.Sa'd-Tabakat c.1,s.55, ibn.Kuteybe-Maarif s.20, Mes'ûdî-Murucuzzehebc.1,s.48, Hâkim-Müstedrek c.2,s.574, Sâlebî-Arais s.166, ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.169, İbn.Arabî-Muhâdara c.1,s.130

[4]. İbn.Sa'd-Tabakat c.!,s.55, İbn.Kuteybe-Maarif s.20, Hâkim-Müstedrek c.2,s.574, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.169, İbn.Arabî-Muhâdara c.1,s.130.

[5]. İbn.Sa'd-Tabakat c.1,s.55.

[6]. Taberî-Tarih c.1,s.198, Salebî-Arais s.166, İbn.Arabî-Muhâdara c.1,s.130.

[7]. İbn.Sa'd-Tabakat c.1,s.55, Taberî-Tarih c.1,s.198, Salebî-Arais s.166, İbn.Arabî-Muhadara c.1,s.130.

[8]. Taberî-Tarih c.1,s.200.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/7.

[9]. ibn.lshak, İbn.Hişam-Sîre c.2,s.41, Ahmed b.Hanbel-Müsned c.1,s.257, ibn.Kuteybe-Maarif s.20, Taberî-Tarih c.1,s.208, Hâkim-Müstedrek c.2,s.577, Sâlebî-Arais s.172, ibn.Asakir-Tarih c.2,s.142.

[10]. ibn.lshak, İbn.Hişam-Sîre c.2,s.41, Taberî-Tarih c.1,s.2O8, ibn.Asakir Tarih c.2,s.141

[11]. İbn.ishak, İbn.Hişam-Sîre c.2,s.41, Tirmizî-Sünen c.5,s.300.

[12]. İbn.Kuteybe-Maarif s.20, Taberî-Tarih c.1,s.2O8, Hâkim-Müstedrek c.2,s.574, Salebî-Arais s.172.

[13]. ibn.ishak, İbn.Hişam-Sîre c.2,s.41, Ahmed b.Hanbel-Müsned c.1,s.257, ibn.Asakir-Tarih c.2,s.142.

[14]. Hâkim-Müstedrek c.2,s.577.

[15]. İbn.ishak, İbn.Hişam-Sîre c.2,s.41, Abdurrezzak-Musannef c.5,s.329, Ahmed b.Hanbel-Müsned c.2,s.528, Buharî-Sahih c.4,s.84, Müslim-Sahih c.1,s.152, Tirmizî-Sünen c.5,s.300.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/7.

[16]. İbn.Kuteybe-Maarif s.20, Hâkim-Müstedrek c.2,s.577, Sâlebî-Arais s. 172.

[17]. İbn.Kuteybe-Maarif s.20, Hâkim-Müstedrek c.2,s.577.

[18]. İbn.Kuteybe-Maarif s.20.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/8.

[19]. ibn.Habîb-Kitabulmuhabber s.467.

[20]. Taberî-TKarih c.1,s.187, Salebî-Arais s.167, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.147.

[21]. Taberf-Tarih c.1,s.187.

[22]. Yâkubî-Tarih c.1,s.33, Mes'ûdî-Murucuzzeheb c.1,s,48, Salebî-Arais s.167.

[23]. Taberî-Tarih c.1,s.199, Sâlebî-Arais s.166-167, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.17O

[24]. ibn.Habib-Kitabuimuhabbers.467.

[25]. Mîr Havent-Ravzatussafa Terceme s.237.

[26]. Taberî-Tarih c.1,s.199, 200, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.170.

[27]. Taberî-Tarih c.1,s.199, Şâlebî-Arais s.167, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.170.

[28]. Taberî-Tarih c.1,s.202, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.170-171.

[29]. Taberî-Tarih c.1,s. 199-200, Sâlebî-Arais s. 167.

[30]. Taberî-Tarih c.1,s.200, Sâlebî-Arais s.167-168, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.171.

[31]. Taberî-Tarih c.1,s.202, Heysemî-Mecmauzzevaid c.7,s.56-57.

[32]. Taberî-Tarih c.1,s.200, Sâlebî-Arais s.167-168, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.171.

[33]. Tabert-Tarih c.1,s.200, Sâlebî-Arais s.168, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.171.

[34]. Kasas: 7.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/8-11.

[35]. M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/12-14.

[36]. M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/14-15.

* Medyen: Kulzum denizinin üst tarafında, Tebük şehrinin hizasında Tebük'e, altı merhale kadar uzaklıkta, Te-bükten daha büyük, birbirine komşu iki şehirdir. Musa Aleyhisselâmın, davarları suladığı kuyu-üzerine, bir bina yapılmış olarak-hâlâ bulunmaktadır. Medyen'e, Medyen b.ibrahim Aleyhisselâmdan dolayı Medyen ismi verilmiştir. (Yâkut-Mûcemülbüldan c.5,s.77, c.1,s.291)

[37]. Kasas: 24.

[38]. Taberî-Tarih c.1,s.199-205, Sâlebî-Arais s.166-174, ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.169-176.

[39]. Sâlebî-Arais s. 174.

[40]. Taberî-Tarih c.1,s.205, Sâlebî-Arais s.174, ibn.Asakir-Tarih c.6,s.322, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.176.

[41]. Sâlebî-Arais s.174, ibn.Asakir-Tarih c.6,s.322.

[42]. Taberî-Tarih c.1,s.205, Sâlebî-Arais s.174, İbn.Asakir-Tarih c.6,s.322, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.176

[43]. Sâlebî-Arais s.174

[44]. Taberî-Tarih c.1,s.205, Sâlebî-Arais s.174, ibn.Asâkir-Tarih c.6,s.322, ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.176.

[45]. İbn.Asâkir-Tarih c.6,s.322.

[46]. Taberî-Tarih c.1,s.205, Sâlebî-Arais s.174, İbn.Asâkir-Tarih c.6,s.322, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.176.

[47]. İbn.Asâkir-Tarih c.6,s.322.

[48]. Taberî-Tarih c.1,s.205.

[49]. Taberî-Tarih c.1 ,s.205, Sâlebî-Arais s.174.

[50]. Taberî-Tarih c.1,s.205, Sâlebî-Arais s.174, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.176.

[51]. Sâlebî-Arais s.174.

[52]. İbn.Asâkir-Tarih c.6,s.322.

[53]. Taberî-Tarih c.1,s.205, Salebî-Arais s.174, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.176.

[54]. Taberî-Tarih c.1,s.205.

[55]. Sâlebî-Arais s.174.

[56]. İbn.Asakir-Tarih c.6,s.322.

[57]. Sâlebî-Arais s.174.

[58]. Taberî-Tarih c.1,s.205, Sâlebî-Arais s.174, İbn.Asakir-Tarih c.6,s.322, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.176.

[59]. İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.176

[60]. Sâlebî-Arais s.174.

[61]. Sâlebî-Arais s.174, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.176.

[62]. İbn.Asâkir-Tarih c.6,s.322.

[63]. İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.177.

[64]. İbn.Asâkir-Tarih c.6,s.322, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.177.

[65]. İbn.Asâkir-Tarih c.6,s.322.

[66]. İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.177.

[67]. İbn.Asakir-Tarih c.6,s.322, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.177.

[68]. İbn.Asakir-Tarih c.6,s.322.

[69]. İbn.Asakir-Tarih c.6,s.322, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.177.

[70]. M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/15-18.

[71]. Taberî-Tarih c.1,s.2O5.

[72]. Taberî-Tarih c.1,s.2O5, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.176.

[73]. Taberî-Tarih c.1 ,s.2p5.

[74]. Sâlebî-Arais s.175, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.177.

[75]. Kasas: 27-28.

[76]. Sâlebî-Arais s.175, İbn.Esîr-Kâmil C.1.S.177.

[77]. Taberî-Tarih c.1,s.2O5.

[78]. İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.177.

[79]. Sâlebî-Arais s.175.

[80]. Taberî c.1,s.2O5, Sâlebî s.175, İbn.Esîr c.1,s,177.

[81]. Sâlebî-Arais s.175.

[82]. Şâlebî-Arais s.175.

[83]. ibn.Esîr-Kârnil c.1,s.177.

[84]. Taberî-Tarih c.1,s.2O5, Sâlebî-Arais s.175, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.177.

[85]. Sâlebî-Arais s.175, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.177.

[86]. Taberî-Tarih c.1,s.2O5, Şâlebî-Arais s.175, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.177.

[87]. Taberî-Tarih c.1,s.205, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.177.

[88]. Sâlebî-Arais s.175.

[89]. Taberî-Tarih c.1,s.205, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.177.

[90]. Taberi-Tefsirc.20,s.71, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s 177.

[91]. Taberi-Tarih c.1,s.207, Sâlebî-Arais s.176, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.177.

[92]. Sâlebî-Araiss.175.

[93]. Taberî-Tarih c.1,s.205, Sâlebî-Arais s.175, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.177

[94]. İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.177.

[95]. Taberî-Tarih c.1,s.205.

[96]. Taberî-Tarih c.1,s.205-206.

[97]. Taberî-Tarih c.1,s.206, Sâlebî-Arais s.175, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.177.

[98]. Taberî-Tarih c.1, s.206, İbn.Esîr Kâmil c.1, s.177.

[99]. Sâlebî-Arais s.175.

[100]. Taberî-tarih c.1,s.206, Sâlebî-Arais s.175.

[101]. İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.177.

[102]. Taberî-Tarih c.1,s.206, Sâlebî-Arais s.175, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.177.

[103]. Taberî-Tarih c.1,s.206, Sâlebî-Arais s.175

[104]. Sâlebî-Arais s.175

[105]. Taberî-Tarih c.1,s.206, Sâlebî-Arais s.175, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s,177

[106]. Sâlebî-Arais s.175

[107]. Taberî-Tarih c.1,s.206, Sâlebîs.176, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.177

[108]. Sâlebî-Arais s.175

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/18-20.

[109]. Kasas: 10-28.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/20-23.

[110]. Taberî-Tarih c.1,s.198, Sâlebî-Arais s. 178 .

[111]. Sâlebî-Araiss.178.

[112]. Taberî-Tarih c.1,s.206-207, Sâlebî-Arais s.178, ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.177.

[113]. Taberî-Tarih c.1,s.207.

[114]. Sâlebî-Arais s.178.

[115]. Sâlebî-Arais s.178, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.177.

[116]. Taberî-Tarih c.1,s.207, Sâlebî-Arais s.178, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.177.

[117]. Taberî-Tarih c.1,s.207, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.177-178.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/24.

[118]. Tâhâ: 10.

[119]. Hâkim-Müstedrek c.2,s.379

[120]. Taberî-Tarih c.1,s.206, ibn.Esîr-Kâmil C.1.S.178

[121]. Taberî-Tarih c.1,s.207

[122]. Sâlebî-Arais ..178. ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.178, Ebülferec ibn.Cevzî-Tabs.ra c.1,s 219-220.

[123]. Taberî-Tarih c.1,s.207, Sâlebî-Arais s.178, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.178, Ebülferec İbn.Cevzî-Tabsıra c.1,s.220.

[124]. Ahmed b.Hanbel-Ezzühd s.80-81.

[125]. Taberî-Tarih c.!,s.206, Sâlebî-Arais s.178, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.178.

[126]. Ahmed b.Hanbel-Ezzühd s.80, Taberî-Tarih c.1,s.206, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.178.

[127]. Ahmed b.Hanbel-Ezzühd s.81, Ebülferec ibn.Cevzî-Tabsıra c.1,s.220.

[*](#) Mûsâ Aleyhisselâma: "Seninle konuştuğu zaman, konuşanın, Yüce Allah olduğunu, nasıl anlayabildin?" diye sorulmuştu.

Mûsâ Aleyhisselâm: Mahluk kelamı, ancak bir tek cihetten gelir ve bir tek uzuvdan işitilir. Ben ise, Yüce Allah'ın kelâmını, her cihetten ve bütün azalarımla işittim ve anladım ki: işittiklerim, Yüce Allah'ın kelâmıdır." demiştir. (Sâlebî-Arais s. 181).

[128]. Ahmed b. Hanbei Ezzühd s.86, Deylemî-Elfirdevs c.3, s.192.

[129]. Deyiemî-Eifirdevs c.3, s.192.

[130]. Ahmed b.Hanbel-Ezzühd s.86, Deylemî-Elfirdevs c.3, s.192.

[131]. Deylemî-Elfirdevs c.3, s.192.

[132]. Taberî-Tarih c.1,s.206-207, Sâlebî-Arais s.178, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.178

[133]. Ahmed b.Hanbel-Ezzühd s.81, Sâlebî-Arais s.178-179, Ebülferec İbn.Cevzî-Tabsıra c.1,s.220, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.178.

[134]. Sâlebî-Arais s.179, Ebülferec-Tabsıra c.1,s.220, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.178.

[135]. Taberî-Tarih c.1,s.208.

[136]. Ahmed b.Hanbel-Ezzühd s.80, Ebülferec-Tabsıra c.1,s.220.

[137]. A.b.Hanbel-Ezzühd s.81, Taberî-Tarih c.1,s.208, Ebülferec-Tabsıra c.1,s.220, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.178.

[138]. Tâhâ: 17-20 A.b.Hanbel-Ezzühd s.81, Taberî c.1,s.208, Ebülferec c.1,s.220, İbn Esîr-Kâmil c 1 s 178-179.

[139]. Taberî-Tarih c.1,s.208.

[140]. Ahmed b.Hanbel-Ezzühd s.81, Taberî-Tarih c.1,s.208.

[141]. Taberî-Tarih c.1,s.208

[142]. Ahmed b.Hanbel-Ezzühd s.81-82.

[143]. Tâhâ: 21, A.b.Hanbel-Ezzühd s.82, Taberî c.1,s.208, Ebülferec Tabsıra c.1,s.221.

[144]. Taberî-Tarih c.1,s.2O8, Sâlebî-Arais s.179, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.179-180.

[145]. Sâlebî-Arais s. 180.

[146]. Sâlebî-Arais s.180, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.18O.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/25-28.

[147]. Tûr-i Seynâ: Zeytin ağacı biten mübarek bir dağdır. (Mü'minûn: 2O).

[148]. Kasas: 29-31.

[149]. Nemi: 8-1O.

[150]. Tâhâ: 12-21.

[151]. Dokuz Mucize şunlardı:

1) Asa,

2) El Aklığı,

3) Tufan (Sağnak halinde ve sürekli yağış),

4) Çekirge,

5) Kummel (Kanadsız çekirge, Ekin biti, küçük karınca...),

6) Kurbağa,

7) Kan,

8) Times (Malların mahv edilişi),

9) Denizin yarılıp yol verişi (Taberî-Tarih c.1,s.216, Sâlebî-Arais s.190-195, Ebülfida-Elbidaye vennihaye C.1.S.248).

[152]. Nemi: 12.

[153]. Kasas: 32.

[154]. Nâziât: 17-19.

[155]. Kasas: 33-35.

[156]. Tâhâ: 25-44.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/29-32.

[157]. Sâlebî-Araiss.181.

[158]. Sâlebi-Arais s.181, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.180.

[159]. Mes'udî-Ahbaruzzaman s.244.

[160]. Sâlebi-Arais s.181, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.180.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/32-33.

[161]. Sâlebi-Arais s.181.

[162]. Taberî-Tarih c.1,s.208, Sâlebi-Arais s.182, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.180.

[163]. İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.180.

[164]. Taberî-Tarih c.1,s.208, Sâlebî-Arais s.182, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.180.

[165]. Furkan: 35, Kasas: 35.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/33-34.

[166]. Tâhâ: 45-48.

[167]. Taberî-Tarih c.1,s.208, Sâlebî-Arais s.182, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.180.

[168]. Ebülferec İbn.Cevzî-Tabsıra c.1,s.223.

[169]. Taberî-Tarih c.1,s.208, Sâlebî-Arais s.182, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.180.

[170]. Taberî-Tarih c.1,s.208, Sâlebî-Arais s.182.

[171]. Taberî-Tarih c.1,s.208, Sâlebî-Arais s.183, ibn.Esîr c.1,s.180

[172]. Sâlebî-Arais s.183.

[173]. Taberî-Tarih c.1,s.209, Salebi-Arais s.183, İbn.Esîr c.1,s.180.

[174]. Yâkubî-Tarih c.1,s.34.

[175]. Sâlebî-Arais s.183.

[176]. Taberî-Tarih c.1,s.208, Sâlebi-Arais s.183, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.181.

[177]. Taberî-Tarih c.1,s.208, Sâlebî-Arais s.183, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.181.

[178]. Sâlebi-Arais s.183.

[179]. Taberî-tarih c.1,s.209, Sâlebî-Arais s.183, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.181.

[180]. Şuarâ: 18-22.

[181]. Taberî-Tarih c.1,s.209, Sâlebî-Arais s.183.

[182]. Şuarâ: 23-25

[183]. Taberî-Tarih c.1,s.209-210, Sâlebî-Arais s.183.

[184]. Şuarâ: 26-27.

[185]. Taberî-Tarih c.1,s.210, Sâlebî-Arais s.183.

[186]. Sâlebî-Arais s.183.

[187]. Taberî-Tarih c.!,s.210, Salebî-Arais s.183.

[188]. Şuarâ: 28.

[189]. Taberî-Tarih c.1,s.210, Sâlebî-Arais s 183.

[190]. Şuarâ: 28-30.

[191]. Taberî-Tarih c.1,s.210, Sâlebî-Arais s.183.

[192]. M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/34-37.

[193]. Şuarâ: 30-32.

[194]. Taberî-Tarih c.1,s.210, Sâlebî-Arais s.183.

[195]. Taberî-Tarih c.1,s.209, Sâlebî-Arais s.183.

[196]. Taberî-Tarih c.1,s.210, Sâlebî-Arais s.183.

[197]. Taberî-Tarih c.1,s.210, Sâlebî-Arais s.183-184.

[198]. Sâlebî-Arais s. 184.

[199]. Taberî-Tarih c.1,s.210, Sâlebî-Arais s.184.

[200]. Taberî-Tarih c.1,s.209, Sâlebî-Arais s.184.

[201]. Taberî-Tarih C.1.S.209.

[202]. Şuarâ: 33.

[203]. Taberî-Tarih c.1,s.212.

[204]. Sâlebî-Araiss.184.

[205]. Taberî-Tarih c.1,s.212.

[206]. Sâlebî-Arais s. 184.

[207]. Taberî-Tarih c.1,s.209.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/37-39.

[208]. Taberî-Tarih c.1,s.211, Sâlebî-Arais s.191, ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.186.

[209]. Taberî-Tarih c.1,s.211, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.186.

[210]. Sâlebî-Arais s.191.

[211]. Taberî-Tarih c.1,s.211-212, Sâlebî-Arais s.191-192, İbn.Esîr-Kâmilm c.1,s.186.

[212]. Sâlebî-Arais s. 192.

[213]. Taberî-Tarih c.1,s.212, Sâlebî-Arais s.192, ibn.Esîr c.1,s.186.

[214]. Taberî-Tarih c.1,s.212, Sâlebî-Arais s.192, İbn.Esîr c.1,s.186.

[215]. Sâlebî-Araiss.192.

[216]. Taberî-Tarih c.1,s.212, Sâlebî-Arais s.192, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.186.

[217]. Sâlebî-Araiss.192.

[218]. M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/39-40.

[219]. Sâlebî-Arais s.192.

[220]. Taberî-Tarih c.1,s.212, Sâlebî-Arais s.192, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.186.

[221]. Sâlebî-Arais s.192.

[222]. Taberî-tarih C.1.S.212, Sâlebî-Arais s.192,, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.186.

[223]. Sâlebî-Arais s.192, Ebülfida-Elbidâye Vennihâye c.1,s.296.

[224]. Sâlebî-Arais s.192 Sâlebî-Arais s.192.

[225]. M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/40.

[226]. Taberî-Tarih C.1.S.211-212.

[227]. Taberî-Tarih c.1,s.212, Sâlebî-Arais s.192-193, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.186.

[228]. M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/40-41.

[229]. Sâlebî-Arais s. 193-194.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/41-42.

[230]. Taberî-Tarih C.1.S.212, Sâlebî-Arais s.194, ibn.Esîr-Kâmil C.1.S.186.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/42.

[231]. Mü'minûn: 45-47.

[232]. Zuhruf: 51-53.

[233]. Zâriyât: 39.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/42.

[234]. Sâlebî-Arais s.195, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.186.

[235]. Taberî-Tarih c.1,s.216, Sâlebî-Arais s.195, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.186.

[236]. Yûnus: 88-89.

[237]. Taberî-Tarih c.1,s.213, Sâlebî-Arais s.196.

[238]. Taberi-Tarihc.1,s.216, Sâlebî-Arais s.195.

[239]. Ârâf: 130-135.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/42-44.

[240]. Tâhâ: 47-52.

[241]. Tâhâ: 57.

[242]. Isrâ: 101-102

[243]. Ârâf: 109-110

[244]. Firavunun Amucasının oğlu olduğu rivayet edilir. (Taberî-Tefsir c.24,s.58, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.260).

[245]. Mü'min: 26-34.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/44-46.

[246]. Kasas: 38.

[247].) Kasas: 38, Mü'min: 36.

[248]. Kasas: 38.

[249]. Kasas: 38, Mü'min: 36.

[250]. Kasas: 38, Mü'min: 37.

[251]. Kasas: 38, Mü'min: 37.

[252]. Kasas: 38.

[253]. Mü'min: 37.

[254]. Kasas: 38, Mü'min: 37.

[255]. Sâlebî-Arais s.189, ibn.Esîr-Kâmil C.1.S.185.

[256]. Taberî-Tarih c.1,s.209.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/46.

[257]. Şuarâ: 34-35.

[258]. Ârâf: 111-112.

[259]. Yûnus: 78-79.

[260]. Ârâf: 113-114.

[261]. Tâhâ: 62-64.

[262]. Tâhâ: 57-60.

[263]. Şuarâ: 39-40.

[264]. İbn.Habîb-Kitabulmuhabber s.388, Sâlebî-Arais s.185.

[265]. Sâlebî-Arais s.185, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.254

[266]. Taberî-Tarih c.1,s.210, ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.182

[267]. Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.254

[268]. Taberî-Tarih c.1, s.213, Sâlebî-Arais s.185, ibn.Esîr-Kâmil c.1, s.182. Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1, s.254.

[269]. Sâlebî-Arais s.185.

[270]. Taberî-Tarih c.1,s.210, Ebülferec İbn.Cevzi-Tahsıra c.1, s.223.

[271]. Taberî-Tarih c.1,s.211, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.254.

[272]. Sâlebî-Arais s 186.

[273]. Taberi-Tarih c. 1,8.211, Sâlebî-Arais s.186, İbn.Esîr-Kamil c.1,s.182.

[274]. Mes'ûdî-Ahbaruzzaman s.246

[275]. Taberi-Tarih c.1,s.211, Sâlebî-Arais s.186, İbn.Esîr c.1,s.182.

[276]. Bedrüddin Aynî-Umdetülkârî c.21,s.277.

[277]. ibn.Habîb-Kitabulmuhabber s.338.

[278]. Dîneveri-Kibulahbar s.3-4.

[279]. Taberî-Tarih c. 1 ,s.211.

[280]. Tâhâ: 61.

[281]. Sâlebî-Arais s.186.

[282]. Tâhâ: 65.

[283]. Ârâf: 115.

[284]. Şuarâ: 43-44.

[285]. Ârâf: 116.

[286]. Heysemî-Mecmauzzevaid c.7,s.62.

[287]. Taberî-Tarih c.1,s.211, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.225.

[288]. Mes'ûdî-Ahbaruzzaman s.245-246.

[289]. Mes'üdî-Ahbaruzzaman s.245-246.

[290]. Tâhâ: 68-69.

[291]. Şuarâ: 45.

[292]. Ârâf: 117, Şuarâ: 45.

[293]. Taberî-Tarih c.1,s.211, Sâlebî-Arais s. 186.

[294]. Sâlebî-Arais s. 186.

[295]. Heysemî-Mecmauzzevaid c.7,s.62.

[296]. İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.183.

[297]. Şuarâ: 46-48.

[298]. Şuarâ: 49, Tâhâ: 71.

[299]. Araf: 123.

[300]. Tâhâ: 71.

[301]. Şuarâ: 50.

[302]. Ârâf: 125, Şuarâ: 50.

[303]. Tâhâ: 72-73.

[304]. Şuarâ: 51.

[305]. Araf: 126.

[306]. Taberî-Tarih c.1,s.213, Sâlebî-Arais s.187, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.184, Ebülfida-Elbidaye vennihaye C.1.S.258.

[307]. Taberî-Tarih c.1,s.211, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.265.

[308]. Ârâf: 127.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/46-53.

[309]. Sâlebî-Arais s.187.

[310]. Sâlebî-Arais s.187, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.184.

[311]. Ahmed b.Hanbel-Müsned c.1,s.309-310, Sâlebî-Arais s.187-188, ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.184, Heysemî- Mecmauzzevaid c.1,s.65

[312]. Sâlebî-Arais s.188, ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.184.

[313]. Şâlebî-Arais s.188, ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.184-185.

[314]. ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.185.

[315]. Tahrîm: 11.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/53-55.

[316]. Şuarâ: 52.

[317]. Tâhâ: 77.

[318]. Şuarâ: 53.

[319]. Zemahşerî-Keşşaf c.3,s.114, Hâzin-Tefsir c.3,s.362.

[320]. Sâlebî-Arais s.196, Zemahşerî-Keşşaf c.3,s.114, Hazin-Tefsir c.3,s.362.

[321]. Taberî-Tarihc.1,s.214, Sâlebî-Arais s.191, Zemahşerîc.3,s.114, ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.187, Ebülferec İbn.Cevzî-Tabsıra c.1,s.223.

[322]. Taberî-Tefsir c.19,s.76, Zemahşerî-Keşşaf c.3,s.114, Hâzin c.3,s.362.

[323]. Taberî-Tarih c.1,s.214, Salebî s.191, ibn.Esîr c.1,s.187, Tabsıra c.1,s.223, Ebülfida-Tefsir c.3,s.336.

[324]. Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.28O.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/55-56.

[325]. Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.28O.

[326]. Mir Hâvend-Ravzatussafa s. 252 (Terceme).

[327]. Mes'ûdî-Ahbaruzzaman s.250.

[328]. Kurtubî-Tefsir c.13,s.100.

[329]. Zemahşerî-Keşşaf c.3,s.114, Kurtubî-Tefsir c.13,s.100, Hâzin-Tefsir c.3,s.362.

[330]. Kurtubî-Tefsir c.13,s.100.

[331]. Mes'ûdî-Ahbaruzzaman s.250.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/56-57.

[332]. Sâlebî-Arais s.142, ibn.Hacer-Metalibül'âliye C.3.S.274.

[333]. Sâlebî-Arais s. 142.

[334]. Sâlebî-Arais s.142, ibn.Hacer-Metalibül'âliye c.3,s.274.

[335]. Sâlebî-Arais s.142.

[336]. Sâlebî-Arais s.142, İbn.Hacer-Metalibül'âliye c.3,s.274.

[337]. Sâlebî-Arais s.142.

[338]. Sâlebî-Arais s.142, ibn.Hacer-Metalibül'âlieye c.3,s.274.

[339]. Sâlebî-Araiss.142 .

[340]. Taberî-Tarih c.l.s.214, Sâlebî-Arais s.197.

[341]. Salebî-Arais s. 142, ibn.Hacer-Metalib.c.3,s.274.

[342]. Sâlebî-Arais s. 142.

[343]. Salebî-Arais s.142, ibn.Hacer-Metâlib, C.3.S.274.

[344]. Sâlebî-Arais s. 142.

[345]. Taberî-Tarih c.1,s.215, Sâlebî-Arais s.197.

[346]. Taberî-Tarih c.1,s.215, Sâlebî-Arais s.197.

[347]. Sâlebî-Arais s.142, İbn.Hacer-Metalibül'âliye c.3,s.274.

[348]. Taberî-Tarih c.1,s.215, Sâlebî-Arais s.197, ibn.Hacer-Metâlib.c.3,s.274.

[349]. Taberî-Tarih c.1,s.215, Sâlebî-Arais s.142,197.

[350]. İbn.Hacer-Metalibül'âliye c.3,s.274.

[351]. Sâlebî-Arais s. 142.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/57-59.

[352]. Taberî-Tarih c.1,s.214, Sâlebî-Arais s.196.

[353]. Şuarâ: 60.

[354]. Taberî-Tarih c.1,s.214, Sâlebî-Arais s.196, Ebülferec İbn.Cevzî-Tabsıra c.1,s.224.

[355]. Taberî-Tarih c.1,s.214, Sâlebî s.196, Zemahşerî-Keşşaf c.3,s.114, Ebülferec İbn.Cevzî-Tabsıra c.1,s.224, Ebüssuud-Tefsir c.6,s.244.

[356]. Taberî-Tarih c.1,s.214, Sâlebî-Arais s.199.

[357]. ibn.Ebî Şeybe-Musannef c.11 ,s.527, Sâlebî-Arais s.196, Zemahşerî-Kesşaf c.3,s,114, Ebüssuud-Tefsir c.6,s.244.

[358]. Sâlebî-Arais s.196, Kurtubî-Tefsir c.13,s.101.

[359]. Mes'ûdî-Ahbaruzzaman s.250.

[360]. Taberî-Tarih c.1,s.217

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/59.

[361]. Tâhâ: 78

[362]. Şuarâ: 61-62.

[363]. Ârâf: 129.

[364]. Şâlebî-Arais s.197.

[365]. Ârâf: 129.

[366]. Taberî-Tarih c.1,s.214, Sâlebî-Arais s. 197.

[367]. Sâlebî-Arais s. 197.

[368]. Taberî-Tefsir c.19,s.80, Salebî-Arais s.197, Hâzin-Tefsir c.3,s.363.

[369]. Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.271.

[370]. İbn.Ebî Şeybe-Musannef c.11,s.527.

[371]. Mîr Hâvend-Ravzatussafâ

Terceme c.252.

[372]. Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.271.

[373]. Taberî-Tefsir c.19,s.80, Sâlebî-Arais s.197, Zemahşerî-Keşşaf c.3,s.115.

[374]. Sâlebî-Arais s.197, Zemahşerî-Keşşaf c.3,s.115.

[375]. Zemahşeri-Keşşaf c.3,s.115, Ebüssuud-Tefsir c.6,s.244.

[376]. Taberî-Tefsir c.19,s.80, Sâlebi-Arais s. 198.

[377]. Taberî-Tarih c.1,s.214.

[378]. Hesyemî-Mecmauzzevaid c.7,s.63.

[379]. Şuarâ: 63, İbn.Ebî Şeybe-Musannef c.11,8.527.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/59-61.

[380]. İbn.Ebî Şeybe-Musannef c.11,s.527, Taberî-Tarih c.1,s.214, Sâlebî-Arais s.198, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c. 1,8.271, Ravza Terceme s.253.

[381]. Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.271, Mir Hâvend Ravza Terceme s.253.

[382]. Şuarâ: 63.

[383]. İbn.Ebî Şeybe-Musannef c. 11 ,s.529, Taberî-Tarih c. 1 ,s.214, Mes'ûdî-Ahbaruzzaman s.251, Sâlebî-Arais s. 198, Ebülfedec-Tabsıra c.1,s.224, Ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.187, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.271.

[384]. Salebî-Arais s.198, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.271.

[385]. Taberî-Tarih c.1,s.214, Sâlebî-Arais s.198.

[386]. Zemahşerî-Keşşaf c.1,s.280, Süyûlî-Dürrülmensur c.5,s.87

[387]. Taberî-Tarih c.1,s.214, Sâlebî-Arais s.198, Ravza Terceme s.253

[388]. Şuarâ: 64-65.

[389]. Taberî-Tarih c.1,s.214, Sâlebî-Arais s.199, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.187-188

[390]. Sâlebî-Arais s.199

[391]. Taberî-Tarih c.1,s.214, Sâlebî-Arais s.199, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.187-188.

[392]. Yûnus: 90.

[393]. Yûnus: 91-92.

[394]. Taberî-Tarih c.1,s.214, 217, SâlebrArais s.199, Kurtubî-Tefsir c.8,s.377, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.272, Tefsir c.2,s.330, Beyzâvî-Tefsir c.1,s.456-457, Hâzin-Tefsir c.2,s.311-314, Ebüssuud-Tefsir c.4,s.173.

[395]. Mü'min: 84-85.

[396]. Kasas: 39-42.

[397]. Hûd: 98.

[398]. Taberî-Tarih c.1,s.214.

[399]. Ahmed b.Hanbel-Müsned c.1 ,s.309, Tirmizî-Sünen c.5,s.287, Taberî-Tefsir c.11 ,s.163, Kurtubî-Tefsir c.8,s.378, Ebülfida-Tefsir c.2,s.430, Hâzin-Tefsir c.2,s.312-314, Ebüssuud-Tefsir c.4,s.173.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/61-64.

[400]. Sâlebî-Arais s. 199.

[401]. Taberî-Tarih c.1,s.214, Sâlebî-Arais s.199, Ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.188.

[402]. Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.273

[403]. İbn.EbîŞeybe-Musannef c.11.S.528, Taberî-Tefsir c.11.S.165, Sâlebî-Arais s.199, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.273.

[404]. İbn.Ebî Şeybe-Musannef c.11,s.528, Taberî-Tefsir c.11,s.165.

[405]. Taberî-Tarih c.1,s.214, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.188.

[406]. Taberî-tarih c.1,s.214.

[407]. Sâlebî-Arais s.199, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.273.

[408]. Kurtubî-Tefsir c.8,s.38O, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.273, Beyzavî-Tefsir c.1,s.457

[409]. İbn.Ebî Şeybe-Musannef c.11,s.528, Taberî-Tefsir c.11,s.165, 166.

[410]. Taberî-Tefsir c. 11,s. 165.

[411]. Kurtubî-Tefsir c.8,s.380.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/64-65.

[412]. Zemahşerî-Keşşaf c.3,s.115, Kudaîden naklen Yâkut-Mûcemûlbüldan C.4.S.387, Nesefî-Medarik c.3,s.185, Beyzavî-Tefsir c.2,s.159, Ebüssuud-Tefsir c.6,s.245.

[413]. Kudaiden naklen Yâkut-Mûcemülbüldan c.4,3.387,388.

[414]. Fîrûzâbâdî-Kamusulmuhît c.4,s.169.

[415]. M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/65.

[416]. Eş şuara suresi 52. ayet. Taha suresi 77. ayet. Ömer Nasuhi Bilmen, Kur'an-ı Kerim'in Türkçe meali ve Tefsiri, Cüz. 11 s. 1426.

[417]. Eş-şuara62,63,64.

[418]. Eş-şuara, 65, 66.

[419]. Yunus suresi 91. ayet, Prof.Seyyid Kutub, Fızılâl-il Kuran b.55.

[420]. Sözler – 373.

[421]. Ö.N.Bilmen, K.K.Meâü, sûre : Yûnus, s. 1425.

[422]. (6) Piggot, S. The Radio-Carbon Date from Durrington

waiis-Antiquity, xxxııı. no. 132,1959, s.289.

[423]. Keşşaf Tefsiri, ait 2, s.251-252.

[424]. M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/65-67.

[425]. Taberî-Tarih c.1,s.214, Sâlebî-Arais s.198

[426]. Sâlebî-Arais s.200, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.188

[427]. Şâlebî-Arais s.200.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/68.

[428]. Araf: 138-141.

[429]. İbn.Esîr-Kâmil C.1.S.188.

[430]. Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.f,s.276

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/68-69.

[431]. Sâlebî-Arais s.200, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.188-189.

[432]. Sâlebî-Arais s.200.

[433]. Sâlebî-Arais s.200, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.189.

[434]. Taberî-Tarih c.1, s.218, Sâlebî-Arais s.208.

[435]. ibn.Kuteybe-Maarif s.20.

[436]. İbn.Kuteybe-Maarif s.20, Taberî-Tarih c.1, s.219, Sâlebî-Arais s.208.

[437]. Taberî-Tarih c.1,s.219.

[438]. Sâlebî-Arais S.208İ İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.189.

[439]. Sâlebî-Arais s.208.

[440]. Taberî-Tarih c.1,s.218.

[441]. Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.280.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/69.

[442]. Taberî-Tarih c.1, s.218

[443]. Taberî-Tefsir c.16,s.200

[444]. Taberî-Tarih c.1,s.218, Sâlebî-Arais s.209, ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.190

[445]. Sâlebî-Arais s.209

[446]. Taberî-Tarih c.1,s.218, Sâlebî-Arais s.209

[447]. Tâhâ: 90-91

[448]. Taberî-Tarih c.1,s.218, ibn.Esîr-Kâmil c.1,s. 190

[449]. Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.305, Heysemî-Mecmuazzevaid c.7,s.64.

[450]. Yâkubî-Tarihc.1,s.38

[451]. Taberi-Tarih C.1.S-218, Sâlebî-Arais s.210

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/71-72.

[452]. Serçe parmağı kadar (Hâkim-Müstedrek c.2,s.576).

[453]. Ârâf: 142-147.

[454]. Tâhâ: 83-89.

[455]. Mûsâ Aleyhisselâma, On Suhuf indirildikten sonra, on da, levha indirilmişti.

Mûsâ Aleyhisselâm, israil oğullarının Buzağı heykeline tapmalarına kızıp levhaları, elinden yere bıraktığı zaman, levhalar, kırılmıştı.

Bunun üzerine, Müsâ Aleyhisselâm, Yüce Allah'a niyaz ederek levhaların yeniden verilmesini istemiş, Yüce Allah da, Ona iki levha iade etmişti ki, onlardan birisi Mîsak, diğeri Şehâdet levhası idi. (İbnünnedîm-Fihrist s.39-40).

[456]. Ârâf: 150.

[457]. Tâhâ: 92-98.

[458]. Ârâf: 149

[459]. Ârâf: 151-154.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/72-75.

[460]. Sâlebî-Arais S.212.

[461]. Taberî-Tarih c.1,s.22O, Sâlebî-Arais s.211, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.191.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/76.

[462]. Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.28O.

[463]. Meşhur Zengin Karun da, seçilen ve Yüce Allanın Kelâmını işiten yetmiş kişi arasında bulunuyordu. (Deylemî-Elfirdevs c.3,s.277).

[464]. Taberî-Tarih c.1,s.220-221, Sâlebî-Arais s.212, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.191-192.

[465]. Taberî-Tarih C.1.S.221.

[466]. Taberî-Tarih c.1,s.221, Sâlebî-Arais s.212, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.192.

[467]. Taberî-Tarih c.1,s.221, İbn.Esîr-Kâmil c.1 ,s.192.

[468]. Taberî-Tarih c.1,s.221.

[469]. Ârâf: 155.

[470]. Taberî-Tarih c.1,s.221.

[471]. Bakare: 56.

[472]. Taberî-Tarih c.1,s.221, Sâlebî-Arais s.212-213, ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.192.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/76-78.

[473]. Taberî-Tarih c.1,s.221.

[474]. Mâide: 21-22.

[475]. Mâide: 23.

[476]. Mâide: 24-25.

*O Yûşa' b.Nûn Alevhisselâmla Kâlib b.Yufenna Alevhisselam. fTaberî-Tarih c.1.s.222.

[477]. Mâıde: 26 .

[478]. Saf: 50.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/78-79.

[479]. Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.280, ibn.Haldun-Tarih c.2,ks.1,s.85

[480]. Yâkubî-Tarih c.1,s.41

[481]. Yâkut-Mûcemülbüldan c.2,s.69.

[482]. Yâkut-Mûcemülbüldan c.2,s.69, Mir Hâvend-Ravzatussafa Terceme s.272-273

[483]. Taberî-Tarih C.1.S.222

[484]. Taberî-Tarih C.1.S.222, ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.196

[485]. İsrail oğulları, Tih çölünde, kendilerine ihsan edilen Bıldırcın kuşunun etinden, bir günlükten fazla aldıklarını ertesi güne bıraktıkları zaman, fazla olan kısım, sabaha çıkmadan, muhakkak, bozulur, kokardı. (Taberî-Tefsir c.1,s.298) Peygamberimiz Muhammed Aleyhisselâm:

"Eğer, israil oğulları olmasaydı, et, kokmazdı!" Hadîs-i şeriflerile, her halde, bu vakıaya işaret buyurmuşlardır. (Buhari-Sahih c.4,s.103, Müslim-Sahih c.2,s.1092)

[486]. Taberî-Tarih C.1.S.222

[487]. Taberî-Tarih c.1,s.222, Sâlebî-Arais s.244-245, ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.196.

[488]. Taberî-Tarih c.l,s.222.

[489]. Taberi-Tarih c.1,s.222, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.196

[490]. Taberi-Tarih c.1,s.222

[491]. Taberi-Tarih c.1,s.222, Sâlebî-Arais s.245-246, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.196

[492]. Taberi-Tarih C.1.S.222

[493]. Yakubi-Tarih c.1,s.40

[494]. Ârâf: 160.

[495]. Bakare: 60.

[496]. Bakare: 61.

[497]. Ârâf: 162.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/79-81.

[498]. Taberî-Tefsir d.s.337. Ebûlfida-Elbidaye vennihaye d.s.293-94.

[499]. Ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.193, Ebûlfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.294.

[500]. Bakare: 67-74.

[501]. Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.294.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/83-84.

[502]. İbn.Kuteybe-Maarif s.20, Taberî-Tarih c.1,s.230, Sâlebî-Arais s.213

[503]. Taberî-Tarih c.1 ,s.230, Sâlebî-Arais s.213-214, Ebülferec İbn.Cevzî-Tabsıra c.1 ,s.252, İbn.Esîr-Kâmil c.1, s.204, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.309.

[504]. Taberî-Tarih c.1,s.233, Sâlebî-Arais 215-216, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.204, Ebülferec İbn.Cevzî-Tabsıra c.1,s.253.

[505]. Mü'min: 23-24.

[506]. Taberî-Tarih c.1,s.233.

[507]. Sâlebî-Arais s 213.

[508]. Sâlebî-Arais s.213, Ebülferec İbn.Cevzî-Tabsıra c.1,s.252.

[509]. Sâlebî-Arais s.213.

[510]. Deylemî-Elfirdevs c.3,s.277.

[511]. İbn.Ebî Şeybe-Musannef c.11,s.532, Hâkim-Müstedrek c.2,s.408-409.

[512]. İbn.Ebî Şeybe-Musannef c.11,s.532.

[513]. Taberî-Tarih c.1,s.232, Sâlebî-Arais s.216, Ebülferec ibn.Cevzî-Tabsıra c.1,s.253, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.205

[514]. İbn.Ebî Şeybe-Musannef c.11.s.532. Hâkim-Müstedrek c.2,s.409

[515]. Taberî-Tarih C.1.S.232, Sâlebî-Arais s.216, Ebülferec-Tabsıra c.1,s.253, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.205

[516]. Sâlebî-Araiss.216.

[517]. Taberî-Tarih c.1 ,s.232, Hâkim-Müstedrek c.2,s.409, Sâlebî s.216, Ebülferec-Tabsıra c.1 ,s.252, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.205

[518]. İbn.Ebî Şeybe-Musannef c.11,s.532, Hâkim-Müstedrek c.2,.409.

[519]. İbn.Ebî Şeybe-Musannef c.11 ,s.532, Taberî-Tarih c.1 ,s.232, Hâkim-Müstedrek c.2,s.409, Sâlebî s.216, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.205.

[520]. Hâkim-Müstedrek c.2,s.409.

[521]. jbn.Ebî Şeybe-Musannef c.11,s.532.

[522]. İbn.Ebî Şeybe-Musannef c.11,s.532, Taberî-Tarih c.1,s.232, Hâkim-Müstedrek c.2,s.409, Sâlebî-Arais s.216.

[523]. İbn.Ebî Şeybe-Musannef c.11,s.532, Taberî-Tarih c.1,s.232, Hâkim-Müstedrek c.2,s.409, Sâlebî-Arais s.217, Ebülferec İbn.Cevzî-Tabsıra c.1,s.253, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.205-206.

[524]. Taberî-Tarih c.1,s.234, Sâlebî-Arais s.216-217, Ebülferec lbn.Cevzî-Tabsırac.1,s.253, ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.206.

[525]. Taberî-Tarih c.1,s.234, Sâlebî-Arais s.217, Ebülferec İbn.Cevzî-Tabsıra c.1,s.253.

[526]. Ebülferec İbn.Cevzî-Tabsıra c.1,s.253.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/84-89.

[527]. Kasas: 76-84.

[528]. Ankebût: 39.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/89-90.

[529]. Bu bahis Hızır Aleyhisselâm bölümündedir.

[530]. Yâkubî-Tarih c.1,s.41, Taberi-Tarih c.1,s.223, Hakim-Müstedrek c.2,s.579, Sâlebi-Arais s.246,

[531]. Taberî-Tarih c.1,s.223 Hakim-Müstedrek c.2,s.579, Sâlebî-Arais s.246, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.318.

[532]. Yâkubî-Tarih d ,s.41.

[533]. Ibn. Ebî Şeybe.Musannef c.11,s.530, Taberî-Tarih c.1,s.223, Hâkim-Müstedrek c.2,s.579, Sâlebî-Arais s.246, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.318.

[534]. Ibn. Ebi Şeybe-Musannef c.11 s.530.

[535]. Yakubî-farih c.1,s.41.

[536]. Taberî-Tarih c.1 .s.223. Hâkim-Müstedrek C.2.S.579, Sâlebî-Arais s.246.

[537]. Ibn. Ebî Şeybe-Musannef c.11 ,s.530, Taberî-Tarih c.1,s.223, Hâkim-Müstedrek c.2,s.579, Sâlebi-Arais s.246.

[538]. Taberî-Tarih c.1,s.223, Hâkim-Müstedrek c.2,s.579- Sâlebî-Arais s.246.

[539]. Yâkubî-Tarih c.1,s.41.

[540]. Taberî-Tarih c.1,s.224, Sâlebi-Arais s.246.

[541]. Yâkut-Mûcemülbüldan c.4,s.48.

[542]. Ibn. Ebî Şeybe-Musannef c.11 ,s.230 Taberi-Tarih c.1 ,s.223, Hâkim-Müstedrek c.2,s.579, Sâlebî-Arais s.246

[543]. Taberî-Tarih c.1 ,s,223, Hâkim-Müstedrek c.2,s,579, Sâlebi-Arais s.246

[544]. Ibn. Ebî Şeybe-Musannef c.11 ,s.530

[545]. Taberî-Tarih c.1 ,s.223, Hâkim-Müstedrek c.2,s.579, Sâlebi-Arais s.246

[546]. Ibn. Ebî Şeybe-Musannef c.11 ,s.530

[547]. Taberî-Tarih c. 1 ,s.224, Mes'ûdî-Murûcuzzeheb c. 1 ,s.49, Sâlebi-Arais s.246, Ibn. Esîr-Kâmil c. 1 ,s. 197

[548]. Ibn. Kuteybe-Maarif s.20,Hâkim-Müstedrek c.2,s.578

[549]. Mes'ûdî-Murucuzzeheb c.1,s.50 Hâkim-Müstedrek c.2,s.50.

[550]. Yâkubî-Tarih c.1 ,s,41, Mes'ûdî-Murucuzzeheb c.1 ,s.50.

[551]. Sâffâtri20..

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/90-92.

[552]. Ibn. Ebî Şeybe-Musannef c. 14,s.303, Ahmed b.Hanbel-Müsned c.3,s.148. Müslim-Sahih c.1,s. 146, Beyha-kî-Delâllünnübüvve c.2,s.130, Begavî-Mesabihussünne c.2,s.179, Kadı İyaz-Şifâ c.1,s. 137, Ibn. Esîr-Câmiul'usul c.12s.53, Ibn. Seyyid-Uyunleser c.1,s.144.

[553]. Ibn. Ishak, Ibn. Hişam-Sîre c.2,s.48

[554]. Ahmed b.Hanbel.Müsned c.4,s.2O9, Buharî-Sahih c.4,s.249

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/92-93.

[555]. 513) Ibn. Mâce-Sünen c.2,s.965, Begavi-Mesâbihussünnec.2,s.166, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.316.

[556]. Ezrakî-Ahbaru Mekke C.1.S.73.

[557]. Ezrakî-Ahbaru Mekke c.2,s. 193.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/93-94.

[558]. Mes'ûdî-Murûcuzzehebc.1,s.5O, Ibn. Asâkir-Tarih c.6,s.357.

[559]. Mes'ûdî-Murûcuzzeheb c.1 ,s.5O.

[560]. Sâlebî-Arais s.207, İbn. Esîr-Kâmil c.1,s.192.

[561]. Sâlebî-Arais s.207.

[562]. Sâlebî-Arais s.207, Ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.192.

[563]. Hakîmüttirmizî-Nevâdirül'usûl s.101.

[564]. Sâlebî-Arais s.207.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/94.

[565]. Bakara: 63-66.

[566]. Bakara: 93.

[567]. Bakara: 83-87.

[568]. Bakara: 96.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/95-96.

[569]. Ibn. Ebi Şeybe-Müsannef c.13, s.211, Ahmed b.Hanbel-Ezzühd s. 110.

[570]. ibn. Ebî Şeybe-Musannef c.13, s.211, Ahmed b Hanbel-Ezzühd s. 110.

[571]. Dârimî-Sünen c.1,s.86.

[572]. Ahmed b.Hanbel-Ezzühd s.85.

[573]. Beyhakî-Delâilünnübüwe c.1 ,s.281 -282, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.6,s.62.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/96-98.

[574]. Fetih: 29.

[575]. Ârâf:157.

[576]. Bakara: 146.

[577]. Ahzâb: 45.

[578]. Ibn. Sa'd-Tabakat c.1,s.362, Ahmed b.Hanbel-Müsned c.2,s.174, Buharî-Sahih c.3,s.21, Beyhakî-Delâ-lilünnübüvve c.1,s.278-279, Kadı lyaz-Şifa c.1,s.19, Ebülferec Ibn. Cevzî-Elvefa c.1,s.37-38, ibn. Seyyid Uyûnüleser c.1,s.58, Zehebi-Tarihul'islam C.2.S.49, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2,s.325.

[579]. Dârimî-Sünen c.1,s.14-15, Ebülferec Ibn. Cevzî-Elvefa c.1,s.38-39 Zehebî-Tarihulislâm c.2,s.50.

[580]. Matta İncili Bab:3, Fıkra: 13.

[581]. Yuhanna İncili Bab: 1, Fıkra: 21-25.

[582]. Ibn. Ishak, Ibn. Hişam-Sîre c.2,b.70, Taberî-Tarih c.2,s.234, Beyhakî-Delâlünnübüvve c.1,s.344, Ibn. Esîr-Kâmil c.2,s.95-96, Ibn. Seyyid-Uyûnûleser c.1 ,s.156, Zehebî-Tarihulislam c.2,s.193, Ebülfida-Elbidaye venni-hayec.2,s.149.

[583]. Ibn. Sa'd-Tabakatc.1,s.155.

[584]. Ebû Nuaym-Delâilünnübüvve c.1,s.39.

[585]. Bakare: 89

[586]. İsrail oğullarının Atası Ishak Aleyhisselâm, Ümmi bir kavm olan Arapların Atası da, İsmail Aleyhisselâm olduğuna göre, Yahudilerle Araplar, kardeş oğulları idiler.

[587]. Tesniye Bab: 18, Fıkra:18.

[588]. Her halde Ümmî denilmek isteniliyordun.

[589]. Tesniye Bab:32 Fıkra: 21.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/98-101.

[590]. Ibn. Kuteybe-Maarif s.20, Mes'ûdî-Murucuzzeheb c.l.s.50 Hâkim-Müstedrek c.2,s.5O, Hâkim-Müstedrek c.2,s.578.

[591]. Salebî-Arais s.207, ibn. Esîr-Kâmil c.1,s.193.

[592]. Salebî-Arais s.207.

[593]. Ibn. Esîr-Kâmilc.1,s.193.

[594]. Salebî-Arais s.207, ibn.Esîr-Kâmil c.1,s. 193

[595]. Taberî-Tarih c.1 ,s.224, Hâkim-Müstedrek c.2,s.58O, Sâlebi-Arais s.248

[596]. Taberî-Tarih c.1,s.224, Hâkim-Müstedrek c.2, s.580, Sâlebî-Arais s.248, Ibn. Esir-Kâmil c.1, s. 198.

[597]. Taberî-Tarih c.1,s.225, Hâkim-Müstedrek c.2, s.578, Sâlebî-Arais s.248, Ebülferec Ibn.Cevzî-Tabsıra c.1,s. 224, İbn.Esîr-Kâmil c.1, s. 199, Muhyiddin b. Arabî-Muhâdaratülebrar c.1, s. 130, Ebülfida-Elbidaye venniha-yec. 1, s. 319.

[598]. Sâffât: 120

[599]. Ahmed b.Hanbel-Müsned c.3,s.12O, Ezzühd s.95, Müslim-Sahih c.4,s.1845, Nesâi-Sünen c.3, s.215, 216, Begavî-Mesâbihussünne c.2,s.166.

[600]. Müslim-Sahih c.4, s. 1845, Begavî-Mesâbihussünne c.2, s. 166.

[601]. Ahmed b. Hanbel-Müsned s.7634, Hadîs, Buharî-Sahih c.4, s. 131, Müslim-Sahih c.4, s. 1843. Begavî-Mesâbihussünne c.2, s. 166.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/101-102.

[602]. Ibn.Kuteybe-Maarif s. 26.

[603]. Ibn. Kuteybe-Maarif s. 26, Ibn. Nedîm-Fihrist s. 39-40, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2, s. 78.

[604]. Ebû Nuaym-Hilyetülevliya c.1, s. 167, ibn.Asakir-Tarih c.2, s. 357, Süyûtî-Dürrülmensur c.6, s. 341, A.Aliyyülmüttakî-Kenzül'ummal c. 16, s. 132.

[605]. Taberî-Tarih c.1, s. 234, Ebû Nuaym-Hilyetülevliya c. 1, s. 167, 168, Ibn.Esîr-Câmiul'usûl c.2, s. 506, Kurtu-bî-Tefsîr c.20, s. 25, Hâzin-Tefsir c.4, s. 371, Süyûtî-Dürrülmensur c.6, s. 341, A.Aliyyülmüttakî-Kenzûl'ummal c. 16, s. 133.

[606]. Ebû Nuaym-Hilyetülevliya c.1, s. 168, İbn.Asakir-Tarih c.2, s. 357, Ibn.Esîr-Câmiul'usul c.2, s. 506, Hazin-Tefsirc.4, s. 371, Süyûtî-Dürrülmensur c.6, s. 341, A. Aliyyülmüttakî-Kenzül'ummat c. 16, s. 133.

[607]. Âlâ: 14-19.

[608]. Ebû Nuaym-Hilyetülevliya c.1, s. 169, Ibn.Esîr-Camiulüsul c.2, s. 505, Kurtubî-Tefsir c. 20, s. 25, Hâzin-Tefsir c.4, s. 371, Süyûtî-Dürrülmensur c.6, s.341, A.Aliyyülmüttakî-Kenzül'ummal c.16, s. 133.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/103.

[609]. Ibn.Ebt Şeybe-Musannef c.14, s.303, Ahmed b. Hanbel-Müsned c.3, s.148, Müsiim-Sahih c.1, s. 146, Bey-hakî-Delâilünnübüvve c.2, s. 130, Begavî-Mesâbîhussünne c.2, s. 179, Kadı lyaz-Eşşifâ c.1, s. 137, Ibn. Esîr-Câmiul'usûlc.12, s.53, lbn.Seyyid-Uyûnüleserc.1, s. 144.

[610]. Ibn. Ishak, Ibn.Hişam-Sîre c.2, s.48, Buhari-Sahih c.4, s. 107.

[611]. Ibn. Ishak, Ibn.Hişam-Sîre c.2, s.48.

[612]. Ahmed b.Hanbel-Müsned c.4, s. 209, Buharî-Sahih c.4, s. 249.

[613]. Ahmed b.Hanbel-Müsned c.1, s. 257.

[614]. Ahmed b.Hanbel-Müsned c.4, s.207, Beyhaki-Delâilünnübüvve c.2,s. 124-125, Begavî-Mesâbihussünne c.2, s. 178.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/103-104.

HIZIR ALEYHİSSELÂM

Hızır Aleyhisselamın Soyu, İsmi Ve Bazı Faziletleri:

Rivayete göre: Hızır Aleyhisselamın soyu: Belya (veya İlya) b. Milkân, b.Falığ, b.Âbir, b.Salih, b.Erfahşed, b.Sâm b.Nuh Aleyhisselam olup babası, büyük bir'kral-dı.[1]

Kendisinin; Âdem Aleyhisselamın oğlu[2] veya Ays b.İshak Aleyhisselamın oğullarından olduğu[3] veya İbrahim Aleyhisselama iman ve Babil'den, Onunla birlikte hicret edenlerden birisinin, ya da Farslı bir babanın oğlu olduğu, kral Efridun ve ibrahim Aleyhisselam devrinde yaşadığı, büyük Zülkarneyn'e Kılavuzluk ettiği, İsrail oğulları krallarından İbn. Emus'un zamanında İsrail oğullarına peygamber olarak gönderildiği, halen, sağ olup her yıl, Hacc Mevsiminde İlyas Aley-hisselamla buluştukları da, rivayet edilir. [4]

Hızır; Hızır Aleyhisselamın asıl ismi olmayıp Künyesi idi. [5]

Eshab'dan Ebû Hüreyre'nin rivayetine göre: Peygamberimiz Muhammed Aleyhisselam; Hızır Aleyhisselama, Hızır denilmesinin sebebini açıklayarak "Hızır, otsuz, kuru bir yere otururdu da, ansızın, o otsuz yer, yeşillenerek onun ardı sıra dalgalanır-dı!" buyurmuştur. [6]

Hızır Aleyhisselama, Allah tarafından; Mûsâ Aleyhisselamın bile, bilmediği özel bir ilim verilmişti ki, Mûsâ Aleyhisselam, onu öğrenmek için, uzun bir yolculuğu, göze almıştı. [7]

Hızır Aleyhisselamın soyu, devri ve hâlen sağ olup olmadığı hakkındaki türlü ihtilafları ve uzun tartışmaları bir yana bırakarak, Kur'an-ı Kerim ve Hadis-i şeriflerin verdikleri kesin bilgilerle yetinmeyi daha uygun ve yararlı buluyoruz.[8]

Mûsâ Aleyhisselamın Hızır Aleyhisselamla Buluşup Arkadaşlık Etmesi:

Abdullah b. Abbas; Mûsâ Aleyhisselamın arkadaşı hakkında, bir gün, Hür b. Kays'la tartışmış "O, Hızır'dır!" demişti.

O sırada, Übeyy b. KâVüT Ensarîye rastlamışlar, İbn.Abbas, Onu, çağırmış[9]', kendisine "Ey Ebüttufeyl! Yanımıza gel! [10]

Ben, Mûsâ Aleyhisselamın, kendisiyle buluşma yolunu aramış olduğu arkadaşı hakkında şu arkadaşımla tartıştım.

Sen, onun hal ve şanını anlatırken, Resûlullâh Aleyhisselâmdan işittin mi?" dedi.

Übeyy b. Kâb[11]

"Evet! Onun hal ve şanını, anlatırken[12] Resûlullâh Aleyhisselâmdan işittim, şöyle buyuruyordu:

Mûsâ (Aleyhisselâm), İsrail oğullarının ileri gelenlerinden bir topluluk içinde bulunduğu sırada, ona, bir adam gelip:

'Senden daha bilgili bir kimse biliyor musun?' diye sordu.

Mûsâ (Aleyhisselâm) da:

'Hayır! Bilmiyorum!' dedi.

Bunun üzerine, Yüce Allah, Mûsâ (Aleyhisselâm)'a:

'Hayır! Kulumuz Hızır vardır!' diye Vahy edince, Mûsâ (Aleyhisselâm), onunla buluşmak yolunu aradı.

Yüce Allah da, balığı, onun için, bir alâmet ve nişan yaptı.

Kendisine:

'Balığı, kaybettiğin zaman, geri dön! Muhakkak, ona, kavuşursun! denildi.'[13]

Bunun üzerine, Mûsâ (Aleyhisselâm), Yüce Allah'ın dilediği kadar gitti'[14]

Genç adamına:

'Kuşluk yemeğimizi, getir!' dedi.

Mûsâ (Aleyhisselâm), kuşluk yemeğini istediği zaman, Mûsâ (Aleyhisselâm)'ın genç adamı[15] Mûsâ (Aleyhisselâm)'a:

'Bak hele! Kayanın dibinde barındığımız sırada, ben, balığın gittiğini haber vermeyi, unutmuşum.

Onu, haber vermemi, bana unutturan da, şeytandan başkası değildir!' dedi.

Mûsâ (Aleyhisselâm):

'Zâten, bizim istediğimiz de, bu idi!' dedi.

Hemen, izlerine basa basa geri dönüp Hızır Aleyhisselâmı buldular.

Yüce Allah'ın Kitabında anlatmış olduğu da, onlann hal ve şanlarından ibarettir!" dedi. [16]

Saîd b. Cübeyr der ki:

"Ben, Ibn. Abbas'a:

'Nevfelbikâlî, israil oğullarının Sahibi olan Mûsâ Aleyhisselâm, Hızır Aleyhisselâ-mın arkadaşı olan Mûsâ[17] değildir. [18] O, başka bir Musa'dır[19] diye iddia ediyor!?' dedim.

Ibn. Abbas: 'Yalan söylüyor Allah düşmanı! [20]

Bana, Übeyy b. Kâ'b rivayet edip dedi ki[21]

Ben, Resûlullâh Aleyhisselâmdan, şöyle buyurduğunu işittim. [22]

"Mûsâ Aleyhisselâm, kavmi içinde, onlara, Allah'ın nimet ve imtihan günlerini andığı, hatırlattığı[23] gözlerinden yaşlar boşandığı ve kalbler rikkata geldiği bir sırada, bir adam:

'Ey Allah'ın Resulü! Yer yüzünde, senden daha âlim bir kimse var mı?' diye sormuştu."

Oda: Yoktur! demişti'. [24]

Diğer rivayete göre:

Mûsâ Aleyhisselâm, İsrail oğullan içinde hutbe irâd etmeğe kalktığı sırada, kendisine:

tnsanlann en bilgilisi, hangisidir? diye sorulmuştu.

Mûsâ Aleyhisselâm da:

Ben'im! demişti.

Bu hususu, Allah, daha iyi bilir! diyerek Allah'a havale etmediği için, Yüce Allah, ona hitab etmiş;

Senden daha bilgili vardır! buyrulmuştu.[25] Mûsâ Aleyhisselâm

"Yâ Rab! Nered.dir o?" diye sordu. [26] Yüce Allah:

"İki denizin bitiştiği yerde kullarımdan biri vardır ki: o senden daha bilgilidir?" diye vahyetti.

Mûsâ Aleyhisselâm:

"Yâ Rab! Ona, nasıl bir yol bulayım?" diye sordu. [27]

"Azıklık, tuzlanmış[28] ölü[29] bir balık al! [30] Onu, bir zenbilin içine koy! [31] zenbil içinde yanında taşı. [32]

Ona, nerede can verilirse[33], onu, nerede kaybedersen işte, o kulum, oradadır!" bu-yuruldu. [34]

Mûsâ Aleyhisselâm, bir balık alıp zenbilin içine koydu. [35]

Genç adamı, Yûşa' b.Nûn'a:

"Seni, ancak, balık, nerede yanından aynlırsa, onu, bana haber vermekle görevlendiriyorum!" dedi. [36]

Mûsâ Aleyhisselâm, gitti.

Hizmetini gören genci, Yûşa' b. Nûn'u da, yanında götürdü.

İki denizin bitiştiği yerdeki kayanın yanına vanp ulaşınca, başlarını, yere koyup uyudular. [37]

Yûşa' b. Nûn, uyanıp kayanın gölgesinde oturduğu, Mûsâ Aleyhisselâm da uyuduğu sırada, tuzlu balık, kımıldamağa başladı.

Yûşa' b. Nûn, kendi kendine:

"Uyanıncaya kadar, onu, uyandırmayayım!" dedi ve ona, haber vermeyi unuttu[38]

Balık; kımıldayarak, zenbilden sıçrayıp çıktı ve denize düştü!

Yüce Allah; ondan, denizin akışını tuttu da, denizin içinde, su künkü gibi bir boşluk ve böylece, balık için, bir yol meydana geldi.

Deniz içinde, böyle bir yolun açılması, Mûsâ Aleyhisselâm ile hizmetini görene, şaşılacak bir hâdise oldu.

Uyandıktan sonra, o günlerinin kalanı ile bütün gece gittiler.

Sabah olunca, Mûsâ Aleyhisselâm, genç arkadaşına:

"Kuşluk yemeğimizi getir!

Bu yolculuğumuzdan, yorgunluk duymağa başladık!" dedi.

•Halbuki, Mûsâ Aleyhisselâm, Allah tarafından, kendisine emrolunan yerin ötesine geçmedikçe, yorgunluk duymamıştı.

Genç yoldaşı, Mûsâ Aleyhisselâma:

"Bak hele! Kayanın dibinde barındığımız zaman, balığın çıkıp gittiğini haber vermeyi unutmuşum.

Onu haber vermemi bana unutturan da, şeytandan başkası değildir.

Balık, şaşılacak bir surette deniz içinde yolunu tutup gitti!" dedi.

Mûsâ Aleyhisselâm:

"Zaten, arayacağımız da, bu, idi!" dedi.

İzlerinin üzerinde gerisin geri döndüler.

Kayanın yanına varınca, baktılar ki:

Elbisesine, bürünmüş[39] elbisesinin bir tarafını, ayaklannın altna, bir tarafını da, başının altına sermiş, arkasının üzerine dümdüz yatmış, orada, Hızır Aleyhisselâm, duru-yordu. [40]

Mûsâ Aleyhisselâm, ona:

"Esselâmü aleyküm = Sizin üzerinize selâm olsun!" diyerek selâm verdi. [41]

Hızır Aleyhisselâm, yüzünden, örtüyü açıp[42]

"Selâm bilmeyen şu yerde, bu selâm, nereden geliyor? [43]

Ve Aleykümüsselâm = Sizin üzerinize de, selâm olsun!" dedi. [44]

"Kimsin sen?" diye sordu.

Mûsâ Aleyhisselâm:

"Ben, Musa'yım!" dedi.

Hızır Aleyhisselâm:

"Kimin Musa'sı'[45] İsrail oğullarının Mûsâsı mı?" diye sordu.

Mûsâ Aleyhisselâm:

"Evet[46] İsrail oğullannın Mûsâ'sıyım!" dedi. [47]

Hızır Aleyhisselâm;

"Seni, buraya getiren, nedir? [48] Hal'ü sânın, nedir?" diye sordu. [49]

Mûsâ Aleyhisselâm:

"Sende bir ilim bulunduğu, bana haber verildi. Sana arkadaş olmak istiyorum. [50] Sana, öğretilen rüşd'ü hidâyetten bana da, öğretmen için, geldim." dedi. [51] Hızır Aleyhisselâm: "Elinde Tevrat'ın bulunması ve kendine vahiy gelip durması, sana, yetmiyor mu?! [52]

Ey Mûsâ! Sende, Allah'ın Kendi ilminden, sana öğrettiği öyle bir ilim vardır ki: ben, onu, bilemem!

Bende de, Allah'ın, Kendi ilminden bana verdiği öyle bir ilim vardır ki, sen de onu bilemezsin!

Hem sen, benimle arkadaşlık etmeğe hiç dayanamazsın! [53]

Ey Mûsâ! Bende bir ilim var ki, onu, sana öğretmem, lâyık değildir.

Sende de, bir ilim vardır ki, onu da, benim öğrenmem lâyık değildir! [54]

Haberini, ihata edemediğim şeye[55] iç yüzünü kavrayamadığın, görünüşü, hoşa gitmeyen şeyleri görmeğe'[56]sen, nasıl sabredebilir, dayanabilirsin?" dedi. [57]

Mûsâ Aleyhisselâm:

"Senin buyruğunu, yerine getireceğim! [58]

İnşâallâh, beni sabırlı bulacaksın!

Sana, hiç bir işinde de, karşı gelmeyeceğim!" dedi.

Hızır Aleyhisselâm:

"Eğer, sen bana, bu suretle tâbi olursan, artık, ben, sana anıp söyleyinceye kadar, bana, hiç bir şey sorma!" dedi. [59]

Mûsâ Aleyhisselâm:

"Olur dedi. [60] Gemileri, olmadığı için[61], Hızır Aleyhisselâmla Mûsâ Aleyhisselâm, deniz kıyısında yürüyerek gittiler:

Bir gemiye rastladılar. Kendilerini, gemiye alsınlar diye gemicilerle konuştular.

Gerniciler, Hızır Aleyhisselâmı tanıyıp[62]

"Allah'ın, Salih kulu!" dediler. [63]

Onları, gemilerine, ücretsiz aldılar. [64]

Gemiye bindikleri zaman[65], bir serçe, geminin kenarına konup[66]'denizden, bir yutum su aldı.

Hızır Aleyhisselâm:

"Ey Mûsâ! Benim ilmim ile senin ilmin, Allah'ın ilmini, şu serçenin denizden aldığı bir yudum su kadar bile eksiltmez! [67]

Vallahi[68], senin ilmin, benim ilmim[69] ve bütün yaratıklann ilmi[70], Allah'ın ilminin içinde şu serçenin gagasıyla aldığı damla kadar hiç kalır!" dedi. [71]

Sonra da, el atıp gemi tahtalarından birini, söktü!

Mûsâ Aleyhisselâm:

"Şu kavim, bizi, gemilerine, ücretsiz bindirmişlerken, sen, onların gemilerine kasde-dip içindekileri batırmak için mi, gemiyi deliyorsun?! [72]

Doğrusu, sen, çok büyük bir şey, bir suç işledin!?" dedi[73]

Hızır Aleyhisselâm:

"Ben, sana, benimle arkadaşlık yapmağa dayanamazsın?" demedim miydi?" dedi.

Mûsâ Aleyhesselâm:

"Şu unuttuğum şeyden dolayı, beni, sorumlu tutma ve bana, güçlük gösterme?" dedi. [74]

Gerçekten de, Mûsâ Aleyhisselâmın, ona karşı, bu ilk davranışı, bir dalgınlık ve unutkanlık eseri idi. [75]

Gemiden çıktılar.

Deniz sahilinde yürüyüp gittikleri sırada, bir de baktılar ki, bir oğlan çocuğu[76], başka oğlan çocuklan ile birlikte oynuyor.

Hızır Aleyhisselâm, hemen, oğlanın başını, eliyle tutup kopardı ve onu, öldürdü![77]

Mûsâ Aleyhisselâma onun yanında, son derecede bir korku ve dehşet duydu. [78]

Hızır Aleyhisselâma:

"Sen, günahsız, masum bir canı, hiç bir can karşılığında olmaksızın öldürdün hâ!?" dedi.

Hızır Aleyhisselâm:

"Ben, sana benimle arkadaşlık yapmağa dayanamazsın! demedim miydi? Bu, birincisinden de, ağırdır!" dedi. [79] Mûsâ Aleyhisselâm:

"Eğer, bundan sonra, sana, bir şey sorarsam,benimle arkadaşlık yapma! Arkadaşlık yapmamakta, benim yönümden bir özre erişmişsindir. mâzursundur." dedi. Yine, gittiler.

Nihayet, bir kariye halkının yanına vardılar. [80] Onlann, bütün Meclislerini dolaştılar. [81] Onlardan, yemek istediler. Ahali, bunları, konuklamaktan kaçındılar. [82] Mûsâ Aleyhisselâm, çok acıktı. Onları, konuklamadılar. [83]

Orada, yıkılmağa yüz tutmuş[84] eğilmiş[85] bir duvar buldular. [86] Hızır Aleyhisselâm, eliyle mesh ederek[87] onu, doğrulttu. [88] Mûsâ Aleyhisselâm:

"Bunlar, öyle bir kavimdir ki, yanlarına geldiğimiz halde, bizi, ne konakladılar, ne de, bize yemek verdiler. [89]

İsteseydin, hiç olmazsa, şu hizmetine karşılık, onlardan, bir ücret alabilirdin!?" deyince, Hızır Aleyhisselâm:

"İşte, bu, benimle senin ayrılışındır!" dedi. [90]

Peygamberimiz Aleyhisselâm, kıssayı, buraya kadar anlattıktan sonra:

"Allah, bize[91] ve Musa'ya rahmet etsin! [92]

Ne kadar isterdim[93] isterdik[94] ki, ne olurdu[95] o, sabretseydi de, ikisi arasında geçen işler, bize, Allah tarafından, haber verilseydi[96] Eğer, o, acele etmemiş olsaydı, muhakkak, daha bir çok şaşılacak şeyler görecekti. [97]

Fakat, onu, arkadaşı tarafından bir kınama tuttu da[98], utandı." buyurdu. [99]

Mûsâ Aleyhisselâm, Hızır Aleyhisselâmın elbisesinin ucundan tuttu'. [100]

"Haydi, bana, (söyleyeceğini) söyle!" dedi. [101]

Hızır Aleyhisselâm:

"Şimdi, sana, üzerinde sabredemediğin, dayanamadığın şeylerin iç yüzünü, haber vereceğim.[102]

O delmiş olduğum gemi ki, denizde iş yapan yoksullarındı. [103]

Onun için, ben, onu, kusurlu yapmak istedim ki, arkalarında, her sağlam gemiyi zorla almakta olan'[104] Hüded b. Büded adında bir hükümdar vardı.

Hükümdann, geminin yanına vardığı zaman, onu, kusuru yüzünden geri bırakmasını ve onun yanından geçip gittikleri zaman, onanp ondan yararlanmalannı istedim.

Gemicilerden kimisi:

"Deliği, şişelerle tıkayınız!

Kimisi de:

Deliği, ziftle tıkayınız!" diyordu. [105]

Gemiyi, bedelsiz olarak zabtedecek olan hükümdar, geldiği ve onu delik halde bulduğu zaman, bıraktı, zabtetmekten vazgeçti.

Sonra, gemi sahipleri, bu delik gemiyi bir tahta ile onardılar. [106]

Ondan, yararlanmağa devam ettiler.'[107]

Oğlana gelince; o, daha yaratıldığı günden, kâfirlikle tabiatlı, ve damgalı idi. [108]

Onun anası ve babası ise, Mü'min idiler. Oğullan, kâfirdi. [109]

Bu ana ve baba, oğullarının üzerine titremekte idiler.

Şayet, o oğlan çocuğu, olgunluk çağına erişseydi, anasını, babasını azıtacak, onları da, küfre bürüyecekti. [110]

Ona, sevgileri yüzünden, onun dinine tâbi olmalarından korkup[111] istedik ki, onla-nn Rabbi, bunun yerine, kendilerine, dinen ondan daha hayırlısını, ana ve babasına daha yakın ve merhametlisini versin. [112]

Duvara gelince; bu duvar, o şehirdeki iki yetim oğlanın olup altında, onlara aid bir define vardı. [113] bu da, altın ve gümüşten ibaretti. [114]

Babalan, iyi bir adamdı. Bunun için, Rabb'in diledi ki: ikisi de, erginlik çağına ersin-ler, definelerini çıkarsınlar.

Bu, Rabb'inden, bir merhamet ve esirgeme idi. Ben, bunlan, kendi rey ve görüşümle yapmadım. İşte, senin, üzerinde sabredemediğin şeylerin iç yüzü!" dedi. [115] Mûsâ Aleyhisselâmın, Hızır Aleyhisselâmla bu arkadaşlığı, on sekiz gün sürmüştür. [116]

Kur'ân-I Kerimin Mûsâ Ve Hızır Aleyhisselamların Buluşmaları Hakkındaki Açıklaması:

Mûsâ Aleyhisselâmla Hızır Aleyhisselâmın buluşmaları ve aralarında geçenler, Kur'ân-ı Kerim'de şöyle açıklanır:

"Bir zaman, Mûsâ, genç adamına şöyle demişti: "Ben, iki denizin birleştiği yere varıncaya kadar durmayıp gideceğim. Yahud, (maksadıma erinceye dek) uzun zamanlar geçireceğim!"

Bunun üzerine, onlar, bu iki deniz arasının birlekşik yerine ulaşınca, balıklarını, unuttular. (Balık) denizde bir deliğe doğru yolunu tutmuştu. Vaktâ ki, (Oradan geçip gittiler) Mûsâ, genç (adamına): Kuşluk yemeğimizi getir!

Bu yolculuğumuzdan, yorgun düştük!" dedi.

Genç: "Bak hele! Kayaya sığındığımız vakit ben, balığı unutmuşum!

Gerçek, onu, söylememi, şeytandan başkası unutturmadı.

O, şaşılacak bir suretle denize (atladı) yolunu, tutup gitti" dedi.

(Mûsâ): "İşte, bizim arayacağımız, bu idi."dedi.

Hemen, izlerinin üzerinden, gerisin geri döndüler.

Derken, kullarımızdan, (öyle) bir kul buldular ki, biz, ona, tarafımızdan, bir rahmet vermiş, kendisine, nezdimizden (özel) bir ilim öğretmiştik.

Mûsâ, ona: "Sana öğretilen ilimden, bana da, öğretmek üzere, sana, tâbi olayım mı?" dedi.

O da (Musa'ya):

"Doğrusu, sen, benim yanımda, asla sabredemezsin!

(İç yüzünü) kavrayamadığın bir bilgiye nasıl sabredebilirsin ?" dedi.

Oda:

Allah, dilerse, beni sabredici bulacaksın.

Sana, hiç bir işde karşı gelmeyeceğimi" dedi.

(O da) bu suretle bana tâbi olursan, artık, ben, sana anıp söyleyinceye kadar, bana, hiç bir şey sorma!" dedi.

Bunun üzerine, kalkıp gittiler.

Nihayet, (bir) gemiye bindikleri zaman, o, bunu, deliverdi.

(Mûsâ):

"içindekileri (suda) boğasın diye mi, onu, dektin?I"

"And olsun ki: Sen büyük bir iş işledin!" dedi.

Oda:

"Sen, beraberimde asla sabredemezsin! demedim mi?" dedi.

(Mûsâ):

"Unuttuğum şeyden dolayı, beni sorumlu tutma! Şu arkadaşlığımızda bana, güçlük yükleme!" dedi.

Yine, gittiler.

Nihayet, bir oğlan çocuğuna rastladıkları zaman, o, hemen, onu öldürdü!

(Mûsâ):

"Sen, tertemiz (masum) bir can (diğer) bir canı karşılığı olmaksızın öldürdün hâl?

And olsun ki: sen çok kötü bir şey yaptın!" dedi.

(O zat):

"Ben, sana: beraberimde asla sabredemezsin!" demedim mi?" dedi.

(Mûsâ):

"Eğer, bundan sonra, sana, bir şey sorarsam, artık, benimle arkadaşlık etme! (o takdirde) tarafından muhakkak bir özre ulaşmışsındır (benden ayrılmakta mâzursun-dur) dedi.

Yine, gittiler.

Nihayet, bir memleket halkına vardılar ki, ora ahâlisinden, yemek istedikleri hade, kendilerinin, konuklamaktan kaçınmışlardı.

Derken, yıkılmaya yüz tutmuş bir duvar buldular.

O, bunu, hemen doğrultuverdi.

(Mûsâ):

"İsteseydin, herhalde, buna karşılık, bir ücret alabilirdin!?" dedi.

O:

"İşte, dedi, bu, benimle senin aynlışımızdır.

Sana, üzerinde asla sabredemediğin şeylerin iç yüzünü haber vereceğim:

O gemi ki, denizde iş yapan yoksullarındı.

Onun için, ben, onu, kusurlu yapmak istedim ki, arkalarında, her (sağlam) gemiyi zorla almakta olan bir hükümdar vardı.

Oğlana gelince; Onun anası da, babası da iman etmiş kimselerdi.

Bunun için, onları, bir azgınlık ve kâfirlik bürümesinden endişe ettik te, istedik ki, onların Rabbi, bunun yerine, kendilerine, temizlikçe daha hayırlısını, merhametçe daha yakınını versin.

Duvara gelince; bu, o şehirde iki yetim oğlancığındı. Altında da, onlara ait bir define vardı.

Babaları, iyi bir adamdı.

Bunun için, Rabb'in diledi ki, ikisi de, erginlik çağına ersinler, definelerini çıkarsınlar.

Bu, Rabb'inden bir merhametti.

Ben, bunları kendi rey ve görüşümle yapmadım.

İşte, üzerlerine sabredemediğin şeylerin içyüzü![117]

---

[1]. Taber-i Tarih c.1,s.188, Sâlebi-Arâis s.220,lbn.Asâkir-Tarih c.5, s.144, Ibn.Esir-Kâmil c.1,s.16O Ebülfida-Elbidaye vennihaye el, s.326.

[2]. İbn. Asakir-Tarih c.5,s.145.

[3]. ibn. Asâkir-Tarih c.5,s.144.

[4]. Taberi-Tarih c.1,s.188 Sâlebi-Arâis s.220,223,224, İbn. Esir-Kâmil c.1,s.160-161, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.l,s.326-336.

[5]. Sâlebi-Arâis s.220, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1 ;s.327

[6]. Ahmed b.Hanbel-Müsned c.2,s.312, Buhari-Sahih c. 4.S.129 Tirmizi Sünen c.5,s.313, Taberi-Tarih c.l,s.194, Sâlebi-Arâis s.220.

[7]. Kehf: 65, Ahmed b. Hanbel-Müsned C.5,s.118-119, Buhari-Sahih c.l,s.38 Müslim-Sahih c.4,s. 1847-1848, Tiri-mizî-Sünen C.5.S.309.

[8]. M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/107.

[9]. Ahmed b. Hanbel-Müsned c.5,s.116, Buhari-Sahih c.1 ,s.26 27, Müslim-Sahih C.4.S.1853

[10]. Müslim-Sahih c.4,s.1853.

[11]. Ahmed b. Hanbel-Müsned c.5,s.116, Buharî-Sahih c.1 ,s.26-27, Müslim-Sahîh c.4,s.1853.

[12]. Ahmed b. Hanbel-Müsned c.5,s.116, Buharî-Sahih c.1 ,s.26-27.

[13]. Ahmed b. Hanbel-Müsned c.5,s.116, Buharî-Sahih c.1,s.26-27,Müslim- Sahih C.4.S.1853.

[14]. Müslim-Sahîh C.4.S.1853.

[15]. Ahmed b. Hanbel-Müsned C.5.S.117, Müslim-Sahih c.4,1853

[16]. Ahmed b. Hanbel-Müsned C.5.S.117,122 Buharî-Sahih c.1,s.27-28, Müslim Sahih c.4,s.1853.

[17]. Zamanımızdaki Müslüman Müelliflerinden de, maalesef bu görüşü benimseyerek Tavratta, böyle bir hâdiseden bahsedilmemiş olduğunu, Kılkamış Destanında Mûsâ adındaki bir Balıkçıdan söz edildiğini, Buharînin Sa-hih'inde bulunmadıkça, Müfessirlerin görüşlerini kabul edemeyeceğini

ileri sürenler bulunduğu işitildiğinden, hâdiseyi, Sahih-i Buharı ve diğer Hadis Mecmualarından nakil etmeyi uygun gördük.

[18]. Buharî-Sahih c.4,s.127, Müslim-Sahih c.4,s.1847, Tirmizî-Sünen c.5,s.309.

[19]. Buharî-Sahih c.1,s.38.

[20]. Ahmed b.Hanbel-Müsned c.5,s.117, Buharî-Sahih c.1,s.38 Müslim-Sahih c.1,s.38 c.4,s.127, Müslim-Sahih c.4,s.1847, Tirmizî-Sünen c.5,s.309.

[21]. Buharî-Sahih C.5.S.230.

[22]. Müslim-Sahih c.4,s.1847, Tirmizî-Sünen c.5,s.309.

[23]. Ahmed b. Hanbel-Müsned c.5,s.121, Müslim-Sahih c.4,s.1850.

[24]. Ahmed b. Hanbel-Müsned c.5,s.120, Buharî-Sahih c.5,s.232.

[25]. Ahmed b. Hanbel-Müsned c.5,s. 118, Buharî-Sahih c.5,s.234.

[26]. Buharî-Sahih c.5,s.232.

[27]. Ahmed b. Hanbel-Müsned c.5,s.118, Buharî-Sahih c.1,s.38, c. 5, s. 230, Müslim-Sahih C.4.S.1847-1848, Tirmi-zi Sünen c.5,s.309.

[28]. Ahmed b. Hanbel-Müsned c.5,s.119-121, Müslim-Sahih c.4,s. 1850.

[29]. Ahmed b. Hanbel-Müsned C.5.S.120 Buhâri-Sahih C.5.S.232.

[30]. Ahmed b. Hanbel-Müsned C.5.S.118-120, Buhâri-Sahih c.5,s. 230, Müslim-Sahih c.4,s.1850.

[31]. Ahmed b. Hanbel-Müsned C.5.S.118-120 Buharî-Sahih c.5,s.230.

[32]. A.b.Hanbel-Müsned c.5,s.117, Buharî-Sahih c.1,s.38, c.5,s. 230 Müslim-Sahih c.4,s.1848, Tirmizî-Sünen c.5,s.309.

[33]. Ahmed b. Hanbel-Müsned c.5,s.120, Buharî-Sahih c.5,s.232.

[34]. A.b.Hanbel-Müsned c.5,s.118, Buharî-Sahih C.1.S.38, c.5,s. 230 Müslim-Sahih c.4,s.1848, Tirmizî-Sünen C.5.S.309.

[35]. Ahmed b. Hanbel-Müsned C.5.S.117, Buharî-Sahih c.5,s. 230-232.

[36]. A.b.Hanbel-Müsned c.5,s.120, Buharî-Sahih c.5,s.232.

[37]. Buharî-Sahih c.1,s.38-39.

[38]. Ahmed b. Hanbel-Müsned c.5,s.120 Buharî-Sahih c.5,s.232.

[39]. Ahmed b. Hanbel-Müsned c.5,s.117-118,Buharî-Sahih c.1,s.39, c.5,s.230-231, Müslim-Sahih c.4,s. 1848-1849,Tirimizî-Sünen c.5,s. 309-310.

[40]. Ahmed b. Hanbel-Müsned c.5,s.120, Müslim-Sahih c.4,s.1851.

[41]. A.b. Hanbel-Müsned c.5,s.120, Buharî-Sahih c.1,s.39, Müslim-Sahih c.4,s.1851, Tirimizî-Sünen c.5,s.310.

[42]. A.b. Hanbel-Müsned c.5,s.120, Müslim-Sahih c.4,s.1851.

[43]. A.b. Hanbel-Müsned c.5,s.120, Buharî-Sahih c.5,s.231, Müslim-Sahih c.4,s.1848, Tirmizî-Sünen c.5,s.310.

[44]. Müslim-Sahih c.4,s.1851.

[45]. Ahmed b.Hanbel-Müsned c.5,s.119, Müslim-Sahih c.4,s.1851.

[46]. A.b. Hanbel-Müsned c.5,s. 120, Buharî-Sahih c.1,s,39, Müslim-Sahih c.4,s.1848, Tirmizî-Sünen C.5.S.310.

[47]. A.b. Hanbel-Müsned c.5,s.119, Buharî-Sahih c.1,s.39, Müslim-Sahih c.4,s.1848, Tirmizî-Sünen C.5.S.310.

[48]. Müslim-Sahih c.4,s.1851.

[49]. Ahmed b.Hanbel-Müsned c.5,s.120, Buharî-Sahih c.5,s. 233.

[50]. Ahmed b.Hanbel-Müsned c.5,s.119

[51]. A.b. Hanbel-Müsned c.5,s.120, Buharî-Sahih c.5,s.233, Müslim-Sahih c.4,s. 1851.

[52]. Ahmed b.Hanbel-Müsned c.5,s.120 Buharî-Sahih c.5,s.233.

[53]. A.b. Hanbel-Müsned c.5,s.118-119, Buharî-Sahih c.1,s. 39, c.5,s. 231, Müslim-Sahih c.4,s.1849, Tirmizî-Sünenc.5,s.310.

[54]. Ahmed b.Hanbel-Müsned c.5,s. 119.

[55]. Ahmed b.Hanbel-Müsned c.5,s. 119.

[56]. Müslim-Sahih c.4,s.1849, Tirmizî-Sünen c.5,s.310.

[57]. Ahmed b.Hanbel-Müsned c.5,s. 119, Müslim-Sahih c.4,s. 1849, Tirmizî-Sünen c.5,s. 310.

[58]. Ahmed b.Hanbel-Müsned c.5,s. 119.

[59]. Ahmed b.Hanbel-Müsned c.5,s. 119 c.5,s.231, Müslim-Sahih c.4,s. 1849, Tirmizî-Sünen c.5,s.310.

[60]. Buharî-Sahih c.5,s.231, Müslim-Sahih c.4,s. 1849, Tirmizî-Sünen c.5,s. 310.

[61]. Buharî-Sahih c.1,s. 39.

[62]. Ahmed b.Hanbel-Müsned c.5,s. 119-120 Buharî-Sahih c.1,s.39, c.5,s.231, Müslim-Sahih c.4,s.1849 Tirmizî-Sünen c.5,s. 311.

[63]. Ahmed b.Hanbel-Müsned c.5,s.120, Buharî-Sahih c.5,s.233.

[64]. Ahmed b.Hanbel-Müsned c.5,s. 119-120, Buharî-Sahih c.1,s.39, c.5,s.231, Müslim-Sahih c.4,s. 1849, Tirmizî-Sünen c.5,s.311.

[65]. Buharî-Sahih c.5,s.231.

[66]. Buharî-Sahih c.1,s.39, Müslim-Sahih c.4,s. 1850.

[67]. Ahmed b.Hanbel-Müsned c.5,s.118, Buharî-Sahih c.1 ,s.39, c.5,s.231, Müslim-Sahih c.4,s. 1850.

[68]. Ahmed b.Hanbel-Müsned c.5,s.235.

[69]. Ahmed b.Hanbel-Müsned c.5,s.120, Buharî-Sahih c.5,s.235.

[70]. Buharî-Sahih c.5,s.120

[71]. Ahmed b.Hanbel-Müsned c.5,s.120 Buharî-Sahih c.5,s.235.

[72]. Buharî-Sahih c. 1 ,s.39, c.5,s.231 Müslim-Sahih c.4,s. 1849, Tirmizî-Sünen c.5,s.311.

[73]. Ahmed b.Hanbel-Müsned c.5,s.119, Buharî-Sahih c.4,s.231, Müslim-Sahih c.4,s.1849 Tirmizî-Sünen c.5,s.311.

[74]. A.b. Hanbel-Müsned c.5,s.119 Buharî-Sahih c.1,s.39c.5,s.231, Müslim-Sahih c.4,s.1849, Tirmizî-Sünen c.5,s.311.

[75]. Ahmed b. Hanbel-Müsned c.5,s.12O, Buharî-Sahih c.1,s.39, c.5,s.231, Müslim-Sahih c.4,s.185O .

[76]. İsmi Ceysur idi. A.b. Hanbel-Müsned c.5,s.12O, Buhari-Sahih c.5,s.233).

[77]. A.b. Hanbel-Müsned c.5,s.119, Buharî-Sahih c.5,s.235, Müslim-Sahih c.4,s.1850, Tirmizî-Sünen c 5.S.311.

[78]. Müslim-Sahih c.4,s. 1851.

[79]. A.b. Hanbel-Müsned c.5,s.118, Buharî-Sahih c.1 ,s.39, c.5,s.231 Müslim-Sahih c.4,s.1849, Tirmizî-Sünen C.5.S.311.

[80]. Ahmed b.Hanbel-Müsned c.5,s.119, Buharî-Sahih c.1 ,s.39, c.5,s. 231-232 Müslim-Sahih c.4,s. 1849. Tirmizî-Sünen c.5.s. 311.

[81]. Ahmed b.Hanbel-Müsned c.5,s.121, Müslim-Sahih c.4,s. 1852.

[82]. Ahmed b.Hanbel-Müsned c.5,s.119, Buharî-Sahih c.1,s.39 c.5,s. 231, Müslim,Sahih, c.4,s. 1849 Tirmizî-Sünen c.5,s.311.

[83]. Ahmed b.Hanbel-Müsned c.5,s.119.

[84]. Ahmed b.Hanbel-Müsned c.5,s.118, Buharî-Sahih c.1,s.39, Müslim-Sahih c.4,s. 1849, Tirmizî-Sünen c.5,s.311

[85]. Buharî-Sahih c.1,s.39, Müslim-Sahih c.4,s.1849, Tirmizî-Sünen C.5.S.311.

[86]. Ahmed b.Hanbel-Müsned c.5,s.119, Buharî-Sahih c.1,s.39, Müslim-Sahih c.4,s. 1849, Tirmizî-Sünen c.5,s. 311.

[87]. Ahmed b.Hanbel-Müsned c.5,s.12O, Buharî-Sahih c.5,s.233 Müslim-Sahih c.4,s.1849, Tirmizî-Sünen c.5,s.311

[88]. A.b.Hanbel-Müsned C.5.S.119, Buharî-Sahih C.1.S.39, Müslim-Sahih c.4,s.1849, Tirmizî-Sünen c.5,s. 311.

[89]. Buharî-Sahih c.5,s.31, Müslim-Sahih c.4,s.185O, Tirmizî-Sünen c.5,s.311.

[90]. A.b.Hanbel-Müsned c.5,s. 118-119, Buharî-Sahih c.1,s.39, c.5,s.23132, Müslim-Sahih c.4,s. 1850, Tirmizî-Sünen c.5,s.311.

[91]. Ahmed b.Hanbel-Müsned c.5,s.121 Müslim-Sahih c.4,s. 1851.

[92]. A.b.Hanbel-Müsned c.5,s.118-121, Buhârî-Sahih c.1,s.39 Müslim-Sahih c.4,s. 1850, Tirmizî-Sünen c.5,s.312

[93]. Buharî-Sahih c.1,s.40, Müslim-Sahih c.4,s.1850.

[94]. Tirmizî-Sünen c.5,s.312.

[95]. Ahmed b.Hanbel.Müsned c.5,s.121.

[96]. A.b.Hanbel-Müsned c.5,s.118-121, Buharî-Sahih c.1,s.40, Müslim-Sahih c.4,s. 1850, Tirmizî-Sünen c.5,s.312.

[97]. Müslim-Sahih c.4,s. 1851.

[98]. Ahmed b.Hanbel.Müsned c.5,s.119, Müslim-Sahih c.4,s,1851.

[99]. Ahmed b.Hanbel.Müsned c.5,s.119.

[100]. Ahmed b.Hanbel.Müsned c.5,s.119, Müslim-Sahih c.4,s.1852.

[101]. Ahmed b.Hanbel.Müsned c.5,s.119.

[102]. Buharî-Sahih c.5,s.235, Müslim-Sahih c.4,s.1852, Tirmizî-Sünen c.5,s.311.

[103]. Ahmed b.Hanbel.Müsned c.5,s.119, Müslim-Sahih c.4,s.1852.

[104]. A.b.Hanbel-Müsned c.5,s.119, Buharî-Sahih c.5,s.233, Müslim-Sahih c.4,s. 1852.

[105]. Buharî-Sahih c.5,s. 233-234.

[106]. A.b.Hanbel-Müsned c.5,s.119,Müslim-Sahih c.4,s. 1852.

[107]. Ahmed b.Hanbel.Müsned c.5,s.119.

[108]. A.b.Hanbel-Müsned c.5,s.119, Müslim-Sahih c.4,s.1852, Tirmizî-Sünen c.5,s.312.

[109]. Buharî-Sahih C.5.S.234.

[110]. Ahmed b.Hanbel.Müsned c.5,s.119, Buharî-Sahih c.5,s.234, Müslim-Sahih c.4,s.1852.

[111]. Buharî-Sahih c.5,s. 234.

[112]. Ahmed b.Hanbel.Müsned c.5,s.119, Buharî-Sahih C.5.S.234, Müslim-Sahih c.4,s.1852.

[113]. Ahmed b.Hanbel.Müsned C.5.S.119, Müslim-Sahih c.4,s.1852.

[114]. Tirmizî-Sünen c.5,s.313.

[115]. Ahmed b.Hanbel.Müsned c.5,s.119, Müslim-Sahih C.4.S.1852

[116]. Mîr Havend-Ravzatussafa Terceme s.276.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/108-116.

[117]. Kehf:60-82.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/116-118.

YUŞA B. NUN ALEYHISSELAM

Yûşa' B. Nûn Aleyhisselâmın Soyu :

Yûşa' b. Nûn, b. Efrâim, b. Yûsuf, b. Yâkub[1], b. İshak, b. İbrahim Aleyhisse-lâm'dir. [2]

Yûşa' b. Nun Aleyhisselâmın Şekil Ve Şemaili:

Yûşa' b. Nun Aleyhisselâm: orta boylu, buğday benizli, yassı yağrınılı, büyük gözlü, mücâhid, gazi ve yiğit bir zât idi. [3]

Yûşa' b. Nûn Aleyhisselâmın Peygamber Oluşu Ve Bazı Faziletleri:

Mûsâ Aleyhisselâm; vefat edeceği sıralarda, Yüce Allah, Mûsâ Aleyhisselâma, Yûşa' b. Nûn Aleyhisselâm'ın, Kubbetüzzeman'a götürülüp bereketinin ona geçmesi için, elini, onun üzerine koymasını, kendisinden sonra, İsrail oğullarının idaresini, üzerine almasını ona vasiyet etmesini emir buyurdu.

Mûsâ Aleyhisselâm da, böyle yaptı. İsrail oğullarına:

"Bu Yûşa' b. Nûn, benden sonra, içinizde sizi yönetecektir.

Onun sözlerini, dinleyiniz! Emirlerine, itaat ediniz!

O, aranızda hak ve adalet üzere hükmedecektir. Ona, muhalefet ve isyan eden, mel'undur!" dedi[4]

Tîh çölünde kırk yıllık mecburî ikamet sona erdikte[5] ve Mûsâ Aleyhisselâm vefat ettikten sonra, Yüce Allah, Yûşa' b.Nûn Aleyhisselâmı, İsrail oğullarına Peygamber olarak gönderdi. [6]

Hızır Aleyhisselâmla buluşmağa giderken, Mûsâ Aleyhisselâma yoldaşlık eden genç adam[7], Yûşa' b. Nûn Aleyhisselâmdı. [8]

İsrail oğullarını; Mûsâ Aleyhisselâmın, Erîha'daki zorbalarla savaş emrine itâ-ata davet ve teşvik ettikleri ve Allah'ın nimetine erdikleri bildirilen İki Er'den[9] birisinin de, Yûşa' b. Nûn Aleyhisselâm olduğu rivayet edilir.'[10]

Erîha'da, Ken'an ilinde yerleşen Âmâlık[11]', zorbaları ile savaşmaktan korkan yaşlı İsrail oğulları, kırk yıl içinde ölüp gitmiş, onların yerlerini, güçlü ve gözüpek nesilleri almış bulunuyordu. [12]

Yûşa' b. Nûn Aleyhisselâm; genç İsrail oğullarını çağırıp kendisinin Peygamber olduğunu, yüce Allah'ın, Ken'an ilindeki zorbalarla savaşmayı, kendisine emrettiğini, onlara haber verdi.

İsrail oğulları, ona, bey'at ettiler ve kendisini, doğruladılar. [13]

Yûşa' b. Nûn Aleyhisselâm, İsrail oğullarını, Tîh çölünden çıkarıp[14] Erîha'yı (Beytülmakdis'i) altı ay kuşatarak fethettikten sonra, Şam ve çevresindeki krallarla da, çarpışıp onları, yenilgiye uğrattı.

Ele geçirdiği Şam ülkesine Valiler tayin etti. [15]

Yûşa' b. Nûn Aleyhisselâm; Mûsâ Aleyhisselâmdan sonra, İsrail oğullarını, Tevrat hükümlerine göre[16]', yirmi dokuz[17] veya yirmi yedi yıl idare etti. [18]

Bu yirmi yedi yılın, yirmi yılı Fars kralı Minuşihr (Cihr), yedi yılı da, İfrasyab zamanında idi. [19]

Yûşa' b. Nûn Aleyhisselâm, yüz yirmi[20], veya yüz yirmi altı[21] veya yüz yirmi yedi yaşında iken[22] vefat edip Efrâim dağına gömüldü. [23]

Ona ve gönderilen bütün peygamberlere selâm olsun![24]

---

[1]. İbn.Kuteybe-Maarif s.20, Taberî-Tarih C.1.S.225, Mes'ûdî-Murucuzzeheb c.1,s.51, İbn.Esir-Kâmil c.1,s.200, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.319.

[2]. Taberî-Tarih c.1,s.225, Mes'ûdî-Murucuzzeheb C.1.S.51, İbn.Esîr-Kâmilc.1,s.200, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.519.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/121.

[3]. Mîr Hâvend-Ravzatussafa Terceme s.291.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/121.

[4]. Yâkubî-Tarih C.1.S.45, 46.

[5]. Taberî-Tarih c.1,s.225.

[6]. Taberî-Tarih c.1,s.225, Sâlebî-Arais s.248, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.200.

[7]. Kehf: 60.

[8]. Ahmed b.Hanbel-Müsned c.5,s.120, Buharî-Sahih c.5,s.232, Taberî-Tefsir c.15,s.271.

[9]. Mâide: 23.

[10]. Taberî-Tefsir c.6,s.176, Mes'ûdî-Murucuzzeheb c.1,s.52, Sâlebî-Arais s.250.

[11]. Sâlebî-Arais s.240.

[12]. Sâlebî-Arais s.243.

[13]. Taberî-Tarih c.1,s.225, 227, Sâlebî-Arais s.248.

[14]. Yâkubî-Tarih C.1.S.46

[15]. Taberî-Tarih c.1,s.228, Mes'ûdî-Murucuzzeheb c.1,s.50-51, Sâlebî-Arais s.248, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.202, Ebülfida-Elbidaye vennihaye d.s.323.

[16]. Ebülfida-Elbidaye vennihaye C.1.S.325.

[17]. Mes'ûdî-Murucuzzeheb c.1,s.51.

[18]. Yâkubî-Tarih c.1,s.47, Taberî-Tarih c.1,s.234, Sâlebî-Arais s.250, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.203, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.325.

[19]. Taberî-Tarih c.1,s.234, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.199, İbn.Haldun-Tarih c.2,ks.1,s.89.

[20]. Mes'ûdî-Murucuzzeheb c.1,s.52, Sâlebî-Arais s.250.

[21]. Taberî-Tarih c.1,s.229, İbn.Esîr-Kâmil c.l.s.203.

[22]. Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.325.

[23]. Taberî-tarih c. 1,8.229, Sâlebî-Arasi s.250.

[24]. M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/121-122.

HIZKIL ALEYHİSSELÂM

Hızkıl Aleyhisselâmın Soyu Ve Künyesi:

Hızkıl[1] b. Bûzi[2], Bûri[3] veya Nûridir[4]

Hızkıl Aleyhisselâmın annesi yaşlanıp çocuk doğurmaz hale geldikten sonra, Yüce Allâh'dan bir oğul dilemiş ve Hızkıl Aleyhisselâm, ihsan olunmuştur.

Bunun için, Hızkıl Aleyhisselâm (İbnül'acûz = Koca Karının Oğlu) diye anılmıştır. [5]

Hızkıl Aleyhisselâmın Peygamber Ve Binlerce Ölünün Dirilişine Vâsıta Ve Şâhid Oluşu:

Hızkıl Aleyhisselâm; İsrail oğulları Peygamberlerinden olup[6] Kâlib b.Yufenna ve oğlunun vefatından sonra, Yüce Allah, onu, İsrail oğullarına Peygamber olarak göndermişti. [7]

Bakare sûresinin:

"(Sayıları) binlerce olduğu halde, ölüm korkusuyla, yurdlarından çıkanları, görmedin mi?

Allah, onlara:

"Ölünüz!" buyurdu.

Sonra da, kendilerini, diriltti.

Her halde, Allah, insanlara karşı, fazi (ve inayet) sahibidir.

Fakat, insanların pek çoğu, şükretmezler." mealindeki 243. âyetinin tefsirinde deniliyor ki:

İsrail oğullarından; belâya ve zamanın mihnet ve meşakkatına uğrayan bazı insanlar, uğradıkları belâ ve meşakkatlerden şikâyetlenmişler ve:

"Âh! Ne olurdu, keşke, biz ölmüş olsaydık ta, şu içinde bulunduğumuz şeylerden, rahata kavuşsaydık!" demişlerdi.

Bunun üzerine, Yüce Allah, Hızkıl Aleyhisselâma Vahy edip:

"Senin kavmin, belâdan çığlık koparıyor.

Onlar, ölecek olurlarsa, rahata kavuşuvereceklerini sanıyor ve arzuluyorlar!

Onlar için, ölmekte hangi rahatlık var?

Onlar, benim, kendilerini, öldükten sonra, diriltemeyeceğimi mi sanıyorlar?

Filan yerdeki makbere'ye kadar git!

Orada, dört bin ölü bulunmaktadır.

Onların arasında ayağa kalkıp kendilerine seslen!

Onların kemikleri, darmadağın bir haldedir.

Onların kemiklerini, kuşlar ve yırtıcı hayvanlar, dağıtmışlardır!" buyurdu.

Bunun üzerine, Hızkıl Aleyhisselâm:

"Ey kemikler! Yüce Allah, sana, toplanmanı, emrediyor!" diyerek seslenince, kemikler, ölülerden her insanın yanında toplanıverdiler!

Hızkıl Aleyhisselâm, ikinci kez:

"Ey kemikler! Yüce Allah, sana ete bürünmeni emrediyor!" diyerek seslenince, kemikler, hemen ete etten sonra da, deriye bürünüp cesedler haline geldiler.

Hızkıl Aleyhisselâm; üçüncü kez:

"Ey Ruhlar! Yüce Allah, sana cesedlerine geri dönmeni emrediyor!" diyerek seslendi.

Allah'ın izniyle hepsi ayağa kalktılar ve bir kerre tekbir getirdiler. [8] Bu hususta, daha başka ve değişik rivayetler de, vardır. [9]

Nitekim, ölen insanların, yurdlarında çıkan Tâûn'a yakalanmaktan[10] veya Allah yolunda savaşmaktan[11] korkup kaçtıkları ve vardıkları yerde öldükleri de rivayet edilir. [12]

Hızkıl Aleyhisselâm, İsrail oğulları arasında yirmi yedi yıl kalmıştır. [13]

İsrail oğulları, renkten renge giren, değişik halli bir kavim olduklarından, Hızkıl Aleyhisselâmın emirlerini dinledikleri de, dinlemedikleri de, olurdu.

Hızkıl Aleyhisselâm, onların, bu hallerinden incinip Babil diyarına hicret etti, vefatına kadar, orada kaldı.

Kabrinin, Halle (Hılle) ile Küfe arasında bulunduğu ve Yahudîlerin onun kabrine son derecede saygı saygı gösterdikleri söylenir. [14]

Halle: Bağdad'a, üç Fersah uzaklıkta bir kariyedir. [15] Ona ve gönderilen bütün Peygamberlere selâm olsun![16]

---

[1]. İbn.Kuteybe-Maarif s.23, Taberî-Tarih c.1,s.237, Sâlebî-Arais s.250, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.210, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2,s.3.

[2]. İbn.Kuteybe-Maarif s.23, Taberî-Tarih c.1,s.237, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2,s.3.

[3]. Sâlebî-Arais s.250.

[4]. İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.210.

[5]. Taberî-Tarih c.1,s.237, Sâlebî-Arais s.250, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.210.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/129.

[6]. Taberî-Tarih c.1,s.237.

[7]. Sâlebî-Arais s.250.

[8]. Taberi-Tefsir c.2,s.586, Tarih c.1,s.237, Sâlebî-Arais s.252.

[9]. Taberî-Tarih c.1,s.237-238, Sâlebî-Arais s.251-252, ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.211-212.

[10]. ibn.Kuteybe-Maaril s.23, Taberî-Tarih c.1 ,s.237-238, Hâkim-Müstedrek c.2,s.281, Sâlebî-Arais s.252, ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.210.

[11]. Taberî-Tefsir c.2,s.590, Sâlebî-Arais s.252.

[12]. ibn.Kuteybe-Maarif s.23, Taberî-Tarih c.1 ,s.237-238, Hâkim-Müstedrek C.2.S.281, Sâlebî-Arais s.251-252, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.210, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2,s.3.

[13]. Yâkubî-Tarih c.1,s.64.

[14]. Mîr Hâvend-Ravzatussafa Terceme s.293.

[15]. Yâkut-Mûcemülbüldan C.2.S.295.

[16]. M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/129-131.

İLYAS ALEYHİSSELÂM

İlyas Aleyhisselâmın Soyu:

İlyas b. Yasin, b. Finhas, b. Ayzar, b. Hârûn, b. İmran (A.S)'dır.[1]

İlyas Aleyhisselâmın Şekil Ve Şemaili:

İlyas Aleyhisselâm: uzun boylu, zayıf bedenli, kıvırcık saçlı,[2] büyük başlı, çekik ve yapışık karınlı, ince bacaklı idi.

Kendisinin başında da, kırmızı bir ben vardı. [3]

İlyas Aleyhisselâmın Peygamber Oluşu:

İlyas Aleyhisselâm; Yüce Allah tarafından gönderilen Peygamberlerdendi. [4]

Kendisi, dağlar ve çöller sahibi olup Rabb'ine, tenhâlarda ibâdetle meşgul olurdu. [5]

Hızkıl Aleyhisselâmdan sonra, İsrail oğulları içinde bir çok bid'atlar ihdas edilmiş[6] onlar, Yüce Allah'ın, kendilerinden aldığı Ahd ve Mîsâkı, unutmakla kalmamışlar, putlar dikip onlara tapmağa da, başlamışlardı.

Bunun üzerine, Yüce Allah, onlara, İlyas Aleyhisselâmı, Peygamber olarak gönderdi. [7]

Mûsâ Aleyhisselâmdan sonra İsrail oğullarına gönderilen Peygamberler, ancak, kendilerinin, Tevrat'tan unuttuklarını, onların hatırlarına getirmekte, yenilemekte idiler. [8]

İsrail oğulları, o zaman, Şam ülkesinde dağınık bir halde ve başlarında da, bir çok krallar bulunuyordu.

Çünkü, Yûşa' b. Nün Aleyhisselâm; Şam ülkesini feth ettiği zaman, oraya, İsrail oğullarını hâkim kılmış ve Şam topraklarını, onlar arasında bölüştürmüştü.

İsrail oğullarının on iki Sıbtından biri olan İlyas Aleyhisselâmın Sıbtı da, Bâle-bek ve nahiyelerini almış ve oralara yerleşmiş bulunuyordu.

Yüce Allah, onlara, İlyas Aleyhisselâmı Peygamber olarak göndermişti. [9] Şam krallarından her bir kral, hükmü altına aldığı nahiyeyi sömürmekte idi. [10] Şam krallarından Bâlebek kralı, diğer krallar arasında, doğru yolda idi. [11] Bunun için, İlyas Aleyhisselâm, onun yanında bulunur, işlerini, yoluna koyardı. Gerek kral ve gerekse kralın zevcesi, İlyas Aleyhisselâmı dinler ve doğrulardı. Öteki İsrail oğulları ve kralları ise, edinmiş oldukları Ba'l putuna taparlardı. [12]

Ba'l: altundan yapılmış bir kadın heykeli olup göz bebekleri Yakuttan yapılmış, başına da, inci ve cevherlerle süslü tac konulmuştu. [13]

İlyas Aleyhisselâm, kavmine: "Siz (Allâh'dan) korkmaz mısınız?!

O, en güzel Yaratanı, sizin de, önceki atalarınızın da, Rabb'i olan Allah'ı, bırakıp ta, Ba'l'e mi tapıyorsunuz?!" dedi. [14]

Onları, Yüce Allah'a iman ve ibadete davet etti. [15] Fakat, onlar, İlyas Aleyhisselâmı, yalanladılar. [16]

Bâlebek kralından başka hiç birisi, onu, dinlemediler ve söylediklerini, kabul etmediler. [17]

Bâlebek kralının sarayının yanında, İsrail oğullarından sâlih bir zatın, güzel bir bahçesi bulunuyor, kendisi, oradan, geçimini sağlıyordu.

Kral ve karısı, orada, gezinirler, yerler, içerler, istirahat ederlerdi. Halk, orayı, krala lâyık görürler, sahibinin elinden almadığına şaşarlardı. Kral; bahçe sahibine karşı, komşuluk hakkını, gözetir, çok iyi davranırdı.

Kralın karısı ise, bahçeyi, ele geçirmeyi, düşünür, kralı, bu hususta kandıramazdı.

Kralın, uzun bir sefere çıkışından yararlanarak, bahçe sahibini, krala sövme iddiası ve yalancı şâhidler ikamesiyle öldürtüp bahçesini gasbetti.

Kral, seferden dönünce, karısına;

"Sen, hükmünde, hiç de, hayra isabet etmemişsin.

Ben, bundan sonra, hiç bir zaman, felah bulacağımızı sanmıyorum!..

Senin, ona karşı, bir cür'etin, ancak, cahilliğinden, kötü görüşlülüğünden, sonucu, nereye varacağını, düşünememenden ileri gelmiştir!" diyerek itabetti, çıkıştı. Kralın karısı:

"Ben, ona, ancak, senin için kızdım ve senden dolayı, o hükmü verdim." dedi. Kral:

"Bir kraliçe olarak, senin, bir tek adamı ve onun komşuluk hakkını korumak üzere göstereceğin geniş usluluğun, büyük hoşgörülüğün ve affediciliğin nerede kaldı?" dedi.

Kraliçe:

"Olmayacak şey, oldu!" dedi.

Yüce Allah, İlyas Aleyhisselâma, bu hâdiseyi vahy ile bildirdi.

Yaptıkları şeyden dolayı, tevbe etmedikleri ve gasbettikleri bahçeyi, öldürülen zatın varislerine geri vermedikleri takdirde, o bahçe içinde her ikisinin de, öldürülüp bırakılacaklarını ve etlerinin, kemiklerinden ayrılacağını, haber verdi.

Bunun üzerine, kral, İlyas Aleyhisselâma kızdı. [18]

Kralın yanına, putlara tapanlardan bir topluluk gelmişti. Ona:

"Sen, dalâlet ve boş şeyden başkasına davet olunmuyorsun!

Sen de, kralların taptığı şu putlara tap!

Üzerinde bulunduğun dini, bırak!" dediler. [19]

Bunun üzerine, kral, bir gün:

"Ey İlyas! Vallahi, ben, senin davet ettiğin şeyin, boş olmaktan başka bir şey olmadığını görüyorum!" dedi ve İsrail oğulları krallarından, Allah'ı, bırakıp puta tapanları birer birer sayarak:

"Onlar da, bizim gibi yiyor, içiyor ve nimetler içinde hüküm sürüyor!

Senin, bâtıl ve boş dediğin din ve inanışları, onların dünyasından hiç bir şey eksiltmiyor.

Kendimizde ise, onlara nazaran, bir üstünlük görmüyoruz!" deyince[20] İlyas Aleyhisselâmın, başının saçı ve vücudunun tüyleri ürperdi, dikenleşti. [21]

"İnnâ lillâhi ve innâ ileyhi râciûn = Bizler, Allah'ın kullarıyız ve Ona, dönücüleriz!" diyerek kralın yanından ayrıldı.

Kral da, putlara tapan öteki arkadaşlarının yaptıklarını, yaptı, Allah'ı, bırakıp putlara taptı. [22]

Sonra da, ilyas Aleyhisselâmı öldürmeğe kalkıştı.

Bunun üzerine, İlyas Aleyhisselâm, dağlarda ve mağaralarda yedi yıl gizlendi.

Yerdeki bitkilerden ve ağaçlardaki meyvalardan yiyerek yaşadı.

Kral, onu, yakalatmak için, adamlar saldı ise de, ele geçirmeğe muvaffak olamadı. [23]

İlyas Aleyhisselâm, kral tarafından arattırıldığı sıralarda, bir gece, İsrail oğullarından bir kadının evine sığınmış, saklanmıştı.

Kadının, Elyesa' b. Ahtub adındaki oğlu çok hasta idi. İlyas Aleyhisselâmın du-asıyla iyileşince, Elyesa' Aleyhisselâm, İlyas Aleyhisselâma iman ve onun peygamberliğini tasdik edip artık, onun yanından hiç ayrılmadı.

İlyas Aleyhisselâm, nereye giderse, o da, oraya giderdi. İlyas Aleyhisselâm, yaşlanmış ve yaşı da, bir hayli ilerlemişti. Elyesa' Aleyhisselâm ise, yetişmiş bir gençti. [24] İlyas Aleyhisselâm, İsrail oğullarının azdıklarını görünce:

"Ey Allâhı'm! İsrail oğulları, Seni, tanımamağa, Senden başkasına tapınmağa başladılar.

Nimetlerinden, onlara verdiklerini, değiştir!

Ey Allah'ım! Onlardan, yağmuru, tut!" diyerek dua etti.

Üç yıl, yağmur yağmadı.

Büyük küçük baş hayvanlar, böcekler, ağaçlar, kuraklıktan, mahvoldu.

İnsanlar, çok şiddetli bir kuraklık ve darlık içine düştüler. [25]

İlyas Aleyhisselâm, İsrail oğullarının yanına varıp, onlara:

"Siz, kuraklıktan, darlıktan, mahvoldunuz.

Ehlî, vahşî hayvanlar, kurtlar, kuşlar, böcekler, ağaçlar da, sizin hatalarınız yüzünden, mahvoldular.

Siz, boş şey üzerinde aldanıp duruyorsunuz. [26]

Eğer, bu filinizden dolayı, Allah'ın, size gazap ettiğini; kendisine yalvardığınız ve hak ve hayırlı olduğunu söylediğiniz putların, öyle olup olmadığını, öğrenmek istiyorsanız, onları çıkarınız ve kendilerine yalvarınız.

Eğer, onlar, sizin duanızı kabul ederlerse, dediğiniz gibi, onlar, haktır. Şayet, onlar, bunu, yapamazsa, biliniz ki: Siz, boş bir şey üzerindesinizdir. Ondan, hemen ayrılınız.

Ben de, üzerinizdeki belânın kaldırılması için, Allah'a dua edeyim."'dedi. "Sen, insaflı davrandın!" dediler. Hemen putlarını çıkarıp onlara yalvardılar. Kendilerinin ne duaları kabul olundu, ne de, üzerlerindeki belâ kaldırıldı. [27] Dalâlette ve boş bir şey üzerinde bulunduklarını, anladılar. [28] "Ey İlyas! Biz, mahvolduk. Allah'a, bizim için, dua et!" dediler.

İlyas Aleyhisselâm da, onların üzerlerindeki belânın kaldırılması ve yağmura kavuşmaları için, Allah'a dua etti.

Allah'ın izniyle, denizin arkasından kalkan gibi bir bulut çıkarıldı.

Ona, bakıp durdukları sırada, buluttan, iri damlalı yağmur atıştırmağa ve sonra da, çoğalmaya başladı ve en sonunda, Allah, yağdırdığı yağmurla, onları kuraklıktan kurtardı.

Kuraklıktan yanıp kavrulmuş olan yurdları, canlandırıldı, içinde kıvrandıkları belâ, üzerlerinden kaldırıldı. [29]

Fakat, onlar, ne putperestlikten ayrıldılar, ne de, hakka döndüler. [30] Üzerinde bulundukları hali, daha kötü olarak devam ettirdiler.

İlyas Aleyhisselâm; onların, böyle küfürlerinde direndiklerini gördüğü zaman, artık, ruhunu kabzetmesini, onlardan kurtarıp rahata kavuşturmasını, Rabb'inden, diledi. Kendisine:

"Filan günü, bekle! [31] Filan yere, git!

Orada, sana gelecek şeyi'[32], ateş gibi renkli hayvanı, gördüğün zaman, ona, bin! [33] Ondan, korkma!" buyruldu. [34]

Gidilecek gün, geldiği zaman[35]', İlyas Aleyhisselâm, yanında, Elyesa' Aleyhisselâm olduğu halde, kendisine anılan ve gitmesi emrolunan yere gitti. [36]

At suretinde, ateş renginde[37], ateşten bir at gelip İlyas Aleyhisselâmın önünde durdu.

İlyas Aleyhisselâm, hemen, onun üzerine sıçrayıp bindi ve gitti. Elyesa' Aleyhisselâm, arkasından:

"Ey İlyas! Ey İlyas! Bana, ne emrediyorsun?" diyerek seslendi. [38] Yüce Allah, İlyas Aleyhisselâmı, Şam'a kaldırdı, semâya değil. [39]

İlyas Aleyhisselâm, kilimini, gökten, Elyesa' Aleyhisselâma, bıraktı ki, bu, kendisinin, onu, İsrail oğullarının üzerine Halîfe yaptığına bir alâmetti. [40] Zâten, ayrılırken, onu, yerine bırakmış bulunuyordu. [41]

İlyas Aleyhisselâmın, hâlâ sağ olup her yıl Hac Mevsiminde Hızır Aleyhisse-lâmla buluştukları da, rivayet edilir.[42]

İlyas Aleyhisselâm, gittikten sonra, Yüce Allah, Bâlebek kralı, kıraliçesi ve İsrail oğulları üzerine, düşmanlarını, musallat ve muzaffer kıldı. Akılları, başlarından, gitti. Nereye, gideceklerini, kaçacaklarını, bilemediler. [43]

Kral da, kraliçe de, sahibini öldürüp gasbettikleri bostanda öldürülerek bırakıldılar.

Etleri, dökülünceye, kemikleri çürüyünceye kadar cesedleri orada ortada kaldı! [44]

Yüce Allah, İlyas Aleyhisselâm hakkında şöyle buyurur:

"Biz, ona, sonra gelen (Peygamberler ve ümmet)ler içinde (iyi bir nam) bıraktık.

(Bizden) selâm İlyas'al

Şüphe yok ki: Biz, iyi hareket edenleri, böyle mükâfatlandırırız.

Gerçekten, o, Mü'min kullarımdandı!" [45]

Ona ve gönderilen bütün Peygamberlere selâm olsun![46]

---

[1]. ibn.İshak'dan naklen Taberî-Tarih c.1,s.239, Sâlebî-Arais s.252, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.212.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/135.

[2]. Mîr-Hâvend-Ravza-tussafa Terceme s.298.

[3]. Hâkim-Müstedrek c.2,s.583.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/135.

[4]. Sâffât: 123.

[5]. Hâkim-Müstedrek c.2,s.583.

[6]. Mûsâ Aleyhisselâmın Şeriatı ve Tevrat bozulmuş (Mîr Hâvend-Ravzatussafa Terceme s.294).

[7]. Taberî-Tarih C.1.S.238-239, Sâlebî-Arais s.252, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.212, Muhyiddin b.Arabî-Muhâdaratülebrar c.1,s.132.

[8]. Taberî-Tarih c.1,s.239, Sâlebî-Arais s.252, İbn.Asâkir-Tarih c.3,s.98, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.212.

[9]. Sâlebî-Arais s.252-253.

[10]. Taberî-Tarih c.1,s.239, İbn.Asâkir-Tarih c.3,s.99, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.212.

[11]. İbn.Asâkir-Tarih c.3,s.99.

[12]. Taberî-Tarih c.1,s.239.

[13]. İbn.Asâkir-Tarih c.3,s.99.

[14]. Sâffât: 124-126.

[15]. Taberî-Tarih c.1,s.239.

[16]. SâHât: 127.

[17]. Taberi-Tarih c.1,s.239.

[18]. Şâlebî-Arais s.253-254.

[19]. İbn.Asâkir-Tarih c.3,s.99.

[20]. Taberî-Tarih c.1,s.239, Şâlebî-Arais s.254, ibn.Asakir-Tarih c.3,s.99, ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.212.

[21]. Taberî-Tarih c.1,s.239, İbn.Asâkir-Tarih c.3,s.99.

[22]. Taberî-Tarih c.1,s.239, ibn.Asâkir-Tarih c.3,s.99, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.212.

[23]. Sâlebî-Arais s.254.

[24]. Taberî c.1,s.239, Salebî s.259, ibn.Asâkir c.3,s.99.

[25]. Taberî-Tarih c.1,s.239, Sâlebî-Arais s.258, İbn.Asâkir-Tarih c.3,s.99,100.

[26]. Taberî-Tarih c.1,s.240.

[27]. Taberî-Tarih c.1,s.240, Sâlebî-Arais s.259.

[28]. Taberî-Tarih c.1,s.240.

[29]. Taberî-Tarih c.1,s.240, Sâlebî-Arais s.259, İbn.Asakir-Tarih c.3,s.100, ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.213.

[30]. Taberî-Tarih c.1,s.240, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.213.

[31]. Taberî-Tarih c.1,s.240, Sâlebî-Arais s.259, İbn.Asakir-Tarih c.3,s.100

[32]. Taberî-Tarih c.1,s.240, Sâlebî-Arais s.259

[33]. İbn.Asakir-Tarih c.3,s.100

[34]. Taberî-Tarih c.1,s.240, Sâlebî-Arais s.259.

[35]. İbn.Asakir-Tarih c.3,s.100

[36]. Taberî-Tarih c.1,s.240, Sâlebî-Arais s.259

[37]. İbn.Asakir-Tarih c.3,s.100

[38]. Taberî-Tarih c.1,s.240, Sâlebî-Arais s.259, İbn.Asakir-Tarih c.3,s.100.

[39]. Hâkim-Müstedrek c.2,s.583.

[40]. Sâlebî-Arais s.259, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.214

[41]. Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2,s.4

[42]. Taberî-Tarih c.1,s.188, Sâlebî-Arais s.224, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.160.

[43]. Sâlebî-Arais s.259

[44]. Sâlebî-Arais s.259-260, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.214.

[45]. Sâffât: 129-132

[46]. M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/135-140.

ELYESA ALEYHİSSELÂM

Elyesa' Aleyhısselamın Soyu:

Elyesa' b.Ahtub[1], b.Adiy, b.Şütlem, b.Efrâîm, b.Yûsuf, b.Yâkub, b.İshak, b.İb-rahim Aleyhisselâm'dır[2].

Elyesa' Aleyhisselâm'ın, İlyas Aleyhisselâm'ın amcasının oğlu olduğu da söylenir[3].

Elyesa' Aleyhisselâm'ın İlyas Aleyhisselâm'a Halef Ve Peygamber Oluşu Ve Bazı Faziletleri:

İlyas Aleyhisselâm, Bâlebek kralı tarafından arattırıldığı sıralarda, bir gece, İsrail oğullarından çok yaşlı bir kadının evine sığınmış, saklanmıştı.

Kadının, Elyesa' adındaki oğlu, çok hasta idi.

İlyas Aleyhisselâm'ın duasıyla iyileşince, Elyesa' İlyas Aleyhisselâm'a iman ve onun Peygamberliğini tasdik etti ve artık, yanından hiç ayrılmadı.

İlyas Aleyhisselâm, nereye giderse, Elyesa'a Aleyhisselâm da oraya giderdi. İlyas Aleyhisselâm, yaşlanmış ve yaşı da bir hayli ilerlemişti. Elyesa' Aleyhisselâm ise, yetişmiş bir gençti[4].

İlyas Aleyhisselâm, Bâlebek kralından kurtulmak için Kasiyon dağında gizlendiği zaman, Elyesa' Aleyhisselâm da kendisininin yanında bulunuyordu.

İsrail oğullarının arasından ayrılıp giderken de, onu, yerine bırakmıştı[5].

Yüce Allah: İlyas Aleyhisselâm'dan sonra, Elyesa' Aleyhisselâm'ı İsrail oğullarına peygamber olarak gönderdi. [6]

İlyas Aleyhisselâm gibi, onu da, vahy ile te'yid eyledi[7].

İsrail oğulları, Elyesa' Aleyhisselâm'a iman ettiler, saygı gösterdiler.

Emir ve re'yine göre hareket ettiler[8].

Elyesa' Aleyhisselâm; ömrünün sonuna kadar, İsrail oğullarının arasında ka-lıp[9] İlyas Aleyhisselâm'ın yoluna ve şeriatına sarılarak onları, Allah'a davete devam etti[10].

Yüce Allah; Kur'ân-ı keriminde, Peygamberlerden:Nûh, İbrahim, Lut, İshak.Yâ-kub, Yûsuf, Eyyûb, Mûsâ, Harun, Dâvud, Süleyman, İlyas, Zekeriyya, yahyâ ve İsâ Aleyhisselâmları överek andıktan sonra[11],

"İsmail'i, Elyesa'ı Zülkifl'i de, an!

(İşte) bütün bunlar, hayırlıflnsanjlardı'[12].

"İsmail'i, Elyesa'ı, Yûnüsü Lut'u da (hidayete, peygamberliğe kavuşturduk)

Her birine, âlemlerin üstünde yüksek meziyetler verdik.

Onların babalarından, zürriyetlerinden, kardeşlerinden kimini de (yine üstün imtiyazlara mazhar kıldık). Onları seçtik, onları doğru bir yola götürdük.

İşte, o (yol), Allah'ın hidayet yoludur ki, o, bunu kullarından, kime dilerse ona nasîb eder.

Eğer, onlar da (Allah'a) şerîk koşsalardı, yapageldikleri her şey, kendi hisapları-na, elbette boşa gitmişti.

Onlar, kendilerine Kitab, Hikmet ve Peygamberlik verdiklerimizdir..." buyurur[13]. Ona ve gönderilen bütün peygamberlere selâm olsun![14]

---

[1]. Taberî-Tarih c.1,s.239, Sâlebî-Arais s.259, ibn.Esîr-Kâmi! 0.1,s.213, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2,s.4.

[2]. ibn.Asâkirden naklen Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2, s.4.

[3]. Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2, s.4.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/143.

[4]. Taberî-Tarih c.1,s.239, Sâlebî-Arais s.259, ibn.Asâkir-Tarih c.3,s.99,

[5]. Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2, s.4

[6]. ibn.Kuteybe-Maarif s.24, Taberi-Tarih c.1, S.240, Sâlebî Arais s.261.

[7]. İbn Kuteybe-Maarif s.24, Sâlebî-Arais s.260.

[8]. Sâlebî-Araîs s.260.

[9]. Taberî-Tarih c.1,s.240, Sâlebî-Arais s.260, Ebülfidâ-Elbidaye vennihaye c.2,s.4.

[10]. Ebülfidâ-Elbidaye vennihaye c.2, s.4.

[11]. En'am: 74-85.

[12]. Sâd: 48.

[13]. En'am: 86-89.

[14]. M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/143-144.

YUNUS ALEYHİSSELÂM

Yûnus Aleyhisselâmın Soyu, Adı Ve Yurdu:

Yûnus b. Matta; Bünyamin b. Yâkub b. İshâk, b. İbrahim Aleyhisselâm oğulları soyundandı.[1]

Matta, Yûnus Aleyhiselâmın annesi idi.

Peygamberlerden, Yûnus b. Matta ile İsâ b. Meryem Aleyhisselâmlardan başka hiç biri, annesine nisbetle anılmamıştır. [2]

Yüce Allah, Kur'an-ı keriminde, onu (Zünûn = Balık sahibi) diyerek anar. [3] Yûnus Aleyhisselâm; Musul'un[4] Ninevâ şehri halkındandı. [5]

Yûnus Aleyhisselâmın Peygamber Oluşu Ve Bazı Faziletleri:

Yûnus Aleyhisselâm; İlâhî Vahy'e mazhar olan[6], âlemlerin üstünde, yüksek meziyetler verilen[7] Peygamberlerdendi. [8]

Yüce Allah; Yûnus Aleyhisselâmı, İlyas Aleyhisselâmdan sonra, Peygamber olarak göndermişti. [9]

O zaman, kendisi, otuz yaşlarında idi. [10]

Yûnus Aleyhisselâm in kavmi, putlara taparlardı.

Yüce Allah; onları, putlara tapmaktan[11], küfürden[12]' nehy[13] ve bu husustaki küfürlerinden dolayı Allah'a tevbe etmelerini[14] ve Allah'ın Birliğine inanmalarını, emretmek üzere, göndermişti. [15]

Yûnus Aleyhisselâm; otuz üç yıl, kavmini, Allah'a iman ve ibadete davet ettiği halde, kendisine, iki kişiden başka iman eden olmadı. [16]

İman edenlerden birisi İlim ve hikmet sahibi Rubil, diğeri de, âbid ve zâhid Tenuh idi. [17]

Ninevâ halkı, Yûnus Aleyhisselâmı, yalanladılar, küfürlerinde direndiler. [18] Yûnus Aleyhisselâm:

"Ey Rabb'im! Sen, beni, Kitabını inkâr ve Peygamberlerini tekzib eden bir kavme ne diye gönderdin?" dedi.

Yüce Allah:

"Ey Yûnus! Sen, benim, tevbe edeceklerin tevbelerini kabul edeceğimi, kıskanır gibisin!

Yoksa, sen, benim kalbleri doğrultup tevbeleri kabul edeceğimi ve kalbleri saptırıp mühürleyeceğimi bilmiyormusun?!" buyurdu. [19]

Yûnus Aleyhisselâm; halkın, kâfirce tutum ve davranışlarına daha fazla dayanamayarak, dağa çıkar, gider, orada, kendisini, ibâdete verirdi. [20]

Yûnus Aleyhisselâm, kavminin imana gelmesinden ümidini kesince, onlar aleyhinde dua etti. [21]

Kendisine:

"Kavmin[22], kullarım[23] aleyhinde dua etmekte evme!

Onların yanına dön de, kendilerini, kırk[24] gece[25], kırk gün[26], imâna davet

et|[27]

Eğer, davetini, kabul ederlerse, ne âlâ! Aksi takdirde, üzerlerine azab göndereceğim!" buyuruldu.

Bunun üzerine, Yûnus Aleyhisselâm, geri dönüp[28] onları, otuz yedi[29] gece[30], otuz yedi gün daha[31], Allah'a iman ve ibadete davet etti ise de, kabul et-mediler. [32]

Yûnus Aleyhisselâm, ayağa kalkıp onlara[33]:

"Eğer, iman etmezseniz[34], üç güne kadar, muhakkak, size, azab[35] gelecek-tir. [36]" diyerek ihtar ve inzarda bulundu. [37]

"Bunun alâmeti de, renklerinizin değişmesidir!" dedi.

Sabaha çıktıkları zaman, benizlerinin rengi değişmişti. [38]

Birbirlerine[39]:

"Yûnüs'ün haber verdiği şey, başınıza gelip çattı. [40]

Zâten, biz, onda, hiç bir yalana rastlamadık ki!

Bakınız: eğer, o, geceyi, aranızda geçirirse, azabdan, selâmet ve emniyettesiniz demektir.

(Eğer, içinizden çıkar, gider de) aranızda gecelemezse, iyi biliniz ki: azab, sizi, erkenden yakalayacaktır!" dediler. [41]

Kırkıncı gece gelip te[42], halkın, benizlerinin değişmiş olduğunu görünce[43], Yûnus Aleyhisselâm, onlara, azabın gelip çattığına kanâat getirerek içlerinden çıkıp gitti.

Ninevâ halkı, sabaha çıktıkları zaman, başlarının üzerinde simsiyah dumanlar çıkaran azab bulutunun kendilerini bürüdüğünü ve bütün şehri kaplayıp evlerin üzerlerini kararttığını gördüler.

Helak ve azabla karşılaştıklarını anladılar. [44]

Peygamberleri Yûnus Aleyhisselâmı, aradılarsa da, bulamadılar. [45]

Yüce Allah, onların kalblerinde, tevbe etme ve Allah'a yönelme arzusu uyandırdı. [46]

Cebrail Aleyhisselâm, Yûnus Aleyhisselamın yanına varıp:

"Ninevâ halkına, git! [47]

Tevbe etmezlerse, [48] kendilerine, azabın hazırlanmış olduğunu ihtar et!" dedi.

Yûnus Aleyhisselâm:

"Binecek bir hayvan bulayım da, gideyim!" dedi.

Cebrail Aleyhisselâm:

"Senin gitme işin, o hayvan bulma işinden daha aceledir!" dedi.

Yûnus Aleyhisselâm:

"Bari, ayağıma giyecek bir ayakkabı bulayım da, gideyim!" dedi.

Cebrail Aleyhisseiâm:

"Senin gitme işin, ayağına ayakkabı bulma işinden daha aceledir!" dedi.

Bunun üzerine, Yûnus Aleyhisselâm, kızdı, başka tarafa çekip gitti. [49]

Helak olacaklarını anlayan Ninevâ halkı[50], ilim adamlarının yaşlılarından sağ kalan[51] bir zat'ın yanına vardılar. Ona:

"Biz, şu gördüğün azaba uğramış bulunuyoruz. [52]

Bundan, kurtulmak için, ne yapalım?" diye sordtular.

O zat:

"Allah'a iman ve günahlarınızdan dolayı da, tevbe ediniz! [53] ve:

"Ey dâima Diri olan!

Ey kendi Zâtı ile kaim olan! ve bütün varlıkları, ayakta tutan! [54]

Ey hiç bir canlı bulunmadığı zaman, Diri olan!

Ey ölüleri dirilten Diri!

Ey Senden başka İlâh bulunmayan Diri!" diyerek münâcatta bulununuz!" dedi. [55]

Bunun üzerine, kaba elbiseler, giydiler, [56] kadın erkek, çoluk çocuk, bütün şehir halkı, hayvanları ile birlikte[57], geniş ve yüksekçe bir yere çıktılar. [58]

İnsanlardan, hayvanlardan, her ana ile yavrusunun arasını ayırdılar. [59]

Başlarına, toz toprak saçtılar. [60]

Niyetlerini, hâlis kıldılar.

İmanlarını, açıkladılar.

Günahlarından dolayı Allah'a tevbe ettiler.

Seslerini, yükselterek Allah'a yalvarmağa başladılar:

"Yûnüs'ün getirdiklerine, iman ettik!" dediler. [61]

İnsanların ve hayvanların sesleri, iniltileri, birbirine karıştı. [62]

Erkek, kadın, oğlan, kız, hepsi ağlaştılar. [63]

Kırk gece Allah'a yalvardılar. [64]

Aralarındaki her türlü haksızlıklara son verdiler.

O derecede ki, onlardan, her hangi biri, başkasına âid bir tası, binasının temeline koymuşsa, onu, bile, yerinden söküp sahibine iade etti. [65]

Nihayet, Yüce Allah, onlara acıyıp dualarını ve tevbelerini kabul etti. [66] Üzerlerine çöken azabı kaldırdı. [67]

Yûnus Aleyhisselâm, kavminin içinden çıkıp gittikten sonra, onların azaba uğramaları, helak olmaları haberini bekleyordu. [68]

Karşılaştığı bir adama:

"Kariyeliler, ne yapıyor?" diye sordu. [69]

Adam:

"Peygamberleri, içlerinden çıkıp gittikten sonra, onun, başlarına gelecek azab hakkındaki sözünün doğruluğuna kanâat getirerek kariyelerinden yüksek bir yere çıktılar.

Her anayı, çocuğundan, ayırdılar. Yüksek sesle Allah'a yalvarıp yakardılar, günahlarından tevbe ettiler. [70]

Tevbeleri kabul olunup azabları geri bırakıldı." dedi. [71]

Yûnus Aleyhisselâm:

"Vallahi, ben, hiç bir zaman, onların yanına, bir yalancı[72]

durumuna düşmüş olarak dönmem! [73]

"Ben, kavmime va'd ettiğim şeye muhalefet etmiş bir durumda iken[74], onlar, beni, bir yalancı olarak bulmuşlarken[75], onların yanına nasıl dönerim? [76]

Ben, onlara filan gün, azaba uğrayacaklarını haber vermiştim!?" diyerek kızgın bir halde yüzünün doğrusuna çekip gitti. [77]

Bir gemiye bindi. [78]

Kendisinden, ücret almadılar.

Yûnus Aleyhisselâm, gemiye binince, gemi, sağa sola yalpa yapıyor[79]

Fakat, ne ileriye, ne de geriye gidebiliyordu. [80]

Gemi halkı, şiddetli bir fırtınaya tutulmuşlardı.

"Bu, sizden birinizin günahı yüzündendir! [81]

Her halde, gemide, Efendisinden kaçmış bir köle var!

Gemide, kaçak köle olunca, gemi, yürümez!" dediler. [82]

Yûnus Aleyhisselâm, anlamıştı ki, günah sahibi, kendisidir! [83]

"Geminize, ne oluyor da, yürümüyor?" diye sordu.

"Bilmiyoruz!" dediler.

Yûnus Aleyhisselâm:

"Fakat, ben, biliyorum ki: onun içinde, Rabb'inden kaçan bir kul vardır!

Vallahi, siz, onu, denize atmadıkça, gemi, hareket edemez! [84]

Bu, benim kusurum yüzündendir.

Siz, beni, denize atınız!" dedi.

Yûnus Aleyhisselâmı, denize atmaktan kaçındılar, [85] ve:

"Vallahi, ey Allah'ın Peygamberi! Biz, Seni, denize atmayız!" dediler.

Yûnus Aleyhisselâm:

"Öyle ise, kur'a, çekiniz! Kur'ada ismi çıkanı, denize atınız!" dedi. [86]

Bunun üzerine, aralarında kur'a çektiler.

Kur'a, Yûnus Aleyhiselâma çıktı. Yûnus Aleyhisselâm:

"Ben, size, bu işin, muhakkak, benim kusurumdan ileri geldiğini, haber vermiştim!" dedi.

Fakat, onu, yine, denize atmaktan kaçındılar. İkinci kez kur'a çektiler. Kur'a, yine, Yûnus Aleyhisselâma çıktı. Yûnus Aleyhisselâm:

"Ben, size, bu işin, muhakkak, benim günahımdan ileri geldiğini, haber vermiştim!" dedi.

Fakat, yine, onu, denize atmaktan kaçınarak üçüncü kez kur'aya başvurdular. Kur'a, yine, Yûnus Aleyhisselâma çıktı.

Yûnus Aleyhisselâm, bunu, görünce, geceleyin, hemen kendisini, denize attı. [87]

Yüce Allah; Yûnus Aleyhisselâmı, balığın karnında hapsetmek istediği za-man[88], balığa:

Onu, tutup yutmasını,

Fakat, onun etini, yaralamamasını,

Kemiklerini, kırmamasını, ilham etmişti. [89]

Balık, geminin yanına gelip kuyruğunu, sallamaya başladı. [90]

Ona:

"Ey balık! Biz, sana, Yûnüsü, bir rızık yapmadık!

Seni, (senin karnını) ancak, ona, bir koruma ve secde yeri, kıldık!" diye seslenildi. [91]

Balık; Yûnus Aleyhisselâmı, yutup denizin dibindeki meskenine kadar indirdi.

Denizin dibine ulaştığı zaman, Yûnus Aleyhisselâm, bir ses duydu.

Kendi kendine:

"Nedir bu ses acaba?!" dedi.

Yüce Allah, ona:

"Bu, deniz hayvanlarının teşbihlerinin sesidir!" diye vahyetti[92]

Bunun üzerine, Yûnus Aleyhisselâm da, balığın karnında; karanlıklar içinde:

".....Senden başka hiç bir İlâh yoktur!

Seni, tenzih ederim.

Gerçekten, ben, haksızlık edenlerden oldum!" diyerek teşbih ve niyaza koyuldu.[93]

Melekler; Yûnus Aleyhisselâmın teşbihini işittikleri zaman:

"Ey Rabbimiz! Biz, uzak bir yerden, zayıf bir ses işitiyoruz!?" dediler.

Yüce Allah:

"Siz, bu sesin sahibini tanımadınız mı?" diye sordu.

Melekler:

"Yâ Rab! Kim o?" dediler.

Yüce Allah:

"Bu, kabul olunan amel ve duaları yükseltilegelen[94] kulum Yûnüs'ün sesidir.

Bana, âsi oldu da, kendisini, denizin içinde, balığın karnında hapsettim!" buyurdu.

Melekler:

"Her gün, her gece, kendisinin, sâlih amelleri sana yükseltilmekte olan sâlih kul ha!?" dediler. [95]

Yüce Allah:

"Evet!" buyurdu.

Bunun üzerine, Melekler, onun için, şefâatta bulundular. [96]

Yûnus Aleyhisselâm, balığın karnında kendisinin öldüğünü zannetmişti.

Ayaklarını, kımıldattı.

Ayakları, kımıldayınca, ölmediğini, anladı ve hemen (imâ ile) secde etti ve:

"Yâ Rab! Hic kimsenin secde etmediği yeri, ben, Senin için, Mescid edindim!" dedi. [97]

Rivayetlere göre: Yûnus Aleyhisselâm, balığın karnında üç gün veya yedi gün[98], ya da, kırk gün kalmıştır. [99]

Balık; Yûnus Aleyhisselâmı,

Übülle'ye,

Übülle'den sonra, Dicle'ye,

Dicleden sonra da, Ninevâ'ya kadar karnında götürüp[100] kendisini, hasta bir halde, deniz sahiline bıraktı.

Yûnus Aleyhisselâmın vücudunun etleri ve kemikleri gevşemişti.

Kendisi, yeni doğmuş bir çocuk gibi hareketsizdi.

Bununla beraber, vücûdunda hiç bir eksiklik yoktu.[101]

Yüce Allah; açık bir yerde yatan Yûnus Aleyhisselâmın üzerini, bacağı olmayan cinsden bir nebat, kabak bitirip onun geniş yaprakları ile gölgeledi ve kendisine güç kuvvet gelinceye kadar da, ondan süt damlattı.

Yûnus Aleyhisselâm, bir gün, kabak bitkisinin yanına döndüğü zaman, onu, kurumuş bulunca, üzülmüş ve ağlamıştı:

"Sen, bir bitki hakkında üzüldün ve ağladın da. Yüz bin ve daha ziyâde olan Ninevâ halkının toptan helaklerini istemiştin ve hiç üzülmemiştin!" denilerek kınandı[102]

Yüce Allah; Yûnus Aleyhisselâm için, Yabanî bir dağ keçisi de, hazırlamıştı.

Keçi, ot ve yaprak yeyip sabah akşam gelir, bacaklarını, Yûnus Aleyhisselâmın üzerine ayırarak memesinden ona, süt içirirdi.

Yûnus Aleyhisselâm, iyileşinceye kadar keçi, böyle yapmağa devam etti. [103] Yûnus Aleyhisselâm, gâh kabaktan damlayan sütle, gâh yaban keçisinin sütü ile beslendi. [104] Yüce Allah; bundan sonra, Yûnus Aleyhisselâma,

Kavminin yanına gidip tevbelerini, Allah'ın kabul ettiğini, kendilerine haber vermesini emretti. [105]

Yûnus Aleyhisselâm, oradan ayrılıp kavmiyle buluşmağa gitti. [106]

Davar güden bir çobana rastladı. Ona:

"Ey delikanlı! Sen, neredensin?" diye sordu.

Çoban:

"Ben, Yûnus kavminden'im!" dedi.'[107]

Yûnus Aleyhisselâm, ondan, Yûnus kavmini ve onların halleri nasıl olduğunu sordu.

Çoban, onların, iyi bir halde olduklarını ve Peygamberlerinin, kendilerinin yanına dönmesini umduklarını, haber verdi. [108]

Yûnus Aleyhisselâm, çobana[109]:

"Onların yanına döndüğün zaman[110]:

"Ben, Yûnüs'la buluştum! diye haber ver!" dedi. [111]

Çoban:

"Sen, Yûnus isen, Sen de, bilirsin ki, benim için, delil ve şâhid olmadıkça, ben, öldürülürüm!

Bana, kim şâhidlik edecek?! [112]

Şâhid olmadıkça, ben, bunu, yapamam!" dedi.

Yûnus Aleyhisselâm, çobana, davarları içinden, dişi bir keçinin ismini anarak:

"İşte, bu, senin, Yûnüs'la buluşmuş olduğuna şâhidlik eder!" dedi.

Çoban:

"Ne dedin?" dedi.

Yûnus Aleyhiselâm:

"Şu içinde bulunduğun yer, sen, Yûnüs'la buluştun diye, sana, şâhidlik eder!' 'dedi.

Çoban:

"Ne dedin?" dedi.

Yûnus Aleyhisselâm:

"Şu ağaç ta, sen, Yûnüs'la buluştun! diye, sana şâhidlik eder!" dedi. [113]

Çoban:

"Öyle ise, bana, şâhidlik yapmaları için, onlara, emir ver!" dedi.

Yûnus Aleyhisselâm:

"Şu delikanlı, size geldiği zaman, ona, şâhidlik yapınız!" dedi.

Hepsi birden:

"Olur!" dediler. [114]

Bunun üzerine, çoban, kavminin yanına dönüp Yûnus Aleyhisselâmla buluştuğunu, haber verince, onlar, çobanı, yalanladılar ve kendisine, kötülük yapmağa kalkıştılar[115]

Çoban:

"Ben, sabaha çıkıncaya kadar, bana, bir şey yapmakta acele etmeyiniz!" dedi. [116]

Sonra, kralın yanına vardı:

"Ben, Yûnüs'la buluştum.

Kendisi, size selam söylüyor!" dedi.

Kral, çobana:

"Sen, yalan söylüyorsun!" dedi ve onun, öldürülmesini, emretti.

Çoban:

"Benim için, beyyine, şâhid var!

Benimle birisini, gönder de, şahidim, bana, şehâdet etsin!" dedi. [117]

Çoban, ertesi günü, sabahleyin, onları, Yûnus Aleyhisselâmla buluşmuş olduğu yere kadar götürüp yer'i, söyletti.

Yer, onlara, çobanın, Yûnus Aleyhisselâmla buluştuğunu, haber verdi.

Çoban, keçiye sordu.

O da, Çoban'ın, Yûnus Aleyhisselâmla buluştuğunu, onlara haber verdi.

Ağacı da söylettiler.

O da, çobanın Yûnus Aleyhisselâmla buluştuğunu, onlara haber verdi. [118]

Gidenler, korkmuş bir halde, geri döndüler ve kral'a:

"Bunun, Yûnüs'la buluştuğuna, yer de, keçi de, ağaç ta, şâhidlik etti!" dediler.

Bunun üzerine, kral;

"Sen, bu makama, benden, daha lâyıksın!" diyerek elinden tutup çobanı, yanına oturttu.

Yûnus Aleyhisselâmın kavmi de, Yûnus Aleyhisselâmı, aramağa gittiler. [119] Yûnus Aleyhisselâm, buluşma yerinde gizlenmişti. Onu, orada[120], buldular ve çok sevindiler[121] Ellerini, ayaklarını, öptüler, alıp şehire götürdüler. [122]' Ona, iman ettiler. [123]

Kurân-I Kerimin Yûnus Aleyhisselâm Hakkındaki Açıklaması:

"(Ey Resulüm!) O Balık sahibini de, (hatırla!)

Hani, o öfkelenmiş olarak gitmişti de, bizim, kendisini, hiç bir zaman sıkıştırmayacağımızı, sanmıştı.

Derken, o, karanlıklar içinde (kalıp):

"Senden başka hiç bir İlâh yoktur!

Seni, tenzih ederim.

Gerçekten, ben, haksızlık edenlerden oldum!" diyerek (Allah'a) niyaz etmişti.

Bunun üzerine, biz de, onu(n duasını) kabul ettik.

Kendisini, gamdan, selâmete erdirdik.

İşte, biz, iman edenleri, böyle kurtarırız.* [124]

Hani, o, dolu bir gemiye kaçmıştı.

Derken, kur'a çekmiş(ler)di de, mağlublardan olmuştu.

Kınanmış bir halde iken, kendisini, hemen, Balık, yutmuştu.

Eğer, çok teşbih edenlerden olmasaydı, her halde, (insanların) tekrar dirilecekleri güne kadar, onun karnında kalıp gitmişti!

İşte, biz, onu, hasta olarak, açık bir yere (çıkarıp) bıraktık.

Üzerine, bacağı olmayan cinsten (gölgelik) bir nebat bitirdik.

Onu, yüz bine, Peygamber gönderdik. Hattâ, daha anıyorlardı da.

Nihayet, ona, iman ettiler de, kendilerini, bir zamana kadar geçindirdik. [125]

(Ey Resulüm!) Sen, (şimdilik) Rabbinin hükmünü (bekleyerek) sabret!

O Balık sahibi gibi olma!

Hatırla ki: o, gamla dolu olarak (Rabbine) dua etmişti.

Eğer, Rabb'inden, ona, bir nimet erişmiş olmasaydı, mutlaka, (çıkarıldığı) o çırılçıplak yere kınanmış bir halde, atılacaktı!

(Bunun ardından) Rabb'i, onu, seçti de, kendisini, Sâlihlerden yaptı. [126]

Yûnus Aleyhisselamın Kralla Birlikte Ömürlerini Yurt Dışında İbadetle Geçirmeleri:

Yûnus Aleyhisselâm; ailesi ve çocuklarının yanında kırk gece kaldıktan sonra, kralla birlikte, seyahate çıktı. [127]

Yurd dışında, ömürlerinin sonuna kadar, Yüce Allah'a ibâdetle meşgul oldular. [128]

Yûnus Aleyhisselâmın Hacca Gidiş Görüntüsü:

Peygamberimiz Muhammed Aleyhisselâm, Mekke ile Medine arasında giderken, bir tepeye gelip kavuştukları zaman;

"Bu, hangi tepedir?" diye sormuştu. "Herşa veya Left tepesidir!" dediler.

"Yuları, hurma lifinden olan kızıl bir devenin üzerinde, sırtında yünden bir Aba bulunduğu halde, Yûnüs'ün, buradan:

Lebbeyk! Allâhümme lebbeyk! diye Telbiye ederek geçtiğini, görür gibiyim!" buyurdu. [129]

Herşa: Mekke'ye giderken, Şam yolu ile Medine yolunun kavşağında bir tepedir. [130]

Yûnus Aleyhisselâmın Telbiyesi:

Lebbeyk = Buyur emrine amadeyim! Sıkıntıları açan, gideren Lebbeyk = Buyur emrine amadeyim!" tarzında idi.[131]

Ona ve gönderilen bütün Peygamberlere Selâm olsun![132]

---

[1]. ibn.Sa'd-Tabakat c.1,s.55, İbn.Habib-Kitabulmuhabber s.388, Ebülferec ibn.Cevzi-Tabsıra c.1,s.327.

[2]. Sâlebî-Arais s.406, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.360.

[3]. Enbiyâ: 87.

[4]. Taberî-Tarih c.2,s.42, Sâlebî-Arais s.407, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.360.

[5]. ibn.Kuteybe-Maarif s.24, Taberî-Tarih c.2,s.4Z, Salebî-Arais s.407, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.360.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/147.

[6]. Nisa: 163.

[7]. En'am: 86.

[8]. Sâffât: 139.

[9]. İbn.Kuteybe-Maarif s.24 .

[10]. Sâlebî-Arais s.408.

[11]. Taberi-Tarih c.2,s.42, Esîr-Kâmil c.1,s.360.

[12]. Sâlebî-Arais s.407.

[13]. Taberî-Tarih C.2.S.42, Sâlebî-Arais s.407, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.360.

[14]. Taberî-Tarih c.2,s.42.

[15]. Taberî-Tarih c.2,s.42, Sâlebî-Arais s.407, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.360.

[16]. Sâlebî-Arais s.408, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.360.

[17]. Sâlebî-Arais s.408.

[18]. Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.232.

[19]. Deylemî-Firdevs c.1,s.224.

[20]. Sâlebî-Arais s.407.

[21]. Sâlebî-Arais s.408, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.360.

[22]. Şâlebî-Arais s.408.

[23]. İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.360.

[24]. Sâlebî-Arais s.408, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.360.

[25]. Sâlebî-Arais s.408.

[26]. İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.360.

[27]. Sâlebî-Arais s.408, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.360.

[28]. Sâlebî-Arais s.408.

[29]. Sâlebî-Arais s.408, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.360.

[30]. Sâlebî-Arais s.408.

[31]. ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.360.

[32]. Sâlebî-Arais s.408, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.360.

[33]. Sâlebî-Arais s.408.

[34]. Sâlebî-Arais s.408.

[35]. Şâlebî-Arais s.408, ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.360.

[36]. ibn.Esîr-Kâmil C.1.S.360.

[37]. Sâlebî-Arais s.408.

[38]. Sâlebî-Arais s.408, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.360.

[39]. Sâlebî-Arais s.408.

[40]. Sâlebî-Arais s.408, İbn.Esîr-Kâmil C.1.S.360.

[41]. Taberî-Tefsir c.11,s.172, Sâlebî-Arais s.408, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.36O.

[42]. Sâlebî-Arais s.408, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.36O.

[43]. Sâlebî-Arais s.408.

[44]. Sâlebî-Arais s.408, Ebülferec İbn.Cevzî-Tabsıra c. 1,8.327, ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.36O.

[45]. Sâlebî s.408, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.36O.

[46]. Taberî-Tefsir c.11,s.171, Sâlebî-Arais s.408, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.36O, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.232.

[47]. Taberî-tarih c.2,.43, Sâlebî-Arais s.407.

[48]. Sâlebî-Arais s.407.

[49]. Taberî-Tarih c.2,s.43, Sâlebî-Arais s.407, ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.363.

[50]. Ebülferec İbn.Cevzî-Tabsıra c.1,s.527.

[51]. Taberî-Tefsir c.11,s.172, Sâlebî-Arais s.408.

[52]. Taberî-Tefsir c.11,s.172, Sâlebî-Arais s.408, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.36l.

[53]. ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.361.

[54]. ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.361.

[55]. Taberî-Tefsir c.11,s.172, Sâlebî-Arais s.408, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.361.

[56]. Sâlebî-Arais s.408, Ebülferec İbn.Cevzî-Tabsıra c.1,s.327, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.232.

[57]. Sâlebî-Arais s.408.

[58]. Sâlebî-Arais s.408, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.361.

[59]. Taberî-Tarih c.2,s.43-44, Sâlebî-Arais s.408, Ebülferec İbn.Cevzî-Tabsıra c.1,s.327, ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.361, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.232.

[60]. Ebülferec ibn.Cevzî-Tabsıra c.1,s.327.

[61]. Taberî-Tefsir c.11,s.172, Sâlebî-Arais s.408, Ebülferec ibn.Cevzî-Tabsıra C.1.S.327.

[62]. Sâlebi-Arais s.408.

[63]. Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.232.

[64]. Taberî-Tefsir c.11,s.171.

[65]. Sâlebî-Arais s.408, ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.361.

[66]. Sâlebî-Arais s.408, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.232.

[67]. Taberî-Tefsir c. 11,s. 171, Sâlebî-Arais s.408, Ebülfida-Elbidaye vennihaye C.1.S.232.

[68]. Sâlebî-Arais s.408-409, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.361.

[69]. Taberî-Tarih C.2.S.44, ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.361.

[70]. Taberî-Tarih c.2,s.44.

[71]. Taberî-tarih c.2,s.44, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.361.

[72]. Ninevâ halkı arasında, yalan söyleyen ve kendisi için bir delil de, bulunmayan kimse, öldürülürdü. (ibn.Ebî Şeybe-Musannef c.11,s.542, Taberî-Tefsir c.11,s.172, Sâlebî-Arais s.408,409).

[73]. Taberî-Tarih c.2,s.44, Sâlebî-Arais s.408, ibn.Esîr-Kâmil C.1.S.361.

[74]. Sâlebî-Arais s.408.

[75]. Ebülferec ibn.Cevzî-Tabsıra c.1,s.327.

[76]. Sâlebî-Arais s.408, Ebülferec ibn.Cevzî-Tabsıra c.1,s.327.

[77]. Taberî-Tarih C.2.S.44.

[78]. İbn.Ebî Şeybe-Musannef c.11,s.542, Taberî-tarih c.2,s.43, Sâlebî-Arais s.408.

[79]. İbn.Ebî Şeybe-Musannef c.11,s.542, Sâlebî-Arais s.409.

[80]. Taberî-Tarih c.2,s.43.

[81]. Taberî-Tarih c.2,s.44, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.361.

[82]. Sâlebî-Arais s.409.

[83]. Taberî-Tarih c.2,s.44.

[84]. İbn.Ebî Şeybe-Musannef c.11,s.542, Ebülferec ibn.Cevzî-Tabsıra c.1,s.32.

[85]. Taberî-Tarih c.2,s.44.

[86]. İbn.Ebî Şeybe-Musannef c.11,s.542, Ebülferec-Tabsıra C.1.S.327.

[87]. Taberî-Tarih c.2,s.44, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.361.

[88]. Taberî-Tarih c.2,s.45, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.234

[89]. Taberî-Tarih c.2,s.45, İbn.Esîr-Kâmil C.1.S.361-362, Ebülfida-Elbidaye vennihaye C.1.S.234.

[90]. Taberî-Tarih c.2s.43.

[91]. Taberî-Tarih c.2,s.45, Sâlebî-Arais s.409, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.363.

[92]. Taberî-Tarih c.2,s.45, Sâlebî-Arais s.409, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.361-62, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.234.

[93]. Enbiyâ: 87.

[94]. Taberî-Tarih C.2.S.45, Sâlebî-Arais s.409-410, ibn.Esîr-Kâmil c.1 ,s.362, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1, s.234, A.Aliyyülmüttakî-Kenzül'ummal c.12,s.477.

[95]. A.Aliyyülmüttaki-Kenzül'ummal c.12,s.477.

[96]. Taberî-Tarih c.2,s.45, Sâlebî-Arais s.409-410, ibn.Esîr-Kâmil c.1,s,362, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.234.

[97]. Hâkim-Müstedrek c.2,s.585, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s. 233.

[98]. Sâlebî-Arais s.410, Ebülferec İbn.Cevzî-Tabsıra C.1.S.328, ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.362.

[99]. ibn.Ebî Şeybe-Musannef c.11 ,s.543Taberî-Tefsirc.17,s.79, Hâkim-Müstedrek c.2,s.584, Sâlebî-Arais s.410, Ebülferec İbn.Cevzî-Tabsıra c.1,s.328, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.362, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.233.

[100]. Taberî-Tarih c.2,s.43, Sâlebî-Arais s.409, ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.363.

[101]. Taberî-Tarih c.2,s.45.

[102]. ibn.Ebî Şeybe-Musannef c.11,s,542, Taberî-Tarih c.2,s.44, Sâlebî-Arais s.410, ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.362.

[103]. Taberî-Tarih c.2,s.45, Sâlebî-Arais s.410, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.362, Ebülfida-Elbidaye vennihaye d,s.235.

[104]. Sâlebî-arais s.410.

[105]. Taberî-Tarih c.2,s.44, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.362.

[106]. Taberî-Tarih c.2,s.44, Sâlebî-Arais s.410, ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.362.

[107]. ibn.Ebî Şeybe-Musannef c.11,s.542, Sâlebî-Arais s.410.

[108]. Taberî-Tarih c.2,s.44, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.363.

[109]. ibn.Ebî Şeybe-Musannef c.11,s.542, Taberî-Tarih c.2,s.44, Sâlebî s.410, ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.363.

[110]. ibn.Ebî Şeybe-Musannef c.11,s.542, Sâlebî-Arais s.410.

[111]. ibn.Ebî Şeybe-Musannef c.11,s.542, Taberî-Tarih c.2,s.44-45, Sâlebî-Arais s.410, ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.363.

[112]. İbn.Ebî Şeybe-Musannef c.11,s.542, Sâlebî-Arais s.410.

[113]. ibn.Ebî Şeybe-Musannef c.11,s.542, Taberî-Tarih c.2,s.45.

[114]. ibn.Ebî Şeybe-Musannef c.11,s.542-543, Sâlebî-Arais s.410.

[115]. Taberî-Tarih c.2,s.45

[116]. Taberî-Tarih c.2,s.45, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.363

[117]. Sâlebî-Arais s.410.

[118]. Taberî-Tarih c.2,s.45.

[119]. İbn.Ebî Şeybe-Musannef c.11,s.543, Sâlebî-Arais s.410.

[120]. ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.363.

[121]. Sâlebî-Arais s.410, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.363.

[122]. İbn.Esîr-Kâmil c.1,ss.363.

[123]. Taberî-Tarih C.2.S.45, Sâlebî-Arais s.410.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/147-157.

* Bir Hadîs-i şerifde: Yûnus Aleyhisselâmın bu duasile düa eden Müslümanın duasının, muhakkak, kabul olunacağı bildirilmiştir. (Ahmed b.Hanbel-Müsned c.1,s.170, Tirmizî-Sünen c.5,s.529, Hâkim-Müstedrek c.2,s.583, Münzirî-Etergîb vetterhıb c.2,s.488)

[124]. Enbiyâ: 87-88.

[125]. Sâffât: 140-148.

[126]. Kalem: 48-50.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/158.

[127]. Sâlebî-Arais s.411, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.363.

[128]. Sâlebî-Arais s.411.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/158-159.

[129]. İbn.Mâce-Sünen c.2,s.965, Hâkim-Müstedek c.2,s.584.

[130]. Yâkut-Mucemülbüldan c.5,s.398.

[131]. Ezrakî-Ahbaru Mekke c.1,s.73.

[132]. M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/159.

ŞEMÛYEL ALEYHİSSELÂM

Şemûyel Aleyhisselâmın Soyu:

Şemûyel b.Bali[1], b.Alkama[2], b.Yerham, b.Yehu, b.Tehu, b.Savf'dır. [3]

Şemuyel Aleyhisselâm, İsrail oğullarından[4]ve Hârûn Aleyhisselâmın zürriye-tindendi. [5]

Şemuyel Aleyhisselâmın annesi Hanne olup[6] Lâvi b.Yâkub Aleyhisselâmın Hanedanına mensuptu. [7]

Şemuyel Aleyhisselâmın Doğuşu, Peygamber Oluşu Ve Bazı Faziletleri:

İsrail oğulları; bid'atları çoğaltıp günahlarını büyüttükleri zaman Allah'a vermiş oldukları sözü terk ettiler.

Yüce Allah da[8], Gazze, Askalan[9] ve kral idaresi altında bulunan ve Mısırla Filistin arasındaki sahillerde[10] oturan Amâlıka kavmini, onlara musallat etti. [11]

İsrail oğullarının yurdları, çiğnendi; erkekleri, öldürüldü. [12]

Pek çok[13] çocukları, esir edildi. [14]

Esirler arasında kralların oğullarından, dörtyüz kırk çocuk ta, bulunuyordu. [15]

İsrail oğulları, her yıl, Amâlıka hükümetine Cizye ödemek zorunda kaldılar. İsrail oğullarının, Kutsal kitabları olan Tevrat'ları, ellerinden alındı. [16]

Düşmanlarıyla karşılaştıkça, sayesinde, yardıma kavuştukları ve içinde Mûsâ ve Hârûn Aleyhisselâm Hanedanlarından kalan bir takım Mukaddes Emânetler bulunan Tâbûtüssekîne'leri de, Âmâlıkların eline geçti. [17]

İsrail oğulları; düşmanlarıyla savaşırken, yanlarında bulunacak bir Peygamber göndermesini, Allân'dan, dilemeğe başladılar. [18]

Lavi b.Yâkub Aleyhisselâma dayanan[19] Nübüvvet Hanedanından, ancak, hâmile bir kadın kalmıştı. [20]

İsrail oğulları içinde iki Hanedan vardı ki: biri Nübüvvet (Peygamberlik) Hanedanı, diğeri de: Hükümdarlık Hanedanı idi.

Nübüvvet Hanedanı: Lavi b.Yâkub Aleyhisselâma dayanan Hanedan olup Mûsâ ve Hârûn Aleyhisselâmlar, onlardandı.

Hükümdarlık Hanedanı da, Yehûza b.Yâkub Aleyhisselâma dayanan Hânedân'-dı ki, Dâvud ve Süleyman Aleyhisselâmlar da, onlardandı. [21]*

İsrail oğulları; Lâvi b.Yâkub Aleyhisselâm Hanedanına mensub olan hâmile kadının, bir oğlan çocuğu doğurması hakkında gösterdikleri arzuya bakıp, kız doğurduğu takdirde, onu, bir oğlanla değiştirmesinden korkarak, kendisini, bir evde göz altında tuttular. [22]

Kadın ise, kendisine, bir oğlan çocuğu ihsan etmesi için, Allâha yalvarıp durmakta idi.

Oğlan doğunca:

"Allah, duamı, kabul etti." dedi ve ona[23]: Şem'un[24] veya Şemuyel[25], ya da, İşmuyel[26] adını verdi.

Şem'un Aleyhisselâm[27], büyüdü.

Annesi, onu, Tevrat öğrensin diye Beytülmakdis'e teslim etti.

Beytülmakdis Bilginlerinden[28], Salih bir zat olan[29] Şeyh, onu, yetiştirmeyi, üzerine aldı ve oğul edindi. [30]

Şemuyel Aleyhisselâm, erginlik çağına basıp onu, Yüce Allah, İsrail oğullarına Peygamber olarak göndereceği zaman, Cebrail Aleyhisselâm, onun yanına vardı.

Şemuyel Aleyhisselâm, o sırada, Şeyh Babasının yanında uyumakta idi ve Şeyh Babasından başka hiç kimseye güvenmezdi.

Cebrail Aleyhisselâm da, ona, Şeyh Babasının sesiyle: "Ey Şemuyel!" diyerek seslendi.

Şemuyel Aleyhisselâm, korku ve telaşla, döşeğinden fırlayıp Şeyh'ın yanına vardı ve:

"Ey Babacığım! Beni, Sen mi çağırdın?" diye sordu.

Şeyh Baba:

"Hayır! Seni, ben çağırmadım!" deyip onu, korkutmak istemedi ve:

"Ey Yavrucuğum! Dön de, döşeğinde uyu!" dedi.

Şemuyel Aleyhisselâm, döşeğinde dönüp uyudu. [31]

Cebrail Aleyhisselâm, ikinci kez gelip Şemuyel Aleyhisselâma aynı şekilde seslendi.

Şemuyel Aleyhisselâm da, yine, aynı korku ve telaşla yerinden fırlayıp Şeyh'in yanına vardı ve:

"Ey Babacığım! Beni, Sen mi çağırdın?" diye sordu. [32]

Şeyh Baba:

"Haydi, dön de, döşeğinde uyu!

Ben, seni, üçüncü kerre çağırırsam, bana, cevap verme, aldırış etme!" dedi. [33]

Cebrail Aleyhisselâm, üçüncü gelişinde, Şemuyel Aleyhisselâma görünüp:

"Kavminin yanına git! Onlara, Rabbın tarafından Elçilikle görevlendirildiğini, tebliğ et!

Çünki, Allah; onların içinden, seni, Peygamber olarak göndermiş bulunuyor."

dedi. [34]

Şemuyel Aleyhisselâm, İsrail oğullarının yanına varıp Allah tarafından, kendilerine, Peygamber olarak gönderildiğini söylediği zaman, onu, yalanladılar ve:

"Sen, Peygamberliğe özenmekle, acele ettin! Biz, senin sözüne önem vermeyiz.

Eğer, doğru söylüyorsan, Peygamberliğine, bir delil ve alâmet olmak üzere[35], bize, bir hükümdar gönder (tayin et) de, Allah yolunda savaşalım." dediler.

O da, onlara:

"Ya üzerinize bir muharebe farz kılınıp ta, savaşı tutmayıverirseniz?" dedi.

Onlar:

"Biz, Allah yolunda ne diye savaşmayalım?

Hem yurdlarımızdan çıkarıldık, hem evladlarımızdan (mahrum olduk[36]

Hem de, Cizye'ye mahkûm edildik!" dediler. [37]

İsrail oğullarının işlerinin kıvamı; kendilerinin, ancak, bir hükümdarın başkanlığı altında toplanmalarına ve hükümdarın da, Peygamberi dinlemesine bağlı idi.

Hükümdar, orduyu, sevk ve idare eder, düşmanla savaşırdı.

Peygamber de, hükümdarın işini, yoluna koyar, ona, doğru yolu gösterir ve Yüce Allâh'dan telakkî eylediği haberleri getirirdi. [38]

Şemuyel Aleyhisselâm; İsrail oğullarından, ıtâat, cemâat ve cihad hakkında kesin söz aldığı zaman, onlara, bir hükümdar göndermesi için[39], Yüce Allâha düa etti. [40]

Kendisine, bir Asa[41], bir de, içinde başa sürülen yağ bulunan bir boynuz verildi. [42]

"İçinde, başa sürülecek yağ bulunan boynuza, bak! [43]

Boynuzdaki yağ, kaynamağa başlarsa, yanına girecek olan o adam, İsrail oğullarının hükümdarıdır. Yanına girdiği zaman, yağdan, onun başına sür ve kendisini, İsrail oğullarına hükümdar yap!" denildi. [44]

Şemuyel Aleyhisselâm, İsrail oğullarına:

"İste, Sahibinizin boyunun uzunluğu, bu Asa'nın uzunluğu kadar olacaktır!" dedi. [45]

Bunun üzerine, İsrail oğulları, hemen kendi boylarını, o Asa ile ölçtülerse de, hiç birinin, Asa kadar uzun boylu olmadığı görüldü. [46]

Bünyamin b.Yâkub, b.İshak[47], b.İbrahim Aleyhisselâm soyundan gelen[48], Merkebinin üzerinde su satan Tâlût[49], Merkebini, gayb edince, yollarda, onu, aramağa çıkmıştı. [50]

Tâlût'la uşağı[51], köylerinden çıkıp geceye kadar, Merkeplerini aradılarsa da, bulamadılar.

Aramağa devam ederek İsrail oğullarının şehrine girdiler. Çok ta, acıktılar. [52]

Şemuyel Aleyhisselâmın evine rastladılar. [53] Düşkünler, muhtaçlar, ona sığınırlardı. [54]

Tâlût'un uşağı:

"Keski, şu Peygamberin yanına girip Merkebin işini, ona, bir sorsaydık, her halde, o, bize bir yol gösterir ve bu hususta bize hayır düa ederdi." dedi.

Tâlût:

"Olur!" dedi. [55]

Şemuyel Aleyhisselâmın yanına girdiler ve Merkebin yittiğini, ona haber verdiler.

Yağ Boynuzundaki yağ kaynayıp taşmağa başlayınca, Şemuyel Aleyhisselâm, kalkıp[56] sekiz arşın uzunluğundaki[57] Asayı, Tâlût'un boyuna ölçtü. Uzunluğu, tam geldi.

Ona:

"Başını, bana, yaklaştır!" dedi. [58]

Yağ boynuzunu alıp[59] onun başına, Mukaddes yağı sürdü. [60]

"Ey Merkep arayıcısı! Bu, aradığın şeyden, senin için, daha hayırlıdır! [61]

Sen, İsrail oğullarının hükümdarısın! [62]

Seni, İsrail oğullarına hükümdar yapmamı, bana, Rabbım emretmiştir." dedi. [63]

Tâlût:

"Demek, ben, İsrail oğullarına hükümdar olacağım hâ!?" dedi.

Şemuyel Aleyhisselâm:

"Evet!" dedi.

Tâlût:

"Sen, benim kabilemin, İsrail oğulları Hanedanları içinde en aşağı seviyede bulunduğunu bilmiyor musun?" diye sordu.[64]

Şemuyel Aleyhisselâm: "Evet! Biliyorum!" dedi. Tâlût:

"Sen, benim Ev halkımın, İsrail oğulları Ev halkları içinde en aşağı seviyede bulunduğunu bilmiyor musun?" diye sordu.'"

Şemuyel Aleyhisselâm:

"Biliyorum!" dedi.

Tâlût:

"Pek âlâ! Hükümdarlığıma hangi şey delil ve alrhet olacak?" diye sordu.

Şemuyel Aleyhisselâm:

"Senin hükümdarlığına delil, döndüğünde, Merkebi, babanın bulmuş olmasıdır!" dedi. [65]

Şemuyel Aleyhisselâm, İsrail oğullarına:

"Gerçekten, Allah, size, hükümdar olarak Tâlûtu, göndermiştir." dedi. [66]

İsrail oğulları:

"Biz, onu, bulamadık!" dediler.

Şemuyel Aleyhisselâm:

"O, Merkeplerin sahibidir!" dedi.

İsrail oğulları:

"Nerededir o?" dediler ve aramağa gittiler.

Bulup boyunu, ölçtüler ve ölçüye uygun buldular. Ona:

"Sen, hangi kabiledensin?" diye sordular.

Tâlût; onlara, kabilesini, haber verince, kaçtılar, onu, istemediler. [67]

İsrail oğullarının büyükleri, Şemuyel Aleyhiselâmın yanına varıp:

"Tâlût'un bize hükümdarlık edecek ne hali var?:

Kendisi, ne içlerinden Peygamber çıkan[68] Peygamber Hânedânındandır[69],

ne de, içlerinden hükümdar çıkan[70] hükümdarlık Hânedânındandır! [71]

Sen de, bilirsin ki: Hükümdarlık ve Peygamberlik, Lavi Hanedanından ve Ye-hûza Hanedanından olur. [72] O, ne Lâvi, ne Yehûza oğullarındandır.

O, ancak, Bünyamin Hânedânındandır. [73]Sen, (onun, Allah tarafından hükümdar tayin edildiğini söylemekle) şu âna kadar bundan daha büyük yalan söylemiş değilsin! [74]

Bizler, kral hanedanına mensubuz. [75]

Biz, hükümdarlığa, ondan daha lâyık iken ve ona, maldan da bir bolluk verilmemişken, nasıl olur da, bizim başımızda, hükümdarlık, onun olabilir?!" dediler.

Peygamber:

"Şüphesiz ki: Allah, onu, sizin üstünüze beğenip seçmiştir.

Ona, bilgice, vücudca da, bir üstünlük vermiştir.

Allah, mülkünü, kime dilerse, ona, verirdir.

Allâh(ın rahmeti, ilmi, her şeye yaygın ve lutfu keremi) boldur.

Gerçek Bilicidir." dedi. [76]

Tâlût'a; boyunun uzunluğundan dolayı, Tâlût denilmişti.

Omuzları ve başı, halkın üzerinde görünürdü.

Kendisi, İsrail oğulları içinde, vücudca, en güçlü, kuvvetlisi olduğu gibi, en güzel yüzlüsü idi de. [77]

Bilgide, savaşa aid bilgilerde de, herkesten üstündü. [78] İsrail oğulları:

"Yüce Allanın, onu, bizim üzerimize hükümdar yaptığını hangi alametle anlayacağız?" dediler. [79]

Şemuyel Aleyhisselâm, onlara;

"Gerçekten, onun hükümdarlığının açık alâmeti, size, o Tâbût[80]'un gelmesi olacaktır ki, içinde, Rabbinizden, bir Sekînet ve Mûsâ Hanedanıyla Hârûn Hanedanının metrûkâtından bir bakıyye vardır.

Melekler, onu, yüklenecek (getirecek)lerdir.

Elbette, bunda size bir alâmetfve ibret)vardır eğer, iman etmiş (kimse)lerseniz!" dedi. [81]

Bunun üzerine, İsrail oğulları: "Razı olduk!" dediler. [82]

Tâbût'un Geri Gelişi Ve Tâlût'un Hükümdarlığının Gerçeklenişi:

Âmâlıklar; İsrail oğullarını hezimete uğratmış, ellerinden, Tâbût'u alıp[83] Filistin kariyelerinden bir kariyeye[84], Ürdün'e[85] götürmüşler, içinde, taptıkları put bulunan puthânedek[86] en büyük putun[87] ayağının[88] altına koymuşlardı. [89]

Bu put, Amâlikaların putlarının en büyüğü olup altundan yapılmıştı. [90] Böylece, put, yukarıda, Tâbut ta, alta konulmuş bulunuyordu. [91] Ertesi günü, sabaha çıkılınca, put, altta, Tâbut ise, üstte durmakta idi.

Hemen, putu, alttan alıp Tâbût'u, alta, putun ayaklarını da, Tâbutun üzerine koydular.

Fakat, ertesi günü, sabaha çıkınca, pufun eli ve ayakları kırılmış ve Tâbût'un altına atılmış bulundu!

Birbirlerine:

"İsrail oğullarının İlâhına hiç bir şeyin karşı koyamayacağını anladınız değil mi?" dediler.

Tâbût'u, puthâneden çıkarıp kariyelerinin bir köşesine koydular. Bu sefer, oradaki halk ta, boyun ağrısına tutuldular, [92] ve: "Bu da, ne?!" dediler. [93]

İsrail oğulları esirlerinden orada bulunan ve Peygamberlerin oğulları soyundan gelen[94] bir kadın:

"Bu Tâbut, aranızda kaldıkça, hoşlanmadığınız şeylerin başınıza geldiğini, görür durursunuz!

Onu, kariyenizden çıkarınız!" dedi. [95]

Amalıkalar:

"Sen, yalan söylüyorsun!" dediler.

Kadın:

"Sözümün doğruluğuna alâmet: hiç bir vakit sapana koşulmamış olan ve buzağıları da, yanında bulunan iki inek getirirsiniz.

Onları, bir arabaya koştuktan sonra, Tâbutu, arabaya koyarsınız, Buzağıları, geride bırakıp İnekleri, sürersiniz.

Onlar, Tâbutu götürürler. Sizin arazinizden çıkıp İsrail oğullarının arazisine varınca, boyunduruklarını kırarak dönüp buzağılarının yanına gelirler!" dedi.

Amalıkalar, böyle yaptılar.

İnekler, onların arazisinden çıkıp İsrail oğullarının arazisine varınca, boyunduruklarını kırdılar.

Arabayı ve arabanın üzerindeki Tâbutu, İsrail oğullarının biçilmiş ekinlikleri içinde bırakarak buzağılarının yanına geldiler. [96]

Rivayete göre: inekler; İsrail oğullarının biçilmiş ekinliklerine kadar dört Melek tarafından sürülüp götürülmüştü. [97]

Melekler; Tâbût'u, yüklenip halkın gözleri önünde, yer'le gök arasında, Tâlût'-un evine kadar taşıdılar. [98]

Onun hükümdarlığı, böylece kararlaştı ve gerçekleşti. [99]

Kral Tâlût'un Câlût İle Çarpışmağa Gidişi:

Yaşlı, yaşlılığından, Hasta, hastalığından, Âmâ, âmâlığından,

Özürlü de, özründen dolayı olmadıkça, hiç kimse geride kalmamak üzere, Tâ-lût'un askerleriyle birlikte Beyt-i Makdis'ten çıkıp Câlût ile savaşmağa gitmesi, Yüce Allah tarafından Şemuyel Aleyhisselâma emredildiği ve Tâbût'u da, gördükleri zaman, İsrail oğulları;

"Bize, Tâbut, gelmiş olunca, o, bu hususta, hiç kuşkusuz, yardım eder!" dediler ve savaşmağa seğirttiler.

Tâlût:

"Binasını, yapıp bitirmeyen bina yapıcısı adam,

Ticaretle uğraşan tüccar,

Üzerinde borç bulunan adam,

Nişanlanmış ve henüz evlenmemiş adam... bana, gerekmez!

Böyleleri, benimle birlikte gitmesin!

Bana, kalbi, her şeyden boşalmış, ferah gençlerden başkası tâbi' olmasın!" dedi.

Bu şart üzere[100], yâni: yaşlılar, hastalar, özürlüler ve sanatı icâbı, geri kalanlar dışında, hiç kimse geri kalmaksızın[101]', seksen bin kişi toplandı. [102]

Çok sıcak bir günde yola çıktılar. [103]

İsrail oğulları, kendileriyle düşmanları arasında su azlığından şikâyet ettiler. [104]

"Biz, susuzluğa, dayanamayız!

Bize, bir ırmak akıtması için, Yüce Allah'a düa et!" dediler. [105]

Şemuyel Aleyhiselâm, Rabb'ine dua etti.

Yüce Allah, onlar için, bir ırmak akıttı. [106]

Bu ırmak: Filistin ırmağı[107], yâhud Ürdün[108], ya da, Ürdünle Filistin arasındaki tatlı sulu Edma[109], yâhud Ürdün'deki Sehm ırmağı idi. [110]

Amalıkların hükümdarı Câlût; vücudca, insanların en irisi, en güçlü ve en cesaretlisi olup askerlerinin önünde yürürdü.

Adamları, ancak, onun, düşmanını yenmesinden sonra, yanında toplanırdı. [111]

İsrail oğulları; Câlût'a ve ordusuna bakınca:

"Bu gün, bizim, Câlûta ve ordusuna dayanacak gücümüz yoktur!" dediler. [112]

Tâlût, Şemuyel Aleyhisselâmın emriyle[113], İsrail oğullarına:

"Şüphesiz ki, Allah, sizi, bir ırmakla imtihan edicidir.

İşte, kim, ondan (kana kana) içerse, benden değildir.

Kim, onu, tatmazsa, artık, o, bendendir.

Eliyle, bir avuç alanlar, başka, (onlara, o kadarına müsâade var) dedi.

Derken (ırmağa varır varmaz) içlerinden birazı, müstesna olmak üzere ondan, bol bol içtiler.

Nihayet, o (Tâlût) ve maiyetindeki Mü'minler, vaktâ ki, onu (ırmağı) geçtiler.

(Beri yanda kalan, ırmağı geçemeyenler):

"Bu gün, bizim, Câlût'a ve ordusuna karşı (duracak) takatimiz yoktur!" dediler.

Âhirette, muhakkak, Allâha kavuşacaklarını bilenler (ve itâatla ırmağı geçenler) ise:

"Nice az bir cemâat, daha çok cemaata -Allâhın izniyle- galebe etmiştir. Allah, sabr (ve sebat) edenlerle beraberdir!" dediler. Onlar, Câlût ile askerlerine karşı çıktıkları zaman:

"Ey Rabbimiz! Üzerimize (yağmur gibi) sabr yağdır! Ayaklarımıza, sebat ver! Bu kâfirler güruhuna karşı, bize yardım et!" dediler. [114]

Tâlût'un askerlerinden pek çoğu, Câlûtla karşılaşmaktan korktukları için, ırmaktan içtiler.

Ancak, su içmeyenler, Tâlûtla birlikte ırmağı geçtiler. [115] Irmağın suyundan, avuçta değil de, kanasıya içenler, susadılar. Avuçları ile içenler ise, suya kandılar ve susamadılar. [116]

Irmağı geçip Câlût ve onun ordusu ile çarpışanların sayısı, Eshab-ı Bedr'in sayısı kadar, üç yüz on küsurdu. [117]

Câlût ve askerleri; Tâlûtla ve askerleriyle karşılaşıp[118] birbirleriyle çarpışmaya hazırlandıkları zaman[119], Câlût, Tâlût'a:

"Benim kavmim ve senin kavmin, ne için öldürülsün? Ya sen, karşıma çık, benimle çarpış! Ya da, istediğin kimse, karşıma çıkıp benimle çarpışsın!

Eğer, ben, seni öldürürsem, senin mülk ve saltanatın, benim olsun!

Eğer, sen, beni öldürürsen, benim mülk ve saltanatım, senin olsun!" diye haber gönderdi. [120]

Bu teklif, Tâlût'a, çok ağır geldi. [121]

Ordusunun içinde nida ettirerek[122]:

"Kim, Câlût'u, öldürürse, kızımı, onunla evlendireceğim! [123]

Mülk ve saltanatımın[124] ve servetimin[125] yarısını, kendisine bırakacağım! [126]

Mülkümde onun Mührünü de, geçerli kılacağım!" dedi. [127]

Câlût'la çarpışmaktan korkarak hiç bir kimse Tâlût'un dâvetine icabet etmedi.

Bunun üzerine, Tâlût, Şemûyel Aleyhisselâma başvurup onun bu hususta, Allah'a düa etmesini istedi. [128]

Yüce Allah, Şemûyel Aleyhisselâma:

"Allah; Câlût'u, filanın oğullarından filanın eliyle öldürecektir!

Câlût'u, öldürecek olanın alâmeti de şu yağ boynuzu, onun başına konulunca, içindeki yağ kaynayacaktır! [129]

İsa'nın oğlu, Câlût'u, öldürecek kimsedir!'

Ben, onu, senden sonra, Halîfe yapacağım..

O, davar çobanıdır.

İsa'ya, söyle: oğullarını, sana, birer birer göstersin!" diye Vahy etti.

Bunun üzerine, Şemûyel Aleyhisselâm, İsa'yı çağırıp kendisine:

"Oğullarını, bana getirip göster! [130]

Yüce Allah, oğullarının içinden birisinin eliyle Câlût'u öldüreceğini, bana Vahy etti!" dedi.

İşa:

"Olur ey Allah'ın Peygamberi!" diyerek[131], oğullarından, her biri direğe benzeyen on ikisini getirip Şemûyel Aleyhisselâma gösterdi.

İçlerinde en boylu boslu, güzel yüzlü ve görünüşte, en üstünü ve hoşa gider olanı da, bulunuyordu.

Yağ boynuzu, birer birer onların başları üzerine konulduğu halde, hiç bir şey görülmedi. [132]

Bunun üzerine, Yüce Allah, Şemûyel Aleyhisselâma;

Allah'ın, insanları suretlerine, görünüşlerine göre değil, kalblerinin iyiliğine ve

düzgünlüğüne göre, üstün tuttuğunu, Vahy ile bildirdi. [133] Şemûyel Aleyhisselâm, İsa'ya:

"Senin, bunlardan başka, oğlun var mı?" diye sordu. [134] İşa:

"Yoktur!" dedi. [135] Şemûyel Aleyhisselâm:

"Yâ Rab! İşa, kendisinin, başka oğlu bulunmadığını söylüyor!" dedi. Yüce Allah:

"Yalan söylüyor o!" buyurdu. Şemûyel Aleyhisselâm, İsa'ya:

"Rabb'im, senin, yalan söylediğini, bunlardan başka, bir oğlun daha bulunduğunu, bana haber verdi!" dedi. [136]

İşa:

"Ey Allah'ın Peygamberi! Doğrudur! Benim, Dâvud adında bir oğlum daha vardır.

Fakat, halkın, onun kısa boyluluğunu ve çelimsizliğini, görmesinden utandığım için, koyunlarımı güttürmek üzere, kendisini, geride bıraktım!" dedi.

Şemûyel Aleyhisselâm:

"Nerededir o?" diye sordu.

İşa:

"Filan vadinin filan yerinde[137], filan dağın, filan yerindedir." dedi. [138]

Şemûyel Aleyhisselâm, hemen, o tarafa doğru gitti ve onu, oradaki vadide buldu.

Kendisinin, vadide akan sel sularına ve su biriken çukurlara davarları düşürmemek için, ikişer ikişer taşıyıp geçirmeğe çalıştığını görünce[139]:

"İşte, hiç şüphesiz, budur o! [140]

Hayvanlara, böyle acırsa, o, insanlara, daha çok acır!" dedi.

Yağ boynuzunu, onun başına koyunca, içindeki yağ, kaynamağa başladı. [141]

Demir Tennûr'un içine girince de, vücudu, onu, doldurdu! [142]

Şemûyel Aleyhisselâm; Allah tarafından, kendisine verilen Yağ Boynuzu ile demirden yapılmış Tennûr'u, Tâlût'a gönderdi. [143]

Câlût'u, öldürecek olan adamınızın başına, Yağ boynuzu, konulunca, içindeki yağ, kaynayacak, o, yağdan başına sürünecek, süründüğü yağ,

yüzüne akmayacaktır.

Yağ boynuzu, aynı zamanda, onun başında bir Tac şeklini alacaktır. Kendisinin vücudu da, Tennûr'un içine girince, onu, dolduracaktır!" dedi.

Tâlût; İsrail oğullarını, birer birer çağırıp başlarına Yağ boynuzunu koymak ve vücudlarına da, Tennûr'u ölçmek suretiyle deneme yaptı ise de, onlardan, hiç birine uygun gelmedi. [144]

Tâlût; böylece, denemeyi yapıp boşaldıktan sonra, Dâvûd Aleyhisselâmın babasına:

"Senin oğullarından, görmediğimiz, geride kalmış olan, var mı?" diye sordu. Dâvûd Aleyhisselâmın babası: "Evet! Vardır. Oğlum Dâvûd kaldı. Kendisi, bize yiyecek getirir." dedi. [145]

---

[1]. Taberî-Tarih c.1,s.242, Sâlebi-Arais s.265, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.217, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2,s.5.

[2]. Taberî-Tarih c.1 ,s.242, Sâlebî-Arais s.265, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2,s.5.

[3]. Taberî-Tarih c.1,s.242, Ebülfida-Elbidaye vennihaye C.2.S.5

[4]. ibn.Kuteybe-Maarif s.20

[5]. Sâlebî-arais s.265, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2,s.5

[6]. ibn.Kuteybe-Maarif s.20

[7]. Taberî-Tarih C.1.S.242, Sâlebî-Arais s.263, İbn.Esîr-Kâmil C.1.S.217

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/163.

[8]. Sâlebî-Arais s.262

[9]. Sâlebî-Arais s.262, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2,s.5

[10]. Sâlebî-Arais s.262, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.217

[11]. Taberî-Tarih c.1,s.242, Sâlebî-Arais s.262, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.217, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2,s.5

[12]. Taberî-Tarih c.1,s.242

[13]. Sâlebî-Arais s.262, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2,s.5

[14]. Taberî c. 1,5.242, Sâlebî s.262, Ebülfida C.2.S.5

[15]. Sâlebî-Arais s.262

[16]. Taberî-Tarih c.1,s.242, Sâlebî-Arais s.262, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.217.

[17]. Taberî-Tarih c.1,s.242.

[18]. Taberî-Tarih c.1,s.242, Sâlebî-Arais s.263, İbn.Esîr-Kâmil C.1.S.217.

[19]. EbülfÎda-Elbidaye vennihaye c.2,s.5.

[20]. Taberi c.1,s.242, Sâlebî s.263. İbn.Esîr C.1.S.217, Ebülfida c.1,s,5.

[21]. Sâlebî-Arais s.266.

* Lâvi ve Yehuza Hanedanından başka Hanedandan Hükümdar ve Peygamber çıkmamıştı. (İbn.Asâkir-Tarih c.7,s.46)

[22]. Taberî-Tarih c.1,s.242, Sâlebî s.263, İbn.Esîr c.1,s.217.

[23]. Taberî c.1,s.242, Sâlebî s.263, İbn.Esîr s.217, Ebülfida c.2,s.5.

[24]. Taberî-Tarih c.1,s.242.

[25]. Sâlebî-Arais s.263.

[26]. İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.217, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2,s.5.

[27]. Taberî-Tarih c.1,s.242.

[28]. Taberî-Tarih c.1,s,242, İbn.Esîr-Kâmil c.1s,.217.

[29]. Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2,s.5.

[30]. Taberî-Tarih c.1,s.242, Sâlebî-Arais s.263, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.217.

[31]. Taberî-Tarih c.1,s.242, Sâlebi-Arais s.263, İbn.Esir-Kâmil c.1,s.218.

[32]. Taberi-Tarih d.s.242, Sâlebî-Arais s.263, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.217-218.

[33]. Taberi-Tarih C.1.S.242, İbn.Esîr-Kâmil c.l.s.218.

[34]. Taberî-Tarih c.1,s.242, Sâlebi-Arais s.264, İbn.Esîr-Kâmil c.1.s.218.

[35]. Taberî-Tarihc.1,s.242.

[36]. Bakare: 246.

[37]. Taberî-Tarih c.l.s.242.

[38]. Sâlebi-Arais s.264.

[39]. Sâlebi-Arais s.265.

[40]. Taberî-Tarih d,s.242, İbn.Esîr-Kâmil C.1.S.218.

[41]. Taberî-Tarih c.1,s.242, Sâlebî s.264, İbn.Esîr-Kâmil c.l.s.218.

[42]. Sâlebi-Arais s.264, İbn.Esîr-Kâmil C.1,S.218.

[43]. Sâlebi-Arais s.265.

[44]. Salebi s.265, İbn.Asâkir-Tarih c.7s.46, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.218.

[45]. Taberî-Tarih c.1,s.242, Sâlebî-Arais s.265, İbn.Esır-Kâmil c.1,s.218.

[46]. Aynı Kaynaklar.

[47]. Salebi s.265, İbn.Asakir-Tarih c.7,s.45, ibn.Esîr c.1,s.218, Ebülfida-Elbidaye vennihaye C.2.S.6.

[48]. Sâlebî-Arais s.265. İbn.Asâkir-Tarih c.7,s.45.

[49]. Kendisinin Debbağ olup deri dabakladığı da, rivayet edilir. (Mes'ûdi-Murucuzzeheb c.1,s.54-55, Salebi s.265. İbn.Asakir C.7.S.46, İbn.Esir-Kâmil C.1.S.218).

[50]. Taberî s.242, Sâlebî s.265, ibn.Asâkir s.47, ibn.Esir s.218.

[51]. Taberî s.245, Salebi s.265, İbn.Asâkir-Tarih c.7,s.46.

[52]. İbn.Asâkir-Tarih c.7,s.45.

[53]. Taberî s.244, Sâlebî s.265, İbn.Asakir-Tarih c.7,s.46..

[54].. İbn.Asâkir-Tarih c.7,s.45.

[55]. Sâlebî-Arais s.265.

[56]. Sâlebî-Arais s.265, İbn.Asâkir-Tarih c.7,s.46.

[57]. İbn.Asâkir-Tarih c.7,s.45.

[58]. Şâlebî-Arais s.265.

[59]. ibn.Asâkir c.7,s.46.

[60]. Sâlebî-Arais s.265, İbn.Asakir-Tarih C.7.S.46.

[61]. İbn.Asakir-Tarih C.7.S.46.

[62]. Taberî-Tarih c.1,s.244, Sâlebî-Arais s.265, İbn.Asakir-Tarih c.7,s.46.

[63]. Sâlebî-Arais s.265, İbn.Asâkir-Tarih c.7,s.46.

[64]. Tâlût: Ne içlerinden Peygamber, ne de, hükümdar çıkan iki Hanedandan birisine mensub olmayıp Bünyamin b.Yâkub Aleyhisselâmın soyundan gelen Hanedana mensubdu. (Sâlebî-Arais s.266).

[65]. Taberî-Tarih c.1,s.244, Sâlebî-Arais s.265.

[66]. Taberî-Tarih c.1,s.242, Sâlebî-Arais s.265-266, İbn Esîr-Kâmil c.1,s.218.

[67]. ibn.Asâkir-Tarih c.7,s.45.

[68]. ibn.Asâkit-Tarih c.7,s.46, Mîr Hâvend-Ravzatussafa Terceme s.302.

[69]. Yâkubi-Tarih c.1,s.49, İbn.Asâkir c.7,s.46, Mîr Hâvend-Ravzatussafa Terceme s.302.

[70]. ibn.Asâkir-Tarih c.7,s.46, Mir Hâvend-Ravzatussafa Terceme s.302.

[71]. Yâkubî-Tarih C.1.S.49, İbn.Asâkir-Tarih C.7.S.46, Mîr Hâvend-ravza s.302.

[72]. ibn.Asâkir-Tarih c.7,s.46.

[73]. Yâkubî-Tarih c.1,s.49.

[74]. Taberî-Tarih c.1,s.242, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.218.

[75]. Taberî-Tarih c.1,s.242-243, Sâlebî-Arais s.266, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.218.

[76]. Bakare: 247.

[77]. Sâlebî-Arais s.266.

[78]. Sâlebî-Arais s.266, İbn.Asâkir-Tarih c.7,s.46.

[79]. İbn.Asâkir-Tarih c.7,s.46.

[80]. Tâbut ile Mûsâ Aleyhisselâmın Asasının Taberiye gölünün içinde bulunduğu ve Kıyametten önce çıkarılacağı da, söylenir. (Taberî-Tefsir c.2,s.609)..

[81]. Bakare: 248.

[82]. İbn.Asâkir-Tarih c.7,s.47.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/163-170.

[83]. Taberî-Tarih c.1,s.244, Sâlebî-Arais s.268, İbn.Asâkir-Tarih c.7,s.46.

[84]. Sâlebî-Arais s.268, İbn.Asâkir-Tarih c.7,s.47.

[85]. Sâlebî-Arais s.268.

[86]. Taberî-Tarih c.1,s.244, Sâlebî-Arais s.268, İbn.Asâkir-Tarih c.7,s.47.

[87]. Taberî-Tarih c.1,s.244, Sâlebî-Arais s.268.

[88]. Mir Hâvend-Ravzatussafa Terceme s.286.

[89]. Taberî-Tarih c.1 ,s.244, Sâlebî-Arais s.268, İbn.Asâkir-Tarih c.7,s.47, Mîr Hâvend-Ravzatussafa Terceme s.286.

[90]. İbn.Asakir-Tarih C.7.S.47.

[91]. Taberî-Tarih C.1.S.244.

[92]. Taberî-Tarih c.1,s.244, Sâlebî-Arais s.268.

[93]. Taberî-Tarih C.1.S.244.

[94]. Sâlebî-Arasi s.268.

[95]. Taberî-Tarih c.1,s.244, Sâlebî-Arais s.268.

[96]. Taberî-Tarih C.1.S.244.

[97]. Sâlebî-Arais s.26.

[98]. Taberî-Tarih c.1,s.243, Sâlebî-Arais s.269, İbn.Esir-Kâmil c.1,s.219.

[99]. Sâlebî-Arais s.269, ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.219.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/170-171.

[100]. Sâlebi-Arais s.269.

[101]. İbn.Asâkir-Tarih c.7,s.48.

[102]. Taberî-Tarih c.1,s.243, Sâlebî-Arais s.269, ibn.Esır-Kâmil c.1,s.219.

[103]. Sâlebi-Arais s.269.

[104]. Sâlebi-Arais s.269.

[105]. Sâlebi-Arais .269, İbn.Asâkir-Tarih c.7,s.48.

[106]. İbn.Asâkir-Tarih c.7,s.48.

[107]. Taberî-Tarih c.1,s.243, ibn.Esîr-Kâmil c.1s.219.

[108]. İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.219.

[109]. Sâlebi-Arais s.269.

[110]. İbn.Asâkir-Tarih c.7,s.48.

[111]. Taberî-Tarih c.1,s.243.

[112]. Taberî-Tarih c.1,s.243.

[113]. Sâlebî-Arais s.269.

[114]. Bakare: 249-250.

[115]. Taberî-Tarih c. 1 ,s.243.

[116]. Taberî-Tarih C.1.S.243, Sâlebî-Arais s.269.

[117]. Ahmed b.Hanbel-Müsned c.4,s.290, Buharî-Sahih c.5,s.5, Sâlebi-Arais s.269, İbn.Asâkir-Tarih c.7,s.49, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.219.

[118]. Sâlebî-Arais s.270.

[119]. Taberî-Tarih c. 1 ,s.248.

[120]. Taberî-Tarih c.1,s.248 , Sâlebî-Arâis s.270.

[121]. Sâlabi-Arais s.270.

[122]. Taberî c.1,s.248, Sâlebî s.270, ibn.Asâkir-Tarih c.7,s.48.

[123]. Taberî C.1.S.245, Sâlebî s.270, ibn.Asâkir c.7,s.48.

[124]. Sâlebî-Arais s.245, Sâlebî s.270, ibn.Asâkir c.7,s.48.

[125]. ibn.Asâkir-Tarih c.7,s.48.

[126]. Sâlebî-Arais s.270, ibn.Asakir-Tarih c.7,s.48.

[127]. Taberî-Tarih c.1,s.245, ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.22O.

[128]. Sâlebî-Arais s.270.

[129]. Taberî-Tarih c.1,s.247.

[130]. Sâlebî-Arais s.270.

[131]. Taberî-Tarih c.1,s.247, Hâkim-Müstedrek c.2,s.585.

[132]. Taberî-Tarih c.1,s.247, Hâkim-Müstedrek c.2,s.585, Sâlebî-Arais s.270.

[133]. Taberî-Tarih c.1,s.247, Sâlebî-Arais s.270, Mir Hâvend-Ravzatussafa Terceme s.304.

[134]. Hâkim-Müstedrek c.2,s.585, Sâlebî-Arais s 270.

[135]. Sâlebî-Arais s.270, Mîr Hâvend-Ravzatussafa Terceme s.305.

[136]. Taberî-Tarih c.1,s.247, Hâkim-Müstedrek c.2,s.585, Sâlebî-Arais s.270-271.

[137]. Aynı Kaynaklar.

[138]. Taberî-Tarih c.1,s.247.

[139]. Taberî-Tarih c.1,s.247, Sâlebî-Arais s.271, Mîr-Hâvend Ravzatussafa Terceme s.305.

[140]. Taberî-Tarih c.1,s.247, Hâkim-müstedrek c.2,s.585, Ravzatussafa Terceme s.305.

[141]. Taberî-Tarih C.1.S.247, Sâlebî-Arais s.271.

[142]. Sâlebî-Arais s.271.

[143]. Taberî-Tarih c.1,s.245, İbn.Esîr-Kâmil C.1.S.220.

[144]. Taberî-Tarih c.1,s.245, Sâlebî-Arais s.270, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.22O.

[145]. Taberî-Tarih c.1,s.245.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/171-176.

DAVUD ALEYHİSSELÂM

Dâvûd Aleyhısselamın Soyu:

Dâvûd b.İşâ[1] Aleyhisselâm; Yehûza b.Yâkub, b.İshak, b.İbrahim Aleyhisselâmın soyundandır. [2]

Dâvûd Aleyhisselâmın Şekil Ve Şemaili:

Dâvûd Aleyhisselâm: kısa boylu[3], hastalıklı, ak tenli, mavi gözlü, kırmızı yüzlü, ince bacaklı, düz[4] ve az saçlı idi. [5]

Tepesinin saçı dökülüp açılmıştı. [6]

Gür ve güzel sesli, güzel huylu[7], temiz kalbli[8] ve çok anlayışlı idi. [9]

Dâvûd Aleyhisselâmın Hor Görülüşü Ve Kendisine Davar Güttürülüşü:

İsa'nın, Dâvûd Aleyhisselâmdan başka, duvar gibi on iki oğlu daha vardı.

Dâvûd Aleyhisselâm, kısa boylu ve vücudca, çelimsiz olduğu için, babası İşa, onu, hor görür, insanlar arasına çıkarmaktan utanır, ona, davarlarını güttürürdü.

Onu, Şemûyel Aleyhisselâma da, öteki oğullarıyla birlikte göstermek iste-memişti. [10]

Dâvûd Aleyhisselâmın Davar Güderken Karşılaştığı Haller:

Dâvûd Aleyhisselâm, bir gün[11], babasının yanına gelip[12]:

"Ey Babacığım! Ben, şu sapanımla, attığım her şeyi, muhakkak, vuruyor, yere düşürüyorum!" dedi. [13]

Babası:

"Ey oğulcuğum! Seni, müjdelerim: Allah, senin rızkını, Sapanının içine, koymuştur!" dedi.

Dâvûd Aleyhisselâm, başka bir gün, yine, babasının yanına gelip

"Ey babacığım! [14] Dağlar arasına girdiğimde, yuvasında duran bir arslana rastladım! Hiç korkmadan, onun üzerine binip kulaklarını tuttum!" dedi[15]

Babası:

"Müjdelerim seni ey oğulcuğum! Hiç şüphesiz, bu da, Allanın, sana verdiği bir hayırdır." dedi. [16]

Dâvûd Aleyhisselâm, yine, başka bir gün de, babasına gelip[17]:

"Ey babacığım! [18] Ben, dağların arasında yürüyüp giderken, Allâhı, Teşbih ediyor (Sübhânallâh!) diyorum.

Hiç bir dağ kalmamak üzere, bütün dağlar, benimle birlikte, Allah'ı Teşbih ediyor, (Sübhânallâh!) diyorlar." dedi.

Babası:

"Müjdelerim seni ey oğulcuğum! Hiç şüphesiz, bu da, Allanın, sana verdiği bir hayırdır." dedi. [19]

Dâvûd Aleyhisselâmın babası, çok yaşlı bir ihtiyardı,

Dâvud Aleyhisselâmın kardeşleri, Câlut'la savaşmak üzre, Tâlut'la birlikte gitmişlerdi.

Dâvûd Aleyhisselâm, babasının davarlarını gütmek üzere, geride kalmıştı.

İsrail oğullarıyla Amâlıkalar, çarpışmak için, birbirlerine yaklaşmış bulunuyorlardı.

Dâvûd Aleyhisselâm, davarlarını yayarken, kendisine bir ses geldii ki: "Ey Dâvûd! Sen, Câlût'u, öldüreceksin!

Sen, şurada durup ne yapacaksın? Haydi, davarlarını, Rabb'ına, emânet et de, kardeşlerine kavuş!

Tâlût; Câlût'u, öldürecek kimseye, malının yarısını vermeyi ve kızını da, onunla evlendirmeyi va'd etmiş bulunmaktadır!" diyordu.

Dâvûd Aleyhisselâm, hemen, davarlarını, Rabb'ine emânet etti. Gidip babasının yanına vardı.

Babası, ona:

"Sen, davarlarını, ne yaptın?" diye sordu.

Dâvûd Aleyhisselâm:

"Ben, onlara, en koruyucu Birini, Vekil ettim!" deyince, babası, onun bu sözünden, davarlara, ancak, çoban arkadaşlarından bazısını vekil ettiğini sanmıştı.

Savaşa giden kardeşleri için azık hazırlayıp:

"Ey oğulcuğum! Hemen, kardeşlerinin yanına git. Düşmanları karşısında, onları, güçlendirmek üzere, yaptığımız şeyleri, kendilerine teslim et!

Durumlarını, gör, benim yanıma ve işinin başına dönmekte acele et!" dedi.

Dâvûd Aieyhisselâm, kardeşlerinin azıklarını, asasını, torbasını ve sapanını yüklenip hemen yola çıktı.

Yolda giderken, bir taş:

"Ey Dâvûd! Beni, götür! Senin için -Allah'ın izniyle- Câlût'u, öldüreyim!" diyerek seslendi.

Dâvûd Aleyhisselâm, onu, alıp torbasına koydu. Sonra, yoluna devam etti.

Başka bir taş, ona:

"Ey Dâvûd! Beni de, al!" diye seslendi.

Dâvûd Aleyhisselâm, ona:

"Sen, kimsin?" diye sordu.

Taş:

"Ben, İshak'ın taşıyım ki, o, benimle, şunları, şunları, öldürdü!

Ben -Allah'ın izniyle- Câlût'u, öldürürüm!" dedi.

Dâvûd Aleyhisselâm, onu da, alıp torbasına koydu.

Sonra, yoluna devam etti.

Daha başka bir taşa rastladı ki:

"Ey Dâvûd! Beni de, yanına al!" dedi.

Dâvûd Aleyhisselâm, ona:

"Sen, kimsin?" diye sordu.

Taş:

"Ben, Yâkub'un taşıyım. Ben -Allah'ın izniyle- Câlût'u, öldürürüm!" dedi.

Dâvûd Aleyhisselâm, ona:

"Sen, onu, nasıl öldüreceksin?" diye sordu. Taş:

"Ben, rüzgârdan, beni -Câlût'un tolgasına ulaştırıp alnına değdirmesi için- yardım etmesini isterim ve onu, öldürürüm!" dedi.

Dâvûd Aleyhisselâm, onu da, alıp torbasına koydu.[20] İşte, Dâvûd Aleyhisselâm; böylece, yolda rastlayıp:

"Ey Dâvûd! Bizi al! Câlût'u, bizimle vurup öldürürsün!" diyerek seslenen üç taşı alıp torbasına yerleştirmişti. [21]

Dâvûd Aleyhisselâmın Câlût'la Karşılaşıp Onu Öldürüşü:

Dâvûd Aleyhisselâm, gelince, Tâlût, Yağ Boynuzunu, onun başına koydu.

Boynuzdaki yağ, kaynamağa başladı.

Dâvûd Aleyhisselâm, yağdan, süründü.

Tennûr'u da, vücûdu, doldurdu. [22]

Buna, Şemûyel Aleyhisselâm da, Tâlût ta, İsrail oğulları da, sevindiler. [23]

Tâlût, Dâvûd Aleyhisselâma:

"Sen, Câlût'u, öldürürsen, kızımı, seninle evlendirsem ve ülkemde senin hükmünü de, geçerli kılsam olmaz mı?" dedi.

Dâvûd Aleyhisselâm:

"Olur!" dedi.

Tâlût; atını, zırhını ve silahlarını, Dâvûd Aleyhisselâma verdi.

Dâvûd Aleyhisselâm, ata, bindi. Silahlan, kuşandı.

Biraz gittikten sonra, kalbinde, bir büyüklenme ve onurlanma his edince, acele, Tâlût'un yanına döndü.

Tâlût'un çevresindeki kimseler:

"Delikanlı, korktu!" dediler.

Dâvûd Aleyhisselâm, gelip Tâlût'un önünde durdu.

Tâlût:

"Sana, ne hal oldu?" diye sordu.

Dâvûd Aleyhisselâm:

"Bırak beni de, onunla, istediğim gibi, çarpışayım!" dedi.

Tâlût:

"İstediğini, yap!" deyince, at ve silahlarını, bıraktı. Sapanını, alıp[24] Câlût'a doğru ilerledi.

Câlût: insanların en güçlüsü ve en katı yüreklisi idi. [25]

Başına, ağır bir demir Tolga geçirmiş; irilikte ve güçlülükte benzeri bulunmayan alaca bir ata da, binmişti. [26]

Câlût, Dâvûd Aleyhisselâmı görünce, Allah, onun kalbine bir korku düşürdü. [27]

Dâvûd Aleyhisselâma:

"Sen mi, benimle çarpışmak için karşıma çıktın?" diye sordu.

Dâvûd Aleyhisselâm:

"Evet!" dedi.

Câlût:

"Hay oğulcuğum! Köpeğe taş atıldığı gibi, sen de, bana, Sapanla taş mı atacaksın?!" dedi.

Dâvûd Aleyhisselâm:

"Evet! Sen, köpekten de, kötüsün!" dedi. [28]

Câlût:

"Ey genç! Geri dön! Seni, öldürmeye acıyorum!" dedi.

Dâvûd Aleyhisselâm:

"Hayır! Belki, ben, seni öldüreceğim!" dedi. [29]

Câlût kızdı:

"Sen, artık, hakettin: Ben, senin etini, vahşi hayvanlarla gök kuşları arasında bölüştürecek, onlara, yem edeceğim!" dedi.

Dâvûd Aleyhisselâm:

"Bismillah! Belki, Allah, senin etini, vahşi hayvanlarla gök kuşları arasında bölüştürecek, yem edecektir!" dedi. [30]

Hemen, Torbasından bir taş çıkarıp sapanına koydu. Her taşı, çıkarıp Sapanına koyarken: "Bu, Atam İbrahimin ismiyle! Bu, Atam İshak'ın ismiyle!

Bu, Atam İsrail'in (Yâkub'un) ismiyle![31] diyordu. [32] Diğer rivayete göre:

Torbasından ilk taşı alırken: (Bismillâhi İlâh-i İbrahim = İbrahimin İlâhı olan Al-lâhın ismiyle!" dedi ve onu, Sapanına yerleştirdi.

İkinci taşı alırkan: (Bismillâhi İlâh-i İshak = İshak'ın İlâhı olan Allah'ın ismiyle!" dedi ve onu, Sapanına, yerleştirdi.

Üçüncü taşı alırken: Bismillâhi İlâh-i Yâkub = Yâkubun İlâhı olan Allah'ın ismiyle!" dedi ve onu, Sapanına yerleştirdi. [33]

Dâvûd Aleyhisselâm, elini, Sapanın içine soktuğu zaman,'[34], koymuş olduğu üç taşın, bir taş halıne geldiğini gördü.[35]

Yüce Allah, Meleklerine, Vahy edip:

"Kulum Davud'a, yardım ediniz!" buyurdu. [36]

Dâvûd Aleyhisselâm, Sapanına koyup attığı üçüzlü taşla, Câlût'u, iki gözünün arasından vurdu!

Taş, Câlût'un başını, delip arkasından çıktı. [37] Câlût'u, ölü olarak yere düşürdü. [38] Ve değdiği, herkesi de, öldürdü. Câlût'un ordusu, bozguna uğradı. [39]

Tâlût; düşmanına karşı, Allah'ın yardımıyla muzaffer olarak İsrail oğullarıyla birlikte savaş meydanından ayrıldı[40]

Tâlût, kızını, Dâvûd Aleyhisselâmla evlendirdi. [41] Servetinin yarısını da, ona, verdi[42]. Mülkünde Onun Mührünü de, geçerli kıldı. [43]

Başka rivayete göre: Tâlût, yönetimin üçte birini de, Dâvûd Aleyhisselâma bıraktı.[44]

Tâlût'un Dâvûd Aleyhisselâmı Kıskanarak Öldürmeğe Kalkışı:

Halkın, Dâvûd Aleyhisselâma meyledip sevgi göstermeğe başladıklarını görünce, Tâlût'un, kıskançlığı tuttu, onu, öldürmeğe kalktı. [45]

Fakat, Yüce Allah, Dâvûd Aleyhisselâmı, onun sû-i kasdinden korudu. [46]

Dâvûd Aleyhisselâm, ona, mukabelede bulunmaktan[47], onun mülkünde ona, kıskançlık göstermekten kaçındı. [48]

Ona:

"Allah, Davud'a rahmet etsin!

O, benden daha hayırlıdır!

Ben, fırsat bulunca, onu, öldürmeğe kalkıyorum!

Halbuki, o, fırsat bulunca, beni, öldürmekten el çekiyor!" dedirtti. [49]

Tâlût, en sonunda, yaptıklarına pişman olup Şemûyel Aleyhisselâmın kabrine giderek tevbe etmiş, oğulları ile birlikte katıldığı savaşta

öldürüldükten sonra, Dâvûd Aleyhisselâm, İsrail oğullarının yönetimini, tamamı ile ele almış[50], işi, gittikçe, büyümüştür. [51]

Sanıldığına göre: Dâvûd Aleyhisselâmın hükümdarlığı; Rum kralı Dakyanus ve Eshab-ı Kehf zamanında[52], Keyhusrev b.Syavş'in asrında idi. [53]

Dâvûd Aleyhisselâmın Peygamber Oluşu Ve Bazı Faziletleri:

Yüce Allah; Dâvûd Aleyhisselâma saltanat verdiği gibi, Hikmet (Peygamberlikle, vermiş[54], kendisinde hükümdarlıkla Peygamberliği birleştirmiş[55], kendisine, semavî kitablardan Zebur'u indirmiştir. [56]

Dâvûd Aleyhisselâm; İsrail oğullarına kral olduğu zaman, kılık değiştirip kendisini belirsiz ederek halk arasına karışmayı ve kendisinin icrâât ve gidişatı hakkında soruşturma yapmayı âdet edinmişti. [57]

Çarşıda, pazarda[58], gördüğü kimsenin, hemen yanına varır: Ona:

"Dâvûd hakkında ne dersin?" diye sorar, o da, onu öever ve hayırlı olduğunu söylerdi. [59]

Kendisi hakkında soruşturma yapıp ta, ibâdette, gidişatta ve adalette hayırlı olduğunu övmeyen bir kimse yoktu. [60]

Dâvûd Aleyhisselâm; böyle, her karşılaşıp sorduğu kimselerden:

"O, kendisi için de, ümmeti için de, Allah'ın, yaratıklarının hayırlısıdır!" cevabını aldığı[61] günlerden bir günde idi ki[62], Yüce Allah insan suretine koyduğu bir Meleği, onunla karşılaştırdı. [63]

Dâvûd Aleyhisselâm, onu, görünce[64], âdeti vechile[65], başkalarına sora geldiği gibi[66], kendisini, ona da, sordu. [67]:

"Şu kral Dâvûd hakkında ne dersin?" dedi. [68]

Melek insan:

"O, ne iyi adamdır! [69] Kendisi ve ümmeti için, insanların hayırlısıdır! [70]

Ne olurdu, kendisinde olan bir şey de, olmasaydı[71], Kâmil olurdu!" dedi. [72]

Dâvûd Aleyhisselâm, buna hayret ve merak ederek[73]:

"Ey Allanın kulu! [74] Nedir o şey?" diye sordu. [75]

Melek insan:

"Dâvûd[76], Beytülmal'dan[77], Müslümanların malından[78], yiyor[79], rızıklanıyor[80] ev Halkına da, yediriyor. [81]

Ne olurdu o, Ev halkına, Beytülmaldan yedirmeseydi! [82]

Keşke, kendisi, elinin emeğinden yeseydi, faziletlerini, tamamlardı!" dedi. [83]

Bu, Dâvûd Aleyhisselâmı[84] uyarmağa yetti. [85]

Yüce Allah'a:

"Ey Allâhım! Rızkın, en güzeli, hangisidir?" diye sordu.

"Ey Dâvûd! Elinin emeğidir!" buyuruldu. [86]

Dâvûd Aleyhisselâm, hemen geri döndü. [87]

Kendisini ve Ev halkını[88], Beytülmal'a muhtaç etmeksizin[89], elinin emeğiyle geçindirecek[90] bir geçim yolu ihsan etmesini[91], bir sanat[92] öğretmesini[93] ve onu, kendisine kolaylaştırmasını[94] Yüce Allâh'dan diledi. [95]

Yüce Allah da, ona, demiri, hamur gibi yumuşatacak bir kudret ihsan etti. [96]

Demir; ateşe sokulmaksızın, çekiçle vurulmaksızın, Dâvûd Aleyhisselâmın elinde mum, hamur ve çamur gibi olur, Dâvûd Aleyhisselâm, onu, istediği şekle koyardı. [97]

Yüce Allah, ona, zırh gömlek yapma sanatını da, öğretti. [98] Bu, Yüce Allah'ın, onun için seçtiği bir sanattı. [99] O, böylece, zırh gömlek yapıcısı oldu. [100]

Dâvûd Aleyhisselâm, zırh gömlek yapanların ilki olduğu gibi[101], onu, giyenlerin de, ilki idi. [102]

Ondan önce, zırh, gömlek halinde değil, levha halinde yapılır ve kullanılırdı. [103]

Dâvûd Aleyhisselâm, zırh gömlek yapmağa koyuldu. [104]

Lukman Hakîm, hiç zırh gömlek görmemişti. [105]

Dâvûd Aleyhisselâmı, zırh gömlek yaparken görünce[106], teaccüb etti. [107]

Bunun, ne olduğunu, bilmediği için, Dâvûd Aleyhisselâma sorup öğrenmeğe isteklendi ise de, Dâvûd Aleyhisseiâmın onu örüp boşalmasına kadar susmayı tercih etti, [108] Hikmeti, onu, ona sormasına engel oldu. [109]

Ne ona, ne yaptığını sordu, ne de o, haber verdi.[110]

Dâvûd Aleyhisselâm, kalkıp zırh gömleği, sırtına giyindi ve:

"Savaş eri için, ne güzel bir gömlektir!" dedi.

Lukman Hakîm, onunla, ne yapılmak istendildiğini, öğrenince[111]:

"Susmak, Hikmettir!

Fakat, susanı, pek azdır!" dedi. [112]

Dâvûd Aleyhisselâm; her gün, Bir zırh gömlek yapar[113], yaptığı[114] her zırhı, dört bine satar[115], bundan, hem kendisinin, hem ev halkının geçimini sağlar, hem de, yoksullara ve züğürtlere tasaddukta bulunurdu. [116]

Rivayete göre: kazancının üçte birini, hemen fakirlere tasadduk eder, üçte biri ile kendisine ve Ev halkına yetecek geçimlik satın alır, üçte birini ise, başka bir Zırh yapıncaya ve bir günden o bir güne kadar tasadduk etmek üzre, yanında tutardı. [117]

Dâvûd Aleyhisseiâmın, hurma yaprağından yaptığı zenbili çarşıya gönderip sattırarak onun parasıyla geçindiği de, rivayet edilir. [118]

Peygamberimiz Aleyhisseiâmın da, açıkladıkları gibi: Dâvûd Aleyhisselâm: "Kendi elinin emeğinden başkasını, yemezdi." [119] Dâvûd Aleyhisselâm; zamanını, üçe ayırmış:

Bir gününü, halk arasında hüküm vermeğe,

Bir gününü, tenhâya çekilip Rabbına ibâdet etmeye,

Bir gününü, kadınlarıyla meşgul olmaya tahsis etmişti. [120]

Diğer rivayete göre: Zamanını, dörde ayırmış:

Bir gününü, kadınlarile meşgul olmaya,

Bir gününü, ibâdete,

Bir gününü, İsrail oğulları arasında hüküm vermeğe tahsis etmişti.

Dördüncü günde ise, İsrail oğullarına hatırlatmada, uyarmada bulunur, onlar da, ona, hatırlatmada, uyarmada bulunurlar'[121], o, onları, ağlatır, onlar da, onu, ağlatırlardı. [122]

Dâvûd Aleyhisselâm; her gecenin yarısında uyur, üçte birinde namaz kılardı.

Gecenin altıda birinde yine uyurdu. [123]

Kendisi, insanların en çok ibadetlisi idi. [124]

Yüce Allah, ibâdet için, ona büyük güc ihsan etmişti[125]

Dâvûd Aleyhisselâm; Allâha ibâdet için, en faziletli vakitleri araştırırdı.

Nitekim bir gün, Cebrail Aleyhisselâma:

"Ey Cebrail! Hangi gece, efdaldir?" diye sormuş, Cebrail Aleyhisselâm da:

"Ey Dâvûd! Seher vaktinde Arş'ın titreyişinden başkasını, bilmiyorum!" demişti. [126]

Dâvûd Aleyhisselâm; bir gün oruç tutar, bir gün, iftar eder'[127], yılın yarısını, oruçlu geçirirdi. [128]

Çok mütevazı' idi.

Mescidlere girer, göz ucuyla, İsrail oğullarının halkalandıkları yere bakar, yanlarına varıp oturur ve:

"Miskîn, miskinlerin aralarında yakışır!" derdi. [129] Dâvûd Aleyhisselâm, çok ağlardı. [130]'

Yere kapanıp o kadar ağlardı ki[131] otlar, yeşerirdi...

Yüce Allah:

"Ey Dâvûd! [132] Ne istiyorsun[133]

Malını, çocuklarını[134], ömrünü[135], saltanatını[136] artırmamı mı istiyorsun?" diye Vahy etti. [137]

Dâvûd Aleyhisselâm:

"Yâ Rabb! Beni, yarlığa!" demiş[138] ve yarlıganmıştı. [139]

Dâvûd Aleyhisselâm:

"İlâhî Ben, Sana, nasıl hakkıyle şükredebilirim ki: Senin nimetin olmadıkça, Sana, şükretmeye de, güc yetiremem!" dedi.

Yüce Allah, ona:

"Ey Dâvûd! Sana gelen nimetin, benden olduğunu, biliyorsun değil mi? buyurdu.

Dâvûd Aleyhisselâm:

"Evet yâ Rab!" dedi.

Yüce Allah:

"Ben, bunu, senin tarafından şükür olarak kabul ettim!" buyurdu. [140]

Dâvûd Aleyhisselâm:

"İlâhî! Saçımın her teli, iki dil olup bütün zaman boyunca gece ve gündüz, Seni, Teşbih ve Takdis etselerdi, yine, Senin nimet hakkını ödeyemezdim dedi. [141]

Dâvûd Aleyhisselâm; insanların en çok sabırlısı, en çok uluslusu, öfkesini en çok yeneni idi. [142]

Dâvûd Aleyhisselâmın Mescidi Aksâ'yı Yaptırmağa Teşebbüs Edişi:

Dâvûd Aleyhisselâmın zamanında, israil oğulları, öldürücü bir Taun hastalığına yakalanmışlardı.

Dâvûd Aleyhisselâm, İsrail oğullarını Beytülmakdis'te bir yere götürmüş[143] Sahra'nın yerinde durup Taunu, onlardan kaldırmasını, onların kabullendikleri üç gün kütle halinde ölme cezasından afvedilmelerini orada Allah'dan dilemiş, Allah da, onun duasını kabul ederek onlardan ölümü[144] ve Tâûnu kaldırmıştı. [145]

Dâvûd Aleyhisselâm, o sırada, Meleklerin ellerindeki sıyırılmış kılıçlarını, kınlarına sokarak Sahra'dan, semâya, altun merdivenden yükseldiklerini görmüş[146], İsrail oğullarına:

"Yüce Allah, size ihsan ve merhamet etti. Ona, şükrünüzü, yenileyiniz! demişti.

İsrail oğulları:

"Ne yapmamızı, bize emredersin?" diye sordular.

Dâvûd Aleyhisselâm:

"Allah'ın, size merhamet ettiği şu Kaya'nın üzerini, Mescid edinmenizi, emrediyorum! [147]

Çünkü, orası, Mescid edinilmeğe lâyık bir yerdir. [148]

Onun içinde siz ve sizden sonrakiler, Allah'ı zikirden uzak kalmayacaklardır" dedi.

Bunun üzerine, orada bir Mescid yapmak istedikleri zaman, yanlarına iyi halli, fakir bir adam gelip İsrail oğullarına:

"Benim, bu yerin içinde bir yerim vardır ki, benim, ona ihtiyacım var!

Beni, hakkımdan men etmeniz, size helal olmaz!" dedi. İsrail oğulları: "Ey kişi!

İsrail oğullarından, şu Kaya üzerinde senin hakkın gibi hakkı olmayan bir kimse yoktur!

Sen, insanların en pintisi olma ve bu hususta, bizi sıkıntıya sokma!" dediler. Fakit adam:

"Ben, hakkımı, biliyorum.

Siz ise, hakkınızı, bilmiyorsunuz!" dedi.

İsrail oğulları:

"Rızan ile, gönlünden koparak vermezsen, biz, onu, senden zorla alırız!" dediler.

Fakir adam:

"Siz buna, Allâhın hükmünde, Davud'un hükmünde bir dayanak buldunuz mu?" dedi.

Durum, Dâvûd Aleyhisselâma haber verildi.

Dâvûd Aleyhisselâm:

"Onu, razı ediniz!" dedi.

İsrail oğulları:

"Ey Allâhın Peygamberi! Orayı, ondan, kaça satın alalım?" diye sordular.

Dâvûd Aleyhisselâm:

"Onu, yüz koyuna satın alınız!" dedi.

Fakir adam:

"Ey Allâhın Peygamberi! Bana, biraz artır!" dedi.

Dâvûd Aleyhisselâm:

"Onu, yüz sığıra, satın alınız!" dedi.

Fakir adam:

"Biraz daha artır!" dedi.

Dâvûd Aleyhisselâm:

"Onu, yüz deveye satın alınız!" dedi.

Fakir adam:

"Ey Allâhın Peygamberi! Biraz daha artır!

Sen, bunu, Allah için satın alıyorsun.

Allah ise, Kerîm'dir, pinti değildir!" dedi.

Dâvûd Aleyhisselâm:

"Haydi, sen de, bir şey söyle, bu hususta bir hüküm ver!" dedi.

Fakir adam:

"Hakkımı, bir zeytun, bir hurma ve bir üzüm bahçesi karşılığında satın " dedi.

Dâvûd Aleyhisselâm:

"Olur!" dedi.

Fakir adam:

"Onu, sen, Yüce Allah için satın al, pintilik etme!" dedi.

Dâvûd Aleyhisselâm:

"Sen, dilediğini, iste!" dedi.

Fakir adam:

"Sen, Allah katında benden daha şereflisindir.

Onun karşısında, oğluma, yüksek bir duvar yaptır ve onu, altunla, istersen, gümüşle doldur!" dedi.

Dâvûd Almeyhisselâm:

Bu, kolaydır!" dedi.

Fakir adam, İsrail oğullarına dönüp:

"Bu, o muhlis tevbekârdır!" dedikten sonra, Dâvûd Aleyhisselâma:

"Ey Allanın Peygamberi! Allah'ın, benim bir tek günahımı bağışlaması, bana, bağışlanacak her şeyden daha sevgilidir.." dedi. [149]

Mescid-i Aksa arsası hakkındaki başka bir rivayette, fakir adam yerine, bir genç gösterilir ve hâdise, şöyle anlatılır:

Dâvûd Aleyhisselâm, arsa sahibi gencin yanına varıp:

"Ben, burada, oğluma, Allah rızası için bir Mâbed yapmakla emrolundum!" der.

Genç:

"Allah, sana, burayı, benim rızam olmaksızın, almanı da, emretti mi?" diye sorar.

Dâvûd Aleyhisselâm:

"Hayır!" der.

Yüce Allah, Dâvûd Aleyhisselâma:

"Yer yüzünün hazinelerini, senin emrine verdim. Onu, razı et!" diye Vahy eder.

Bunun üzerine, Dâvûd Aleyhisselâm, gencin yanına gidip:

"Seni, razı etmek için emrolundum.

Sana, bu yerin için, bir Kantar altun!" der.

Genç:

"Kabul ettim ey Dâvûd!

Fakat, sorarım sana: bu yer mi daha hayırlı ve kıymetlidir? Yoksa, bir Kantar altun mu?" der.

Dâvûd Aleyhisselâm:

"Hayır! Senin yerin daha hayırlı ve kıymetlidir!" diye cevap verir.

Genç:

"Öyle ise, beni, razı et!" der.

Dâvûd Aleyhisselâm:

"Sana, üç Kantar!" der.

Fakat, genç, artırıldıkça;

"Beni, razı et!" demeye devam eder.

Dâvûd Aleyhisselâm, dokuz Kantara kadar yükseltir.

Yeri satın aldıktan sonra, Mescid'in inşasına başlar, Duvarların örülmesi bittiği sırada, üçte ikisi yıkılır. [150]

Dâvûd Aleyhisselâm, Mescidin yapımını tamamlayamadan vefat etmiş ve tamamlamasını, oğlu Süleyman Aleyhisselâma vasiyet etmiştir. [151]

Kur'ân-ı Kerimin Dâvûd Aleyhisselâm Hakkındaki Açıklaması :

Dâvûd Aleyhisselâm hakkında Kur'ân-ı Kerim'de şöyle buyrulur:

"Derken (İsrail oğulları) Allanın izniyle, onları (düşmanlarını) bozguna uğrattılar.

Dâvud da, Câlût'u, öldürdü.

Allah da, ona, saltanat ve Hikmeti (Peygamberliği) verdi ve daha dilemekte olduğundan da, bazı şeyler öğretti.

Eğer, Allah; insanların bir kısmını, bir kısmıyla önleyip savmasaydı, yer (yüzü) muhakkak, fesada uğrardı.

Fakat, Allah, âlemlere karşı, büyük fazi (ve inayet) sahibidir." [152]

".....And olsun ki: biz, Peygamberlerin kimini, kiminden üstün kılmışızdır.

Davud'a da, Zebur verdik.'[153]

"İsrail oğullarından olup ta, küfredenlere, Davud'un da, Meryem oğlu İsânın da, diliyle lanet olunmuştur.

Bunun sebebi: isyan etmeleri ve ifrata sapmaları idi.

Onlar, işledikleri her hangi fenalıktan birini vazgeçirmeğe çalışmazlardı.

Gerçekten, yapmakta devam ettikleri (o hal) ne kötü idi!" [154]

"Davud'u ve Süleyman'ı da, (an!)

Hani onlar, ekin (bağ meselesi) hakkında hüküm veriyorlardı.

Hani, kavmin davarı (geceleyin) çobansız olarak ekinin (bağın) içinde yayılmış (zarar yapmış)tı.

Onların (verdikleri) hükmün biz Şâhidleri idik.

Biz, o(nun fetvası)nı, hemen Süleymana anlatmıştık.

(Zâten) biz, her birine hükm ve İlim vermiştik.

Dağları ve kuşları, Dâvûd ile birlikte Teşbih etmek üzre râm etmiştik. (Bütün) bunları, yapanlar, biz idik.

Biz, ona, sizin için, sizi, muharebenin şiddetinden korumak için, giyecek (Zırh) sanatını öğrettik.

Şimdi, siz (bundan dolayı) şükredenler misiniz?" [155]

And olsun ki: biz, Davud'a ve Süleyman'a İlim vermişizdir.

(Bundan dolayı) onlar:

"Bizi, Mü'min kullarının bir çoğundan üstün kılan Allah'a hamd olsun! dediler.

Süleyman, Davud'a, Mirasçı oldu.

"Ey insanlar! Bize, kuşların dili öğretildi.

Bize, her şeyden verildi.

Şüphesiz ki: bu, apaçık bir üstünlüğün ta kendisidir" dedi. [156]

"And olsun ki: biz, Dâvûda tarafımızdan bir imtiyaz vermişizdir.

(Dağlara): Ey dağlar! Onunla birlikte Teşbih ediniz! (dedik)

Kuşlara da (bunu, emrettik).

Ona, demiri de (mum gibi) yumuşattık.

"(Bütün bedeni örtecek) uzun Zırhlar, yap! (Onları) dokumada intizamı gözet!" diye (emrettik)

(Ey Dâvûd Hanedanı!) iyi amel (ve hareketlerde bulununuz!

Çünkü, hakikat, ben, ne yaparsanız, gören'im!" [157]

"(Ey Resulüm!) Onlar, ne derlerse, sabret!

Kulumuzu, o kuvvet sahibi Davud'u, hatırla!

Çünki, o, dâima, (Allâhın rızasına) dönen bir (Zat) idi.

Gerçekten, biz, dağları (kendisine) müsahhar kıldık ki, bunlar, akşamleyin ve kuşluk vakti, onunla birlikte durmayıp Teşbih ederlerdi.

(Her yandan, ona doğru) toplanıp gelen kuşları da, kendisine râm ettik.

(Gerek o dağlardan, gerek bu kuşlardan) her biri (itâatla ona) dönücü idi.

Ona, mülkünü de, kuvvetlendirdik.

Ona, Hikmet ve Fasl-ı hitab verdik.

Sana, o davacıların haberi geldi mi?

Hani, onlar, duvardan Mescide tırmanmışlardı.

O vakit, Davud'un karşısına girivermişlerdi de, o, bunlardan, telaşa düşmüştü.

Korkma! (biz) iki dâvâcı(yız)

Birimiz, öteki(nin hakkı)na tecavüz etti.

Şimdi, sen, aramızda adaletle hükmet, aşın gitme!

Bizi, doğru yolun ortasına çıkar" dediler.

(Onlardan biri):

Şu, benim kardeşimdir. Onun, doksan dokuz dişi koyunu var.

Benim ise, bir tek dişi koyunum var.

Böyle iken, o: onu, bana ver! dedi.

Mücadelede beni yendi.

(Dâvûd):

And olsun ki: o, senin dişi koyununu, kendi dişi koyunlarına (katmak) istemesiyle, sana, zulm etmiştir.

Gerçekten, (Mallarını, birbirine) katıp karıştıran (ortak)ların çoğu, mutlaka birbirine haksızlık edendir.

İman edip te, güzel güzel amel (ve hareketlerde bulunanlar müstesna!

"Fakat, bunlar da, ne kadar azdır" dedi.

Dâvûd, sandı ki, biz, kendisine, mutlaka bir azab hazırladık.

Bunun üzerine, o, Rabb'ından setr (ve himaye) edilmesini istedi.[158]

Rükû ile yere kapandı.[159]

(Allâha) döndü.

Biz de, onu, Salih (bir Zat olarak intihab) ettik.

Nezdimizde onun muhakkak bir yakınlığı ve bir akıbet güzelliği vardır.

Ey Dâvûd! Biz, seni yeryüzünde Halîfe yaptık.

O halde, insanlar arasında hak (ve adâlet)le hükm et!

(Hükmünde) hevâ (ve hissiyatına) tâbi olma ki, bu, seni, Allah yolundan saptırır.

Çünkü, Allah yolundan sapanlar (yok mu?) hisab gününü unuttukları için, onlara, pek çetin bir azab vardır. [160]

Dâvûd Aleyhisselâmın Vefatı:

Dâvûd Aleyhisselâm, son zamanlarında, bir gün Yüce Allah'a:

"Yâ Rab! Ömrüm uzadı, yaşım, büyüdü. Bacaklarım, zayıfladı!" diyerek halini arz etmişti.

Yüce Allah, ona:

"Ey Dâvud! Ne iyidir o kişi için ki, ömrü, uzamış, ve ameli, güzel olmuştur!" diye Vahy buyurdu. [161]

Dâvûd Aleyhisselâmın hastalığı şiddetlenip ağırlaşınca, oğlu Süleyman Aley-hisselâma:

"Sen, İlâh'ın olan Rabb'ın tavsiyelerine göre amel ve hareket et!

O'nun, Mûsâ b.İmran'a indirmiş olduğu Tevrat'taki Mîsakları, Ahidleri ve Tavsiyeleri, koru!" dedi. [162]

Dâvûd Aleyhisselâm, ailesi hakkında son derece kıskançtı.

Dışarıya çıktığı zaman, kapılar, kilitlenir, kendisi, dönünceye kadar, ailesinin yanına, hiç kimse giremezdi.

Kendisi, yine, bir gün, dışarı çıkmış, kapılar kilitlenmişti.

Zevcelerinden birisi, evin kapısını açıp ta, evin ortasında bir adamın dikilip durduğunu görünce, kendi kendine:

"Evde, bir kimse var!?

Ev, kilitli olduğu halde, bu adam, eve, nereden girdi?!

Vallahi, Dâvûd, bize, bağırır, çağırır, azab eder!" dedi.

Tam o sırada, Dâvûd Aleyhisselâm da, gelip adamın, evin ortasında ayakta dikildiğini görünce[163] ona :

"Seni, bu eve, bu vakitte, izinsiz olarak kim soktu?! dedi[164] ve:

"Sen, kimsin?" diye sordu.

Adam:

"Ben, öyle bir kimseyim ki: krallardan korkmam ve hiç bir şey de, benden imtina' edemez, korunamaz! [165]

Ben, kralların yanlarına, izinsiz girerim!" dedi. [166] Dâvûd Aleyhisselâm:

"Öyle ise, sen[167], Vallahi, [168] Ölüm Meleğisin!" dedi. [169]

Adam:

"Evet!" dedi. [170]

Dâvûd Aleyhisselâm:

"Hoş geldin Allah'ın emriyle!" dedi. [171]

"Sen, dâvetci olarak mı? Yoksa, ölüm haberi getirici olarak mı geldin?" diye sordu.

Ölüm Meleği:

"Ölüm haberi getirici olarak geldim!" deyince Dâvûd Aleyhisselâm:

"Bundan önce[172], ölüme hazırlanmam için, bana, haber göndersen olmaz mı idi?" dedi.

Ölüm Meleği:

"Ben, sana[173], kaç kereler[174], pek çok kereler[175] haber göndermişimdir. [176]

Sen, uyanmadın!" dedi.

Dâvûd Aleyhisselâm:

"Senin, bana gönderdiğin[177] Elçin, kimdi?" diye sordu. [178]

Ölüm Meleği:

"Ey Dâvûd! [179] Baban[180] İşa[181], nerede? [182]

Annen, nerede[183]

Kardeşin[184], nerede?'[185]

Komşun[186], nerede? [187]

Tanıdıkların[188], filan, filan[189] neredeler?" diye sordu. [190]

Dâvûd Aleyhisselâm:

"Onların hepsi[191], öldüler!" dedi. [192]

Ölüm Meleği:

"Bilemedin mi ki[193]: onlar, sana:

Sen de, muhakkak, onlar gibi, öleceksin!" diyen[194], sana, ölüm nöbetini tebliğ eden[195], benim birer Elçilerimdi!" dedi. [196]

Dâvûd Aleyhisselâm, Mihrabından inerken, Ölüm Meleği, onun yanına varmış bulunuyordu.

Dâvûd Aleyhisselâm, ona:

"Beni, bırak ta, ya aşağı ineyim, ya da, yukarı çıkayım!" dedi. Ölüm Meleği:

"Ey Allanın Nebîsi! Yıllar, aylar, yiyecek ve içecekler tükendi artık!" dedi. Dâvûd Aleyhisselâm, hemen Mihrabın basamaklarından bir basamağın üzerinde secdeye kapandı.

Ölüm Meleği, onun ruhunu secdede iken, kabzetti.

Dâvûd Aleyhisselâmın vefat ettiği gün, cumartesi günü idi. [197]

Dâvûd Aleyhisselâm, o zaman, yüz yaşında idi. [198]

Dâvûd Aleyhisselâm, yıkanıp kefenlendikten sonra -Süleyman Aleyhisselâmın emriyle- kuşlar, Dâvûd Aleyhisselâmın cesedini, kanadlarıyla gölgelediler. [199]

Dâvûd Aleyhisselâmın on dokuz oğlu vardı. Hükümdarlığa, Hikmetine ve bilgisine ve Peygamberliğine, oğullarından, yalnız Süleyman Aleyhisselâm vâris oldu. [200]

Ona ve gönderilen bütün Peygamberlere Selâm olsun![201]

Dâvûd Aleyhisselâma Peygamberimiz Ve Ümmeti Hakkında İnen Vahy:

Rivayete göre: Dâvûd Aleyhisselâma, Peygamberimiz Muhammed Aleyhisse-lâm ve Ümmeti hakkında şöyle Vahy edilmiştir:

"Ey Dâvud! Senden sonra, Sâdık ve Seyyid bir Peygamber gelecektir ki, onun ismi: Ahmed ve Muhammed'dir.

Ben, ona, hiç bir zaman kızmam ve o da, beni, hiç bir zaman kızdırmaz.

O, bana âsi olmazdan önce, ben, onun bütün geçmiş ve gelecek kusurlarını bağışlamışımdır.

Onun ümmeti de, rahmete ermiştir.

Nafilelerden, Peygamberlere verdiklerimin mislini onlara da, vermişimdir.

Nebilere ve Resullara Farz kıldığım şeyleri, onlara da, Farz kılmışımdır.

Kıyamet günü, onlar, bana, gelecekler, onların nurları, Peygamberlerin nurları gibidir.

Kendilerinden önceki Peygamberlere farz kıldığım gibi, her namazda abdest alıp temizlenmelerini, onlara da, Farz kıldım.

Kendilerinden önceki Peygamberlere emrettiğim gibi, cünüplükten gusl etmelerini, onlara da, emrettim.

Kendilerinden önceki Peygamberlere emrettiğim gibi, Hacc etmelerini, onlara da, emrettim.

Kendilerinden önceki Peygamberlere emrettiğim gibi, Cihadı, onlara da emrettim.

Ey Dâvud! Ben, Muhammed'i, ve onun Ümmetini, kendilerine verip başkalarına vermediğim altı hasletle ki;

Yanılma ve unutmalarından dolayı, muâhaze etmemek,

Kasitsiz olarak işledikleri günahlarından dolayı, benden mağfiret diledikleri zaman, bağışlamak,

Gönüllerinden koparak Âhiretleri için gönderdikleri şeylere, hemen dünyada, kat kat karşılık vermek, Âhirette de, onlar için katımda kat kat sevap biriktirmek... suretiyle, bütün Ümmetlere üstün kıldım.

Onlar; kendilerine verdiğim belâ ve musibetlere katlanır: "Bizler, Allah'ın kullarıyız ve Ona, dönücüleriz!" derler.

Onlar, bana düa ederlerse, yâ acilen veya kendilerinden, kötülüğü kaldırmak, ya da, kendileri için, Âhirette sevap biriktirmek sûretile, dualarına icabet ederim.

Ey Dâvud! Muhammed'in Ümmetinden, kim, "Allâh'dan başka ilâh yoktur, O, birdir, onun şerîki yoktur!" diye şehâdet ve tasdîk ederek bana gelirse, o, katımda, Cennetimde ağırlanır, ikramımı görür.

Kim de, Muhammed'i, yalanlar veya onun, tarafımdan getirip tebliğ ettiklerini yalanlar ve Kitabımla alay eder olduğu halde, bana gelirse, kabrinde onun üzerine azap yağdırır dururum!

Melekler de, onun yüzüne ve arkasına vurur, sonra da, kendisini, Cehennem'-in en dibine sokarlar..." [202]

---

[1]. ibn.Sa'd-Tabakat c.1,s.S5, ibn.Kuteybe-Maarif s.21, Taberî-Tarih c.1,s.247, Hâkim-Miistedrek c.2,s.585.

[2]. ibn.Sa'd-Tabakat c.1,s.55, Taberî-Tarih c.1,s.247, Hâkim-Müstedrek c.2,s 585, Sâlebi-Arais s.275, ibn.Asakir-

Tarih c 5.S.190, ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.223.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/179.

[3]. ibn.Kuteybe-Maarif s.21, Taberî-Tarih c.1,s.247, Hâkim-Müstedrek c.2,s.585, ibn.Asâkir-Tarih c.5,s.190, ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.223.

[4]. Sâlebî-Arais s.275.

[5]. Taberî-Tarih c.1,s.247, Hâkim-Müstedrek c.2,s.585, ibn.Esîr-Kâmil C.1.S.223.

[6]. ibn.Kuteybe-Maarif s.21.

[7]. Sâlebi-Arais s.275.

[8]. Taberî-Tarih c.1,s.247, Hâkim-Müstedrek c.2,s.585, Sâlebî-Arais s.275, ibn.Asâkir-Tarih c.5,s.190.

[9]. Taberî-Tarih c.1,s.247, Hâkim-Müstedrek c.2,s.585, Sâlebî-Arais s.275.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/179.

[10]. Taberî-Tarih c.1,s.245, Sâlebî-Arais s.270, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.219.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/179.

[11]. Taberî-Tarih c.1,s.245, Sâlebî-Arais s.270, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.219-220.

[12]. Taberî-Tarih c.1,s.245, Sâlebî-Arais s.270.

[13]. Taberî-Tarih c.1,s.245, Sâlebî s.270, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.22O..

[14]. Taberî-Tarih C.1.S.245, Sâlebî-Arais s.270.

[15]. Taberî-Tarih c.1,s.245, Sâlebî-Arais s.270, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.22O.

[16]. Taberî-Tarih c.1,s.245, Sâlebî-Arais s.270.

[17]. Taberî-Tarih c.1,s.245, Sâlebî-Arais s.270 İbn.Esîr-Kâmil c.1,s220.

[18]. Taberî-Tarih c.1,s.245, Sâlebî-Arais s.270.

[19]. Taberî-Tarih c.1,s.245, Sâlebî-Arais s.270, İbn.Esîr-Kâmil C.1.S.220.

[20]. İbn.Asâkir-Tarih c.5,s. 190-191.

[21]. Taberî-Tarih C.1.S.245, ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.22O.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/180-182.

[22]. Taberî-Tarih c.1,s.245.

[23]. İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.22O.

[24]. Sâlebî-arais s.271.

[25]. Taberî-Tarih c.1,s.245, Sâlebî-Arais s.271.

[26]. Sâlebî-Arais s.271.

[27]. Taberî-Tarih d.s.245, Sâlebî-Arais s.271.

[28]. Sâlebî-Arais s.271.

[29]. Taberî-Tarih C.1.S.245.

[30]. Sâlebî-Arais s.271.

[31]. Davud Aleyhisselâm, Atalarına aid olan o taşları, onların adına, düşmana atacağını söylemek istemiştir.

[32]. Taberî-Tarihc.1,s.245.

[33]. Sâlebî-Arais s.271.

[34]. İbn.Asâkir-Tarih c.5,s.191.

[35]. Taberî-Tarih c.1 ,s.245, Mes'ûdî-Murucuzzeheb c.1 ,s.55, Sâlebî-Arais s.271, İbn.Asâkir-Tarih c.5,s.191, Ebülfidâ-Elbidaye vennihaye c.2,s.9.

[36]. İbn.Asâkir-Tarih c.7,s.49.

[37]. Taberî-Tarih c.1,s.245, Sâlebî-Arais s.271, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.22O

[38]. Mes'ûdî-Murucuzzeheb c.1,s.55, ibn.Asakir-Tarih c.7,s.49

[39]. Taberî-Tarih c.1,s.245, Sâlebî-Arais s.271,272, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.22O

[40]. İbn.Asakir-Tarih C.7.S.49

[41]. Taberî-Tarih c.1,s.245, İbn.Asâkir-Tarih c.7,s.49, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.22O

[42]. İbn.Asâkir-Tarih c.7,s.49

[43]. Taberî-Tarih c.1,s.245, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.22O.

[44]. Mes'ûdî-Murucuzzeheb c.1,s.56.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/182-184.

[45]. Taberî-Tarih c.1 ,s.245, Mes'ûdî-Murucuzzeheb c.1 ,s.55, Sâlebî-Arais s.277, İbn.Asâkir-Tarih c.7,s.49, Ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.220-221.

[46]. Mes'ûdî-Murucuzzeheb c.1,s.56.

[47]. Taberî-Tarih c.1,s.245-246, Sâlebî-Arais s.272-273, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.221.

[48]. Mes'ûdî-Murucuzzeheb c.1,s.56.

[49]. Taberî-Tarih c.1,s.245-246, Sâlebî-Arais s.273, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.221.

[50]. Taberî-Tarih c.1,s.246, Sâlebî-Arais s.274, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.222.

[51]. Mes'udî-Mrucuzzeheb c.1,s.56.

[52]. Dineverî-El'ahbar s.18.

[53]. Dineverî-El'ahbar s.20.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/185.

[54]. Bakare: 251.

[55]. Sâlebî-Arais s.275, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.223, Ebülfida-Tefsir c.3,s.226 Sâlebî-Arais s.275, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.223, Ebülfida-Tefsir c.3,s.226.

[56]. Isrâ: 55.

[57]. Sâlebî-Arais s.278, Zemahşerî-Keşşaf c.3,s.282, Kurtubî-Tefsir c.14,s.266, Hâzin-Tefsir c.3,s.483, Ebüssuud-Tefsir c.7,s.124.

[58]. İbn.lyas-Bedâyizzühûr s.151.

[59]. Sâlebî-Arais s.278, Hâzin-Tefsir c.3,s.483.

[60]. Ebülfida-Tefsir c.3,s.527

[61]. ibn.Asakir-Tarih c.5,s.193

[62]. Sâlebî-Arais s.278

[63]. Sâlebî-Arais s.278, Zemahşerî-Keşşaf c.3,s.282, ibn.Asâkir-Tarih c.5,s.193, Nesefî-Medarik c.3,s.319, Hâzin-Tefsir c.3,s.483, Ebülfida-Tefsir c.3,s.527, Ebüssuud-Tefsir c.7,s.124.

[64]. Sâlebî-Arais s.278.

[65]. Sâlebî-Arais s.278, Zemahşerî-Keşşaf c3,s.282, Nesefî-Medarik c.3,s.319, Hâzin-Tefsir c.3,s.483, Ebüssuud-Tefsir c.7,s.124.

[66]. İbn.Asâkir-Tarih c.,8.193, Nesefî-Medarik c.3,8.319, Hâzin-Tefsir c.3,s.483, Ebülfida-Tefsir C.3.S.527, Ebussuud- Tefsir c.7,s.124.

[67]. Sâlebî-Arais s.278, Zemahşerî-Keşşaf c.3,s.282, ibn.Asâkir-Tarih c.5.8.193. Nesefî-Medarik c.3,8.319. Hâzin-Tefsir c.3,s.483, Ebülfida-Tefsir c.3,s.527, Ebüssuud-Tefsir c.7,s.124.

[68]. Kurtubî-Tefsir c.14,s.266.

[69]. Sâlebî-Arais s.278, Zernahşerî-Keşşaf C.3.S.282, Kurtubî-Tefsir c.14,s.266, Nesefî-Medarik c.3,8.319, Hâzin-Tefsir, c.3,s.483, Ebüssuud-Tefsir C.7.S.124.

[70]. ibn.Asâkir-Tarih c.5,s.193, Ebülfida-Tefsir c.3,s.527.

[71]. Sâlebî-Arais s.278, Zemahşerîc.3,s.282, İbn.Asakirc.5,s.193, Kurtubî-Tefsir c.14,s.266, Nesefî-Medarik c.3,s.319, Hâzin c.3,s.483, Ebülfida-Tefsir c.3,s.527, Ebüssuud-Tefsir C.7.S.124.

[72]. İbn.Asâkir-Tarih c.5,s.193, Ebülfida-Tefsir c.3,s.527.

[73]. Sâlebî-Arais s.278, Zemahşerî-Keşşaf c.3,s.282, Hâzin-Tefsir c.3,s.483, Ebüssuud-Tefsir C.7.S.124.

[74]. Sâlebî-Arais s.278, Hâzin-Tefsir C.3.S.483.

[75]. Sâlebî-Arais s.278, ibn.Asakir-Tarih C.5.S.193, Kurtubî-Tefsir c.14,s.266, Hâzin-Tefsir c.3,s.483, Ebulfıda-Tefsır C.3.S.527.

[76]. Sâlebî-Arais s.278.

[77]. Sâlebî-Arais s.278, Kurtubî-Tefsir c. 14,8.266, Nesefî-Medarik c.3,s.319, Hâzin-Tefsir c.3,s.483, Ebülfida-Tefsir c 3.S.527, Ebüssuud-Tefsir C.7.S.124

[78]. İbn.Asakir-Tarih c.5,s.193, Ebülfida-Tefsir c.3,s.527.

[79]. Sâlebî-Arais s.278, İbn.Asakir-Tefsir c.3,s.527, Ebüssuud-Tefsir c.7,s.124

[80]. Kurtubî-Tefsir c.14,s.266.

[81]. Sâlebî-Arais s.278, ibn.Asakir-Tarih c.5,s.193, Nesefî-Medarik C.3.S.319, Hâzin-Tefsir C.3.S.483, Ebülfida-Tefsir, c. 3, s. 257.

[82]. Zemahşerî-Keşşaf c.3,s.282, Ebüssuud-Tefsr c.7,s.124.

[83]. Kurtubî-Tefsir C.14.S.266.

[84]. Sâlebî-Arais s.278, ibn.Asakir-Tarih C.5.S.193, Nesefî-Medarik c.3,s.319, Hâzin-Tefsir c.3,s 483, Ebülfida-Tefsir C.3.S.527.

[85]. Sâlebî-Arais s.278, Hâzin-Tefsir c.3,s.483.

[86]. Ahmed b.Hanbel-Ezzühd s.91.

[87]. Zemahşerî-Keşşaf c.3,s.282, Kurtubî-Tefsir c.14,s.266.

[88]. Sâlebî-Arais s.278, ibn.Asâkir-Tarih c.5,s.193, Hâzin-Tefsir c.3,s.483, Ebülfida-Tefsir c.3,s.527.

[89]. Sâlebî c.278, Zemahşeri c.3,s.282, ibn.Asakir c.5,s.193, Fahrurrazi-Tefsir c.25,s.246, Nesefî-Medarik c.3,s.319, Hâzin c.3,s.483, Ebüssuud-Tefsir c.7,s.124.

[90]. İbn.Asakir-Tarih c.5,s.193, Ebülfida-Tefsir c.3,s.527.

[91]. Sâlebî s.278, Zemahşerî c.3,s.282, Nesefî C.3.S.319, Hâzin c.3,s.483.

[92]. Kurtubî-Tefsir c.14, sİ266.

[93]. ibn.Asakir C.5.S.193, Kurtubî C.14.S.266, Ebülfida C.3.S.527.

[94]. Kurtubî-Tefsir c.14,s.266.

[95]. Sâlebî s.278, Zemahşerî c.3,s.282, ibn.Asakir c.5,s. 193, Nesefî c.3,s.319, Hazin C.3.S.483, Ebüssuud c.7,s.124.

[96]. Sebe': 10, Taberî-Tarih c.1,s.248, Mes'ûdî-Murucuzzeheb c.1,s.56, Sâlebî-Arais s.278, ibn.Asakir-Tarih c.5,s.193, Fahrurazî-Tefsir c.2),s.246, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.223, Kurtubî-Tefsir c.14,s.266, Hâzin-Tefsir c.3,s.483, Ebülfida-Tefsir C.3.S.527 .

[97]. Sâlebî-Arais s.278.

[98]. Taberî-Tarih c.1 ,s.248, Sâlebî-Arais s.278, Zemahşerî-Keşşaf C.3.S.282, İbn.Asakir-Tarih c.5,s.193, Fahrurrazî-Tefsir c.25,s.246, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.223, Kurtubî-Tefsir c.14,s.266, Nesefî-Medarik c.3,s.319, Hâzin-Tefsir c.3,s.483, Ebülfida-Tefsir c.3,s.527, Ebüssuud-Tefsir c.7,s.124

[99]. Fahrurrazî-Tefsir c.2),s.246.

[100]. Hâkim-Müstedrek c.2,s.596.

[101]. Sâlebî s.278, İbn.Asakir c.5,s.194, İbn.Esîr c.1,s.223, Kurtubî c.14,s.267, Hâzin c.3,s.483, Ebülfida-Tefsir C.3.S.527.

[102]. Sâlebî s.278, Zemahşerî c.3,s.282, Kurtubî c.14,s.267, Nesefî-Medarik c.3,s'.319, Ebüssuud c.7,s.124.

[103]. Sâlebî s.278, Zemahşerî c.3,s.282, Kurtubî c.14,s.267. Hâzin C.3.S.483.

[104]. İbn.Asakir-Tarih c.5,s.193, Ebülfida-Tefsir c.3,s.527.

[105]. İbn.Abd.Rabbih-Ikdülferîd c.2,s.471.

[106]. Ahmed b.Hanbel-Ezzühd s.159. İbn.Abd.Rabbih-Ikdülferîd c.2,s.471, Sâlebî-Arais s.279.

[107]. ibn.Abd.Rabbih-Ikdülferîd c.2,s.471, Hâkim-Müstedrek c.2,s.422.

[108]. Şâlebî-Arais s.279.

[109]. Hâkim Müstedrek c.2,s.422.

[110]. ibn.Abd.Rabbih-lkdülferîd c.2,s.471.

[111]. Sâlebî-Arais s.279.

[112]. Ahmed b.Hanbel-Ezzühd s.132, İbn.Abd.Rabbih-lkdülferîd c.2,s,471, Sâlebî-Arais s.279, Hâkim-Müstedrek c.2,s.423.

[113]. Hâkimüttirmizî-Nevâdirül'usûl s. 112, Süyüfî-Dürrülmensûr C.5.S.227.

[114]. İbn.Asâkir-Tarih c.5,s. 193-194, Kurtubî-Tefsir c.14,s.266, Ebülfida-Tefsir c.3,s.527.

[115]. Sâlebî-Arais s.278, Zemahşerî-Keşşaf c.3,s.282, Kurtubî-Tefsir c.14,s.267, Nesefî-Medarik c.3,s.319, Hâzin-Tefsir C.3.S.483, Ebüssuud-Tefsir c.7,s.124-125.

[116]. Aynı Kaynaklar.

[117]. İbn.Asâkir-Tarih c.5,s.194, Ebülfida-Tefsir c.3,s.527.

[118]. ibn.Ebî Şeybe-Musannef c.11,s.551, Ahmed b.Hanbel-Ezzühd s.117.

[119]. Buharî-Sahih c.4,s.133, Taberânî-Mûcemüssagîr c.1,s.15, Deylemî-Elfirdevs c.3,s.270.

[120]. Taberî-Tarih c.1,s.249, Hâkim-Müstedrek c.2,s.586, Sâlebî-Arais s.279, ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.224.

[121].Taberî-Tarih c.l,s.250, Sâlebî-Arais s.280.

[122]. Taberi-Tarih c.1,s.250.

[123]. Ahmed b.Hanbel-Müsned c.2,s.160, Buharî-Sahih c.4,s.134, Ebû Davûd-Sünen c.2,s.328, İbn.Mâce-sünen

C.1.S.546.

[124]. İbn.Asâkir-Tarihc.5,s.192, Heysemî-Mecmauzzevaid C.8.S.206 .

[125]. Taberî-Tarih c.1,s.248.

[126]. ibn.Ebî Şeybe-Musannef c.13,s.240, Ahmed b.Hanbel-Ezzühd s. 89.

[127]. Ahmed b.Hanbel-Müsned c.2,s.160, Buharî-Sahih c.4,s.134, Ebü Dâvûd-Sünen c.2,s.328, ibn.Mâce Sünen C.1.S.546.

[128]. Taberî-Tarih c.1 ,s.248, Salebi s.286, İbn.Asakir c.5,s.192, ibn.Esîr-Kâmil c.1 ,s.223, Ebülfidâ-Elbidayye venni-haye c.2,s.10.

[129]. Ahmed b.Hanbel-Ezzühd s.92, Hakîmüttirmizî-Nevâdirül'usûl s.224.

[130]. Taberîc 1 s 248 Mes'ûdî-Murucuzzehebc.1,s.57, Sâlebîs.285, İbn.Asakir c.5,s. 196, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.223.

[131]. ibn.Ebî Şeybe-Musannef c. 13,s.210.

[132]. ibn.Ebî Şeybe-Musannef c.13,s.210, Ahmed b.Hanbel-Ezzühd s.89.

[133]. ibn.Ebî Şeybe-Musannef c.13,s.210.

[134]. İbn.Ebî Şeybe-Musannef c.13,s.210, Ahmed b.Hanbel-Ezzühd s.89.

[135]. ibn.Ebî Şeybe-Musannef c.13,s.210.

[136]. Ahmed b.Hanbel-Ezzühd s.89.

[137]. ibn.Ebî Şeybe-Musannef c.13,s.210, A.b.Hanbel-Ezzühd s.89.

[138]. Ahmed b.Hanbel-Ezzühd s.89.

[139]. ibn.Ebî Şeybe-Musannef c.13,s.210.

[140]. Ahmed b.Hanbel-Ezzühd s.91-92.

[141]. ibn.Ebî Şeybe-Musannef c.13,s.209, Ahmed b.Hanbel-Ezzühd s.88.

[142]. Ahmed b.Hanbel-Ezzühd s.106.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/185-190.

[143]. Taberî-Tarih C.1.S.252, Ibn.Esîr-Kâmil d.s.227.

[144]. Taberî-Tarih c.1,s.252.

[145]. Sâlebî-Arais s.307, ibn.Esir-Kâmil c.1,s.227.

[146]. Taberî-Tarih C.1.S.252, Sâlebî-Arais s.307.

[147]. Sâlebî-Arais s.307-308.

[148]. Taberî-Tarih c.1,s.252.

[149]. Sâlebî-Arais s.207-308.

[150]. Semhûdî-Vefâülvefâ c.2,s.484-485.

[151]. Taberî-Tarih c.1,s.252, Sâlebî-Arais s.308, ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.227.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/191-194.

[152]. Bakare: 251.

[153]. İsrâ: 55.

[154]. Mâide: 78-79.

[155]. Enbiyâ: 78-80.

[156]. Nemi: 15-16.

[157]. Sebe': 10-11

[158]. Ahd-i Atîk'in ikinci Samuel bahsinin 11. babında görülen ve değil bir Peygamberin, hattâ her hangi namuslu bir insanın bile tenezzül ve irtikâp etmeyeceği bir kötülüğü, Peygambere isnad eden -yâni hâşâ Dâvûd Aley-hisselâmın, israil oğulları gazilerinden Oriyanın, karısına göz dikip onunla temasta bulunması ve Oriyayı, tekrar tekrar savaşlara sokarak kendisinin öldürülmesini sağladıktan sonra, karısını alması gibi, Peygamberlik şanile asla bağdaşmayan bir israîliyata bazı tefsir ve tarihî kitaplarımızda yer verilmesi, ne büyük gaflet ve hatadır.

Hz.Ali; Dâvûd Aleyhisselâm kıssasını, kıssacıların rivayet ettikleri şekilde kabul ve nakl eden kimseye iki Hadd yâni yüz altmış sopa vuracağını söylemiştir. (Sâlebî-Arais s.281. Kurtubî-Tefsir c.15,s.185. Nesefî-Medarik c.3,s.38. Hâzin-Tefsir C.4.S.35, Beyzavî-Tefsir c.2,s.308, Ebüssuud-Tefsir c.7,s.222)

[159]. Secde âyetidir.

[160]. Sâd: 17-26.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/194-196.

[161]. ibn.Ebî Şeybe-Musannef c.13,s.204.

[162]. YâkutnTarih c.1,s.56.

[163]. Ahmed b.Hanbel-Müsned c.2,s.419 Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2,s.17 Heysemî-Mecmauzzevaid C.8.S.206-207.

[164]. Sâlebî-Arais s.292.

[165]. Ahmed b.Hanbel-Müsned c.2,s.419, Ebülfida-Elbidaye vennihaye C.2.S.17, Heysemî-Mecmauzzevaid c.8,s.207.

[166]. Ahmed b.Hanbel-Müsned c.2,s.419, Sâlebî-Arais s.292, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.228.

[167]. Ahmed b.Hanbel-Müsned c.2,s.419, Sâlebî-Arais s.292, ibn.Esîr-Kâmil C.1.S.228, Ebülfida-Elbidaye venniha-ye c.2,s.17, Heysemî-Mecmauzzevaid c.8,s.207.

[168]. Ahmed b.Hanbel-Müsned c.2,s.419, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2,s. 17, Heysemî-Mecmuazzevaid c.8,s.207

[169]. Ahmed b.Hanbel-Müsned c.2,s.419, Sâlebî-Arais s.292, ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.228, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2,s.17, Heysemî-Mecmauzzevaid c.8,s.207

[170]. Sâlebî-Arais s.292, ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.228

[171]. Ahmed b.Hanbel-Müsned c.2,s.419, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2,s.17, Heysemî-Mecmauzzevaid c.8,s.207.

[172]. Sâlebî Arais s.292.

[173]. Sâlebî-Arais s.292, ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.228.

[174]. Sâlebî-Arais s.292, ibn.Esîr-Kâmil C.1.S.228 .

[175]. İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.228.

[176]. Sâlebî-Arais s.292, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.228.

[177]. Sâlebî-Arais s.292.

[178]. Sâlebî-Arais s.292 İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.228.

[179]. Sâlebî-Arais s.292.

[180]. Sâlebî-Arais s.292 İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.228.

[181]. Sâlebî-Arais s.292.

[182]. Sâlebî-Arais s.292 İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.228.

[183]. Sâlebî-Arais s.292.

[184]. Sâlebî-Arais s.292 İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.228.

[185]. Sâlebî-Arais s.292.

[186]. Sâlebî-Arais s.292 İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.228.

[187]. Sâlebî-Arais s.292..

[188]. ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.228.

[189]. Sâlebî-Arais s.292.

[190]. Sâlebî-Arais s.292 ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.228.

[191]. Sâlebî-Arais s.292.

[192]. Sâlebî-Arais s.292 İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.228.

[193]. Sâlebî-Arais s.292.

[194]. ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.228.

[195]. Sâlebî-Arais s.292.

[196]. Sâlebî-Arais s.292 İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.228.

[197]. Hâkim-Müstedrek c.2,s.433, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2,s,17.

[198]. İbn.Sa'd-Tabaksat c.1,s.28-29, Taberî-Tarih c. 1,8.252, Hâkim-Müstedrek c.2,s.586, Sâlebî-Arais s.292, Deylemî-Firdevs c.3,s.269, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.228, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2,s.16, Heysemî-Mecmauzzevaid c.8,s.206.

[199]. Ahmed b.Hanbel-Müsned c.2,s.419, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2,s.17 Heysemî-Mecmauzzevaid c.8,s.207..

[200]. Sâlebî-Arais s.292 ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.228.

[201]. M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/197-199.

[202]. Beyhakî-Delâilünnübüvve c.1, s.282-283, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2, s.62-63.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/200-201.

SÜLEYMAN ALEYHİSSELÂM

Süleyman Aleyhisselamın Soyu:

Dâvûd b.İşa Aleyhisselâmın oğlu olan Süleyman Aleyhiselâmın da, soyu, Ye-hûza b.Yâkub, b.İshak, b.İbrahim Aleyhisselâmlara dayanır.[1]

Süleyman Aleyhisselâmın Şekil Ve Şemaili:

Süleyman Aleyhisselâm; uzun boylu[2]

Beyaz tenli,

İri vücudlu,

Nurlu[3] ve güzel[4] yüzlü[5],

Büyük gözlü[6],

Çok saçlı idi. [7]

Beyaz elbise giyerdi. [8]

Süleyman Aleyhisselâmın Kral Ve Peygamber Oluşu Ve Bazı Faziletleri:

Süleyman Aleyhisselâma; Babası Dâvûd Aleyhisselâmın vefatından sonra, krallıkla birlikte, Peygamberlik de, verildi. [9]

Başka bir deyişle:

Babasının Peygamberliğine, krallığına[10], Hikmetine ve İlmine[11] vâris oldu. [12]

Süleyman Aleyhisselâm; krallıkta ve Kadılıkta, Babasından üstündü. Babası ise, Allâha ibâdette, oğlundan daha ileride idi. [13]

Gerek Dâvûd ve gerek Süleyman Aleyhisselâmların krallıkları, Keyhusrev b.Syavş'ün asrında idi. [14]

Süleyman Aleyhisselâm, daha on bir yaşında bir çocuk olduğu halde[15], akıl ve ilmin çokluğundan dolayı, Babası, bir çok işlerinde[16] onunla istişarede bulunurdu. [17]

Bir gece, bir davar sahibi, davarını, üzüm bağı (ekin) yanında yayarken, davar, sahibinin haberi olmadan[18], girdiği üzüm bağındaki üzüm salkımlarını yemiş, ha-rab etmişti. [19]

Ertesi günü, sabahleyin, bağ (ekin) sahibi ile davar sahibi, Dâvûd Aleyhisselâ-mın huzuruna çıktılar.

Bağ (ekin) sahibi:

"Bu kişi, davarını, geceleyin boşlayıp bağımın (ekinimin) içine düşürdü. Bağımdan (ekinimden) hiç bir şey bırakmayıp hepsini yok etti!" dedi.

Dâvûd Aleyhisselâm da, davarların, bağ (ekin) sahibine verilmesine hükmetti[20]:

"Git! Davarlar, senindir!" dedi, davarları, bağ (ekin) sahibine verdi.

Bunlar; Dâvûd Aleyhisselâmın, o zaman, on bir yaşında bulunan oğlu Süleyman Aleyhisselâma rastladılar.

Süleyman Aleyhisselâm, onlara:

"Aranızda, nasıl hüküm verdi?" diye sordu.

Dâvûd Aleyhisselâmın verdiği hükmü, ona, haber verdiler. [21]

Süleyman Aleyhisselâm:

"Taraflar hakkında, bundan başkası, daha mülayim ve uygundu. [22]

İşinizi, ben, üzerime alsaydım, bundan başka türlü hüküm verirdim!" dedi.

Onun, bu sözünü, Dâvûd Aleyhisselâma haber verdiler.

Dâvûd Aleyhisselâm, Süleyman Aleyhisselâmı çağırıp ona:

"Sen, onlar arasında, bundan başka, nasıl hüküm verirdin? [23]

Peygamberlik ve Babalık hakkı için, daha mülayim ve uygun olanı, bana haber ver!" dedi. [24]

Süleyman Aleyhisselâm:

"Ey Allah'ın Peygamberi! Bu hususta, bundan başka, hüküm verilebilir." dedi.

Dâvûd Aleyhisselâm:

"Ne gibi?" diye sordu. [25]

Süleyman Aleyhisselâm:

"Davarları; kuzularından, yünlerinden -vesâir menfeatlarından- yararlanması için, bağ (ekin) sahibine teslim edersin!

Davar sahibi de, bağın (ekinin) eski mâmur haline gelinceye ve sahibine teslim edilinceye kadar, İslah ve imarına çalışır, sonra, davarları, sahibine iade eder!" dedi. [26]

Dâvûd Aleyhisselâm:

"Hüküm, senin verdiğin hükümdür!" dedi, ve buna göre, hüküm verdi. [27]

(Dâvûd Aleyhisselâmın devrinde) iki kadın, yanlarında kendilerinin iki oğlan çocukları bulunduğu halde, yolda giderlerken, kurt gelerek onlardan, birinin (büyük kadının) çocuğunu, hemen kapıp gider.

Bunun üzerine, (çocuğunu, kurt kapan büyük) kadın, eşi (küçük) kadına:

"Kurt, senin, çocuğunu, götürdü!" der.

Öbür kadın:

"Hayır! Kurt, senin çocuğunu, götürdü!" der.

Nihayet, bu iki kadın, muhakemelerini, Dâvûd Aleyhisselâma arz ederler.

O da, (kurtun kaptığı çocuğun, küçük kadına), sağ kalan çocuğun da, büyük kadına aid olduğuna hükmeder.

Bunlar, muhakemeden çıkıp Dâvûd Aleyhisselâmın oğlu Süleyman Aleyhisselâma giderler, Dâvûd Aleyhisselâmın verdiği hükmü haber verirler.

Süleyman Aleyhisselâm:

"Haydi, bana, bir bıçak getiriniz de, çocuğu, bunların arasında ikiye ayırayım!" deyince, küçük kadın:

"Aman, öyle yapma! Allah, sana rahmet etsin! Bu çocuk, o kadınındır!" der.

Bunun üzerine, Süleyman Aleyhisselâm, çocuğun, küçük kadına âid olduğuna hükmeder. [28]

Yüce Allah; Dâvûd Aleyhisselâma:

"Ey Dâvûd! Allah'ın, senden sonra, işe, Süleymanı memur kıldığını, kendisine beyan et!" diye Vahy edince, Dâvûd Aleyhisselâm:

"İlâhî! Bana lütufkâr olduğun gibi, Süleymana da, lutufkâr ol!" diye niyazda bulundu.

Yüce Allah; Dâvûd Aleyhisselâma:

"Süleymana de ki: o, bana, senin kul olduğu gibi, kul olsun da, ben de, ona, sana lutufkâr olduğum gibi, lutufkâr olayım!" diye vahy etti.

Dâvûd Aleyhisselâm, vefat ettiği zaman, Yüce Allah, Süleyman Aleyhisselâma: "Hacetini, benden dile!" diye Vahy buyurdu. Süleyman Aleyhisselâm:

"Benim kalbimi de, Babamın kalbi gibi, Sana karşı haşyet ve muhabbet taşır kılmanı dilerim!" diyerek niyazda bulundu.

Yüce Allah; onun kalbini, dilediği gibi, Allâha karşı haşyet ve muhabbet taşır kıld. [29]

Süleyman Aleyhisselâm; kral oluşundan, vefatına kadar, Yüce Allah'a karşı hu-şûundan dolayı, başını semâya kaldırmamıştır. [30] Son derece mütevazı (alçak gönüllü) idi. Miskîn (son derece fakir)lerin yanlarına varır, onlarla oturur: "Miskîn, miskînle oturur." derdi. [31]

Hurma yaprağından Zenbil örüp satar[32], elinin emeği ile geçinir[33], arpa ekmeği yerdi. [34]

Her ayın başında altı gün, ortasında üç gün, sonunda da, üç gün oruç tutardı. [35]

Süleyman Aleyhisselâm:

"Biz; yaşamanın, yumuşak olanını da, sert olanını da, denedik.

Onlardan, aşağı olanını, yeterli bulduk. [36]

İnsanlara verilmeyen şeyler, bize verildi. İnsanlara verilmeyen ilimler, bize verildi. Fakat, şu üç kelimeden: Öfke ve sükûnet halinde, Hilm (usluluk)den, Yoksulluk ve bolluk hâlinde, tutumluluktan,

Gizlide ve açıkta, Allah korkusundan daha üstün bir şey bulamadık!" demiştir. Süleyman Aleyhisselâmın, oğluna da:

"Ey oğulcuğum! Miskinlikle birlikte günah işlemek, ne kadar kötüdür! Hidâyetten sonra, dalâlete düşmek, ne kadar kötüdür! Kişinin, Rabb'ine ibadet edip dururken, ibâdeti bırakması ise, bundan daha kötüdür!" dediği de, rivayet edilir. [37]

Süleyman Aleyhisselâmın Kudüs'ü Ve Mescid-i Aksâ'yı Yaptırışı:

Mescid-i Aksa; Peygamberimiz Aleyhisselâmın, Mîrac gecesinde uğramış olduğu[38], İlya = Beytülmakdis Mescididir. [39]

Eshab-ı kiramdan Ebû Hüreyre, Mescid-i Aksâ'ya[40] İiya Mescidi veya Bey-tülmakdis Mescid'i[41]

Eshâb-ı kiramdan Ebû Saîd'ülhudrî de: Beytülmakdis Mescidi der[42]

Dâvûd Aleyhisselâm, vefat edeceği sırada, Beytülmakdis Mescidini tamamlamasını, Süleyman Aleyhisselâma vasiyyet etmişti. [43]

Süleyman Aleyhisselâm; Kudüs şehrinin çevresine, enli, uzun, beyaz taşlarla hisar yaptırdıktan sonra[44], Hükümdarlığının dördüncü yılında Beytülmakdis'in yapısına başladı[45] ki, bu, Yüce Allâhın; çevresini mübarek kıldığını bildirdiği Mescid-i Aksa idi. [46]

Eshab-ı kiramdan Ebû Zerr'ülgıfârî der ki:

(Yâ Resûlallâh! Yer yüzünde ilk kurulan Mescid, hangisidir?) diye sordum.

Resûlullah Aleyhisselâm:

(Mescid-i Haram'dır!) buyurdu.

(Sonra, hangisidir) diye sordum.

(Mescid-i Aksâ'dır!) buyurdu.

(Bunların arasında ne kadar zaman vardır?) diye sordum.

(Kırk yıldır?

Nerede namaz vakti gelirse, namazını, orada kıl! Orası da, bir mesciddir!) bu-yurdu." [47]

Bu Hadîs-i şerifin şerhinde, yetkili ilim adamları; ne İbrahim Aleyhisselâmın, Kabe'nin, ne de, Süleyman Aleyhisselâmın, Mescid-i Aksa'nın ilk yapıcısı olmadığı, ancak, nice asırlardan sonra, bunların, yenileyicileri oldukları, Hadîs-i şerif-de geçen kırk yıllık zamandan maksadın da, İbrahim Aleyhisselâm ile Mescid-i Aksa'nın yenileyicileri arasında bulunan Yâkub Aleyhisselâm arasında geçen zaman olduğu açıklanmıştır.

Filvaki,; Kabe, ilk defa Melekler tarafından yapıldığı, sonra, Âdem Aleyhisselâm, sonra, Âdem Aleyhisselâmın oğulları... en sonra da, İbrahim Aleyhisselâm tarafından yenilendiği gibi, Mescid-i Aksa'da, ilk defa Âdem Aleyhisselâm veya Melekler tarafından yapılmış, sonra, Sâm b.Nuh Aleyhisselâm, sonra, Yâkub, sonra, Dâvûd ve Süleyman Aleyhisselâmlar tarafından yenilenmiştir.[48]

Süleyman Aleyhisselâm; Mescid-i Aksa için, yerdeki mâdenlerden altun, gümüş ve yakut; denizden de, türlü inciler çıkarttırdı.

Sonra, ustalar hazırlattı.

Kestirdiği türlü taşları, ustalara yontturdu.[49]

Çam ve servi ağaçları getirtti. [50]

Ağaçlardan, biçilen tahtaları, sıra sıra dizdirdi.

Toplanan cevherleri, düzelttirdi ve süsletti. [51]

Mescid'in duvarlarını, beyaz, sarı ve yeşil taşlarla ördürdü,

Direğini, hâlis, billur taştan yaptırdı.

Tavanını, duvarlarını, inciler, yakutlarla, türlü kıymetli cevherlerle süsletti.

Mescid'in tabanına Fîrûzec (Safirus) denilen kıymetli taşlar döşetti.

O zaman, yer yüzünde, bu mâbedden daha süslüsü, daha güzeli ve parlağı yoktu.

Bu Mescid; gecenin karanlığını, dolunay gibi aydınlatırdı. [52]

İnsanlar, onun bir benzerini görmemişlerdi. [53]

Mûsâ Aleyhisselâmdan kalan Tâbût'ussekîne'yi de bu Beyt'ülmakdis'e koydurdu. [54]

Mescid'in köşelerinden bir köşesine de, Abanus bir Asa dikilmişti.

Bu Asa'ya, Peygamberlerin soyundan gelen çocuklardan birisi, dokunsa, ona, hiç bir zarar vermezdi.

Fakat, onlardan başkası, dokunsa, eli, yanardı. [55]

Süleyman Aleyhisselâm, Mescid'in yapı işinden boşaldığı zaman[56], Sahra'-nın üzerine bir kurban götürüp kesti ve:

"Ey Allâhım! Bana, bu mülk'ü saltanatı, Sen, bağışladın!

Üzerimdeki ihsan, Sendendir!

Sen, beni, yer yüzüne Halîfen yaptın!

Hamd, sana mahsustur.

Ey Allâhım! Bu Mescid'e giren kimse hakkında, benim, Senden dileğim şudur:

Buraya girip içinde halisane iki rekât namaz kılan kimse, anasından doğduğu gündeki gibi günahından çıkıp arınsın!

Buraya giren günahkâr, günahına tevbe etsin. Korkuya kapılanı, emniyete, güvenliğe kavuştur! Hasta olana, şifâ ver! Kıtlığa uğrayana,

bolluk ve zenginlik ihsan et!

Duamı kabul buyurup dileklerimi ihsan ettiğin zaman, Kurban'ımın kabulünü, onun alâmeti kıl!" diyerek düa etti.

Bunun üzerine, gökten bir ateş indi. Şarkla garp arasını kapladı. Sonra, boynunu uzatıp,kurbanı yüklenerek göğe yükseltti.

Süleyman Aleyhisselâm, bundan sonra, İsrail oğullarının bilginlerini, Me.ˆ'd-de topladı. Onlara, Mescid'in Allah için yapıldığını bildirdi. [57]

O günü de, Bayram edindi. [58]

Yeryüzünde, o günki Bayramdan daha büyük ve yemesi, içmesi, o günkünden daha bol bir Bayram edinilmemişti. Binlerce deve, sığır ve davar boğazlanmış[59] buna, on dört gün devam edilmişti. [60]

Süleyman Aleyhisselâm; Beytülmakdis'in, Mescid-i Aksa'nın yapımını tamamladıktan sonra, kendisi için de, bir Beyt (Mâbed) yapmıştı ki, bu da, Kamame kilisesi diye anılagelen ve Hıristiyanlarca Kuduste Ulu Kilise sayılan kilisedir. [61]

Mescid-İ Aksa Ve Sahranın Başlarına Gelenler:

Kudüs'ün, Buhtunnassar tarafından zabt ve tahribi sırasında Mescid-i Aksa da, yıkılmış, bir müddet sonra, Fars krallarından Behmen'in müsaadesiyle yeniden yapılan Beytülmakdis'i, Hirodos oğulları, Süleyman Aleyhisselâmın yaptığı şekilde ikmal etmişlerdi.

Fakat, Rum krallarından Titoş, onu, tekrar yıktırmış, yerine, ekin ektirmişti.

Rumların, Hıristiyanlığı kabullerinden sonra, Konstantin'in Annesi, Haç'ın gömüldüğü çöplükten Haçı çıkarttırarak, yerine, Kamame Kilisesi diye anılan Kiliseyi yaptırmış (ibn.Haidun-Tarih d,s.296-297), Yahudilerin Kıblesi olan Sahra'yı da, onların yaptıklarına ceza olmak üzere, süprüntülük yaptırmak suretiyle akıllarınca ÖC almak İStemİŞ[62], Sahra, Hz.Ömer'in, Kudüs'ü fethine kadar, böylece, süprüntülük ve çöplük olarak

kalmıştı.[63]

Hz.Ömer, Peygamberimiz Muhammed Aleyhisselâmın İsrâ gecesinde Beytül-makdis'e girmiş olduğu yerden girip Davud Aleyhisselâmın Mihrabında iki rekât Tahiyyetülmescid kıldı.

Ertesi günü, orada sabah namazını da, Müslümanlara kıldırdı.

Birinci rekâtta Sad sûresini okuyup secde etti, Müslümanlar da, kendisiyle birlikte secde ettiler.

İkinci rekâtta İsrâ (Benî İsrail) sûresini okudu.

Sonra, Sahra'ya vardı. Kâ'bul'ahbar'dan, onun yerini göstermesini istedi.

Kâ'b'ulahbar, arka tarafı işaret edince, Hz.Ömer: "Sen, Yahûdiye benzedin! Yahudiliğe özendin!" dedi.

Sonra, Sahra'dan, toprakları, Ridasının ve kaftanının etekleriyle taşımağa başladı. Müslümanlar da, kendisiyle birlikte böyle yaptılar.[64]

Sahra'nın üzeri, toprak ve süprüntülerden temizlenince, üzerine, Kır Mescidi tarzında bir Mescid yapıldı.

tmevi Vteüitelef möen» e^ıiö 'D.NDö.tiiTneiiK-, Nıescıtn Vıatam, \Şıesütw *«8ae>»s >»e Dımaşk Mescidi hakkında yaptığı gibi, duvarlarını yükseltmek ve sağlamlaştırmak suretiyle, onun da, imarına himmet edip adını hayırla andırdı.

Hicrî beşinci yüz yılda Müslümanların, Mısır, Şam ve Hicaz ülkelerindeki hâkimiyetlerinin zayıflamasından yararlanan Haçlılar, Şam taraflarıyla Kudüs'ü ellerine geçirince, Sahra Mescidini yıkıp yerine, büyük bir kilise yapmışlar[65], kubbesinin başına da, altundan, kocaman bir Haç takmışlardı.[66]

Kudüs, böylece, doksan iki yıl, Hıristiyanların elinde kaldı.[67]

Hicrî beşinci asrın sonlarına doğru, İslam Mücahidlerinden Salahaddin-i Eyyû-bî, Haçlılarla savaşa savaşa, Şam taraftarıyla Kudüs'ü, onların ellerinden kurtardı. [68]

Müslümanlar, Sahra kubbesinin üzerine çıkıp büyük altun Haçı sökerek yere düşürdükleri zaman, Hıristiyanların üzüntülerinden kopardıkları

çığlıklarla, Müslümanların sevinçlerinden getirdikleri Tekbirlerle yerler sarsıldı [69]

Mescid-i Aksa, içindeki Haçlardan, Çanlardan, Ruhbanlardan, dolaşan domuzlardan, içindeki, dışındaki bütün pisliklerden temizlendi. İslâm devrinde olduğu hale getirildi.

Mü'min ve Müslümanlar Mescid-i Aksâ'nın içine girdiler. Ezanlar, okundu. Kur'ân-ı Kerim tilâvet olundu. Yerlere sergiler serildi. Direklere kandiller asıldı.[70] Halebde yapılmış olan Kıymetli Minber de, getirilip yerleştirildi[71]

O güne kadar ziyaretçilere örtülü, kapalı bulundurulan Sahra da, önce, temiz su ile, sonra da, gül suyu ve miskle yıkanarak ziyaretçilerin gözleri önüne serildi.[72]

Salahaddin-i Eyyûbî, Hıristiyanların, Sahra üzerinde yaptıkları ve övündükleri büyük kiliseyi de, yıktırıp yerine, bugün mevcud olan Sahra Mescidini yaptırdı.[73]

İkinci cuma namazını da, Müslümanlarla birlikte orada kıldı.

Mescid-i Aksâ'nın imarı için hiç bir fedakârlıktan geri durmadı.[74]

Allah, ondan razı olsun![75]

Süleyman Aleyhisselâmın Saltanat Ve Fütuhatı:

Süleyman Aleyhisselâm; kendisinden başka hiç kimseye lâyık olmayan bir mülk ve saltanat vermesini, Rabb'ından dilemişti.

Yüce Allah, duasını kabul edip onu da, kendisine verdi.[76] İnsanları, cinleri, kuşları ve rüzgârı, ona, uysal kıldı. [77]

Meclisine gitmek üzre, evinden çıktığı zaman, kuşlar, onun başının üzerinden ayrılmazlar, Meclisine vardığı zaman da, insanlar ve cinler, kendisine kıyam eder, Serir'ine oturuncaya kadar, ayakta dururlardı. [78]

Çok savaşçı idi. Savaşmaktan, oturmağa vakit bulamazdı. [79]

Yer yüzünün ne tarafında bir kral bulunduğunu, işitse, hemen gidip onu, ye-ner ve kendisine, boyun eğdirirdi.

Savaşa çıkmak istediği zaman, askerlerine emreder, tahtadan bir ulaştırma Döşeği (Uçağı) yapılır[80], o tahta Döşeğin üzerine de, kendisinin tahta Serîr'i, yerleştirilirdi.

Savaş erleri, savaş araçlarını ve savaş hayvanlarını da, bindirdikten sonra, şiddetle esici rüzgâra emreder, rüzgâr da, bu tahta uçağın altına girip onu, yerden kaldırınca, Süleyman Aleyhisselâm, nereye gitmek isterse, kendilerini, oraya götürmesini, yumuşak ve mülayim esen yel'e, emrederdi.

O da, tahta uçağı götürürken, o kadar yumuşak eserdi ki, üzerinden geçip gittiği tarlanın ekinlerini bile kımıldatmazdı.

Sebe' sûresinin on ikinci âyetinde açıklandığı gibi, rüzgârın sabahı ve akşamı, birer aylık yoldu.'[81]

İbn.İshak (85-151 Hicrî), der ki:

"Bana, Dicle taraflarından bir konak yerinde konaklayan bir zat, orada, Süleyman Aleyhisselâmın Eshabından, ya bir cin, ya da, bir insan tarafından yazılmış bir yazı bulduğunu ve o yazıda:

"Biz, buraya konduk. Hiç bir şey bina etmedik. Amma, burayı, bina edilmiş bulduk.

Sabahleyin, Istahr'dan hareket etmiştik.

Biz, buradan da, inşâallah, akşamleyin kalkıp Şam'da geceleyeceğiz! demiştik." diye yazılı olduğunu, anlattı."[82]

Süleyman Aleyhisselâm, Şam'dan Irak'a kadar olan yerleri fethetti. Horasan'ı da, bu yerlere kattı. Belh şehrine indi. Orası, bundan önce kurulmuştu. Oradan dönüp Irak'a indi.

Keyhüsrev, Süleyman Aleyhisselâmın, Irak toprağına indiğini işitince korktu. Üzüntüsünden, zayıfladı. Çok geçmeden de, öldü.

Süleyman Aleyhisselâm, Iraktan, Merv'e ilerledi.

Sonra, Belh'a vardı.

Belh'dan, Türk beldelerine, ansızın baskın yaptı.

Oradan, Çin beldelerine geçti.

Sonra, doğudan, sağlayarak deniz sahili yoluyla Kındıhar'a geldi.

Oradan Keşker'e ilerledi.

Sonra, Şam'a döndü, ve Tedmür'e kavuştu. Orası, kendisinin vatan edindiği yer'di.[83]

Rüzgâr; Allah'ın emriyle, Süleyman Aleyhisselâmın, istediği yere gidiş ve gelişini sağlamakla kalmaz, aynı zamanda, herkesin konuştukları şeyleri de, ona, iletir, haber verirdi. [84]

Süleyman Aleyhisselâm, bir gün, rüzgâra binerek bir ekincinin üzerinden geçip giderken, ekinci başını kaldırdı. Ona, baktı, ve:

"Dâvûd Hanedanına büyük bir mülk ve saltanat verilmiştir!" dedi.

Rüzgâr, onun, bu sözünü, Süleyman Aleyhisselâmın kulağına eriştirince, Süleyman Aleyhisselâm, yere indi ve ekincinin yanına vardı. Ona:

"Ben, senin söylediğin sözü işittim ve senin yanına, ancak, güc yetiremeyece-ğin şeyi temenni etme! demek için indim.

Allah'ın, senden kabul edeceği bir tek teşbih, Dâvûd Hanedanına verilen şeylerden daha hayırlıdır!" dedi.

Bunun üzerine, ekinci, Süleyman Aleyhisselâma:

"Sen, benim üzüntümü giderdiğin gibi, Allah da, senin üzüntünü, gidersin!" dedi. [85]

Süleyman Aleyhisselâm; ordusu ile, Karınca vadisine geldikleri zaman, bir karınca:

"Ey karıncalar! Yuvalarınıza, giriniz!

Sakın, Süleyman ve ordusu, sizi -bilmeyerek- kırmasın!" demişti.

Süleyman Aleyhisselâm, onun bu sözünden, gülercesine gülümsedi de,

"Ey Rabb'im! Bana ve ana ve babama lütfettiğin nimetine şükretmemi ve (geri kalan ömrüm içinde) Senin razı olacağın iyi (işler) yapmamı, bana ilham et!

Rahmetinle beni de, (Cennette) Salih kullarının arasına idhal et!" dedi. [86]

Rivayete göre: Süleyman Aleyhisselâm, karıncanın söylediğini, işittince, üzerine, indi ve:

"Onu, bana getiriniz!" dedi.

Getirdiler.

Süleyman Aleyhisselâm, ona:

"Sen, ne için karıncaları, sakındırdın?

Benim, zâlim olduğumu mu işittiniz?

Yoksa, benim, adaletli bir Peygamber olduğumu mu bilemediniz?

Ne için onlara:

"Sizi, Süleyman ve ordusu kırmasın! dedin?" diye sordu.

Karınca:

"Ey Allah'ın Peygamberi! Sen, benim sözümdeki (Onlar, bilmeden) kaydını işitmedin mi?

Bununla beraber, benim, can kırma sözümden maksadım, ancak, kalblerin kırılması idi.

Senin bir şey vermeni temenni edip fitneye düşmekten, sana bakmakla meşgul olup Allah'ı Teşbih etmekten geri kalmaktan korktum!" dedi.

Süleyman Aleyhisselâm:

"Bana, öğüt ver!" dedi.

Karınca:

"Babana, Dâvûd isminin ne için konulduğunu, biliyor musun?" diye sordu.

Süleyman Aleyhisselâm:

"Hayır! Bilmiyorum!" dedi.

Karınca:

"O, kalb yarasını, tedavi etsin diye verildi!" dedi.

"Sana, Süleyman isminin ne için konulduğunu, biliyor musun?" diye sordu.

Karınca:

"Göğsüne selâmet verilinceye kadar dayanasın ve Baban Davud'a erişmeye müstehak olasın diye verilmiştir!" dedi.

Sonra da:

"Yüce Allah'ın, sana, rüzgârı, ne için uysal kıldığını, biliyor musun?" diye sordu.

Süleyman Aleyhisselâm:

"Hayır! Bilmiyorum!" dedi.

Karınca:

"Dünyanın tümünün, esen, gelip geçen bir Yel'den ibaret bulunduğunu sana haber vermek için!" dedi.

Süleyman Aleyhisselâm, karıncanın sözlerine hayrette kalarak gülercesine gülümsedi ve Nemi sûresinin on dokuzuncu âyetinde açıklanan duasını tekrarladı.[87]

Süleyman Aleyhisselâm, halkı, yağmur duasına çıkarmıştı.

Orada bir karınca kafasının üzerine yatıp ayaklarını, semaya kaldırmış ve:

"Ey Allâhım! Ben, Senin yaratıklarından bir yaratık'ım.

Sen, bizi, yağmurunla sulasan da, Sen, bizi, kuraklıktan helak etsen de, biz,

Senin rızkından müstağnî değiliz!" diyordu. Bunun üzerine, Süleyman Aleyhisselâm; halka:

"Geri dönünüz! Siz, sizden başkasının düasıyla yağmura kavuşturuldunuz!" dedi. [88]

Ölüm Meleği, bir gün, Süleyman Aleyhisselâmın yanına girip yanında oturanlardan, bir adama, uzun uzun bakmış durmuştu.

Ölüm Meleği çıkıp gittiği zaman, adam, Süleyman Aleyhisselâma:

"Kim bu?" diye sordu.

Süleyman Aleyhisselâm:

"Ölüm Meleğidir!" dedi.

Adam:

"Onun, bana, bakışı, sanki, beni öldürmek istiyor gibiydi!" dedi.

Süleyman Aleyhisselâm ona:

"Peki, şimdi, benim, sana ne yapmamı istiyorsun?" diye sordu.

Adam:

"Beni, rüzgâra bindirmeni ve Hindistana bıraktırmanı, istiyorum!" dedi.

Süleyman Aleyhisselâm, rüzgârı çağırdı. Adamı, onun üzerine bindirip Hindistana bıraktırdı.

Bundan sonra, Ölüm Meleği, Süleyman Aleyhisselâmın yanına geldi. Süleyman Aleyhisselâm, ona:

"Sen, yanımda oturanlardan, bir adama, niçin uzun uzun bakmıştın?" diye sordu. Ölüm Meleği:

"Ben, onun ruhunu, Hindistan'da almakla emrolunduğum halde, kendisinin, senin yanında bulunuşuna hayret etmiştim." dedi.[89]

Süleyman Aleyhisselâmın Hacca Gidişi, Sebe' Kraliçesini Müslüman Ve Mağ-Rib Beldelerini Fethedişi:

Süleyman Aleyhisselâm; İlya = Kudüs Mescid'inin yapımından boşaldıktan sonra, Tihâme yolunu tuttu.

Allah'ın Beyt-i Haramını, Tavaf etti ve ona, örtü örttürdü. Onun yanında kurban kestirdi.

Orada, yedi gün oturduktan sonra, San'â'ya ilerledi. Sebe' kraliçesinin Müslüman olmasını sağladı.

Şam'a, döndü.

Mağrib beldelerine, Endelüs, Tanca, Franca, Ifrikıye ve Ken'an b.Ham, b.Nûh Aleyhisselâm oğullarının beldelerinden olan taraflarına hâkim olan Zorba kralı yenip kendisini, bir olan Allah'a imana ve putları bırakmağa davet etti. Küfründe, direnince, öldürdü. [90]

Kur'ân-ı Kerimin Süleyman Aleyhisselâm Hakkındaki Açıklaması:

"Süleyman'a da, rüzgârı, (Müsahhar kıldık)ki, sabahı bir ayflık yol), akşamı, bir ay(lık yol)du.

Erimiş bakır mâdenini, ona, sel gibi akıttık.

Onun önünde -Rabbinin izniyle- iş gören bazı cinler de, vardı.

İçlerinden, kim bizim emrimizden ayrılıp saparsa, ona, çılgın azabdan tattınrdık.

O, kalelerden, heykellerden, büyük havuzlar gibi çanaklardan, sabit sabit kazanlardan, ne dilerse, kendisine yaparlardı.

Ey Dâvûd Hanedanı! Siz, (Allah'a) şükür için çalıştınız!

Kullarımdan (hakkıyle) şükreden, azdır. [91]

"Andoisun ki: biz, Dâvûd'a ve Süleyman'a i\im vermişizdir.

(Bundan dolayı) onlar:

"Bizi, Mü'min kullarının bir çoğundan üstün kılan Allah'a hamd olsun!" dediler.

Süleyman, Davud'a, mirasçı oldu.

(Süleyman):

"Ey insanlar! Bize, kuşların dili öğretildi.

Bize, her şeyden verildi.

Şüphesiz ki: bu, apaçık bir üstünlüğün ta kendisidir!" dedi.

Süleyman'ın, cinlerden, insanlardan, kuşlardan orduları toplandı.

İşte, bütün bunlar, (onun tarafından) zabt ve idare ediliyorlardı.

Hattâ, Karınca vadisi üzerine geldikleri zaman (dişi) bir karınca:

"Ey Karıncalar! Yuvalarınıza giriniz!

Sakın, Süleyman ve ordusu -kendileri, bilmeyerek- sizi kırmasın!" dedi.

(Süleyman) onun bu sözünden gülercesine gülümsedi de:

"Ey Rabb'im Bana ve Ana ve Babama lütfettiğin nimetine şükr etmemi ve (geride kalan ömrüm içinde) Senin razı olacağın iyi (işler) yapmamı, bana, ilham et!

Rahmetinle beni de (Cennette) sâlih kulların arasına idhal et!" dedi.

(Süleyman) kuşları araştırıp:

"Hüdhüd'ü, neye görmüyorum?

Yoksa, gaiblerden mi (oldu)?

Onu, her halde çetin bir azaba uğratacağım!

Yâhud, onu, mutlaka, kestireceğim, ya da, bana, açık ve kat'îbir Burhan getirir!" dedi.

Derken, (Hüdhüd) çok geçmeden geldi:

"Ben, senin muttali' olmadığın bir (hakîkat)a vâkıf oldum: Sebe'den, Sana, çok doğru (ve mühim) bir haber getirdim.

Hakikat, orada, bir kadını, onlara hükümdarlık eder buldum.

Kendisine, her şey verilmiştir.

Onun, bir de, çok büyük bir Taht'ı var.

(Gerek) onu, (gerek) kavmini, Allah'ı bırakıp güneşe secde ediyorlarken buldum (gördüm).

Şeytan, onların yaptıklarını, süslemiş te, kendilerini yoldan alıkoymuş (saptırmış) Onun için, onlar doğru yola giremiyorlar.

(Bunu) göklerdeki ve yerdeki her gizliyi (meydana) çıkaran, (kalblerinde)ne gizliyorlar, ne açıklayorlarsa, (hepsini) bilen Allâha secde etmesinler diye (yapıyorlar)

Allah, O'dur ki, O, büyük Arş'in Sahibi olan ve O, kendisinden başka hiç bir İlâh bulunmayandır." dedi.

(Süleyman):

"Bakalım doğru mu söyledin, yoksa, yalancılardan mı oldun?

Şu mektubumu götür, onu, kendilerine bırak!

Sonra, onlardan biraz çekil de, bak, neye dönecekler (Ne cevap verecekler?) dedi.

(Sebe' kıraliçesi):

"Ey İleri gelenler! Hakikat, bana, çok şerefli bir mektup bırakıldı ki, o, Süleyman-dandır ve o, hakfkatan, Rahman ve Rahfm olan Allâhın adiyle.

Bana karşı, baş kaldırmayınız!

Müslümanlar olarak bana geliniz!" diye (yazılmıştır)

Ey ileri gelenler! Bana, (bu) işim hakkında bir rey veriniz!

Siz, huzurumda bulununcaya kadar, ben, hiç bir işte kat'î(bir hüküm sahibi) olamadım. " dedi.

"Biz, güc, kuvvet sahihleri, çetin savaş erbabıyız. Emir, sana âiddir.

Bak, sen, ne emredeceksin." elediler. (Kraliçe):

Şüphesiz ki: hükümdarlar, bir memlekete girdikleri zaman, orasını, perişan ederler.

Halkından, şerefli olanları, hor ve hakir kılarlar. Bunlar da, böyle yapacaklardır.

Ben, onlara, bir hediye göndereyim, de, Elçiler, ne (cevap) ile dönecek bakayım?" dedi.

Bunun üzerine, vaktâ ki, (o gönderilen heyet) Süleymana geldi.

(Süleyman):

"Siz, bana, mal ile yardım mı ediyorsunuz!?

İşte, Allah'ın, bana verdiği (nimetler ki, onlar) size verdiğinden daha çok hayırlıdır.

Belki, siz, hediyenizle böbürlenirsiniz.

(Ey elçi heyet başkanı!) dön onlara!

And olsun ki önüne geçemeyecekleri ordularla onlara gelir, onları, hor ve hakir oldukları halde, oradan çıkarırım!" dedi.

(Süleyman, kendi maiyetindekilere de) ey ileri gelenler! Onun (Belkısin) Tahtını, kendilerinin, bana, Müslüman olarak gelmelerinden önce, hanginiz bana, getirir?" dedi.

Cinden bir İfrit:

"Sen, Makamından kalkmadan, ben, onu, sana getiririm!

Ben, buna karşı, her halde, güvenilecek bir güce mâlikim!" dedi.

Nezdinde Kitabdan bir ilim bulunan (Âsaf b.Berhıya):

"Ben, gözün, sana dönmeden (gözünü yumup açmadan) önce, onu, sana getiririm!" dedi.

Vaktâ ki (Süleyman), onu (Tahtı) yanında durur bir halde gördü: "Bu, Rabbımın fazi (ve lutf'undan)dır.

Şükür mü edeceğim, yoksa, nankörlük mü edeceğim, beni, imtihan ettiği içindir (bu).

Kim şükr ederse, kendi yararınadır, kim de, nankörlük ederse, şüphe yok ki Rab-bım (onun şükründen) tamamen müstağnidir.

(Hem O) Hakkıyle kerem sahibidir." dedi.

(Süleyman):

"Onun Tahtını, bilinmez bir şekle getiriniz.

bakalım (tanımaya) muvaffak olacak mı, yoksa, muvaffak olamayacaklardan mı olacak?" dedi.

Artık (Belkıs) gelince, ona: "Senin Taht'ın böyle mi idi?" denildi. (Belkıs):

"Sanki, bu, odur!

Ondan önce de, bize ilim verilmişti, ve biz, Müslüman olmuştuk! dedi. (Hayır!) Onun, Allah'ı bırakıp tapmakta devam ettiği şey, kendisinin İslâmiyeti)ne mani olmuştu.

Hakıkatta, o kâfirler gürûhundandı.

Ona:

"Köşk'e, gir!" denildi.

(Belkıs) onu, görünce, derin bir su sandı.

İki ayağını aç(ıp sıva)dı.

(Süleyman):

"O, hakîkatan, sırçadan yapılmış, düzeltilmiş (ve şeffaf) bir açıklıktır." dedi.

(Belkıs)

"Ey Rabb'ım! Hakikat, ben, kendime yazık etmişim.

Süleyman'ın maiyetinde, âlemlerin Rabb'ı olan Allâha teslim oldum (Müslüman oldum) dedi. [92]

Süleyman Aleyhisselâmın Vefatı:

Süleyman Aleyhisselâm; ibâdet için [93], bazan bir yıl, iki yıl,

Bazan bir ay, iki ay,

Bazan da, bundan daha az veya çok müddet, Beytülmakdis'te tek başına kalırdı.

Kendisinin yeyeceği, içeceği de, oraya götürülürdü.

Vefatıyle neticelenen son defaki kalışında da, yiyeceği, içeceği götürülüp yanına konulmuştu. [94]

Süleyman Aleyhisselâm, böyle yalnız başına kalmayı âdet edindiği Beytülmakdis'te namaz kılarken[95], hiç bir gün olmazdı ki, sabaha çıksın da, orada, bir ağaç bitmemiş olsun! [96]

Başka bir deyişle: hiç bir namaz kılmazdı ki, önünde, bitmiş bir ağaç bulunmasın. [97]

Süleyman Aleyhisselâm, namazgahında, namaza durduğu zaman[98], önünde bitmiş olan ağacı görünc[99], yanına varır[100], ona:

"Senin ismin nedir?" diye sorar, ağaç ta:

"İsmim şöyle! şöyle!" derdi.

Süleyman Aleyhisselâm, ona:

"Sen, ne şey içinsin?" diye sorar,

Oda:

"Şunun, şunun için!" derdi. [101]

Kesilecek bir ağaçsa, Süleyman Aleyhisselâm, emreder, o ağaç, kesilirdi. [102]

Eğer, o ağaç, dikilmek için, bitmişse[103], onun üzerine:

"Filan yere, şöyle şöyle dikilecektir!" diye yazılı[104] dikilirdi. [105]

Eğer, biten ağaç, deva için, bitmiş olur[106]:

"Şu derde, şu derde deva için, bittim!" derse[107], onun üzerine:

"Şu derde, şu derde devadır!" diye[108] yazılır[109] ve onun için gereği, yapılırdı. [110]

İşte, Tıb fennindeki nebatla tedavî, bunun üzerine kurulmuştur[111]

Süleyman Aleyhisselâm, bir gün, namaz kıldığı sırada, önünde bir ağacın bitmiş olduğunu, gördü. [112] Ona:

"Senin ismin nedir?" diye sordu.[113] Ağaç:

"Harrub![114] Harnub! [115] Harnûbe! [116] Ben, Harrûbe'yim!" dedi. [117]

Süleyman Aleyhisselâm, ona:

"Sen, ne şey içinsin?" diye sordu.

Ağaç:

Ben, şu Mescidi harabetmek için'im! dedi. [118]

Süleyman Aleyhisselâm:

"Ben, sağ iken, Allah, bu Mescidi, harap etmeyecektir!

Demek, benim ölümüm ve Beytülmakdis'in harap oluşu, senin yüzündendir hâ!" dedi ve hemen, onu söktü. [119] Kendisine aid bahçeye dikti. [120]

Süleyman Aleyhisselâm; dayanmak için, Harrûbe ağacından, kendisine bir Asa yontturdu. [121]

Süleyman Aleyhisselâm, bir gün, Ölüm Meleğine:

"Benim ruhumu, almak istediğin zaman, bana, bildir!" demişti.

Ölüm Meleği:

"Ben, bunu, senden daha iyi biliyor değilim!

Bu bilgi; ancak, bana bırakılacak ve içinde, ölecek kimsenin ismi anılacak yazıda bulunur. [122]

İçinde isimler bulunan kitab ise, bana, ancak, Arş'ın altında olduğum zaman bırakılırdır." dedi. [123]

Süleyman Aleyhisselâm, Ölüm Meleğine:

"Öyle ise, sana, benim hakkımda emir verildiği zaman, bana, bildir!" dedi. [124]

Nihayet, bir gün, Ölüm Meleği gelip:

"Ey Süleyman! Senin hakkında, bana emir verilmiş bulunuyor!

Senin, azıcık bir vaktin kaldı!" dedi.

Süleyman Aleyhisselâm, sabahleyin, köşküne girdi. Kapıları, kilitlemelerini emr ve halkı, yanına girmekten men etti.

Sonra, eline Asasını alıp koltuğunun altına yerleştirdi, ve ayakta ona dayanarak ülkesine doğru bakınca, güzel yüzlü, üzerinde beyaz elbise

bulunan bir genç adam gördü.

Genç adam, köşkün bir tarafından, kendisinin yanına giriverdi.

"Esselâmü aleyke yâ Süleyman!" diyerek selâm verdi.

Süleyman Aleyhisselâm:

"Ve aleykesselâm!

Sen, benim iznim olmadan, bu köşke nasıl girdin?!

Ben, herkesi, buraya girmekten men etmiştim.

Kapıcılar, Perdedarlar, seni, men etmedi mi?

Sen, benim iznim olmadan, köşküme girdiğin zaman, benden, korkmadın mı?" dedi.

Genç adam:

"Ben, o kimseyim ki: bana, ne Perdedarlar, ne Kapıcılar mâni olabilirdir, ne de, ben, krallardan korkarım!

Hem ben, bu köşke, izinsiz girmiş de, değilim!" dedi.

Süleyman Aleyhisselâm:

"Senin buraya girmene kim izin verdi?" diye sordu.

Genç adam:

"Rabb'ım!" dedi.

Süleyman Aleyhisselâm, onun Ölüm Meleği olduğunu, anlayınca, ürperdi.

"Demek, sen, Ölüm Meleğisin!" dedi.

Ölüm Meleği:

"Evet!" dedi.

Süleyman Aleyhisselâm:

"Ne için geldin?" diye sordu.

Ölüm Meleği:

"Senin ruhunu kabz edeceğim!" dedi.

Süleyman Aleyhisselâm:

Ey Ölüm meleği! Ben, bu gün, adamlarımı, yanıma toplayıp onlardan, beni, neşelendirmelerini ve bana, tasa verecek bir şey işittirmemelerini istemiştim!" dedi.

Ölüm Meleği:

"Ey Süleyman! Sen, ancak, seni neşelendirecek, içinde sana tasa verici bir şey bulunmayan bir günü yaşamak istiyorsun!

Halbuki, böyle bir gün, dünyada yaratılmamıştır.

Rabbının hükmüne razı ol!

Çünki, bu, reddine asla çâre olmayacak bir hükümdür!" dedi.

Süleyman Aleyhisselâm:

"Öyle ise, emrolunduğun gibi, vazifeni, yerine getir!" dedi.

Bunun üzerine, Ölüm Meleği; Süleyman Aleyhisselâmın ruhunu, kendisi ayakta, Asasına dayanmış olduğu halde, kabz etti. [125]

O zaman, Süleyman Aleyhisselâm, elli küsur yaşında[126], elli iki yaşında[127] veya elli üç yaşında idi. [128]

Ona ve gönderilen bütün Peygamberlere selâm olsun!

Süleyman Aleyhisselâmın vefat ettiğini, cinler, şeytanlar, bir yıl anlayamadılar.

Süleyman Aleyhisselâmın dayandığı Asayı, ağaç kurdunun, içinden yeyip zayıflattığı ve Süleyman Aleyhisselâm, yere yıkıldığı zaman, cinler ve şeytanlar, onun vefat ettiğini anladılar. [129]

Bu husus Kur'ân-ı kerimde şöyle açıklanır:

"Sonra, biz, ona ölüm hükmünü infaz edince (dayandığı) Asasını, yemekte olan ağaç kurdundan başka bir şey, bunun ölümünü, onlara göstermedi.

Bu suretle yere kapanıp yıkıldığı zaman, besbelli oldu ki, eğer, cinler, gaybı bilmiş olsalardı, öyle horlayıcı bir azab (meşakkatli işler) içinde kalıp durmazlardı. [130]

Süleyman Aleyhisselâmın Kabri:

Rivayete göre: Süleyman Aleyhisselâm, Babası Dâvûd Aleyhisselâmın kabrinin yanına gömülmüştür. [131]

---

[1]. ibn.Sa'd-Tabakat c.1,s.55.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/205.

[2]. ibn.Asâkir-Tarih C.6.S.253.

[3]. Taberî-Tarih c.1,s.253, Sâiebî-Arais s.293. ibn.Asâkir-Tarih c.6,s.257, ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.229.

[4]. ibn.Asâkir-Tarih C.6.S.229.

[5]. Taberî-Tarih c.1,s.253, Sâlebî-Arais s.293, ibn.Asâkir-Tarih c.6,s.257. ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.229.

[6]. ibn.Asâkir-Tarih c.6,s.257.

[7]. Taberî-Tarih c.!,s.253, Sâlebî-Arais s.293, ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.229.

[8]. Taberî c.1,s.253, Salebi s.293, ibn.Asâkir c.6,s.257, İbn.Esîr c.1,s.229.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/205.

[9]. Taberî-Tarih c.1,s.252.

[10]. Sâlebî-Arais s.292, ibn.Esîr-Kâmil C.1.S.228, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2,s.18.

[11]. Sâlebî-Arais s.292, ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.228.

[12]. Sâlebî-Arais s.292, ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.228, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2,s.18.

[13]. Sâlebî-Arais s.292.

[14]. Dîneverî-El'ahbar s.20.

[15]. Sâlebî-Arais s.289, Nesefî-Medarik c.3,s.85.

[16]. Sâlebî-Arais s.293.

[17]. Sâlebî-Arais s.293, İbn.Asâkir-Tarih c.6,s.253, ibn.Esîr-Kâmil C.1.S.229.

[18]. Sâlebî-Arais s.289.

[19]. Taberî-Tarih c.1,s.253, Hâkim-Müstedrek c.2,s.588, Sâlebî-Arais s.289, İbn.Asâkir-Tarih C.6.S.254, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.229, Ebülfida-Tefsir c.3,s.186.

[20]. Taberî-Tarih c.1 ,s.253, Hâkim-Müstedrek C.2.S.588, Sâlebî-Arais s.289, ibn.Esîr-Kâmil c.1 ,s.228, Ebülfida-Tefsir c.3,s.186..

[21]. Sâlebî-Arais s.289.

[22]. Sâlebî-Arais s.290, Nesefî-Medarik c.3,s.85.

[23]. Sâlebi-Arais s.289-290, Ebülfida-Tefsir c.3,s.186.

[24]. Sâlebî-Arais s.290

[25]. Taberî-Tarih c.1,s.253, Hâkim-Müstedrek c.2,s.588, İbn.Asâkir-Tarih c.6,s.254

[26]. Taberî-Tarih c.1,s.253, Hâkim-Müstedrek c.2,s.588, Sâlebî-Arais s.288-289, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.229, Nesefî-Medarik c.3,s.85, Ebülfida-Tefsir c.3,s.85.

[27]. Sâlebî-Arais s.290, Nesefî-Medarik c.3,s.85.

[28]. Ahmed b.Hanbel-Müsned C.2.S.322, 340, Buharî-Sahih c.4,s. 136-137, Nesaî-Sünen c.8,s.235-236, Ebülfida-Tefsir C.3.S.187.

[29]. İbn.Asâkir-Tarih C.6.S.257.

[30]. İbn.Ebî Şeybe-Musannef C.13.S.206.

[31]. Sâlebî-Arais s.293.

[32]. Ahmed b.Hanbel-Ezzühd s.115, İbn.Asâkir-Tarih c.2,s.361.

[33]. ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.230.

[34]. Ahmed b.Hanbel-Ezzühd s.115.

[35]. Hâkim-Müstedrek c.2,s.596.

[36]. İbn.Ebî Şeybe-Musannef c.13,s.205, Ahmed b.Hanbel-Ezzühd s.51, Ebû Nuaym-Hilyetülevliya c.4,s.118, İbn.Asâkir-Tarih c.6,s.271.

[37]. Ahmed b.Hanbel-Ezzühd s.51-53.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/205-209.

[38]. isra: 1

[39]. İbn.ishak-Kitabülmübteda velmeb'as c.),s.274

[40]. Müslim-Sahih c.2,s.1014

[41]. Ahmed b.Hanbel-Müsned c.6,s.7 , Müslim-Sahih c.2,s.1015

[42]. Ahmed b.Hanbel-Müsned c.3,s.45,53

[43]. Taberî-Tarih c.1,s.252, Sâlebî-Arais s.308, ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.228

[44]. Salebi-Arais s.308, ibn.Esir Kâmil c.1,s.228

[45]. Salebi-Arais s.328, Muhiddin b.Arabi-Muhadara c.1,s.134, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2,s.32

[46]. Mes'udî-Murucuzzeheb c.1,s.57, Sâlebî-Arais s.308

[47]. Ahmed b.Hanbel-Müsned c.5,s.150, Buharî-Sahih c.4,s.117, Müslim-Sahih c.1,s.370, İbn.Mace-Sünen c.1,s.248, Nesai-Sünen c.2,s.32

[48]. ibn.Hacer-Fethuibârî c.6,s.290-291.

[49]. Sâiebî-Arais s.308.

[50]. Yâkubî-Tarih c.1,s.58.

[51]. Sâlebî-Arais s.308-309.

[52]. Sâlebî-Arais s.310.

[53]. Dîneverî-El'ahbar s.21.

[54]. Yâkubî-Tarih c.1,s.58.

[55]. Sâlebî-Arais s.310.

[56]. Sâlebî-Arais s.328, Muhyiddin b.Arabî-Muhâdaratülebrar c 1 s 134.

[57]. Sâlebî-Arais s.310

[58]. Yâkubî-Tarih c.1,s.56, Sâlebî-Arais s.310

[59]. Sâlebî-Arais s.310

[60]. Yâkubî-Tarih c.ı,s.58.

[61]. Mes'ûdî-Murucuzzeheb c.1,s.57-58..

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/209-212.

[62]. Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.7,s.56, İbn.Haldun-Tarih c.1,s.297.

[63]. İbn.Haldun-Tarih c.1,s.297.

[64]. Ebülfida-Elbidaye vennihayec.7,s.55-56.

[65]. İbn.Haldun- c.ı!s.297.

[66]. İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.551.

[67]. Ebülfida-Elbidaye vennihaye c,12,s.323.

[68]. İbn.Haldun-Tarih c.1,s.297.

[69]. ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.551.

[70]. Ebüifida-Eibidayevennihayec.i2,s.324-325.

[71]. İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.551-552, Ebülfida-Elbidaye c.12,s.326

[72]. Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.12,s.324.

[73]. İbn.Haldun-Tarih c.1,s.297.

[74]. ibn.Esîr-Kâmil C.1.S.552.

[75]. M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/212-213.

[76]. Sâd: 35, Taberî-Tarih c.1,s.252, Sâlebî-arais s.293, ibn.Esîr-kâmil c.1,s.229.

[77]. Taberî-Tarih c.1,s.252 , İbn.Asâkir-Tarih c.6,s.257, İbn.Esîr-kâmil c.1,s.229.

[78]. Taberî-Tarih c.1,s.253, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.229.

[79]. Taberî-Tarih C.1.S.253.

[80]. Taberî-Tarih c.1,s.253, Sâlebî-Arais s.293, İbn.Esîr-Kâmil C.1.S.230.

[81]. Yâni sabahtan, gün, yarılanıncaya kadar bir aylık, gün, yarılandıktan, geceye kadar da, bir aylık ki, bir günde, iki aylık yol alınırdı. (Taberî-Tefsir c.22,s.68-69)

[82]. Taberî-Tarih c.1,s.253, Sâlebî-Arais s.293.

[83]. Dîneverî-El'ahbar s.20.

[84]. Taberî-Tarih c.1,s.253, Sâlebî-Arais s.294, ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.230.

[85]. Ahmed b.Hanbel-Ezzühd s.51, Sâlebî-Arais s.293.

[86]. Nemi: 18-19.

[87]. Sâlebî-Arais s.297.

[88]. jbn.Ebî Şeybe-Musannef c.13, s.207, Ebû Nuaym-Hilyalülevliya c.3,s.101.

[89]. İbn.Ebî Şeybe-Musannef c.13, s.205-206, Ahmed b.Hanbel-Ezzühd s.53, Ebû Nuaym c.4,s.118

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/213-217.

[90]. Dîneverî-El'ahbar s.21-22.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/217-218.

[91]. Sebe': 12-13.

[92]. Nemi: 15-44.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/218-221.

[93]. ibn.Esîr-Kâmil C.1.S.243.

[94]. Taberî-Tarih c.1,s.261, Sâlebî-Arais s.326, ibn.Esîr-Kâmil C.1.S.243, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2,s.31.

[95]. ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.242.

[96]. Taberî-Tarih c.1,s.261, Sâlebî-Arais s.326, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2,s.31.

[97]. İbn.Asâkir-Tarih C.6.S.272.

[98]. Heysemî-Mecmauzzevaid c.8,s.207.

[99]. Sâlebî-Arais s.327, Deylemî-Elfirdevs c.3,s.271, ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.242, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2,s.31, Heysemî-Mecmauzzevaid c.8,s.207.

[100]. Taberî-Tarih c.1,s.261, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2,s.31.

[101]. Taberî-Tarih c.1,s.261, Sâlebî-Arais s.326, İbn.Asakir-Tarih c.6,s.272, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.242, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2,s.31, Heysemî-Mecmauzzevaid c.8,s.207.

[102]. Taberî-Tarih c.1,s.261, Sâlebî-Arais s.326.

[103]. Taberî-Tarih c.1,s.261, Sâlebî-Arais s.326, Deylemî-Elfirdevs c.3,s.271, ibn.Asâkir-Tarih c.6,s.273, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.242 Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2,s.31, Heysemî-Mecmauzzevaid c.8,s.207

[104]. Sâlebî-Arais s.326.

[105]. Taberî-Tarih c.1,s.261, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.242, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2,s.31, Heysemî-Mecmauzzevaid C.8.S.207.

[106]. Taberî-Tarih c.1,s.261, Sâlebî-Arais s.326, İbn.Asâkir-Tarih c.6,s.272, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.242, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2,s.31, Heysemî-Mecmauzzevaid c-8,s.207.

[107]. Taberî-Tarih c.1,s.261, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2,s,31.

[108]. Sâlebî-Arais s.326.

[109]. Salebi s.326, ibn.Asakir c.6,5.273, ibn.Esîr s.242, Heysemî C.8.S.207.

[110]. Taberî-Tarih c.1,s.261, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2,s.31.

[111]. İbn.Asakir-Tarih c.6,s.273

[112]. Sâlebî-Arais s.326-327, İbn.Asakir-Tarih c.6,s.272, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.242, Muhyiddin b.Arabî-Muhâdaratülebrar c.1,s.13S, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2,s.30, Heysemî-Mecmauzzevaid c.8,s.207.

[113]. Taberî-Tarih c.1,s.261, Sâlebî-Arais s.327, ibn.Asâkir-Tarih c.6,s.272, ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.242, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2,s.30, Heysemî-Mecmauzzevaid c.8,s.207.

[114]. İbn.Asâkir-Tarih c.6,s.272, Muhyiddin b.Arabî-Muhâdara c.1,s.135, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2,s.30.

[115]. Heysemî-Mecmauzzevaid c.8,s.207.

[116]. Sâlebî-Arais s.327.

[117]. Taberî-Tarih c.1,s.26l, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2,s.31.

[118]. Taberî-Tarih c.1,s.261, Sâlebî-Arais s.327, ibn.Asakir-Tarih c.6,s.272, ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.242, Muhyiddin b.Arabî-Muhâdara c.1,s.135, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2,s.30, Heysemî-Mecmauzzevaid c.8,s.207

[119]. Taberî-Tarih c.1,s.261, Sâlebî-Arais s.327, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.242, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2,s.3l

[120]. Taberî-Tarih c.1,s.261, Sâlebî-Arais s.327, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2,s.31

[121]. İbn.Asâkir-Tarih c.6,s.272, Muhyiddin b.Arabî-Muhâdaratülebrarc.1,s.135, Heysemî-Mecmauzzevaid c.8,s.208.

[122]. Sâlebî-Arais s.327, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2,s.31.

[123]. İbn.Ebî Şeybe-Musannef c.13,s.203, Ahmed b.Hanbel-Ezzühd s.53, Ebû Nuaym-Hilyetülevliya c.4,s.118,

İbn.Asâkir-Tarih c.6,s.271.

[124]. Sâlebî-Arais s.327, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2,s.32..

[125]. Sâlebî-Arais s.327.

[126]. Taberî-Tarih c.1,s.262, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2,s.32.

[127]. Mes'ûdî-Murucuzzehebc.1,s.58, Muhyiddin b.Arabî-muhâdaratülebrar c.1,s.135, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2,s.32.

[128]. Sâlebi-Arais s.328, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.244.

[129]. Taberî-Tarih c.1,s.262, Sâlebî-Arais s.328, ibn.Asâkir-Tarih c.6,s.272, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.243, Muhyiddin

b.Arabî-Muhâdara c.1,s.135, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2,s.32, Heysemî-Mecmauzzevaid c.8,s.208

[130]. Sebe': 14.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/221-225.

[131]. Yâkubî-Tarih c.1,s.60, ibn.Haldun-Tarih c.2,ks.1,s.99.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/225.

LUKMAN ALEYHİSSELÂM

Lukman Aleyhisselâmın Soyu, Yurdu Ve Mesleği:

Lukman b.Sâran[1] veya Anka[2] veya Bâran[3], b.Mürîd, b.Savun[4] veya Sedun[5]

Lukman Aleyhisselâm; Dâvûd Aleyhisselâmın devrinde yaşamıştır. [6] Kendisi; Mısır Nub kabilesine mensubtu. [7] Medyen ve Eyke halkındandı. [8]

İsrail oğullarından bir adamı[9] kölesi iken, onun tarafından âzâd edilmiş ve kendisine ayrıca mal da, verilmişti. [10]

Lukman Aleyhisselâm, terzi idi. [11]

Kendisinin, Marangoz olduğu da, rivayet edilir. [12]

Lukman Aleyhisselâmın Şekil Ve Şemaili:

Lukman Aleyhisselâm:

Kısa boylu,

Yassı ve çökük burunlu[13],

Simsiyah tenli,

Kalın dudaklı[14],

Enli[15] ve yarık ayaklı idi. [16]

Siyah tenli bir zat gelip Saîd b.Müseyyeb'e; teninin siyah oluşunun hükmünü sormuştu.

Saîd b.Müseyyeb, ona:

"Sen, siyah tenlisin diye üzülme!

Çünki, insanların hayırlılarından, üç siyah tenli: Bilal, Ömer b.Hattâbın âzadlısı Mihca' ve Mısır siyahlarından kalın dudaklı Lukman Hakîm de siyah tenli idi!" demiştir. [17]

Lukman Aleyhisselâma:

"Senin yüzün, ne için çok çirkindir?" denilince; Lukman Aleyhisselâm:

"Sen, nakşı veya nakş edeni, onunla, ayıplayabilir misin?!" demiştir. [18]

Lukman Aleyhisselâmın Bazı Faziletleri:

Yüce Allah tarafından, Lukman Aleyhisselâma Hikmet verilmişti. [19] Hikmet: Din'de Fıkıh, akıl ve sözde isabet demektir. [20]

Lukman Aleyhisselâm; Nübüvvet'le[21] veya krallıkla[22], Hikmet arasında muhayyer kılınmış, o da, Hikmet'i, tercih etmiştir. [23]

Lukman Aleyhisselâm; Dâvûd Aleyhisselâma, ilmiyle[24], Hikmetiyle Vezirlik ederdi. Oda:

"Ne mutlu sana ey Lukman! Sana, Hikmet verilmiş ve senden, belâ, geri çevi-rilmiştir!" derdi. [25]

Bilgin insanların[26] ittifaka yakın[27] çoğunluğunun[28] görüşüne göre: Lukman Aleyhisselâm, Peygamber[29] ve Vahy'e mazhar olmamıştır[30] amma, Allâ-hın, Salih bir kulu idi. [31]

Kendisi, çok düşünen[32], keskin[33] ve iyi görüşlü'[34], çok susan[35] bir kuldu. [36]

O, Allah'ı, sevmiş, Allah da, onu, sevmiş ve kendisine Hikmet ihsan etmişti. [37]

Vehb b.Münebbih:

"Lukman'ın Hikmetlerinden on bin bap kadar okudum.

İnsanlar, onun sözlerinden daha güzel söz işitmemişlerdi.

Sonra, baktım ve gördüm ki: insanlar, onun sözlerini, kendi sözlerine katıyorlar, hutbe ve risalelerinde, ondan, yararlanıyorlardı." demiştir, [38]

Lukman Aleyhisselâm; Beytülmakdis yakınındaki Remle şehrinde oturur, yanına gelenlere va'z eder, hikmetli sözler söylerdi. [39]

Yüce Allah; Lukman Hakîmi, Hikmetiyle yükselttiği, onun da, yanında toplanan halk'a, hikmetli sözler söylediği sırada, tanıdığı bir adam, ona:

"Sen, filan yerde çobanlık etmiş olan siyah köle, Nuhas oğullarının kölesi Lukman değil misin?!

Nihayet, sen, davar çobanı siyahsın!?" dedi.

Lukman Aleyhisselâm:

"Evet!" dedi.

Adam:

"Sende gördüğüm şu hal, sana, nasıl ve nereden geldi?!" diye sordu.

Lukman Aleyhisselâm:

"Doğru sözlü olmak, emâneti, yerine vermek, Mâlâyâni'yi terk etmekle!" dedi.

Diğer rivayete göre: Lukman Aleyhisselâm:

"Evet! Siyah tenliliğim, açıktır" dedi ve

"Benim işlerimden, seni, şaşırtan nedir?" diye sordu.

Adam:

"Halk, senin döşeğine oturuyor! Senin kapının önünü buruyor! Senin sözlerini dinleyip kabul ediyor!?" dedi.

Lukman Aleyhisselâm:

"Ey kardeşimin oğlu! Sana, söyleyeceğim şeyleri, yaparsan, sen de, öyle olursun" dedi. Adam: "Nedir onlar?" diye sordu.

Lukman Aleyhisselâm:

"Ben, gözümü, yumarım.

Dilimi, tutarım.

İhtirasımı, önlerim.

Edep yerimi, korurum.

Kıyamımı (namazımı) uzatırım.

Verdiğim sözü, yerine getiririm.

Konuğumu, ağırlarım.

Komşumu, korurum.

Mâla yânimi (Boş ve yararsız söz ve işlerle uğraşımı) bırakırım.

İşte, bunlar, beni gördüğün gibi yaptı." dedi.[40]

Lukman Aleyhisselâm, köleliği sırasında, Efendisine, kölelerinin, en yük olmayanı, en problemsizi idi.

Efendisi, onu; kendisine aid bostana, öteki arkadaşlarıyla birlikte, bostandaki meyvadan, bir şeyler getirsinler diye göndermişti.

Topladıkları meyvaları, öteki köleler, yediler.

Yanlarında hiç bir şey bulunmaksızın, Efendilerinin yanına geldiler ve suçlarını, Lukman Aleyhisselâmın üzerine attılar.

Lukman Aleyhisselâm, Efendisine:

"İki yüzlü kişi, Allah katında, emîn olamaz!

Sen, bana da, onların hepsine de, kusmak için, su, içir! Sonra da, bizi, koştur!" dedi.

Efendi, böyle yapınca, ötekiler, yedikleri meyvayı, kusuşmağa başladılar! Lukman Aleyhisselâm ise, yalnız, içtiği suyu, kustu.

Efendi, Lukman Aleyhisselâmın doğru, olduğunu, ötekilerin yalan söylediklerini, anladı.

Lukman Aleyhisselâmın Hekimlikteki bilgisi ise:

Tuvalete girip orada oturuşunu, uzatan Efendisine:

"Tuvalette çok oturmaktan, ciğer ağrır, basur meydana gelir, hararet, başa kadar yükselir.

Orada, hafifçe, otur ve kalk!" diyerek seslenmesinde görülmüş, Efendisi, tuvaletten çıkınca, onun, bu sözünü, tuvaletin kapısına yazmıştır.[41]

Lukman Aleyhisselâma, Efendisi:

"Benim için, bir koyun boğazla!" demiş, Lukman Aleyhisselâm da, boğazlamıştı.

Efendisi:

"Onun içindeki en iyi olan iki küçük parçasını çıkarıp bana, getir!" dedi.

Lukman Aleyhisselâm, koyunun dilini ve kalbini çıkarıp getirdi. [42]

Efendisi:

"Bu koyun etinin içinde, bunlardan daha iyi olan parçası yok mu? diye sordu.

Lukman Aleyhisselâm:

"Hayır!" dedi.

Efendisi, susacağı kadar sustuktan sonra[43]

"Benim için, bir koyun daha boğazla!" dedi.

Lukman Aleyhisselâm da boğazladı.

Efendisi:

"Onun içinde, en işe yaramaz ve en kötü olan iki küçük parçasını, çıkar, at!" dedi.

Lukman Aleyhisselâm, yine, dilini ve kalbini, çıkarıp attı. Bunun üzerine, Efendisi, Lukman Aleyhisselâma:

"Ben, sana, koyunun içindeki en iyi olan iki küçük parçasını, çıkarıp getirmeni, emretmiştim.

Bana, dil ile kalbi getirmiştin.

Sonra, sana, onun içindeki en işe yaramaz ve en kötü olan iki küçük parçasını da, çıkarıp atmanı, emretmiştim. [44]

Sen, yine, dili ve kalbi çıkarıp attın!?" dedi. [45]

Lukman Aleyhisselâm:

"İyi olduğu zaman, bu ikisinden daha iyi ve güzel olan bir şey yoktur!

İşe yaramaz ve kötü olduğu zaman da, bu ikisinden daha işe yaramaz ve kötü olan bir şey yoktur!" dedi. [46]

Lukman Aleyhisselâma:

"İnsanların, en şerlisi, hangisidir?" diye sorulmuştu.

Lukman Aleyhisselâm:

"Kendisini, halkın, kötü görmesine aldırış etmeyendir!" dedi. [47]

Lukman Aleyhisselâm, çok düşünür, keskin görüşlü bir zattı. [48]

Gündüzleri, hiç uyumazdı.

Hiç kimse, onun, ne tükürdüğünü, ne abdest bozduğunu, ne yıkandığını, ne abes bir şey konuştuğunu, ne de, güldüğünü görmemiştir.

Hikmet gereği olmadıkça, sözünü, tekrarlamazdı. [49] Lukman Aleyhisselâm, oğluna: "Ey oğulcuğum! Suskunluk üzerinde hiç pişman olma! Konuşmak, gümüşten ise, susmak, altındandır!" [50]

"Ey oğulcuğum! Ben, konuşma üzerinde pişmanlık duymuşum, fakat suskunluk üzerinde hiç pişmanlık duymamışımdır." [51]

"Oğulcuğum! Yemeğin en nefîs, tatlı olanını, ye! Döşeğin ise, en çiğnenmiş, yassılanmış olanı üzerinde uyu!" [52]

"Ey oğulcuğum! Oruç tut! Şehvetini, keser.

Seni, namazdan alıkoyacak şekilde oruç tutma.

Çünkü, namaz, Allah katında, oruçtan daha büyüktür." [53]

"Ey oğulcuğum! Âlimlerle otur. Onların dizlerinin dibinden ayrılma!

Çünki, Allah, yeri, göğün yağmuru ile dirilttiği gibi, kalbleri de, Hikmet nuru ile diriltir."'[54]

"Ey oğulcuğum! Tevbe'yi. geciktirme. Çünkü, ölüm, ansızın gelir!" derdi. [55]

Lukman Aleyhisselâmın Vefatı:

Lukman Aleyhisselâm; Beytülmakdis yakınındaki Remle şehrinde vefat etti. [56] Mescid ile çarşı arasındaki yere gömüldü. [57] Selâm olsun ona![58]

Kur'ân-I Kerimin Lukman Aleyhisselâm Hakkındaki Açıklaması:

"And olsun ki: biz, Lukman'a, Allah'a şükret! diye(rek) Hikmet verdik.

Kim, şükrederse, ancak, kendi yararı için şükreder.

Kim de, nankörlük ederse, hiç şüphe yok ki, Allah, Ganiydir (Müstağnidir.)

Her hamd'e, O, lâyıktır.

Hani, Lukman, oğluna -o, ona öğüt verirken- (şöyle) demişti:

Oğulcağızım! Allah'a, ortak koşma!

Çünkü, şirk, büyük bir zulümdür, haksızlıktır. [59]

"Oğulcağızım! Hakikat, (yaptığın iyilik veya kötülük), bir hardal tanesi kadar da, olsa, bir kaya içinde, veya göklerde, yahud yerin içinde (gizlenmiş) de, olsa, Allah, onu, getirir (meydana çıkarır ve hesabını görür.)

Çünkü, Allah, Latîf'dir, hakkıyle haberdardır. Oğulcağızım! Namazını, dosdoğru kıl! İyiliği, emret! Kötülükten, vaz geçirmeye çalış! Sana, (Bu emir ve nehiy yüzünden) isabet edecek her şeye katlan! Çünkü, bunlar, kati surette farz kılınan umurdandır. İnsanlardan (kibirlenip) yüzünü, çevirme. Yer yüzünde şımarık yürüme!

Çünkü, Allah, her kibir taslayanı, kendini, beğenip övüneni, sevmez. Yürüyüşünde, mutedil ol! Sesini, alçalt.

Seslerin en çirkini, eşeklerin, anırışıdır!" [60]

---

[1]. ibn.Kuteybe-Maarif s.25, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2,s.123.

[2]. Mes'ûdî-Murucuzzeheb c.1,s.57, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2,s.123.

[3]. Muhyiiddin b.Arabî-Muhâdaratülebrar c.1,s.139.

[4]. Mes'ûdî-Murucuzzeheb c.1,s.57.

[5]. Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2,s.123.

[6]. ibn.Kuteybe-Maarif s.25, Mes'ûdî-Muruc c.1,s.57, İbn.Arabî-Muhâdara 139.

[7]. Mes'ûdî-Muruc. c.1,s.57, Sâlebî-Arais s.348, Ebülfida c.2,s.124.

[8]. Mes'ûdî-Muruc. c.1,s,57, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2,s.123.

[9]. Kayn b.Cisr'in (Mes'ûdî-Muruc. c.1,s.57).

[10]. ibn.Kuteybe-Maarif s.25.

[11]. Ahmed b.Hanbel-Ezzühd s.64, İbn.Kuteybe-Maarif s.25, Sâlebî-Arais s.348, M.b.Arabî-Muhâdara c.1,s.139, Ebülfida-Elbidaye venihaye c.2,s.127.

[12]. ibn.Ebî Şeybe-Musannef c.13,s.214, Ahmed b.Hanbel-Ezzühd s.64, Taberî-Tefsir c.21,s.68, Sâlebî-Arais s.350, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2,s.124,127.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/229.

[13]. Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.1,s.124.

[14]. İbn.Ebî Şeybe-Musannef c.13,s.213, A.b.Hanbel-Ezzühd s.64, Ebülfida s.124

[15]. Ahmed b.Hanbel-Ezzühd s.64, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2,s.124.

[16]. İbn.Ebî Şeybe-Musannef c.13,s.213, A.b.Hanbel-Ezzühd s.64, Sâlebî-Arais s.348, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2,s.124.

[17]. Taberî-Tefsir c.21,s.67, Sâlebî-Arais s.348, Ebülfida-Elbidaye c.2,s.124.

[18]. Sâlebî-Arais s.350.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/229-230.

[19]. Lukman: 12.

[20]. Ahmed b.Hanbel-Ezzühd s.64, Taberî-Tefsir c.21,s.67, Sâlebî-Arais s.348, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2,s.127.

[21]. Sâlebî-Arais s.349, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2,s.129.

[22]. Hakîmüttirmizî-Nevadirül'usûl s.112, Sâlebî-Arais s.349, ibn.Asâkir-Tarih c.5,s.192.

[23]. Hâkimüttirmizî-Nevadir s.112, Sâlebî-Arais s.349, ibn.Asakir-Tarih c.5,s.192, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2,s.129.

[24]. Hâkimüttirmizî-Nevadir s. 112, ibn.Asâkir-Tarih c.5,s.192.

[25]. Hakimüttirmizi-Nevadirül'usûl s.112, Sâlebî-Arais s.349, ibn.Asâkir-Tarih c.5,s.192, Mir Hâvend-Ravzatussafa Terceme s.333

[26]. Sâlebî-Arais s.349.

[27]. İbn.Kuteybe-Maarif s.25.

[28]. Sâlebî-Arais s.349.

[29]. İbn.Kuteybe-Maarif s.25.

[30]. Ibn.Kuteybe-Maarif s.25, Taberî-Tefsir c.21,s.67, Sâlebî-Arais s.349, Deylemî-Elfirdevs c.3,s.450, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2,s.129.

[31].Taberî-Tefsir c.21,s.67, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2,s.129.

[32]. Taberî-Tefsir c.21,s.67, Deylemî-Elfirdevs c.3,s.450.

[33]. Hakîmüttirmizî-Nevadirül'usûl s.112, Sâlebî-Arais s.349, Deylemî-Elfirdevs c.3,s.450.

[34]. Deylemî-Elfirdevs c.3,s.450.

[35]. Hakîmüttirmizî-Nevadirürusûl s.112, Deylemî-Elfirdevs c.3,s.450.

[36]. Hakîmüttirmizî-Nevadirül'usûl s.112.

[37]. Hakîmüttirmizî-Nevadir. s.112, Sâlebî-Arais s.349, Deylemî-Elfirdevs c.3,s.450.

[38]. ibn. Kuteybe-Marif s.25.

[39]. ibn.iyas-Bedâyiüzzühûr s.169.

[40]. Sâiebî-Arais s.350, Ebüifida-Eibidaye vennihâye c.2,s.124.

[41]. Sâlebî-Arais s.349.

[42]. İbn.Ebî Şeybe-Musannef c.13,s.214, Ahmed b.Hanbel-Ezzühd s.65, Taberî-Tefsir c.21 ,s.68, Sâlebî-Arais s.350, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2,s. 127.

[43]. İbn.Ebî Şeybe-Musannef c.13,s.214, Ahmed b.Hanbel-Ezzühd s.64, Sâlebî-Arais s.350 Ebülfida-Elbidaye vennihaye C.2.S.127.

[44]. İbn.Ebî Şeybe-Musannef c.13,s.214, Ahmed b.Hanbel-Ezzühd s.65, Taberî-Tefsir c.21 ,s.68, Sâlebî-Arais s 350 Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2,s.127.

[45]. İbn.Ebî Şeybe-Musannef c.13,s.214, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2,s.127.

[46]. İbn.Ebî Şeybe-Musannef c.13,s.214, Ahmed b.Hanbel-Ezzühd s.65, Taberî-Tefsir c.21,s.68, Salebî-Arais s.350, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2,s.127.

[47]. Ahmed b.Hanbel-Ezzühd s.65, Sâlebî-Arais s.350, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2,s,128 Ahmed b.Hanbel-Ezzühd s.65, Sâlebî-Arais s.350, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2,s,128.

[48]. Deylemi-Elfirdevs c.3,s.450.

[49]. Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2,s.124.

[50]. Ahmed b.Hanbel-Ezzühd s.65, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2,s.128.

[51]. ibn. Kuteybe-Uyunülahbar c.2,s.192.

[52]. İbn.Kuteybe-Uyunülahbar c.3,s.245.

[53]. Sâlebî-Arais s.350.

[54]. Mâlik-Muvatta' c.2,s.1002, Ahmed b.Hanbel-Ezzühd s.133.

[55]. Gazâli-ihyâu Ulûmiddin c.4,s.15-16.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/230-234.

[56]. İbn.lyas-Bedâyiuzzühur s.169, Mîr-Hâvend-Ravzatussafa Terceme s.332.

[57]. İbn.iyas-Bedâyizzühur s.169.

[58]. M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/235.

[59]. Lukman: 12-13.

[60]. Lukman: 16-19.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/235.

ŞA'YA ALEYHİSSELÂM

Saya Aleyhisselâmın Soyu:

Şâ'yâ b.Emus[1] veya Emsıya'dır. [2]

İsrail Oğullarının Musa Aleyhisselâmdan Sonraki Durum Ve Tutumları Şâ'yâ Aleyhisselâmın Peygamberliği:

Mûsâ Aleyhisselâmdan sonra, İsrail oğullarının başına bir hükümdar geçtikçe, Yüce Allah, ona, doğru yolu gösterecek bir Peygamber gönderirdi. [3]

Peygamber, kral ile Yüce Allah arasında vâsıta olur[4], dilediğini ona, Vah-yederdi. [5]

İsrail oğullarına, yeni bir Kitap ta, inmezdi. [6]

Onlar için, Tevrat Şeriatından başka Şeriat da, olmazdı. [7]

Ancak, Tevrat'a ve Tevratın içindeki hükümlere uymakla emrolunurlar; mâsi-yetten nehiy, tâattan bıraktıkları şeyleri yapmağa davet edilirlerdi. [8]

Zekeriyyâ,Yahya ve İsâ Aleyhisselâmların Peygamber olarak gönderilişlerinden önce[9]; Sıddîka diye anılan hükümdar, İsrail oğullarının başına geçtiği za-man[10], Yüce Allah, Şâ'yâ b.Emsıya Aleyhisselâmı, Peygamber olarak göndermişti, [11]ki, o, İsâ Aleyhisselâmla Muhammed Aleyhisselâmı[12]:

"Merkebe binecek olanı ve ondan sonra da, deve'nin sahibini, size müjdelerim!" diyerek[13] müjdelemiş[14] Muhammed Aleyhisselâmı, tavsif ve tarif de, etmişti. [15]

İsrail oğulları, bütün işlerinde, Şâ'yâ Aleyhisselâmın emir ve nehiylerine göre hareket eder, onu, dinler, ona, boyun eğerlerken[16]', kral Sıddîkanın hükümdarlığının sonuna doğru[17], içlerinde yaramaz işler[18]', bid'atlar çoğalmağ[19]', büyümeğe başlayınca'[20]; Yüce Allah, Babil kiralı Senharib (Sencarib)i[21], altı yüz bin Bayraklı[22], Meydanları dolduran[23] ordularının başına geçirip[24] İsrail oğullarının üzerine saldı. [25]

Babil kralı, gelip[26] Beytülmakdis'e[27]', Beytülmakdis'in karşısına[28], Beytül-makdis Meydanına[29] konduğu'[30] ve Beytülmakdisi, kuşattığı zaman[31], halk, [32] büyük ve şiddetli'[33] bir korkuya düştü[34]

Hemen, Yüce Allah'a tevbe ettiler ve döndüler.

Allah da, onların tevbelerini kabul edip düşmanlarının üzerine Taun (Veba) hastalığını musallat kıldı. [35]

Kral Senharib ile yanındaki beş kişi dışında hepsi[36] ölü olarak sabaha çıktılar. [37]

Hükümdarla[38] İsrail oğulları, ölenlerin ordugâhına gidip buldukları her şeyi ga-nîmet olarak aldılar. [39]

İsrail oğullarının hükümdarı, Bâbil hükümdarı Senharib'in ölüsünü arattı ise de, ölüler arasında bulunamadı.

Onu, arayıp bulmaları için hemen adamlar saldı.

Arayıcılar; Sanharib ile içlerinde, Buhtunnassar'ın da bulunduğu Yazıcılarından beş kişiyi[40], bir mağaranın içinde[41] yakalayıp ellerini bağladılar.

Onları, hükümdarlarının huzuruna götürdüler.

Hükümdar, onları, görünce, Allah'a şükür için secdeye kapandı.

Uzun müddet, secdede kaldıktan sonra[42] Senharib'e:

"Ey Senharib! [43] Rabbimiz, [44] sana[45], size, gördün mü ne yaptı? [46]

Bizim ve sizin haberimiz yok iken, o, sizi, kuvvet ve kudretiyle öldürmedi mi?' dedi.

Senharib:

Ben, daha beldelerimden çıkmadan önce[47], bana, Rabbinizin, size yardım ettiği[48], İlâhî rahmetiyle, hep rahmet eylemiş olduğu[49] haberi gelmişti. [50]

Fakat, ben, buna, kulak asmamış[51], doğru yol göstericiye itaat etmemiştim. Beni, şakavete, yaramazlığa düşüren, ancak, benim aklımın azlığı oldu.

Keşke, söz dinleseydim veya akıl etseydim de, sizinle savaşmağa kalkma-saydım!

Fakat, şakavet ve yaramazlık, bana ve benim yanımda bulunanlara galebe çaldı" dedi.

İsrail oğullarının hükümdarı:

"Rabbül'izzet olan Allah'a hamd olsun ki, size karşı, dilediği şeyle bize yetti.

Rabbimiz, seni ve senin yanında olanları, sana ikram olsun diye sağ bırakmadı.

Seni ve yanındakileri, sağ bırakması, ancak, dünyada kötülükleriniz, ve yaramazlıklarınız, Âhirette de, azabınız artsın içindir.

Rabbimizin[52], size ve sizin yanınızdakilere[53] yaptığını gördüğünüz şeyleri, gerinizdekilere haber vermeniz içindir[54]

Sizden sonra gelecek olanları, korkutmanız içindir. Böyle olmasaydı, sizi de, sağ bırakmazdı. [55]

Senin kanın ve senin yanındaki kimselerin kanları, Allah katında maymunların kanından daha değersizdir!" dedikten sonra, boyunlarına zincir geçirilerek yetmiş gün Beytülmakdis civarında dolaştırılmalarını, Muhafız kumandanına emretti.

Onlardan, her birinin, her gün için, yiyeceği ikişer arpa ekmeğinden ibaretti.

Senharib, İsrail oğulları hükümdarına:

"Öldürmek, bize yaptığın şeyden, daha hayırlıdır! [56]

İstediğin şeyi, yap!" dedi. [57]

Bunun üzerine, hükümdar, onların, öldürülmek üzere, zindana götürülmelerini, emretti.

Yüce Allah, Şâ'yâ Aleyhisselâma:

"İsrail oğullarının hükümdarına söyle: Gerilerindekileri, Allah'ın azâbıyla korkutmaları için, Senharib ile yanındakileri, salsın.

Onlara, ikramda bulunsun.

Beldelerine ulaşıncaya kadar da, kendilerini, hayvan üzerinde taşıtsın diye vahyetti.

Şâ'yâ Aleyhisselâm, bunu, hemen hükümdara tebliğ etti.

O da, İlâhî emri, yerine getirdi.

Senharib ile yanındakiler, Babil'e varıncaya kadar, gittiler.

Babil'e vardıkları zaman, halkı, toplayıp ordularını, Allah'ın, nasıl yok ettiğini, onlara, haber verdiler.

Senharib'in Kâhin ve Sihirbazları:

"Ey Bâbil kralı! Biz, sana; İsrail oğullarının Rabbinin haberini de, Peygamberinin haberini de, Allah'ın, onların Peygamberine neler Vahy ettiğini de, anlatmıştık.

Fakat, sen, bize itaat etmedin.

İsrail oğulları, Rablerinin yardımına mazhar olduklarından dolayı, hiç kimsenin boyun eğdiremeyeceği bir ümmettir!" dediler. Senharib, yedi yıl daha yaşadıktan sonra öldü.

Rivayete göre: Senharib'den önce de, Bâbil hükümdarlarından Lifer de, yanında amcasının oğlu ve kâtibi Buhtunnassar olduğu halde, Beytülmakdis üzerine yürümüş ise de, Yüce Allah, onların üzerlerine bir rüzgâr salarak askerlerini yok etmiş, kralla kâtibi, kaçıp kurtulmuştu.

Bu kral, oğlu tarafından öldürülmüş, o da, Sahibinin öldürülmesine kızan Buh-tunnassar tarafından öldürülmüştür. [58]

Şâ'yâ Aleyhisselâmın Şehîd Edilişi:

Yüce Allah; İsrail oğulları hükümdarı Sıddîka'nın ruhunu kabzettiği zaman, İsrail oğullarının işleri, bozuldu, altüst oldu. [59]

Hükümdarlık işinde kıskançlığa[60], hattâ, birbirlerini, öldürmeğe kalktılar. İçlerinde, azgınlık ve fesad başgösterdi. [61] Bir takım bid'atlar da, ihdas ettiler. [62] Bid'atları[63], serleri[64], çoğaldı. [65] Allah'ın Kitabını, bir tarafa attılar. [66]

Peygamberleri Şâ'yâ, yanlarında bulunduğu halde, ona, başvurmazlar, onun sözlerini ve öğütlerini kabul etmezlerdi.

İsrail oğulları, böyle olunca, Yüce Allah, Şâ'yâ Aleyhisselâma: "Kavminin içinde ayağa kalk! Diline vahyedeceğim!" buyurdu.

Şâ'yâ Aleyhisselâm, konuşmağa kalkınca, Yüce Allah, onun dilini vahy ile ko-nuşturdu. [67]

Şâ'yâ Aleyhisselâm, İsrail oğullarına va'z etti. Öğütler verdi.

Allah'ı, hatırlattı. [68]

Tekzib ve muhalefet edecek olurlarsa, azaba uğrayacaklarını söyledi. [69]

Allah'ın, İsrail oğullarına olan sayısız nimetlerini sayıp döktü.

Halden hale değişerek perişan olacaklarını, hatırlatıp onları, korkuttu.

Konuşmasını bitirdiği zaman, İsrail oğulları, öldürmek için[70], onun üzerine, yürüdüler.

Şâ'yâ Aleyhisselâm; onların aralarından sıyrılıp kaçtı. Karşılaştığı ağaç, kendisi için, yarılınca, ağacın içine girdi. Eteğinin ucu, dışarıda kaldı.

İsrail oğulları, bunu, görünce, ağacı, ortasından testere ile biçmeğe başladılar.

Ağacı biçtikleri, kestikleri zaman, ağacın ortasında bulunan Şâ'yâ Aleyhisse-lâmı da, biçtiler, kestiler![71] Şehîd ettiler. [72]

İnnâ lillâhi ve innâ ileyhi râciûn= Bizler, Allanın kullarıyız ve biz Ona, dönücüleriz! "[73]

Ona ve gönderilen bütün peygamberlere selâm olsun![74]

---

[1]. Ibn.Kuteybe-Maarif s.23.

[2]. Taberi-Tarih c.1,s.278, Sâlebî-Arais s.329, Ebülfida-Elbidaye vennihaye C.2.S.32, ibn.Haldun-Tarih c.2,ks.1,s.116.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/239.

[3]. Taberî-Tarih c.1,s.277, Sâlebî-Arais s.329, ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.255.

[4]. Taberî-Tarih c.1,s.277, Sâlebî-Arais s.329.

[5]. ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.255.

[6]. Taberî-Tarih c.1,s.277, Sâlebî-Arais s.329.

[7]. ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.255.

[8]. Taberî-Tarih c.1,s.277, Sâlebî-Arais s.329.

[9]. Taberî-Tarih c.1,s.278, Sâlebî-Arais s.329, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2,s.32.

[10]. Taberî-Tarih c.1,s.277, Sâlebî-Arais s.329, ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.255.

[11]. Taberî-Tarih c.1,s.277-278, Sâlebî-Arais s.329, ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.255.

[12]. ibn.Kuteybe-Maarif s.23, Taberî-Tarih c.1,s.278, Sâlebî-Arais s.329, ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.255, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2,s.32.

[13]. Sâlebî-Arais s.329.

[14]. ibn.Kuteybe-Maarif s.23, Taberî-Tarih c.1,s.278, Sâlebî-Arais s.329, ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.255, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2,s.32.

[15]. ibn.Kuteybe-Maarif s.23.

[16]. Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2,s.32.

[17]. Taberî-Tarih c.1,s.278, Salebî-Arais s.329, ibn.Esîr-Kâmil C.1.S.255.

[18]. İbn.Kuteybe-Maarif s.23, Taberî-Tarih c.1,s.278, Sâlebî-Arais s.329, ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.255, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2,s.32.

[19]. ibn.Kuteybe-Maarif s.23.

[20]. Taberî-Tarih c.1,s.278, Sâlebî-Arais s.329, ibn.Esîr-Kâmil c 1.S.255, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2,s.32.

[21]. ibn.Kuteybe-Maarif s.23, Taberî-Tarih c.1,s.278, Sâlebî-Arais s.329, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.255.

[22]. Taberî-Tarih c.1,s.278, Sâlebî-Arais s.329.

[23]. ibn.Esîr-Kâmil d.s.255.

[24]. Taberî-Tarih c.1,s.278, Sâlebî-Arais s.329, ibn.Esîr-Kâmil c.1,s,255, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2,s32.

[25]. ibn.Kuteybe-Maarif s.23, Taberî-Tarih c.1,s.278, Sâlebî-Arais s.329, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.255.

[26]. Aynı Kaynaklar.

[27]. Sâlebî-Arais s.329, ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.255.

[28]. Taberî-Tarih c.1,s.278, Sâlebî-arais s.329.

[29]. ibn.Kuteybe-Maarif s.23.

[30]. ibn.Kuteybe s.23, Taberî s.278, Sâlebî s.329, ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.255

[31]. ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.255.

[32]. Sâlebî-Arais s.329, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2,s.32.

[33]. Ebülfida-Elbidaye venihaye c.2,s.32.

[34]. Taberî s.278, Salebi s.329, Ebülfida c.2,s.32.

[35]. ibn.Kuteybe-Maarif s.23.

[36]. ibn.Kuteybe s.23, Taberî s.278, Sâlebî s.330, ibn.Esîr s.256, Ebülfida s.33.

[37]. İbn.Kuteybe s.23, Taberî s.278, Sâlebî s.330, Ebülfida c.2,s.33.

[38]. İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.256.

[39]. İbn.Kuteybe-Maarif s.23, ibn.Esir-Kâmil c.1,s.256.

[40]. Taberî-Tarih c.1,s.278, Salebî s.330, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.256.

[41]. Taberî-Tarih c. 1,8.278, Sâlebî-Arais s.330.

[42]. Taberî-Tarih c.1,s.278, Sâlebî-Arais s.330.

[43]. Sâlebî-Arais s.330.

[44]. Taberî-Tarih c.1,s.278, Sâlebî-Arais s.330, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.256.

[45]. İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.256.

[46]. Taberî-Tarih c.1,s.278, Sâlebî-Arais s.330, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.256.

[47]. Taberî-Tarih c. 1,8.279, Sâlebî-Arais s.330.

[48]. Taberî-Tarih c.1,s.279, Sâlebî-Arais s.330, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.256.

[49]. Taberî-Tarih c.1,s.279, Sâlebî-Arais s.330.

[50]. Taberî-Tarih c.1,s.279, Sâlebî-Arais s.330, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.256.

[51]. İbn.Esîr-Kâmil C.1.S.256.

[52]. Taberî-Tarih c.1,s.279, Sâlebî-Arais s.330.

[53]. Sâlebî-Arais s.330.

[54]. Taberî-Tarih c. 1,8.279, Sâlebî-Arais s.330.

[55]. Taberî-Tarihc.1,s.279.

[56]. Taberî-Tarih c.1,s.279, Sâlebî-Arais s.330.

[57]. Sâlebî-Arais s.330.

[58]. Taberî-Tarih c.1,s.279, Sâlebî-Arais s.330.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/239-243.

[59]. Taberî-Tarih c.1,s.28O, Sâlebî-Arais s.330.

[60]. İbn.Kuteybe-Maarif s.23, Taberî s.280, Sâlebî s.330.

[61]. Taberî-Tarih c.1,s.28O, Sâlebî-Arais s.330.

[62]. İbn.Kuteybe-Maarif s.23.

[63]. İbn.Esîr-Kâmil C.1.S.257.

[64]. Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2,s.33.

[65]. İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.257, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2,s.33.

[66]. İbn.Kuteybe-Maarif s.23.

[67]. Taberî c.1,s.280, Sâlebî s.330-331.

[68]. Taberî-Tarih c.1,s.280, Sâlebî-Arais s.331, Ebülfida-Elbidaye c.2,s.33.

[69]. Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2,s.33.

[70]. Taberî-Tarih c.1,s.280, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2,s.33.

[71]. Taberî-Tarih c.1,s.280, Sâlebî-Arais s.333, Ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.257, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2,s.33.

[72]. İbn.Kuteybe-Maarif s.23.

[73]. Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2,s.33.

[74]. M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/243-244.

IRMIYA ALEYHİSSELÂM

İrmiya Aleyhisselâmın Soyu:

İrmiya b.Hılkıya; Lavi b.Yâkub Aleyhisselâm'ın soyundan gelen[1] Hârûn b.İm-ran Aleyhisselâmın soyundandı[2].

Kendisinin, Hızır Aleyhisselâm olduğu[3] ve zaman zaman sahralarda ve şehirlerde görüldüğü söylenmişse de[4], İrmiya Aleyhisselâmın Hızırlığı hakkındaki haber, sahih değil denilmiştir[5].

İrmiya Aleyhisselâmın Peygamber Olarak Gönderilişi:

İsrail oğulları; Şâ'yâ Aleyhisselâmı şehid ettikten sonra[6], Yüce Allah, onlara İrmiya b.Hılkiya Aleyhisselâmı, peygamber olarak gönderdi[7].

O zaman; İsrailoğulları arasında bid'atlar çoğalmış, büyümüş: serkeşliğe başlamışlar, günah işlemeye dalmışlar[8], haramları helallaştırmışlardı[9].

Peygamberleri öldürmüşler[10], Yüce Allah'ın, kendilerine yapmış olduğu lutf ve ihsanlarını, düşmanları olan Senharib ve ordularından kurtardığını unutmuşlardı[11].

Bunun üzerine, Yüce Allah, İrmiya Aleyhisselâma:

"Ben İsrailoğullarını helak edeceğim! Onlardan intikam alacağım.

Sen, Beytülmakdis Kayası'nın üzerinde ayakta dur!

Orada, sana emrim ve Vahy'im gelecektir!" buyurdu.

İrmiya Aleyhisselâm kalkıp elbisesini yırttı, başına kül saçtı ve secdeye kapandı.

"Yâ Rab! Anamın beni hiç doğurmamış olmasını, benim yüzümden Beytülmak-dis'in harap ve İsrailoğullarının helak olacakları bir zamanda beni, israiloğulları peygamberlerinin sonuncusu yapmamanı çok arzu ederdim!" dedi.

"Secdeden başını kaldır!" buyruldu.

İrmiya Aleyhisselâm, başını kaldırdı ve ağlayarak:

"Yâ Rab! Onlara kimi musallat edeceksin?" diye sordu.

Yüce Allah:

"Ateşe tapanları, azabımdan korkmayanları, sevabımı ummayanları! [12]

Kavmin olan İsrailoğullarına git de, onlar hakkında sana emrettiğim şeyleri kendilerine anlat! [13]

Haklarındaki nimetlerimi hatırlat!

Bid'at ve yaramazlıklarını, anlat[14]

Onları, bana itaat ve ibadete davet et!" buyurdu[15].

İrmiya Aleyhisselâm:

"Yâ Rab! [16] Sen, beni, güçlendirmezsen, ben zaif'im[17].

Sen, benim dilime belagat ve fesahat vermezsen, ben maksadımı anlatmaktan âcizim! [18]

Sen, beni doğrultmazsan, ben yanılırım!

Sen, bana yardım etmezsen, ben rüsvay olurum!

Sen, bana izzet vermezsen, ben, zelîl ve hakîr olurum!" dedi.

Yüce Allah:

"Sen, bütün işlerin, benim irâdemle meydana geldiğini ve benim, bütün kalpleri ve dilleri, nasıl istersem, elimde evirip çevirdiğimi, bilmiyor musun?

Sen, bana itaat et!

Şüphesiz, benim ben o Allah ki, benim dengim olabilecek hiçbir şey yoktur.

Göklerle yer ve onların içindeki şeyler, benim kelâmımla kaimdirler.

Ben, denizlere söyledim. Sözümü, anladılar.

Onlara, emrettim, emrimi yerine getirdiler.

Onların çevrelerini de, kumlu karalarla sınırladım. Onlar çizdiğim sınırı geçemezler.

Dağ gibi dalgalar gelir, çizdiğim sınıra erişince onlara zillet, uysallık elbisesini giydiririm.

Onlar, korkarak ve bana, boyun eğeceklerini ikrar ederek emrimi yerine getirirlerdir.

Ben, senin yanındayım. Sen, benim yanımda bulundukça, sana hiçbir şey erişmez.

Ben, seni onlara, emir ve nehiylerimi tebliğ edesin diye Peygamber olarak gönderdim.

Sen, bu vazifeyi yerine getirmekle, onlardan, sana tâbi olanların sevabına denk sevap kazanacaksın.

Bununla beraber, onların sevabından da, bir şey eksilmeyecektir.

Eğer, bu vazifeyi, yerine getirmekte kusur edersen, bundan dolayı kazanacağın günah, toz duman içinde bıraktığın kimselerin işleyecekleri günaha denk olacaktır.

Bununla beraber, onların günahından da bir şey eksilmeyecektir! [19] Kavminin yanına git de:

Allah, size atalarınızın iyiliklerini hatırlatıyor ve bununla da, size günahlarınızdan tevbe ettirmek istiyor! de! [20]

Ve sor onlara: Atalarının, bana itaat etmeleri sonucunu, nasıl buldular? Onların, bana isyan etmeleri sonucunu, nasıl buldular?

Onlar; kendilerinden önce bana, itaat edip de, itâatından dolayı yaramaz ve mutsuz olmuş, veya bana, âsi olup da, asiliğinden dolayı mutlu olmuş bir kimse bulunduğunu biliyorlar mıdır?

Hayvanlar; rahat yuvalarını, hatırlayınca, oraya dönerler. Bu kavm ise, felâket ve helak otlaklarında otlamaktadırlar!

Onların bilginleri ve ruhbanları ise; benim kullarımı, hizmetkâr edindiler ve halkı, bana ibâdetten vazgeçirip benden başkasına taptırıyor ve onları, benim emrimi bilmez hale getirinceye ve zikrimi, unutturuncaya ve

benden gaflete düşürünce-ye kadar, onlar arasında -benim kitabıma aykırı olarak- hüküm veriyorlar!

Onların buyruk sahiplerine ve yedicilerine gelince: Bunlar da, nimetimi, inkâr ettiler.

Demek, onlar vereceğim belâdan, emniyet ve selâmette oldular da, Kitabımı bir tarafa attılar, Ahdimi unuttular, sünnetimi, değiştirdiler, hâ!

Kullarım, ancak bana ibâdet ve itaat etmeleri yaraşır ve gerekirken, bana karşı, günah işlemekte onlara ve onların dinimde -benim adıma- ihdas etmek cür'e-tini gösterdikleri bid'atlara tâbi oluyorlar hâ!

Onlar, benim hakkımda ve Peygamberlerim hakkında yalan söylüyor ve iftirada bulunuyorlar ha!

Benim celâlim, Yüce Makamım, Ulu sânım, her türlü noksan ve eksik sıfatlardan münezzehdir, uzaktır.

Bir insana, bana karşı günah işlenmesine itaat etmek yaraşır mı?

Benim yarattığım kullarıma, benden başka birtakım tanrılar edinmeleri yaraşır mı?

Onların Tevrat okuyucularına ve din bilginlerine gelince:

Bunlar; Mescidlerde ibâdete, dindarlığa özenirler; orayı benden başkası için onarırlar;

Dünyayı, elde etmek için dini vasıta kılarlardır. Onların, orada Fıkıh öğrenmeleri, ilim için değildir. Orada, ilim öğrenmeleri de, amel için değildir. Peygamber oğullarına gelince:

Onlar, çok konuşkan ve ezgin olmuşlar, gurura kapılmışlar, ahmakların, cahillerin yanında, ahmak ve cahil olmuşlar!

Kendilerinin de, Atalarına yapılmış olan yardım gibi, yardıma;

Onlara verilmiş olan keramet gibi, keramete nail olacaklarını, umuyorlar ve bu yardım ve ikrama da -hiç de doğru olmaksızın, düşünmeksizin ve ibret almaksızın- kendilerinden daha lâyık bir kimse bulunmadığını iddia ediyorlar!

Hatırlamıyorlar ki: Onların ataları, benim yardımıma, nasıl kavuştular?

Emrimi, dinimi değiştiriciler, değiştirdikleri zaman, onlar emrime, dinime nasıl ciddiyetle sarıldılar?

Bu uğurda, canlarını, kanlarını feda etmekten nasıl çekinmediler?

Onlar; benim emrim yerine gelinceye, dinim üstün gelinceye kadar sabr ve sadâkat göstermişlerdir.

Ben, şu kavmin azaplarını, onlar buyruklarımı kabul etsinler diye erteledim, uzattım.

Onlar, düşünsünler diye günahlarından vazgeçtim.

Düşünsünler diye onları uzun ömürlü kıldım, çok yaşattım.

Her defasında, onların üzerine, gök, yağmur yağdırdı, yer, onlar için ot bitirdi.

Onlara, afiyet elbisesi giydirdim ve düşmanlarına galip kıldım.

Bütün bunlar, onların, azgınlıklarını, artırmaktan, kendilerini, benden uzaklaştırmaktan başka bir işe yaramadı.

Onların, davetimden yüz çevirmeleri, daha ne zamana kadar sürecek? Yoksa, onlar beni aldatıyorlar mı sanıyorlar?! [21] Yoksa, onlar benimle alay mı ediyorlar?! Yoksa, onlar bana karşı yiğitlik mi taslıyorlar?! [22]

İzzet(sıfat)ıma yemin ederim ki: ben, onlara, öyle bir fitne, bir belâ salacağım ki: o, usluları, hayrette bırakacak[23], görüş sahiplerinin görüşlerini, hakimlerin hikmetlerini yanıltacak, şaşırtacaktır[24].

Onlara; Zorba, katı kalpli, aşırı derecede zâlim, kendisine heybet elbisesini giydirdiğim, göğsünden, şefkat, merhamet ve yumuşaklık duygusunu kaldırdığım bir kimseyi musallat edeceğim!

Onu; sayısı, karanlık gecenin karaltısını andıran cemâat, takip edecek[25].

Kendisinin, kara bulut kümelerini andıran ve ne oldukları belirsiz, hayırsız pek çok askerleri olacak, onun bayrakları, Kerkes kuşlarının havada uçuştukları gibi, dalgalanacak, süvarilerinin saldırışı da, Tavşancıl kuşlarının çığlık koparak avlarının üzerine inişini andıracaktır! [26]

Onlar, mamureleri, harabeye çevirirler, köyleri ıssız bırakırlar. Yeryüzünü ifsad, girdikleri yeri tahrip ettikçe tahrip ederler. Onların kalpleri kaskatıdır, acımak bilmez. Yüzleri gülmez, gözleri hiçbir şeyi görmez, kulaklarına söz girmez.

Onlar, çarşılara, ürkmüş ve heybetinden, tüyler ürperten arslan gibi dalarlar[27]...'

Ben İsrailoğullarını Yâfes ile helak edeceğim!" buyurdu'[28].

Yâfes, Bâbil halkı olup Yâfes b.Nûh Aleyhisselâmın oğullarındandı[29].

Yüce Allah'dan, bu azab emri gelince, İrmiya Aleyhisselâm, feryad ederek ağlamış, elbisesini yırtmış, başına kül saçmış[30]; İsrailoğullarından bu felâketi kaldırması için Yüce Allah'a yalvarmış durmuştu[31].

Yüce Allah:

"Ey İrmiya! Demek, sana Vahy ettiğim şey, seni sıkıntılandırdı, tasalandırdı" buyurdu.

İrmiya Aleyhisselâm:

"Evet yâ Rab! Keski, Sen daha önce beni helak etseydin de, israiloğullarının esir edilmelerini görmeseydim" dedi[32].

Yüce Allah:

"İzzet ve Celâl(sıfat)ıma yemin ederim ki: Bu hususta, senin tarafından bir emir(hüküm) verilmeden önce[33], Beytülmakdis de[34], İsrailoğulları[35] da, helak edilmeyecektir!" buyurdu.

Bunun üzerine, İrmiya Aleyhisselâm, sevindi[36]. İçi rahatlaştı[37].

"Musa'yı ve diğer peygamberlerini hak ile gönderen Allah'a yemin ederim ki: Ben de, İsrailoğullarının helak edilmeleri emrini(hükmünü) hiçbir zaman verme-yeceğim! [38] İsrailoğullarının helakine razı olmayacağım!" dedi[39].

Aradan üç yıl geçmişti.

İsrailoğulları, isyanlarını artırdıkça artırdılar, kötülüklerini uzattılar durdular.

Onların bu halleri, helaklerinin yaklaştığı zamana kadar devam etti. Vahy gelmesi de azaldı[40]. Onlar, Âhireti hiç anmaz oldular[41].

Dünyaya ve dünya işlerine dalınca, ahiretten geri durmakta idiler[42]. Hükümdarları da, onlara:

"Ey İsrailoğulları! Allah'ın azabı, size gelip çatmadan önce[43], Allah'ın acımasız bir kavmi, üzerinize salmasından önce, işlemekte olduğunuz kötülüklere son veriniz!

Çünkü, Rabbınız, tevbeye yakındır, kendisine, tevbe eden kimse için, ellerini hayırla açmış bir esirgeyicidir?" diyerek öğüt verdi[44], onları, tevbeye davet etti ise de, tevbe etmediler[45] ve işleyip durdukları kötülüklerden hiçbirini bırakmağa yanaşmadılar[46], kötülüklerine son vermediler[47].

Nihayet Yüce Allah[48] İbrahim Aleyhisselâmla Rabbi hakkında tartışan Nem-rud'un soyundan gelen[49] Buhtunnassar'ın kalbine[50], Beytülmakdis'e[51], Bey-tülmakdis halkının üzerine[52] yürüme düşüncesini düşürdü[53].

Buhtunnassar; geniş meydanları dolduracak kadar çok sayıda askerlerinin[54], altıyüzbin bayraklı orduların başına geçip[55] daha önce Senharib'in, Beytülmak-dis halkına yapamadığı şeyi yapmak maksadıyla yola çıktı[56].

İsrailoğullarının ecelleri yaklaşıp da[57], Yüce Allah; onları helak etmek[58], mülk ve saltanatlarına son vermek istediği zaman[59], İrmiya Aleyhisselâma bir Melek gönderdi[60].

Meleğe:

"İrmiya'ya git de[61] ondan, Fetva iste!" buyurdu[62]'.

Ondan ne hakkında fetva isteyeceğini de, Meleğe bildirdi[63].

Melek, İsrailoğullarından bir adamın suretine girip İrmiya Aleyhisselâmın yanına geldi[64].

İrmiya Aleyhisselâm ona:

"Sen kimsin?' diye sordu[65].

Melek:

"Ben, İsrailoğullarından bir adamım! [66]

Bazı islerim hakkında[67] sana soru sorup senden fetva almak istiyorum" dedi'[68]'

İrmiya Aleyhisselâm, izin verince[69], Melek:

"Ey Allanın Peygamberi! [70] Senden, akrabam hakkında bir fetva istiyorum:

Ben, onların akrabalık haklarını[71], Allah'ın bana emrettiği şekilde[72] yerine ge-tirdim[73].

Onların yanlarına, ancak iyilik ve ihsanda bulunmak için gittim.

Ben, kendilerine ihsan ve ikramımı artırdıkça, onlar bana hep kızdılar durdular[74].

Ey Allah'ın peygamberi! [75] Sen, bana onlar hakkında bir fetva ver!" dedi.

İrmiya Aleyhisselâm, ona:

"Sen, senin aranla Allah'ın arasındaki şeyde, güzel hareket et!

Allah'ın, gözetmeni emrettiği akrabalık haklarını gözet! [76]-

Seni, hayırla müjdelerim!" dedi[77].

Melek İrmiya Aleyhisselâmın yanından ayrıldı.

Birkaç gün geçtikten sonra, Melek önceki adamın suretinde tekrar gelip[78] İrmiya Aleyhisselâmın önüne oturunca[79], İrmiya Aleyhisselâm, ona: "Sen kimsin?" diye sordu.

Melek:

"Ben, yanına gelip senden akrabamın hali hakkında fetva istemiş olan adamım" dedi[80].

İrmiya Aleyhisselâm :

"Onlar, sana karşı, ahlaklarını daha temizlemediler mi? [81] Onlardan, arzu ettiğin şeyi görmedin mi?" diye sordu. Melek:

"Ey Allah'ın Peygamberi! Seni Hakla Peygamber gönderen Allah'a yemin ederim ki, hiç bir iyilik bilemiyorum ki, onu insanlardan bir kimse yapsın da, ben de, onu hattâ ondan daha fazlasını da yakınlarıma yapmış olmayayım[82].

Onlar, bana karşı, kötü tutum ve davranışlarını, daha da arttırdılar!" dedi[83].

İrmiya Aleyhisselâm:

"Sen, aile halkının yanına dönüp onlara iyilik etmekte devam et! [84]

Salih kullarını düzelten Allâh'dan, sizin aranızı da düzeltmesini[85] ve sizleri, rızâsını talep ve gazabından kaçınma hususunda birleştirmesini dilerim" dedi[86]

Bunun üzerine Melek, İrmiya Aleyhisselâmın yanından ayrıldı.

Birkaç gün sonra İrmiya Aleyhisselâm, Beytülmakdis'in duvarı üzerinde oturduğu sırada, Melek tekrar gelip önüne oturdu. [87]

İrmiya Aleyhisselâm, ona:

"Sen, kimsin?" diye sordu[88].

Melek:

"Ben aile halkımın hali hakkında sana iki kerre gelmiş olan kimseyim!" dedi.

İrmiya Aleyhisselâm:

"Hâlâ, onların içinde bulundukları hallerden[89] ayrılmaları[90], onlara bir nihayet vermeleri[91] zamanı gelmedi mi?" diye sordu. [92]

Melek:

"Ev Allah'ın Peygamberi! Ben, bundan önce onlardan bana isabet eden her şeye[93] onlar, beni kızdıran şeyler olduğu için[94] katlanıyordum.

Fakat, bugün, onlara gittiğim zaman[95], kendilerini Allah'ın razı olmadığı[96] ve sevmediği[97] bir iş üzerinde gördüm!" dedi.

İrmiya Aleyhisselâm:

"Onları, hangi amel üzerinde gördün?" diye sordu[98].

Melek:

"Ey Allah'ın Peygamberi! Ben onları Allah'ı gazablandıracak çok büyük bir amel üzerinde gördüm! [99].

Eğer onlar bundan önce bulundukları uygunsuz haller gibi, uygunsuz haller üzerinde bulunsalardı, onlara kızgınlığım artmazdı[100], sabrederdim[101].

Fakat, ben bugün Allah için[102], senin için[103], kızdım ve onların haberini sana haber vereyim diye geldim[104].

Şimdi, ben seni Hakla Peygamber gönderen Allah üzerine, sana and vererek onların helak olmaları için, Allah'a dua etmeni, senden diliyorum!' 'dedi.

Bunun üzerine, İrmiya Aleyhisselâm:

"Ey göklerin ve yerin Mâliki! Eğer onlar, hak ve savab üzerinde iseler, onları bulundukları halde bırak!

Eğer, onlar, Seni gazablandıracak bir halde, Senin razı olmadığın bir amelde iseler, onları, hemen helak et!" diyerek dua etti.

Bu sözler, İrmiya Aleyhisselâmın ağzından çıkar çıkmaz, Yüce Allah Beytül-makdis'e gökten bir yıldırım gönderip Kurban yerini tutuşturdu.

Beytülmakdis'in kapılarından yedi kapı da yerin dibine geçti.

İrmiya Aleyhisselâm, bunu görünce feryad ederek elbisesini yırttı ve başına toprak saçtı.

"Ey göklerin Mâliki! ve ey Merhametlilerin en Merhametlisi! Bana va'd etmiş olduğun va'd'in nerede?" diyerek münâcatta bulundu.

Kendisine:

"Ey İrmiya! Onlara isabet eden bu musibet ancak[105], bizim Elçimize[106], senin verdiğin fetvân[107] ve duan üzerine[108], isabet etti!" diye nida edilince, sorgu sahibinin kendisine Allah tarafından gönderildiğine ve musibetin de, kendisinin verdiği fetva üzerine vuku bulduğuna kanâat getirdi[109].

İrmiya Aleyhisselâm:

Tevbe edip kötü işlerini bırakmadıkları takdirde[110], Allah'ın gazabına uğrayacaklarını[111],

Buhtunnassar tarafından, Beytülmakdis üzerine yürünüp savaşan İsrailoğul-larının öldürüleceğini,

Çoluk çocuklarının esir edileceğini[112], Mescidlerinin yıkılacağını,

Kitaplarının yakılacağını[113] haber verdi[114].

İsrailoğulları, uğrayacakları azab haberini işittikleri zaman, İrmiya Aleyhisselâ-ma, isyan ettiler, onu yalanladılar ve yalancılıkla suçladılar:

"Sen, yalan söylüyorsun! Allah'a karşı çok büyük bir iftirada bulunuyorsun!

Allah'ın, yeryüzünü, mescidlerini, kendisine ibadeti, tehvidi muattal kılacağını iddiaya kalkışıyorsun!

Yeryüzünde bir Âbid, bir mescid, bir kitap kalmazsa, Allah'a kim ibadet edecek?!

Sen, Allah'a karşı, çok büyük bir iftira etmiş oluyorsun!" dediler ve kendisinin deli olduğunda sözbirliği etiler[115].

Kendisini dövdüler, zincire vurdular[116] ve zindana koydular[117]. Bunun üzerine, Yüce Allah, Buhtunnassar'ı onların üzerine saldı[118].

Buhtunnassar Beytülmakdis'te:

Kısa bir müddet sonra[119], Buhtunnassar; çekirge sürüsünden daha çok olan altıyüzbin bayraklı[120] askerleri ile gelip Beytülmakdis çevresine kondu[121].

Sonra, Beytülmakdis halkını kuşattı[122]. İsrailoğulları, onlardan son derecede korktular. [123]

Kuşatma uzayınca, Buhtunnassar'ın hükmüne boyun eğerek kapıları açtılar, sokakları tenhalaştırdılar.

İsrailoğulları hakkında câhiliye hükmüne göre: Zorba yakalayışı ile yakalanmalarına hüküm verilip onlardan,

Üçte biri, öldürüldü! Üçte biri, esir edildi!

Kötürümler, çok yaşlı erkekler ve kadınlar, geri bırakıldıktan sonra, süvarilere çiğnettirildi!

Çocuklar, sürülüp götürüldü!

Kadınlar, çarşılarda, çıplak durduruldu! [124]

Buhtunnassar, Beytülmakdis'te ayakta dikili ev bırakmadı!

Beytülmakdis Mescidini tahrip etti!

Mescid'in içinde bulunan bütün altın, gümüş ve cevherleri,

Süleyman Aleyhisselâm'ın Kürsüsünü[125],

Heykelde ve depolarda bulunan bütün malları,

Süleyman Aleyhisselâm'ın, Mescid için yaptırmış olduğu bütün kabları kaçakları,... ganimet olarak aldı.

Yıktığı Kudüs'te, fakirler ve zayıflardan başka bir şey bırakmadı[126].

Tevratı ve Peygamberlere aid olup heykelde saklanan bir çok kitapları, bir kuyuya attırdı ve üzerinde ateş yaktırdı[127].

Şehir, yıkıldıktan sonra[128], Buhtunnassar; askerlerinin her birine, kalkanlarını toprakla doldurup şehrin harabesi üzerine atmalarını emretti. Askerler emri yerine getirdiler. Şehri, toprakla doldurdular.

Buhtunnassar, şehrin bütün halkını bir araya toplattı. İsrailoğullarının aralarından büyük küçük yüz bin çocuk seçti.

Alınan ganimetleri, askerleri arasında bölüştürmek isteyince, yanındaki hükümdarlar:

"Biz hissemize düşeni sana bırakıyoruz.

Sen İsrailoğullarından seçtiğin şu çocukları bizim aramızda bölüştür" dediler.

Buhtunnassar öyle yaptı.

Her birine dörder çocuk düştü.

Oanyal, Hananya, Azarya ve Mişayel de bölüştürülen çocuklar arasında bulu-nuyordu[129].

Çocuklardan;

Yedibini Dâvûd Aleyhisselâm'ın ev halkından,

Onbirbini, Yûsuf b.Yâkub Aleyhisselâm ve kardeşi Bünyamin'e mensup ailelerden,

Sekizbini, Âşer b.Yâkub Aleyhisselâm ailesinden[130],

Ondörtbini, Zebulun b.Yâkub Aleyhisselâm ailesinden[131], Dörtbini, Rubil ve Levi b.Yâkub Aleyhisselâm ailelerinden[132], Dörtbini, Yehûda b.Yâkub Aleyhisselâm ailesinden[133], Ondörtbini, Dan b.Yâkub Aleyhisselâm ailesindendi[134]. Geri kalanları da, İsrailoğullarının başka ailelerindendi[135]. Buhtunnassar, bu çocuklardan yetmişbinini Bâbil'e götürdü. İsrailoğullarından aldığı esirleri, üçe bölerek bir kısmını, Şam'da yerleştirdi. Bir kısmını esir olarak tuttu. Üçte birini de öldürdü[136].

Buhtunnassar'ın öldürdüğü esirler arasında, İsrailoğullarının Tevrat okuyanlarından ve bilginlerinden kırkbin kişi bulunuyordu.

Uzeyr Aleyhisselâm'ın babası ve dedesi de öldürülenler arasında idi[137]. Buhtunnassar, Beytülmakdis'te ele geçirdiği tabak ve çanakları, Bâbil'e götürdü.

Yüce Allah'ın, İsrailoğullarına gönderdiği bu musîbet; onların kötü işlerinden, bid'atlar ihdas etmelerinden ve zulümlerinden ileri gelmişti[138].

Bu gerçek, Kur'ân-ı kerimde şöyle açıklanır: "Biz, Kitapta, İsrailoğullarına şu haberi verdik:

Siz, Arz(ı Mukaddes)da, muhakkak iki defa fesad çıkaracak ve muhakkak (bana karşı) çok büyük bir serkeşlik yapıp kabaracaksınız!

İşte, o ikiden birinci(fesadlarının Ceza) vâde(si) gelince, (muharebede) çok çetin bir kuvvete malik olan kullarımızı, üzerinize musallat kıldık da, onlar evlerin aralarına kadar girip (sizi) araştırdılar.

(Bu), yerine getirilmiş bir va'd idi.

Sonra, bunlara karşı, size tekrar devlet ve galebe verdik.

Mallarla, oğullarla, sizin imdadınıza yetiştik.

Cemiyetinizi de, (olduğunuzdan) daha fazla çoğalttık.

Eğer iyilik ederseniz, o iyiliği, kendinize etmiş olursunuz.

Eğer, kötülük ederseniz (o kötülüğü de, yine kendinize etmiş olursunuz)

Artık, diğer (cezanın) va'de(si) gelince, yüzlerinizi, kötülesinler, Mescid(iniz)e gir(ip tahrip et)sinler, galebe ve istilâ ettiklerini, mahvettikçe, etsinler diye (başınıza, yine düşmanları, musallat ettik)

(Tevbe ederseniz) Rabbinizin, sizi esirgeyeceğini, umabilirsiniz. (Fakat, tekrar fesada) dönerseniz, biz de (sizi cezalandırmağa) döneriz. Biz: Cehennemi, kâfirlere bir zindan yaptık[139].

Buhtunnassar'ın İrmiya Aleyhisselâm'ı Zindandan Çıkarışı:

Buhtunnassar, İsrailoğullarının zindanında İrmiya Aleyhisselâm'ı bulunca, ona: "Sen burada ne arıyorsun?" diye sormuştu.

Allah'ın, onu, kavmine başlarına gelecek felaketleri anlatıp korkutsun diye Peygamber olarak gönderdiği, kavminin ise, onu yalanladıkları ve

zindana attıkları haber verildi.

Buhtunnassar:

"Rab'larının Resulüne âsî olan bir kavim, ne kötü bir kavimdir!" dedi[140].

İrmiyâ Aleyhisselâm'ın, zindandan çıkarılmasını emretti.

Zindandan çıkınca, ona:

"Sen, şu kavmi, başlarına gelecek felaketle korkuttun mu?' diye sordu.

İrmiya Aleyhisselâm:

"Evet! [141]

Çünki, ben böyle olacağını biliyordum.

Allah beni onlara gönderdi.

Fakat onlar beni yalanladılar!" dedi.

Buhtunnassar:

"Onlar demek seni yalanladılar, dövdüler ve zindana koydular?!" dedi. İrmiya Aleyhisselâm: "Evet!" dedi[142]. Buhtunnassar:

"Peygamberlerini yalanlayan, Rab'larının Elçiliğini yalanlayan bir kavim, ne kötü bir kavmdir!

Sen benim yanıma gelir misin?

Ben sana ikram ve ihsanda bulunurum.

İstersen, ülkende otur, sana Emân vermişimdir!" dedi.

İrmiya Aleyhisselâm:

"Ben, şimdiye kadar, Allah'ın emânından ayrılmadım ve hiçbir saat da, O'nun emânından çıkmam!

İsrailoğulları bile O'nun emânından çıkmazlar.

Onlar, ne senden, ne de senden başkasından korkmazlar.

Senin, onların üzerinde bir baskın olmaz!" dedi.

Buhtunnassar, İrmiya Aleyhisselâm'dan bu sözleri işitince onu kendi haline b.rakt. [143].

Kendisine ihsanlarda bulundu.

İsrailoğullarının zaif takımları, İrmiya Aleyhisselâm'ın yanında toplandılar:

"Biz günahkâr olduk. Zulmettik.

Biz, yapmış olduğumuz şeylerden dolayı Allah'a tevbe ediyoruz.

Sen bizim tevbemizi kabul etmesi için, Allah'a dua et!" dediler.

İrmiya Aleyhisselâm, Rabb'ine dua edince, Yüce Allah:

"Onlar, söylediklerini yapıcı değillerdir.

Eğer, sözlerinde sâdık iseler, seninle birlikte, şu beldede otursunlar!" buyurdu.

İrmiya Aleyhisselâm, Allah'ın emrini onlara haber verdiği zaman:

"Biz; Allah'ın ahalisine gazab ettiği harap bir beldede nasıl otururuz?" dediler, oturmaktan kaçındılar[144].

O zaman, İsrailoğulları beldelere dağıldılar;

Onlardan bazıları Hicaz'da Yesrib'e (Medineye),

Bazıları Vadilkura'ya ve daha başka yerlere indi[145].

Onlardan az bir cemâat da Mısır'a gittiler[146]. Mısır Kralı'na iltica ettiler[147].

İrmiya Aleyhisselâm da, Mısır'a gitti[148].

Buhtunnassar, Mısır Kralı'na yazı yazarak:

"Kölelerim, benim yanımdan, senin yanına kaçtılar.

Onları, hemen bana geri gönder!

Göndermezsen, seninle çarpışır beldelerini süvarilere çiğnetirim!" dedi.

Mısır Kralı da Buhtunnassar'a:

"Onlar senin kölelerin değil, hürdürler, hürlerin oğullarıdırlar" diye cevap verdi[149].

Bunun üzerine, Buhtunnassar, Mısır Kralının üzerine yürüdü.

Çarpıştılar.

Buhtunnassar, onu mağlup ve esir edip[150] öldürdü.

Mısırlıları esir etti.

Sonra Mağrib diyarına yürüdü. Ülkenin, en uzak köşelerine kadar ilerledikten sonra dönüp Mısır, Kudüs, Filistin ve Ürdün halkından aldığı bir çok esirlerle birlikte Babil'e döndü ki, esirler arasında Danyal Aleyhisselâm'la[151] ondan başka Peygamberler de bulunuyordu[152]'.

İrmiya Aleyhisselâm o zaman Mısır'da kaldı[153].

İrmiya Aleyhisseiâm; Mısır toprağında oturup küçük bir bahçe edinmişti.

Oraya, sebze eker, onunla geçinirdi.

Yüce Allah ona:

"Küfür toprağında oturmakta, ekip dikmekte, senin için sıkıntı ve uğraşı vardır.

İsrailoğulları hakkındaki gazabımı bilmene rağmen, yer seni nasıl sığdırıyor veya taşıyor?!

İlya(Beytülmakdis) ve onun halkı hakkında vermiş ve uygulamış olduğum o hüküm, seni tasalandırsın!

Bu zaman; mâmur yer zamanı değil, fakat yıkık yer zamanıdır! Öyle ise, hemen şu bahçeciğine varıp dayan, onun duvarlarını yık! Sebzesini yok et! Su ırmağını batır ve İlya'ya kavuş!

Kitabım oranın Ecelini tebliğ edinceye kadar İlya senin belden olsun!" diye vahy[154] ve geri dönmesini emretti[155].

O zaman mahsul zamanı idi.

İrmiya Aleyhisselâm, içinde üzüm ve incir bulunan azık sepetini aldı. Yeni bir su tulumu edinip içine su doldurdu.

Merkebini bağlamak için yeni bir ip büktü.

Korkulu bir halde, hemen merkebine binip İlya (Beytülmakdis) yolunu tuttu[156].

İrmiya Aleyhisselâm; merkebinin üzerinde olduğu, sahtiyandan dikilmiş su tulumunun içinde üzüm suyu, sepetinde de incir bulunduğu halde[157] gelip Bey-tülmakdis'in üzerinde durdu[158].

Şehri, tavsif edilemeyecek şekilde, son derecede[159] harap bir halde görünce[160], kendi kendine: "Sübhânallâh!

Allah, bana bu beldeye inmemi emretti. Orayı imar buyuracağını da haber verdi. Acaba burayı ne zaman imar edecek? [161]. Allah burasını ölümünden sonra acaba nasıl diriltecek?" dedi'[162]. Sonra merkebini yeni iple bağladı.

Yüce Allah o sırada İrmiya Aleyhisselâm'a, bir uyku verdi'[163]. O da, başını yere koyup uyudu'[164]. Uyuduğu zaman, kendisinin ruhu kabzolundu[165]. Yüce Allah, onu, yüz yıl ölü bir halde bıraktı[166]. Onun merkebini de onunla birlikte öldürdü. Fakat Yüce Allah onu gözlere göstermedi[167]. Hiçbir kimse onu göremedi[168].

Beytülmakdis'in İmar Edilişi:

Rivayete göre: Buhtunnassar'la onun daha üstü olan büyük kral Lührasb öldükten sonra, yerine Beştasb b.Lührasb geçmişti.

Beştasb; Şam ülkesinin harap bir halde olduğunu[169], Filistin toprağında vahşî, yırtıcı hayvanların çoğaldığını[170] ve orada, insanlardan hiç bir kimse kalmadığını işitince;

"Babil toprağında bulunan İsrailoğullarından Şam'a dönmek isteyen kimseler dönsün!" diye nida ettirmiş, Dâvûd oğulları Hanedanından bir Zâtı da onların üzerine kral yaparak kendisine:

Beytülmakdis'i imar etmesini[171] ve Beytülmakdis Mescid'ini yapmasını em-retmişti[172].

Diğer rivayete göre: Beytülmakdis'in imarı, İran Hükümdarı Behmen tarafından, Babil Valiliğine tayin edilen Ahşu Yereş ve oğlu Kireş zamanında idi.

Behmen ona yazı yazarak: İsrailoğullarına yumuşak davranmasını,

Kendilerinin istedikleri yerlere gönderilmelerine, memleketlerine dönmelerine müsaade edilmesini,

Seçecekleri kimseyi başlarına koymasını, emretmişti[173]. Kendisi, Tevratı öğrenmiş ve İsrailoğullarının dinine girmişti'[174].

Danyal Aleyhisselâm'la Hananya, Mişayil ve Azerya, Beytülmakdis'e gitmek için Ahşu Yereş'ten izin istemiş idiyseler de, kendisi izin vermeğe yanaşmamış[175]:

'Benim yanımda sizin gibi bin Peygamber bulunsa, ben sağ oldukça onlardan bir tanesini bile yanımdan ayırmam!" demiş'[176], Danyal Aleyhisselâmı, devletin kadılık işleri ile birlikte kendisinin her işini yürütmeğe de memur etmişti.

Hatta Buhtunnassar'ın Beytülmakdisten aldığı hazinelerde saklanan her şeyin çıkarılıp Beytülmakdis'e iade edilmesini ve Beytülmakdis'in, onunla yeniden yapılmasını da ona emretmiş ve yapılmıştı[177].

İrmiya Aleyhisselâm'ın Yüz Yıllık Ölümünden Sonra Diriltilişi:

Yüce Allah; İrmiya Aleyhisselâm'ı, yüz yıllık ölümden sonra diriltip gözlerini açtırdı[178].

İrmiya Aleyhisselâm, şehrin, nasıl imar edildiğine ve yapıldığına baktı[179]. Sonra cesedinin diriltildiğine baktı[180].

Sonra, merkebine baktı: kemiklerinin nasıl birleştirilip yerli yerine geldiğini gördü.

Halbuki merkebi de kendisi ile birlikte ölmüş, damarları sinirleri hep çürümüştü.

İrmiyâ Aleyhisselâm; bunların nasıl ete büründüklerini, düzgün bir hale geldiğini, can verilerek ayağa kalktığını gördü[181].

Hattâ, onun anırışını bile işitti. [182]

Sonra, üzüm suyuna ve incirine baktı:

Onlar da, koyduğu zamandaki gibi, hiç bozulmamış bir halde idiler.

İrmiya Aleyhisselâm: Yüce Allah'ın kudretini, böyle apaçık görünce:

"Ben biliyorum ki: Allah her şeye gücü yetendir!" dedi.

Yüce Allah onu bundan sonra da yaşattı[183].

Ona ve gönderilen bütün Peygamberlere selam olsun![184]

Yüz Yıllık Ölümden Sonra Diriltiliş Hadisesinin Kur'ân-I Kerim'de Açıklamışı:

"Yâhud o kimse gibisini (görmedin mi) ki (binalarının) çatıları çökmüş, duvarları üstüne yıkılmış, (kimsecikleri kalmamış) bir kasabaya uğrayarak (kendi kendine): Allah burasını ölümünden sonra acaba nasıl diriltecek? demiş. Allah da, onu yüz yıl ölü bırakmış, sonra dirilterek (kendisine): Ne kadar eğleştin? demiş. O da: Bir gün yahud bir günden az! demişti. Allah, (ona):

Hayır! Yüz yıl (ölü) kaldın!

İşte, yiyeceğine, içeceğine bak: daha bozulmamıştır! Bir de, merkebine bak!

(Böyle yapmamız) Seni, insanlara ibret nişanesi kılmamız içindir. Kemiklere de bak:

Onları, nasıl birleştirip yerli yerine koyuyoruz? Sonra da onlara et giydiriyoruz" dedi.

O (merkep dirilip eski haline geldiği ve) her şey, kendisine apaçık belli olduğu zaman:

(Artık şu müşahedemle de) biliyorum ki: Allah, hiç şüphesiz, herşeye hakkıyla gücü yetendir!" dedi.[185].

[1]. ibn. Asâkir-Tarih c.2, s.384, ibn. Haldun-Tarih c.2, ks.1,s.116.

[2]. Taberî-Tarih c.1, s.285, Sâlebî-Arais s.333, ibn.Esîr-Kâmil c.1, s.269.

[3]. Taberî-Tarih c.l,s.285,289, Sâlebî-Arais s.343. ibn.Esîr-Kâmil c.1, s.263, Muhyiddin b. Arabî-Muhâdarâtulebrar c.1,s.136.

[4]. Taberî-Tarih c.1, s.289.

[5]. Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2, s.33.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/247.

[6]. Sâlebî-Arais s.333.

[7]. Taberî-Tarih c.1, s.285, Sâlebî-Arais s.333, ibn.Esîr-Kâmil c.1, s.263, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2, s.34..

[8]. ibn Kuteybe-Uyunülahbar c.1 ,s.286, Taberî-Tarih c.1,s.286, İbn.Asâkir-Tarih c.2,s.388, ibn.Esîr-Kâmil, c.1,s.263 Ebülfida-Elbidaye ven nihaye c.2, s.34.

[9]. Taberî-Tarih c.1, s.286,

[10]. ibn. Asakir-Tarih c.2 s.388, Ebülfida c.2, s.34.

[11]. Taberî-Tarih c.1, s.286, ibn. Asakir-Tarih c.2, s.389.

[12]. İbn. Asâkir-Tarih c.2, s.388, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2, s.35.

[13]. Taberî-Tarih c.1, s.286, İbn. Asâkir-Tarih c.2, s.389, Ebütfida-Elbidaye vennihaye c.2, s.35.

[14]. Taberî-Tarih c.1, s.286, Sâlebî-Arais s.333, İbn. Asakir-Tarih c.2, s.389, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2, s.35.

[15]. Sâlebi-Araıs s.333.

[16]. ibn.Asâkir-Tarih c.2, s.389.

[17]. Taberî-Tarih c.1, s.286, Sâlebî-Arais s.333, ibn. Asakir-Tarih c.2, s.389, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2, s.35.

[18]. Taberî-Tarih c.1, s.286, İbn. Asakir-Tarih c.2, s.389, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2, s.35.

[19]. Taberi-Tarih c.1, s.286, Ibn. Asakir-Tarih c.2, s.389, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2, s.35.

[20]. Taberi-Tarih c.1, s.286, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2, s.35.

[21]. Taberî-Tarih c.1, s.286-287, Sâlebî-Arais s.333, İbn. Asakir-Tarih c.2, s.390, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2, ş.35-36.

[22]. İbn. Asakir-Tarih c.2, s.390, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2, s.36.

[23]. Taberî-Tarih c.1, s.287, Sâlebî-Arais s.333, ibn. Asakir-Tarih c.2, s.390, ibn. Esir-Kamil c.1 s.263, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2 s.36.

[24]. Taberî-Tarih c.1, s.287, İbn. Asakir-Tarih c.2, s.390, İbn. Esîr-Kâmil c!, s.263, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2, s36.

[25]. Taberî-Tarih c.1, s.287, Sâlebî-Arais s.333, İbn. Asakir-Tarih c.2, s.390, ibn. Esîr-Kâmil c.1, s.263, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2, s.36.

[26]. Taberî-Tarih c.1,s.287, Ibn.Asâkîr-Tarih c.2,s.390, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2, s.36.

[27]. İbn.Asakir-Tarih c.2, s.390, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2, s.36.

[28]. Taberî-Tarih c.1, s.287, Sâlebî-Arais s.333.

[29]. Taberî-Tarih c.1, s.287, Sâlebî-Arais s.333.

[30]. Taberî-Tarih c.1, s.287, Sâlebî-Arais s.333, İbn. Esîr Kâmil c.1, s.263.

[31]. İbn.Esîr Kâmil c.1, s.263.

[32]. Taberî-Tarih c.1, s.287, Sâlebi-Arais s.333-334.

[33]. Taberî-Tarih c.1, s.287, Şâlebî-Arais s.334, İbn. Esîr Kâmil c.1, s.263.

[34]. Taberî-Tarih c.1, s.287, İbn. Esîr Kâmil c.1, s.263.

[35]. Taberî-Tarih c.1, s.287, Sâlebî-Arais s.334, İbn. Esîr Kâmil c.1, s.264.

[36]. Taberî-Tarih c.1, s.287, Sâlebî-Arais s.334, İbn. Esîr Kâmil c.1, s.264.

[37]. Taberî-Tarih c.1, s.287, Şâlebî-Arais s.334.

[38]. Taberî-Tarih c.1, s.287, İbn. Esîr Kâmil c.1, s.264.

[39]. Sâlebî-Arais s.334.

[40]. Taberî-Tarih c.1, s.287, Sâlebî-Arais s.334, İbn. Esîr Kâmil c.1, s.264.

[41]. Taberî-Tarih c.1, s.287, İbn. Esîr Kâmil c.1, s.264.

[42]. Taberî-Tarih c.1, s.287.

[43]. Taberî-Tarih c.1, s.287, İbn. Esîr Kâmil c.1, s.264.

[44]. Taberî-Tarih c.1, s.287.

[45]. Sâlebî-Arais s.334.

[46]. Taberî-Tarih c.1, s.287.

[47]. Sâlebî-Arais s.334.

[48]. Taberî-Tarih c.1, s.287, ibn Asakir-Tarih c.2, s.388, ibn. Esîr Kâmil c.1, s.264, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2, s.34-35.

[49]. Taberî-Tarih c.1, s.287.

[50]. Taberî-Tarih c.1, s.287, İbn Asakir-Tarih c.2, s.388, ibn. Esîr Kâmil c.1, s.264, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2, s.34-35.

[51]. Taberî-Tarih c.1, s.287.

[52]. İbn Asakir-Tarih c.2, s.388, ibn. Esir Kâmil c.1, s.264, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2, s.35.

[53]. Taberî-Tarih c.1, s.287, ibn Asakir-Tarih c.2, s.388, İbn. Esîr Kâmil c.1, s.264, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2, s.35

[54]. İbn. Esîr Kâmil c.1, s.264.

[55]. Taberî-Tarih c.1, s.287, Sâlebî-Aris s.334.

[56]. Taberî-Tarih c.1, s.287,

[57]. Taberî-Tarih c.1, s.288, Sâlebi-Arais s.334, ibn. Esîr Kâmil c.1, s.264.

[58]. Aynı Kaynaklar.

[59]. Taberî-Tarih c.1, s.288, İbn. Esîr Kâmil r 1, s.264.

[60]. Taberî-Tarih c.1, s.288, İbn. Esîr Kâmil c.1, s.264,

[61]. Taberî-Tarih c.1, s.288.

[62]. Taberî-Tarih c.1, s.288, ibn. Esîr Kâmil c.1, s.264.

[63]. Taberî-Tarih c.1, s.288.

[64]. Taberî-Tarih c.1, s.288, ibn. Esîr Kâmil c.1, s.264.

[65]. Taberî-Tarih c.1, s.288.

[66]. Taberî-Tarih c.1, s.288, İbn. Esîr Kâmil c.1, s.264.

[67]. Taberî-Tarih c.1,s.288

[68]. Taberî-Tarih c.1, s.288, İbn. Esîr Kâmil c.1, s.264.

[69]. Taberî-Tarih c.1, s.288.

[70]. Taberî-Tarih c.1, s.288, Sâlebî-Arais s.334.

[71]. Taberî-Tarih c.1, s.288, Şâlebî-Arais s.334, İbn. Esîr Kâmil c.1, s.264,

[72]. Taberî-Tarih c.1, s.288, İbn. Esîr Kâmil c.1, s.264.

[73]. Taberî-Tarih c.1, s.288, Sâlebî-Arais s.334, ibn. Esîr Kâmil c.1, s.264.

[74]. Taberî-Tarih c.1, s.288, İbn. Esîr Kâmil c.1, s.264.

[75]. Taberî-Tarih c.1, s.288.

[76]. Taberî-Tarih c.1, s.288, Sâlebî-Arais s.334, ibn. Esîr Kâmil c.1, s.264.

[77]. Taberî-Tarih c.1, s.288, Sâlebî-Arais s.334.

[78]. Taberî-Tarih c.1, s.288, Sâlebî-Arais s.334, İbn. Esîr Kâmil c.1, s.264.

[79]. Taberî-Tarih c.1, s.288, Sâlebî-Arais s.334.

[80]. Taberî-Tarih c.1, s.288.

[81]. Taberî-Tarih c.1, s.288, Sâlebî-Arais s.334, İbn. Esîr Kâmil c.1, s.264.

[82]. Aynı Kaynaklar.

[83]. İbn. Esîr-Kâmil c.1, s.264.

[84]. Taberî-Tarih c.1, s.288, Sâlebî-Arais s.334, Esîr Kâmil c.1, S.265.

[85]. Taberî-Tarih c.1, s.288, Sâlebî-Arais s.334.

[86]. Taberî-Tarih c.1, s.288.

[87]. Taberî-Tarih c.1, s.288, Sâlebî-Arais s.334, ibn. Esîr Kâmil c.1, s.265.

[88]. Taberî-Tarih c.1, s.288.

[89]. Taberî-Tarih c.1, s.288, Sâlebî-Arais s.334.

[90]. Taberî-Tarih c.1, s.288.

[91]. Sâlebî-Arais s.334.

[92]. Taberî-Tarih c.1, s.288, Sâlebî-Arais s.334.

[93]. Taberî-Tarih c.1, s.288, Sâlebî-Arais s.334, ibn. Esîr Kâmil c 1 s.265.

[94]. ibn. Esîr Kâmil c.1, s.265.

[95]. Taberî-Tarih c.1, s.288.

[96]. Taberî-Tarih c.1, s.288, Sâlebî-Arais s.334.

[97]. Taberî-Tarih c.1, s.288.

[98]. Taberî-Tarih c.1, s.288, Sâlebî-Arais s.334.

[99]. Taberî-Tarih c.1, s.288, Sâlebî-Arais s.334, ibn. Esîr Kâmil c.1,s.265.

[100]. Taberî-Tarih c.1, s.288, İbn. Esîr Kâmil c.1, s.265.

[101]. Taberî-Tarih c.1, s.288.

[102]. Taberî-Tarih c.1, s.288, Sâlebî-Arais s.334, İÖn. Esîr Kâmil c.1, s.265.

[103]. Taberî-Tarih c.1, s.288.

[104]. Taberî-Tarih c.1, s.288, Sâlebî-Arais s.334, ibn. Esîr Kâmil c.1, s.265

[105]. Taberî-Tarih c.1, s.288, Sâlebî-Arais s.334, ibn. Esîr Kâmil c.1, s.265.

[106]. Taberî-Tarih c.1,s.288, ibn.Esîr Kâmil c.1, s.265

[107]. Taberî-Tarih c.1, s.288, Sâlebî-Arais s.334, ibn. Esîr Kâmil c.1, s.265.

[108]. Sâlebî-Arais s.334.

[109]. Taberî-Tarih c.1, s.288, Sâlebî-Arais s.334, İbn. Esîr Kâmil c.1, s.265.

[110]. Taberî-Tarih c.1 ,s.281.

[111]. İbn.Kuteybe-Maarit s.22 Muhyıddin b.Arabî-Muhâdaratülebrar c.1, s 136.

[112]. Taberî-Tarıtı c.1,s.281, İbn Asakir-Tarih c.2, s.392, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2, s.38

[113]. İbn Asakir-Tarih c.2, s.393, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2, s.38

[114]. ibn.Asakir-Tarih c.2, s.393, Muhyiddin b.Arabî-Muhâdara c.1, s.136, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2, s.38.

[115]. İbn.Asakir-Tarih c.2, s.393, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2, s.38.

[116]. İbn.Kuteybe-Maarif s.22, IbnAsakir-Tarih c.2, s.393, Muhyiddin b.Arabî-Muhâdaratülebrar c.1, S.136, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2, s.38

[117]. İbn.Kuteybe-Maarif s.22, Taberî-Tarih c.1, s.281, İbn Asakir-Tarih c.2, s.393, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c. 2 ş.38.

[118]. İbn.Kuteybe-Maarif s.22, Muhyiddin b.Arabî-Muhâdaratülebrar c.1, s.136.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/247-257.

[119]. Taberî-Tarih c.1, s.288, İbn.Asakir-Tarih c.2, s.392, Ebülfida c.2 s.38.

[120]. Taberî-Tarih c.1, s.288.

[121]. Taberî c.1, s.288, Sâlebî s.334, ibn Asakir s.392.

[122]. İbn.Asakir-Tarih c.2, s.392.

[123]. Taberî c.1, s.288, Sâlebî s.334.

[124]. ibn.Asakir-Tarih c.2, s.392-393, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2, s. 38.

[125]. Dineverî-Elahber s.23.

[126]. ibn.Haldun-Tarih c.2 ks.1 s.106.

[127]. Yâkubî-Tarih c.1, s.65, Mes'ûdî-Murucuzzeheb c.1, s.61.

[128]. Taberî-Tarih c.1, s.281, İbn Asakir-Tarih c.2, s.392, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2, s.38.

[129]. Taberî-Tarih c.1, s.289, Sâlebi-Arais s.335, ibn Esîr Kâmil c.1, s.265-266, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2, s.38.

[130]. Taberî-Tarih c.1, s.289, Sâlebî-Arais s.335, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2, s.38.

[131]. Taberî-Tarih c.1, s.289, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2, s.38.

[132]. Taberî-Tarih c.1, s.289, Sâlebî-Arais s.335, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2, s.38.

[133]. Taberî-Tarih c.1, s.289, Sâlebî-Arais s.335

[134]. Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2, s.38.

[135]. Taberî c.1, s.289, Sâlebî s.335, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2, s.38.

[136]. Taberî c.1, s.289, Sâlebî s.335, ibn. Esir Kâmil c.1, s.265-266.

[137]. Sâlebî-Arais s.344.

[138]. Taberî-Tarih c.1, s.289, Sâlebî-Arais s.335.

[139]. isrâ: 4-8.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/257-260.

[140]. Taberî-Tarih c.1, s.281.

[141]. Ibn.Asakir-Tarih c.2, s.393, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2, s.38.

[142]. Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2, s.38.

[143]. ibn.Asakir-Tarih c.2, s.393, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2, s.38-39

[144]. Taberî-Tarih c.1, s.281, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2, s.39.

[145]. Taberî-Tarih c.1, s.281, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2, s.39.

[146]. İbn. Kuteybe-Maarif s.22, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2, s.39.

[147]. İbn. Kuteybe-Maarif s.22.

[148]. Muhyiddin b. Arabî-Muhâdaratülebrar c.1, s. 136, İbn.Haldun-Tarih c.2, ks.l, s.107.

[149]. Taberî-Tarih c.1, s.281.

[150]. ibn.Kuteybe-Maarif s.22.

[151]. Taberî-Tarih c.1, s.281, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2, s.39-40.

[152]. Taberî-Tarih c.1, s.281

[153]. İbn.Kuteybe-Maarif s.22, Muhyiddin b.Arabî-Muhâdatülebrar c.1, s.136.

[154]. İbn.Kuteybe-Maarif s.22.

[155]. Muhyiddin b.Arabî-Muhâdaratülebrar c.1, s. 136.

[156]. ibn.Kutaybe-Maarif s.22.

[157]. Taberî-Tarih c.1, s.289, Sâlebî-Arais s.343, ibn. Esir Kâmil c.1, s.269.

[158]. Taberî-Tarih c.1, s.289, Sâlebî-Arais s.343.

[159]. ibn.Kuteybe-Maarit s.22.

[160]. İbn. Kuteybe-Maarif s.22, Taberî-Tarih c.1, s.289, Sâlebî-Arais s.343, İbn. Esîr Kâmil c.1, s.269, Muhyiddin b.Arabî-Muhâdaratülebrar c.1, s.136.

[161]. Taberî-Tarih c.1, s.281, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2, s.42.

[162]. İbn.Kuteybe-Maarif s.22, Taberî-Tarih c.1, s.289, Sâlebî-Arais s.343, İbn. Esîr Kâmil c.1, s.269, Muhyiddin b.Arabî-Muhâdara c.1, S. 136, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2, s.42.

[163]. Sâlebî-Arais s.343.

[164]. Taberî-Tarih c.1, s.281, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2, s.42.

[165]. Sâlebî-Arais s.343.

[166]. İbn.Kuteybe-Maarif s.22, Taberî-Tarih c.1, s.289, Sâlebî-Arais s.343, İbn. Esîr Kâmil c.1, s.269, Muhyiddin b.Arabî-Muhâdaratülebrar c.1, s. 136.

[167]. Taberî-Tarih c.1, s.289, Sâlebî-Arais s.343-344, İbn. Esîr Kâmil c.1, s.269.

[168]. Taberî-Tarih c.1, s.289, Şâlebî-Arais s.344.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/260-263.

[169]. Taberî-Tarih c.1, s.281, İbn. Esîr Kâmil c.1, s.269, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2, s.42

[170]. Taberî-Tarih c.1, s.281, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2, s.42.

[171]. Taberî-Tarih c.1, s.281, ibn. Esir Kâmil c.1, s.269, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2, s.42.

[172]. Taberî-Tarih c.1, s.281.

[173]. Taberî-Tarih c.1, s.283. İbn.Haldun-Tarih c.2, kş.1, s.109.

[174]. Dineverî-Elahbar s.27, Taberî-Tarih c.1, s.284, İbn. Esîr Kâmil c.1, s.267.

[175]. Taberî-Tarih c.1, s.284, İbn. Esîr Kâmil c.1, s.268, İbn.Haldun-Tarih c.2, ks.1, s.108.

[176]. Taberî-Tarih c.1, s.284, İbn. Esîr Kâmil c.1, s.268.

[177]. Taberî-Tarih c.1, s.284, İbn. Esîr Kâmil c.1, s.268-269, İbn.Haldun-Tarih c.2, ks.1, s.108, 109.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/263-264.

[178]. Taberî-Tarih c.1, s.281, İbn. Esîr Kâmil c.1, s.269, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2, s.42

[179]. Taberî-Tarih c.1, s.281, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2, s.42

[180]. ibn. Esîr Kâmil c.1, s.269.

[181]. Taberî-Tarih c.1, s.289, İbn. Esir Kâmil s. 269-270.

[182]. Taberî-Tarih c. 1, s.289.

[183]. Taberî-Tarih c.1, s.289, Sâlebî-Arais s.344, İbn. Esîr Kâmil c.1, s.266.

[184]. M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/264-265.

[185]. Bakara: 259.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/265.

DANYAL ALEYHİSSELÂM

Danyal Aleyhısselamın Soyu:

Danyal b.Hızkıl'ül 'asgar[1], Peygamber oğullarından[2], Süleyrnan b.Dâvud Aleyhisselamların soyundandı. [3]

Danyal Aleyhisselâmın Resul Olmayan Bir Nebi (Peygamber) Oluşu:

Hz. Ali, Danyal Aleyhisselâm hakkında: "O, Resul olmayan bir Nebî idi." demiştir. [4]

Danyal Aleyhisselâmın Esir Edilerek Babile Götürülüşü:

Bâbil hükümdarı Buhtunnassar'ın, Beytülmakdis'i, yıkarak İsrail oğullarının çocukları arasından seçip kumandanlarına paylaştırdığı[5] esir çocuklar arasında Danyal Aleyhisselâm da, bulunuyordu. [6]

Danyal Aleyhisselâmla Üç Arkadaşının Zindana Atılışı:

Bâbil halkı, Buhtunnassar'a baş vurarak;

"İsrail oğullarından esir edilen şu çocukları, bize vermeni, senden istemiştik.

Sen de, onları, bize vermiştin.

Vallahi, onlar, bizim yanımızda olalıdanberi, kadınlarımızın, bizi tanımadıklarını, onlarla ilgilendiklerini ve yüzlerini, onlara çevirdiklerini görüyoruz.

O çocukları, ya bizim aramızdan çıkar, al, ya da, onları, öldür!" dediler. Buhtunnassar:

"İçinizden, her kim, elindekini öldürmek isterse, öldürsün!" dedi.

Öldürülmek üzere çıkarılıp sağ bırakılmaları için, Allâha, yalvarmaları üzerine, Buhtunnassar tarafından sağ bırakılan Danyal Aleyhisselâmla Hananya, Azarya ve Mişaye[7] Bâbil Zindanına atılmışlardı.[8]

O sırada, Buhtunnassar; bir rü'yâ görmüş[9], fakat, gördüğü rü'yada görüp te, kendisini şaşırtan şeyi unutmuştu. [10]

Buhtunnassar, gördüğü rü'yadan, korkmuştu.

Sihirbazlarla Kâhinlerden, bunun, yorumunu sormuşsa da, onlar, yorama-mışlardı.

Danyal Aleyhisselâm, arkadaşlarıyla birlikte zindanda bulundukları sırada, bunu, işitti.

Zindancı; Danyal Aleyhisselâmın hal ve gidişatındaki güzelliği ve doğruluğunu görüp hoşuna gitmekte ve kendisine sevgi göstermekte idi.

Danyal Aleyhisselâm, ona:

"Sen, bana bir iyilik yap: Sahibinizin katında aracı ol da, görmüş olduğu rü'yâ-yı, ona yorayım." dedi.

Zindancı, gidip Danyal Aleyhisselâmın dileğini, Buhtunnassar'a haber verdi. [11]

Bunun üzerine, Buhtunnassar, Peygamber oğullarından[12] Danyal Aleyhisselâmla üç arkadaşını huzuruna çağırdı. [13]

Buhtunnassar'ın önünde, ona, secde etmedikçe, hiç kimse duramazdı.

Fakat, Danyal Aleyhisselâm, onun önünde secde etmeksizin ayakta durdu.

Buhtunnassar, ona:

"Seni, bana, secdeden alıkoyan nedir?" diye sordu.

Danyal Aleyhisselâm:

"Benim bir Rabb'im var ki, bana, ilim ve hikmet verdi.

Kendisinden başkasına secde etmememi de, bana, emretti.

Ben, kendisinden başkasına secde edersem, Onun, bana verdiği ilmi, benden çekip almasından ve beni, helak etmesinden korkarım!" dedi.

Buhtunnassar; Danyal Aleyhisselâmın verdiği cevaba hayret etti ve:

"Evet! Secde yapma! Sen, ahdine vefa etmekle, çok iyi etmiş ve sana verilen ilmin şerefini yükseltmiş, gözetmiş oluyorsun." dedikten sonra:

"Sende, şu gördüğüm rü'yânın ilmi ve yorumu var mıdır?" diye sordu.

Danyal Aleyhisselâm: "Evet!" dedi. [14] Buhtunnassar:

"Görmüş olduğum rü'yâyı, sonra, bana isabet eden bir şeyden dolayı, unuttuğum, beni hayrette bırakan o şeyin ne olduğunu, bana, haber verinizi" dedi.

Danyal Aleyhisselâmla arkadaşları:

"Sen, o rü'yâyı, bize haber ver de, biz, sana, onun yorumunu, haber verelim." dediler.

Buhtunnassar:

"Ben, or\u, t\a\wlayam\YOvum. [15]

Eğer, siz, bana, onu, onun yorumunu, haber vermezseniz, omuz kemiklerinizi, sökeceğim!" dedi.

Danyal Aleyhisselâmla üç arkadaşı, Buhtunnassar'ın huzurundan çıktılar.

Allah'a, düa ettiler. Tazarru ve niyazda bulundular. [16]

Kendilerine, yardım etmesini[17], sorulan şeyin öğretilmesini, dilediler.

Yüce Allah da, onlara, sorulan şeyi öğretti.

Onlar, hemen Buhtunnassar'ın huzuruna vardılar. Ona:

"Sen, bir heykel görmüşsün!" dediler.

Buhtunnassar:

"Doğru söylediniz!" dedi.

Danyal Aleyhisselâm ve arkadaşları:

"O heykelin iki ayağı ve iki bacağı: seramikten,

İki dizi ve iki baldırı: bakırdan,

Karnı: Gümüşten,

Göğsü: Altından,

Başı ve boynu: Demirdendi!" dediler. [18]

Buhtunnassar:

"Doğru söylediniz!" dedi. [19]

Danyal Aleyhisselâmla arkadaşları:

"Sen, onu, hayretle seyredip durduğun sırada, Allah, onun üzerine, gökten, bir kaya saldı da, onu, ufatıverdi!

İşte, sana, rü'yânı unutturan da, bu idi." dediler.

Buhtunnassar:

"Doğru söylediniz!" dedi ve:

"Peki, bu rü'yânın yorumu, nedir?" diye sordu.

Danyal Aleyhisselâmla arkadaşları:

"Bu rü'yânın yorumu, şöyledir:

Sana, kralların kudret ve tasarruf durumları gösterilmiştir ki, onlardan, bazısının kudret ve tasarrufu, bazısından, daha gevşek ve yumuşaktı.

Bazısının, kudret ve tasarrufu, bazısından, daha güzeldi. Bazısının kudret ve tasarrufu da, bazısından, daha sert ve katı idi.

İlk kudret ve tasarruf: Seramik olup o, kudret ve tasarrufun en zaifi ve gevşeğidir.

Sonra, onun üstünde bakır olup o, öncekinden daha üstün ve daha serttir. Sonra, bakırın üstünde gümüş olup o, bakırdan daha üstün ve daha güzeldir. Sonra, gümüşün üstünde altun olup o, gümüşten daha güzel ve daha üstündür.

En üstünde bulunan demir, senin kudret ve tasarrufundur ki, o, hükümdarların en katısı ve kendisinden önce olanların en kudretlisidir. [20]

Senin görmüş olduğun ve üzerine, gökten Allah'ın salıp heykeli yere seren Kaya ise, Allanın, (semâdan indireceği Kitabla) Âhir zamanda[21] göndereceği bir Peygamberdir ki, o, hepsini ufatacak, emir, onun olacak, ona, varıp dayanacaktır!" dediler. [22]

Danyal Aleyhisselâmın Buhtunnassar Katında Yüksek Bir İtibar Kazanışı:

Danyal Aleyhisselâm; Buhtunnassar'ın rü'yâsını[23], haber verdiği[24] ve yorduğu zaman[25], Buhtunnassar, ona ve onun arkadaşlarına, çok ikram etti.

Danyal Aleyhiselâmı, sık sık, huzuruna kabul eder[26], yapacağı işleri, ona[27] ve onun arkadaşlarına[28] danışırdı. [29]

Danyal Aleyhisselâmı, üstün mevkilere getirdi. [30]

Danyal Aleyhisselâm, Buhtunnassar'ın yanında, insanların en şereflisi ve en sevgilisi olmuştu. [31]

Danyal Aleyhisselâm'ın Buhtunnassar'dan Sonraki Durumu:

Rivayete göre: Buhtunnassar'la onun daha üstü olan Büyük kıral Lührasp öldükten sonra, yerine, Beştasp b.Lührasp geçmişti.

Beştasp; Şam ülkesinin harap bir halde bulunduğunu[32], Filistin toprağında vahşî, yırtıcı hayvanların çoğaldığını[33] ve orada, insanlardan hiç kimse kalmadığını işitince:

"BabiJ toprağında bulunan İsrail oğullarından, Şam'a dönmek isteyen kimseler, dönsün!" diye nida ettirmiş, Dâvud oğulları Hanedanından bir Zâtı da, onların üzerine kıral yaparak kendisine, Beytülmakdis'i imâr etmesini[34] ve Beytül-makdis Mescid'ini yapmasını emretmişti. [35]

Diğer rivayete göre;

İran hükümdarı Behmen, Babil Valisi Ahşu Yereş'e yazı yazarak, İsrail oğullarına yumuşak davranmasını, kendilerinin, istedikleri yerlere gönderilmelerine, memleketlerine dönmelerine müsâade edilmesini ve kendilerinin seçecekleri kimseyi, başlarına koymasını emretmişti. [36]

Danyal Aleyhisselâm'la Hananya, Azarya ve Mişayel, Beytülmakdis'e gitmek için Ahşu Yereş'ten izin istemiş idiyseler de, izin vermeğe yanaşmamış[37] ve:

"Benim yanımda, sizin gibi, bin Peygamber bulunsa, ben, sağ oldukça, onlardan, bir tanesini bile, yanımdan ayırmam" demiş[38], Danyal Aleyhisselâmı, Devletin Kadılık işlerile birlikte kendisinin her işini yürütmeğe memur etmişti.

Hattâ, Buhtunnassar'ın, Beytülmakdis'ten aldığı, hazinelerde saklanan her şeyin çıkarılıp Beytülmakdis'i iade edilmesini ve Büytalmakdisin, onunla, yeniden yapılmasını da, ona, emretmiş ve yapılmıştı. [39]

Enbiya Suretlerinin Danyal Aleyhisselâm Tarafından İpek Kumaşlara Çizilişi:

Âdem Aleyhisselâm, çocuklarından gelecek Peygamberleri görmeyi, Rabbın-dan, dilemiş, Yüce Allah da, onların suretlerini[40], Cennet ipeklerinden kumaşlara[41], onun için[42] çıkarttırıp[43] kendisine indirmişti[44].

Bunlar; Âdem Aleyhisselâmın, güneşin battığı yerdeki Mahzeninde saklı bulunuyordu. [45]

Zülkarneyn Aleyhisselâm, onu, ele geçirdi[46]

Âdem Aleyhisselâmın Mahzeninden çıkarıp[47] Danyal Aleyhisselâma verdi. [48]

Danyal Aleyhisselâm da, onlara göre[49], bu sûretleri[50], ipek kumaşlara[51] çizdi. [52]

Danyal Aleyhisselâmın çizmiş olduğu bu suretler, Zülkarneyn Aleyhisselâmın ele geçirdiği suretlerin aynı idi. [53]

Zülkarneyn Aleyhisselâm tarafından verilen suretlere göre Danyal Aleyhisselâmın ipek kumaşlar üzerine çizmiş olduğu, Âdem Aleyhisselâmdan, Muhammed Aleyhisselâma kadar olan bazı Peygamberlerin suretleri[54], kraldan krala -tevarüs sûretile- geçerek

Kayser Herakliüse kadar gelip erişmiş[55], o da, onları, Sandığından birer birer çıkarıp Hz. Ebû Bekr'in Elçilerine göstermişti. [56]

(Tafsilât için Medine Devri I. cildin 294-304. sahifelerine bakınız.)[57]

Danyal Aleyhisselâmın Vefatı, Cesedi Ve Kabri:

Danyal Aleyhiselâm, bir müddet, Bâbil'de oturdu. [58]

Bâbil'den ayrıldıktan sonra, Huzistan'ın[59] Sus[60] nahiyesinde kaldı. [61] Orada, vefat etti. [62]' Ona ve gönderilen bütün peygamberlere selâm olsun!

Kendisinin cesedi[63] kabri[64] Sus'tadır.[65]

Yüce Allah; Hz. Ömer'in Halifeliği zamanında Sus şehrini, Ebû Mûsâ El Eş'a-rî'nin eliyle feth etti.

Ebû Mûsâ, Sus kralı Sabur'u, öldürdü.

Sus şehrini, kuşattı.

Şehirde bulunan şeyleri, Sabur'un mal ve mülklerini ganimet olarak aldı.

Mal depolarını, dolaşıp onların içinde bulunanları, alırken, bir meydanda, kilitli bir depoya rastladı ki, deponun kilidi, kalayla mühürlenmişti.

Ebû Mûsâ, Sus halkına:

"Bu depoda ne vardır?

Ben, onun kilidinin de, kalayla mühürlenmiş olduğunu görüyorum." dedi.

Sus halkı:

"Ey Emîr! Onun içinde, sana yarayacak bir şey yoktur!" dediler.

Ebû Mûsâ:

"Onun içinde ne olduğunu, muhakkak, benim, bilmem lâzım!

Deponun kapısını açınız da, içinde ne vardır bir bakayım?" dedi.

Kilidi, kırdılar ve kapıyı açtılar.

Ebû Mûsâ, depoya girip bakınca:

Uzun, havuz gibi oyulmuş bir taş ve içinde de, altun sırma ile dokunmuş bir kefenle kefenlenmiş, başı açık, ölü bir adam gördü!

Ebû Musa da, yanında bulunanlar da, ölü zatın boyunun uzunluğuna hayrette kaldılar.

Sonra, onlar, onun burnunu, karışladılar.

Bir karıştan fazla olduğunu gördüler.

Ebû Mûsâ, Sus halkına:

"Yazıklar olsun size! Kim bu adam?" diye sordu.

Sus halkı:

"Bu adam, Iraklıdır."

Irak halkı, yağmurları kesildiği zaman, bununla, tevessül eder, yağmurla sulanmak isterler, yağmurla sulanırlarmış!

Iraklıların kuraklığa uğramadıkları sırada, biz, yağmursuzluktan, kuraklığa uğramışız.

Iraklılara adam salıp onu vesile kılarak yağmur dileyelim diye bize, onu, yollamalarını, istemişiz.

Iraklılar, göndermeğe yanaşmayınca, yanlarında elli adam rehin bırakıp bunu, beldemize getirmiş, kendisile tevessül ederek yağmur dilemiş, yağmurla sulanmışız.

Kendisini, Iraklılara iade etmemek görüşüne varmışız.

Kendisi de, ölüm döşeğine düşünceye kadar yanımızda oturmuş ve vefat etmiş.

İşte, onun kıssası ve hali, böyle imiş." dediler.

Bunun üzerine, Ebû Mûsâ, Sus'ta bir müddet oturdu.

Hz. Ömer'e bir yazı yazıp Sus şehrinden, Allah'ın, kendilerine nasib ettiği şeyleri haber verdi ve ölü zâtın işini de, yazısında, yazdı.

Yazı, varıp Hz. Ömer, onu, okuyunca, Eshabın Ulularını, yanına çağırdı.

Onlara, ölü zat hakkında bir bilgileri olup olmadığını sordu.

Onlardan hiç birinde, onun hakkında bir bilgi bulamadı.

Ancak, Hz.Ali:

"Bu Zat, Danyal Hakîmdir.

Kendisi, Resul olmayan bir Nebîdir.

Eski zamanda, Buhtunnassar'ın ve ondan sonraki krallardan bazısının yanında bulunmuştu." dedi ve onun, başından sonuna ve vefatına kadar kıssasını anlattıktan sonra:

"Sahibine (Ebû Musa'ya) yaz! Onun üzerine, cenaze namazını kılmasını ve onu, Sus'luların erişemeyecekleri bir yere gömmesini, kendisine, emret!" dedi.

Hz.Ömer, bunu, Ebû Musa'ya yazdı. [66]

Yazısında:

"Onu, beyaz Kabatî bezinden kefene sar, ve kefene, koku sür.

Üzerine, cenaze namazı kıl.

Sonra, onu, Peygamberlerin gömüldüğü gibi, göm!

Malına, bak. Onu, Müslümanların Beytülmal'ına koy!" dedi. [67]

Bunun üzerine, Ebû Mûsâ, Sus ırmağının yolunu, başka bir yola çevirip akıtmalarını, Sus halkına emretti.

Sonra, Danyal Aleyhisselâmın üzerinde bulunan kefenden başka bir kefene sarılmasını, emretti.

Sonra, yanında bulunan Müslümanlarla birlikte onun cenaze namazını kıldı. Suyu çekilen ırmak yatağının ortasına kabrini kazdırıp, kendisini gömdürdükten sonra, ırmağı eski yoluna çevirterek onun üzerinden akıttı. [68]

---

[1]. Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2,s.38,40, İBn.Haldun-Tarih c.2,ks.1,s.107,117

[2]. Taberî-Tarih c.1,s.289, c.2,s.15.

[3]. ibn Habîb - Kitabülmuhabber s. 390.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/269.

[4]. Sâlebî - Arais s. 341.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/269.

[5]. Taberi - tarih c. 1, s. 289.

[6]. ibn Kuteybe Maarif s. 22 - 23, Dineveri el Ahbar S. 23 Taberî Tarih c. 1, s. 289, Salebi Arais s. 335, İbn Esir Kamil c.1, s.265, Muhyiddin b. Arabî Muhadaratülbrar c. 1, s. 136.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/269.

[7]. Taberi Tarih c.1, s.290.

[8]. Sâlebî-Arais s.338.

[9]. Taberi Tarih c.1, s.289, Sâlebî Araisb s. 338, ibn Esir Kamil c.1, s.266.

[10]. Taberî Tarih c.1, s.289, Esir Kâmil c.1, s.266.

[11]. Sâlebî Arais s. 338.

[12]. Taberi Tarih c.1, s.289.

[13]. Taberî tarih c.1, s.289, ibn Esir c.1, s.266.

[14]. Sâleî Arais s.338.

[15]. Taberî Tarih c.1, s.289.

[16]. Taberî Tarih c.1, s.289-290, ibn Esir Kâmil c.1, s.266.

[17]. Taberî Tarih c.1, s.289.

[18]. Taberî Tarih c.1, s.290, İbn Esîr, c.1, s.266.

[19]. Taberî Tarih c.1, s.290.

[20]. Taberî Tarih c.1, s.290, Esir Kâmil c.1, s.266.

[21]. Sâlebî Arais s.339.

[22]. Taberî Tarih c.1, s.290, ibn Esîr Kâmil c.1, s.266.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/269-272.

[23]. ibn Kuteybe Maarif s. 22, Sâlebî Arais s.339.

[24]. Sâlebî Arais s.339.

[25]. İbn Kuteybe Maarif s.22, Sâlebî Arais s.339.

[26]. Sâlebî Arais s.339.

[27]. Sâlebî Arais s.339, ibn. Esîr-Kâmil c.1, s.266-267.

[28]. İbn. Esîr-Kâmil c.1, s.266-267.

[29]. Sâlebî Arais s.339, İbn. Esîr-Kâmil c.1, s.266.

[30]. ibn. Kuteybe-Maarif s.23.

[31]. Sâlebî Arais s.339.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/272-273.

[32]. Taberî Tarih c. 1 s.281, Ibn Esîr Kâmil, c.1, s.269, Ebülfida Elbidaye vennihaye c.2, s.42.

[33]. Taberî Tarih c.1 s.281, Ebülfida Elbidaye vennihaye c.2, s.42.

[34]. Taberî Tarih c.1 s.281, ibn Esîr Kâmil c.1, s.269, Ebülfida Elbidaye vennihaye c.2, s.42.

[35]. Taberî Tarih c.1 s.281.

[36]. Taberî Tarih c.1 s.283, Ibn Haldun Tarih c.2, ks.1, s. 109.

[37]. Taberî Tarih c.1 s.284, Ibn Esîr Kâmil, c.1, s.268, Ibn Haldun Tarih c.2, ks.1, s.108.

[38]. Taberî Tarih c.1 s.284, Ibn Esîr Kâmil c.1, s.268.

[39]. Taberî Tarih c.1 s.284, Ibn Esîr Kâmil c.1, s.269, Ibn Haldun Tarih c.2, ks.1, s.108,109.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/273.

[40]. Ebû Nuaym Delâilünnübüvve c.1, s.22, Beyhakî Delâilünnübüvve c.1, s.291, Ebülferac İbn Cevzi Elvefa c.2, s.731, Muhyiddin b. Arabî Muhâdaratül ebrar c.1, s.104, Zehebî Tarihulislam c.2, s.374, Hâkimden naklen Ebülfida Tefsir c.2, s.253, A.Aliyyülmüttakî Kenzül'ummal c.12, s.471.

[41]. Ebû Nuaym Delâil c.1, s.22, Ebülferec Elvefa c.2, s.731, ibn Arabî Muhâdara c.1, s.104.

[42]. Muhyiddin b. Arabî Muhâdaratülebrar c.1, s.104.

[43]. Ebâ Nuaym Delâil c.1, s.22, Ebülferac Elfvefa c.2, s.731, İbn Arabî 104.

[44]. Beyhakî Delâil c.1, s.291, Zehebi Tarihulislam c.2, s.374, Ebülfida Tefsir c.2, s.253, Kenzülummal c.12, s.471.

[45]. Beyhaki Detail c.1, s.291, Elvefa c.2, s.731, Muhâdara c.1, s.104, Zehebî c.2, s.374, Ebülfida Tefsir c.2, s.253.

[46]. Ebû Nuaym Delaîlünnübüvve c.1, s.22, Ebülferec İbn Cevzi Elfvefa c.2, s.731.

[47]. Ebû Nuaym Delâil, c.A, s.22, Beyhatö Delâilünübüvve c.1, s.291, Ebülferec Elvefa c.2, s.731, Muhyiddin b. Arabî-Muhâdara c.1, s.104, Zehebî-Tarihulislâm c.2, s.374, Hâkimden naklen Ebülfida Tefsir c.1, s.22.

[48]. Beyhakî Delâil c. 1, s.291, Zehebî-Tarihulislâm c.2, s.374, Hâkimden naklen Ebülfida-Tefsir c.2, s.253, Diyar Bekri Hamîs c.1, s.22.

[49]. Ebû Nuaym Delâil c.1, s.22, İbn Arabî Muhâdara c.1, s.104.

[50]. Ebû Nuaym Delâil c.1, s.22, Ebülferec Elvefa c.2, s.731, ibn Arabî Muhadara c.1, s.104.

[51]. Zehebî Tarihulislam c.2, s.374, Kenzülummal c.12, s.471, Diyar Bekrî Hamiş c.1, s.22.

[52]. Ebû Nuaym Delâil c.1, s.22, Ebülferec Elvefa c.2, s.731, İbn Arabî Muhadara c. 1, s.104, Zehebî Tarihulislam c.2, s.374.

[53]. Ebü Nuaym Delâil c.1, s.22, Ebülferec Elvefa c.2, s.731, İbn Arabî Muhadara c.1, s.104, Zehebî Tarihulislam c.2, s.374, Kenzülummal c.12, s.471, Diyar Bekrî c.1, s.22.

[54]. Ebû Nuaym Delâil c.1, s.21-23, Beyhakî-Delâil c.1, s.287-291, Ebülferec Elvefa c.2, s.731, İbn Arabî Muhadara c.1, s.100-104, Zehebî Tarihulislam c.2, s.366-374, Hâkimden naklen Ebülfida-Tefsir c.2, s.252-253, Diyar Bekrî Hamîs c.1, s.22.

[55]. Dineverî El'ahbar s. 19, Zehebî Tarihulislam c.2, s.374.

[56]. Dineverî El'ahbar s.18-19, Ebû Nuaym-Delâil c.1, s.21-23, Beyhaki Delâil. c.1, s.287 - 291, Ebülferec Elvefa c.2, s.729 - 731, Muhyiddin b. Arabî Muhadara c.1, s. 100 -104, Zehebî-Tarihulislâm c.2, s.366-374, Hâkimden naklen Ebülfida Tefsir c.2, s.252-253, Diyar Bekrî Hâmis c.1, s.22.

[57]. M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/273-274.

[58]. Şâlebî Arais s.340.

[59]. İbn Esir kâmil c.1, s.268

[60]. İbn Kuteybe Maarif s.23. Salebi Arais s.340, İbn Esîr Kâmil c.1, s.268

[61]. İbn Kuteybe Maarif s.23

[62]. Dineverî El'ahbar s.23, Salebi Arais sb.340, İbn Esîr Kâmil c.1, s.268.

[63]. Dinever! El'ahbar s.48.

[64]. İbn Kuteybe Maarif s.23, BeyhakiDelâilünübüvvec.1, s.292, Muhyiddinb. ArabîMuhâdaratülebrarc.1, s.136.

[65]. İbn Kuteybe Maarif s.23, Dineveri El'ahbar s.49, Beyhaki Delâil c.1, s.292, Muhyiddin b. Arabi Muhadaratüleb-rar c.1, s.136.

[66]. Sâlebî Arais s.340-341.

[67]. A. Aliyyülmüttakî Kenzül'ummal c.12, s.482.

[68]. Sâlebt Arais s.341.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/274-276.

UZEYR ALEYHİSSELÂM

Uzeyr Aleyhisselamın Soyu:

Uzeyr[1] b.Cerve[2] Hârûn Aleyhisselâmın zürriyetindendir.[3]

Uzeyr Aleyhisselâmın Esirliği Ve Peygamberliği:

Buhtunnassar; Beytülmakdis'i yıktığı zaman, İsrail oğullarının Tevrat okuyanlarından ve Bilginlerinden öldürdüğü kırk bin kişi arasında, Uzeyr Aleyhisselâmın babasını ve dedesini de, öldürmüş[4]; o sırada, küçük bir çocuk olan Uzeyr Aleyhiselâmı, küçük gördüğü için, öldürmemişti.

Kendisinin, Tevrat okuduğunu da, kimse bilmiyordu. [5]

İsrail oğullarından alınan esir çocuklarla birlikte, o da, Bâbil toprağına götürülmüştü. [6]

Buhtunnassar'ın elindeki esirler içinde, Danyal Aleyhisselâm gibi, Uzeyr Aley-hisselâm da, bulunuyordu. [7]

Buhtunnassar, öldükten[8] ve Beytülmakdis imâr edildikten sonra, oraya dönen İsrail oğulları arasında idi. [9]

Uzeyr Aleyhisselâm, kırk yaşına bastığı zaman, Yüce Allah, ona, hikmet verdi.

Tevratı, onun kadar ezberleyen ve bilen yoktu. [10]

Allah'ın, Salih ve Hakîm bir kulu olduğu, muhakkak[11] ve İsrail oğulları Peygamberlerinden bir Peygamber olduğu meşhurdur. [12]

İsrail oğulları, Beytülmakdis'e döndükleri zaman[13], yanlarında Tevrat yoktu.

Çünki, Beytülmakdiste bulunan şeyler alınırken, Tevrat ta, ellerinden alınıp yakılmış ve yok edilmişti. [14]

Yüce Allah, İsrail oğulları için, Tevratı, yenilesin ve bu, kendileri için de, bir Mucize olsun diye, Uzeyr Aleyhisselâmı, gönderdi.

O da, onlara, Tevratı okuyup yazdırdı, ve: "Tevrat, işte, budur!" dedi. [15]

İsrail oğulları; Tevrattaki helalları, haramları, yeniden öğrenmiş oldular ve Uzeyr Aleyhisselâma da, hiç bir kimseye göstermedikleri sevgiyi gösterdiler.

O da, onları, düzeltti.

Yüce Allah tarafından ruhu kabz olununcaya kadar, onların arasında oturdu.

Ona ve gönderilen bütün peygamberlere selâm olsun!

Uzeyr Aleyhisselâm'dan sonra İsrail oğulları arasında bir takım bid'atlar çıktı. [16]

Yanlış inançlara saptılar:

"Yüce Allah; Tevratı, kalblerimizden silip giderdikten sonra, onu, bizim aramızdan, Kendisinin oğlundan başka hiç bir kimsenin kalbine koymaz!" [17]

"Uzeyr, Allah'ın oğludur!" diyecek kadar ileri gittiler. [18]

Yüce Allah, Yehûdîlerin ve Hıristiyanların bu husustaki dalâletlerini ve kendilerine inen Kitapları nasıl değiştirdiklerini, Kur'ân-ı Kerimde şöyle açıklar:

"Yahudiler: Uzeyr, Allah'ın oğludur! dedi(ler). Hıristiyanlar da: Mesih (İsâ) Allanın oğludur! dedi(ler).

Bu, onların ağızlarıyle (geveledikleri câhilce) sözleridir ki, daha önce küfr edenlerin sözlerini taklid ediyorlar.

Hay Allah kahredesi adamlar! (Hakdan, bâtıla) nasıl da, döndürülüyorlar!

Onlar, Allah'ı, bırakıp Bilginlerini, Rahiplerini, Meryemin oğlu Mesih'i tanrılar edindiler.

Halbuki, bunlar da, ancak, bir olan Allah'a ibadet etmelerinden başkasıyla em-rolunmamışlardır.

O'ndan başka hiç bir İlâh yoktur.

O, bunların eş tutageldikleri her şeyden münezzehdir. [19]

"Elleriyle Kitabı (yalan yanlış) yazıp ta, sonra, onu, az bir baha ile satabilmek için:

Bu, Allah katındandırü diye gelenlerin vay haline!

Vay şu kazanmakta oldukları (günah) yüzünden onlara!" [20]

"Ehl-i Kitab'dan öyle bir güruh vardır ki:

(Bir şey okuyorlarmış gibi) dillerini, Kitaba doğru eğip bükerler, siz, onu, Kitab-dan sanasınız diye.

Halbuki, o, Kitabdan değildir.

"Bu, Allah katındandır! derler.

O ise, Allah katından değildir.

Allâha karşı, kendileri bilip dururken yalan söylerler. "[21]

Yüz Yıl Ölü Bırakılıp Diriltilen Zat Uzeyr Aleyhisselâm Mıydı?

Bakara sûresinin 259. âyetinde yüz yıl ölü halde bırakılıp diriltildiği açıklananın Zat'ın, Uzeyr Aleyhisselâm olduğu da, ileri sürülmekte[22] ve:

"Selef ve Halef Ulemâsının çoğunluğu katında meşhur olan, budur!" denil-mektedir. [23]

(Uğranılan harap şehir Beytülmakdis olduğuna göre) Uzeyr Aleyhisselâmın, oraya, ancak, Buhtunnassar, öldükten sonra geldiği[24] ve kendisinin, Beytülmakdis imar edildiği zaman[25], İsrail oğullarından, oraya dönen halk arasında bulunduğu da[26], unutulmamak, gözönünde tutulmak gerekir.[27]

---

[1]. Sâlebî Arais s.344, Ebülfida Elbidaye vennihaye c.2, s.43.

[2]. Ebülfida Elbidaye vennihaye c.2, s.43.

[3]. Sâlebî Arais s.344, Ibn Asâkirden naklen Ebülfida Elbidaye vennihaye c.2, s.43.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/279.

[4]. Sâlebî Arais s.344.

[5]. Sâlebî Arais s.346.

[6]. Sâlebî Arais s.344.

[7]. Ibn Kuteybe Maarif s.22-23.

[8]. Muhyiddin b. Arabi Muhadaratülebrar c.1, s. 136.

[9]. Taberî Tarih c.2, s.5, Ibn Esir Kâmil c.1, s.280.

[10]. Ebülfida Elbidaye vennihaye c.2, s.43.

[11]. Ebülfida Elbidaye vennihaye c.2, s.44.

[12]. Ebülfida Elbidaye vennihaye c.2, s.46.

[13]. Sâlebî Arais s.347, Ibn Esîr Kâmil c.1, s.280

[14]. İbn esîr Kâmil s.270

[15]. Sâlebî Arais s.347

[16]. Ibn Esîr Kâmil c.1, s.271

[17]. Sâlebî Arais s.347

[18]. Sâlebî Arais s.347, Ibn Esîr Kâmil c.1, s.271.

[19]. Tevbe: 30-31.

[20]. Bakare: 79.

[21]. Âli imran: 78.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/279-281.

[22]. Sâlebî Arais s.344, ibn Ebîr Kâmil c.1, s.270.

[23]. Ebülfida Elbidaye vennihaye c.2, s.43.

[24]. Muhyiddin b. Abart Muhadaratülebrar c.1, s.136.

[25]. Taberi Tarih c.2, S.5, ibn Esir Kâmil c.1, s. 280.

[26]. Taberi Tarih c.2, s.5, İbn Esir Kâmil c.1, s.270, 280.

[27]. M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/281.

ZULKARNEYN ALEYHİSSELÂM

Zulkarneyn Aleyhisselâmın İsmi, Soyu Ve Peygamber Olup Olmadığı?

Zülkarneyn Aleyhisselâmın ismi, soyu ve Peygamber olup olmadığı... Hakkında bir çok ve çelişkili rivayetler bulunmaktadır.

Kendisinin, Sa'b b.Abdullah'ülkahtânî olduğu söylendiği gibi, babasının Hım-yerîlerden olduğu da, ileri sürülmektedir.[1]

İbn.Habîb de; Hımyer krallarının isimlerini -Hişam b.Kelbî'den sırasıyla kitabına geçirirken, Sa'b b.Karîn b.Hemal'ı, -Yüce Allanın, Kitabında- Zülkarneyn diye anmış olduğunu kayd ettikten sonra, kral Zeyd b.Hemal'ı kayd edip ona da, Yüce Allanın Tübba' adını vermiş olduğunu açıklar. [2]

Zülkarneyn Aleyhnisselâm hakkında:

"Hem Nebi idi, hem Resul idi." diyenler olduğu gibi[3],

"Hayır! O, Resul olmayan bir Nebi idi.

Resul olmayan bir Nebî oluşu, inşâallâh, Sahih'dir!" diyenler de, vardır. [4]

Hz. Ali'ye göre, Zülkarneyn Aleyhisselâm:

Ne bir Nebi, ne de, bir kraldı.

Fakat, Allanın Salih bir kulu idi ki, o, Allâhı, sevmiş, Allah da, onu, sevmişti. [5]

Zülkarneyn Aleyhisselâmın Faziletleri Ve Yer Yüzündeki Seyahat Ve Fetihleri:

Başka hiç bir kimseye verilmeyen, Zülkarneyn Aleyhisselâma verilmiş, her türlü sebepler, imkânlar, ona bahş edilmişti.

Yer yüzünün doğularındaki ve batılarındaki beldelerine, hattâ doğunun, batının gerisinde halk bulunmayan yerlerine kadar ulaşmış, ayak bastığı her yerin halkına hâkim olmuştu. [6]

"Zülkarneyn'in; yer yüzünün, doğularına, batılarına varıncaya kadar ulaşmağa nasıl güç yetirebildiği hakkındaki görüşün nedir?" diye sorulunca, Hz.Ali:

"Bulutlar, ona, yol aldırır;

Yollar, ona, düzeltilir;

Nurlar, ona, döşenip yayılır;

Kendisine, gece, gündüz, bir olurdu!" demiştir. [7]

Kur'ân-I Kerimin Zülkarneyn Hakkındaki Açıklaması:

(Ey Resulüm!) Sana, Zülkarneyn'i, sorarlar.

De ki:

Size, onun (hâlinden)de, haber söyleyeyim:

Hakîkatan biz, onu, yer yüzünde büyük bir kudret sahibi kıldık ve ona, (muhtaç olduğu) her şeyden bir sebep (bir yol) verdik.

O da (batıya doğru) bir yol tuttu.

Nihayet, güneşin battığı yere ulaşınca, onu, kara bir balçıkta batar buldu.

Bunun yanında da, bir kavm buldu.

(Kendisine) dedik ki:

Zülkarneyn! (Onları) azaba uğratmanda da, haklarında güzellik (tarafını) tutmanda da, serbestsin!

Dedi ki:

Amma kim zulm ederse, biz, onu, azaba uğratacağız.

Sonra da, o, Rabbına döndürülür de, O da, kendisini, şiddetli bir azâb)a duçar eder.

Amma kim de, imân eder, güzel de, hareket eylerse, onun için, en iyi bir mükâfat vardır.

Ona, emrimizden kolay (taraf)ını da, söyleyeceğiz. Sonra, o, başka bir yol tuttu.

Nihayet, üstüne güneşin (ilk önce) doğduğu yere ulaştığı zaman, onu, öyle bir kavmin üzerine doğuyor buldu ki, biz, onlar için, buna karşı (korunacak) hiç bir siper yapmamıştık. (Ne elbiseleri vardı, ne evleri)

İşte (Zülkarneyn'in işi), böyle idi.

Halbuki, onun yanında (neler vardı) ki, biz, hepsini, İlm(imiz)le kuşatmışız. Sonra (o), yine, bir yol tuttu.

Nihayet, iki dağ arasına ulaştığı zaman, onların önünde, hemen hiç söz anlamaz bir kavim buldu.

Onlar:

Zülkarneyn! Hakîkat, Ye'cüc ve Me'cüc, bu yerde fesad çıkaran (kabile)lerdir.

Bizimle, onların arasına bir sed yapman üzerine, sana bir vergi verelim mi? dediler.

(Zülkarneyn):

Rabb'imin, beni, içinde bulundurduğu (nimet, sizin vereceğinizden) daha hayırlıdır.

Haydin, siz, bana (bedenî kuvvetle yardım ediniz de, sizinle, onların arasına sağlam bir mania yapayım.

Bana, demir kütleleri getiriniz! (O karşılıklı iki dağın) İki yanı, tam denkleştiği vakit: Lifleyiniz! dedi.

Nihayet, onu (demiri) bir ateş haline koyduğu zaman da: Getiriniz bana, üstüne, erimiş bakır dökeyim! dedi.

Artık, onu, aşmaya da, güc yetiremediler, onu, delmeye de, muktedir olamadılar.. Bu, Rabb'imden, bir merhamettir. Fakat, Rabb'imin va'di gelince, o, bunu, dümdüz yapar. Rabbımın va'di, bir hakdır! Dedi. [8] Ona ve gönderilen bütün peygamberlere selâm olsun![9]

---

[1]. Ibn Asâkir Tarih c.5, s.254-255.

[2]. Ibn Habîb Kitabülmuhabber s.365-366.

[3]. Ebülfida Elbidaye vennihaye c.2, s.103.

[4]. Salebi Arais S.361.

[5]. Ibn İshak Kutabülmabtedâ velmeb'as c.5, s. 185, Ibn Asâkir Tarih c.5, s.256.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/285.

[6]. Ibn Ishak, Ibn Hişam Sîre c.1, s.328.

[7]. İbn ishak Kitabülmühteda velmeb'as c.5, s. 185.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/285-286.

[8]. Kehf: 83-98.

[9]. M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/286-287.

İSA ALEYHİSSELÂM

İsâ Aleyhisselâmın Annesi Hz. Meryem'in Soyu, Doğuşu, Beytülmakdis Mescidine Adanıp Bırakılışı Ve Bazı Faziletleri:

Hz. Meryem'in babası İmran b.Mâsân olup Hub'um b.Süleyman Aleyhisselâ-mın soyundandı.[1]

Mâsân Hanedanı da, İsrail oğullarının Başkanlarından, Din Bilginleri ve Danışmanlarından idiler.[2]

Zekeriyyâ Aleyhisselâmla İmran b.Mâsân, iki kız kardeşle evli olup Zekeriyyâ Aleyhisselâmın zevcesinin adı Eşya' (İşa') bint-i Fâkud, İmran b. Mâsân'ın zevcesinin adı da, Hanne bint-i Fakud idi.[3]

Hanne; İsâ Aleyhisselâmın annesi Hz. Meryem'in annesi idi.[4]

Hanne; yaşlanıp çocuk doğurmaktan âciz bulunduğu ve bir ağacın gölgesinde oturduğu sırada[5], bir kuşun, yavrusunun ağzına yiyecek verdiğini görünce, kendisinde, bir oğlan çocuğu olması arzusu uyandı.[6]

Bir oğlan çocuğu ihsan etmesi için Allâha yalvardı.[7]:

"Ey Allâhım! Eğer, bana, bir erkek çocuğu ihsan edersen, onu, Beytülmak-dis'e vakfetmek, adak ve şükrâne olarak onun hizmetinde bulundurmak, üzerime, borç olsun!" dedi.[8]

Hanne'nin bu adağı, Kur'ân-ı kerimde şöyle açıklanır:

"Hani, (İmran'in) karısı:

Rabb'im! Karnımdakini, âzâdlı bir kul olarak Sana adadım.

Benden olan bu (adağı) kabul et!

Şüphesiz, (niyazımı) hakkıyle işiten, (niyetimi) kemaliyle bilen Sensin Sen!" demişti.[9]

Adanılan çocuk; Mescid'in hizmetlerini görür, erginlik çağına basıncaya kadar, hizmetten ayrılmazdı.

Erginlik çağına girdikten sonra, orada kalmak veya ayrılıp gitmek hususunda serbest bırakılır[10], gitmek isterse, arkadaşlarından izin alırdı. Oradan çıkıp gitmesi, onların bilgisi dahilinde olurdu.[11]

Mescid hizmetine, erkek çocuklardan başkası, adanmazdı.

Kızlar, bununla mükellef tutulmazlar; Hayz görmeleri ve rahatsızlığa uğramaları sebebiyle, bu hizmete elverişli görülmezlerdi.[12]

Hanne; Hz.Meryem'e gebe olup ta, karnındakini, adayınca, kocası İmran "Yazıklar olsun sana! Sen, bunu, ne diye yaptın?!

Eğer, karnındaki, kız olursa, kız da, bu hizmete elverişli bulunmadığına göre, şu yaptığın şeyi gördün mü?!" dedi.

İkisi de, üzüntüye düştüler.[13]

Hanne, Hz.Meryem'e gebe iken, İmran vefat etti.[14]

(Hanne) Kız çocuğunu doğurunca, Allah, onun ne doğurduğunu daha iyi bilici iken,

"Rabb'im! Hakîkat, ben, onu, kız olarak doğurdum.

Erkek, kız gibi değildir.

Gerçek, ben, (onun) adını, Meryem koydum.

Onu da, zürriyetini de, o taşlanmış (koğulmuş) şeytandan, Sana sığınır (ısmarlarım!" dedi.[15]

Hanne; erkek, kız gibi değildir demekle, kızın, Mescid hizmetine ve orada ibadete -Mahrem olması, za'fı, Hayzdan, nifasdan, rahatsızlanmaktan berî bulunmaması sebebiyle- erkek gibi, elverişli olmadığını söylemek istemişti.

Sonra, onu alıp bir beze sararak Mescid'e götürdü.

Hârûn Aleyhisselâm oğullarından olan[16] ve o zaman, Beytülmakdis Mescidinde sayıları otuzu bulan[17] din bilginlerinin yanına koydu.[18]

Şeybe oğulları[19] Kabe işlerine baktıkları gibi, bu Bilginler de, Beytülmakdis Mescidinin işlerine bakarlardı.

Hanne, onlara;

"Şu önünüzdeki çocuk, bir adaktır!" deyince, namaz İmamları ve kurbanlarının Vazifelisi İmran'ın kızı olduğu için, hepsi de, onu alıp bakma arzusuyla çekiştiler.

Zekeriyyâ Aleyhisselâm, onlara:

"Ben, buna bakmağa, sizden daha lâyık ve müstehak bulunuyorum: Çünkü, bunun Teyzesi, benim yanımda(zevcem)dır." dedi.[20] Öteki Bilginler; Zekeriyyâ Aleyhisselâma:

"Böyle yapma! Eğer, o, kendisine, halkın en yakın ve en lâyık olanına bırakılacak olursa, onun, doğuran annesine bırakılması gerekir.[21]

Fakat, biz, onun hakkında kur'a çekelim.[22]

Kimin okuna çıkarsa, o, onun yanında kalsın!" dediler ve bunun üzerinde söz birliği ettikten sonra, on dokuz kişi[23], Car (Ürdün) ırmağına kadar gittiler.

Tevrat yazarken, kullandıkları kalemlerini, suyun içine attılar. Zekeriyyâ Aleyhisselâmın kalemi, suyun üzerine çıktı. Öbürlerininki suyun dibine çöktü.

Zekeriyyâ Aleyhisselâm da, Hz.Meryem'in bakımını, üzerine aldı ve onu, Yahya Aleyhisselâmın annesi olan Teyzesine teslim etti.[24]

Büyüyünceye kadar[25], ona, bir süt annesi tuttu.[26]

Hz.Meryem, erginlik çağına basınca[27], Zekeriyyâ Aleyhisselâm, Mescid'de, onun için, bir oda yaptırdı.

Oraya, ortasından bir kapı da, koydurdu.[28]

Kabe'nin içine, merdivensiz çıkılamadığı gibi[29], bunun içine de, merdivensiz çıkılamazdı.[30]

Kendisinin yanına, Zekeriyyâ Aleyhisselâmdan başkası, çıkmazdı.

Zekeriyyâ Aleyhisselâm, her gün, ona, yiyeceğini, içeceğini, yağını, kokusunu... götürüp bırakır, ayrılırken, kapısını, kilitlerdi.

Zekeriyyâ Aleyhisselâm, ne zaman, onun odasına girse, yanında, kış içinde yaz meyvası, yaz içinde de, kış meyvası bulur[31], ona:

"Ey Meryem![32] Bu, sana, nereden geliyor?!" diye sorar, o da:

"Bu, Allah tarafından!" diye cevap verirdi.[33]

Bu hususta Kur'ân-ı kerimde şöyle buyrulur:

"Bunun üzerine, Rabb'i, onu, iyi bir rızâ ile kabul etti.

Onu, güzel bir nebat gibi, büyüttü.

(Zekeriyyâ'yı da), ona (bakmağa) memur etti.

Zekeriyyâ, ne zaman (onun bulunduğu yere) Mihrab'a, girdiyse, onun yanında, bir yiyecek buldu:

"Meryem! Bu, sana, nereden geliyor?!" dedi.

Oda:

"Bu, Allah tarafından!

Şüphe yok ki, Allah, kimi, dilerse, ona, sayısız rızık verir!" dedi. [34]

(Ey Resulüm!) Bunlar, sana, Vahy etmekte olduğumuz Gayb haber/erindendir.

Meryem'i, onlardan, hangisi himayesine alacak diye kalemlerini, atarlarken, sen, yanlarında değildin.

(Bu hususta) çekişirlerken de, yine, sen, yanlarında yoktun.[35]

Peygamberimiz Muhammed Aleyhisselâm da, Hz.Meryem'le ilgili Hadîs-i şeriflerinde şöyle buyurmuşlardır:

"Kendi zamanındaki kadınların hayırlısı: îmran'ın kızı Meryem idi.

Bu ümmetin kadınlarının hayırlısı da, Hatice'dir."[36]

"Cennet [37] kadınlarının üstünü:

Hatice bint-i Huveylid,

Fâtıma bint-i Muhammed,

Meryem bint-i İmran,

Firavunun Zevcesi Âsiye bint-i Müzâhım'dır." [38]

Hz. Meryem'in Hâmile Oluşu Ve İsâ Aleyhisselâmı Doğuruşu:

Hz.Meryem; Mesciddeki odasında, kendisini, öyle ibâdetlere vermişti ki, bu hususta, o zamanda, kendisinin bir benzeri daha yoktu.

Hattâ kendisinde, Zekeriyyâ Aleyhisselâmı bile imrendirecek bir takım fevkal'-âde haller zuhur ve melekler, kendisine, hitab etmeye, müjdeler vermeye başlamıştı.[39]

Bu husus, Kur'ân-ı kerimde şöyle açıklanır:

"Hani, Melekler:

Ey Meryem! demişti, şüphesiz ki, Allah, sana, seçkin bir hususiyet verdi.

Seni, tertemiz (büyüttü).

Seni, âlemlerin kadınları üzerine, mümtaz kıldı.

Ey Meryem! Huşu ile Rabb'ın Dîvanına dur, secdeye kapan [40]

(Allah'a) Rükû edenlerle birlikte Rükû et, eğil (cemaatla namaz kıl [41]

Melekler:

"Ey Meryem! Allah, Kendinden bir Kelime'yi, sana, müjdeliyor:

Onun adı: İsâ, (lakabı) Mesîh. (Sıfatı): Meryem oğludur.

Dünyada da, Âhirette de, sânı, yücedir.

(Kendisi, Allah'a) çok yakınlardandır da.

Beşiğinde de, yetişkinlik halinde de, insanlara söz söyleyecektir.

(O) Sâlihlerdendir!" dediği zaman da, (Ey Resulüm! Sen, onların yanında değildin.[42]

Hz.Meryem; yirmi [43] veya on beş, ya da, on üç yaşında bulunduğu sırada idi ki, Cebrail Aleyhisselâmla karşılaşmıştı. [44]

Gerek bu karşılaşma ve gerek İsâ Aleyhisselâma hâmile kalış hâdisesi, Kur'ân-ı kerimde şöyle açıklanır:

"Kitabda, Meryem (kıssasını)da, an!

Hani, o ailesinden ayrılıp şark tarafında bir yere çekilmişti.

Sonra, onların önünde bir perde edinmiş (çekmiş)ti.

Derken, biz, ona, Rûh'umuzu (Cebrail'i) göndermiştik te, o, kendisine, hilkati tam (genç) bir beşer şeklinde görünmüştü.

(Meryem, ona):

Doğrusu, ben, senden, Esirgeyici'ye (Allah'a) sığınırım!

Eğer, sen, fenalıktan hakkıyle sakınan (bir insan) isen, (çekil yanımdan) dedi.

(Ruh da):

Ben, ancak, sana (günahlardan) pâk bir oğul verme(ye vesile olmak) için, (o sığındığın) Rabb'ının (gönderdiği) Elçisiyim! dedi.

O (Meryem):

"Benim, nasıl bir oğlum olacakmış?!

Bana, bir beşer dokunmamıştır!

Ben, bir iffetsiz de, değilim!? dedi.

(Ruh: Evet!) öyledir!

(Fakat) Rabb'in:

Bu, bana göre, pek kolaydır!

Çünki, biz, onu, insanlara bir âyet (bir Burhan) ve tarafımızdan bir rahmet kılacağız.

Zâten, bu iş, olup bitmiştir! buyurdu dedi. [45] Meryem:

Ey Rabb'im Bana, bir beşer, dokunmamışken, benim nasıl çocuğum olabilir?!" dedi.

(Allah):

Öyledir!

(Fakat), Allah, ne dilerse, yaratır.

(O) bir işe, hükmedince, ona, ancak: ol! der, o da, oluverir.

(Allah) Ona, yazmayı, Hikmeti, Tevratı, İncil'i öğretecek.

Onu, İsrail oğullarına Peygamber gönderecek.

(O da, onlara diyecek ki):

Hakikat, ben, size, Rabbinizden bir âyet (Mucize) getirdim.

Hakikat, ben, size, çamurdan kuş biçimi gibi bir şey yapar, ona, üfürürüm de, Allah'ın izniyle, (o) derhal (canlı) bir kuş olurdur. (Yine) Ben, Allah'ın izniyle, anadan doğma körü ve abraşı iyi eder ve ölüleri diriltirim!

Evlerinizde, ne yiyor, ne biriktiriyorsanız, size haber veririm.

Elbette, bunlarda sizin için -eğer iman edicilerseniz- kat'î bir ibret vardır.

Önümdeki Tevratı tasdik edici olarak size ve size haram edilen bazı şeyleri -yararmıza- helâl kılmak için, (geldim)

Size, Rabb'inizden, (Peygamberliğimi isbatlar) âyet (Mucize) getirdim. Artık, Attâh'dan korkunuz! Bana da, itaat ediniz! Şüphe yok ki, Allah, benim de, Rabbim, sizin de, Rabbinizdir. Öyle ise, Ona, ibadet ediniz!

İşte, doğru yol (budur)!'[46]

"Irzını (muhkem bir kale gibi) koruyan o kızı (Meryem'i) de (yâd et)ki, biz, ona, Ruhumuzdan, üflemiş, kendisini de, oğlunu da, âlemlere bir ibret kılmıştık. " [47]

"Namusunu (muhkem bir kale gibi) koruyan İmran kızı Meryem'i de, (Allah bir misal olarak îrad buyurdu)

Biz, bundan dolayı ona, Ruhumuzdan, üfürdük. O, Rabbının Kelimelerini ve Kitablarını tasdik etti. (Rabbına) itâatde sebat edenlerdendi, o!'[48]

Rivayete göre: Cebrail Aleyhisselâm, Hz.Meryem'in yanma vanp gömleğinin yakasından üfürmüş ve üfürüğü, onun döl yatağına erişmiştir.

[49]

"Nihayet, (Meryem), ona (İsa'ya) hâmile kaldı. [50]

Hz. Meryem'in Amcasının Oğlu Yûsuf'la Münâkaşası:

Hz.Meryem'in hamileliğini görünce; kendisinin, son derecede dindarlığını, iffet ve nezâhetini ve ibâdetini yakından bildiği için, hayretten hayrete düşen[51] ve bu hususta ilk tepkiyi gösteren, Amcasının oğlu Marangoz Yûsuf b.Yâkub oldu.[52]

O zaman, Mescid'e; Hz.Meryemle Yûsuf'den daha ziyâde hizmet eden ve Al-lâha, bunlardan, daha çok ibâdet yapan bir kimse bulunduğu bilinmiyordu.[53]

Yûsuf; Hz.Meryem'in hamileliğini, çok ağır ve aşırı derecede işlenmiş bir kötülük sayarak, ne yapacağını, bilemiyor; onu, suçlamak istediği zaman, kendisinin, iyi halliliğini ve bu kötülüğü işlemekten çok uzak bulunduğunu ve yanından, hiç bir zaman uzaklaşmamış olduğunu, düşünerek kendisini, temize çıkarmak istiyordu.

Bu düşünce ve kuruntular, kendisine ağır gelmeye başlayınca, onunla konuştu ve ona, ilk söz olarak:

"Ben, senin işin hakkında kalbime düşen şüpheyi, ölünceye kadar kalbimde gizlemeyi, çok arzu etmiştim.

Fakat, bu iş, beni, yendi de, kalbimi, ferahlatmak için, bu hususta seninle konuşmayı uygun gördüm!" dedi.

Hz. Meryem:

"Öyle ise, güzel bir söz söyle!" dedi. Yûsuf:

"Ben de, ancak, böyle söyleyeceğim! Haydi, söyle, bana: Tohumsuz, ekin, biter mi?" dedi. Hz.Meryem: "Evet! Biter!" dedi. Yûsuf:

"Bir ağaç, ona, yağmur düşmeksizin, yetişir mi?" diye sordu. Hz.Meryem: "Evet! Yetişir!" dedi. Yûsuf:

"Hiç erkek olmadan, çocuk olur mu?" diye sordu. Hz.Meryem: "Evet! Olur!

Sen, Allah'ın, ekini, ilk yarattığı gün, tohumsuz olarak, yarattığını bilmiyor musun?

Allah'ın, ilk defa, ağacı, yağmursuz olarak yarattığını, Onun, ağacı da, yağmuru da, her birini, ayrı ayrı yarattıktan sonra, yağmuru, ağacın hayatına vesîle kıldığını bilmiyor musun?

Yâhud, suyun yardımını istemedikçe, Allah'ın, bitirmeye güc yetiremediğini, söyleyebilir misin?

Eğer, öyle olaydı, Allah, ilk ağacı bitirmeğe güç yetiremezdi!" dedi.

Yûsuf:

"Ben, öyle demiyorum.

Ben, çok iyi biliyorum ki: Allah'ın, dilediğini, yapmağa gücü yeterdir.

Bunun için de, Ol! demesi, yeter ve o şey, oluverirdir!" dedi.

Hz.Meryem:

"Sen, Yüce Allah'ın, Âdem'i ve zevcesini de, erkeksiz ve kadınsız yarattığını, bilmiyor musun?" diye sordu.

Yûsuf:

"Evet! Biliyorum." dedi.

Hz. Meryem, bunu, söyleyince, Yûsüfün kalbinde, Meryem'deki şeyin, Yüce Allah tarafından gelen bir şey olabileceği ve her halde, onu, bunun için, kendisinden gizlediği, bu hususta kendisi, bir şey söylemedikçe, kendisine bir şey sormamak gerekeceği hissi uyandı.[54]

Bunun üzerine, Yûsuf, Mescid'in bütün hizmetlerini, üzerine aldı, Hz. Meryem'in yapacağı işleri de, kendisi yapmağa başladı.

Çünki, Hz.Meryem'in, vücudca zaiflediğini, benzinin sarardığını, yüzünün çil-lendiğini, karnının büyüdüğünü, güçten düştüğünü, bakışlarının değiştiğini görüyordu. [55]

Halbuki, kendisi, bundan önce, hiç te böyle değildi. [56]

Hz. Meryem, ağırlaşıp doğum yapma zamanı yaklaşınca, Yüce Allah, ona:

Beytülmakdis Mescidinin, içinde, Yüce Allah'ın ismi yükseltilerek anılacak, temiz tutulacak Mâbedlerinden bir Mâbed olduğunu hatırlatmıştı.

Bunun üzerine, Hz.Meryem, oradan ayrılıp Teyzesinin, yâni, Yahya Aleyhis-selâmın annesinin evine taşındı.

Oraya varınca, Yahya Aleyhisselâmın annesi, ayağa kalkarak Hz. Meryem'i karşıladı. [57] Evine kabul etti ve:

"Ey Meryem! Benim karnımdakinin, senin karnındakine eğildiğini hisettim!" dedi. [58]

Gebelik Ve Doğum Hadisesiyle Bu Hâdise Üzerine Olan Bitenlerin Kur'ân-I Kerimde Açıklanışı:

Yüce Allah; Gebelik ve Doğum hâdisesini ve bu hâdise üzerine, olan, bitenleri de, Kur'ân-ı Kerim'inde şöyle açıklar:

"Nihayet, ona (İsa'ya) gebe kalıp uzak bir yere çekildi.

Derken, doğum sancısı, onu, bir hurma ağacına (dayanmağa) şevketti.

"Keşke, bundan önce, öteydim de, unutulup gideydim!" dedi.

Ona, aşağısından, şu nida geldi:

Tasalanma! Rabb'in, senin alt yanında bir su arkı vücûde getirmiştir.

Hurma ağacını da, kendine doğru silk! Üstüne, derilmiş taze hurma dökülecektir!

Artık, ye, iç! Gözün aydın olsun!

Eğer, beşerden her hangi birini, görürsen:

Ben, O çok Esirgeyici (Allâh)a oruç adadım.

Onun için, ben, bu gün, hiç bir kimseye katiyen söz söylemeyeceğim!" de!

Derken, Onu (İsa'yı), yüklenerek kavmine getirdi.

"Ey Meryem! And olsun ki: sen, acâip bir şey yapmışsın!?

Ey Harun'un kız kardeşi! Senin baban, kötü bir adam değildi.

Anan da, iffetsiz bir kadın değildi!?" dediler.

Bunun üzerine, (Meryem), ona (İsâya) işaret etti.

"Biz, henüz beşikte bulunan bir sabi ile nasıl konuşuruz?!" dediler. [59]

(İsâ dile gelip):

"Ben, hakikat, Allah'ın kuluyum!

O, bana, Kitab verdi.

Beni, Peygamber yaptı.

Beni, her nerede bulunursam, mübarek kıldı.

Bana, ben, hayatta oldukça, namazı, zekâtı emretti.

Beni, anneme hürmetkar kıldı.

Beni, bir Zorba, bir bedbaht yapmadı.

Dünyaya getirildiğim gün de, öleceğim gün de, diri olarak kaldırılacağım gün de, Selâm (ve selâmet) benim üzerimdedir." dedi.[60]

Bundan sonra, İsâ Aleyhisselâm, yaşıtları gibi, konuşma zamanı gelinceye kadar, bir daha konuşmamıştır.[61]

Fakat, Hz.Meryem:

"Ben, tenhâda bulunduğum zaman, o bana karnımdan söyler ve benimle konuşurdu.

İnsanlar içinde bulunduğum zamanda ise, karnımda Teşbih ederdi." demiştir.[62]

İsrail oğulları, Hz.Meryem'in, zina ettiğini sanarak[63] kendisini, taşlayıp öldürmek için, ellerine taş almışlardı!

İsâ Aleyhisselâm, konuşunca, Hz.Meryem'i serbest bıraktılar.[64]

İsrail oğullarının küfre düşmelerinin sebeplerinden birisi de[65], namusunu, bir kale gibi koruyan[66] Hz.Meryem'e, zina isnad ve iftira etmeleri idi. [67]

İsâ Aleyhisselâmın doğum yeri Beytüllahm'di. [68] Beytüllahm, Beytülmakdis'in yakınında, bir yerdir. [69]

Hz. Meryem'le İsâ Aleyhisselâmın Mısır'a Gidişi:

Yüce Allah; Hz.Meryem'e, kavmi olan İsrail oğullarının[70], kendisini de, oğlunu da[71], öldürmeğe kalkacaklarını[72], kavminin yurdundan[73], hemen çıkıp gitmesini vahy ve ilham etmişti.

Bunun üzerine, Hz.Meryemle İsâ Aleyhisselâmı, amcasının oğlu Yûsuf Nec-car, merkebe bindirip acele Mısır'a kadar götürüp bıraktı.[74]

Anne oğul, Mısırda bir tepeye yerleştiler.[75]

Bu hususta Kur'ân-ı kerimde şöyle buyrulur:

"Meryem'in oğlunu ve Onun anasını (kudretimize) bir âyet kıldık.

Onları, düz ve akar suya mâlik bir tepede barındırdık. [76]

Mısır Hayatı Ve Halkın İsâ Aleyhisselâm'dan Gördükleri Şaşılacak Haller:

Hz.Meryem, Mısır'da, on iki yıl kaldı. İsâ Aleyhisselâmı, halktan, gizledi. [77] Hiç kimse, İsâ Aleyhisselâmın, onun oğlu olduğunun farkına varmadı.

Hz.Meryem'in, ne oğlunun hayatı hakkında, ne de, geçimi hakkında, hiç kimseye güvenci yoktu.

Bir tarladan ekin biçildiğini işitti mi? [78] hemen, oğlunun beşiğini, bir omuzu-na alır, toplayacağı başakları koyacağı kabı da, o bir omuzuna yüklenerek tarlaya gidip başak toplardı.

Hz.Meryem; İsâ Aleyhisselâm, on iki yaşını tamamlayıncaya kadar, böyle yapmağa devam etti. [79]

Hz.Meryem; Mısır halkından, bir çiftlik ağasının evine konuk olmuştu. Çiftlik ağasının evinde yalnız fakirler ve yoksullar, otururdu. O sırada, Çiftlik ağasına âid bir mal, saklandığı yerden, çalınmıştı. Fakat, Ağa, evinde barınan fakir ve yoksulları, suçlamıyordu. Hz.Meryem ise, ağanın uğradığı bu musîbetten dolayı, üzgündü.

İsâ Aleyhisselâm; annesinin, Ev sahibinin musibetine, üzüldüğünü görünce, ona:

"Ey anneciğim! Çalınan malını, ona, göstermemi istermisin? diye sordu.

Hz. Meryem:

"Evet! İsterim ey oğulcuğum!" dedi.

İsâ Aleyhisselâm:

"Öyle ise, ona, söyle: benim için, yoksulları, evine toplasın!" dedi.

Hz. Meryem, Ev sahibine, yoksulları, evinde toplamasını, söyledi.

Yoksullar, toplanınca, İsâ Aleyhisselâm, iki kişiyi suçlu buldu.

Onlardan, birisi: âmâ, diğeri: kötürümdü!

İsâ Aleyhisselâm, kötürümü, kör'ün omuzuna bindirdikten sonra,:

"Onunla birlikte ayağa kalk!" dedi.

Âmâ:

"Ben, bunu, yapmaktan âcizim!" dedi.

İsâ Aleyhisselâm:

"Peki! Dün gece, buna, ayağa kalkmağa, nasıl güc yetirdin?!" diye sordu.

İsâ Aleyhisselâmın, bu sözünü, işittikleri zaman, âmâyı, ayağa kaldırdılar.

Körün, ensesine binen kötürüm, oradan, deponun penceresine kadar uzandı.

İsâ Aleyhisselâm:

"İşte, dün gece, senin malını,âmâ olan,gücü ile, kötürüm olan da, gözü ile birbirine yardım ederek böyle, çalmışlardır!" dedi.

Kötürüm ve âmâ, İsâ Aleyhisselâmın sözünü, doğruladılar, Çiftlik Ağasına, malını, geri verdiler.

O da, onu, mal deposuna koydu ve:

"Ey Meryem! Bu malın, yarısını, sen al!" dedi.

Hz.Meryem:

"Ben, bunun için, yaratılmadım!" dedi.

Çiftlik ağası:

"Öyle ise, onu, alıp oğluna, ver!" dedi.

Hz. Meryem:

"O, hal ve şan yönünden, benden daha büyüktür!" dedi.

O zaman, İsâ Aleyhisselâm, on iki yaşındaydı.[80]

Hz. Meryem'le İsâ Aleyhisselâmın Mısır'dan Şam'a Gidişleri:

Mısır halkı, İsâ Aleyhisselâmın yaptığı ve Allah'ın, ona verdiği şeylerden korkmağa başlayınca, Yüce Allah, İsâ Aleyhisselâmın annesi Hz. Meryem'e oğlunu, Şam'a götürmesini, Vahy ve ilham etti.

O da, emrolunan şeyi, yerine getirdi. [81]

Sâm'ın Nasıra kariyesinde[82], Cebel-i'Halîl'de[83] yerleştiler.

Nasârâ adı da, bu kariyeden dolayı, verilmişti. [84]

İsâ Aleyhisselâm, otuz yaşına kadar, oradan ayrılmadı.[85]

İsâ Aleyhisselâma Vahy Gelişi Ve İncil'in Nazil Oluşu:

Otuz yaşında iken, İsâ Aleyhisselâma Vahy geldi[86], İncil, nazil oldu.[87]

Yüce Allah, ona:

Halkı, Allah'a iman ve ibâdete davet etmeğe başlamasını,

Hastaları,

Kötürümleri[88],

Anadan doğma[89] körleri[90],

Delileri[91],

Alacalıları ve diğer her türlü hastalığa tutulmuş olanları, iyileştirmesini, emretti.

İsâ Aleyhisselâm da, kendisine emrolunanı, yaptı.[92]

Halk, onu, sevdi.[93]

Ona, meyi etti ve alıştı.[94]

Kendisine, uyanlar, çoğaldı.

Anısı, yükseldi, ünlendi.[95]

Bâzan, hastalardan[96], kötürümlerden[97]... binlercesi gelip, İsâ Aleyhisselâmın kapısında toplanırdı.

Hastalardan, İsâ Aleyhisselâmın yanına, yürüyerek gelmeğe gücü, yetenler, yürüyerek gelir, onlardan, gelecek güçte olmayanların yanında ise, kendisi, yürüyerek gider, onları[98], ancak, Allâha imân şartiyle[99], düa edip iyileştirirdi.[100]

İsâ Aleyhisselâm:

"Siz; Allah'ın Kelimesi ve Rûhu(ndan) olan; kötürümü, Alaca hastalıklısını... iyileştiren ve ölüleri dirilten, benden başka bir kimse bulunduğunu, biliyor musunuz?" diye sorar, onlar da:

"Hayır!" derlerdi.[101]

İsâ Aleyhisselâmın Hastaları İyileştirme Ve Ölüleri Diriltme Duası:

"Ey Allah'ım! Semâ'da İlâh, Sen'sin! Yer'de İlâh, Sen'sin!

İkisinde de, Sen'den gayrı İlâh, yoktur!

Göklerde Cebbar olan, Sen'sin! Yer'de Cebbar olan Sen'sin!

İkisinde de, Sen'den gayrı Cebbar olan, yoktur!

Göklerde Hükümdar olan, Sensin! Yer'de Hükümdar olan, Sen'sin!

İkisinde de, Sen'den gayrı Hükümdar yoktur!

Göklerde hüküm, Senindir! Yerde hüküm, Senindir!

İkisinde de, Senin hükmünden gayrı hüküm yoktur!

Senin, yer yüzündeki Kudretin, semâdaki Kudretin gibidir!

Senin, yer yüzündeki Saltanatın, semâdaki Saltanatın gibidir!

Ben, Senin Şerefli İsimlerinle, Sen'den dilekte bulunuyorum!

Hiç şüphe yok ki, Sen, her şeye Kadirsin, Senin, her şeye gücün yeter!" [102]

İsâ Aleyhisselâm; ölüleri, Esmây-ı Hüsnâ'dan Yâ Hayy'u Yâ Kayyûm! Esmâsi-le, diriltirdi. [103]

İsâ Aleyhisselâmın zamanında tıb (Doktorluk) üstündü. [104]

Fakat, doktorlar; anadan doğma kör'ün gözünü açmaktan, baras hastalığını, iyileştirmekten âcizlerdi. [105]

İsâ Aleyhisselâm ise, doktorların, gördürmekten âciz kaldıkları anadan doğma körleri, gördürüyor, onların iyileştiremedikleri alaca hastalıklarını, iyileştiriyor, hattâ, ölüleri bile diriltiyordu. [106]

Şeytanın İsâ Aleyhisselâm Hakkında Halkı Dalâlete Düşüren Telkini:

Büyük şeytan; çok yaşlı, güzel yüzlü ve gösterişli bir adam şekline girip kendisi gibi iki şeytanla birlikte gelince, halk, onların şekil ve şemaillerine bakarak, İsâ Aleyhisselâmdan, döndüler, onlara, yöneldiler.

Yaşlı şeytan, onlara, şaşılacak şeyler haber vermeğe başladı ve İsâ Aleyhisselâm hakkında:

"Bu adamın, şaşılacak hali var: Beşikte, konuştu!

Ölüleri, diriltti!

Gayb'dan, gelecekten haber verdi!

Hastayı, iyileştirdi!

Bu, Allâh'dır!" dedi.

Yaşlı şeytanın yanındaki adamlarından birisi:

"Ey Şeyh! Sen, ne kötü bir söz söyledin!

Allah'ın, ne kullarına tecellî etmesi, ne rahimlerde yerleşmesi, ne de, kadınların karınlarına sığması, mümkin ve lâyık değildir!

Fakat, o, Allah'ın oğludur!" dedi. Üçüncü şeytan:

"İkiniz de, ne kötü sözler söylediniz! Söylediğiniz şeyler, hatâ ve cehaletten ibarettir. Allah'ın, bir oğul edinmesi lâyık değildir. Fakat, bu adam, Allah ile birlikte bulunan bir İlâh'dır!" dedi. Bu sözleri, söyleyip bitirdikleri zaman, kayboldular. [107]

İsâ Aleyhisselâmın Havarileri:

Rivayete göre: krallardan bir kral, yemek yaptırıp halkı, yemeğe davet etmiş, İsâ Aleyhisselâm da, yemek çanağının çevresinde oturmuştu. [108]

İsâ Aleyhisselâm, yemek çanağının, kendisinin önüne gelen tarafından yiyor[109], çanaktaki yemek, hiç eksilmiyordu.

Kral, İsâ Aleyhisselâma:

"Sen, kim'sin?" diye sordu.

İsâ Aleyhisselâm:

"Ben, İsâ b.Meryem'im!" dedi.[110]

Kral:

"Ben, krallığı, bıraktım, sana, tâbi' oldum!" dedi,[111] krallıktan ayrılıp bazı arkadaşlarıyla birlikte İsâ Aleyhisselâma tâbi oldu[112] ki, işte, İsâ Aleyhisselâmın Havarileri, bunlardı.

Havarilerin, Boyacılar[113] veya Avcılar, ya da, daha başka meslekten oldukları da, söylenmiştir.[114]

İsâ Aleyhisselâmın Havarileri hakkında Kur'ân-ı Kerim'de şöyle buyrulur:

"Vaktâ ki, İsâ, onlardan (İsrail oğullarından, ısrarla taşan) küfrü, his etti de:

"Allah'a (doğru giden yolda) bana, yardım edecekler kim?" dedi.

Havariler:

"Biziz, Allah'ın Yardımcıları!

Biz, Allah'a, inandık.

Sen de (Ey İsâ!) Şâhid ol ki: biz, muhakkak, Müslümanlarız!" dedifler)."[115]

İsâ Aleyhisselâmın yanındaki Havariler, on iki kişi idiler.[116]

Onların isimleri şöyledir:

1) Butrus,

2) Enderais (Enderavüs),

3) Tumas,

4) Filibüs,

5) Yuhannes (b. Zebdî),

6) Yâkubüs (Yâkub b.Zebdî),

7) İbn.Selma (Telma),

8) Simun (Şem'un),

9) Matta,

10) Yâkub b.Halkya,

11) Tüddavüs,

12) Yudüs Zekeriyya Yuta.[117]

Havarîler, acıktıkları zaman, İsâ Aleyhisselâma:

"Ey Allah'ın Ruhu! Biz, acıktık!" derlerdi.

İsâ Aleyhisselâm da[118], ovada veya dağda[119], elini, yere vururdu.

Oradan, her bir insan için, iki ekmek çıkar[120], onları, yerlerdi.[121]

Susadıkları zaman da:

"Ey Ruhullâh! Biz, susadık!" derlerdi.

İsâ Aleyhisselâm da, ovada veya dağda, elini, yere vurur, yerden, su çıkar, içerlerdi.

Havariler:

"Ey Ruhullâh![122] Bizden daha faziletli kim var?:

İstediğimiz zaman, bize ekmek yediriyorsun.[123]

İstediğimiz zaman[124], bize, su içiriyorsun![125]

Hem de, Sana iman ettik ve sana, tâbi olduk!" dediler.

İsâ Aleyhisselâm:

"Eli ile çahşan[126]

Elinin kazancından yiyen kimse, sizden daha faziletlidir." dedi.

Bunun üzerine, Havariler, ücretle elbise yıkayarak geçinir oldular.[127]

Sâm b. Nûh Aleyhisselâm'dan Gemi Hakkında Bilgi Alınışı :

İsâ Aleyhisselâm; bir gün, Havarilerle birlikte iken[128], İsâ Aleyhisselâm, Nûh Aleyhisselâmın gemisini tavsif[129], Nûh Aleynisselâmdan, Tûfan'dan ve Gemi'-den bahsedince[130], Havariler:

"Keski, gemiyi gören bir kimseyi, bize[131], diriltmiş[132], göndermiş[133] olsaydın da[134], o, bize, onu, anlatsa[135], tarif etseydi!" dediler.[136]

İsâ Aleyhisselâm, kalkıp küçük, düz bir tepeye[137], oradaki kabre kadar gitti.[138]

Elini, yere uzatıp oradan bir avuç toprak aldı[139]: "Bu, nedir biliyor musunuz?" diye sordu. Havariler:

"Allah ve Resulü, daha iyi bilir!" dediler.[140]

İsâ Aleyhisselâm:

"Bu, Sâm b.Nûh'un[141] kabridir!

İstiyorsanız, onu, sizin için, dirilteyim!" dedi.

Havariler:

"Olur! Dirilt!" dediler.[142]

İsâ Aleyhisselâm, Allâh'a[143], İsm-i Âzam'ıyla[144] dua etti.[145]

Toprak yığınına, asasıyla vurup:

"Allah'ın izniyle[146] diril![147] kalk!" deyince, başının saçı[148], saçının yarısı[149] ağarmış olduğu halde[150], Sâm b.Nûh[151] veya Hâm b.Nûh[152], başından, toprağı silkerek ayağa kalktı[153], kabrinden çıktı.[154]

"Yoksa, Kıyamet mi koptu?" dedi. İsâ Aleyhisselâm: "Hayır! Kıyamet, kopmadı.

Fakat, ben, Allâh'a[155], İsm-i Âzam'ıyla[156] dua ettim.[157] Allah da, seni, diriltti." dedi.[158]

İsâ Aleyhisselâm, ona:

"Sen, böyle, saçı, ağarmış olarak mı ölmüştün?" diye sordu.

O:

"Hayır! Ben, genç iken ölmüştüm.

Fakat, şimdi, kıyamet koptu sandım da, saçım ağardı!" dedi.[159]

Sâm b.Nûh Aleyhisselâm, beş yüz yıl yaşamıştı.

O zaman, saç hiç ağarmazdı.

Halbuki, onun saçının yarısı ağarmıştı.[160]

Havârîler, ona, gemi hakkında, bir takım sorular sordular.[161]

O da, onlara, geminin haberini, haber verdi.[162]

Nûh Aleyhisselâmın gemisini, anlattı.[163] Sonra da:

"Bu, İsâ b.Meryem'dir. Ona, tâbi olunuz!" dedi.[164]

İsâ Aleyhisselâm, ona:

"Öl artık!" dedi.

Sâm b. Nuh Aleyhisselâm:

"Bana, Allah, ölüm sarhoşluğunu tekrarlamamak şartıyla!" dedi.

İsâ Aleyhisselâm, Yüce Allah'a düa etti.

Allah da, onun ölümünü, öyle yaptı.[165]

İsrail Oğullarının İstekleri Yapılmazsa, İsâ Aleyhisselâmı Yakmağa Kalkışmaları:

İsrail oğulları[166], İsâ Aleyhisselâma: "Bize, Uzeyr'i, dirilt!

Yoksa, seni, ateşte yakarız!" demişler[167] ve İsâ Aleyhisselâm için, üzüm odunlarından pek çok odun toplamışlardı.

O zaman, İsrail oğulları, ölülerini, taş sandıklar içine koyarlar, sandıkların üzerlerine de, taştan, iyice kapanan kapaklar, geçirirlerdi.

Uzeyr Aleyhisselâmın kabrini de, arkasında ismi yazılı olduğu halde buldular. Bütün uğraşmalarına rağmen onu, kabrinden çıkarmağa güc yetiremediler.

Dönüp İsâ Aleyhisselâma haber verdiler.

İsâ Aleyhisselâm, içinde su bulunan bir kabı, onlara, uzattı ve:

"Bu suyu, onun kabrinin üzerine saçınız!" dedi.

Saçtılar.

Kapak, açıldı.

İsâ Aleyhisselâmı, götürdüler.

Uzeyr Aleyhisselâm, kefeninin içinde, öylece duruyordu.

Sonra, elbisesini, üzerinden soydular.[168]

İsâ Aleyhisselâm, Yüce Allah'a düa etti.[169]

Uzeyr Aleyhisselâma da:

"Ey Uzeyr! Yüce Allah'ın izniyle, diril!" dedi.

Uzeyr Aleyhisselâm, dirilip oturduğu zaman, İsrail oğulları, bütün bunları, gözleriyle, gördüler.[170]

Kendileri de; İsâ Aleyhisselâm hakkında[171]:

"Ey Uzeyr![172] Şu Adam için, şehâdette bulunur musun?" diye sordular,

Uzeyr Aleyhisselâm:

"Ben, onun, Allah'ın kulu ve Resulü olduğuna, şehâdet ederim!" dedi.[173]

Bunun üzerine, İsrail oğulları:

"Ey İsâ! Bizim için, Rabbine dua et te, onu, bizim aramızda, sağ olarak bulundursun!" dediler.

İsâ Aleyhisselâm:

"Onu, kabrine iade ediniz!" dedi.

Uzeyr Aleyhisselâm, kabrine iade edildi ve öldü.

İsâ Aleyhisselâma, iman eden, iman etti; küfründe, direnen de, küfründe direndi.[174]

İsâ Aleyhisselâm; İsrail oğullarına, böyle, Mucizelerle gönderildiği zaman, onların münafık ve kâfir olanları, şaşırıyorlar, alay ediyorlar:

"Filanın, dün gece yediği ve evinde biriktirdiği şeyleri, onlara, haber veriyormuş!?" diyorlar;

Bu; Mü'minlerin imanlarını, kâfir ve münafık olanların da, küfürlerini ve şüphelerini artırıyordu.

Ölüleri, diriltme mucizeleri ise, kâfir ve münafık yahûdileri, büsbütün kızdırıyordu.[175]

Matta İncil'inde bildirildiğine göre: İsâ Aleyhisselâmın, Havra da hikmetli, ibretli temsillerle yaptığı konuşmadan da, şaşkına dönen Yahûdîler:

"Bu Adam'ın, bu hikmeti ve bu kudret işleri, bu şeyieri, nereden geliyor?!" dediler, Ona, Peygamberliği yakıştıramadılar ve Peygamberliğine inanmadılar.

Bunun üzerine, İsâ Aleyhisselâm, onlara:

"Bir Peygamber, kendi memleketinden ve evinden başka yerde itibarsız değildir." dedi.

Onların imansızlıklarından dolayı, orada çok kudret işleri yapmadı.[176]

İsrail Oğulları İle Havarilerin Kendileri İçin Gökten Sofra İndirilmesini İstemeleri:

İsâ Aleyhisselâm, İsrail oğullarına:

"Sizler, Allah için, otuz gün oruç tuttuktan sonra, ondan, isteyeceğinizi, isteseniz de, size, istediğiniz şey verilse, olmaz mı?

Çünkü, işçinin ücreti, kendisinin işi üzerine, verilir" dedi.

İsrail oğulları, İsâ Aleyhisselâmın, dediğini yaptıktan, otuz gün oruç tuttuktan sonra:

"Ey iyilik öğreticisi! Sen, bize:

"İşçinin ücreti, kendisinin işi üzerine, verilir!" dedin ve otuz gün oruç tutmamızı, bize emrettin.

Biz de, otuz gün oruç tutup emrini, yerine getirdik.

Bizim, hiç bir kimseye otuz gün çalışıp ta, işimizi, bitirince, yemek yedirilmedi-ğimiz gün, olmamıştır.[177]

Ey İsâ! Biz, bir kimsenin işini, yapınca, yemek yediriliriz.

Biz, oruç tuttuk, acıktık.

Üzerimize, gökten bir sofra indirilmesi için, Allah'a düa et!" dediler.[178]

O zaman, İsâ Aleyhisselâm, otuz gün oruç tutmalarını, Havarilere de, emretmişti.

Onlar da, otuz gün oruç tutmuş bulunuyorlardı.[179]

İnen yemek sofrasının sıfatı ve mâhiyeti hakkında bilginlerin rivayetleri çok değişiktir.[180]

Bazılarına göre: Meleklerin, semâdan[181] getirip İsrail oğulları ile Havârîlerin önlerine koydukları sofranın üzerinde[182], arpa unundan yapılmış[183] yedi ekmekle, yedi balık vardı.[184]

İsâ Aleyhisselâm, ağladı ve:

"Allah'ım! Beni, şükredenlerden eyle!

Allah'ım! Bu sofrayı, bir rahmet kıl! Onu, bir ceza ve azab kılma!" diyerek dua etti.[185]

Sofra, inince; zenginler, fakirler, büyükler, küçükler, erkekler, kadınlar, Sofranın başına yığıldılar.[186]

İsâ Aleyhisselâm'a:

"Ey Rûhullâh! [187] Bundan, ilk önce yiyen, Sen ol! Sonra da, biz, yiyelim!" dediler. [188]

İsâ Aleyhisselâm:

"Allah, onu, yemekten, beni korusun! [189]

Fakat, ondan, isteyen yiyebilir!" dedi. [190]

Kendisi, ondan, hiç yemedi. [191]

Havariler de [192], ondan, yemekten, korktular. [193] Yemediler. [194]

Bunun üzerine, İsâ Aleyhisselâm; o yemeğe;

Fakirleri,

Hastaları, [195]

Kötürümleri,[196]

Cüzzam hastalığına tutulmuş olanları, çağırıp onlara:

"Allah'ın rızkından yiyiniz!

Bu, sizin için, ihsan, sizden başkaları için, belâdır!" dedi.[197]

Kadın, erkek[198] fakirlerinden, kötürümlerinden, hastalarından, mübtelâların-dan bin üç yüz kişi, ondan yediler, hepsi de, doydular[199], genirdiler.[200]

Onların, en sonuncusu, ondan, en başındakinin yediği gibi, yemişti'[201] Bir cemâat gelip ondan, yiyor, sonra, çıkıyor, başkaları, geliyordu.

Onlar da, yedikten sonra çıkıyordu.

Böylece, onların hepsi, yemişler, daha da, artmış kalmıştı.[202]

İsâ Aleyhisselâm, balığa baktı, gökten indiği sıradaki gibi duruyordu.[203]

Rivayete göre, Sofradan yiyenlerin sayısı: Beş bindi.[204] Biraz daha fazla idi.[205]

Hattâ, yedi bine yakındı.[206]

O gün; hasta olup ta, ondan, yiyince, iyileşmeyen,

Kötürüm olup ta, yürüyemeyen,

Mübtelâ olup ta, ihtilasından kurtulmayan,

Fakir olup ta, zenginliğe kavuşmayan ve ölünceye kadar da, zenginlik hali devam etmeyen, yoktu. [207]

Onlar, Sofraya bakarlarken, Sofra, semâya yükselip gözden kayboldu. Havariler, sofradan yemediklerine pişman oldular. [208] Yüce Allah, İsâ Aleyhisselâma:

"Sofranı ve rızkımı, zenginler dışında, fakirlere tahsis et!" diye vahyetmişti.[209]

İsâ Aleyhisselâm da, öyle, yapınca[210], bu zenginlerin, çok ağırına gitti.[211]

Onun, gökten inişini, inkâr ettiler.[212]

Sofra hakkında şüpheye düştüler ve halkı da, şüpheye düşürdüler. [213]

"Siz, sofranın, gerçekten, semâdan indiğini mi sanıyorsunuz?" dediler.[214]

Sofrayı, görmeyenler de,[215], onu, inkâr ettiler.[216]:

"Yazıklar olsun size![217] O, sizin gözlerinizi, büyülemiştir!" dediler.[218]

Yüce Allah, kimin hayrını murad ettiyse, o, basîret üzere, imanda sebat etti.

Kimin de, fitneye tutulmasını, murad ettiyse, onlar da, küfürlerine, döndüler.

İsâ Aleyhisselâm, onlara:

"Siz, helak oldunuz: Allah'ın azabına, hazırlandınız!" dedi.[219]

Sofranın Gökten İndiğini İnkâr Edenlerin Akıbeti:

Sofranın, gökten indiğini inkâr eden İsrail oğullarından üç yüz otuz[220], üçyüz otuz üç[221] kişi, yurdlarında geceleyin, döşekleri üzerinde aileleriyle birlikte yatarlarken, domuzlara çevrilmiş olarak sabahladılar.[222]

Domuzlara çevrilmiş olanlar içinde ne bir kadın, ne de, bir çocuk vardı.[223]

Domuza çevirilen Yahûdîler, yolları ve meydanları, dolduruyor, helâlardaki pislikleri, yiyorlardı.[224]

Halk, onların bu hallerini, görünce, korktular.

İsâ Aleyhisselâmın yanına vardılar. Ona, ağladılar.

İsâ Aleyhisselâm da, onların Ev halklarının bu hâle düşmelerine ağladı.

Domuzlar; İsâ Aleyhisselâmı, gördükleri zaman, ağladılar ve çevresinde dönüp dolaşmağa başladılar.

İsâ Aleyhisselâm, onları, isimleriyle birer birer çağırıyor.[225] Onlara: "Sen, filan, sen filan, sen filan değil misin" diye soruyor[226] Onlar; ağlıyor.[227]

"Evet! demek istiyor[228], başlarını sallayarak işaret ediyorlar[229], konuşamıyorlardı.

Öylece, üç gün yaşadıktan sonra, ölüp gittiler.[230]

Kur'ân-I Kerimin Sofra Hakkındaki Açıklaması:

"O vakit, Havariler:

Ey Meryem oğlu İsâ! Rabb'in, bizim üstümüze gökten bir Sofra indirebilir mi?" demiş,

O (da):

"Eğer, inanmış (adam)larsanız, Allâhfın kudretinden ve benim Peygamberliğimden kuşkuya sapmak)dan korkunuz! demişti.

(Havârîler):

İstiyoruz ki: biz de, ondan, yiyelim, kalblerimiz, yatışsın.

Senin, bize hakîkaten doğru söylediğini, bilelim ve biz de, bunun üzerine şahid-lik edenlerden olalım!" dediler.

Meryem oğlu İsâ (dua ederek):

"Ey Allah! Ey Bizim Rabbimiz! Üstümüze, gökten bir sofra indir ki, bizim hem evvelimiz, hem âhirimiz için, bir bayram ve Sen'den bir âyet (Mucize) olsun! Bizi, rızıklandırsın!

Sen, rızık verenlerin, en hayırlısısın!" dedi.

Allah:

"Ben, onu, sizin üzerinize, şüphesiz indiriciyim.

Artık (ondan) sonra, içinizden, kim, nankörlük eder (küfre döner)se, işte, ben, onu muhakkak ki, âlemlerden, hiç birini azablandırmayacağım bir azabla azab-landırırım!" buyurdu. [231]

İsâ Aleyhisselâmın Hacca Gidişi Ve Hac Telbiyesi:

Revhâ vadisindeki Hacc yolundan, üzerlerine, yün Aba giyinmiş, develerinin Lif'den yularlarını tutmuş oldukları halde, yetmiş Peygamberin Hacc için, Telbi-ye ederek Mekke'ye gelip Hayf Mescidinde namaz kıldıkları rivayet edilir.

İsâ Aleyhisselamın Hacc Telbiyesi: "Lebbeyk.... = Buyur Allâhım, buyur! Emrine, amadeyim! Ben, Senin kulun'um.

Senin, iki kulunun Kızı olan Câriye kulunun oğluyum!" tarzında idi. [232]

İsâ Aleyhisselâmın Havarilerden Ve Etba'dan Her Tarafa Dâvetciler Gönderişi:

İsâ Aleyhisselâm; uzak veya yakın ülkelere, Havarilerden, Dâvetciler göndermek istediği zaman, yakın yere gönderdiği, seve seve gitti ve selâmete erdi.

Uzak yere göndermek istediği kimseler ise, güçsündüler, yüksündüler ve kaçındılar.

Bunun üzerine, İsâ Aleyhisselâm, onların bu hallerinden, Yüce Allah'a şikâyetlerdi.

Güçsünen ve yüksünenlerden her biri, gönderilecekleri kavmin dilini konuşur olduğu halde, sabaha çıktı.[233]

İsâ Aleyhisselâm:

1) Havarilerden Butrus'u, Havârî olmayan Etba'dan, Buluş ile birlikte Rümiye'ye;

2) Havarilerden Enderais'i, ve Matta'yı, insan yeyen Zencilerin yurduna;

3) Tumas'ı, Doğu ülkesindeki Babil'e;

4) Filibüs'ü, Kayravan ve Kartacanna'ya (Afrikaya);

5) Yuhannes'i, Eshab-ı Kehf kariyesi Efsus (Defsus)a;

6) Yâkubüs'ü, Orışalım'a (İlya'ya, Beytülmakdis'e):

7) İbn.Selma'yı, Hicaz ülkesine Araplara;

8) Simun'u, Afrika yanında Berberlerin yurduna;

9) Havarilerden olmayan Yahuda'yı, -Yuzez (Yudis) Zekeriya Yuta'nın yerine-Eryübüs'e gönderdi.[234]

Antakya Halkının Elçileri Öldürmeğe Kalkışmaları Ve Helak Olmaları :

İsâ Aleyhisselâm; putperest Antakya halkına da, Havarilerinden, içlerinde Şem'-un'un da, bulunduğu, üç Elçi göndermişti.

Elçiler; ilk önce, Antakya halkından Habib b.Mürrey'e rastladılar.

Habib b.Mürreyyin evi, şehir kapılarının yanında, şehirden uzakça bir yerde bulunuyordu.

İşi, urgancılıktı.

Kendisi, hastalıklı bir zat idi. Cüzzam miskin hastalığına tutulmuştu.

Hayra, eli açık mümin bir zat idi. Kazancını, akşamlayın bir araya toplar, ikiye böler, yarısı ile çoluk çocuğunu geçindirir, yarısını da, yoksullara dağıtırdı.

Hastalığı, zayıflığı ve işi, kendisini, ibadetten alıkoymazdı.

Habib b.Müreyy; Antakya halkının, gönderilen Elçileri öldürmek üzere söz birliği ettiklerini haber aldığı zaman, koşup yanlarına vardı. Onlara, Allah'ı, hatırlattı, kendilerini öğütledi, Elçilere uymağa davet etti.

Antakya halkı ise, onu, taşa tuttular, ayaklarının altına alıp çiğnediler.

Habib b.Müreyy ise: "Ey Allah'ım! Kavmime doğru yolu göster!

Ey Allâhım! Kavmime doğru yolu göster!

Ey Allâhım! Kavmime doğru yolu göster!" diye dua ede ede can verdi. [235]

Antakya halkını da, Cebrail Aleyhisselâmın bir Sayhası, haykırışı, helak etmeğe yetti.

Habib b.Müreyy'in kabri, Antakya çarşısındadır.[236]

Hâdise, Kur'an-ı kerimde şöyle açıklanır:

"Onlara, o şehir (Antakya) Eshabını misal getir:

Hani, oraya (gönderilen) Elçiler, gelmişti.

Biz, o zaman, kendilerine iki (Elçi) göndermiştik te, onlar, onları yalanlamışlardı.

Biz de, bir üçüncü ile (bunları) takviye etmiştik.

(Bunlar, onlara): biz, size gönderilmiş hak Elçileriz! demişlerdi.

Onlar: siz, bizim gibi insandan başka (kimseler) değilsiniz!

Hem, Rahman (olan Allah, Vahy'den, Risaletten) hiç bir şey indirmemiştir.

Siz, ancak, yalan söyler (kimselersiniz! dediler.

(Elçiler): Rabbimiz biliyor ki, biz, gerçekten, size gönderilmiş Elçileriz!

Bizim üzerimize (düşen vazife) apaçık tebliğden başka (bir şey) değildir! dediler.

(Şehir halkı): doğrusu, biz, sizin yüzünüzden uğursuz/andık.

Eğer, (bizimle uğraşmaktan) vaz geçmezseniz, and olsun ki, sizi, mutlaka taşlarız! Size, bizden, muhakkak acıklı bir işkence de, dokunur! dediler.

(Elçiler): sizin uğursuzluğunuz, kendi yanınızdadır (kendinizdendir)

Size öğüt verilirse mi (uğursuzluk sayacak ve küfrünüzde devam edeceksiniz)?!

Hayır! Siz, haddi aşan, taşanlar güruhusunuz! dediler.

O şehrin en ucundan koşarak bir adam geldi ve: Ey kavmim! Uyunuz o gönderilmiş olan (Elçiler)e!

Uyunuz, sizden hiç bir ücret istemeyen o kişilere! Onlar, hidayete ermiş (kişi)lerdir. Ben, beni, yaratan'a, ne diye kulluk etmeyecekmişim?! Siz, (hepiniz) ancak, O'na döndürüflüp götürüleceksiniz. Ben, O'ndan başka, tanrılar edinir miyim hiç?

Eğer, O çok Esirgeyici (Allah), bana, bir zarar (yapmak) isterse, onların (o putların iddia ettiğiniz) şefaati, bana hiç bir yarar vermez. Onlar, beni,

asla kurtaramazlar.

Şüphesiz ki, ben, o takdirde, muhakkak, bir sapıklık içindeyim (demek)tir.

Gerçekten, ben, (sizin de) Rabbınız (olan Allâha) iman ettim.

İşte, bunu, benden duyunuz!" dedi.

(Şehid ettikleri zaman, ona): Cennet'e gir!" denildi.

(O da): ne olurdu, Rabbimin, beni, yarlıgadığını, beni, (Cennetle) ikram edilenlerden kıldığını kavmim bilselerdi!" dedi.

Ondan sonra, onun kavminin üzerine, gökten hiç bir ordu indirmedik, indiriciler de, değildik.

(Onları helak eden) bir tek Sayha'dan (Cebrail'in haykırışından) başka (bir şey) değildi ki, hemen, sönüverdiler!" (Yâsîn: 13-29)[237]

İsâ Aleyhisselâmın Ölen Bir Dostunu Diriltişi:

Beytülmakdis'in bir kariyesinde[238] İsâ Aleyhisselâmın, Âzer adında bir dostu vardı.[239]

Âzer, hastalanınca Âzer'in kız kardeşi, İsâ Aleyhisselâma: "Kardeşin, ölüyor! Hemen, onun yanına gel!" diye haber salmıştı. Âzer'in arası ile İsâ Aleyhisselâmın arası üç günlük yoldu.[240]

İsâ Aleyhisselâmla Eshabı[241], Âzer'in kariyesine[242] vardıkları zaman, onu, üç gün önce, ölmüş[243], oradaki mağaranın içine gömülmüş[244] buldular.[245]

İsâ Aleyhisselâm, o kariyeye gelince, Âzer'in iki kız kardeşi, onun yanına varıp:

"Ey Efendimiz! Dostun Âzer, ölmüş bulunuyor!" dediler.

İsâ Aleyhisselâm, üzüldü ve kızlara:

"Onun kabri, nerededir?" diye sordu.[246]:

"Bizi, onun kabrine götürünüz!" dedi.'[247]

Götürdüler.[248]

Âzer'in, mağarada, üzerine, taş[249] kapak kapatılmış[250] kabrine vardılar.[251]

İsâ Aleyhisselâm:

"Taş kapağı, açınız!" dedi.

"Dört gündenberi, kokmuş bulunuyor!" dediler.

İsâ Aleyhisselâm, mağaraya yaklaşarak:

"Rabbim! Hamd, sana mahsustur.[252]

Ey yedi kat göklerin ve yedi kat yerlerin Rabbi olan Allah'ım!

Beni, İsrail oğullarına, Sen, gönderdin.

Onları, senin dinine davet ettim.

Kendilerine -Senin izninle- ölüleri, dirilteceğimi, haber verdim.[253]

Ben, iyice biliyorum ki: her şeyi, veren, Sensin!

Fakat, ben, şu ayakta dikilen cemâat ta, Senin, beni peygamber olarak gönderdiğine iman etsinler ve beni, doğrulasınlar, diyorum. [254]

Âzer'i, dirilt!' [255] dedikten sonra, Âzer'e: "Kalk!" dedi.

Âzer, iki eli, iki ayağı, sımsıkı bağlanmış, üzerindeki kefenini, sürür bir halde[256], kabrinden çıkıp[257] ayağa kalktı.[258]

Yahûdî kavminden, orada bulunanlar, İsâ Aleyhisselâma, hemen iman ettiler; Âzer'e, bakıyorlar, onun dirilişine şaşıp duruyorlardı.[259]

Yahûdî İleri Gelenleri Ve Din Bilginlerinin İsâ Aleyhisselâmı Öldürmeyi Kararlaştırmaları:

Bunun üzerine, Yahûdîlerin ulu kişileri ve Din Bilginleri, toplandılar ve:

"Biz; bunun (İsâ Aleyhisselâmın), bize karşı, dinimizi, bozmasından ve halkın, ona, uymasından, korkuyoruz!" dediler.

Şekillerden, izlerden, neseblerden, çok iyi anlayan Kâhinler Başkanı, onlara:

"Bir tek adamı, vadide giderken tutup öldürmek, hayırdır!" dedi ve İsâ Aley-hisselâmı, öldürmek üzere, söz birliği ettiler. [260]

Kendisini, öldürmeye yöneldiler. [261]

Yahûdîler, zamanın krallarından bazısına da, İsâ Aleyhisselâm aleyhinde ihbarda bulundular ve onu, öldürmeye ve asmağa azmettiler. [262]

Kendisini, öldürmek için, aramağa başladılar. [263]

İsâ Aleyhisselâmla Annesine Dil Uzatan Yahudilerin Domuzlara Çevrilişi:

İsâ Aleyhisselâm; merkep üzerinde Oraşalim (Beytülmakdis)e, girmiş[264] Yahudilerden, bazı kimselerle karşılaşmıştı.

Onlar, İsâ Aleyhisselâmı, görünce:

"Sihirbaz kadının oğlu Sihirbaz, kötü işler yapıcısı kadının, kötü işler yapıcı oğlu geldi!" dediler ve bu sözleriyle, ona ve annesine isnad ve iftirada bulundular.[265]

İsâ Aleyhisselâm, bunları, işitince[266], onların, aleyhlerinde[267]:

"Ey Allah'ım! Sen, benim Rabb'imsin!

Ben, Senin eserin olan Rûh'undan çıkarıldım ve Senin Ol! Kelimenle yaratıldım.

Ben, onlara, kendiliğimden, Peygamber gelmedim.

Ey Allah'ım! Bana ve anama söven kimselere lanet et, onları rahmetinden uzaklaştır!" diyerek[268] dua etti.

Yüce Allah, İsâ Aleyhisselâmın duasını kabul buyurup[269], ona ve onun annesine sövüp saymış olanları[270], domuzlara çeviriverdi!

İsrail oğullarının başkanı, bunu görünce büyük bir korkuya düştü. Yahudiler, İsâ Aleyhisselâmı, öldürmek hususunda söz birliği yaptılar.[271]

İsâ Aleyhisselâma Dünyadan Ayrılacağının Bildirilişi:

Rivayete göre:

Dünyadan ayrılacağı, Yüce Allah tarafından bildirildiği zaman, İsâ Aleyhisselâm, Havarilerini, yanına çağırmış, yemekten sonra, onlara:

"Çoban, gidince, davar, dağılır!" demiş ve bununla, kendisinin öleceğini, anlatmak istemiş.

İçlerinden, birisinin; horoz, üç kerre ötmeden önce kendisini, inkâr edeceğini,

Birisinin de, kendisini, az bir karşılığa (otuz dirheme) satıp bedelini yiyeceğini, haber vermişti.

Gerçekten de, Yahûdîler; İsâ Aleyhisselâmı, öldürmek için, ararlarken, Havarilerden Şem'un'u, yakalayıp:

"İşte, bu, onun arkadaşlarındandır!" dedikleri zaman, Şem'un:

"Ben, onun arkadaşı, değilim!" diyerek inkârda bulunmuş ve bırakılmış, horozun öttüğünü, işitince de, üzülmüş ve ağlamağa başlamıştı.

Havarilerden birisi de, Yahûdîlerin yanına varıp:

"Mesîh'in yerini, size gösterirsem, bana, ne verirsiniz?" demiş, onların verdiği otuz dirhemi alıp İsâ Aleyhisselâmın bulunduğu yeri, onlara göstermiştir.[272]

İsâ Aleyhisselâmın, Yahudiler Tarafından Öldürülmek İstenilince Semâya Kaldırılışı:

Rivayete göre:

Yahudiler, bir gün[273] toplanıp İsâ Aleyhisselâmı, sorguya çektiler.

İsâ Aleyhisselâm, onlara:

"Ey Yahûdî cemaatları! Hiç şüphesiz, Allah, size, buğz ediyor, sizden nefret ediyordur!" deyince, İsâ Aleyhisselâmın sözlerine, son derecede kızdılar ve öldürmek için, üzerine, yürüdüler.

O sırada, Yüce Allah, Cebrail Aleyhisselâmı, gönderdi. O da, İsâ Aleyhisselâmı, bir evin cümle kapısının içindeki küçük kapısından içeri soktu.

Yüce Allah; evin tavanındaki pencereden İsâ Aleyhisselâmı, semâya kaldırdı. Yahûdîlerin Başkanı, adamlarından birisine:

İsâ Aleyhisselâmın yanına girmesini ve onu, orada öldürmesini, emretti.[274] Adam, içeri girdiği zaman, orada, İsâ Aleyhisselâmı, göremedi.

Dışarıdakilerin yanına çıkmayı geciktirince, onun, İsâ Aleyhisselâmı, öldürmeğe uğraştığını, sandılar.[275]

Yüce Allah; adamı, İsâ Aleyhisselâma benzetti.

Adam, dışarıdakilerin yanına çıkınca, kendisini, İsâ Aleyhisselâm, sandılar, hemen, onu, öldürdüler ve astılar.[276]

Diğer rivayetlerde ise:

Yahûdîlerin; İsâ Aleyhisselâmı, yakalayıp bağladıkları ve hakaret ederek götürdükleri ve asacakları sırada, İsâ Aleyhisselâmın semâya kaldırıldığı bildirildiği gibi;[277]

Yakalayıp hakaret ederek götürdükleri, İsâ Aleyhisselâm olmayıp Yahûdîlere, İsâ Aleyhisselâmın yerini gösteren Havârî olduğu[278];

İsâ Aleyhisselâmı, asmak istedikleri sırada, yer yüzüne karanlık çöktüğü ve Meleklerin, Yahudilerle İsâ Aleyhisselâm arasına gerildikleri ve İsâ Aleyhisselâmın yerini, Yahûdîlere gösteren ve İsâ Aleyhisselâma benzetilen Havârî'yi, yakalayıp[279], kendisinin:

"Ben, size, onun yerini, gösteren'im!" demesine bakmayarak'[280] İsâ Aleyhisselâmın, yerine, onu[281] öldürüp[282] ağaca astıkları[283];

Yahûdîler tarafından kuşatıldıkları evde bütün Havârîlerin, İsâ Aleyhisselâma benzetildikleri ve onlardan birisinin, İsâ Aleyhisselâm için, kendisini, feda ettiği de, bildirilmekte ve bu hususta daha başka bilgiler de verilmektedir.[284]

İsâ Aleyhisselâm, semâya kaldırıldığı zaman, otuz üç yaşında idi.[285]

Kur'ân-ı Kerimin Bu Husustaki Açıklaması:

"Bir de, onların (İsa'yı) inkâr ile kâfir olmaları, Meryem'in aleyhinde büyük iftira atıp söylemeleri,

Biz, Allah'ın Peygamberi Meryem oğlu Mesih İsa'yı, öldürdük! demeleri sebebiyledir ki, kendilerini, rahmetimizden kovduk)

Halbuki onlar, onu öldürmediler, onu asmadılar da.

Fakat, (öldürülen ve asılan adam), kendilerine (İsâ) gibi gösterildi.

(Zâten ve) hakîkatan (İsâ ve onun katli) hakkında, kendileri de, ihtilâfa düşüp kat'î bir şek ve şüphe içindedirler.

Onların, buna (Onun katline) âid hiç bir bilgileri yoktur.

Ancak (kupkuru) zanna uymaktadırlar.

Onu, yakînen öldürmemişlerdir.

Bilakis, Allah, onu, yükseltip kendisine kaldırmıştır.

Allah, mutlak Galib'dir, yegâne hüküm ve Hikmet sahibidir. [286]

İsâ Aleyhisselâmın Şekil Ve Şemaili Ve Zâhidâne Yaşantısı:

İsâ Aleyhisselâm:

Orta boylu,

Hamamdan çıkmış gibi, kırmızıya çalar beyaz benizli[287],

Dağınık[288], düz saçlı idi.[289]

Saçını, uzatır, omuzları arasına salardı.[290]

Saçına, hiç yağ sürmezdi.[291]

Geniş göğüslü[292],

Küçük yüzlü[293],

Çok ben'li idi. [294]

Sırtına, kıl [295], yün elbise [296],

Ayağına, ağaç kabuğundan yapılmış, tasması hurma lifinden sandal giyerdi. [297]

Çoğu zaman, yalın ayak yürürdü. [298]

Kendisinin, ne geceleri varıp içinde barınacağı [299] bir evi [300],

Ne bir ev eşyası,

Ne zevcesi,

Ne de, ölmeyecek kadar bir günlük yiyecekten başka bir şeyi vardı. [301]

Hiç bir şeyi, yarın için, biriktirmez, saklamazdı. [302]

İsâ Aleyhisselâm, göğe kaldırıldığı zaman, yün bir kaftan, bir çift çoban mesti, bir de, deri dağarcıktan başka bir şey bırakmamıştı. [303]

Ona ve gönderilen bütün peygamberlere selâm olsun!

İsâ Aleyhisselâm; dünyadan yüz çevirip Âhireti, özler, Allâha, ibâdete koyulurdu.

Yer yüzünde dolaşır, nerede, güneş batarsa, orada, iki ayağının üzerinde namaza durur, sabahlardı. [304]

Bütün geceleri namazla, gündüzleri de, oruçla geçirirdi. [305]

Arpa ekmeği, yerdi. [306]

Havârîlerine:

"Ey Havârîler topluluğu! Mescidleri, meskenler edininiz!

Evlerinizi de, yolcu menzilleri gibi edininiz [307] ki, dünyadan, selâmetle kurtu-lasınız!" derdi. [308]

İsâ Aleyhisselâma:

"Sen, su üzerinde nasıl yürüyebiliyorsun?" diye sorulmuştu.

İsâ Aleynisselâm:

'Yakîn ile!" dedi. [309]

"Biz de, yakîn sahibiyiz!?" denilince:

"Sizin yanınızda, taş, çamur ve altun, eşid ve bir midir?" diye sordu.

"Hayır!" dediler.

İsâ Aleyhisselâm:

"Bunlar, benim yanımda, eşid ve birdirler!" dedi.

Havariler, bir gün; İsâ Aleyhisselâmı, aramağa gittiler, Kendisini, su üzerinde yürür bir halde, buldular.

Onlardan birisi:

"Ey Allanın Peygamberi! Biz de, senin yanına yürüyüp varalım mı?" dedi.

İsâ Aleyhisselâm:

"Olur!" dedi.

Havari, ayağını, basınca suyun içine, batıverdi.

İsâ Aleyhisselâm:

"Getir ver elini ey güdük imanlı!

Eğer, Âdem oğlunun, zerre kadar yakîni olsaydı, suyun üzerinde yürürdü!" dedi.[310]

İsâ Aleyhisselâm, bir adamın hırsızlık ettiğini görmüş, ona:

"Sen, çaldın ha!?" demişti.

Adam:

"Kendisinden başka İlâh bulunmayan Allah'a and olsun ki; hayır!" deyince, İsâ Aleyhisselâm:

"Allâha iman ettim, kendi gözümü ise yalanladım!" demiştir.[311]

İsâ Aleyhisselâma bir adam gelip:

"Ey iyilik öğreticisi! Sen, bana bir şey öğret ki, o, beni, yararlandırsın, seni, zararlandırmasın!" demişti.

İsâ Aleyhisselâm:

"Nedir o?" diye sordu.

Adam:

"Kul, Yüce Allah'a karşı, hakkıyle takvâlı nasıl olur?" dedi.

İsâ Aleyhisselâm:

"Bu, kolay bir iştir:

Allah'ı, kalbinden, hakkıyle seversin,

Onun için, gücün yettiği kadar amelde bulunursun,

Benî nev'ine de, kendine acır gibi, acırsın!" dedi.

Adam:

"Ey iyilik öğreticisi! Benim, Benî nev'im, kimlerdir?" diye sordu.

İsâ Aleyhisselâm:

"Bütün Âdem oğullarıdır.

Sana gelmesini, istemediğin şeyi, sen, senden başkasına da, getirme!

O zaman, sen, Allah'a karşı, hakkıyle ittikalı olursun!" dedi. [312]

İsâ Aleyhisselâmın bildirdiğine göre:

"Zamanın sonunda;

Dünyadan, el çekmeğe özenen ve fakat, dünyadan, el çekmeyen,

Âhireti, özler görünen ve fakat, âhireti, özlemeyen,

Başkalarını, Valilere, gitmekten, men eden ve fakat, kendileri giden,

Zenginlere, yaklaşan ve fakat, fakirlerden, uzaklaşan,

Ellerini, ileri gelenlere, açan ve fakat, ellerini, fakirlere yuman bilginler gelecektir ki, işte, bunlar, şeytanların kardeşleri, Rahman'ın ise düşmanlarıdır!"[313]

İsâ Aleyhisselâmın Vazifesinin Mahiyetinin Açıklanışı Ve Muhammed Aleyhisseelâmın Geleceğini Müjdeleyişi:

"Meryem oğlu İsâ da, bir zaman:

Ey İsrail oğulları! Ben, size, Allah'ın gönderdiği Peygamberiyim.

Benden önceki Tevrat'ı, tasdik edici,

Benden sonra gelecek Peygamberi de-ki, ismi: Ahmed'dir- müjdeleyici olarak geldim..." demişti." [314]

İbn.İshak'ın (85-151 Hicrî) bildirdiğine göre: İsâ Aleyhisselâma Allah tarafından indirilen İncil'de, Muhammed Aleyhisselâmın sıfatı ve ismi hakkında verilmiş olan bilgiyi, İsâ Aleyhisselâmın devrinde Havârî Yuhanna da yazdığı İncilde [315] tesbit etmiş bulunuyordu.

Nitekim, İsâ Aleyhisselâm, kendisini, inkâr eden kavmine karşı:

"Rab tarafından çıkıp gelecek olan o Münhamennâ, Rab tarafından çıkıp gelecek O Rûhulkuds gelmiş olsaydı, O, bana, şehâdet ederdi.

Siz, de şehâdet edersiniz.

Çünkü, ötedenberi, benimle birlikte bulunuyorsunuz.

Ben, bunları, size söyledim ki, şüpheye düşmeyesiniz!" demiştir.

Münhamennâ, Süryanca, Muhammed demektir.

Bunun, Rumcası: Baraklitüs'dür. [316]

Ebülferec İbn.Cevzî'nin (540-597 Hicrî), İbn.Kuteybe'den (213-276 Hicrî) nakline göre:

İsâ Aleyhisselâm, Havârîlerine:

"Ben, gidersem, size Faraklit, Rûhulhak, gelecektir.

O, kendiliğinden, söz söylemeyecek, ancak, kendisine, ne söylenirse, onu, söyleyecektir.

O, bana, şehâdet edecektir.

Siz de, şehâdet edersiniz.

Çünkü, siz, halktan daha önce, benimle birlikte bulunuyorsunuz.

Ben, gitmezsem, Feraklit, size gelmez." demiştir. [317]

Gerek Baraklitüs, gerek Faraklit sözü, Periclotas şekline sokulup Yuhanna İncilinde Tesellî Edici diye terceme edilmiştir.

Şüphesiz ki: İsâ Aleyhisselâmın ana dili, Yunanca değil, İbranice idi.

Kendisine, Allah tarafından indirilmiş olan İncil'in dilinin de, İbranca olacağı, tabiîdir.

İsimleri terceme etmek, Ehl-i Kitap Bilginlerince, âdet olduğundan, İsâ Aleyhisselâmın, kendisinden sonra, geleceğini, müjdelediği Âhir zaman Peygamberinin ismini de, Yunancaya terceme etmişler ve Arapça Mütercimler de, onu, Faraklit olarak Arapçalaştırmalardır.

Bir Papaz tarafından yazılıp Hicrî 1268 yılında Kalküta'da bastırılan bir broşürde:

Faraklit olarak Arapçalaştırman ismin, İncil'in Yunanca nüshasında Paraklitüs şeklinde mi? Yoksa, Piraklütüs şeklinde mi? geçtiği incelenerek, birinci şekle göre: ismin, Tesellî ve Yardım Edici, Vekil mânâlarına geldiği, ifâde ve ikinci şekle göre ise, Muhammed ve Ahmed mânâlarına gelebileceği itiraf edilmiş ve Müslümanların, bu şekli iltizam ettikleri ileri sürülmüştür.

Halbuki, iki kelime arasında şekil ve telaffuz bakımından, pek az bir fark vardır. Yunan harfleri, birbirlerine benzerdir.

Bazı İncil nüshalarındaki Piraklütüs, belki de, yazıcıların hatası yüzünden, Paraklitüs olmuştur.[318]

İsâ Aleyhisselâmın Annesinin Vefatı:

İsâ Aleyhisselâmın Annesi Hz.Meryem, İsâ Aleyhisselâm'dan sonra altı yıl daha yaşayıp vefat etmiştir. [319]

Yüce Allah'ın Kendi İlminden İlim Ve Kendi Hilm'inden Hilim Vererek Getireceği Ümmet:

Yüce Allah, İsâ Aleyhisselâma; Peygamberimizin Ümmeti hakkında da:

"Ey İsâ! Ben, senden sonra, bir ümmet getireceğim ki: onlar, sevdikleri bir şeyle karşılaşırlarsa, Allah'a hamd ve şükrederler,

Hoşlanmadıkları bir şeye uğrarlarsa, sabredip katlanırlmar ve Allâh'dan, ecir beklerler.

Onların ne ilimleri, ne de, hilimleri vardır." buyurmuştu.

İsâ Aleyhisselâm:

"Yâ Rab! İlimleri, hilimleri olmadığı halde, onların, böyle davranmaları, nasıl mümkün oluyor?" diye sordu.

Yüce Allah:

"Onlara, kendi ilmimden ve hilmimden ihsan ederim!" buyurdu. [320]

İncillere göre: İsâ Aleyhisselâm da, İsrail oğullarına, Muhammed Aleyhisselâ-mın Eshab ve Ümmeti hakkında şöyle demiştir:

"Allah'ın Melekûtu, böyledir; Yere, tohum saçan bir adam gibidir.

Gece, gündüz uyuyup kalkar; tohum, biter ve büyür; nasıl o bilmez.

Toprak, kendiliğinden, önce onu, sonra başağı, sonra, başakta dolu taneyi verir.

Mahsul erdiği zaman, hemen orağı salar;

Çünkü, hasad zamanı gelmiştir. [321]

Yine, onlara dedi ki:

"Siz, kitapta:

Yapıcıların red ettikleri taş, köşenin başı oldu;

Bu, Rab tarafından oldu ve (o gözlerimizde şaşılacak iştir.) sözünü hiç okumadınız mı?

Bundan dolayı, size derim:

Allah'ın Melekûtu, sizden alınacak ve onun meyvalarını yetiştirecek bir Millet'e verilecektir. Ve bu Taş'ın üzerine düşen, parçalanacak, o da, kimin üzerine düşerse, onu, toz gibi dağıtacaktır![322]

Peygamberimiz Muhammed Aleyhisselâmın Mîrac Gecesinde Yahya Ve İsâ Aleyhisselâmlarla Karşılaşıp Selamlaşması:

Peygamberimiz Muhammed Aleyhisselâm; Mîrac gecesinde Cebrail Aleyhisselâm-la birlikte ikinci kat göğe yükseldiler.

Cebrail Aleyhisselâm, o göğün kapısını çaldı.[323] Bekçisine:

"Aç!" dedi.

"Kimdir o?,[324] sen, kimsin?" denildi.[325]

Cebrail Aleyhisselâm:

"Cebrail'im!" dedi.

"Yanında kimse var mı?" diye soruldu.

Cebrail Aleyhisselâm:

"Muhammed (Aleyhisselâm) var!" dedi.

"O (Mîrac için) gönderildi mi?" diye soruldu.

Cebrail Aleyhisselâm:

"Evet!" deyince, göğün kapısı açıldı. [326]

İkinci kat gökte, Teyze Oğulları olan İsâ b.Meryem ve Yahya b.Zekeriyyâ Aleyhis-selâmlarla karşılaştılar. [327]

Cebrail Aleyhisselâm, Peygamberimize:

"Bunlar, Yahya ve İsâ (Aleyhisselâmlar)dır. Selâm ver onlara!" dedi.

Peygamberimiz Aleyhisselâm, onlara selâm verdi.

Onlar da, Peygamberimiz Aleyhisselâmın selâmına mukabele ettiler ve:

"Hoş geldin! Safa geldin! Salih kardeş! Salih Peygamber!" dediler [328] ve hayır düa ettiler. [329]

Kur'ân-ı Kerim'in Muhammed Aleyhisselâmın Eshab Ve Ümmetinin Bazı Vasıfları Hakkındaki Açıklaması:

Yüce Allah; Muhammed Aleyhisselâmın Eshabıın vasıflarını şöyle açıklar: "Muhammed, Allah'ın resulüdür.

Onunla birlikte olanlar, kâfirlere karşı çok çetin, kendi aralarında ise, çok merhametlidirler.

Onların, rükû ve secde ederek Allâh'dan lütuf ve rızâsını istediklerini görürsün. Yüzlerinde, secdelerin eserinden dolayı nûrânîlik vardır. Bu, onların, Tevrattaki vasıflarıdır. İncil'deki vasıfları da:

Bir ekin gibidir ki, filizini çıkarmış, derken, onu kuvvetlendirmiş, kalınlaşmış, sapları üzerine bir düzeye dizilmiştir.

Öyle ki, ekincilerin hoşuna gider.

Bu, işte, onlarla, kâfirleri öfkelendirmek içindir.

Allah, onlardan, iman edip iyi amel işleyenlere bir mağfiret ve büyük bir ecir va 'd buyurmuştur." (Fetih: 29)

"(İslâmda) birinci dereceyi kazanan Muhacirler ve Ensar ile iyi amellerle olanların ardınca gidenler ki, Allah, onlardan razı olmuştur.

Onlar da, Allah'dan razı olmuşlardır.

(Allah), Onlar için altlarından ırmaklar akan, içinde temelli kalacakları, Cennetler hazırladı.

İşte bu en büyük kurtuluş ve mutluluktur." (Tevbe: 100)

"Şüphesiz ki, Allah; hak yolunda (savaşarak düşmanları) öldürmekte, (onlar tarafından) öldürülmekte olan Mü'minlerin canlarını ve mallarını -kendilerine Cennet vermek karşılığında- satın almıştır.

(Allah'ın), Tevrat'ta, İncil'de ve Kur'an'da (zikr olunan bu va'di) Kendi üzerinde hak(kat'î) bir va'd'dir.

Allah'dan ziyâde ahdine vefa eden kim var?

O halde (ey Mü'minler!) yapmış olduğunuz bu alış verişten dolayı sevininiz!

Bu, en büyük kurtuluş ve mutluluktur!" (Tevbe: m)

"Onlardan (Muhacirlerden) evvel (Medine'yi) yurd ve imân (evi) edinmiş olan kimseler (Ensar), kendilerine hicret edenlere sevgi beslerler.

Onlara (Muhacirlere) verilen şeylerden dolayı, göğüslerinde bir ihtiyaç (meyli) bulmazlar.

Kendilerinde fakr-u ihtiyaç olsa bile, onları Muhacirleri), öz canlarından daha üstün tutarlar.

Kim, nefsinin (mala olan) hırsından ve cimriliğinden korunursa, işte, umduklarına erenler, onların ta kendileridir." (Haşr: 9)

"İman edip te, Allah yolunda Hicret ve Cihad edenler, barındıranlar, yardım edenlerdir ki, işte, gerçek Mü'min olanlar, bunlardır.

Mağfiret ve bitmez tükenmez rızık onlarındır." (Enfai: 74)

"Bunların (Muhacir ve Ensar'in) arkasından gelenler:

Ey Rabbımız! İman ile daha önden bizi geçmiş olan (din) kardeşlerimizi yarlığa!

İman etmiş olanlar için, kalblerimizde bir kin bırakma!

Ey Rabbımız! Şüphesiz ki, Sen, çok Esirgeyicisin, çok Merhametlisin! derler."

(Haşr: 10)

"Onlar ki (sırf) Rab'larının rızâsını isteyerek (her zorluğa) katlanırlar, namazı, dosdoğru kılarlar, kendilerine verdiğimiz rızıktan, gizli ve aşikâr harcarlar, kötülüğü, iyilikle savarlar.

İşte, onlardır ki, onlar için, bu, bu dâr(-ı dünyanın) (iyi) bir sonucu vardır.

(ki, o sonuç) Adn Cennetleridir.

Onlar, -Atalarından, zevcelerinden, zürriyetlerinden salah erbabı olanlar da, birlikte olmak üzere- oralara girecekler, Melekler de, her bir kapıdan onların yanlarına varacaklar (ve şöyle diyecekler):

Sabrettiğinize karşılık sizlere Selâm (ve selâmet) olsun!

Dâr(ı dünyanın) ne güzel akıbetidir bu!" (Ra'd: 22-24)

"O, Rahman'in (hâs) kulları ki, onlar, yer yüzünde vakar ve tevazu ile yürürler.

Kendilerine, beyinsizler (hoşa gitmeyecek) laflar attığı zaman:

Selâmfetle!) defyip geçe)rler.

Onlar ki, gecelerini, secde ve kıyamla geçirirler.

Onlar ki;

Ey Rabbimiz! derler. Bizden, Cehennem azabını uzaklaştır.

Çünkü, onun azabı, bir helaktir!

Hakîkat, o, ne kötü bir Karargâh ve ikametgâh'dır!

Onlar ki, harcadıkları vakit, ne israf, ne de, cimrilik yapmazlar; (Harcamaları) ikisi arası, ortalama olur.

Onlar ki, Allah'ın yanına başka bir Tanrı daha (katıp) tapmazlar.

Allanın haram kıldığı cana, haksız yere, kıymazlar.

Zina, etmezler.

Kim, (bunlardan birini) yaparsa, cezaya çarpılır.

Kıyamet günü de, azabı katmerleşir ve kendisi (azabın) içinde hor ve hakir temelli bırakılır.

Meğer ki, (şirkten) tevbe ve iman edip iyi amel (ve hareket) de bulunan kimseler ola.

İşte, Allah, bunların kötülüklerini, iyiliklere çevirir.

Allah, çok Yarlıgayıcı ve çok Esirgeyicidir.

Kim, (günahlardan) tevbe (ve rücu) eder, güzel güzel amel hareket)de de, bulunursa, muhakkak o, Allâha -tevbesi makbul ve Allâhın rızasına erişmiş olarak- döner.

Onlar ki, yalan şâhidlik etmezler, boş ve kötü lakırdıya rastladıkları vakit, şerefli (insanlar) olarak (ondan yüz çevirip) geçerler.

Onlar ki, kendilerine Rab'larının âyetleri okunduğu (yahud onlarla va'z ve nasihat edildiği) zaman, bunlara karşı, (Münafıklar gibi), kör ve sağır (yıkılıp) düşmezler.

Onlar ki;

Ey Rabbimiz! derler, bize, zevcelerimizden ve nesillerimizden gözlerimizin) bebeği olacak (salih insanlar) ihsan et.

Bizi, takva sahiplerine önder kıl!"

İşte, bütün onlardır ki, zorluklara katlanıp dayanmaları sebebile Gurfe(ler)le (Cennetin en yüce dereceleriyle) mükâfatlandırılacaklar, orada, sağlık ve selâm ile karşılanacaklardır.

Onlar, orada temelli kalıcıdırlar.

O, ne güzel bir karargâhdır, (ne güzel) bir ikametgâhdır!" (Furkan: 63-76)

"Öyle adamlar ki, onları, ne bir ticaret, ne bir alış veriş, Allâhı zikretmekten, dosdoğru namaz kılmaktan, zekâtı vermekten alıkoymaz.

Onlar, kalblerin ve gözlerin (dehşetle) döneceği günden korkarlar.

Çünkü, Allah,, kendilerini, işledikleri amellerin en güzeli ile mükâfatlandıracak, onlara, fazlından da, daha ziyâdesini verecektir. Allah, kimi dilerse, onu, sayısız rızıklandırır (sevaba kavuşturur). (Nûr 37-38)"

"Rabbimiz, Allâh'dır! deyip te, sonra (bütün hareketlerinde) doğruluğu iltizam edenlere, (evet) onlara, hiç bir korku yoktur.

Onlar, mahzun da, olmayacaklardır. Onlar, Cennet ehlidirler.

İşlemekte devam ettikleri (iyi amel ve hareketlerine mükâfat olarak orada temelli kalıcıdırlar." (Ahkaf: 13-14)

"Yarattıklarımızdan öyle bir ümmet de, vardır ki, onlar, hakka rehberlik ederler, adaleti de, onunla uygularlar." (Ârâf. 181)

"Siz, insanlar için (seçilip ortaya) çıkarılmış en hayırlı bir Ümmetsiniz.

İyiliği, emr eder, kötülükten vaz geçirmeye çalışırsınız.

(Çünki) Allâha, inanırsınız.

Kitaplılar da, hep inansaydı, kendileri için, elbet daha hayırlı olurdu.

(Gerçi) İçlerinden, iman edenler varsa da, onların pek çoğu (hak dinden çıkmış) fâsıklardır." (Al-i imran. 110)[330]

Kur'ân-ı Kerimin Yahudiler Ve Hristiyanlar Hakkındaki Açıklaması:

"Yahûdîler: Uzeyr, Allah'ın oğludur! dedi(ler).

Hristıyanlar da: Mesîh (İsâ) Allah'ın oğludur! dedi(ler).

Bu, onların, ağızlarile (geveledikleri câhilce) sözleridir ki, (bununla) daha önce, küfr edenlerin sözlerini taklid ediyorlardır.

Hay Allah kahredesi adamlar! (Hakdan, bâtıla) nasıl da, döndürülüyorlar?

Onlar; Allah'ı, bırakıp Bilginlerini, Rahiblerini, Meryemin oğlu Mesih'i tanrılar edindiler.

Halbuki, bunlar da, ancak, Bir olan Allah'a ibâdet etmelerinden başkasıyla em-rolunmamışlardır.

O'ndan başka hiç bir İlâh yoktur.

O, bunların eş tutageldikleri her şeyden münezzehdir."[331]

"Allah:

Ey Meryem oğlu İsâ! İnsanlara (Allah'ı, bırakıp da, beni ve anamı, iki İlâh edininiz!) diyen sen misin?! dediği zaman, o (şöyle) dedi:

Seni, tenzih ederim (yâ Ftabb!) Hakkım olmadık bir sözü söylemekliğim, bana, yakışmaz!

Eğer, onu, söyledimse, elbette, bunu, bilmişsindir.

Benim içimde olan her şeyi, Sen bilirsin.

Ben ise, Senin zatında olanı, bilmem.

Şüphesiz ki: gaybları, hakkıyle bilen Sensin Sen!

Sen, ne emrettinse, ben, onlara, bundan başkasını, söylemedim.

(Dediğim hep şu idi):

Benim de, Rabbim, sizin de, Rabbiniz olan Allah'a ibâdet ediniz. Ben, içlerinde bulunduğum müddetçe, üzerlerinde bir kontrolcu idim. Fakat, vaktâ ki, Sen, beni (içlerinden) aldın, üstlerinde nigâhban yalnız Sen kaldın. (Zâten) Sen, (her zaman) her şeye hakkıyle şâhidsin!" [332]

"Muhakkak ki, İsa'nın hali de, (Babasız dünyaya gelişi de) Allah katında, Âdemin hali gibidir.

(Allah) Onu (Âdemi) topraktan yarattı. Sonra, ona: O1! dedi. O da, oluverdi."[333] Allah, gerçekten, üçün (üç tanrının) biridir! diyenler, and olsun ki, kâfir olmuştur. Halbuki, bir tek İlâhdan başka hiç bir ilâh yoktur.

Eğer, söyleyegeldikleri (bu sözden) vaz geçmezlerse, içlerinden o kâfir kalanlarına, her halde, acıklı bir azab dokunacaktır.[334]

"Meryem oğlu Mesîh (İsâ), bir Peygamberden başka (bir şey) değildir.

Ondan önce de, Peygamberler gelip geçmiştir.

(Onun) Anası, çok sâdık bir kadındı.

İkisi de, (birer kul ve beşer olarak) yemek yerlerdi.

Bak, biz, âyetleri, onlara, nasıl apaçık anlatıyoruz.

Sonra da, bak, onlar, nasıl (hakîkattan) çevriliyorlar?

De ki: Allâhı bırakıp ta, size ne bir zarar, ne de, bir yarar yapmaya gücü yetmeyen şeylere mi tapıyorsunuz?!

Halbuki (her şeyi) işiten, (her şeyi) bilen, Allanın kendisidir.

De ki

Ey Ehl-i Kitap! Dininizde, haksız yere haddi aşmayınız!

Bundan önce, hem kendileri sapmış, hem bir çoğunu saptırmış ve dümdüz yoldan ayrılıp sapa gelmiş bir kavmin hevâ (ve heve)sine uymayınız!

İsrail oğullarından olup ta, küfredenlere Davud'un da, Meryem oğlu İsânın da, dili ile lanet olunmuştur.

Bunun sebebi: isyan etmeleri ve ifrata sapmaları idi.

Onlar, işledikleri her hangi fenalıktan, birbirini vaz geçirmeye çalışmazlardı.

Gerçekten, yapmakta devam ettikleri (o hal) ne kötü idi!

İçlerinden bir çoğunu görürsün ki, kâfirlere dostluk ederler.

Nefislerinin, kendileri için, öne sürdüğü, and olsun ki, ne çirkin şeylerdir!

Çünkü, onların kazancı, Allah'ın, kendilerine gazab etmesi ve onların o azab içinde temelli kalıcı olmalarıdır.

Eğer, Allah'a, Peygambere ve ona indirilene iman etmiş olsalardı, onları, dostlar edinmezlerdi. Fakat, onların bir çoğu fâsık kimselerdir.

İnsanların, iman edenlere, düşmanlık bakımından, en katısı, and olsun ki, Yahudilerle Allah'a eş koşanları bulacaksın.

Onların, iman edenlere sevgisi bakımından, daha yakınını da, and olsun

"Biz Nasrânîleriz!" diyenleri, bulacaksın.

Bunun sebebi, şudur:

Çünkü, onların içinde keşişler, rahipler vardır.

Şüphe yok ki, onlar, büyüklenmek istemezler.

Peygambere indirileni dinledikleri vakit te, hakkı, tanıdıklarından dolayı, gözlerinin yaşla dolup taştığını görürsün.

Ey Rabbimiz! derler, iman ettik. Artık, bizi, (hakka) şâhid olanlarla beraber yaz!

Zâten, biz, Rabbimizin bizi de, sâlihler katarına katmasını, koymasını umup dururken ne diye Allah'a ve bize gelen hakîkata iman etmeyelim?" [335]

"Yahudiler:

Hristıyanlar, bir şeye sâhib değil! dedi(ler).

Hristıyanlar da

Yahudiler, bir şeye sahib değil! dedi(ler). Halbuki, hepsi de, Kitabı okuyorlar. Bilmeyenler de, tıpkı onların dediklerini söyledi.

Artık, Allah, ihtilafa düşmekte oldukları bu (dâvada) Kıyamet günü, aralarında hükmünü verecektir. "[336]

İsrail Oğullarının İki Defa Anlaşmazlığa Düşmeleri:

İsrail oğulları; Mûsâ Aleyhisselâmdan beşyüz yıl sonra, içlerinde, muhtelif milletlere mensup esirlerin oğulları çoğaldığı zaman, ihtilafa düştükleri gibi, İsâ Aleyhisselâmdan iki yüz yıl sonra da, ihtilafa düşmüşlerdir.[337]

İsrail Oğullarının Atlattıkları İkinci Katliâm:

İsrail oğulları, kendilerine gönderilen üç Peygamberden Zekeriyyâ ve Yahya Aleyhisselâmları öldürdükten[338] ve İsâ Aleyhisselâmı da, öldürmeye kalktıkları zaman, kendisi, Allah tarafından göğe kaldırıldıktan sonra [339] Yüce Allah, Bâbil krallarından Haridus adındaki kralı, onların üzerine, saldı.

Haridus, Bâbil halkını, yanına alarak İsrail oğullarının üzerine yürüdü. Onları, yenip Şam'a, girdi.

Ordu kumandanlarının kumandanı, Fil sahibi Nebuzerazan diye anılan Bas kumandana:

"Ben, eğer, Beytülmakdis halkına galebe çalarsam, öldüreceğim bir kiimse bulamayıncaya ve ordugâhımın ortasından, kanlarını sel gibi akıtıncaya kadar, onları, öldüreceğim!" diye tanrım üzerine yemin etmiştim!" dedi ve bu dereceye erişinceye kadar, onları öldürmeye devam etmesini, baş kumandana emretti.

Nebuzerazan, Beytülmakdis'e girdi.

İsrail oğullarının, kurbanlarını takdim ettikleri yerde durunca, orada, bir kanın, kaynamakta olduğunu gördü ve:

"Ey İsrail oğulları! Şu kaynayan kanın hali nedir? [340] Onun haberini, bana haber veriniz!

Onun işinden, hiç bir şeyi, benden gizlemeyiniz!" dedi. [341] İsrail oğulları:

"Bu, bizim takdim ettiğimiz halde, kabul olunmayan bir kurban kanıdır. O, bunun için[342], gördüğün gibi[343] kaynıyor.[344]

Biz, sekiz yüz yıldan beri, kurban takdim ederiz. Bu kurbandan başka, hepsi kabul olunmuştur." dediler.[345]

Baş kumandan:

"Siz, bana, doğru haber vermediniz!" dedi.[346]

İsrail oğulları:

"Eğer, halimiz, önceki zamanımızdaki gibi olsaydı, kurbanımız, kabul olunurdu.[347]

Fakat, bizden krallık, Peygamberlik ve Vahy kesildi. Bunun için, kurbanlarımız kabul edilmez oldu!" dediler.

Baş kumandan Nebuzerazan, bu kanın üzerinde İsrail oğullarının Başkanlarından yedi yüz yetmiş kişi boğazladı.

Fakat, kan, sâkinleşmedi.[348]

Bunun üzerine, Baş kumandan, İsrail oğullarının gençlerinden ve kadınlarından yedi bin kişinin, kan üzerinde boğazlanmasını, emretti.[349]

Baş kumandan, İsrail oğullarının Bilginlerinden yedi yüz kişinin daha, kanın üzerinde boğazlanmasını emretti.

Boğazlandı.

Fakat, kan, yine de, sâkinleşmedi,[350] soğumadı.[351]

Nebuzerazan, kanın, sâkinleşmediğini, görünce:

"Ey İsrail oğulları! Yazıklar olsun size![352] Bana, doğrusunu söyleyiniz!

Rabbınızın emri üzerinde sebat ediniz.

Sizin saltanatınız, yer yüzünde, istediğinizi yapıncaya kadar uzamış durmuştu.

Ben, sizleri, erkek kadın ateş üfleyebilecek hiç bir kimse bırakmaksızın öldürmeye girişmeden önce, bana, doğrusunu, söyleyiniz!" dedi.

İsrail oğulları, Baş kumandanın işi sıkı tuttuğunu ve öldürmekteki katılığını ve acımasızlığını görünce, ona, işin doğrusunu, haber verdiler:

"Bu kan, bizden, bir Peygamberin kanıdır ki, o, bizi, Allah'ın, gazab edeceği bir çok kötü işlerden nehy eder dururdu.[353]

Keşke, biz, ona, bu hususta itaat etmiş olsaydık, muhakkak ki, o, bize, doğru yolu göstermişti.[354]

Sizin, şu işinizi de, bize haber vermişti.

Fakat, biz, onu, doğrulamadık. Kendisini, öldürdük![355]

İşte, bu kaynayan kan[356], onun kanıdır!" dediler.

Nebuzerazan:

"Onun ismi, ne idi?" diye sordu.

İsrail oğulları:

"Yahya b.Zekeriyyâ'dır!" dediler.

Nebuzerazan:

"İşte, şimdi, bana, doğrusunu söylediniz!..

Onun için, Rabbiniz, sizden intikam alıyor!" dedi.[357]

Onların, kendisine, doğru söylediklerini görünce[358], secdeye kapandı.

Çevresindeki kimselere:

"Şehrin kapılarını, kapatınız ve şehirde Haridus'un askerlerinden olan herkesi, dışarı, çıkarınız!" dedi.[359]

Baş kumandanın istediğini yaptılar.[360] İçeride, yalnız İsrail oğulları kaldı. Nebuzerazan[361], kaynayan kana[362];

"Ey Yahya b.Zekeriyyâ! Benim Rabbim da, Senin Rabbin de, Senin için, kavminin musîbete uğramış olduğunu, senin için, onlardan ne kadar kişilerin öldürüldüğünü biliyor.[363]

Ben, senin kavminden öldürmedik bir kimse bırakmadan[364], kavminden, öldürülmedik bir kimse bırakılmadan[365]' önce, Allah'ın izniyle sâkinleş!" dedi.[366]

Yahya Aleyhisselâmın kanı, Allah'ın izniyle[367] hemen sakinleşip kaynaması, duruverdi.

Bunun üzerine, Nebuzerazan, onları, öldürmekten el çekti,[368] ve: "İsrail oğullarının inandıklarına, ben de, inandım ve onları, tasdik ettim. Ondan başka Rab bulunmadığına kanâat getirdim!" dedi.[369]

İsrail oğullarına da:

"Allah düşmanı[370] Haridus, bana, kanlarınız, ordugâhının tam ortasından sel gibi akıncaya kadar sizlerden adam öldürmemi, bana emretti.[371]

Ben bunu, yapacağım.[372] Ona, isyan etmeğe Kadir değilim." dedi.

İsrail oğulları;

"Emrolunduğun şeyi[373] yap!" dediler.

Nebuzerazan, onlara[374], hendek kazmalarını[375] emretti.

Bir hendek kazdılar.

Sonra, onlara, emretti: At, katır, eşek, sığır, davar ve deve gibi hayvanlardan getirip orada boğazladılar.[376]

Akan kanlar, çoğaldı ve üzerine de, su, akıtıldı.[377] Kanlar, ordugâhın içine kadar akıp gitti.

İsrail oğullarından öldürülmüş olanların cesedlerinin getirilip boğazlanan hayvan cesedlerinin üzerine atılmasını emretti.

Atıldı.[378]

Kıral Haridus, gerek hendekte bulunan cesedlerin, gerek ordugâha kadar akıp gelen kanın İsrail oğullarına âid olduğunu sandı.[379]

Nebuzerazan'a:

"Artık, onları, öldürmekten el çek![380] Akan kanları, bana kadar gelip ulaşmıştır.[381]

Yaptıkları şeyin öcünü, onlardan almış bulunuyorum!" [382] diye haber gönderdi.

Sonra da, Bâbil arzına dönmek üzere, onlardan ayrıldı ki, az kalsın, İsrail oğullarını yok edip gidecekti.[383]

Yahudilerin Azgınlıkları Yüzünden Uğrayacakları Son Musibet:

Hadîs-i şeriflerde haber verildiğine göre: Zamanın sonuna doğru çıkacak Dec-cal'ın Tabii ve askeri, Yahûdîler, olacak[384]; Müslümanlar, onlarla çarpışarak kendilerini bozguna uğratacak ve öldürecekler, hattâ taşın veya ağacın arkasına saklanacak Yahudî'yi, taş veya ağaç, dile gelip:

"Ey Müslüman! Ey Allah'ın kulu! Şu arkamdaki Yahudî'yi, gel de, öldür!" diyecektir.[385]

---

[1]. Taberî-Tarih .2,s 13

[2]. İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.298.

[3]. Taberî-Tarih c.2,s.113, Sâlebî-Arais s.371, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.298.

[4]. Sâlebî-Arais s.371.

[5]. Sâlebî-Arais s.371, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.298.

[6]. Sâlebî-Arais s.371, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.298, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2,s.56.

[7]. Sâlebî-Arais s.371, İbn.Esîr-Kâmil C.1.S.298.

[8]. Sâlebî-Arais s.371.

[9]. Âl-i İmran: 35

[10]. Sâlebî-Arais s.371, ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.298.

[11]. Sâlebî-Arais s.371.

[12]. Sâlebî-Arais s.371, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.298.

[13]. Sâlebî-Arais s.371.

[14]. Sâlebî-Arais s.371, İbn.Esîr-Kâmil C.1.S.298.

[15]. Âl-i İmran: 36.

[16]. Sâlebî-Arais s.372, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.299.

[17]. Sâlebî-Arais s.372.

[18]. Sâlebî-Arais s.372, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.299.

[19]. İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.299.

[20]. Sâlebî-Arais s.372, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.29.

[21]. Sâlebî-Arais s.372.

[22]. Sâlebî-Arais s.372, İbn.Esîr-Kâmil c.1.8.299.

[23]. Sâlebî-Arais s.372.

[24]. Sâlebî-Arais s.372, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.299.

[25]. İbn.Esîr-Kâmil c.l.s.299.

[26]. Sâlebî-Arais s.372, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.299.

[27]. Sâlebî-Arais s.372.

[28]. Sâlebî-Arais s.372-373, İbn.Esîr-Kâmil c.1,8.299.

[29]. Sâlebî-Arais s.373.

[30]. Sâlebî-Arais s.372-373, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.299.

[31]. Sâlebî-Arais s.373, ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.299.

[32]. Sâlebî-Arais s.373.

[33]. Sâlebî-Arais s.373, İbn.Esîr-Kâmil C.1.S.299.

[34]. Âl-i imran: 37.

[35]. Âl-i İmran: 44.

[36]. Ahmed b.Hanbel-Müsned c.1,.s.84, Buhârî-Sahih c.4,s.23O, Müslim-Sahih c.4,s.1886, Tirmizî-Sünen c.5,s.702-703, İbn.Abdulberr-lstiab c.4,s,1824, ibn.Esîr-Usüdülgabe c.7,s.84.

[37]. Ahmed b.Hanbel-Müsned c.1,s.316, ibn.Abdulberr-İstiab c.1895.

[38]. Ahmed b.Hanbel-Müsned c.1,s.316, Hâkim-Müstedrek c.2,s.594, İbn.Abdulber İstiab c.4,s.1895.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/303-306.

[39]. Ebülfida-Elbıdaye vennihaye c.2,s.64.

[40]. Secde âyeti değildir.

[41]. Âl-i İmran: 42-43.

[42]. Âl-i İmran: 45-46.

[43]. Salebi Arais s.383, ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.307

[44]. Sâlebî-Arais s.381, ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.307

[45]. Meryem: 16-21.

[46]. Âl-i İmran: 47-51.

[47]. Enbiyâ: 91.

[48]. Tahrim: 12.

[49]. Taberî-Taihc.2,s.1B.

[50]. Meryem: 22.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/306-309.

[51]. Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2,s.65.

[52]. Taberi-Tarih c.2,s.18, Sâlebî-Arais s.382, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.308.

[53]. Taberi-Tarih c.2,s.18, İbn.Esîr-Kâmil c 1.S.208.

[54]. Taberî-Tarih c.2,s.18-19, Sâlebî-Arais s.382, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.308-309.

[55]. Taberî-Tarih c.2,s.19, Sâlebî s.382, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.309.

[56]. Taberî-Tarih c.2,s.19.

[57]. Sâlebî-Arais s.383.

[58]. Taberî-Tarih c.2,s.22, Sâlebî-Arais s.383, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.309, Ebülfida C.2.S.65.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/309-311.

[59]. İsrail oğulları, çok kızdılar: Onun, bizimle bu şekilde alay etmesi, kendisinin, zina etmesinden, bize daha ağır geliyor!" dediler. (Taberi-Tarih c.2,s.22, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.311)

[60]. Meryem: 22-33.

[61]. İbn.Ebî Şeybe-Musannef c.13,s.196, Sâlebî-Arais s.386, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.311.

[62]. İbn.Ebî Şeybe-Musannef c.13,s.196, C.11.S.544, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.310, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2,s.65.

[63]. Taberi-Tarih c.2,s.22, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.311.

[64]. Sâlebî-Arais s.386, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.311.

[65]. Nisa: 156.

[66]. Enbiyâ: 91, Tahrîm: 12.

[67]. Meryem: 27-28, Nisa: 156.

[68]. İbn.Kuteybe-Maarif s.24, Mes'ûdî-Murucuzzeheb c.1,s.63, Sâlebî-Arais s.402, Yâkut-Mucemülbüldan c 1.S.521 671.

[69]. Yâkut-Mucemülbüldan d.s.521.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/311-312.

[70]. Taberî-Tarih c.2,s.19, Sâlebî-Arais s.383, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.312.

[71]. Sâlebî-Arais s.383, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.312.

[72]. Taberî-Tarih c.2,s.19, Sâlebî-Arais s.383, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.312.

[73]. Taberî-Tarih c.2,s.19, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.312.

[74]. Taberî-Tarih c.2,s.20, Sâlebî-Arais s.383, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.312.

[75]. Taberî-Tarih c.2,s.19, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.312.

[76]. Mü'minûn: 50.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/312-313.

[77]. Taberî-Tarih c.2,s.20, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.312.

[78]. Taberî-Tarih c.2,s.20.

[79]. Taberi-Tarih C.2.S.20. Sâlebî-Arais s.386.

[80]. Taberî-Tarih c.2,s.20-21, Sâlebî-Arais s.387-388.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/313-314.

[81]. Taberî-Tarih c.2,s.21.

[82]. İbn.Kuteybe-Maarif s.25, Yâkubî-Tarih c.1,s.69, Sâlebî-Arais s.390. İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.314.

[83]. İbn.Kuteybe-Maarif s.25, Sâlebî-Arais s.390.

[84]. İbn.Kuteybe-Maarif s.25, Mes'ûdî-Murucuzzeheb c.1,s.63, Sâlebî-Arais s.390, ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.314.

[85]. M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/314-315.

[86]. Taberî-Tarih c.2,s.21, Sâlebî-Arais s.390, Ebülferec İbn.Cevzî-Tabsıra c.1,s.355, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.314.

[87]. Ebülferec İbn.Cevzî-Tabsıra c.1,s.355.

[88]. Sâlebî-Arais s.390, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.314.

[89]. İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.314.

[90]. Sâlebî-Arais s.390, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.314.

[91]. Sâlebî-Arais s.390.

[92]. Sâlebî-Arais s.390, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.314.

[93]. Sâlebî-Arais s.390, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.314.

[94]. Sâlebî-Arais s.390.

[95]. Sâlebî-Arais s.390, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.314.

[96]. Taberî-Tarih c.2,s.21, Sâlebî-Arais s.390.

[97]. Sâlebî-Arais s.390.

[98]. Taberî-Tarih c.2,s.21, Sâlebî-Arais s.390.

[99]. Sâlebî-Arais s.390.

[100]. Taberî-Tarih c.2,s.21, Sâlebî-Arais s.390.

[101]. Hâkim-Müstedrek c.2,s.549.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/315.

[102]. Sâlebî-Arais s.390.

[103]. Sâlebî-Arais s.394.

[104]. Sâlebî-Arais s.392, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.315.

[105]. Sâlebî-Arais s.392.

[106]. Sâlebî-Arais s.392, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.315.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/316.

[107]. Taberi-Tarih c.2,s.21.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/316-317.

[108]. Sâlebî-Arais s.391, ibn.Esir-Kâmil c.1,s.314.

[109]. İbn.Esîr-Kâmil C.1.S.314.

[110]. Sâlebî-Arais s.391, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.314.

[111]. Sâlebî-Arais s.391.

[112]. İbn.Esîr-Kâmil C.1.S.314.

[113]. Sâlebî-Arais s.391, ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.314.

[114]. İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.314.

[115]. Âl-i İmran: 52.

[116]. Yâkubî-Tarih c.1,s.68, Sâlebî-Arais s.390, ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.315, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2,s.92.

[117]. İbn.ishak, ibn.Hişam-Sîre c.4,s.255, Yâkubî-Tarih c.1,s.79, Taberî-Tarih c.2,s.24, Tefsir c.6,s.14-15, Sâlebî-Arais s.390, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2,s.92-93.

[118]. Sâlebî-Arais s.391, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.315.

[119]. Sâlebî-Arais s.391.

[120]. Sâlebî-Arais s.391, ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.315.

[121]. Sâlebî-Arais s.391.

[122]. Sâlebî-Arais s.391.

[123]. Sâlebî-Arais s.391, ibn.Esîr-Kâmil C.1.S.315.

[124]. Sâlebî-Arais s.391.

[125]. Sâlebî-Arais s.391, İbn.Esîr-Kâmil C.1.S.315.

[126]. Sâlebî-Arais s.391.

[127]. Sâlebî-Arais s.391, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.315.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/317-319.

[128]. İbn.Esîr-Kâmil C.1.S.315.

[129]. Sâlebî-Arais s.394.

[130]. İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.315.

[131]. Taberî-Tarih c.1,s.91, Sâlebî-Arais s.394.

[132]. Sâlebî-Arais s.394, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.315.

[133]. Taberî-Tarih c.1,s.91.

[134]. Taberî-Tarih c.1,s.91, Sâlebî-Arais s.394, ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.315.

[135]. Taberî-Tarih c.1,s.91.

[136]. Sâlebî-Arais S.394.

[137]. Sâlebî-Arais s.394, ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.315.

[138]. Ebülferec ibn.Cevzî-Tabsıra c.1,s.355.

[139]. Taberî-Tarih c.1,s.91, Sâlebî-Arais s.394.

[140]. Taberî-Tarih c.1,s.91.

[141]. Veya Hâm b.Nuh (Taberî-Tarih c.1,s.91)

[142].. Sâlebî-Arais s.394.

[143]. Sâlebî-Arais s.394, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.315

[144]. Sâlebî-Arais s.394.

[145]. Sâlebî-Arais s.394, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.315.

[146]. Tâberi-Tarih c.1,s.91, Sâlebî-Arais s.394.

[147]. Sâlebî-Arais s.394.

[148]. Taberî-Tarih c.1,s.91.

[149]. Sâlebî-Arais s.394.

[150]. Taberî-Tarih c.1,s.91, Sâlebî-Arais s.394.

[151]. Sâlebî-Arais s.394.

[152]. Taberî-Tarih c.1,s,91.

[153]. Taberî-Tarih c.1,s.91.

[154]. Sâlebî-Arais s.394.

[155]. Sâlebî-Arais s.394, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.315.

[156]. Sâlebî-Arais s.394.

[157]. Sâlebî-Arais s.394, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.315.

[158]. İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.315.

[159]. Taberî-Tarih c.1,s.91.

[160]. Sâlebî-Arais s.394

[161]. İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.315.

[162]. Sâlebî-Arais s.394, ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.315.

[163]. Taberî-Tarih c.1,s.91.

[164]. Ebülferec İbn.Cevzî-Tabsıra c.1,s.355.

[165]. Sâlebî-Arais s.394.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/319-321.

[166]. İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.315.

[167]. Sâlebî-Arais s.394, ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.315.

[168]. Sâlebî-Arais s.394.

[169]. İbn.Esîr-Kâmil C.1.S.315.

[170]. Sâlebî-Arais s.394.

[171]. Sâlebî-Arais s.394, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.315.

[172]. Sâlebî-Arais s.394.

[173]. Sâlebî-Arais s.394, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.315.

[174]. Sâlebî-Arais s.394.

[175]. Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2,s.82.

[176]. Matta Bab: 13, Fıkra: 54, 57, 58.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/321-323.

[177]. Taberî-Tarih C.3.S.130.

[178]. Sâlebî-Arais s.397.

[179]. Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2,s.86.

[180]. Sâlebî-Arais s.397.

[181]. Taberî-Tefsir c.7,s.131.

[182]. Taberî-Tefsir c.7,s.131, Sâlebî-Arais s.397, ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.316.

[183]. Taberî-Tefsir c.7,s.133, Sâlebî-Arais s.397.

[184]. Taberî-Tefsir c.7,s.133, Sâlebî-Arais s.397, ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.316, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2,s.86.

[185]. Sâlebî-Arais s.398, ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.316.

[186]. Sâlebî-Arais s.399.

[187]. Sâlebî-Arais s.398, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.317.

[188]. Sâlebî-Arais s.398.

[189]. Sâlebî-Arais s.398, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.317.

[190]. Sâlebî-Arais s.398.

[191]. İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.317.

[192]. Sâlebî-Arais s.398, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.317.

[193]. Sâlebî-Arais s.398.

[194]. İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.317.

[195]. Sâlebî-Arais s.398, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.317.

[196]. İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.317.

[197]. Sâlebî-Arais s.398.

[198]. Sâlebî-Arais s.399.

[199]. Sâlebî-Arais s.399, ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.317.

[200]. Sâlebî-Arais s.399.

[201]. Taberî-Tefsir c.7,s.131,132, Sâlebî-Arais s.397, ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.316, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2,s.86.

[202]. Taberî-Tefsir c.7,s.133, Sâlebî-Arais s.397

[203]. Sâlebî-Arais s.399

[204]. Sâlebî-Arais s.398, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.316

[205]. Sâlebî-Arais s.398.

[206]. Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2,s.86.

[207]. Sâlebî-Arais s.399.

[208]. Sâlebî-Arais s.399, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.317.

[209]. Sâlebî-Arais s.399.

[210]. İbn.Esîr-Kâmil C.1.S.317.

[211]. Sâlebî-Arais s.399 İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.317.

[212]. İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.317.

[213]. Sâlebî-Arais s.399, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.317.

[214]. Sâlebî-Arais s.399.

[215]. Sâlebi-Arais s.398.

[216]. İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.316.

[217]. Sâlebî-Arais s.398.

[218]. Sâlebî-Arais s.398, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.316.

[219]. Sâlebî-Arais s.398, 399.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/323-326.

[220]. Sâlebî-Arais s.399, İbn.Esir-Kâmil c.1,s.317.

[221]. İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.317.

[222]. Sâlebî-Arais s.399.

[223]. Sâlebî-Arais s.398, ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.316, 317.

[224]. Sâlebî-Arais s.399.

[225]. Sâlebî-Arais s.399, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.317.

[226]. İbn.lyas-Bedâyiuzzühur s 199.

[227]. Sâlebî-Arais s.399.

[228]. İbn.lyas-Bedâyiuzzühur s. 199.

[229]. Sâlebî-Arais s.399, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.317, İbn.lyas-Bedâyiuzzühur s. 199.

[230]. Sâlebî-Arais s.399, ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.317.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/326.

[231]. Mâide: 112-115.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/326-327.

[232]. Ahmed b.Hanbel-Ezzühd s.75, Ezrakî-Ahbaru Mekke c.1,s.73.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/327.

[233]. İbn.İshak, ibn.Hişam-Sîre c.4,s.255.

[234]. İbn.ishak, İbn.Hişam-Sîre c.4,s.255, Taberî-Tarih c.2,s.24.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/327-328.

[235]. Taberî-Tefsir c.22,s.155,158-161.

[236]. Sâlebî-Arais s.406, Zemahşerî-Keşşaf c.3,s.319.

[237]. M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/328-330.

[238]. Yâkubî-Tarih C.1.S.75-76.

[239]. Yâkubî-Tarih c.1,s.75, Sâlebî-Arais s.392, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.315.

[240]. Sâlebî-Arais s.392, İbn.Esîr-Kâmil, c. 1,8.315.

[241]. Sâlebî-Arais s.392.

[242]. Yâkubî-Tarih c. 1,8.76.

[243]. Sâlebî-Arais s.392, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.315.

[244]. Yâkubî-Tarih c.1,s.76.

[245]. Sâlebî-Arais s.392.

[246]. Yakubi-Tarih c. 1,8.76.

[247]. Sâlebî-Arais s.393.

[248]. Yâkubî-Tarih c.1,s.176, Sâlebî-Arais s.303, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.315.

[249]. Yâkubî-Tarih c.1,s,76.

[250]. Sâlebî-Arais s.393.

[251]. Yâkubî-Tarih c.1,s.76, Sâlebî-Arais s.393, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.315.

[252]. Yâkubî-Tarih c.1,s 76.

[253]. Sâlebî-Arais s.393

[254]. Yâkubî-Tarih c.1,s.76.

[255]. Sâlebî-Arais s.393.

[256]. Yâkubî-Tarih c.1,s.76.

[257]. Sâlebî-Arais s.393.

[258]. Yâkubî-Tarih c.1,s.76, Sâlebî-Arais s.393.

[259]. M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/330-331.

[260]. Yâkubî-Tarih c.1,s.76.

[261]. Dineverî-El'ahbar s.41.

[262]. Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2,s.84.

[263]. Sâlebî-Arais s 387.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/331.

[264]. Yâkubî-Tarih C.1.S.76.

[265]. Sâlebî-Arais s.400, ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.317.

[266]. Sâlebî-Arais s.400.

[267]. Sâlebî-Arais s.400, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.317.

[268]. Sâlebî-Arais s.400.

[269]. Sâlebî-Arais s.400, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.318.

[270]. Sâlebî-Arais s.400.

[271]. Sâlebî-Arais s.400, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.318.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/332.

[272]. Taberî-Tarih c.2,s.22-23, Sâlebî-Arais s.400-401, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.318-319, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2,s.93-94.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/332-333.

[273]. Sâlebî-Arais s.400.

[274]. Sâlebî-Arais s.400, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s,318.

[275]. Sâlebî-Arais s.400.

[276]. Sâlebî-Arais s.400, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.318.

[277]. Taberî-Tarih c.2,s.23, Sâlebî-Arais s.401.

[278]. İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.319.

[279]. Sâlebî-Arais s.401, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.319.

[280]. İbn.Esîr-Kâmil C.1.S.319-320.

[281]. Sâlebî-Arais s.401.

[282]. İbn.Esîr-Kâmil C.1.S.320.

[283]. Sâlebî-Arais s.401, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.320.

[284]. Taberî-Tefsir C.6.S.12-17.

[285]. Yâkubî-Tarih c.1,s.79, Sâlebî-Arais s.403, Ebülferec ibn.Cevzî-Tabsıra c.1,s.356, Ebülfida-Elbidaye venniha-ye c.2,s.95.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/333-334.

[286]. Nisa: 156-158.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/334.

[287]. ibn.İshak, İbn.Hişam-Sîre c.2,s.41, Abdurrezzak-Musannef c.5,s.329, Buharî-Sahih c.4,s.140, Müslim-Sahih C.1.S.152.

[288]. Sâlebî-Arais s.387.

[289]. İbn.İshak, İbn.Hişam-Sîre c.2,s.41, Buharî-Sahih c.4,s.140, Müslim-Sahih c.1,s.152.

[290]. Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2,s.97

[291]. Sâlebî-Arais s.387.

[292]. Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2,s.97.

[293]. Sâlebî-Arais s.387.

[294]. İbn.ishak, ibn.Hişam-Sîre c.2,s.41.

[295]. İbn.Ebî Şeybe-Musannef c.13,s.192.

[296]. İbn.Ebî Şeybe-Musannef c.13,s.193, Ebülferec ibn.Cevzî-Tabsıra c.1,s.355.

[297]. Ebülferec ibn.Cevzî-Tabsıra c.1,s.355.

[298]. Sâlebî-Arais s.387.

[299]. Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2,s.82.

[300]. Sâlebî-Arais s.387, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2,s.82.

[301]. Sâlebî-Arais s.387.

[302]. Hâkim-Müstedrek c.2,s.596.

[303]. Abdurrezzak-Musannef c.11 ,s.309.

[304]. Sâlebî-Arais s.387.

[305]. Hâkim-Müstedrek c.2,s.596

[306]. İbn.Ebî Şeybe-Musannef c.13,s.193.

[307]. İbn.Ebî Şeybe-Musannef c.13,s.197.

[308]. İbn.Ebî Şeybe-Musannef c.13.s.193.

[309]. Yakîn : Lügatta: bir şeyi, seksiz, şüphesiz olarak, gerçekten bilmek demektir. (Fîrûzâbâdî-Kamûsulmuhît c.3,s.280, Seyyid-Tarifat s. 175)

Yâkîn : İlm'in, Marifet, Dirayet ve benzerlerine üstün sıfatlarından olup İlmülyakîn, Aynülyakin, Hakkulyakîn diye üç derecesi ve bunların da aralarında bir takım farkları vardır. (Râkıb-Müfredâtülkur'an s.552) Din Teriminde Yakın : Bir şeye, bu, böyledir! diye itikad etmekle birlikte, bunun, vakıa uygun ve zevali imkânsız olarak ancak böyle olabileceğine itikad etmek, kanâat getirmek demektir. (Seyyid-Târifât s.175).

[310]. Ahmed b.Hanbel-Ezzühd s.77, 74.

[311]. Buharî-Sahih c.4,s.142, Müslim-Sahih c.4.s.1838, İbn.Mâce-Sünen c.1,s.679, Nesaî-Sünen c.8,s.249.

[312]. Ahmed b.Hanbel-Ezziihd s.77

[313]. ibn.Abd.Rabbih-Ikdülferîd c.2,s.227.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/334-337.

[314]. Saf: 6

Peygamberimiz Muhammed Aleyhisselâm da, bir Hadîs-i şeriflerinde: "Ben, Atam ibrahim'in duası, İsâ b.Meryem'in müjdesi ve Annemin rü'yâsıyım ki, Annem, bana hâmile iken, rü'yâsında, Şam köşklerini, kendine aydınlatan bir Nûr'un, kendisinden çıktığını görmüştü.

Zâten, Peygamberlerin Anneleri, böyle rü'yâ görürlerdir!" buyurarak bunu açıklamışlardır. (ibn.Sa'd-Tabakat c.1,s.149, Ahmed b.Hanbel-Müsned c.4,s.128, Taberî-Tefsir c.1,s,556, Beyhakî-Delâilünnübüvve c.1,s.68, 71, Ebülferec İbn.Cevzî-Elvefa c.1,s.36, Zehebî-Tarihulislam c.2,s.16, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2,s.307, Heysemî-Mecmauzzevaid c.8,s.223)

[315]. Bab: 16, Fıkra: 7-14, Bab: 15, Fıkr. 26-27

[316]. İbn.ishak, ibn.Hişam-Sîre c.1,s.248

[317]. Ebülferec İbn.Cevzî-Elvefa c.1,s.67.

[318]. Rahmetullah. Hindî-lzhârulhakk Terceme c.2,s.262-263.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/338-339.

[319]. Taberî-Tarih c.2,s.13, Hâkim-Müstedrek c.2,s.596, Sâlebî-Arais s.403, Ebülferec İbn.Cevzî-Tabsıra c.2,s.356, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.307, Muhyiddin b.Arabî-Muhâdaratülebrar c.1,s.138.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/339.

[320]. Ahmed b.Hanbel-Müsned c.6,s.450, Heysemî-Mecmauzzevaid c.10,s.67

[321]. Yuhanna: Bab: 14, Fıkra: 16, Bab: 15, Fkr.26,Bab: 16, Fkr.7.

[322]. Matta: Bab: 21, Fkr. 42-44.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/339-340.

[323]. İbn.Ebî Şeybe-Musannef c.14,s.302-303, Ahmed b.Hanbel-Müsned c.3,s.148, Beyhakî-Delâilünnübüvve c.2,s.130, Begavî-Mesâbihussünne c.2,s.179, Kadı lyaz-Şifâ c.1,s.137, İbn.Esîr-Câmiul'usûl c.12,s.53, ibn.Seyyid-Uyûnüleser c.1,s.144.

[324]. Ahmed b.Hanbel-Müsned c.5,s.143 Buharî-Sahih c.1,s.92, Müslim-Sahih d.s.148.

[325]. ibn.Ebî Şeybe-Musannef c.14,s.303, Ahmed b.Hanbel-Müsned c.5,s.143, Buharî-Sahih c.1,s.92, Müslim-Sahih c.1,s.145, Beyhakî-Delâilünnübüvve c.2,s.130, Begavî-Mesâbihussünne c.2,s.179, Kadı lyaz-Şifa c.1,s.137, İbn.Esîr-Câmiul'usûl c.12,s.53, İbn.Seyyid-Uyûnüleser c.1,s.144.

[326]. ibn.Ebî Şeybe-Musannef c.14,s.303, Ahmed b.Hanbel-Müsned c.5,s.143, Buharî-Sahih c.1,s.92, Müslim-Sahih c.1,s.145, Beyhakî-Delâilünnübüvve c.2,s.130, Begavî-Mesâbihussünne c.2,s.179, Kadı lyaz-Şifa c.1,s.137, İbn.Esîr-Câmiul'usûl c.12,s.53, İbn.Seyyid-Uyûnüleser c.1,s.144.

[327]. İbn.Ebî Şeybe-Musannef c.14,s.303, A.b.Hanbel-Müsned c.3,s.148, Müslim-Sahih c.1,s.145, Beyhakî-

Delâilünnübüvve c.2,s.130, Beygavî-Mesabih c.2,s.179, Kadı lyaz-Şifâ c.1,s.137, İbn.Esîr-Câmiul'usûl c.12,s.53, İbn.Seyyid-Uyûnüleser c.1,s.144

[328]. Ahmed b.Hanbel-Müsned c.4,s.208, Buharî-Sahih c.4,s.248.

[329]. İbn.Ebî Şeybe-Musannef c.14,s.303, Ahmed b.Hanbel-Müsned c.3,s.148,, Buharî-Sahih c.4,s.248, Müslim-Sahih c.1,s.145, Beyhakî-Delâilünnübüvve c.2,s.130, Begavî-mesâbihussünne c.2,s.179, İbn.Esîr-Câmiul'usûl c.12,s.53, İbn.Seyyid Uyûnüleser c.1,s.144.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/340-341.

[330]. M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/341-344.

[331]. Tevbe: 9/30-31.

[332]. Mâide: 5/116-117.

[333]. Âl-i İmran: 3/59.

[334]. Mâide: 73.

[335]. Mâide: 75-84.

[336]. Bakare: 113.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/344-347.

[337]. Deyiemî-Eifirdevsc.1, s.406.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/347.

[338]. Taberî-Tarih c.2,s.16, Sâlebî-Arais s.342, ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.303-304.

[339]. Taberî-Tarih c.2,s.16, Sâlebî-Arais s.342.

[340]. Taberî-Tarih c.2,s.16, Sâlebî-Arais s.342, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.304.

[341]. Taberî-Tarih C.2.S.16, Sâlebî-Arais s.342.

[342]. Taberî-Tarih c.2,s.16-17, Sâlebî-Arais s.342, ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.304.

[343]. Taberî-Tarih C.2.S.17, Sâlebî-Arais s.342.

[344]. Taberî-Tarih c.2,s.17, Sâlebî-Arais s.342, ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.304.

[345]. Taberî-Tarih c.2,s,17, Sâlebî-Arais s.342.

[346]. Taberî-Tarih c.2,s.17, Sâlebî-Arais s.342, ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.304.

[347]. Taberî-Tarih c.2,s.17, Sâlebî-Arais s.342.

[348]. Taberî-Tarih c.2,s.17, Sâlebî-Arais s.342, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.304.

[349]. Taberî-Tarih c.2,s.17, Sâlebî-Arais s.342.

[350]. İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.304.

[351]. Taberî-Tarih c.2,s.17, Sâlebî-Arais s.342, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.304.

[352]. Taberî-Tarih C.2.S.17, Sâlebî-Arais s.342.

[353]. Taberi-Tarih c.2,s.17, Sâlebî-Arais s.342, ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.304.

[354]. Taberî-Tarih c.2,s.17, Sâlebî-Arais s.342.

[355]. Taberî-Tarih c.2,s.17, Sâlebî-Arais s.342, ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.304.

[356]. Taberî-Tarih c.2,s.17, Sâlebî-Arais s.342.

[357]. Taberî-Tarih c.2,s.17, Sâlebî-Arais s.342, ibn.Esîr-Kâmil c.l.s.304.

[358]. Taberî-Tarih C.2.S.17, Sâlebî-Arais s.342.

[359]. Taberî-Tarih c.2,s.17, Sâlebî-Arais s.342, ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.304.

[360]. İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.304.

[361]. Taberî-Tarih c.2,s.17, Sâlebî-Arais s.342, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.304.

[362]. İbn.Esîr-Kâmil C.1.S.305.

[363]. Taberî-Tarih c.2,s.17, Sâlebî-Arais s.342, ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.305.

[364]. Taberî-Tarih c.2,s.17, Sâlebî-Arais s.342.

[365]. İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.305.

[366]. Taberî-Tarih c.2,s.17, Sâlebî-Arais s.342, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.305.

[367]. Taberî-Tarih c.2,s.17, Sâlebî-Arais s.342.

[368]. Taberî-Tarih c.2,s.17, Sâlebî-Arais s.342, ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.305.

[369]. Taberî-Tarih c.2,s.17, Sâlebî-Arais s.342, ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.305.

[370]. Taberî-Tarih c.2,s.17, Sâlebî-Arais s.342.

[371]. Taberî-Tarih c.2,s.17, Sâlebî-Arais s.342, ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.305.

[372]. Taberî-Tarih c.2,s.17.

[373]. Taberî-Tarih c.2,s.17, Sâlebî-Arais s.342.

[374]. Taberî-Tarih c.2,s.17, Sâlebî-Arais s.343, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.305.

[375]. ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.305.

[376]. Taberî-Tarih c.2,s.17, Sâlebî-Arais s.343, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.305.

[377]. İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.305.

[378]. Taberî-Tarih C.2.S.17, Sâlebî-Arais s.043, ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.305.

[379]. Taberî-Tarih c.2,s.17, Sâlebî-Arais s.343.

[380]. Taberî-Tarih c.2,s.17, Sâlebî-Arais s.343, İbn.Esîr-Kâmil c.1,s.305.

[381]. Taberî-Tarih c.2,s.17, Sâlebî-Arais s.343.

[382]. Taberî-Tarih c.2,s.17, ibn.Esîr-Kâmil c.1,s.305.

[383]. Taberi-Tarih c.2,s .17, Sâlebî-Arais s.343.

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/347-351.

[384]. ibn.Mâce-Sünen c.2,s.1361, Heysemî- Mecmauzzevâid c.7,s.338-342.

[385]. Ahmed b.Hanbel-Müsned c.2,s.417, Buharî-Sahih c.3,s.232, Müslim-Sahih c.4,s.2238-2239, Begavî-Mesâbihussünne c.2,s.137, ibn.Esîr-Câmiul'usûl c.11,s.76, Hatîbüttebrîzî-Mişkâtülmesabih c.3,s.14

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/351.

FETRET DEVRİ

Fetret devri, Fetret çağı; Yüce Allah'ın gönderdiği Peygamberlerden iki Peygamber arasındaki -İsâ Aleyhisselâmla Muhammed Aleyhisselâm arasında olduğu gibi- Peygamberliğin, kesintiye uğradığı, Peygambersiz zaman, durgunluk zamanı demektir.[1]

Rivayete göre: İsâ Aleyhisselâmla Muhammed Aleyhisselâm arasındaki Fetret müddeti, altı yüz yıldır.[2]

Kur'ân-ı kerim'de, Fetret devri ile ilgili âyette şöyle buyrulur:

"Ey Ehl-i kitap! Peygamberlerin arası kesildiği bir zamanda, gerçekleri apaçık söyleyip duran Resulümüz (Muhammed) gelmiştir, ki, bize, ne (Cennetle) bir Müj-deleyici, ne de, (Cehennemle) bir Uyarıcı gelmedi! demeyesiniz diye, İşte, size, hem bir Müjdeci, hem bir Uyarıcı gelmiştir.

Allah, her şeye hakkıyle kadirdir."[3]

Eshâb-ı kiramdan Ebû Hüreyre'nin rivayet ettiği bir Hadîs-i şerife göre: Muhammed Aleyhisselâm:

"Ben, dünyada da, Âhirette de, Meryem oğlu İsa'nın en yakınıyım!" buyurunca,[4] Eshab:

"Nasıl yâ resûlallâh?" diye sordular.[5] Muhammed Aleyhisselâm da: "Peygamberler, Baba bir kardeştirler.

Anneleri, muhteliftir.[6] Fakat, dinleri birdir.

Benim aramla, O'nun arasında[7], yâni[8], benimle İsâ Aleyhiselâm arasında[9] Peygamber yoktur!" buyurmuşlardır.[10]

Fetret devri halkından olup ta, Peygamberimizi, çocukluğunda görüp kendisinin Peygamber olacağına inanan Hristiyan Rahiplerinden Bahîra gibi[11] veya gelmesi beklenen Peygamberimize kavuşmak ve bağlanmak arzusu ile Şamdan Medine'ye gelip yerleşen Yahudi Bilginlerinden İbn Heyyiban gibi[12], ya da, putlardan ayrılmakla kalmayıp Yahudilerin, Hıristiyanların ve bütün milletlerin dinlerine girmekten de, kaçınarak İbrahim Aleyhisselâmın Hanîf ve Tevhid dini olan dinini aramaktan geri

durmayan[13] ve "Ben, İbrahim'in Rabbına ibadet ederim."[14] "Ey Allah! Ben, Sana, nasıl ibadet edilmesini istediğini bilseydim, Sana, öyle ibadet ederdim!" diyen[15] Zeyd b.Amr, b.Nüfeyl gibi, Peygamberimizin Peygamberlik devrine erişmeden ölenler, Yüce Allah tarafından yarlıganır ve Cennet'e girerlerdir.

Nitekim, Zeyd b.Amr'ın oğlu Eshab-ı kiramdan Saîd b.Zeyd: "Yâ Resûlallâh! Babam, gördüğün, işittiğin gibi idi.[16] Senin Peygamberlik devrine erişemedi. Eğer, erişmiş olsaydı, Sana iman eder, bağlanırdı.[17]

Onun yarlıganmasını, Allâh'dan dile!" demiş, Peygamberimiz Aleyhisselâm da "Olur! Onun için Allâh'dan mağfiret dileyeyim![18]

Çünkü, o, Kıyamet gününde, tek başına bir ümmet olarak ba's olunacaktır.[19] Allah, onu, yarlıgasın, ona, rahmet etsin!

Çünkü, o, İbrahimin dini üzerinde ölmüştür.[20]

"Cennet'e girdiğimde, Zeyd b. Amr, b.Nüfeyl'e aid iki ulu ağaç görmüşümdür." [21]

"Onu, Cennet'te, eteklerini sürür bir halde gezer görmüşümdür!" buyurmuştur.[22]

---

[1]. İbn.Esîr-Vennihâye c.3,s.408

[2]. Buharî-Sahih c.4,s.270, Taberî-Tefsir c.6,s.167, Hâkim-Müstedrek c.2,s.598, Zemahşerî-Keşşaf c.1,s.602, Fahrurrazi-Tefsirc.11,s.194, Kurtubî-Tefsir c.6,s.122, Nesefi-Medarik c.1,s.277, Ebülfida-Tefsir c.2,s.35, Beyzavi-Tefsir c.1,s.269, Hazin-Tefsir c.1,s.449, Ebüssuud Tefsir c.3,s.22, Suyuti-Dürrülmensur c.2,s.269

[3]. Maide: 19

[4]. Ahmed b.Hanbel-Müsned c.2,s.541, Buharî-Sahih c.4,s.142, Müslim-Sahih c.4,s,1837, Deylemi-Elfirdevs c.1,s.48, Süyuti-Camiussaagîr c.1,s.108

[5]. Ahmed b.Hanbel-Müsned c.2,s.541, Müslim-Sahih c.4,s.1837

[6]. Ahmed b.Hanbel-Müsned c.2,s.541, Buharî-Sahih c.4,s.142, Müslim-Sahih c.4,s.1837, Suyuti-Camiussagîr c.1,s.108

[7]. Ahmed b.Hanbel-Müsned c.2,s.437, Buharî-Sahih c.4,s.142, Müslim-Sahih c.4,s.1837, Ebu Davud-Sünen c.4,s.117-118, Suyuti-Camiussagîr c.1,s.108

[8]. Ebu Davud-Sünen c.4,s.118

[9]. Ahmed b Hanbel-Müsned c.2,s.463-464, Müslim-Sahih c.4,s.1837, Ebu Davud-Sün .1 c.4,s.118

[10]. Ahmed b.Hanbel-Müsned c.2,s.437, 463, Buhari-Sahih c.4,s.142, Müslim Sahih *..4,s.1837, Ebu Davud-Sünen c.4,s.117-118, Suyuti-Camiussagir c.1,s. 108

[11]. İbn.ishak-Kitabülmübteda velmeb'as c.2,s.53-55, ibn.Sa'd-Tabakat c.1,s.153-155, Taberî-Tarih c.2,s.194-195 Beyhakî-Delâil c.1,s.309-312, İbn.Seyyid-Uyunüleser c.1,s.40-42, Zehebi-Tarihulislam c.2,s.28-29, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2,s.283-284

[12]. İbn.ishak-Kitabülmübteda velmeb'as c.2,s.64-65, İbn.Hişam-Sîre c.3,s.227-228, ibn.Sa'd-Tabakat c.1 ,s.160-161, Beyhakî-Sünen c.9,s.114

[13]. İbn İshak-Kitabülmübteda velmeb'as c.2,s.95-96, Zehebi-Tarihul'islam c.2,s.47, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2,s.238.

[14]. İbn.İshak, ibn.Hişam-Sire c.1,s.239-240.

[15]. İbn.ishak-Kitabülmübteda velmeb'as c.2,s.96, İbn.Hişam-Sîre c.1 ,s.240, ibn.Esîr-Üsüdülgabe c.2,s.296, Zehebî-Tarihulîslam c.2,s.48, İbn.Hacer-El'isabe c.1,s.569.

[16]. İbn.ishak-Kitabülmübteda velmeb'as c.2,s.99, Ahmed b.Hanbel-Müsned c.1,s.189, Hâkim-Müstedrek C.3.S.439-440, Beyhakî-Delâil c.1,s.384, Muhıbüttaberî-Rıyadunnadra c.2,s.405, Zehebî-Tarihulislam c.2,s.45, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2,s.241, Heysemî-Mecmauzzevaid c.9,s.417, İbn.Hacer-El'isabe c.1,s.570

[17]. Ahmed b.Hanbel-Müsned c.1,s.190.

[18]. İbn.ishak-Kitabülmübteda velmeb'as c.2,s.99-100, Ahmed b.Hanbel-Müsned c.1,s.189-190, Hâkim-Müstedrek c.3,s.439-440, Beyhakî-Delâil. c.1,s.384, ibn.Abdulberr-İstiab c.2,s.295, Muhıbbüttaberî-Rıyadunnadra c.2,s.405, Zehebî-Tarihulislam c.2,s.47, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2,s.241, Heysemi-Mecmauzzevaid c.9,s.417, İbn.Hacer-El'isabe c.1,s.570.

[19]. İbn.ishak-Kitabülmübtedavelmeb'asc.2,s.99-100, İbn.Sa'd-Tabakat. c.3,s.381, Mus'abuzzübeyri-Nesebü Ku-reyş s.365, Ahmed b.Hanbel-Müsned c.1,s.189-190, Hakim-Müstedrek c.3,s.439-440, Beyhakî-Delâil. c.1,s.384, ibn.Abdulberr, istiab c.2,s.295, Muhıbbüttaberi-Rıyadunnadra c.2,s.4q5Zehebî-Tarihul'islamc.2,s.46, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2,s.241, Heysemî-Mecmauzzevaid c.9,s.417, İbn.Hacer-El'ısabe c.1,s.570

[20]. İbn.Sa'd-Tabakat c.4,s.381, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2,s.241

[21]. ibn.Asakîr-Tarih (Tehzib) c.6,s.35, Zehebi-Tarihulislam c.2,s.47-48, Ebülfida-Elbidaye vennihaye c.2,s.241, B.Ayni-Umdetülkari s.16,s.285, ibn.Hacer-Felhulbari c.7,s.108

[22]. İbn.Sa'd-Tabakat c.3,s.379, B.Ayni-Umdetülkari c.16,s.285, ibn.Hacer-Fethulbari c.7,s.108

M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 2/352-354.